

Ewondo 2012 Edition

Language:
Country:
Publisher:
Copyright:
Last Updated: 2023-10-20
ID: 41055ecc-43af-450f-824d-bd17bc163612
ISO: ewo
ISBN:

MATEUS	4
MARKUS	23
LUKAS	35
YOANNES	56
BISYE BI APOSTEL	72
ROMA	93
KORINTI OSU	102
KORINTI BÈÈ	111
GALATI.....	117
EFESI	120
FILIPI	123
KOLOSÌ	126
TESALONIKA OSU.....	128
TESALONIKA BÈÈ.....	130
TIMOTEUS OSU	132
TIMOTEUS BÈÈ	135
TITUS	137
FILEMON	139
EBREA	140
YAKOBUS.....	147
PETRUS OSU	150
PETRUS BÈÈ	153
YOHANNES OSU	155
YOHANNES BÈÈ.....	158
YOANNES LALA.....	159
YUDAS.....	160
EKULI-MAM.....	161

MATEUS

1 Kalara mvòn bod Yesus Kristus, man David, man Abraham. ² Abraham abye Isaak, Isaak ny'abye Yakòb, Yakòb abye Yuda ai babënyañ, ³ Yuda abye Farès ban Zara, ai Tamar, Farès abye Esrom, Esrom abye Aram, ⁴ Aram abye Aminadab, Aminadab abye Naason, Naason abye Salmon, ⁵ Salmon abye Boaz ai Rahab, Boaz abye Yobèd ai Ruth, Yobèd abye Yesse, ⁶ Yesse nyè abye nkukuma David. David abye Salomon ai mininga Uria, ⁷ Salomon abye Roboam, Roboam abye Abia, Abia abye Asaf. ⁸ Asaf abye Yosafat, Yosafat abye Yoram, Yoram abye Ozia, ⁹ Ozia abye Yoatam, Yoatam abye Akas, Akas abye Ezekias, ¹⁰ Ezekias abye Manasse, Manasse abye Amos, Amos abye Yosia, ¹¹ Yosia abye Yekonia ai babënyañ abog mèkaban a Babilon. ¹² A mvus mèkaban ya Babilon, Yekonia abye Salatiel, Salatiel abye Zorobabel, ¹³ Zorobabel abye Abiud, Abiud abye Eliakim, Eliakim abye Azor, ¹⁴ Azor abye Sadok, Sadok abye Ahim, Ahim abye Eliud, ¹⁵ Eliud abye Eleazar, Eliazar abye Mattan, Mattan abye Yakòb, ¹⁶ Yakòb abye Yosef, nnom Maria; Eyè Yesus ya baloe na Kristus angabyali abè nyè. ¹⁷ Ngongo bod esè atarigi abè Abraham azaag kui abè David: Ngongo bod awom ai enyii, atarigi ki abè David aza a kui a mèkaban ya Babilon: ngongo bod awom ai enyii. Atarigi fè a mèkaban ya Babilon azaag kui abè Kristus, ngongo bod awom ai enyii. ¹⁸ Eyè a hm fò abyali Yesus Kristus angabò na: Maria nyia woe angabè bèlè mètiñ mè alug ai Yosef; Osusua yè na batòbò fufulu, lèntoa na anè abum abè Mfufub Nsisim. ¹⁹ Dzam da, mbol nnom woe Yosef angabè sosoo, tègè yi na asòman nyè, angadzèñ na asoe nyè a mèsoe. ²⁰ Hala angèlè atsogo nala a nnèm, ndò englès Nti angayene nyè a nlo, nyè na: A Yosef, man David, obè mbara nòn Maria nyò ngal; E dzi yabyali abè nyè dzili, yasò abè Mfufub Nsisim. ²¹ Ayi bye mòn, oyolège nyè dzoe na Yesus. Amu ñnyè ayi kode ayòñ die a minsèm miaban. ²² E dzam asè dili angabòban, asu yè na e dzam Nti angakòbò a anyu profèt atoban na: ²³ Yènè sik, Ntud ngòn mininga wayi nòn abum, abye mòn, bèyole nyè dzoe na Emmanuel, nala watyan na Zamba anè ai bia. ²⁴ Avèbè Yosef angavèbè a oyò, ndò angabò mbol englès Nti angabende nyè, ndò anganòn ngal, ²⁵ hè da tègè nyè yèm akui anè angabye mòn. Ndò angayole nyè na Yesus.

2 Abyali hm Yesus angabyali a Betleem, a nnam Yudea, hala Herodès atoa nkukuma, ndò bèyèm bèsòò a nnam kidi bēngasuan a Yerusalem ² bò na: «Nkukuma Yuden ondēm byali onè ve? Biayen otitie woe a nnam kidi, ndò bisò nyè lugu.» ³ Nkukuma Herodès angayi wog nala, wòn obii nyè, ai nguma edzèdzala Yerusalem fufulu ai nyè, ⁴ ndò hm azu koan bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bēsè ya nnam, angasili bò e hom Kristus angabè na abyali. ⁵ Ndò hm bazu nyè kad na: A Betleem ya Yudea. Amu anè ntilan abè profèt na: ⁶ Mfa woe, a Betleem, si Yuda, wasèki ntòg a minlo mi bod ya Yuda, amu abè wa ngò ndzoe ayi byali, ñnyè ayi baala ayòñ dama Israel. ⁷ Ndò hm Herodès azu loe bèyèm a omomoa, angatoan bò sili abog otitie ongayenēban, ⁸ alomo bò a Betleem, nyè ai bò na: «Kañan, mitoan yèm dzam ya abè mòngò te.» Nyè na: «Eyòñ miyen ya nyè, mibòò na ma fè mèyèm, asu yè na ma mèkè nyè lugu.» ⁹ Amana bēngamana wog nkòbò nkukuma, mbò bakè ba; antèm na, otitie ya bēngayen a nnam kidi ongawulu bò osu, akèle kui anè wazu kom etoa e hom mòngò angabè a yob. ¹⁰ Ayen bēngayen otitie ndò bēngatag eyègan. ¹¹ Ndò bazu nyian a nda, bēntala mòngò ai Maria nyia woe, ndò bēngalaban a si, bēngalugu nyè, bèyaa mimfèg miaban, bēngavè nyè bifaè: mvòd ai otu ai mbòn mira. ¹² Ndò bēngayen a nlo ai alu na tè badugan abè Herodès, ndò hm bēngadugan a nnam waban ai zen fè. ¹³ Adugan bēngadugan, ndò englès Nti angayene Yosef a nlo nyè na: «kodogo a si, onòn mòngò ai nyia otub a Egipten, otòbò we akui anè mayi wa kad; amu Herodès ayi dzèñ mòngò na awoe nyè.» ¹⁴ Akodo fò a si, anònò mòngò ai nyia ai alu, ndò akè a Egipten, ¹⁵ ndò angatòbò we akui a awu Herodès; asu yè na ebug Nti ya anyu profet etoban na: «Mēngaloe mòn wama a Egipten.» ¹⁶ Ndò Herodès azu yen na bèyèm bēngadug nyè, awogo hm olun eyègan, ndò azu lom na bèwoe bibòbòg bi bòn bisè ya Betleem ai minkol misè ya ngòdò te, atarigi a mimbu mibè a siigi, akyaè abog angasili bèyèm. ¹⁷ Eyè hm ebug profèt Yeremias engatoban nala na: ¹⁸ Bawog kiña Rama, miñyon ai mèlunga eyègan; Rashel ayon bòn boe, tè yi na bēfòlo nyè, amu basèki fè. ¹⁹ Awu Herodès angawu, ndò englès Nti angayene Yosef a nlo a nnam Egipten ²⁰ nyè na: «Kodogo a si, onòn mòngò ai nyia woe okè a si Israel: Amu e ba bēmbè dzèñè enyiñ mòngò bēwu ya.»

²¹ Ndò angakodo a si, anònò mòngò ai nyia, akèlè a si Israel. ²² Eyòñ angawog na Arkelaus adzoe Yudea a mèyian mè esya Herodès, ndò angambara kè we. Bèkada hm fè nyè a biyèyèm, ndò angakè a ngòdò Galilea ²³ akè tòbò e dzal anè dzoe na Nazaret, asu yè na ebug bèprofèt etoban na: «Ayi loeban na man Nazara».

3 Mèlu mète, ndò Yohannes Ndu-bodo angasò, angayedan Mbèmbè Foe a nkod-nnam ya Yudea ² na: «Vèñan, edzoe ya yob esubu ya babi.» ³ Amu ñnyè anè e nyò profèt Isaias angadzo na: «Kiñ e nyò ayèdan a nkod-nnam; Komèzan zen Nti, limèñan mindzòñ mie.» ⁴ Yohannes te angabè abèlè ewòman mimvòd mi kamele, ai kanda ekob atii nyè a angèdèg, bidi bie bitoa bèmbasana ai woe mèfan. ⁵ Ndò fò tisòn Yerusalem ai Yudea asè ai sug nnam esè ya Yordan engabè zaag abè nyè, ⁶ ndò bèngabè bèduuban a os-oe Yordan abè nyè, bèmèmè minsèm miaban. ⁷ Ayen angayen abui bèfarisea ai bèsadukea bëzaa asu nduan woe, ndò adzo ai bò na: «A mvòñ nyòò nyi, za alèb mina na mitub olun wazu?» ⁸ Wuman hm mbèmbè ebuma efòl-minnèm. ⁹ Mibè kè miadzo a minnèm mian na: «Bibèlè esya, Abraham.» Amu madzo ai mina na, Zamba anè ngul ya abò na bòn bëbyali Abraham e ngòg nyi. ¹⁰ Obaè ontoa ya a tin ele. Ele esè yawum ki mbèmbè ebuma yayi tsigèban, ewoaban a ndoan. ¹¹ Ma madu mina a mèndim asu avèñan, e nyò azu ma a mvus anè ngul alodo ma; masèki nyè dzam tii bèsil-fas a mèkol. Ñnyè ayi mina du a Mfufub Nsisim ai ndoan. ¹² Abèlè esòbòlò a mò, akè a sègzè ngèñ, akoan mèkoe moe a angunda. Bivula mbiè ayi tumi e ndoan enè tègè dim. ¹³ Ndò Yesus angasò a Galilea, asòò abè Yohannes a Yordan na aduban abè nyè. ¹⁴ Yohannes angadzègè nyè, nyè na: «Ma mayañan na maduban abè wa, wa ongazu ki abè ma nga?» ¹⁵ Ndò Yesus afèd, nyè ai nyè na: «Dzoge tè, amu eyè biayean dzala sosoo asè nala.» Ndò angadzoge nyè. ¹⁶ Eyòñ Yesus angaduuban, ndò angabed a kindig etye etye. Antèm na, ndò bibas bi yob bingayaèban nyè, antala Nsisim Zamba osusu anè obèñ, osò nyè kui a nyòl. ¹⁷ Ndò kiñ yasò a bibas bi yob edzoo na: E nyòlò anè mbañ mòn wama ya mafuu nnèm.

4 Ndò hm Nsisim ongakè ai Yesus a nkod-nnam asu yè na Satan abobolo nyè. ² Angatòbò tègè di mèlu mèwom mènnyii ai mèmòs mèwom mènnyii. A mvus hala, ndò hm azu wog zie. ³ Ndò mbobèlo azu dzo ai nyè na: Ngè onè mòn Zamba, dzoo na e ngòg nyi evèñan bëmbañèla. ⁴ Ndò afèd, nyè na: «Anè ntilan na : Mod ayi ki nyiñ hē ai mbañèla etam, anyiñ ai ebug esè yakui Zamba a anyu.» ⁵ Ndò Satan angakè ai nyè a mfufub tisòn, atèlè nyè a ndil tempel ⁶ nyè ai nyè na: Ngè onè man Zamba, suman a si. Amu anè ntilan na: Ayi vè benglès boe tèbèga asu doe; bayi wa bègè a mò asu yè na tè akol doe lakè tobe a ngòg. ⁷ Yesus nyè ai

nyè na: «Anè fè ntilan na: Tè wabobolo Nti Zamba woe» ⁸ Satan adugan fè nyè nòñ, akèlè ai nyè a mod nkol a yob, ndò alèdè nyè bidzoe bisè ya si ai duma ya ete ⁹ nyè ai nyè na: «Mayi wa vè e byem bisè bi, ngè walaban a si, olugu ma.» ¹⁰ Ndò Yesus adzo ai nyè na: «Kodogo ma va, a Satan, amu anè ntilan na: Nti Zamba woe ñnyè olugu, ñnyè etam osye.» ¹¹ Ndò Satan angadzoge nyè, benglès bëhama, bèngasye nyè. ¹² Awog angawog na bèkab ya Yohannes, ndò akè a Galilea. ¹³ Aligi dzal die Nazaret, ndò azu loñ mvog a Kafarnao, a ntsag mañ, a minkol mi Zebulon ai Neftali; ¹⁴ Asu yè na ebug profèt Isaias etoban na: ¹⁵ A si Zebulon ai Neftali, zen mañ, nnam Yordan ayat, Galilea efulu mèyòñ. ¹⁶ Ayòñ lèmbè toa a dibi, lèyen mfyè nen. Eba bèmbè toa a nnam nkut awu, mfyè otele bò a mis. ¹⁷ Atarigi hala, ndò Yesus azu tari na ayedan na: «Tsendègan enyiñ amu edzoe ya yob esubu ya babi». ¹⁸ Akèlè awulu a ntsag mañ mè Galilea, ndò ayen babènyañ bèbè, Simun, ya bëloege na Petrus ai Andreas manyañ woe, bëwoaga mvunda a mañ: bèngabè bèlòb bè kòs. ¹⁹ Nyè ai bò na: Zaan miatoñ ma, mayi bò na mivèñan bèlòb bè bod. ²⁰ Etye etye te, ndò bèngadzoge mèvòd maban, bèngatoñ nyè. ²¹ Ndò angakè osu, antala babènyañ bèfè bèbè, Yakob, man Zebede ai Yohannes, manyañ, bèbèdè a efunga ai esya waban Zebede, bèkomo mvunda dzaban, ndò aloe bò. ²² Etye te, ndò balig efunga dzaban ai esya waban, bèngatoñ nyè. ²³ Angakè awulu a nkòñ nnam Galilea osè, ayègèlè a mènda-bikoan maban, ayèdègan Mbèmbè Foe edzoe Zamba, alèdègè akòn asè ai mintye misè a zañ bod. ²⁴ Mindum mie miyaman hm fò a nnam Siria osè. Bèngazu ai nyè e ba bèsè bèngabè bèlè mintye mi okòn kan esè, ai e ba bèmbè bèlè bèbè bivu, e ba bèkòndò a nlo, ai mimbobog, angasye bò. ²⁵ Abui minkunda ya Galilea, ai Dekapolis (Bètisòn-Awomo), ai Yerusalem, ai Yudea, ai nnam Yordan a yat mingatoñ nyè.

5 Ayen angayen minkunda mi bod, ndò angabed a nkol a yob; atòbò a si, ndò bëyègè boe bèngasubu nyè babi. ² Ndò angayaè anyu angayègèlè bò, nyè na: ³ Bèsombòg mvòm, e ba bènè mèbua a nsisim, Amu edzoe ya yob yawoge ai bò. ⁴ Bèsombòg mvòm, e ba bènè a mèlunga, Amu bayi bò vòli nnèm. ⁵ Bèsombòg mvòm, e ba bènè evovoe, Amu si-ndon yayi bò ngab-elig dzaban. ⁶ Bèsombòg mvòm, e ba bawog zie ai ekode asu sosoo, Amu bayi dzie. ⁷ Bèsombòg mvòm, e ba bènè nnèm ngòl, Amu bayi bò yen ngòl. ⁸ Bèsombòg mvòm, e ba bènè nnèm mfuban, Amu bayi yen Zamba. ⁹ Bèsombòg mvòm, e ba benè bod bè mvòè, Amu bayi bò loe na «Bòn bè Zamba». ¹⁰ Bèsombòg mvòm, e ba bèbèlè efèma asu sosoo, Amu edzoe ya yob yawoge ai bò. ¹¹ Mina bèsombòg mvòm, eyòñ bènkag mina, bèfèmè mina, bèdzoo mina kan abe asè asu dama. ¹² Taan, mifono, amu maan man mènè abui

a yob. Nala ngò bēngafēm e bēprofet bēmbē mina osu. ¹³ Mina minē nku si. Ngē nku wasole, bayi wò bad kidi ai dze? Wasēki fē ai mfi, hē na bakub wò a nsēn, bod bēngakòdòdò wò ai mèkol. ¹⁴ Mina minē mfyē si. E tisòn enē a nkol a yob, esēki dzam sòbò. ¹⁵ Ndò fē, bakad ki koe alamba, bēngatele dò a enòn asi; batele dò a etelēga a yob, asu yē na avē e bod bēsē bēnē a nda mfyē. ¹⁶ Mfyē waan ofyē a mis mē bod nala, asu yē na bēyen mimbēmbē mi mam miabò, bēvē esya waan ya yob olugu. ¹⁷ Mibē kē tsog na masò na mazu vaē mvende ngē bēprofet. Mandzē sòn na mavaè, masò dzala. ¹⁸ Bēbēla emen, makad mina na, osusua yē na yob ai si bialod, tò ekanga dzia ziñ, tò man atòn ziñ ya ekanga ayi ki lod, sē na mam mēsē mēmana dzalēban. ¹⁹ E nyò osē ayi vaē dzidzia ya mēmvende mēnē ntòg ma, ayēgēlē fē bod abò nala, bayi nyē loe na «e mod mvua» a edzoe ya yob. E nyò ki ayi bò ngē ki ayēgēle mò, bayi nyē loe na «e mod nēnē» a ayòn ya yob. ²⁰ Amu makad mina na, ngē sosoo waan andzēki lod e nyò bēsaña bēkalara ai bēfarisea, mianganyian ki a edzoe ya yob. ²¹ Mingawog na bēngadzo ai bētara na: Tē wawoe. E nyò awoe, ayea ai nda-mēdzo. ²² Mfa wa-ma, makad mina na, e mod osē awog olun ai manyañ, ayea ai nda-mēdzo. E nyò adzo ai manyañ na «Raka» ayea ai nda-mēdzo nen. E nyò adzo na «Okukud», ayea ai ebe ndoan. ²³ Ngē wakē hm tuni efaè dzoe a alatar, abog te wakē tsog we na manyòn abēlē mēlinēna ai wa, ²⁴ ligi efaè dzoe osu alatar hala, otari kē kom ai manyòn, abog te hm ozu kē tuni efaè dzoe. ²⁵ Tam kui kiñ dzia ai e mod abelē ai wa adzo, ntye osē ongēlē ai nyē a zen, asu yē na aza kalan wa a mò mē ntsigintol, ntsigintol ny'akalan wa a mò mē mod bisye, bēwoa wa a nda-mimbog. ²⁶ Bēbēla emen, makad wa na, wayi ki kui hala, sē na omana dugan ekola esē. ²⁷ Mingawog na bēngadzo na: «Tē waandaman alug». ²⁸ Ma makad mina na, e mod osē abēbē mininga mis yē na atam nyē, mod te andaman ya alug ai nyē a nnēm woe. ²⁹ Ngē e dis doe ya mbo-nnomo labò na oku mbēg, tui dò, owoa dò oyab. Anē ai mfi na odzaè edzoo dzoe dzia alodo na nguma nyòl woe owoaban a mod mbimbi. ³⁰ Ndò fē, ngē wò woe ya mbo-nnomo waandēgēlē wa, tsigi wò, owoa wò oyab. Anē ai wa mfi na edzoo dzoe dzia edzaña lodo anē nguma nyòl odzaña mbimbi ete. ³¹ Bēngadzo fē na: «Ngē mod asoe ngal, avaa nyē kalara maan». ³² Ma makad mina na: «E nyò osē asoe ngal, ngē sē ki adzo ebòn ai mod mfē, mod te asogolo ngal a bisog; ndò fē e nyò alug e mininga anē ntsaman ai nnom, mod te abò ya bisog». ³³ Mingawog fē na bēngadzo ai bētara na: «Tē wakani evoe sòn, okpaèn e mētiñ ongalig Nti». ³⁴ Ma makad mina na, tē wakanikani sòn ; tò a yob, amu yob onē etoan ntomba Zamba, ³⁵ tò a si, amu enē etēlē mèkol dzie, tò ki a Yerusalem, amu anē tisòn nkukuma nen ³⁶ tò a nlo woe, amu wasēki dzam bò na kòn esil dzoe

dzia efum ngē ki na evin. ³⁷ Nkòbò waan obò hē owe, owe, ngē ki na kokoa, kokoa. E dzi yabēdēban a yob hala yasò abē Mbe. ³⁸ Mingawog na bēngadzo na: «Dis labudan ai dis, ason labudan ai ason.» ³⁹ Ma makad mina na, tē mialuman ai Mbe. Dzam da, ngē mod abimi wa a amañ ya mbo-nnomo, lēdēgē fē nyē e di avòg. ⁴⁰ E nyò ayi na akē ai wa a nda-mēdzo na anòn wa ewòman, dzoge fē nyē kod dzoe. ⁴¹ Ngē mod ayag na owulu ai nyē tañ mèkol akuda, wulugu ai nyē bakuda bēbē. ⁴² Ngē mod adzaè wa, vaa nyē, ngē adzaè wa ekola, tē walum nyē mvus. ⁴³ Mingawog na bēngadzo na: Odiñi manyòn, osiñi nziziñ woe. ⁴⁴ Ma makad mina na: Diñan minziziñ mian, mikogēlan asu e ba bafēm mina ⁴⁵ asu yē na mibò bòn bē esya waan ya anē a yob, amu abò na nlo-dzobo woe akui asu bēbe ai mimbēn, anoege mvēn asu bēsosoo ai bod bē dzongo. ⁴⁶ Amu ngē miadiñ hē e bod badiñ mina, maan mēfe mibēlē ete? Bēnònò bē ntòlò babò nala a? ⁴⁷ Ngē miasug hē babēnyòn, dze miadañ bò ete? Bēhaiden babò nala a? ⁴⁸ Tòbēgan a saañ anē mbol Tara waan ya yob anē a saañ.

6 Boan okala na tē mialēdē sosoo waan a mis mē bod na bēyēn mina. Ngē mibò tē bò okala nala, miayi ki bi maan abē esya waan y'anē a yob. ² Ngē wabò afañ, obē lòn tòn, anē bod miñyene balòn a mēnda bikoan ai a mindzòn asu yē na bod bētaman bò. Bēbēla, makad mina na, bēmbēlē ya maan maban. ³ Mfa woe, ngē wabò afañ, tē mbo-ngala woe ayēm e dzi mbo-nnomo woe abò, ⁴ asu yē na afañ doe akanga a asoe. Esya woe ya ayen a asoe ayi yaan ai wa. ⁵ Eyòn ki miakogēlan, mibē bò anē bod miñyene ya badiñ tēbē a mēnda-bikoan ai a maan mindzòn na bakogēlan, asu yē na bēyene a mis mē bod. Bēbēla, makad mina, bēmbēlē ya maan maban. ⁶ Mfa woe, eyòn wakogēlan, nyiigi a etun-nda dzoe, ofèd mbē woe, okogēlan ai esoa a asoe. Ndò hm, esoa ya ayen a asoe, ayi yaan ai wa. ⁷ Eyòn miakogēlan, mibē lòb a mēnyu anē bēhaiden; mbò batsog na a abui nkòbò ngò ngogēlan dzaban yayi wogēban. ⁸ Tē miifulan ai bò; amu esya waan ayēm e dzi miayañan ai dzò osusua yē na miasili sili nyē. ⁹ Na ngò hm mikogēlan: A Tara waan y'onē a yob, dzoe doe afubēgan, ¹⁰ Ayòn doe azaag, ñyian woe obòban, akyaè ya yob, nala fē a si ¹¹ Vaa bia ana e bidi bian biayañan ai biè. ¹² Ovaaga bia bivus bian, anē biavaè e ba bavus abē bia ¹³ Tē wakē ai bia a mēbobēla, okodēge bia a mbē dzam. ¹⁴ Amu ngē miadzu bod bivus biaban, esoa y'a yob nyē ayi mina dzu. ¹⁵ Ngē miandzēki dzu bod, esya waan ayi ki mina dzu bivus bian. ¹⁶ Eyòn miaki bidi, tē miabò mēlunga anē bod miñyene; bakad mana tsende mēsu maban na bod bēyēm na baki bidi. Makad mina bēbēla na bēmbēlē ya maan maban. ¹⁷ Mfa woe, eyòn waki bidi, wòbògò mbòn a nlo, osob asu doe, ¹⁸ asu yē na tē wayene a bod, hē abē esoa ya anē a asoe, na wa-

ki bidi. Esoa ya ayen a asoe ayi yaan ai wa. ¹⁹ Të miakoan akuma a si-ndon, mfa bibibian ai miëngëlë biandaman bië, ai mfa miñwuwub miabug, midzibi. ²⁰ Koan akuma a job, mfa tò bibibian tò miëngëlë biandaman ki, miñwuwub tègè bug na badzib. ²¹ Amu e hom akuma anë wa, eyë fë nnëm onë wa ete. ²² Alamba nyòl ndò anë dis. Eyòn dis anë mvoè, nyòl dzoe esë yayi tòbò a mfyè. ²³ Ngë dis anë wa abe, nyòl esë yayi tòbò a dibi. Ndò hm, ngë mfyè ya onë abë wa onë dibi, dibi te lëmbo fog fe? ²⁴ Mod asësye bëti bëbë. Amu ngë abò tè siñ mbòg, adiñi e nyò mbòg, ayi lad ai mbòg, angabyandi e nyò mbòg. Miasëki dzam sye ai Zamba ai Mamona. ²⁵ Asu te madzo ai mina na, tè miasañan asu enyiñ dzaan ai e dzom miayi di ngë anyu, ngë ki asu nyòl dzaan na dze miayi bòd. Enyiñ yalod bidi a? Nyòl yalod mbòd a? ²⁶ Fòmbëgan anòn ya job: Labè ki, lakoe ki bidi, lakoan ki a mëngunda, hë da esya waan ya job atòn dò. Miasë mfi alodo dò a? ²⁷ Za mbòg ya abë mina, hë asu yë na asañan abui, anë dzam woñ ntye woe anë ekudëga wò? ²⁸ Mfa mbòd, dze miasañan? Bëbëgan sam ya mëfub, anë yanañ. Yasye ki, yatiñ ki biyie. ²⁹ Makad mina na tò Salomon, a duma die ete, angabë ki abòdò fò anë sam dzidzia ya ete. ³⁰ Ndò hm, ngë Zamba angamana bòdò bilòg ya mëfub ya binë ana, okidi bëwoa a ndoan, ngamëna ai mina, a e bod minë tègè ai abui ñyëbë ba? ³¹ Të hm miasañan, midzo na, bindi dze ngë ki na binyu dze ana? Ngë ki na, bimbòd dze ana? ³² Bëhaiden mbò badzëñ e mam mësë mala. Amu esoa ya job ayëm na miayañan ai mò. ³³ Tarigan hm dzëñ edzoe Zamba ai sosoo woe, eyòn te e mam mësë ma mayi sò baaban a job. ³⁴ Të miasañan asu amos ya okidi, amu amos ya okidi wayi sañan ai oben. Amos osë obëlë ndzug woe.

7 Të miatsig ntol, asu yë na tè batsig mina ntol. ² A kyaè watsig ntol, akyaè endzò fë bayi wa tsig ntol. Ehëg wahëg e mod mbòg, endzò bayi wa hëg ete. ³ Dze wabëbë ekan enë manyòn a dis, otoa tè yen mboñ onë wa a dis? ⁴ Ngë ki na, eyë onë dzam dzo ai manyòn ya na: Dzoge, mëvaa wa ekan a dis? ⁵ A mod mvol, tarigi vaè mboñ onë wa a dis, eyòn te wayi toan yen na ovaè ekan enë a dis manyòn. ⁶ Të miavë mvu e dzi enë mfuban. Mibë woa ngoe minsanga mian, eza kòòdò miè ai mëkol, a mvus te, engatonde mina. ⁷ Sili-gan, bëvë mina, dzëñan, miayi sòm; kudan, bayi mina yaè. ⁸ Amu e nyò osë asili, abi; e nyò osë adzëñ, asòm; bayaè e nyò osë akud. ⁹ Mod mfe y'abë mina ayi vë mòn ngòg, eyòn asili nyè mbañëla? ¹⁰ Ngë ki na, eyòn asili nyè kòs angavë nyè nyòl? ¹¹ Ngë e mina ya minë bëbe, mina yëm vë bòn baan mimbëmbë bifaè, esoa ya job ayi vë e ba badzaè nyè mimbëmbë mi byem fog fe? ¹² Ndò hm e byem bisë miayi na bod bëbò mina, mibò bò nala. Mvende nyili ai bëprofet. ¹³ Minyiigi mbè ya onë abòd. Amu, onë ndam abui ai anen asë, mbè ya wakë a ndzañ kòm, ndò abui bod lanyian ete. ¹⁴ Zen

enë abòd, ndzòn otoa fëan, a biakë a enyiñ; e ba basòm wa bëtoa abòd. ¹⁵ Mikalëga bëprofet minnal, mbò bazu abë mina ai biyie mintomba, hë da a nnëm ete bëtoa ayòg anë mvu afan. ¹⁶ Miayi bò yëm a bibuma biaban. Yë bënë dzam koe tò m a bongo, ngë ki na mvud a ele biyò? ¹⁷ Na, ele esë enë mbëñ yawum mimbëmbë bibuma, e dzi ki enë abe, yawum bëbe bibuma. ¹⁸ Mbëmbë ele asëki dzam wum bëbe bibuma, mbë ele ny'asiki dzam wum mimbëmbë bibuma. ¹⁹ Ele esë yawum ki mimbëmbë bibuma yayi tsigëban, ewoaban a ndoan. ²⁰ Miayi fò bò yëm a bibuma biaban. ²¹ Së ki e nyò osë adzo ai ma na: A Nti, a Nti, ñnyè ayi nyian a edzoe ya job, dzam da e nyò abò ñyian tara wama ya job. ²² Abui dzam layi dzo ai ma amos te na: A Nti, a Nti, së a dzoe doe ngò bingabò abui biyëñ bi mam a? ²³ Eyòn te hm mayi bò yalan na: Maayëyëm mina. Subugan ma oyab, a e bod miabò abe ba! ²⁴ E mod osë awog bibug biama anyiñi fë anë biadzo, bëngahëg nyè ai mfëfëg mod ya ongalon nda dzie a nkom. ²⁵ Mvëñ enòhò, biyëyëg bisòò, nkulu avuñu, odzimbi nda te, dzam da etë ku, amu engayëmban a nkom. ²⁶ E nyò ki awog bibug biama bi, hë da tègè nyiñ anë biadzo, bëngahëg nyè ai akud mod ya angalon nda a nsëlëg a job. ²⁷ Mvëñ enòhò, biyëyëg bisòò, nkulu avuñu, bidzimbi nda te, ekuu a si, mfañ nkuan. ²⁸ Ndò hm lazu bò na, amana Yesus angaman kòbò e bibug bi, ndò minkunda mingakam ñyëgëlan woe. ²⁹ Amu angabë ayëgëlë bò anë e mod abëlë edzoe, asëlan ai bësaña bëkalara baban.

8 Asus angasus a nkol a si, abui minkunda angaton nyè. ² Antëm na, ndò nzëzam ongazu nyè laban a mëkol a si, nyè na: «A Mënti, ngë wadiñ, onë ma fubu.» ³ Ndò angasam wò, anamba nyè, nyè na: «Mayi nala, bò mvoè.» Etye etye te, ndò zam dzie engalëdëban. ⁴ Ndò Yesus adzo ai nyè na: Obò okala na tè walèè dò tò mod ziñ; këlë, okë lëdë fada nyòl, otuni fë efaè Moses angatëbëlë mina asu mbòdolan waan. ⁵ Anyian anganyian a Kafarnao, ndò ndzoe nkunda bëzimbi ntèd azu toban ai nyè, angakogëlan ai nyè na: ⁶ A Nti, mòngò bisye wama adzogo ma a nda, anë ebog ai eyëgan abui mintye abëlë nyè. ⁷ Ndò adzo ai nyè na: Mazu nyè kë bò mvoè. ⁸ Ndò ndzoe nkunda bëzimbi nyò afèd na: A Nti, masëki a nkon yë na onyian ma a nda, dzam da, kòbògò tè hë nkòban, mbò bisye wama abò mvoè. ⁹ Yënë sik, mod anë ma, bod badzoe ma, ma mëbëlë e bëzimbi madzoe. Ngë madzo ai e nyò na: «Këlëg», akëlë fë. Mëdzoo ki ai e nyò mbòg na «Zaag», asò fë; mëdzoo ai olò wama na: «Bòd anë osi, anë oka», abòd fe. ¹⁰ Awog Yesus angawog nala, ndò angakam, nyè ai e bod bëngabë biege nyè na: Bëbëla emen, makad mina, mabë ya ki yen e kan ñyëbë nyi abë mod ziñ a Israel. ¹¹ Ndò makad mina na: Abui layi sò a nnam kidi ai nnam ngoge, bënganòn bitoa na badi ai Abraham ai Isaak ai Yakob a ed-

zoe ya yob, ¹² dzam da, bòn bè ayòn bayi wooban a e dibi ya nsèñ. Awe, miñyon ai nladan mèkëg. ¹³ Ndò Yesus adzo ai ndzoe nkunda bēzimbi na: Kèlëg, ayē-nan ai wa akyaè ya oyèbè. Ndò mod bisye woe angabò mvoè awola te. ¹⁴ Ndò Yesus angakè a nda Petrus, antala nkyè mininga woe adzogo, akònò fiba. ¹⁵ Ndò abi nyè a wò, fiba akodo fò nyè a nyòl, ñnyè akodo a si nyò, angasye nyè. ¹⁶ Eyòn ngoge engabò, ndò bēngazu ai nyè abui bod ya bēbe minsisim bēngabè bēndēgèlè. Angatsidan minsisim ai ebug dzia, ndò e bod bēsè bēngabè kònò bēngabò mvoè, ¹⁷ na ebug engakòbēban abè profet Isaias etoban na: Anganòn akòn daan, amana mintye mian. ¹⁸ Ayen Yesus angayen nkunda bod okuban nyè a nyòl, ndò azu bende na bēdañ e kindig fòg. ¹⁹ Ndò nsaña bēkalara mbòg angasò, nyè ai nyè na: A ñyègèlè, mayi wa bie, e hom osè onkèè. ²⁰ Ndò Yesus adzo ai nyè na: Mvu afan ebèlè biboga, anòn ya yob abèlè mumba, dzam da mòn mod abèlè ki e hom anè dzam bede nlo. ²¹ Ndò mbòg ya bēyègè adzo ai nyè na: A Nti, vaa tè ma ngul na mētari kè dzèb tara. ²² Yesus nyè ai nyè na: Biege ma, odzoge bēwu bēdzèb bēwu baban. ²³ Ndò angabed a mal, bēyègè boe bētoño nyè. ²⁴ Antèm na, mod nkulu adzimbi a mañ, e kan yè na mal mēngadzie ai mēndim, mfa woe, nyè akèlè oyò. ²⁵ Ndò bazu nyè vèlè bò na: A Nti, kodège bia, biamana dzañ. ²⁶ Nyè ai bò na: Za wòn minè di, a bod miabèlè ki abui ñyèbè ba? Ndò azu tēbè a si, abama ai evundu ai mañ, ndò biaku a mièñ. ²⁷ Bod bēngakam bò na: Za akyaè mod di anè na tò bivundu tò mañ biwogo nyè! ²⁸ Ndò angakui a kindig ayat a nnam Gadarena, bod bēbè ya mbè nsisim angabè abèlè, bēkui a mēsòn, bēsòò toban ai nyè, (bēvuñu abui, e ndie yè na tēgè ai e mod alodo zen te). ²⁹ Ndò bēngabon a yob bò na: Dze enè a zañ bia ai wa, a man Zamba? Yè wasò na wazu bia ndēgèlè, zul mētiñ engènè tè kui? ³⁰ Nkunda ngoe ongabè a mēdiga man ntye hala. ³¹ Ndò bēbe minsisim bakogèlan ai nyè na: Ngè watsidan bia, lomo tè bia a nkunda ngoe ete. ³² Nyè ai bò na: «Kañan». Ndò bēngakui, bēkè nyian a ngoe ete. Ndò nkunda ngoe ongabumi a mbimbiñ bēngabè, bēsuman a mañ, ndò bēngawu a mēndim. ³³ Bēnòni bētubu a hm fò, bēkèlè a tisòn, bēmana lèè mēsè, tò e di e bod bēmbè bēlè bēbe minsisim. ³⁴ Ndò tisòn esè engabugi na bakè toban ai Yesus. Ayen bēngayen nyè, ndò bakogèlan ai nyè na akodo bò a dzal daban.

9 Ndò angabed a mal, adaña e kindig fòg, akui a tisòn dzie. ² Ndò bēngasò ai nyè mbombog oboo a okèkamba. Yesus ayènè fò ñyèbè waban, nyè ai mbombog na: bana nnèm, a mòn wam, minsèm mie mivaaban wa. ³ Antèm na, bēsaña bēkalara bēvòg bēngakòbò a nnèm ete na: E mod nyò akpèlè Zamba. ⁴ Mbol Yesus angabè ayēmè mintsogan miaban, ndò adzo na: A dze miatsog bēbe bē mam a minnèm mian?

⁵ Dze enè ebugbu abui, yè adzo na: «minsèm mie mivaaban wa», ngè ki na: «Kodogo a si, owulu?» ⁶ Asu yè na miyèm na mòn mod abèlè ngul ya avaè minsèm a si, ndò azu dzo ai mbombog na: Kodogo a si, bodogo okèkamba woe, okè a nda dzoe. ⁷ Ndò angakodo a si, adugan a nda dzie. ⁸ Ndò minkunda mingayen, mingambara, bēngalugu Zamba ya angavè bod akyaè ngul te. ⁹ Yesus angakè ai dulu osu, ayenè mod dzoe na Mateus atoa a nda toya, nyè ai nyè na: toño ma. Ndò angakodo a si, angatoñ nyè. ¹⁰ Mbol angabè atoa na adi a nda, abui bēnòhò bē toya ai bēsèm minsèm bēsòò, bēntoa ai Yesus ai bēyègè boe. ¹¹ Ayèn bēfarisea bēngayen e dzam di, ndò badzo ai bēyègè boe na: Asu dze ñyègèlè waan adi fufulu ai bēnòhò bē toya ai bēsèm minsèm? ¹² Mbol angawog, nyè na: E bod bēnè mvoè bayañan ki ai mbèbala, hē e ba bakòn. ¹³ Kañan yègè e dzom yatian na: Nnèm ngòl ngò mayañan ai wò, sè ki mētunèña. Amu mandzè ki sòn loe bēsosoo, mēngazu loe bēsèm. ¹⁴ Ndò bēyègè bē Yohannes bēngatoban ai nyè bò na: Asu dze ai bia, ai bēfarisea biaki bidi, hē da bēyègè boe tēgè ki? ¹⁵ Ndò Yesus adzo ai bò na: Yè bēlèdè bē ngòn bēnè dzam wu zie ntye nlug angènè ai bò? Dzam da, mēmos mayi sò a bayi bò nòn nlugu waban, eyòn te hm bayi ki bidi. ¹⁶ Mod wasè ki bede mkpamañ abaag a ntu eyie, amu mkpamañ afèb eyie wayi lindi eyie, enganyabi abui, alodo anè ehè bē osusua. ¹⁷ Bakad ki soe mimkpamañ mēyòg a minnom mēndēg. Ngè tēgè ai nala, ndēg yayi tole, mēyòg mēmana kubi a si, ndēg emana ndaman. Bakad soe mimkpamañ mēyòg a mimkpamañ mēndēg, sè fè ya tò ndēg, tò mēyog tè ndaman. ¹⁸ Angènè afalaga e bibug bi, ndzoe ziñ asòò, alaban a si, nyè na: ngò dzama endèm wu etoa dzi. Dzam da, zaa tè nyè bedè mò, anyiñ. ¹⁹ Yesus akodo fò a si, angabie nyè, bēyègè boe bēnè ai nyè ha. ²⁰ Minginga ziñ ya angabè akòn ya mimbu awom ai mibè, mèki mèkui nyè abum, asòò nyè namba eyie a mvus. ²¹ Angabè adzoo a nnèm ete na: ngè mēnamba ki tè nyè hē eyie ana, mèbò mvoè. ²² Ndò Yesus angakilan, ayènè nyè, nyè ai nyè na: Bò azombo, a ngò dzam. Ñyèbè woe onyii wa. Minginga abòò fò mvoè etye etye te. ²³ Ndò Yesus angakè a nda e nyia-mod-mvia nyò, ayenè bēbomo mēzik, ai endugèlan abui bod. ²⁴ Yesus nyè na: Kuan a nsèñ, mòngò asèki ñwuan, akè oyò. Bēngawoe nyè. ²⁵ Akuli angakuli e bod ba a nsèñ, ndò anganyii, abii nyè a wò, ndò mòngò angatèbè a si. ²⁶ Foe te eyaman fò a nnam te osè. ²⁷ Yesus akèè ai dulu osu, mindindim mibè mingatoñ nyè, bēbama a yob na: Kudu tè bia ngòl, a man David. ²⁸ Anyian anganyian a nda, ndò mindindim mingatèbè nyè osu, Yesus nyè ai bò na: Yè miayèbè na mènè dzam bò dzam te nga? Bò ai nyè na: Owe, a Nti. ²⁹ Ndò anamba mis maban, nyè na: Ayènan ai mina anè ñyèbè waan wahan. ³⁰ Ndò mis mēngayaaban bò. Yesus atèbèlè bò na: Boan

okala na të mod ayëm adzo di. ³¹ Bëngayi kui, bëngakë babëgele fò dò ai nnam osë. ³² Bëngayi kui a nsëñ, ndò bazu ai nyè mvumvug obëlë mbë nsisim. ³³ Mvaan mbë nsisim ongavaaban, mvumvug ongakòbò. Ndò minkunda mingakam, bò na abë ya ki yënan nala a Israel. ³⁴ Mfa waban, bëfarisea bò na: Atsidan bëbe minsisim ai ngul ndzoe waban. ³⁵ Yesus angakë awulu a mal maban ai bëtisòn baban, akëlë ayëgëlë a mëndabikoan maban, abendëge mbëmbë foe ya edzoe, alëdëgë akòn asë ai mintye misë. ³⁶ Mbol angayen minkunda, angayen miè ngòl, amu bëngabë ntëgan, ai sòm esë, anë mintomba minë tégè ai nnòni. ³⁷ Ndò azu dzo ai bëyègè boe na: Mëkoe bidì mënë abui, bëbò bisye abòd. ³⁸ Kogëlan hm ai Nti mëkoe na alom bod bisye a mëkoe moe.

10 Ndò angaloe bëyègè boe awom ai bëbë, avëë bò ngul ya atsidan bëbe minsisim, ai alëdë akòn asë ai mintye misë. ² Moe bë apostel awom ai bëbë ma: E nyò osu Simun, ya baloe na Petrus (Akoa), ai Andreas manyañ woe, Yakòb man Zebede, ai Yohannes, manyañ, ³ Filip ai Bartolomeus, Tomas ai Mateus, nnòndò ntòlò, Yakob man Alfeus ai Tadeus, ⁴ Simun man Kananea ai Yudas man Iskariot ya angakuan ai nyè. ⁵ Ndò Yesus angalom bë awom ai bëbë ba, abende bò na: Të miakë a tison bédzin, të nyii a tison bësamaritan. ⁶ Tarigan kë a mintomba ya nda Israel ya mingadzañ. ⁷ A miakë, miyedëgan na: Edzoe ya yob esubu ya babi. ⁸ Ledëgan minkokòn, vëlëgan mimbim, fubugan minzëzam, tsidëgan bëbe minsisim; Mingabi a zëzë, vaan a zëzë. ⁹ Të miakus mvòt ngë silba, të miafudì mònì a bikpè bian. ¹⁰ Të bi mfëg dulu, tò biyie bibè, tò ngob, tò ntum. Mbò esye ayea ai maan moe. ¹¹ E dzal ngë tison miayi nyian ete, dzëñan e mod anë dzin ete. Tòbëgan abë nyè akëlë kui anë miatye. ¹² Eyòñ mianyan a nda ziñ, sugan nda te. ¹³ Ngë nda te yayean ai dò, mvoè dzaan etòbò ete, ngë yayean ki ai dò, mvoè dzaan edugan abë mina. ¹⁴ E mod ayi ki mina nòn, ngë avogolo bibug bian, eyòñ miakui a nda te ngë a tison te, kudan mbulug onë mina a mëkol a si. ¹⁵ Makad mina bëbëla na, a amos nkat, si Sodoma ai Gomorra yayi yen mbëñ alodo tison te. ¹⁶ Yënë sik, malom mina anë mintomba a zañ mvu afañ. Mitòbògò ntsë anë nyò ai evovoe anë abëñ. ¹⁷ Të miabaman ai bod, amu bayi kuan ai mina a mända-mëdzo, bëyidi mina a mända më ngogëlan maban. ¹⁸ Bayi kë ai mina osu bédzoe ai minkukuma hë asu dama. Nala ngò miayi ma bòdòlò a mis maban ai a mis mëyòñ. ¹⁹ Eyòñ bakuan ai mina, të miasañan ai mbol miayi kòbò. A awola te, miayi vëëban e dzam miakòbò. ²⁰ Së ki mina miayi kòbò, dzam da, nsisim esya waan wayi kòbò abë mina. ²¹ Manyañ ayi kuan ai manyañ a awu, esya akuan ai mòn, bòn bayi luman ai bëbonde, bëwoe bò. ²² Bod bësë bayi mina fëm hë asu dama. E nyò ayi bò azombo akui a mëmana ayi nyiiban. ²³ Ngë bëtsidan

mina dzal ziñ, tuban e di avòg. Amu makad mina bëbëla na, miayi ki kòdan bëtisòn bë Israel a nyòl, së na mòn mod adugan sò. ²⁴ Nyègè alod ki nyègëlë, mbò bisye alod ki esya nti. ²⁵ Layean ai nyègè na akui anë nyègëlë, mbò esye akui anë esya nti. Ngë baloe mod dzal na Belzebul, ngamëna ai e bod bënë a nda dzie. ²⁶ Të miambara bò. Dzom ziñ esòli ki, a yangâkui ki a ngëëñ; e dzi enë a asoe yayi yëmban. ²⁷ E dzi makad mina a dibi, mikòbògò a ngëëñ; e dzi miawog a mbog alò, yëdëgan a mindil a yob. ²⁸ Ndò fë mibë mbara e ba bawoe nyòl, tégè ai ngul ya awoe nsisim. Midaña mbara e nyò anë dzam dzëe nyòl ai nsisim a tolendoñ. ²⁹ Bëmvëlkuma bëbë bakuan a etun kaba a? Hë da, tò mbòg ya ete asë ki dzam ku a si ngë esoa ayëbë ki dò. ³⁰ Esil dzaan esë ya nlo enë nlañan. ³¹ Mibë mbara: minë ai mfi alodo bëmvëlkuma ntèd. ³² E nyò osë angâmëm ma a mis më bod, ma mëngâmëm nyè a mis më Tara ya anë a yob. ³³ E nyò angâsye ma a mis më bod, ma mëngâsye nyè a mis më Tara y'anë a yob. ³⁴ Mibë kë tsog na masò miè mvoè a si. Mandzë sòn ai mvoè a si, mëngasò ai nyamëla okëñ. ³⁵ Mëngasò na mazu tsam mòn ai esya, ngòn ai nyia, mbòm ai nkyè. ³⁶ Ndò fë minziziñ miayi sò mod a nda-bod dzie ben. ³⁷ E nyò adiñ esya ngë nyia alodo ma, e nyòlò te ayea ki ai ma. E nyò ki adiñ ndoman dzie ngë ngòn dzie alo do ma, ayea ki ai ma. ³⁸ E mod anòn ki klos dzie angazu atoñ ma, ayea ki ai ma. ³⁹ E nyò akam enyiñ dzie ayi dzò dzëe; e nyò ki adzëe enyiñ dzie asu dama ayi dzò baala. ⁴⁰ Ngë mod abò mina afañ, ma abò afañ te. E nyò ki abò ma afañ, abò dò e nyò ya angalom ma. ⁴¹ E mod abëlan ai profet hë asu yè na anë profet, ayi bëlë maan më profet. E nyò ki abëlan ai sosoo mod mbëñ hë asu yè na anë sosoo, e nyòlò te ayi bëlë maan më sosoo mod. ⁴² E mod ki angânyuu mbòg ya abobod di elè mëndim mavòbi hë asu yè na bënë bëyègè, makad mina bëbëla na, angadzëe ki maan moe.

11 Amana Yesus angamana vë bëyègè awom ai bëbë boe bëtëbëga ba, ndò angakodo a etere, na akë ayëgëlë, ayedëgan mbëmbë foe a bëtisòn baban. ² Hala Yohannes atoa a mimbog, ndò angawog mimboan mi Kristus. Alomo a hm fò bëyègè boe na ³ bësili nyè na: Yë wa onë e nyò azu, yë biyanga mfë? ⁴ Ndò Yesus angayalan bò na: Kañan kad Yohannes e mam miawog, miyënë fë: ⁵ Mindindim hm mi miayen, mimbombog miwulugu, minzëzam mibò mvoè, mindondòg miwogo, mimbim miwomëne a mësòn, mimbubua miwogo mbëmbë foe. ⁶ E mod ayi ki ku mbëg asu dama anë mvòm. ⁷ Eyòñ bëngadugan, ndò Yesus angatari na akad minkunda etòm Yohannes na: Dze mingakë yen a nkod-nnam? Yë e ndën yandëña evundu? ⁸ Dze a hm fò mikëlë yen? Yë e mod abëgë mimkpamañ biyie? Anë hm na: E bod bësë bëbëgë abëñ biyie banyiñ a mända minkukuma! ⁹ Dze mikëlë yen?

Yë profet? Owe, makad mina, alodo profet. ¹⁰ Nnye bēngatil asu die na: Yënë sik, malom wa englès wama osu, nyè ayi wa komèzan zen osu. ¹¹ Bèbèla, makad mina na: mod ziñ a bòn bè bininga alod ki Yohannes ndu-bodo. Dzam da, man mod ntòg ya edzoe ya yob alod nyè. ¹² Atarigi abog Yohannes azaa kui ana, edzoe ya yob ebèlè ndzug. Miñyoyòg miasa dzò. ¹³ Amu bëprofet bèsè ai mvende bibendège dzò akui abè Yohannes. ¹⁴ Ndò hm, ngè miayi na miayèbè dò, ñnyè anè Elias ambè yean sò. ¹⁵ E mod abèlè mèlò, awogo! ¹⁶ Mayi hég e mvòn bod nyi ai dze? Mvòn te enè anè bongò ya bëtoa a nsèn angara, bëloege e ba behòg na: ¹⁷ Bilòn mina mindiñ, mina tègè dzèm, akè mina yia bia mèlunga, mod tègè bégè mèyèb. ¹⁸ Yohannes angasò, tègè di, tègè nyu, bò na abèlè mbè nsisim. ¹⁹ Mòn mod akè sò, adzaa, anyaa, bò na: Yënë ndondòg ai nsò mèyòg, mvoe bènòrò bëtoya ai bèsèm minsèm. Tò a hm nala, fég yayenèban a mimboan. ²⁰ Ndò hm angatari na akòñan ai bètisòn ya abui biyèñ bi mam bie bingayenan ete, amu bandzèki tsende. ²¹ Amala ai wa, a Korazin, amala ai wa a Betsaida: Amu yè na, ngè e mèsimba mēngabòban a zañ dzaan mèyènan a Tir ngè a Sidon, ngè bēngamana ya vènan koba, bēbòdò minkut, bësoegan asub a nyòl. ²² Ndò hm makad mina na: layi yenan ai Tir ai Sidon abòd abui alodo mina, a amos nkat. ²³ Mfa woe, a Kafarnao, tò ongayab akèlè kui a ebas yob, ongâdzòdiban akèlè kui a mbibiñ a si. Amu, ngè mèsimba ya mēngabòban a zañ dzoe mèyènan a Sodoma, ngè angènè atèlè azaa kui amos vi. ²⁴ Ndò hm makad mina na: Sodoma ayi yenan ai mbèñ alodo wa a amos nkat. ²⁵ Abog te, Yesus nyè na: Makañ wa a Tara, Nti yob ai si, amu ongasòli mimfèfèg ai minkèkèñ e mam ma, okulan mò ban bòngò. ²⁶ Owe, a Tara, amu nala ngò lēnganyèb wa a mis. ²⁷ «Tara angavè ma dzom esè; mod ziñ ayèyèm mòn, ngè sè Tara, mod ziñ ayèyèm Tara ngè sè mòn, ai e nyò mòn ayi na akulan dò. ²⁸ Zaan abè ma, e mina bèsè miawu mindzug, mibègè fè adid: mayi mina vè awaè. ²⁹ Bèègan efanga dzama, miyègè fè abè ma na mènè evovoe ai edzòdi nyòl, eyòn te miayi bi awaè asu enyiñ dzaan. ³⁰ Efanga dzama enè ebubud, mbègè wama otoa ovèves».

12 Abog te, Yesus alodo a zañ mēfub a amos sabbat. Bèyègè boe bëwogo zie, ndò bēngakèè na bakoe fes, bēngadi. ² Bèfarisea bēngayi yen nala, bò ai nyè na: Watala anè bëyègè boe babò e dzam anè eki a amos sabbat a? ³ Nyè ai bò na: Miandzè lañ e di David angabò a, eyòn angawog zie, tò e bod bēngabè ai nyè, ⁴ mbol anganyian a nda Zamba, bēngadi bēmbañèla mētunèña, a tò nyè tò e bod bēmbè ai nyè bēngabè eki a di, sēsala hē bēfada etam? ⁵ Ndò ki, miandzè lañ a mvende na, a amos sabbat, bēfada badañ mvende a Tempel, tègè vus a? ⁶ Makad mina na mod ziñ anè ha alodo Tempel. ⁷ Ngè miwogo tè ebug dzi na: Mayañan

ai ngòl alodo anè mētunèña, ngè miandzè bò tzig mbè ntol. ⁸ Amu mòn mod anè nti sabbat. ⁹ Ndò angakodo hala, akèlè a nda-bikoan dzaban. ¹⁰ Mod angabè hala atoa nkat wò. Ndò bēngasili nyè na: Yè bènè dzam bò mod mvòe a amos sabbat? Asu yè na bèsòman nyè. ¹¹ Ndò hm akad bò na: Za mod y'abè mina anè dzam bò na abèlè ntomba, ntomba te okuu nyè a ebe a amos sabbat, abò wò tè kè nyii? ¹² Mod alod hm tè ntomba fog fe? Mod abèlè hm ngul ya abò mbèñ a amos sabbat. ¹³ Ndò hm adzo ai mod na: Sama wò. Ndò angasam wò, odugan fè bò mvòe anè e hi mbòg. ¹⁴ Bèfarisea békui hm a nsèn, bēngabui fég, mbol bènè nyè dzam woe. ¹⁵ Mbol Yesus angabè yèmè nala, ndò angakodo hom te. Minkunda abui mingatoñ nyè, angasye bò bèsè. ¹⁶ Ndò angabende bò na, tè babò na adzo te akui a ngèñ, ¹⁷ asu yè na ebug ya profet Isaias angadzo edzalèban na: ¹⁸ Yënë mbò esye wama nyò mēngatòb, Ndindiñ wama ya mafuu nnèm! Mayi nyè vè nsisim wama, Ayi tzig ntol a mèyòñ. ¹⁹ Ayi ki bò mod mèdzo, tò kiñ, ayi ki bede a yob, Bayi ki wog kiñ dzie a maan. ²⁰ Ayi ki kèlan e nden ebugi ya, Ngè adim e man nkabag angènè ayoño, Akèlè kui anè ayi dò ai sosoo. ²¹ Mèyòñ mayi bi afidi a dzoe die. ²² Ndò bakè sòn ai nyè ndindim obèlè mbè nsisim, otoa fè mvug, abòdò wò mvòe e kan yè na mvumvug ongakòbò, oyènè fè. ²³ Minkunda mingakam, bédzo na: E mod nyò asè man David a? ²⁴ Bèfarisea bēngayi wog, bò na: E mod nyòlò atsidan bëbe minsisim hē ai ngul Belzebul, ndzoe bëbe minsisim. ²⁵ Mbol angabè ayèmè mintsogan miaban ndò adzo ai bò na: Edzoe esè enè nkaban a zañ, ngam ngam, yawoe eben. Ndò fè e tison esè ngè nda enè nkaban a zañ, esè ki dzam tòbò kòm. ²⁶ Ndò ngè Satan atsidan Satan, aluman ai emen! Eyè hm edzoe dzie yayi tèbè ya? ²⁷ Ndò hm, ngè matsidan minsisim ai ngul Belzebul, e bod ban batsidan bò ai ngul za? Bò bëben mbò hm batsig mina ntol. ²⁸ Hè da, ngè matsidan minsisim ai nsisim Zamba, edzoe Zamba ekui ya abè mina. ²⁹ Za anè dzam nyian zingi a nda, angasa nyè byem, ngè andzèki tari fañ zingi te ngadag, asò hm sa nda te? ³⁰ E mod asèki ai ma esamba, anè ma e ngam y'ayat; e nyò akoan ki ai ma fufulu, atsam. ³¹ Asu te makad mina na: Nsèm osè ai ekag esè, bingâdzuban bod. Hè ekag mod wakag Mfufub Nsisim yangâdzuban ki. ³² Ndò fè e mod akòbò mbè ebug atyan ai mòn mod, adzo te layi nyè dzuban. Hè da, ngè mod akòbò abe atyan ai Mfufub Nsisim, langâdzuban ki nyè, tò enyiñ dzi, tò e dzi yazu. ³³ Ngè ele enè mbèñ, bibuma bie binè mbèñ; ngè enè abe, bibuma bie binè fè abe. Amu bayèm ele a bibuma bie. ³⁴ A ayòñ nyò di, eyè minè dzam kòbò mbèñ, mibòdò abe ya? Amu anyu lafala e di lasò a nnèm ete. ³⁵ Mbèmbè mod akuli mimbèmbè mi mam a mbèmbè etòg akuma dzie, anè mbè mod akuli bëbe bë mam a mbè nnèm woe. ³⁶ Makad mina na, bod bayi tye ndòn ya bibug bisè bakòbò

ekokòbò a amos nkat. ³⁷ Amu wayi kiebè a nkat hë a bibug bie, oku fë a nkat hë a bibug bie. ³⁸ Ndò bësàña bēkalara bēziñ ai bēfarisea badzo ai nyè na: A ñyègèlè, biayi yen ndēm ziñ esòò abè wa. ³⁹ Ndò ayalan bò na: Mbè mvòn ebamba asili ndēm! Ndò hm ndēm ziñ yayi ki mina vèèban, sè na ndēm profet Yonas. ⁴⁰ Amu, e kan Yonas angabombo mèlu mèlè ai mēmos mèlè a abum kòs, nala ngò mòn mod ayi tòbò a abum si mēmos mèlè ai mèlu mèlè. ⁴¹ Bod ya Ninive bayi kodo a si a amos nkat, bēngakpèè ayom bod di a nkat, amu bò, bēngavēñan ai mbēman Yonas angabēmè bò. E mod alod Yonas anè va a! ⁴² Nkukuma mininga ya minkie wayi tēbè a si, ongakpèè ayom bod di a nkat, amu angatye a abug si, na azu wog fèg Salomon; E mod alod Salomon anè va a! ⁴³ Eyòn mbè nsisim akui ya mod a nyòl, akèè akiña nkod-nnam, adzēñè e hom awaè, dzam da tēgè yen. ⁴⁴ Abog te adzo na, mayi dugan a nda dzama, mfa masò. Akèè sò, asò kòb nda etoa mfuban ai nkoman mbēñ, etoa evoe. ⁴⁵ Abog te hm akè nòn minsisim mifè zamgbal milodo nyè a abe, asò nyii, atòbò fè ete. Etye e mod nyò yayi bian bēb alodo anè e dzi osu. Nala ngò wayi yenan ai mbè ayòn nyò. ⁴⁶ Angēñè akòbògò ai minkunda nala, nyia ai babēnyañ bēntèlè a nsēñ, bēyañan na balèè ai nyè. ⁴⁷ Ndò mod ziñ a kad nyè na: Nyoa ai babēnyòn bētèlè a nsēñ, bayi na balèè ai wa. ⁴⁸ Ndò angayalan e mod nyò na: Za anè nana, ngè babēdzañ? ⁴⁹ Asama wò a bēyègè boe bēngabè, nyè na: Nana ai babēdzañ ba. ⁵⁰ Amu e mod adzala ñyian tara y'anè a yob, ñnyè anè madzañ, ai kal dzama, ai nana.

13 Amos te, ndò Yesus angakodo a nda, akè tòbò a ntsag mañ. ² Minkunda abui mihama abè nyè, e ndie yè na akè tòbò a mal, minkunda mitoa a kindig. ³ Ndò angalèè bò abui mam a minkana, nyè na: Nsyè mēfub angakui na akè amias mvòn. ⁴ A angabè amiasa ha, fes ekuu a mgbag zen, anòn asòò, amana di. ⁵ Fes fè ekuu a si mēkòg, tēgè ai abui si ete, evolo a hm fò fèè, amu tēgè ai edòg si. ⁶ Nlo-dzobo afyè, ndò ya-mana dig, emana kot, amu tēgè ai minkañ. ⁷ Fes fè ekuu a biyòn, ndò biyò bingafaè, biwoe dzò. ⁸ E nyi fòg ekuu a mbēmbè si, ewumu bibuma, e nyi ntèd, e nyi mēwom mēsaman, e nyi fòg mēwom mèlè. ⁹ E mod abèlè mèlò, awogo! ¹⁰ Ndò bēyègè bēngasubu babi, bò ai nyè na: A dze wakòbò ai bò a minkana? ¹¹ Ndò angafèd, nyè na: Amu mingavèèban ndimba mam ya yob. E bali, bandzèki dzò vèèban. ¹² Amu bayi vè e mod ambèlè ya, ambèlè abui. E mod abèlè ki, bayi nyè fadi tò e man abim abèlè. ¹³ Asu te hm maku minkana eyòn makòbò ai bò; amu babèbè tēgè yen, bēyaègi mèlò tēgè wog, tēgè soñ. ¹⁴ Ndò fè ebug profet Isaias yatoban abè bò na: Miayi wog ai mèlò, dzam da tēgè soñ, mibèbègè ai mis, tēgè yen. ¹⁵ Amu ayòn di anè nnēm alèd, bēdibi mèlò, bēbudigi mis asu yè na bēza yen ai mis, ngè awog ai mèlò, ngè asoñ a nnēm, asu yè na

bēvèñan, mèzu bò bò mvoè. ¹⁶ Mfa waan, mis maan mēnè mvòm amu mayen, mèlò maan mēwogo fè. ¹⁷ Amu makad mina bēbèla na abui bēprofet ai bē-sosoo bē bod bēngayi du na bēyen e mam miayen ma, ndò bandzèki mò yen, ai na bēwog e mam miawog ma, tēgè mò wog. ¹⁸ Vogèlan hm mēsuli mè nkana e mod amias mvòn. ¹⁹ E mod osè awog ebug ya edzoe, tēgè dzò soñ, mbè nsisim asò, amana tie e dzi ehè bē mmiasan a nnēm woe, e nyòlò te anè e fes ehè ku a mgbag ndzòn. ²⁰ E nyi yaku a si ngòg: E mod awog ebug, ayèbè fè dzò etye etye ai mintag, ²¹ hè tēgè ai minkañ, atoa mod ndon. Mindzug ngè efèma bingayi fè sòn etom ebug, ñnyè aku mbèg nyò. ²² E nyò a mi-asban a biyò: e nyòlò te awog ebug, hè da mēbobèla ya si ai mēdugan m'akuma biawoe ebug, entoa tēgè wum bibuma. ²³ E nyò aku a mbēmbè si: nyè awog ebug, awogo dzò, angawum bibuma a tañ ntèd, ngè mēwom mēsaman, ngè mēwom mèlè. ²⁴ Ndò angaku bò nkana mfè na: Edzoe ya yob yafulan ai mod y'angabè mvòn a afub die. ²⁵ Bod bētoa oyò, ndò nziziñ woe ongasò, omana sòn bè mbè elòg a zañ mvòn, okè fè. ²⁶ Eyòn mvòn engatari na yanañ, ewumu fè, ndò mbè elòg ny'angakui fè. ²⁷ Bod bisye bēkè hm kad mod-afub, bò na: A Nti, waandzè bè mbēmbè mvòn a afub doe a? Eyè mbè mvòn akuli ve? ²⁸ Nyè ai bò na: Nziziñ wama ngò obò nala. Bod bisye bò ai nyè na: Yè wayi na bimana dzò kè tie? ²⁹ Nyè na: Kokoa, miza tie mbēmbè mvòn mbamèna ai mbè elòg. ³⁰ Dzogan, bisè binañ, akèlè kui a abog mēkoe, eyòn te mayi kad bēkoe a abog mēkoe na: Tarigan koan mbè elog, mi-mana dzò wogo bibag asu yè na bēdigi dzò a ndoan; mikoan mbēmbè mvòn a angunda dama. ³¹ Ndò angaku bò nkana mfè, nyè na: Edzoe ya yob yafulan ai fes ndoñ ya mod anòn, abèè a afub die. ³² Yalod fes esè ya si a abòd, dzam da, eyòn enen ya, engalod bibèbèga, entoa ele, e kan yè na anòn ya yob angazu tòbò a mintèm mie. ³³ Ndò angaku bò nkana mfè: Edzoe ya yob yafulan ai osèsañ mbañèla ya mininga anòn, abaman ai mēbom mè ovug mèlè akèlè kui anè ovug osè wamana vus. ³⁴ Yesus angabè akòbògò ai minkunda e mam mēsè ma h'a minkana; tēgè kòbò ai bò sè na aku nkana ³⁵ asu yè na ebug profet dzi etoban: Mayi yaè anyu dama a minkana. Mayi kulan ndimba mam akaègi a akomo-lè yob ai si. ³⁶ Ndò angakèan ai bod, akèlè a nda. Ndò bēyègè boe bēngasubu nyè babi, bò na: Timiñi bia nkana mbè elòg a afub. ³⁷ Nyè na: E mod abè mbēmbè mvòn anè Mòn mod. ³⁸ Afub anè si ndon; mbēmbè mvòn anè bòn bè edzoe. Mbè elòg anè bòn bè mbè nsisim. ³⁹ Nziziñ wabè wò onè nsisim mētom. Mēkoe mēnè amana si. Bēkoe bēnè benglès. ⁴⁰ Akyàè ya bakoan mbè elòg, bē-woa a ndoan, nala ngò fè wayi bò a mēmana mè si. ⁴¹ Mòn Mod ayi lom benglès boe, abog te bayi koan e dzom esè enè nkòt a ayòn die, ai e ba bēsè bafug

ezèh. ⁴² Abog te bayi bò woa a ebe ndoan. Awe, hë miñyon ai Nladan mèkëg. ⁴³ Eyòh te bèsosoo bayi fyè anè nlo-dzobo a edzoe esya waban. E mod abèlè mèlò, awogo! ⁴⁴ Edzoe ya yob enè anè etòg akuma ya esòlò a za afub. Mod asòmò dzò, adugan dzò sòli, ñnyè akè nyò ai mintag misè, amana kè kuan ai e dzi esè abèlè, akusu afub te. ⁴⁵ Ndò fè edzoe ya yob yafulan ai nkus byem ya adzèh mimbèmbè minsanga. ⁴⁶ Akè yen nsanga onè nkus a yob abui, akè kuan ai e dzom esè abèlè, akusu wò. ⁴⁷ Edzoe ya yob yafulan fè ai mvunda ya bawoa a mañ, engabi kòs mèkyaè mèsè. ⁴⁸ Eyòh edzie ya, bédudu a kindig, bètòbò a si, bēngafial, nyi enè mbēh bēfudigi a minkun, e nyi enè abe, bēwoaga a fiè. ⁴⁹ Nala ngò wayi yenan a mēmana mē si. Benglès bayi kui bēngafial bēbe ai bēsosoo, ⁵⁰ bēngawoa bò a ebe ndoan. Awe, hë miñyon ai Nladan mèkëg. ⁵¹ Yē mia-toan wog mam mēte mēsè? Bò na: Owe. ⁵² Nyè ai bò na: Asu te, ntil bēkalara osè ya ayègè mam ya edzoe ya yob, afulan ai mod-dzal ya akuli bisè etòg dzie, tò mimkpamañ, tò minnomo. ⁵³ Eyòh Yesus angamana e minkana mi, ndò angakodo ete. ⁵⁴ Ndò angakè a dzal die, angayègèlè bò a nda-bikoan dzaban, bēngakam, bò na: E fèg esè nyi ai biyèh bi mam bi biasò nyèh ve? ⁵⁵ Sè mòn kabinda nyò a? Nyia asè dzoe na Maria, babēnyañ boe Yakob ai Yosef ai Simun ai Yudas a? ⁵⁶ Bēkal boe bēsè bēsè ai bia a? E mam mēsè ma masò nyè ve? ⁵⁷ Fèg engadzañ bò! Yesus nyè ai bò na: Profet anè fò tēgè ai olugu hë a dzal die ai a nda dzie. ⁵⁸ Andzēki bò abui mēsimba we, asu bisoo biaban.

14 Abog te Herodès Tetrarka awodan Yesus mindum, ² nyè ai bod bēsè na: Yohannes ndu-bodo nyòlò; anè nkuan a sòn bēwu, asu te abò biyèh bi mam bisè bili. ³ Herodès te emen nyè angabò na bēbi Yohannes, bēfaña nyè ngadag, bēfudi nyè a mimbog, etòm Erodiaada, nga manyañ woe Filip. ⁴ Yohannes ny'angadzo ai nyè na: Wayean ki tòbò ai nyè. ⁵ Mbol ayii nyè woe, angambara bod, amu bēdzoo na anè profet. ⁶ Ndò, a Herodès adzēmēña toban mimbu mi abyali, ngòn Erodiaada engadzēm a zañ bod ha, enyèbè a hm fò Herodès a nnēm. ⁷ Ndò angakani sòn na ayi nyè vè e dzi esè ndzaa nyè. ⁸ Nyia angatindi nyè na akad na: «Vaa ma nlo Yohannes Ndu-Bodo a esoa, hë etoa dzi». ⁹ Ngul esusu nkukuma a si, ai mbol angakani sòn, bēyèn bētoa, ndò angabende na bēvè nyè wò, ¹⁰ alomo hm na bēkè tzig Yohannes nlo a nda-mimbog. ¹¹ Ndò bēngabègè nlo woe a esoa, bēsò vè ngòn mininga, nyè akè vè nyia. ¹² Ndò bēyègè boe bēngazu bēgè mbim, bēdzèbè, bēsò fè kad Yesus. ¹³ Awog Yesus angawog nala, ndò angakodo ete, abèdè a mal, akèlè e hom angabè nyè etam. Minkunda mingayi wog nala, mingabye nyè ai mèkol, bētyege a bētisòn. ¹⁴ Ndò angakui, ayènè abui nkunda, angawog bò ngòl, angasye minkokòn miaban. ¹⁵ A ngoge engavin, bēyègè boe bēsibu nyè babi bò na: E hom hi

onè a fèfèl eyègan, ndò fè awola bidi alod ya. Bòò, os-oe bò, na bēkè kus e dzom badi a mal mal. ¹⁶ Yesus nyè ai bò na: Mfi osèki na bēsob, mina bēben vaan bò e dzom badi. ¹⁷ Bò ai nyè na: Bibèlè ha hë bēmbañèla bētan ai kòs ebè. ¹⁸ Nyè na, Zaan ai biè mu. ¹⁹ Ndò angabende minkunda na mitòbò a bilòg, anòhò bēmbañèla bētan ai kòs ebè, abede mis a yob, avèè ngañ, abègè, avèè bēyègè boe bēmbañèla, bēyègè boe bēvèè minkunda. ²⁰ Ndò bēsè bēngadi, bēdzie, bēbègè e bi bingaligi bitun, minkun awom ai mibè mintud! ²¹ E bod bēngadi bēngabè dzam bò bakuda bētan, tēgè lañ bòngò ai bininga. ²² Etye etye te, ndò angabò na bēyègè bēbed a mal, bédudu mò e kindig fòg, ntye ali-gi asoe bod. ²³ Asoe angasoe bod, ndò angabed a nkol a yob etam, angakogèlan. Ngoge engavin ha, hë atoa we etam. ²⁴ Mal mēngabè ntye oyab ai nkod si, minsum mēndim midzimbigi, amu evundu engabè vuñu. ²⁵ Babi ai mèlende mè kidi, ndò angakè abie bò, awulugu a mañ a yob. ²⁶ A bēyègè bēyènè nyè awulugu a mañ a yob va bēngambara, bēdzoo na kon. Bēngabam a yob ete ai e wòn bēwogo. ²⁷ Ndò Yesus angadzo ai bò na: Tè miambara, mamen! tòbègan a mièh! ²⁸ Ndò Petrus angafèd, nyè na: A Nti, ngè wamen, bò na mèzu mfa onè, a mēndim a yob. ²⁹ Nyè na: Zaa! Petrus asusu a mal, angawulu a mēndim, angakè a Yesus anè. ³⁰ Angayi wodan evundu, angambara fò. Atari fò na ayimbi, angayon nyè na: A Nti, ka ma! ³¹ Yesus asama wò, akè nyè, nyè ai nyè na: Asu dze ohè soo, a mod onè tēgè ai abui ñyèbè? ³² Ndò bēngabed a mal, evundu esusu. ³³ E ba bēngabè a mal bēngalaban a si bò na: Bēbèla emen, onè Mòn Zamba. ³⁴ Ndò bēngadanañ a yat, a si Genezaret. ³⁵ Bod ya hom te bēyèmè nyè, bēlomo foe a nnam osè, bēngazu ai nyè minkokòn misè, ³⁶ bēngakogèlan ai nyè na bēnamba tē hë alò eyie dzie. E bod bēsè bēnambèga, bēsè bēbò mvoè.

15 Ndò bēfarisea ai bēsana bēkalara bēngasò abè Yesus bēsòò a Yerusalem, bò na: ² Asu dze bēyègè boe badañ mvende ya bētara bēngalig? Bēnè ha tē sob mò eyòh badi bidi. ³ Ndò angafèd, nyè ai bò na: Asu dze miadañ mvende Zamba hë asu mvende dzaan? ⁴ Amu Zamba angadzo na: Olugu esoa ban nyoa, adzo fè na, e mod akòbò abe ai esya ngè nyia ayea ai awu. ⁵ Ndò hm mina miadzo na: Ngè mod akad esya ngè nyia na: E dzi esè mèhè yi wa vè enè kòrban ⁶ abèlè ki esya nguma dzom ziñ. Nala ngò miandaman mvende Zamba hë asu mētum man. ⁷ A bod mēdugan, Isaias angatoan fò yen asu dan eyòh adzoo na: ⁸ E bod ba balugu ma ai biyè bi anyu, Nnēm waban otoa abim oyab te ai ma! ⁹ Olugu ya bavè ma anè evoe, E dòkten ya bayègèlè anè hë mēmvende mè bod. ¹⁰ Ndò angaloe nkunda bod, nyè ai bò na: Vogèlan, mibindi. ¹¹ Sè ki e dzom yanyiian mod a anyu endzò yabòli nyè, e dzi yakui mod a anyu, endzò hm

yavè nyè eboe. ¹² Ndò bëyègè bēngasubu nyè babi bò na: Yè wayēm fò na bëfarisea bawog nkòbò hi abe? ¹³ Ndò angayalan na: Ele esè ya tara ya yob andzèki bè, yayi tieban a si. ¹⁴ Dzogan bò. Bènè e kan mindindim yalèdè bod zen. Ngè ndindim olèdè e hi mbòg zen, bèsè bëkuu a ebe! ¹⁵ Ndò Petrus angafèd, nyè na: Fèlan bia nkana te. ¹⁶ Nyè na: Dze, yè mingène tē wog? ¹⁷ Miawog ki na e dzom esè yanyian mod a anyu, yakè a abum, engakè woban a edug nga? ¹⁸ E dzi ki yakui a anyu, yasò a nnēm, endzò yabòli mod. ¹⁹ Bèbe mintso-gan, ewoe bod, endaman mèlug, bibòn, wub, ebugu mèdzo, bikag, bisè biatie a nnēm. ²⁰ E mam mala mmò mavè mod eboe. Adi bidi, mod tē sob mò, nala wavèvèè mod eboe. ²¹ Akodo angakodo hala, ndò Yesus angakè a nkòn nnam Tir ai Sidon. ²² Mininga Kananea ya nnam te ahama, angayon, nyè na: Kudu ma ngòl a Nti, a man David. Ngò dzam ebèlè abe ai mbè nsisim andègèlè nyè. ²³ Ndò andzèki nyè vè eyalan. Bèyègè bèsòò, bēngakogèlan ai nyè na: Soege nyè amu azu ayon bia a mvus. ²⁴ Ndò angayalan na: Mēngalomban hē asu mintomba ya nda-Israel ya mingadzañ. ²⁵ Mininga te asò fò laban ai asu a si, nyè na: A Nti, ka ma. ²⁶ Nyè na: Bayean ki nòn bidi bi bòn, bëwoa mfa mvu enè. ²⁷ Mininga nyè na: Owe, a Nti, dzam da, mvu yadi e mēnyuñ maku a tēbèle esya nti waban. ²⁸ Ndò Yesus angayalan nyè na: A mininga, ñyèbè woe onè abui. Abò ai wa anè mbol wayi. Ngò dzie ebò hm fò mvoè etye etye te. ²⁹ Yesus akodo hala, angakè a ntsag ma mè Galilea, ndò angabed a nkol, atòbò a si. ³⁰ Bod besòò ai mimbombog, mindindim, mintèt, ai abui afè, bëboe bò a mèkol moe a si, angasye bò. ³¹ Bod bēngakam a bëyènè anè mimvumvug miakòbò, mintèt mibò mvoè, mimbombog miwulugu, mindindim miyènè. Bēngalugu Zamba Israel. ³² Ndò Yesus angaloe bëyègè boe, nyè na: Mawog abui bod di ngòl abui amu bètòbò ya ai ma mèlu mèlè. Eyòn dzi, bēntoa ya tège ai e dzom badi. Ma mayi ki bò soe bēntoa zie. Bèza kè ku a si a zen ai sòm zie. ³³ Ndò bëyègè bēngadzo ai nyè na: Eyè binè dzam yen abim abui bēmbañèla dili a nkod-nnam mu ve na bivè e bod bèsè ba? ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Mibèlè bēmbañèla bam? Bò na: Zamgbal, ai ban kòs. ³⁵ Ndò angabende na bod bètòbò a si. ³⁶ Ndò anganòn bēmbañèla zamgbal ai kòs, avèè ngañ, abègè, avèè bëyègè boe, bëyègè boe bēngavè bod. ³⁷ Ndò bèsè bēngadi, bēdzie. Bitun bingaligi bingadzie minkut zamgbal. ³⁸ E bod ki bēngadi bēngabè bakuda bèlè, tège lañ bininga ai bòngò. ³⁹ Ndò angasoe bod, abèdè a efunga, akèlè a minkol mi Magadan.

16 Ndò bëfarisea ai bēsadukea bēngazu na bazu nyè bobolo, bò na alèdè bò ndēm esòò a yob. ² Ndò angayalan bò na: A abog ngoge evin ya, miakad dzo na, yob anè angumaa, amos waanyèb. ³ Kikidigi, mina na mvèn yayi nòn mbol yob lavin. Ndò hm, mi-

ayèm fòmbò yob, tège yèm fòmbò ndēm zuli mètiñ. ⁴ E mvòn bod ebamba ai mvol nyi yasili ndēm! Ndēm fè dzò yangàvèban ki mina sè na e nyi Yonas. Ndò angalig bò, akodo hala. ⁵ Ndò bëyègè bēngasò a kindig, bëvoan nòn bēmbañèla. ⁶ Yesus nyè ai bò na: Boan okala, misaala ozèzañ mbañèla bëfarisea ai bēsadukea. ⁷ Bēngakè balañèdan bò bò ha, bò na: Biandzèki nòn bēmbañèla. ⁸ Yesus ayèmè tē nala, nyè na: Dze mialañèdan a minnèm mian, a e bod minè tège ai abui ñyèbè ba, na miandzèki nòn bēmbañèla? ⁹ Miabè ki wog, ndò fè miatsog ki e bēmbañèla bētan asu bod bakuda bētan! Minganòn minkun miam? ¹⁰ Ngè ki bēmbañèla zamgbal asu bakuda bētan, tañ minkun fe minganòn? ¹¹ Asu dze miawog ki na mèhè kad ki mina adzo bēmbañèla? Misaala ozèzañ mbañèla bëfarisea ai bēsadukea. ¹² Ndò hm bazu wog na angabè ki adzoo na bēsaaala ozèza mbañèla, dzam da, na bēsaaala ayègèlè bëfarisea ai bēsadukea. ¹³ Ndò Yesus angasò a nkòd nnam Sezarea ya Filipi, ndò asili bëyègè boe na: Bod badzo na Mòn Mod anè za? ¹⁴ Bò na: Bèvòg badzo na Yohannes Ndu-Bodo, bèvòg bò na Elias, bēfè ki bò na Yeremias ngè ki na profet mbòg ziñ. ¹⁵ Nyè ai bò na: Mina bëben ki miadzo na mènè za? ¹⁶ Ndò Simun Petrus angayalan nyè na: Onè Kristus, mòn e Zamba avèè. ¹⁷ Yesus nyè ai nyè na: Onè mvòm, a Simun, man Yonas, amu sè ki minson ai mèki mbiè bikulan wa adzo te, hē e Tara y'anè a yob. ¹⁸ Ndò makad wa na: Onè Petrus, ndò mayi loñ nda dzama a akòg te a yob. Ngul mimbè ya tolendon yangàtègè ki dzò. ¹⁹ Mayi wa vè bidibiga y'ayòn ya yob, ndò e dzi esè ongâtindi a si engâtindèban a yob, e dzi ki ongâti a si, engâtiiban a yob. ²⁰ Ndò fè azu bende bëyègè boe na tē bakad tò mod ziñ na ñnyè anè Kristus. ²¹ Akaègi abog te, ndò Yesus angakèè na alèdè bëyègè boe mbol ayea kè a Yerusalem, abèlè abui mintye a mò bēnyia-bod-mvia bë nnam, ai bēfada bēnen, ai bēsaañ bēkalara, bëwoe nyè, abog te ayi kui a sòn a amos lala. ²² Ndò Petrus angakè ai nyè a fèfèl, angakònai nyè, nyè na: Sòn, a Nti! Akyàè dzam te tē toban ai wa! ²³ Ndò angavènan, nyè ai Petrus na: Kodogo ma a zen, a Satan, wayè ma zen. Amu wawog ki mam mè Zamba, e ma mè bod mmò wawog. ²⁴ Eyòn te Yesus azu dzo ai bëyègè boe na: Ngè mod ayi na azu abie ma, asiege nyè emen, anòn klos dzie, azu abie ma. ²⁵ E mod ayi na akaman ai enyiñ dzie, ayi dzò dzèè. E nyò ki adzèè enyiñ dzie asu dama, ayi dzò bi. ²⁶ Anè ai mfi dze na mod ahaman si esè, ngè adzèè enyiñ dzie? Eban efe ki mod anè dzam vè asu enyiñ dzie? ²⁷ Mòn Mod ayi sò a duma esya ai bēnglès boe, abog te ayi yaan ai mod osè anè mbol mod angasye. ²⁸ Makad mi-na bēbèla na bod bëziñ bētètèlan va, a bēngâyèn ki awu, sè na bëyen anè Mòn Mod azu a edzoe dzie.

17 A mvus mèlu mēsaman, ndò Yesus anganòn Petrus ai Yakob ban manyañ woe Yohannes, ndò

angabed ai bò a mod nkol a yob, hë bò bò. ² Ndò angatsende bò a mis, asu die angafyè anè nlo-dzobo, biyie bie bingafyè anè mfyè nen. ³ Atëm na, bêngayen Moses ai Elias bëlègè ai bò. ⁴ Petrus abodo nkòbò, nyè ai Yesus na: A Nti, eboga enè bia mviè ha. Ngè wadiñ, mayi bia loñ bibèm bilè, wa dzia, Moses dzia, Elias dzia. ⁵ Angënë akobògò nala, ndò fò nkut mfyè ongayali bò a yob, kiñ esòò a nkut ete na: Ndindiñ mòn wama hili a mafuu nnèm. Mivogolo nyè. ⁶ Eyòn bëyègè bêngawog nala, bëbudubu ai mèsu a si, bêngambara eyègan. ⁷ Ndò Yesus angasubu, anamba bò, nyè ai bò na: Tëbègan, mibè timan mbara. ⁸ Bèkui mis, bëntaa hë Yesus etam. ⁹ A bèsusu a nkol a si ha, ndò Yesus abende bò na: Të miakad tò mod ziñ e dzam di, akui anè mòn mod ayi tëbè a sòn mimbim. ¹⁰ Ndò bëyègè bêngasili nyè na: Asu dze bësaña bëkalara badzo na Elias ayea tari sò? ¹¹ Nyè ai bò na: Elias ayea fò sòn na azu kpaèn mam mèsè. ¹² Ndò makad mina na: Elias angasò ya, hë da, ndò bandzèki nyè yèm, dzam da, bëbòbò nyè e dzom esè bêngabè tama. Nala ngò mòn mod ayi bi mintye a mò maba. ¹³ Nwogan a hi bëyègè bazu wog na, angabè akada bò adzo Yohannes Ndu-Bodo. ¹⁴ Ndo bêngakui a ntumba bod ongabè, ndò mod angasubu, alaban a si ai mëbòn, ¹⁵ nyè na: A Nti, yènè të mòn wama ngòl, amu afè kanda, mintye mibèlè nyè abui. Biyòn biziñ bili, akuu a ndoan, ngè ki na a mëndim. ¹⁶ Mêngasò ai nyè abè bëyègè boe, hë da, bandzèki bi ngul ya asye nyè. ¹⁷ Ndò Yesus angadzo na: A mvòn bod minè të ai nyèbè, mitoa fè dzongo ba! Mayi tòbò ai mina akui abog afe? Mayi mina dzibi akui ve? Zaan ai ma nyè va! ¹⁸ Yesus ateran ai nyè, ndò nsisim angakodo nyè a nyòl, ndò mòngò angasyeban okòn woe etye etye te. ¹⁹ Eyòn bëyègè bêngaligi ai nyè, bësubu nyè babi, bò na: Asu dze biandzèki bi ngul ya atsidan nyè? ²⁰ Nyè ai bò na: Asu nyèbè onè mina abòd. Bèbèla emen makad mina na, ngè mibèlè nyèbè okui anen anè fes ndoñ, mikada nkol hi na: Kodogo ha, okè ali, ngè onkodo ana. Tègè ai e dzom ziñ yakad mina. [²¹] ²² Atoban bêngatoban a Galilea, Yesus nyè ai bò na: Bayi kuan ai mòn mod a mò më bod, ²³ abog te bëwoe nyè, akui a sòn a amos lala. Nnèm ontoa bò a mëlunga abui. ²⁴ Ndò bênganyian a Kafarnao, bènòhò bë toya bèsòò abè Petrus, bò na: Dze yè yègèlè waan ayaan ki toya nga? ²⁵ Nyè na: Ayaan. Anyian anganyian a nda, Yesus atsigi nyè osu, nyè na: Wayen adzo di ya, a Petrus: Eyè bédzoe ya si banòh toya abè za, yè a bòn baban, yè a bédzin? ²⁶ Mbol angadzo na, a bédzin, ndò hm Yesus afèd na: Kè bòn bènè hm fili a! ²⁷ Dzam da, asu yè na të biavè bò mintsogan mifè, kèlè woa nlòb a mañ, onòn e kòs osu yayi bi, oyaa dzò anyu, wayi kòb nsañ mònì ete. Onòn nsañ te, oyaan ai bò asu bia wa.

18 Abog te, ndò bëyègè bêngasubu babi ai Yesus, bò na: Za anè mod nènè a edzoe ya yob? ² Ndò

angaloe mòngò, atele nyè a zañ dzaba, ³ nyè na: Bèbèla, makad mina na: Ngè miandzèki dugan vènan anè bòngò, miayi ki nyian a edzoe ya yob. ⁴ E mod osè adzòdi emen anè e mòngò nyò, e nyòlò te anè mod nènè a edzoe ya yob. ⁵ Ndò fè, e nyò angàbèlan ai e kan mòngò nyi mbèn hë a dzoe dama, ma abèlan ai nyè. ⁶ Ngè mod ziñ ahè yè mbòg ya abobod layèbè ma di zen, ai mbè mvulna, layean na bëtindi nyè mod akòg a kiñ, abog te ayimbi nala a yòm. ⁷ Amala ai si asu mbè mvulna. Amu, tò të anè mbèn mvulna asèki ai asaala, hë da amala ai e mod avè mbè mvulna te. ⁸ Ngè wò ngè ki na akol doe biakè ai wa a nsèm, tsigi biè, owoa oyab. Anè ai wa mfi na onyian a enyiñ ai etun wò, ngè ki na eyèm a mèkol, alodo na bëwoa wa a ndoan kòm ai mò mëbè, ai mèkol mëbè. ⁹ Ngè dis lakè ai wa a nsèm, tie dò, owoa oyab. Anè mbè na onyian a enyiñ ai dis da, alodo na bëwoa wa a ebe ndoan ai mis mèsè mëbè. ¹⁰ Boan okala, të byandi tò mbòg ya abobod di. ¹¹ Amu makad mina na benglès baban bafòmbò mvòm-asu Tara ya yob a ntye kòm. ¹² Miayen adzo di ya? Ngè mod abèlè mintomba ntèd, mbòg ya etere odzaña, nga ayi lig mëwom ebulu ai ebul mivòg a nkol na akè adzèn e hi onè ndzañan? ¹³ Ngè akè wò sòm, makad mina bëbèla na, ayi tag ai wò abui, alodo anè atag ai mëwom ebulu ai ebul mivòg a miandzèki dzañ. ¹⁴ Nala ngò hm fè nyian tara ya yob onè na të madzèè tò mbòg ya e ban abobod ba. ¹⁵ Ngè manyòn aku a nsèm, kèlè kòhan ai nyè hë mina bëbè etam. Ngè avogolo wa, onyii manyòn. ¹⁶ Ngè andzèki wa vogolo, loege mod mfè, ngè bëbè, amu e dzi esè bëbòlò bëbè ngè bèle badzo enè bëbèla. ¹⁷ Ngè aben mina vogolo, kada etogan babènyòn. Abò të yi vogolo etogan esè, atòbògò wa anè ndzin ngè nnòhò ntòlò nnam. ¹⁸ Makad mina bëbèla na, e dzi esè miayi tindi a si, engâtindèban a yob, e dzi ki miayi tii a si engatiiban a yob. ¹⁹ Mabaala mina na ngè bod bëbè bëkui kiña si na badzèè nguma dzom ziñ, Tara ya yob ayi bò dzò vè. ²⁰ Amu e hom osè bod bëbè ngè bèle bènè nkoan a dzoe dama, mènè a zañ dzaban. ²¹ Ndò Petrus angasubu, nyè ai nyè na: A Nti, mayean dzu madzañ biyòn biam, ngè abyandi ma? Yè akui biyòn zamgbal? ²² Yesus nyè ai nyè na: Madzo ki ai wa na, akui biyòn zamgbal, madzo na, biyòn mëwom zamgbal ai zamgbal. ²³ Asu te, edzoe ya yob yafulan ai mod, nkukuma ya angabè ayii na abò zitòk ai bod bisye boe. ²⁴ Akèè angakèè, ndò bêngasò ai nyè mbòg, abèlè bakuda minsaña wom. ²⁵ Mbol tègè ai e dzom ya ayaan ekola, ndò esya nti angabende na bëkuan ai nyè, ai ngal ai bòn ai e byem bisè angabè abèlè asu ekola. ²⁶ Ndò mod bisye angalaban a si, angayègèlè nyè na: Dzibigi të, mayi wa yaan ekola esè. ²⁷ Ndò esya nti angayen nyè ngòl, asoe nyè ai ekola esè. ²⁸ Akui e mod bisye nyò angakui, ndò angatoban ai mod bisye mfè ya angabè abèlè nyè minsañ mi

mòni ntèd, ndò angabi nyè a engòn, angamiad, nyè na: Dugan ma ekola dzama. ²⁹ E mod nyò alaban fò ai mèbòn a si, angakogèlan ai nyè na: Dzibigi tē, mayi wa yaan ekola esè. ³⁰ Ndò angaben, akèlè nyè fudi a nda mimbog, akui anè ayi yaan ekola. ³¹ Eyòn e bod bisye bēhòg bēngayen nala, bēwogo e dzam di eyègan abui olun, ndò bēngakè, bēkè tye esya nti e dzam angalod. ³² Esya nti aloe nyè, nyè ai nyè na: A mbè mod, mēdzu wa ekola dzoe esè, mbol okogèlan ai ma. ³³ Nga ohè bē dzam dzu manyòn anè ma mēdzu wa? ³⁴ Esya nti awogo olun, avè nyè a nda-endègèlè akui anè amana yaan ekola. ³⁵ Nala ngò Tara ya yob ayi bēlan ai mina, ngè miandzèki dzu babènyòna sòò mina a abum a si.

19 Eyòn Yesus angamana nkòbò vi, ndò bēngakodo a Galilea, bēkè a nkòn nnam Yudea a Yordan ayat. ² Abui minkunda angatoñ nyè; angasye bò hala. ³ Ndò bēfarisea bēziñ bēngasò hala na bazu nyè bobolo, bò na: Yè mod abèlè ngul ya asoe mininga woe asu kan etòm esè? ⁴ Nyè ai bò na: Nga mingalañ na nkomo angakom bò fam ai mininga a mētari? ⁵ Nyè na: Asu te fam yayi lig esya ban nyia, akè lad ai mininga woe, bò bēbè bēntoa nyòl dzidzia. ⁶ Antoa hm na, basèki fè bod bēbè, bēnè nyòl dzidzia. E dzi ya Zamba angalad, mod tēgè dzò kandi! ⁷ Bò ai nyè na: A dze hm Moses angabende na: bēvaa nyè kalara eyòn basoe nyè? ⁸ Nyè ai bò na: Moses angabende mina na misoe bēyal ban asu alèd nnēm dan; langabè ki nala a mētari. ⁹ Ndò hm fè makad mina na, e mod asoe ngal, ngè asèki asu yè na abò ebòn a nsēñ, alugu mininga mfè, mod te andaman alug. ¹⁰ Bēyègè boe bò ai nyè na: Ngè nala ngò adzo fam ai mininga anè, asèki ai mfi na mod alug. ¹¹ Nyè ai bò na: Sè ki bod bēsè mbò bawog nkòbò vi, hē e ba bēnè ntòban. ¹² Amu bod bēziñ babyali eyèl a abum nyia, bēvòg bētoa na bod bēfè mbò bēngabò bò dò, bēfè bētoa a badzibi nyòl dzaban asu edzoe ya yob. Biwog biwog, bingum bingum. ¹³ Ndò bēngazu ai nyè bòngò na abede bò mò, akogèlan fè. Bēyègè boe bēngakòñan ai bò. ¹⁴ Yesus nyè na: Dzogan bòngò, tē miakaman na bēzu abè ma, amu edzoe ya yob yawoge ai e bod bēnè anè bò. ¹⁵ Ndò angabede bò mò, akodo hom te. ¹⁶ Ndò mod ziñ azu abè nyè, nyè na: A ñyègèlè, za mbēñè mēnè bò asu yè na mēbèlè enyiñ kòm? ¹⁷ Nyè ai nyè na: Asu dze wasili ma e mam mēnè mbēñ? Mod mbòg mbòg ñnye anè mbēñ. Ngè wayi nyian a enyiñ, baala mēmvende. ¹⁸ Nyè ai nyè na: Mēmvende mēfe? Yesus nyè na: Mēmvende ma: Tē wawoe, tē wabò bisog, tē wadzib, tē watsig mbè mvaa, ¹⁹ olugu esoa ban nyoa; ai e nyi fè: Odiñi manyòn anè wamen. ²⁰ E ndoman mod nyi nyè ai Yesus na: Mabaala mēmvende mēsè mala. Dze efè? ²¹ Yesus nyè ai nyè na: Ngè wayi hm fò bò ateen, kèlè kuan ai akuma doe, ovè mimbumbua, eyòn te wayi bi etòg akuma a yob, abog te ozu watoñ ma. ²² Awog ndoman mod engawog nkòbò vi, ndò angakè

ai olun a nnēm, amu angabè nkukuma mod. ²³ Ndò Yesus adzo ai bēyègè boe na: Makad mina bēbèla na, minkukuma mi bod miayi ki nyian ebugbu a edzoe ya yob. ²⁴ Ndò makad mina na, anè ebugbu abui na kamele anyian a alòn ondondò, alodo na nkukuma onyian a edzoe ya yob. ²⁵ Bēyègè bēngayi wog nala, bēngakam abui bò na: Za hm anè dzam kodèban? ²⁶ Yesus abèbè bò a mvòm asu, nyè ai bò na: Adzo te lakad bod. Hē da Zamba anè ngul-bò-mēsè. ²⁷ Ndò hm Petrus angafèd, nyè na: Bēbègè na, bingalig mēsè na biatoñ wa, mfa waan hm ya? ²⁸ Yesus nyè ai nyè na: Makad mina bēbèla na, e mina ya miabie ma, a enyiñ yazu, eyòn mòn mod ayi tòbò a etoa дума dzie, mina miayi tòbò a bitoa awom ai bibè na miatsig mēnda mē bod mē Israel awom ai mēbè ntol. ²⁹ Ndò fè, e mod osè alig nda, ngè manyañ, ngè kal, ngè esya, ngè bòn, ngè mēfub etòm dzama, ayi bēlè mam mēte biyòn ntèd, abèlè fè enyiñ kòm. ³⁰ Abui bētèle osu, bayi vèñan bod bē mvua, bod bē mvua ki bēvèñan bod bē osu.

20 Amu edzoe ya yob yafulan ai mod dzal ya angakui ai ndib kidi na ayoe bod bēkè nyè sye a afub wayn. ² Ndò angayili ai bēbò bisye tañ mòni asu amos, alomo bò a afub wayn die. ³ Ndò angakui, dzam bò a awola lala, ayènè bod bēfè bētèlè a nsēñ angara, tēgè ai e dzom babò. ⁴ Nyè ai bò na: Mina fè kañan a afub wayn dama, mayi yaan ai mina mbol wayean. ⁵ Bò fè bēkèè. Ndò angadugan kui, dzam bò a awola samèna, ai awola ebulu, abò fè hē dzam dēda. ⁶ Abog awola awomo ai da, ndò angakui, ayènè bod bēfè bētèlè, nyè ai bò na: Asu dze mitèlè tē bò tò dzom ha nguma amos? ⁷ Bò ai nyè na: Amu tò mod andzèki bia yoe. Nyè ai bò na: Kañan a afub wayn. ⁸ A ngoge ekèlè vin, ndò nti afub akad nkala byem woe na: «Loege bod bisye, ovè bò maan, akaègè ai e ba bē mvua, akèlè kui e ba bē osu». ⁹ Bod ya awola awomo ai da bēsòò, bēnòñò anè mod nsañ woe. ¹⁰ A bod bē osu bēzaa va, bēdzoo na bayi bi alodo nala. Ndè ave, ba bēbii fè hē nsañ mbòg. ¹¹ Abog bēnòñò nsañ vi, bēwomēñan ai mod dzal, ¹² bò na: E bod bē mvua ba bēsye hē awola da, ndò otele bia ai bò etye dzia, e bia ya bihè dzugi ai esye, binyamiñi a vian. ¹³ Ndò angayalan mbòg ya abè bò, nyè ai nyè na: A moe, mandzèki wa di maan. Biandzè yili nsañ mbòg a? ¹⁴ Nòñò engoe, okè. Mamen mēyi na mavè enyò mvua anè wa. ¹⁵ Nga mēnè fè na mēbòò ai akuma dama mbol madiñ? Dze yè wawog abe mbol mēnè dzam mbēñ? ¹⁶ Nala ngò hm bod bē osu bayi vèñan e ba bē mvua, bod bē mvua bēvèñan e ba bē osu. ¹⁷ Yesus angabed a Yerusalem ha, ndò angaloe bawom ai bēbè a mgbag, angakad bò a zen ha na: ¹⁸ Bēbègan, bia ba biabed a Yerusalem; Mòn mod ayi vèèban a mò bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara, bayi tsig na ayeañ ai awu, ¹⁹ abog te bayi nyè vè a mò bēdzin asu yè na bēkpèlè nyè, bēyit nyè, bēbom fè nyè

a klos, hë da, ayi kui a sòn a mos lala. ²⁰ Abog te, ndò hm nyia bòn bē Zebede angasò ai bòn boe abē Yesus, angadzaè nyè dzom ziñ. ²¹ Yesus nyè ai nyè na: Wayaan ai dze? Nyè na: Bendēge tē na, e bòn bama ba bētòbò, mbòg a mbo-nnomo e nyò mbòg a mbo-ngal woe a etoa nkukuma dzoe. ²² Yesus nyè na: Miayēm ki e dzam miadzaè dili. Yē minē dzam nyu e kòb mayi nyu? Bò na, owe. ²³ Nyè ai bò na: Miayi hm fò nyu kòb dzama; dzam da, mfa yē na miatòbò ma a mbo-nnomo ai mbo-ngala, sē ki ma makab bitoa bite; Tara angamana ya tòb bod. ²⁴ B'awom bēvòg bēngayi wog, bēliñan ai e babēnyañ bēbē ba. ²⁵ Ndò Yesus angaloe bò nyè na: Miayēm na bēdzoe ya mēyòn badzoe mēyòn, eyē fē mimfañ mi bod miadzoe nala. ²⁶ Tē layenan nala abē mina, dzam da, ngē mod ayi na abò mfañ mod, avēñan mina olò. ²⁷ E nyò ayi na abò e mod osu a zañ dzan, asye mina. ²⁸ Nala hm fē ngò mòn mod andzēki sòn na bēsye nyè, angasò na asye, alig fē enyiñ dzie eban asu abui bod. ²⁹ A bēkodogo a Yeriko, abui bod angabie nyè. ³⁰ Mindindim mibē mitoa a mg-bag ndzòñ; bēngayi wog na Yesus alod, bēngayon, bò na: Yēnē bia ngòl, a man David. ³¹ Nkunda bod ongasog ai bò va na bētòbò bivol, hē bò bēbama na: A Nti, a mòn David, yēnē tē bia ngòl. ³² Ndò Yesus angatēbē, aloe bò, nyè na: Miayi na mēbò ai mina ya? ³³ Bò na: Bi-ayi na oyaa bia mis. ³⁴ Ndò Yesus angayen bò ngòl, anamba bò mis, etye etye te, bēngadugan yen, mbò bakē babie nyè ba.

21 Eyòñ angakui babi a Yerusalem, ndò angakē a Betfage, a nkol bile bi mbòn, ndò Yesus angalom beyègè bēbē, ² nyè ai bò na: Kañan e dzal anē mina osu dili, miayi yen ngal ozele atii a nkòl ai mòn osē. Tiigan, mizu ai ma nyè. ³ Ngē bēsili mina dzom, kadan na: Nti waban ayañan ai bò. Ndò angalom bò. ⁴ Nala ongabòban asu yē na nkòbò profet okpaèn na: ⁵ Kadan ngòn Sion na: Yēnē, nkukuma woe azu wa a zen, anē edzòdi nyòl, abēdē ozele ai mòn a mvus, tsid mimbēgē. ⁶ Ndò bēyègè bēngakē, bēbòò anē Yesus angabende bò, ⁷ bēsòò ai ozele ai mòn, bēmana bò tē biyie a mvus, ndò Yesus angabed, atòbò bò a job. ⁸ Abui bod angatē biwòman biaban a zen, bēvòg bēbugu mēbui bile, bēdzoge a zen. ⁹ Abui bod di akēlē nyè osu, ai e ba ki bēzaa batoñ nyè a mvus bēngayedan na: Osanna ai man David, Maa abò ai e nyò azu a dzoe Nti, Osanna a job etere. ¹⁰ Ndò anganyian a Yerusalem, tisòn esē engamlan, bò na: Za nyò? ¹¹ Nkunda bod bò na: kē Yesus a, e profet asò a Galilea! ¹² Ndò Yesus anganyian a tempel, angatsidan bēkuan ai bekus bē byem ya tempel, afēñan bētēbēlē bē e bod bētsendege mòni a si, ai bitoa bēkuan ai abēñ, nyè ai bò na: ¹³ Anē ntilan na: Bayi loe nda dzama na nda-ngogēlan, ndò mivēñan ya dzò eboga miwuwub. ¹⁴ Ndò mindindim ai biyeyēm bēngasubu nyè babi a tempel. Amana bò bò mvoè. ¹⁵ Ayēnē bēfada

bēnen ai bēsaña bēkalara bēngayen e mēsimba angabē abòò, ai mbol bòngò bēngabē yedēgan a tempel na: Osanna ai man David, bēmana hm lañ, ¹⁶ bò ai nyè na: Yē wawog fò e dzam badzo di? Yesus nyè ai bò na: Owe, mawog. Dze yē miabē ya ki la na: On-gakomēzan wamen olugu a anyu ban bòngò ai bi-bobòg? ¹⁷ Ndò angalig bò hala, akodo a tisòn, akēlē a Betania, abombo we. ¹⁸ Ai ndib kidi, a adugan a tisòn ha, angawog zie. ¹⁹ Ndo angayen ele bibuma a mgbag ndzòñ, asubu na afad, tēgè ai ebuma, hē kie. Nyè ai ele na: ebuma engabad ki wum abē wa tò eyòñ. Ele emana fò kot etye etye te. ²⁰ Bēyègè bēyēnē adzo di, bò na: Dze ele dzi yamana kot etye etye na? ²¹ Yesus nyè ai bò na: Makad mina bēbēla na, ngē mibēlē ñyēbē, tēgè soo, miayi bò mam alodo anē e di ele dzi, mitoa dzam dzo ai nkol hi na: Kodogo, owoaban a mañ, hē abòban nala. ²² Ndò fē e dzi esē miayi dzaè a ngogēlan, ai afidi, miayi dzò bēlē. ²³ Ndò anganyian a tempel, bēfada bēnen ai bēnyia-bod-mvia ya nnam bē-subu mfa angabē ayēgēlē, bò na: Wabò e mam ma ai ngul fe? Za ki angavē wa ngul te? ²⁴ Ndò Yesus angayalan bò na: Ma fē mazu mina sili nsili mbòg. Ngē miyalan ma, ma mēkad mina mfa e ngul mabò e mam ma yasò ma. ²⁵ Nduan Yohannes ongabē osò ve? Yē a job, yē a si? Bēngabindi ha, bò na: ngē biadzo na a job, ayi dzo ai bia na: Asu dze miandzēki nyè yēbē? ²⁶ Ngē bidzo a hm ki na: A bod, biayean mbara nkunda bod vi, amu bēsē bayēbē na Yohannes anē profet. ²⁷ Ndò hm bayalan ai Yesus na: Biayēm ki. Nyè ai bò na: Ma, makad ki mina e hom ngul te yasò ma. ²⁸ Mi-ayen adzo di ya? Mod ziñan gabē abēlē bòn bēbē. Ndò angakē abē e nyò osu, nyè na: A mòn, kēlē ma sye a afub wayn ana. ²⁹ Mòn nyè na: mayi ki. A mvus te, ndò angabindi, akēlē esye. ³⁰ Esya akui abē e nyò mbòg, akòbò fē hē dzam dēda. Mòn nyè na: A nti, ma nyò makē, dzam da, tēgè kē. ³¹ Za ya abē bò bēbē angabò yian esya? Bò na, e nyò osu. Yesus nyè ai bò na: Makad mina bēbēla na, bēnòñò bē toya ai bininga bē ebamba bayi mina tēbē osu a edzoe Zamba. ³² Amu Yohannes angasò abē mina, awulugu a zen sosoo, ndò miandzēki nyè yēbē, dzam da, bēnòñò bē toya ai bininga bē ebamba bēngayēbē nyè. Mfa waan, miyēnē tē nala, hē da, tēgè singi, na miyēbē nyè. ³³ Vogēlan mvulna fē: Mod dzal ziñan gabē afub wayn, aloo ongola, afaga ebe ya batos wayn, amana fē loñ nkum. Ndò angavē bod bisye afub, akēlē a dulu. ³⁴ Eyòñ abog mēkoe angakui, ndò angalom bod na bēkē nyè nòn mēkoe moe. ³⁵ Bod bisye bēbii e bod ba, e nyò bēmana yit, e nyò mbòg bēwoe, e nyò ki, bēmana lum ngòg. ³⁶ Ndò angadugan lom bod bēfē abui alodo e ba bē osu. Bēbò fē ai bò dzam dēda. ³⁷ A mvus te, ndò hm azu bò lom mòn woe, adzoo na: Bayi kam mòn wama. ³⁸ Ayen bod bisye bēngayen mòn, bò na: Mòn elig nyòlò, ñwoan nyè, binòn elig dzie. ³⁹ Ndò bēnganòn nyè, bēwoa nyè

a afub ayat, bëwoe nyè. ⁴⁰ Eyòn nti afub ayi sò, ayi bò ai e bod bisye ba ya? ⁴¹ Bò ai nyè na: Ayi mana bëbe bë bod bëte ai si, avëë bod bëfë afub die, a bayi nyè vë mëkoe a abog layean. ⁴² Yesus nyè ai bò na: Nga mingalañ a ntilan na: E ngòg ya bod mëloñ bëngawoa a fiè, endzò evëñan ya nnom ngòg. Nti nyè abò esye te, ndò anë eyèñ dzam a mis më bod? ⁴³ Asu te makad mi na na: Bayi mina vaa edzoe Zamba a mò, bëvëë dzò ayòn layi wum bibuma bie. ⁴⁴ E mod aku a akòg di a yob, ayi mana nyanëlan; ngë akòg aku ki nyè a yob, layi nyè mana fid. ⁴⁵ Bëfada bënen ai bëfarisea, awog bëngawog minkana mie, bëyëmë na akòbògò ai bò. ⁴⁶ Bëngadzëñ na babi nyè, hë da, bëmbarëga minkunda mi bod, amu bëdzoo na anë profet.

22 Yesus adugan bò ku minkana, nyè na: ² Edzoe ya yob yafulan ai nkukuma mod ya ongakag abog alug mò. ³ Ndò angalom bëlò boe na bëkë baloe e bod ya angabanda a alug, bò tè yi na bazu. ⁴ Adugan lom bëlò bëfë, nyè na: Kadan e bod mëbanda na mëmana ya komëzan bidi, mëmana ya tsig nyag dzama ai tsid mëvòn, dzom esë entoa ya babi. Zaan a abog alug. ⁵ Bò tè, hë eles, bëngakë, e nyò a afub die, e nyò mbòg ki a angara. ⁶ E ba bëvòg bëbii bëlò boe, bëngatibili, bëwoe fë bò. ⁷ Nkukuma amana lañ, alomo nkunda bëzimbi na bëwoe e bëwoe bë bod ba, bëmana fë digi dzal daban. ⁸ Ndò azu dzo ai bëlò boe na: Alug amana ya komëzan, e bod mëngabanda, bahë yean ki ai dò. ⁹ Kañan hm a maan mindzòn, mibanda e bod bëse miayi yen na bëzu a abog alug. ¹⁰ Bëlò bëkëë, bëngakoan e bod bëse bëyënë, ai mimbëñ, ai bëbe. Bod bëmana yëm bitoa a abog alug. ¹¹ Nkukuma asò hm na azu ayen e bod bëngabë a abog, antaa mod ziñ tégè ai eyie alug, ¹² nyè ai nyè na: A moe, eyë ohë nyian ha ya tégè ai eyie alug a nyòl? E mod nyò hë evol. ¹³ Ndò nkukuma angakad bod bisye na: Fañan nyè ngadag a mëkol ai a mò, miwoa nyè a dibi a nsëñ. Awe, ngò bayi wog miñyon ai Nladan mëkëg. ¹⁴ Amu bënë nloan abui, bëtoa ntòban abod. ¹⁵ Bëfarisea bëkë hm bui esòg ha na babi nyè a nkòbò. ¹⁶ Ndò bëngalom nyè bëyègè baban ai bod ya ngam Herodès bò na: A nyègëlë, biayëm na onë bëbëla mod ai na wayègëlë zen Zamba a bëbela ai na wawu ki dis asu nkoñ mod. ¹⁷ Kada hm bia mbol wayen adzo di: Yë biayean yaan Kaiser toya, yë biayean ki yaan? ¹⁸ Mbol Yesus ayëmë olam waban, nyè na: Dze miabobolo ma, a e bod bë dzongo ba? ¹⁹ Lëdëgan ma nsañ mòni toya na. Ndò bazu nyè vë nsañ mòni. ²⁰ Nyè ai bò na: Asu za di, nsanan za ki vi? ²¹ Bò na: E bi bi Kaiser. Ndò hm akad bò na: Vaan Kaiser e dzi yawoge ai nyè, mivaa hm fë Zamba e dzi yawoge ai Zamba! ²² Bëngayi wog nala, bëngakam, ndò bëngalig nyè, mbò badugan ba. ²³ Amos te oben, ndò bësadukea bëngasubu nyè babi. (Mbò badzo na akui-lë sòn a sèki). Ndò basili nyè na: ²⁴ A nyègëlë, Moses angadzo na: Ngë mod ziñ awu tè

lig bòn, manyañ ayeañ lug ngal nyò asu yë na alig manyañ mvòn bod. ²⁵ Ndò hm fò angabò na, bod bëngabë babënyañ zamgbal. E nyò osu alugu, awuu; mbol andzëki lig mvòn, ndò manyañ anganòn nkus hi. ²⁶ Hë dzam dëda, e nyò bèè ai e nyò lala, akëlë kui a bò bëse zamgbal. ²⁷ A mvus bò bëse, e mininga nyò ny'awuu. ²⁸ A akui-lë sò, e mininga nyò ayi woge ai za? Amu bò bëse bëngalug nyè! ²⁹ Ndò Yesus ayalan bò na: Miavus amu miayëgan mfufub ntilan, miayëgan fë ngul Zamba. ³⁰ Amu, a abog akui-lë son, bod bayi ki lug, ngë ki akë a mëlug, bëse bayi tòbò anë benglès ya yob. ³¹ Mfa akui-lë sòn bëwu, miandzë lañ mbol Zamba angakad mina na: ³² Ma, mëne Zamba Abraham ai Zamba Isaak, ai Zamba Yakob? Asëki Zamba bëwu, anë Zamba e ba bëvëë. ³³ Awog minkunda mingawog nala, bëngakam ayègëlë die abui. ³⁴ Bëfarisea bëngayi wog na angatõe bësadukea ebon, ndò bëngatogan ekoan asu te, ³⁵ ndò mbòg ya abë bò asili nyè, na akòli nyè olam, na: ³⁶ a nyègële, mvende fe enë e nyi osu a kalara mvende? ³⁷ Nyè ai nyè na: Odiñi Nti Zamba woe, ai nnëm woe osë, ai nsisim woe osë, ai fëg dzoe esë. ³⁸ E mvende osu yalod mëse nyili. ³⁹ E nyi bèè yafulan ai dzò: Odiñi manyòn anë wamen. ⁴⁰ Kalara mëmvende ai bëprofet biatie a mëmvende mëbè mala. ⁴¹ Bëfarisea bëdugan koan, ndò Yesus asili bò na: ⁴² Miayen adzo Kristus ya? Anë mòna za? Bò ai nyè na: Mòn David. ⁴³ Nyè ai bò na: Asu dze hm David, ai ngul nsisim, aloe nyè na Nti woe, eyòn adzo na: ⁴⁴ Nti adzo ai Nti wama na: tòbògò ma a mbo-nnomo, akëlë kui anë mayi bò minziziñ mie etele-mëkol dzoe? ⁴⁵ Ndò hm, ngë David aloe nyè na Nti woe, eyë anë nyè dzam bò mòna ya? ⁴⁶ Tégè ai e mod angabë nyè dzam yalan ebug. Atarigi abog te, mod andzëki bad zombo nyè sili dzom.

23 Abog te, ndò Yesus angadzo ai minkunda mi bod ai bëyègè boe na: ² Bësaña bëkalara ai bëfarisea bëhaman ya etoa Moses. ³ Boan e di asë bënëkad mina, mibaala fë dò, dzam da, tè miabie mëfulu maban, amu bënë hë nkòbò, tégè ai mimboan. ⁴ Bafa adid mimbëgë, bëbedëge miè bod a bitul, hë da, bò bëben bayi ki miè namba tò ai onyu. ⁵ Mimboan miaban misë minë asu yë na bod bëyen bò. Banene e bifus bi mvende bëbëgë a mësu, bëbòò fë biyie biaban mënen, ⁶ badiñ bitoa bi osu a mëbog, ai bitoa bi osu a mënda-bikoan; ⁷ Badiñ na bod bësug bò a minsëñ mi angara, ai na bod bëloe bò na «Rabbi». ⁸ Mfa waan, tè baloe mina na Rabbi, amu nyègëlë waan anë hë mbòg, mina bëse mitoa babënyañ. ⁹ Të mialoe tò mod na Tara a si mu, amu mibëlë hë esya mbòg, e nyò ya yob. ¹⁰ Mod abë mina loe na «asu zoa» amu asu zoa anë mina hë mbòg, Kristus. ¹¹ E mod anë mina ntëbë osu, abò mina etuga; ¹² E mod ayi bede emen, ayi dzòdiban, e nyò ki adzòdi emen, ayi bedëban. ¹³ Amala ai mina, a e bod bë dzongo ba, mina miatsig bod zen ya edzoe ya yob. Mina bëben tè nyian, tò e ba banyian,

mitsigi bò zen. ¹⁵ Amala ai mina, mina bësaña bëkalara ai befarisea, bod bë dzongo, amu miawulu tò a mañ, tò a nkot si na miavënan tò të hë efadag mod dzia, ñnyie hm fë anë avënan ya, mingabò na ayenan ai ebe ndoan alodo mina bëben. ¹⁶ Amala ai mina, a minë bëlëdë bë zen, mitoa ndim, a miadzo na: e mod osë akani sòn a dzoe tempel, nala osëki nguma etòm; he da, ngë mod akani sòn e mvòt ya tempel, eyë atii etere. ¹⁷ A mëkut ai mindindim, dze yadañ ai mfi abui, yë mvòt, yë e tempel afubu mvòt? ¹⁸ Miadzo fë na: Ngë mod akani sòn a dzoe alatar, atii ki; hë da, e nyò akani sòn a dzoe efaè ebëdë etere a yob, eyë atii ete. ¹⁹ A mindindim, dze yadañ ai mfi, yë efaè, yë alatar ya afubu efaè? ²⁰ E mod akani sòn a dzoe alatar, akani sòn ete ai a dzoe e dzom esë ebëdë ete. ²¹ E nyò ki akani sòn a dzoe tempel, akani dzò a dzoe tempel, ai a dzoe e mod atoa ete, ²² e nyò ki akani sòn a dzoe yobo, akani dzò a dzoe etoa ati Zamba ai a dzoe e nyò atoa ete. ²³ Amala ai mina, mina bësaña bëkalara ai bëfarisea, bod bë dzongo, mina ya miatuni efas awomo bikidiga bisë y'afub, dzam da, mibyandigi mimfa mi mam ya mvende, sosoo, ai nnëm ngòl, ai ñyëbë. Wayean fò bò e di, hë tège tégelan e di avòg. ²⁴ A mindindim bëlëdë bë zen! Mina ya miabindi man otsit-sit, mimini kamele nguma! ²⁵ Amala ai mina, mina bësaña bëkalara ai bëfarisea, bod bë dzongo, amu miamana fubu kòb ai esoa hë a nsëñ, hë da, bitoa ntud ai wub waan ai bëbe bë mam ban. ²⁶ A ndindim man farisea, tarigi sob kòb a nnëm ete, asu yë na ezu bò mfuban a nyòl. ²⁷ Amala ai mina, mina bësaña bëkalara ai bëfarisea, bod bë dzongo, miafulan ai e mësòn ya bëmana fen; mfa ya nsëñ a ten ten, zaa hm kë kui a nnëm ete, a tud ai bives mimbim ai ebòl esë engakë. ²⁸ Nala ngò bod bayen mina a nsëñ hë bësosoo, bësosoo, dzam da, mitoa ndzalan ai dzongo ai nsëm a nnëm etere! ²⁹ Amala ai mina, a bësaña bëkalara ai bëfarisea, bod bë dzongo, amu miakom bëprofet mësòn, mifënë mësòn bësosoo bë bod. ³⁰ Midzoo fë na: Ngë bitòbò eyòn bëtara bëngabë, ngë biandzëki nòn ngab a awu bëprofet. ³¹ Nala ngò miakpaè mina bëben a nkat, amu minë bòn bëwoe bëprofet. ³² Kë mialod besoa a! ³³ A e mvog nyòò ba, ayòn mëkpë di, eyë mingatub nkat ndoan wayanga mina ya? ³⁴ Asu te, yënë sik, malom mina bëprofet ai mimfëfëg. Miwoe bëvòg, e ba bëvòg mibomo a klos, miyidi ai nkas a mënda-bikoan man, mikëlë miatoñ bò a mal mal. ³⁵ Kë ndò hm bësosoo mëki mëngasoeban a si atarigi a mëki më Abel, sosoo mod, akui e ma më Zakarias, mòn Barakia, a mingawoe a zañ tempel ai alatar mayi mina soeban a nyò. ³⁶ Makad mina bëbëla na, mam mëte mësë mayi yenëban e mvòn bod nyi. ³⁷ A Yerusalem, a Yerusalem, wa ya wawoe bëprofet, e bod balom wa, olumu bò ngòg, abim anë mëngayi du biyòn biyòn na makoan bòn boe anë nyia kub akoan

bòn a mëfab a si, ndò miandzëki yëbë! ³⁸ Yënë sik, nda dzan yayi ligi ekudi. ³⁹ Amu makad mina na, miayi ki ma dugan yen, akui anë mayi dzo na: Maa ai e nyò azu a dzoe Nti.

24 Ndò Yesus angakui a tempel, angakë; bëyègè boe bëngalëdë nyè mèloñ më tempel. ² Ndò angayalan bò na: Të miafyañan kombo mèloñ mala! Makad mina bëbëla na, to akòg da layi ki ligi abëdë e di avòg a yob, sè na mëmana sulan a si. ³ Atòbò bëngatòbò a nkol bile bi mbòn, ndò bëyègè bëngasubu nyè babi, bò bò, bò na: Kada bia, e mam ma mayi yenëban eyòn efe? Ndò ki ndëm asò-lë doe ai amana si enë ya? ⁴ Yesus nyè ai bò na: Boan okala na të badug mina. ⁵ Abui dzam layi sò a dzoe dama, bò na: Ma mëne Kristus; bayi dug abui bod. ⁶ Miayi wog mëfoe bitañ ai mëndum. Mikalëga, të miaku wòn. Amu nala wayean bòban, dzam da, sè ki amana dili. ⁷ Ayòn layi luman ai e di avòg, edzoe eluman ai e dzi evòg, zie yayi bi bod, si etigëdan a mëboda meziñ. ⁸ E mam mësë mala mëne hë mintye mi nkogolo. ⁹ Eyòn te bayi kuan ai mina a mintye, bëwoe mina, mëyòn mësë mayi mina fëm asu dzoe dama. ¹⁰ Abui bayi dzañ ekoa, bëkuan bò bò, bëfëman bò bò. ¹¹ Abog te abui bëprofet mëdugan bayi kodo a si, bëngadug abui bod. ¹² Asu abui minsëm di, ediñ yayi mana abui bod a minnëm. ¹³ E nyò ayi dzibi akui a mëmana, ayi kodeban. ¹⁴ Abog te mbëmbë foe edzoe nyò ayi yëdan a si esë. Mëyòn mayi yen mbòòlan te. Abog te hm amana si layi bò. ¹⁵ Eyòn miayi yen e bidim bialod bidim biyenënan a tempel, anë profet Daniel angatil, e nyò alañ, awogo! ¹⁶ Eyòn te, e bod ya Yudea bëtubu a minkol. ¹⁷ E mod abëdë a ndil a yob abë bad sus akë nòn byem ya nda dzie, ¹⁸ e nyò ki anë a afub abë dugan ai mvus n'akë nòn ewòman. ¹⁹ Amala ai e bininga bënë mëbum, ai mindzizie ya mëmos mëte. ²⁰ Kogëlan na, të mintubug mian miatoban ai abog ahëb ngë ki amos sabbat. ²¹ Amu amala layi kui e kan yabëki kui akègè a mëtari më si azaa kui etoa dzi, a langa bad ki yënan nala. ²² Ngë mëmos mëte mëbò të tsigëban etun, tò mod mbòg ayi ki kodeban. Asu e ba ya bëngatòban, ngò mëmos mëte mayi tsigëban nala. ²³ Eyòn te, ngë mod adzo ai mina na: Kristus nyò anë ha, ngë ali, të miayëbë. ²⁴ Abui bë Kristus mëdugan ai bëprofet mëdugan bayi sò, bëbòò biyën bi mam asu yë na, ngë atoa ebugbu, bëngadug tò e ba bëngatòban. ²⁵ Ndò hm dili matari mina beme. ²⁶ Ngë bëkad mina na: Anë a nkod-nnam, të miakë, bò ki na, anë a fud nnam ali, mibë yëbë. ²⁷ Amu e kan felfes yatye a nnam kidi ekui a nnam ngoge, nala ngò asò-lë mòn mod layi bò. ²⁸ Kë ndoe yakoan e hom mbim onë a? ²⁹ Etye etye, a mvus mindzug ya mëmos mëte, nlo-dzobo ayi ku dibi, ngòn tège bad fyë, atitie angasulan a yob, ngul esë ya yob engatigëdan. ³⁰ Abog te hm ndëm mòn mod yayi yenëban a yob, abog te mëyòn mësë ya si mayi tòbò a

mëlunga, bêngayen mòn mod azaa a minkut ya job ai ngul, ai duma asè. ³¹ Abog te ayi lom benglès boe ai mod tòñ, abog te bayi koan e bod angatòb a mèbug mè si mēnyii, akègè a abug yob di, akui e di avòg. ³² Nòñan ayègè ai ele tòli. Eyòñ kie yasòman dzò min-gayèm na esèb entoa ya babi. ³³ Dzam dèda ai mina. Eyòñ miayi yen e mam mēsè ma, miyēmè na, antèlè ya a mbè. ³⁴ Makad mina bēbēla na, e ngongo bod nyi yayi ki lod, sè na mam mēte mēsè mēyēnan. ³⁵ Yob ai si biayi lod, bibug biama biangalod ki. ³⁶ Mfa amos te ai awola te, tò mod ziñ ayēyēm; tò benglès ya yob, tò mòn, hē Tara etam. ³⁷ Dzam dèda anè a mēmos mè Noe, nala ngò asò-le mòn mod layi bò. ³⁸ Amu, e kan bod bēngabè tè mēmos mēte osusua mvēñ endēgèlè, bēdzaa, bēnyaa, fam elugu, bininga bēkèlè a mēlug, akui amos ya Noe anganyian a arka, ³⁹ bò ha tè buni tò dzam, ndò mvēñ endēgèlè engamana bò bēsè ai si, nala ngò asò-lè mòn mod layi bò. ⁴⁰ Layi bò na, bod bēto-a bēbè a afub, mbòg anòñēban, e nyò mbòg aligi. ⁴¹ Bininga bēbè bēkoa fon, bēnòñò mbòg, e nyò mbòg aligi. ⁴² Tòbēgan a ngomēzan, amu miayēyēm amos ya Nti waan ayi sò. ⁴³ Miayēm ki dò, amu ngè mod-dzal ayēmè awola ya wuwub wayi sò ai alu, ngè ayanga ana, te dzoge na bēbug nyè nda. ⁴⁴ Asu te, mina fè tòbēgan a ngomēzan, amu mòn mod ayi sò awola ya miabuni ki. ⁴⁵ Za anè mfēfēg ai mbēmbè mod bisye ya esya nti atele na abaala nyè akuma, avaa bod ya nda bidi a abog layean? ⁴⁶ Mvòm ai mod bisye te ya esya nti ayi sò kòb atoa a asu esye die. ⁴⁷ Makad mina bēbēla na ayi nyè tele nkala byem bie bisè. ⁴⁸ Ngè mbè mod bisye ahè kè dzo a nnēm woe na: Esya nti wama angēnè oyab, ⁴⁹ akaè na ayit e bod bisye bēvòg, adzaa, anyaa fè ai bēsòg mēyòg, ⁵⁰ esya nti mod te ayi sò amos ya abuni ki ai awola ya ayēm ki, ⁵¹ abog te hm ayi nyè vè ngul endēgèlè, alom nyè mfa bod bē mvol bēnè. Awe, hē miñyon, hē Nladan mēkēg.

25 Edzoe ya yob yayi bò anè mintud bēngòn awom ya bēngakè ai mēlamba na bakè toban ai nlug a zen. ² Bētan ya ete bēngabè mēkut, bētan bētoa fēg. ³ Abog mēkut mēnòñò mēlamba maban, te nòñ mbòn. ⁴ Mimfēfēg minòñò mbòn a minlòmbi, ai mēlamba maban. ⁵ Mbol nlugu angatigbi, bēsè bēngandè oyò, bēbēbiman fè oyò ben. ⁶ Ai zañ alu ha, ndò kiñ yayēdan na: Nlugu nyòli, kañan toban ai nyè. ⁷ Mintud mi bininga misè mi mingakodo a si, bēngakom mēlamba maba. ⁸ Mēkut mò ai mimfēfēg na: Vaan tè bia man mbòn, amu mēlamba man mamana dim. ⁹ Mimfēfēg miè na: Tègè fò, oza bò bia besè abòd. Kañan kus a bod bē makit asu dan. ¹⁰ Mbò bakè ba na bakè kus mbòn, nlug nyè asò, e ba bēngabè babi bēnyian ai nyè a nda-abog, bēfēdè mbè. ¹¹ Eban tè kog, ndò e bēngòn bēvòg baham, bò na: a nti, a nti, yaagi bia! ¹² Ndò ayalan na: Makad mina bēbēla na mayēm ki mina. ¹³ Tòbēgan hm evie, amu miandzi tò amos, tò awola.

¹⁴ Anè mod ziñ ya akèlè a dulu, ndò angaloe bod bisye boe, avè bò akuma die. ¹⁵ Avèè e nyò minsañ mi mònì mitan, e nyò ki mibè, e nyò ki nsañ mònì mbòg, mod osè a nkoñ ngul woe, nyè akè a dulu nyò. ¹⁶ Etye etye, ndò e mod angabi minsañ mi mònì mitan nyò anganòñ miè, asye ai miè, ndò mingabulu nyè minsañ mifè mitan. ¹⁷ Dzam dèda ai e nyò angabi mibè, abulu mifè mibè. ¹⁸ Hè da, e nyò angabi nsañ mbòg nyò, ndò angakè fag si, asòli mònì esya nti woe. ¹⁹ A mvus ban mēlu, esya nti e bod bisye ba asòd, angakom mam ai bò. ²⁰ E mod angabi minsañ mitan asòd ai minsañ mifè mitan, nyè na: A nti, ongavè ma minsañ mitan, minsañ mifè mitan hm mi mabede a yob. ²¹ Esya nti woe nyè na: Abēñ adzo, a mbēmbè ewolo mbò esye, mbol oyēm bēlan ai ban mam, mayi wa tele e mam mēnè ai mfi abui. Zaa tag ai esya nti woe. ²² E nyò angabi minsañ mibè asòd, nyè na: a nti, ongavè ma minsañ mibè, madugan bedè mifè mibè a yob. ²³ Esya nti nyè na: Eyēgan mbēñ, a mbēmbè ewolo mbò esye, wabò okala ai amēmam, mayi wa bò nkala e mam mēnè anen. Zaa tag ai esoa nti. ²⁴ E nyò angabi nsañ mbòm mbòg ny'akè hm sò, nyè na: a nti, mazu ya mayēm wa na onè alet, wakoe e hom waandzèki bè, okoan e hom waandzèki mias; ²⁵ ai wòn te osè a nnēm, ndò makè wa sòli nsañ mònì woe a si. Ngò hi, nòñò. ²⁶ Ndò esya nti angayalan nyè na: A mbè ntètēg mbò-esye, ombè yēmè na makoe e hom mandzèki bè, mēwologo e hom mandzèki mias, ²⁷ kè ongabè oyea ma vè mònì a bite, na abog makè sò, mēnganòñ mònì wama ai mvug a yob. ²⁸ Bēfadigi nyè nsañ mònì te a mò, bēvè e nyò abèlè minsañ wom. ²⁹ Amu, e nyò abèlè, bayi nyè bulu vè, abuguban; e nyò abèlè ki, bayi nyè fadi tò e dzi abèlè. ³⁰ Woan ewuwu-ntug dzi a dibi a nsēñ: Awe, hē miñyon, hē Nladan mēkēg. ³¹ Eyòñ mòn mod ayi sò a duma die ai benglès boe, ayi tòbò etoa ntomba duma die. ³² Bayi sò ai nyè mēyòñ mēsè, abog te ayi mò fial, anè nnòni biyēm akanda mintomba ai bikèla. ³³ Abog te ayi tele mintomba a mbo-nnomo, atele bikèla a mbo-ngala. ³⁴ Eyòñ te nkukuma ayi dzo ai e ba ya mbo-nnomo na: Zaan, a mina ya Tara angafubu, zaan nòñ ngab-elig ya edzoe ya engakomēzan asu dan atarigi a akomo-lè yob ai si. ³⁵ Amu mēngabè wogo zie, ndò mingavè ma bidi, mēngabè wogo ekode, ndò mingavè ma mēnyu, mēngabè nnè, ndò mingavè ma adzogobo. ³⁶ Mēngabè nsò, ndò mingabòdò ma ewòman, mēngabè mēkonò, ndò mingazu ma fēb, mētoa a mimbog, ndò mingazu ma bēbè. ³⁷ Eyòñ te bēsoso bē bod bayi nyè yalan na: a Nti, eyè bingayen wa ve, owogo zie, ndò bingavè wa bidi, ngè ki na owogo ekode, ndò bingavè wa e dzom waanyu? ³⁸ Eyè bingayen wa ve otoa nnè, ndò bingavè wa adzogobo, otoa nsò, ndò bingavè wa ewòman? ³⁹ Eyè bingayen wa okòno ve, ngè ki na otoa a nda-mimbog, ndò bingazu wa yen? ⁴⁰ Ndò nkukuma ayi bò yalan na:

Makad mina bēbēla na, e di asē mibò mbòg ya e babēdzañ bama a bēnē a si ba, ma miabò dò. ⁴¹ Eyòñ te ayi dzo ai e ba ya mbo-ngala na: Kodan ma a mis, a bod bē eyòk, mikē a e ndoan kòm bēngakomēzan asu Mbē Nsisim ai benglēs boe. ⁴² Amu mēngabē wogo zie, mina tē ma vè bidi, mēwogo ekode, mina tēgè ma vè dzom ya anyu, ⁴³ mēngabē nnē, mina tēgè ma vè ad-zogobo; mētoa nsò, mina tēgè ma vè ewòman, mēkòndò ngē ki na mētoa a mbog, ndò miandzēki ma sòn fēb; ⁴⁴ Abog te ba bayi nyè yalan na: a Nti, eyòñ efe bingayen wa owogo zie, ngē ki na owogo ekode, otoa nnē, ngē nsò, ngē nkokòn, ngē a mimbog, ndò biandzēki wa kē? ⁴⁵ Abog te ayi bò yalan na: Makad mina bēbēla na: eyòñ esē miandzēki dò bò tò mbòg ya abobod ba, ma miandzēki dò bò. ⁴⁶ Nala ngò hm bayi kē a endēgēlè kòm, bēsosoò bēkēlè a enyiñ kòm.

26 Ndò hm fò, amana Yesus angamana nkòbò vi, nyè ai bēyègè boe na: ² Miayēm na Paska anē mèlu mēbè ana, ba bayi kuan ai mòn mod na aboman a klos. ³ Eyòñ te hm ndò bēfada bēnen ai bēnyia-bod-mvia bē nnam bēngakoan a abaa fada nen, dzoe na Kaifas, ⁴ ndò bēngabui esòg na bēbi Yesus a mēkē, bēwoe nyè. ⁵ Bēngabē dzo na, tē labòban a abog ete, asu yē na tē endugēlan yabò a za bod. ⁶ Ndò hm, Yesus atoa a Betania, a nda Simun man nzēzam, ⁷ ndò mininga angasubu nyè babi, abēlè ndēg mbòn, (mbòn te otoa sug ya dia), ndò angasoe nyè wò a nlo, nyè atoa ha na adi. ⁸ Bēyègè bēngayi yen nala, adzo te at-saa bò a nnēm, bò na: Za akyaè endaman di! ⁹ Nga babē dzam kuan ai mbòn vi abui mòni, bēvèè mim-bubua? ¹⁰ Ayēm Yesus angayēm nala, nyè ai bò na: Dze miadzē mininga bitòm? Kē abò ma mbēmbē dzam a! ¹¹ Amu miayi tòbò ai mim-bubua kòm esē, mfa wama, miayi ki tòbò ai ma kòm esē! ¹² Nsoan ahē soe ma mbòn hili a nyòl, ahē komēzan ma edzēb mbim. ¹³ Makad mina bēbēla na, e hom osē bēngayedan Mbēmbē Foe nyò a si esē, bēngalèè e dzam abò, bēt-sogo nyè. ¹⁴ Ndò mbòg ya awom ai bēbè, dzoe na Yudas Iskariot, angatye, akēlè a bēfada bēnen, ¹⁵ nyè na: Miayi ma vè dze, asu yē na mēkuan ai mina nyè? Ndò bēngayili minsañ mi mòni mēwom mēlè. ¹⁶ A mvus te, angakad dzēñ zen ya akuan ai nyè. ¹⁷ Ndò hm amos osu ya abog bēmbañēla basēki sa, ndò bēyègè basubu Yesus babi, bò na: Wayi na bikomēzan wa bidi bi Paska ve? ¹⁸ Nyè na: Kañan a tisòn abē simkala, mikad nyè na: yēgēlè adzo na: Abog dama antoa ya babi, madzēmē Paska abē wa ai bēyègè bama. ¹⁹ Ndò bēngabò anē Yesus angabende bò, bēmana komēzan Paska. ²⁰ A ngoge engavin, antoa na adi ai awom ai bēbè. ²¹ A bēdzaa va, nyè na: Makad mina bēbēla na, mbòg ya abē mina ayi kuan ai ma. ²² Bēntoa olun ha; anē mod, bēkaè na basili nyè: Yē ma ana, a Nti? ²³ Ndò ayalan bò na: E mod ayi du wò a esoa ai ma eyòñ, nyè ayi kuan ai ma. ²⁴ Amu mòn mod akē, anē bēngatil

atyan ai nyè, dzam da, amala ai mod te, a mòn mod ayi kuan a mò moe. Angabē mbē asu mod te, ngē abò tēgè byali. ²⁵ Ndò e Yudas akuan ai nyè angasili na: Yē ma ana, a yēgēlè? Nyè ai nyè na: Wamen okòbò nala! ²⁶ Eyòñ bēdzaa va, ndò Yesus anganòn mbañēla, avēè maa, abēgē, avēè bēyègè, nyè na: Nòan, midi, e dzi enē nyòl dzam. ²⁷ Ndò fē anganòn kòb, avēè nga, avēè bò, nyè na: Mina bēsē, nyaan ete, ²⁸ amu mēki mē elad mama ma, a mayi soeban a si asu abui bod na mavaè minsēm. ²⁹ Makad mina, mangabad ki nyu ebuma yasò a wayn dzi, akēlè kui amos te, eyon mēnganyu mkpamañ wayn ai mina a edzoe Tara. ³⁰ Ndò bayia bia bi oyēñ, bēkēlè a nkol bile bi mbòn. ³¹ Eyòñ te ndò Yesus angakad bò na: Mina bēsē miayi ma wog osòn alu ben di, amu anē ntilan na: Bayi bimi nnòni biyēm, abog te mintomba ya nkunda miayi mana tsaman. ³² Hē da, ñnyie anē mayi tēbē a sòn, mayi mina kē osu a Galilea. ³³ Petrus afēdē fò, nyè na: Tò fò bēsē bēyègan wa, mangayēgan ki wa tò eyòñ. ³⁴ Yesus nyè ai nyè na: Makad wa bēbēla na, alu ben di, nnom kub abēki lòñ, wayi ma sie biyòn bilè. ³⁵ Petrus nyè ai nyè na: Tò mayean wu ai wa, mangasie ki wa. Bēyègè bēsē bēngadzo hē dzam dēda. ³⁶ Ndò angakē ai bò e hom bēloege na Getsemani, nyè ai bēyègè na: Tòbēgan ha, ntye makē kogēlan. ³⁷ Ndò anganòn Petrus ai bòn bē Zebede bēbè, mēlunga ai wòn bimbēlè nyè. ³⁸ Nyè ai bò na: Nnēm onē ma a mēlunga abui akui a awu. Tòbēgan evie va ai ma. ³⁹ Ndò angakē man ntye, alaban ai asu a si, angakogēlan, nyè na: A Tara, ngē anē ebugbu, e kòb nyi elodo tē ma oyab, hē da, tē labòban anē mayi, abòban anē wayi. ⁴⁰ Ndò angasò a bēyègè bēngabē, asò bò koe bēkēlè oyò, nyè ai Petrus na: Dze yē miabēbēlè ki e ngul ya atòbò evie ai ma nguma awola mbòg? ⁴¹ Kogēlan, mitòbò evie, asu yē na tē miaku a mēbobēla. Amu nsisim onē nkanga, nyòl etoa ntēgan. ⁴² Ndò adugan kē eyòñ bèè, angakogēlan na: A Tara, ngē wayi ki na e kòb nyi elod sē na mēnyu dzò, ñyan woe obòban. ⁴³ Ndò adugan sò, akòbò bò bēkēlè oyò amu oyò ongabē obēlè bò mfañ. ⁴⁴ Ndò angadugan bò lig, akēlè, angakogēlan hē dzam dēda eyòñ lala. ⁴⁵ Ndo angasò a bēyègè bēngabē, nyè ai bò na: Kañan oyò eyòñ dzili, miwaè. Yēnē sik, awola asubu ya babi, a mòn mod azu kuan a mò bēsēm. ⁴⁶ Tēbēgan, bikē. E mod akuan ai ma nyòlò antoa ya babi. ⁴⁷ Angēnē akobògò nala, Yudas, mbog ya b'awom ai bēbè ahama, mod nkunda atoa ai nyè ha, bēbēlè bēnyamēla ai mimbēñ; bēfada bēnen ai bēnyia-bod-mvia bē nnam mbò bēngalom bò. ⁴⁸ E mod akuan ai nyè angayili ai bò na: E mod mayi wuban ai nyè, ñnyè nyòlò, mibii nyè. ⁴⁹ Ndò angasubu Yesus babi, nyè na: «Ovuma, a ñyēgēlè», ndò awuban ai nyè. ⁵⁰ Yesus nyè ai nyè na: A moe, dze wabò ha? Ndò bēngasò, bēfudi Yesus mò a nyòl, bēbii nyè. ⁵¹ Ndò mod mbòg ya e ba bēngabē ai Yesus asam wò, adudu nyamēla a abam,

ndò abaè man olò fada nnen, atsigi nyè alò. ⁵² Yesus nyè ai nyè na: Dugan fudi nyamëla e hom ehë bë. E bod bësë babëlan ai nyamëla bayi wu ai nyamëla. ⁵³ Dze, yè watsog na masëki dzam kogëlan ai Tara, avë fë ma minkunda benglès awom ai mibè etye etye nga? ⁵⁴ Eyë e mam mëngatilban a nyòl dzama mayi yënan ya? ⁵⁵ A awola te, ndò Yesus azu dzo ai minkunda na: Misò ai bënyamëla bë okëñ, ai mimbëñ na miazu ma bi, anë miakë bi ezilgan nga? Mëmbë toa, mëyëgëlë a tempel amos osë, mina tégè ma bi. ⁵⁶ (E di asë an-gayenan asu yë na ntilan bëprofèt otoban). Ndò bëyëgè bësë bêngalig nyè, bëtubu. ⁵⁷ E bod bêngabi Yesus békëë ai nyè abë Kaifas, mod fada nen, mfa bësaña bëkalara ai bënyia-bod-mvia bë nnam bêngamana koan. ⁵⁸ Petrus angabë azaa abye nyè oyab, akui a abaa mod fada nen, ndò anganyian a nnëm etere, atòbò ai e bod bëwòbògò ndoan na ayen anë adzo te lakë man. ⁵⁹ Bëfada bënen ai 'Ekoan nnam' esë bêngadzë adzo ya babug Yesus na bëwoe nyè, ⁶⁰ hë tégè yen, afyañan bò na abui bod minnal bêngasò hala. A mvus hala, bod belè bësòò ⁶¹ bò na: E mod nyò angadzo na: Mënë dzam kpè nda-Zamba a si, mëdugan dzò loñ a tañ mèlu mèlè. ⁶² Ndò fada nen angakodo a si, nyè ai nyè na: Nga wafèd adzo e bod ba babòlò wa di? ⁶³ Yesus atoa evol. Ndò fada nen adzo ai nyè na: A mavuu ki wa sòn a dzoe Zamba ya avëë, kada bia, yè onë Kristus, mòn Zamba? ⁶⁴ Yesus nyè ai nyè na: Ndò wadzo dili. Ndò hm fë makad mina na, akaègè etoa dzi miayi yen mòn mod atoa edzoe a mbo-nnomo, asusu a minkut ya yob. ⁶⁵ Ndò fada nen angatonde biwòman bie, nyè na: Abëan Zamba! Biabad bò dze ai bëbòlò? Miandzë wog anë abëan Zamba a? ⁶⁶ Miayen adzo te ya? Bò ai nyè na: Ayeen ai awu. ⁶⁷ Bêngatui nyè mëndèn a asu, bëbimiñi nyè, bësimi nyè mëbè a mëmañ, ⁶⁸ bò na: Buu mvigi, a Kristus, okad bia e mod abimi wa! ⁶⁹ E mam mësë ma, Petrus atoa a nsëñ abaa. Ndò etuga mininga engasubu nyè babi, nyè na: Nga wa ohë bë ai Yesus ya Galilea? ⁷⁰ Angasie a mis më bod bësë, nyè na: wadzodzo ya? ⁷¹ Ndò angakë efas ya mbè, etuga mininga efë eyënë nyè, nyè ai e bod bêngabë hala na: E mod nyò ahë bë esamba ai Yesus man Nazaret. ⁷² Angadugan sie, akani sòn, nyè na: Mayëm ki e mod nyòlò. ⁷³ Eban tē kog, e bod bêngabë tëlè hala bësubu Petrus babi, bò ai nyè na: Wa onë fò mbòg ya abë bò bëbëla, falëga nkòbò dzoe yasòman wa. ⁷⁴ Ndò angakaè na abam, akani sòn na: Mayëm ki e mod nyòlò. Etye etye te, nnom kub alòñ. ⁷⁵ Petrus adugan hm tsog ebug Yesus angakad nyè na: «osusua yè na nnom kub alòñ, wayi ma sie biyòn bilè». Ndò angakui a nsëñ, angayon eyëgan.

27 Ai mèlende më kidi, ndò bëfada bënen bësë ai bënyia-bod-mvia bë nnam bêngakui kiñ na bawoe Yesus. ² Ndò bêngafañ nyè ngadag, békë vë Pilatus, asu-zoa. ³ Ayënë e Yudas angakuan ai nyè an-

gayen na bëkpè nyè a adzo, angasingi dò, akë hm ai minsañ mi mòni mëwom mèlè a bëfada bënen ai bënyia-bod-mvia, nyè na: ⁴ Masëm abui amu makuan ai mëki mëné tégè ai etòm. Bò ai nyè na: Yè e dili labëbë bia? Kë adzo doe! ⁵ Ndò angawoa mòni a tempel, atye, akë timbi a ekoe. ⁶ Ndò bëfada bënen bênganòn mòni, bò na: Biayean ki nyè fudi a nkòb tempel, amu anë mòni mëki. ⁷ Ndò babò esòg, békusu afub mmè mëmvie ai mòni te, na bayi kad dzëb bëyëñ ete. ⁸ Asu te bêngaloe afub te na: «Afub meki», azaa kui amos di. ⁹ Nala ngò hm ebug profet Yeremias engadzalëban na: Ndò bênganòn minsañ mi mòni mëwom mèlè, e tañ ya bòn bë Israel bêngavëg nyè, ¹⁰ ndò bêngavë mòni te asu afub mmè mëmvie, nala ngò Nti angabende ma. ¹¹ Ndò bêngatele Yesus a mis më asu-zoa, angasili nyè na: Yè wa onë nkukuma Yuden? Yesus nyè na: Ndò wadzo dili. ¹² Hë da, ntye osë bëfada bënen ai bënyia-bod-mvia bêngabë sòman nyè, nyè tégè yalan tò dzom. ¹³ Ndò Pilatus adzo ai nyè na: Wawog e mam mësë balañ wa ma a? ¹⁴ Nyè tégè nyè yalan tò dzam dëda, asu-zoa angakam dò eyëgan. ¹⁵ Tum engabë na, a abog Paska asë, asu-zoa akadëgë soe man mimbog mbòg ya bod bêngabë hana. ¹⁶ Ewo-lo man mimbog mbòg engabë we mèlu mëte, dzoe na: Barabbas. ¹⁷ Eyòn bod bêngakoan ha, Pilatus nyè ai bò na: Za miayi na mësoe, yè (Yesus) Barabbas, yè e Yesus baloe na Kristus? ¹⁸ Amu angabë ayëmë na bêngakuan ai nyè a mbë nnëm. ¹⁹ Atòbò angatòbò a bat-sig mëdzo ha, ndò ngal angalom nyè kad na: «Të wakalan adzo ai e sosoo mod nyòlò. Amu nlo obëb ma ai alu ana etòm dzie.» ²⁰ Bëfada bënen ai mvindi bod bêngalëb bod na bëyèt Barabbas, Yesus ñnyè bëwoe. ²¹ Ndò asu-zoa akad bò na: Za miayi na mësoe mina, a bò bëbè? Bò na: Barabbas. ²² Pilatus nyè ai bò na: Mayi hm bò ai e Yesus baloe na Kristus ya? Bò bësë bò na: Bomo nyè a klos! ²³ Nyè ai bò na: Za etòm asie? Bêngayedan fò a yob ete na: Bomo nyè a klos! ²⁴ Ayënë Pilatus angayen na nala watsende ki dzom, hë etotog endzò ebian, ndò anòn mëndim, asobo mò a mis më bod ha, nyè na: Mabëlè ki adzo ai e meki ma. Anë adzo daan. ²⁵ Ndò nkunda bod osë wadzo na: Mëki moe mësoege ai bia ai bòn ban a nyòl. ²⁶ Ndò hm azu bò soe Barabbas; amana bêngamana yid Yesus, ndò angakalan bò nyè na bëbomolo nyè a klos. ²⁷ Ndò bëzim-bi bë asu-zoa bênganòn Yesus, bêngakë ai nyè a yad bëzimbi, bëkoan nyè nkan bëzimbi a nyòl. ²⁸ Ndò bêngasòdi nyè biye, bëbòdi nyè mod ndzòmbi ewòman aviege, ²⁹ bëtiñi ekadi-biyò, bëbòdò nyè a nlo, bëvë nyè ntum a mbo-nnomo, bêngakud nyè mëbòn osu, bëkpëgëlè nyè, bò na: Ovuma, a nkukuma Yuden. ³⁰ Bêngatui nyè mëndèn a nyòl, bënëndò ntum vi, bëbimii nyè a nlo. ³¹ Amana bêngamana nyè kpëlè, ndò bêngasòdi nyè ewòman, bëbòdò nyè biyie bie, bëkëlè ai nyè na bakë nyè bom a klos. ³² A bëkëlè a zen

ha, ndò bayen mod ya Sirenea dzoe na Simun, ndò banòdi nyè na abègè nyè klos. ³³ Ndò bakui e hom baloe na Golgota, nala watyan na: Hom ekogolo nlo; ³⁴ Ndò bavè nyè wayn atoa mbaman ai zòn na anyu. Akiègè angakiègè, ndò angatèb nyu. ³⁵ Eyòñ bēngamana nyè bom a klos, ndò bēngakaban biyie bie, bēdòò abia ete, ³⁶ ndò bēngatòbò a si, bēnganoni nyè hala. ³⁷ A nlo woe a yob, bēngabomolo etòm awu die na: Yesus nyò, nkukuma Yuden. ³⁸ Bēngabomolo fē bēbe bē bod bēbè ai nyè, mbòg a mbo-nnomo, e nyò mbòg a mbo-ngala. ³⁹ Bēlodo bē zen bēngakpèlè nyè, bēsuguzu minlo ⁴⁰ bò na: A e mod onè dzam bug tempel, odugan nyè loñ a tañ mèlu mèlè, kodège wamen. Ngè onè mòn Zamba, susu a klos. ⁴¹ Dzam dēda fē, bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara ai bēnyia-bod-mvia bē nnam bēngakpèlè nyè, bò na: ⁴² Angakode bod bēfē, asè hm fē kode emen a? Asè nkukuma Israel a? Asusu a klos etoa dzi, biyèbè nyè. ⁴³ Angafidi Zamba, akodège nyè etoa dzi, ngè adiñ. Amu angadzo na: Mènè mòn Zamba. ⁴⁴ Tò e bēbe bē bod bēngabè ai nyè a klos ba, bēngabè kpègèlè nyè hē dzam dēda. ⁴⁵ Akègè a awola samēna, ndò dibi angasus a si esè akèlè kui a awola ebulu. ⁴⁶ Abog awola ebulu hali, ndò Yesus angasēmè a yob etere na: Eli, Eli, lema sabaktani? nala watyan na: A Zamba wama, a Zamba wama, etòm dze odzoge ma? ⁴⁷ Bod bēvòg ya e ba bēngabè tēlè hala bēngayi wog nala, bò na: Aloe Elias. ⁴⁸ Ndò mbòg angabumi mbil, akè nòñan yia, aduu a sañ wayn, afani a akòñ, ndò anyuu nyè. ⁴⁹ E ba bēhòg bò na: Dzoge, biyen, kamēna Elias azu nyè kode. ⁵⁰ Ndò Yesus adugan sēmè a yob ete, asuu ñhèbè. ⁵¹ Ndò eyie ya tempel engasali a zañ, akègè a yob, akui a si, si engatigèdan, mēkòg mēngabole. ⁵² Mēsòñ mēngabugì; abui mimbim mimfufub mi bod bēngawu mingakui a sòn. ⁵³ E bod bēngakui a sòn ba, a mvus akui-lè sòn die, ndò bēnganyian a mfufub dzal, abui bod bēngayen bò. ⁵⁴ Ndzoe ntèd bēzimbi ai e bod bēngabè ai nyè, bēnòniñi Yesus, bēngayi yen anè si yatigèdan ai e mam mēsè mēngabòban, bēngambara abui, bò na: E mod nyò ahè bē mòn Zamba mfañ. ⁵⁵ Abui bininga bēngabè hala, bēfòmbògò, bētèlè oyab, mbò bēngazu babye Yesus akodogo a Galilea, bēsye nyè. ⁵⁶ Bēngabè na: Maria Magdalena, Maria, nyia Yakob ai Yosef, ai nyia bòn bē Zebede. ⁵⁷ Ai mèlumbu mè ngoge, ndò nkukuma mod ya Arimatea, dzoe na Yosef, angasò; nyè angabè fē ñyègè Yesus. ⁵⁸ Ndò e mod nyò akè abè Pilatus, ndò adzaè nyè mbim Yesus. Ndò Pilatus abende na bēvè nyè wò. ⁵⁹ Ndò Yosef anganòn mbim, amana wogo a mkpamañ ndòmbò, ⁶⁰ ndò angafudi wò a mkpamañ sòn woe ya angaboge a akòg; ndò an-

gadib sòn ai mod akòg, asobo. ⁶¹ Maria Magdalena ai e Maria mbòg bēngabè bētoa osu sòn hala. ⁶² E kidi lende ya hala, a amos ongabè amos mēfañ mè Paska, ndò bēfada bēnen ai befarisea bēngakoan abè Pilatus, ⁶³ bò na: A Nti, bidugan tsog na, hala angènè atala, e mod minnal nyò angadzo na: Mayi kui a sòn a mvus mèlu mèlè. ⁶⁴ Bendège hm na bēnòni sòn a kèlè kui a amos lala; bēyègè boe bēza kè dzib mbim woe, bēngakad bod na: Akui ya a sòn bēwu. Minnal mite miayi lod e mi mi osu. ⁶⁵ Pilatus nyè ai bò na: Kañan ai e bod ban banoni, mifèb sòn e kan miadiñ. ⁶⁶ Ndò bēngakè, bēngafèb sòn ai e bēnòni bēngatele a mbè sòn.

28 A mvus sabbat, kikiidigi ai ndib, a amos osu, ndò Maria Magdalena ai e Maria mbòg bēngakè na bakè yen sòn. ² Ndò si engatigèdan eyègan. Amu englès Nti angasò a yob, ndò angakè fende akòg, atòbò dò a yob. ³ Asu die angabè anè zeyañ, biwòman bie bifumu anè ten. ⁴ Bēnòni bē sòn bēnganyaman, bēntoa hē anè mimbim ai e wòn bēngabè mbarga nyè. ⁵ Ndò englès azu dzo ai bininga na: Tè doe miambara, amu mayèm na miadzèñ e Yesus angaboman a klos. ⁶ Asèki ha, amu akui a sòn anè angadzo. Zaan yen e hom angabè aboo. ⁷ Eyòñ dzi, kañan avol, mikè kad bēyègè boe na akui a sòn bēwu, ndò akè mina osu a Galilea, awe ngò miayi nyè yen. Ndò makad mina di. ⁸ Ndò bēngakodo avol a sò, ai wòn a minnèm, bētye mimbil ai abui mintag na bakè kad bēyègè boe. ⁹ Atèm na, Yesus atoban ai bò a zen, nyè na: Miavuma! Ndò basubu babi, bēwuban ai nyè a mèkol, bēngalugu nyè, bēluu ai mēsu a si. ¹⁰ Ndò hm Yesus adzo ai bò na: Tè miambara. Kañan kad babèdzañ na bēkè a Galilea, awe ngò bayi ma yen. ¹¹ Ndò bēngakè; bod bēhòg ya bēnòni bēkèlè a tison, ndò bamana lèè bēfada bēnen e mam mēngalod. ¹² Ndò bakè a esòg ai bēnyia-bod-mvia, bēkui kiñ, ndò banòn abui mòni, bēvèè bēzimbi, bò na: ¹³ Midzoo na «bēyègè boe bēsò nyè dzib ai alu, bia bitoa oyò.» ¹⁴ Ngè e dzam di akè kui a mèlò mè asu-zoa, biayi dò kom, biayi fē kaman ai mina. ¹⁵ Ndò bēnganòn mòni, bēbò fē anè bēngakad bò. Ndò adzo di angatsaman a Yuden azaa kui a amos y'ana. ¹⁶ Bēyègè awom ai mbògò bēkèè a Galilea, e hom Yesus angalèb bò, ¹⁷ ayen bēngayen nyè, ndò balaban ai mēsu a si, dzam da, bēvòg ya ete bēsoogo. ¹⁸ Ndò Yesus angasubu bò babi, nyè ai bò na: Ngul esè engavèèban ma, tò a yob, tò a si. ¹⁹ Kañan hm, mikè miayègèlè mèyòn mēsè, miduu bò a dzoe Esya, ai Mòn, ai Mfufub Nsisim, ²⁰ miyègèlè bò na bēbaala e mam mēsè mēngabende mina. Ndò fē, mamen mènè ai mina mēmos mēsè, akèlè kui a amana si.

MARKUS

1 Mètari më mbëmbë Foe Yesus Kristus, (mòn Zamba), ² anë angatilban abë profet Isaias na: Yënë, malom wa englès wama osu, ayi wa kom zen. ³ Kiñ e mod abam a nkod-nnam: Koman zen Nti, limëñan mindzòñ mie. ⁴ Yohannes Ndu-Bodo angabë a nkod-nnam, ayedëgan nduan avëñan asu evaa min-sëm. ⁵ Ndò nnam Yudea osë ai bod bësë ya Yerusalem bëngabë këlëg abë nyè, bëduuban abë nyè a osoe Yordan, bëmëmë minsëm miaban. ⁶ Yohannes angabë abëgë mimvòt mi kamele, ai kanda ekob a angëdëg, adzaa bëmbasana ai woe afan. ⁷ Ndò angabë ayëdëgan, nyè na: Mod azu ma a mvus, anë ngul alodo ma, mëbëlë ki ngul ya alumbu a si na matii nyè minkòl mi ngob. ⁸ Ma madu mina ai mëndim, nyè ayi hm mina du ai Mfufub Nsisim. ⁹ Mëlu mëte, ndò Yesus angasò a Nazaret ya Galilea, ndò angaduban abë Yohannes a Yordan. ¹⁰ Ndò etye etye ya angakodo a mëndim, ndò angayen yob oyaaban, ai nsisim osusu abë nyè anë obëñ. ¹¹ Ndò kiñ engasò a yob na: Onë mbòs ediñ mòn wama, mëngafuu ya wa nnëm. ¹² Etye etye, ndò Nsisim ongatindi nyè a nkod-nnam. ¹³ Ndò angatobò a nkod-nnam mëlu mëwom mënyii, Satan abobolo nyè; angabë ato a tsid mëfan, benglès bësye nyè. ¹⁴ A mvus yë na bëkuan ya ai Yohannes, ndò Yesus angakë a Galilea, ayëdegan mbëmbë foe Zamba na: ¹⁵ Abog akpaën ya, ndò edzoe Zamba esubu ya babi: Tsendëgan, miyëbë mbëmbë foe. ¹⁶ Ndò hm, alodo a ntsag ma më Galilea ha, ndò angayen Simun ai Andreas, manyañ Simun, bëwoaga mëvòt a mañ; amu bëngabë bëlòb bë kòs. ¹⁷ Ndò Yesus adzo ai bò na: Zaan miabie ma, eyòn te mayi bò na mibò bëlòb bë bod. ¹⁸ Ndò bëngadzoge mëvòt maban, bëngabie nyè. ¹⁹ Angayi subu man oyab, ndò ayen Yakob, mòn Zebede, ai Yohannes, manyañ woe, bò bëkomo mëvòt a efunga, ²⁰ ndò angaloe bò etye te. Ndò bëngalig esya waban Zebede a efunga ai bëlobele, ndò bëngakë babie nyè. ²¹ Ndò bënganyian a Kafarnao; anyian bënganyian a nda-bikoan (sinagoge) a amos sabbat, angayëgëlë. ²² Bod bëngakam ayëgëlë die, amu angabë ayëgëlë bò anë e mod abëlë edzoe, së ki anë bësaña bëkalara. ²³ Mod ziñan gabë a nda-bikoan ha, abëlë mbë nsisim, ndò angabam, ²⁴ nyè na: Dze enë a zañ bia wa, a Yesus man Nazaret? Yë wasò na wazu bia mana? Mayëm wa, onë mfufubu ya abë Zamba. ²⁵ Ndò Yesus angakòñan ai nyè na: Dibi anyu, okui nyè a nyòl! ²⁶ Ndò mbë

nsisim ongasuguzu nyè, ndò ongabam a yob ete, okui nyè a nyòl. ²⁷ Bësë bëngakam, bësiligi hm bëben na: Dze dzi? Mkpamañ dòkten ai edzoe esë; adzoe tò bëbe minsisim, mia miwogo nyè. ²⁸ Ndò e foe nyi engayaman a nkòñ nnam Galilea osë. ²⁹ Etye etye, ndò bëngakui a nda-bikoan a nsëñ, ndò bakë a nda Simun ai Andreas, bò ai Yakob ai Yohannes. ³⁰ Hë da, nkyè mininga Simun angabë adzogo ai fiba, ndò bëngakad nyè dò. ³¹ Ndò angasubu nyè babi, abii nyè a wò, ndò atele nyè. Ndò fiba engakodo nyè a nyòl, angabëlan ai bò. ³² Abog ngoge engabò, abog nlo-dzobo alumbu, ndò bëngabëgë e bod bësë bëngabë wogo mintye ai e ba bëngabë bëlë bëbe minsisim. ³³ Ndò tisòn esë engazu koan a mbè a yob. ³⁴ Ndò angatëbë na alëdë abui bod abëlë akòn kan kan, akuligi bësatan, të dzoge na bësatan bëkòbò, amu bëyëmë nyè. ³⁵ Kikidigi ai ndib, ndò adugan kodo a si, akëlë e hom angabë etam, angakogëlan we. ³⁶ Simun, ai e bod bëngabë ai nyè bëngadzëñ nyè; ³⁷ Ayen bëngayen nyè, bò na: Bod bësë badzëñ wa. ³⁸ Nyè ai bò na: Nkodan ha, bikë e mal mëvòg ya ngòdò va, asu yë na ma mëyëdan fë mbëmbë foe we. Amu asu te ndò mëngasò. ³⁹ Ndò angakë ayëdan mbëmbë foe a mënda-bikoan maban a Galilea osë, atsidëgan bëbe minsisim. ⁴⁰ Ndò nzëzam ongazu abë nyè, ongakogëlan ai nyè, (akudu mëbòn a si), nyè ai nyè na: Ngë wadiñ, onë ma dzam fubu. ⁴¹ Ndò Yesus angayen nyè ngòl, asama wò, anamba nyè, nyè ai nyè na: Owe, mayi nala, bò mfuban. ⁴² Etye etye te, ndò zam engakodo nyè a nyòl, ndò e mod nyò angabò mfuban. ⁴³ Ndò asoe nyè, abende nyè ai ngul esë ⁴⁴ na: Bò okala na të wakad tò mod ziñ tò dzom, hë da okë lëdë nyòl abë fada, okë fë tuni asu mfuban, akyaè Moses angabende, asu yë na bëyen. ⁴⁵ Yë e mod nyò angayi tam kui, atari fò na abëgëlë dò abui, akë atsam e foe nyi, tège fë yë na Yesus angabë dzam nyian tisòn ziñ a ngëñ, angakë a tòbò e hom ongabë të ai bod. Bod ba bëtyege hom osë, bëzaa abë nyè.

2 Ndò angadugan nyian a Kafarnao a mvus ban mëlu, foe etsaman na anë a nda. ² Abui bod akoan fò, e kan yë na tège fë ai afola, tò ben mfa ya mbè, angakad hm bò Ebug. ³ Ndò bëngasò bëbëgë mbombog, bod bënyii bëbëgë nyè a yob. ⁴ Mbol bëngabë ki nyè dzam subu babi, ai abui bod angabë hala, ndò bëngakode ndil e hom angabë, alòña ligi ete, bësuu ondanga ya mbombog ongabë ete. ⁵ Yesus

ayënë nyëbë waban, nyè ai mbombog na: A mòn, minsëm mie mivaaban wa. ⁶ Bësaña bëkalara bëziñ bëngabë bëtoa hala, bëngalañëdan a minnëm miaban, bò na: ⁷ A dze e mod nyò akòbò e kan nyi? Afo-dan! Yè mod mfë abëlë ngul ya avaè minsëm alodo anë Zamba etam? ⁸ Yesus alañ a fò nnëm waban, e kan bëngabë lañëdan ete, nyè ai bò na: Dze miakë miafèd a minnëm mian? ⁹ Dze yadañ ebugbu, yè adzo ai mbombog na: Minsëm mie mivaaban wa, yè adzo ki na: Tëbëgë, nònò ondanga woe, owulu? ¹⁰ Ndò hm, asu yè na mizu yëm na mòn mod abëlë ngul ya avaè minsëm a si, nyè ai mbombog na: ¹¹ Wa madzo ai nyè, tëbëgë a si, bëgë ondanga woe, okë a nda dzoe. ¹² Ndò angatëbë a si, abëgë fë ondanga woe etye etye, akui, bod bësë bëtala, e kan yè na bësë bëngakam. Bëngalugu Zamba, bò na: Biabë ya ki yen e kan nyi eyòn efë! ¹³ Ndò angadugan kè a ntsag mañ. Nkunda bod osë ongakë abë nyè, nyè angayëgëlë bò. ¹⁴ A akëlë ha, ndò ayen Levi, mòn Alfeus, atoa a nda-toya, nyè ai nyè na: Zaa watoñ ma. Ndò angakodo a si, angatoñ nyè. ¹⁵ Ndò hm labò na, atoa na adi a nda dzie, abui bënëndò bë toya ai bësëm bëntoa ai Yesus ai bëyègë boe ha. Amu bëngabë abui, bëkëlë babie nyè. ¹⁶ Ndò, bësaña bëkalara ai bëfarisea bëngayi yen anë adi ai bësëm ai bënëndò bë toya, ndò badzo ai bëyègë boe na: Asu dze adi ai bësëm, ai bënëndò bë toya? ¹⁷ Yesus awogo adzo di, nyè ai bò na: E bod bënë mvoè bayañan ki ai mbò mëbala, minkokòn mmië miayañan ai nyè! Mandzëki sòn na mazu loe bësosoo, bësëm mbò mëngazu loe. ¹⁸ Bëyègë bë Yohannes ai bëfarisea bëngabë baala eki bidi. Ndò bazu nyè sili na: Asu dze bëyègë bë Yohannes ai e ba bëfarisea babaala eki bidi, hë da bëyègë boe të dzò baala? ¹⁹ Ndò Yesus adzo ai bò na: Yè e bod bënë a nsamba alug bënë dzam ki bidi ntye nligu anë ai bò? Ntye osë nligu angënë ai bò basëki dzam ki bidi. ²⁰ Dzam da, mëmos mazu, a bayi bò vaa nligu a zañ dzaban, eyòn te hm bayi ki bidi amos te. ²¹ Bakad ki bede mkpamañ abaag a ntu eyie. Bëbò fë nala, abaag layi tonde e hom otëg ya, eyie engafëdan nyabi. ²² Ndò fë bakad ki fudi mimkpamañ mëyòg a minnom mëndëg. Bëbò hm fë nala, mëyòg mayi boe e mëndëg ma, mëyòg mëdzaña a si, mëndëg fë dzam dëda. Mimkpamañ mëyòg makyëbe ai mimkpamañ mëndëg. ²³ Ndò fò labò ha na, Yesus akëlë awulu a zañ mëfub a amos sabbat, a bëkëlë a zen ha, bëyègë boe bëkëè na bakoe fes. ²⁴ Bëfarisea bò ai nyè na: Wayen anë babò e dzam anë mvende a amos sabbat a? ²⁵ Nyè ai bò na: Miandzë ya lañ anë David angabò, a bëngabi mëyañan, bëwogo zie, ai nyè ai bod boe, ²⁶ mbol anganyian a nda-Zamba, hala Abiatar atoa fada nen, ai mbol angadi bëmbañëla mëtunëña a bëfada etam bënë dzam di, avëè fë e bod bëngabë esamba ai nyè? ²⁷ Nyè ai bò na: Bëngabò sabbat asu

mod-binam, mod andzëki komban asu sabbat. ²⁸ Antoa hm na, mòn mod adzoe sabbat emen.

3 Ndò angadugan nyian a nda-bikoan. Mod ziñan gabë hala, atoa nkat wò. ² Bëngafòmbò nyè, kamëna ayi nyè sye a amos sabbat, bësòman nyè. ³ Ndò angadzo ai e mod angabë nkat wò na: Zaa tëbë a zañ ha. ⁴ Nyè ai bò na: Mod anë ngul abò dze a amos sabbat, yè abe, yè mbëñ, yè anyii, yè awoe? Bëntoa bivól. ⁵ Ndò angatum bò mis ai olun osë, nnëm ovus nyè asu alëd-nnëm daban, nyè ai mod na: Sama wò. Ndò mod angasam wò, odugan bò mvoè. ⁶ Bëfarisea bëkui fò ai bod ya ngam Herodes a nsëñ, bëngabui es-òg etyan ai nyè, e kan bëngabë nyè dzam dzèè a ekoa. ⁷ Ndò Yesus angakë a fëfël, mfa ya mañ, ai bëyègë boe, mod ntumba bod asò a Galilea ai a Yudea, ai ⁸ a Yerusaleme, ai Idumea ai a Yordan ayat, ai a nnam Tir ai Sidon, mod nkunda e bod bëwogo e mam abòòg bëngazu abë nyè. ⁹ Ndò adzo ai bëyègë boe na bëkomëzan nyè man efunga asu yè na të abui bod di lakubu nyè a nyòl. ¹⁰ Amu angabë abò abui bod ya ete mvoè, bëngakuban nyè a nyòl asu yè na e ba bësë bëbëlë man okòn bënamba të nyè. ¹¹ Mfa bëbe minsisim, eyòn miyënë nyè, bëngalaban nyè a si osu, bëbama, bò na: Onë mòn Zamba. ¹² Angabam ai bò abui na të bakulan nyè a ngëèn. ¹³ Ndò abed a minkol, angaloe e ba angabë adiñi na aloë, bëmana sòn a bë nyè. ¹⁴ Ndò angatòb awom ai bëbë (ayole bò na apostel), asu yè na bëtòbò ai nyè ai na alom bò bëkë bayëdan mbëmbë foe, ¹⁵ bëbëlë fë ngul ya atsidan bëbe minsisim. ¹⁶ Ndò angatòb awom ai bëbë, avëè Simun dzoe na Petrus, ¹⁷ ai Yakob man Zebede, ai Yohannes manyañ Yakob, ayole bò na Boarneges, nala watyan na «Bòn bë zayañ», ¹⁸ ai Andreas, ai Filip, ai Bartolomeus ai Matias, ai Tomas, ai Yakob man Alfeus, ai Tadeus, ai Simun man Kananea, ¹⁹ ai Yudas Iskariot ya angakuan ai nyè. ²⁰ Ndò azu a nda. Ntumba bod odugan sò, e kan yè na bëngabë tégè ai adii-lë etun mbañëla. ²¹ Ndò bod ya nda-bod dzie, awogo bëngawog nala, bëkëè na bakë nyè bi, amu bédzoo na asòg. ²² Bësaña bëkalara ya bëngasò a Yerusaleme bëngadzo na abëlë evu Belzebul, ai na atsidan bëbe minsisim a dzoe ndzoe bëbe minsisim. ²³ Ndò angaloe bò, akada bò a bikug na: Eyè Satan anë dzam tsidan Satan ya? ²⁴ Ngë edzoe nkukuma ziñ ebò fë ngam ngam ai eben, edzoe te esëki dzam tòbò kòm. ²⁵ Ndò fë, ngë nda-bod ziñ ebò ngam ngam a nnëm ete, nda-bod te yayi ki tòbò kòm. ²⁶ Ndò hm, ngë Satan angaluman ya ai emen, atoa ngam ngam, ayi ki tòbò kòm, amana die asò ya. ²⁷ Mod ziñ asëki dzam nyian a nda zingì, amana nyè sa akuma, ngë andzëki tari fañ zingì ngadag, abog te azu nyè sa nda. ²⁸ Makad mina bëbëla na, dzam asë angàdzuban bòn bë bod, ai minsëm miaban, ai ekokòbò esë bakòbò. ²⁹ Hë da, e mod akpëlë Mfufub Nsisim, ayi ki bi bidzuga tò eyòn, amu abò nsëm onë

kole. ³⁰ Amu bēngabē dzo na mbē nsisim anē nyè a nyòl. ³¹ Ndò nyia ai babēnyañ bēngasò, bēntelē a nsēñ, bēlomo nyè loe. ³² Ndò e bod bēngabē bētoa nyè edinga a nyòl badzo ai nyè na: Nyoa ai babēnyòñ (ai bēnyòkal) bayi wa a nsēñ a li. ³³ Ndò ayalan bò na: Za anē nna, ngē madzañ? ³⁴ Ndò abēbē e bod bēngabē bētoa nyè edinga a nyòl, nyè na: Nna nyò, babēdzañ ba. ³⁵ Amu e nyò abò nyian Zamba, e nyòlò te anē madzañ, atoa ma kal, atoa nna.

4 Ndò adugan kèè na ayēgèlè a ntsag mañ. Mod nkunda bod asò fò abē nyè, ndò abed bed a efun-ga, antoa a mañ a job, e bod bēsē ba bētoa a kindig mañ. ² Angayēgèlè bò abui mam a minkana, akada bò na: ³ vogēlan na: Ndò mmias mvòn angakui na akē amias mvòn. ⁴ Eyòn amias mvòn ha, abim ziñ a kuu a mgbag zen, anòn asòò, amana di. ⁵ Abim afē akuu a si ngòg, tēgè ai abui si ete, efaè fò etye etye amu tēgè ai abui si. ⁶ Ndò nlo-dzobo atole, e mvòn nyi emana dig, amu tēgè ai minkañ, emana kod. ⁷ E mvòn fòg ekuu a biyò, biyò binganañ, bimana dzò fid, etē wum bibuma. ⁸ Mvòn fē ekuu a mbēmbē si, efaè, ewumu bibuma, ewumu biyòn mēwom mēlè, e nyili mēwom mēsaman, e nyili ntèd. ⁹ Nyè ai bò na, e mod abēle mēlò y'awog, awogo! ¹⁰ Eyòn bēngaligi etam, e bod bēngabē esamba ai nyè ai b'awom bēbē bēngasili nyè na atimi minkana. ¹¹ Nyè ai bò na: Mina bēngakuli ndimba y'ed-zoe Zamba. E ba ki ya nsēñ, mam mēsē mēnē bò hē bikug, ¹² asu yē na: bēbēbē hē mbēban, tēgè yen, bēvogolo hē mvogēlan, tēgè wog, asu yē na bēza vēnan, bēdzu bò dò. ¹³ Nyè ai bò na, ngē miawog ki nkana vi, eyē miayi yēm minkana misē ya? ¹⁴ Mmias mvòn amias ebug. ¹⁵ E ba bēnē a mgbag zen mbò bēnē na, a bamias ebug, ñnyie anē bawog dzò, Satan asòò vaè ebug babē bò a nnēm. ¹⁶ E ba ki mbò bēnē e ba ya babē a si bikok, ñnyie anē bawog ebug, bēyēbē dzò ai abui mintag, ¹⁷ hē da, babēlè ki minkaña nnēm ete; bēnē ekes. Ngē mindzug, ngē mintye mikē sòn a su ebug, mbò baku mbēg ba. ¹⁸ E ba bēvòg mbò bēnē e ba babē a biyò. Mbò bawog ebug Zamba, ¹⁹ bēngasañan ai mam mē si, ndòg akuma ai mēyañan mēsē mēvòg bidzie bò a nnēm, ebug tē wum bibuma. ²⁰ E ba ki mbò bēnē e ba ya bamias a mbēmbē si; mbò bawog ebug, bēnyie dzò, bēngawum bibuma, e nyòlò mēwom mēla, e nyò ki mēwom mēsaman, e nyò mbòg ntèd biyòn. ²¹ Nyè ai bò na: Yē bakoe alamba na bafudi dò a etug a si ngē a enòñ asi? Nga asu yē na babede a etēlèga alamba a job? ²² Dzom ziñ yasòli ki a engakui ki a mfyè, ndò fē dzom ziñ esòlò ki a yangabò tē kui a engēngēñ. ²³ Ngē mod ziñ abēlè mēlò ya awog, awogo! ²⁴ Nyè ai bò na: Boan okala ai e mam miawog. E kan miavēg, nala ngò fē bayi mina vēg, bēngabag bag fē a job. ²⁵ Bayi vè e mod abēlè; e nyò abēlè ki, tò e man abim abēlè, bēvaa nyè nyè. ²⁶ Nyè ai bò na: Edzoe Zamba enē anē e mod awoa fes a si, ²⁷ ndò tò akē oyò,

tò atala, tò ai alu, tò ai amos, mvòn efaègi, enaña fē, emen tēgè yēm mbol nala wakui. ²⁸ Si eben yatari wum bibuma, nsò otari kui, a mvus te, mis. ²⁹ Eyòn evie ya, alomo bod mēkoe ai mēkòn asu yē na bēkoe. ³⁰ Nyè na: Binē dzam vēg edzoe Zamba ai dze, akyaè nkana afe binē dzò vēg ai dzò? ³¹ Enē anē fes ndoñ; endzò enē na, eyòn wamias dzò a si, etoa abòd alodo e fes esē enē a si, ³² eyòn bēbē ya dzò nala, enganañ, entoa anen alodo bibēbēga bisē, embēlè bod mintēm, e ndie yē na, anòn ya job antoa dzam loñ mumba a evovoe dzie. ³³ Ndò, hē e kan minkana nyi ndzò angabē akada bò ebug, e kan bēngabē dzam wog. ³⁴ Angabē ki akòbògò ai bò, sē na a minkana, abog antoa ya ai bēyègè boe, angatimi bò mēsē. ³⁵ Amos te oben, ai mēvindi mē ngoge, ndò adzo ai bò na: Ndañan a kindig ayat. ³⁶ Ndò bēngalig nkunda bod vi, bēnòñò nyè a efunga mbol angabē, bifunga bifē bitoa ai nyè esamba. ³⁷ Ndò mod evundu nkulu angavuñ, minsum mēndim mingakuban a efunga, efunga engadzie ai mēndim. ³⁸ Nyè atoa tē a mvus efunga, nlo obēdē nyè a fila, akēlè a oyò. Ndò bavēlè nyè, bò ai nyè na: Wabisi ki anē biamana wu na nga? ³⁹ Ndò angavēbē a oyò, angabam ai evundu, nyè ai mañ na: A miēñ! Evol! Ndò evundu engasus, mod endindim antoa. ⁴⁰ Nyè ai bò na: Za akyaè wòn minē di? A dze miabēlè ki ñyēbē? ⁴¹ Bēngambara eyēgan, bēngakòbò a zañ bò a bò ha na: Za mod adi na tò evundu, tò mañ biabò nyè mēwog?

5 Ndò bakui a kindig mañ a yat, a nnam Geraza. ² Ndò asus a efunga a si, ndò mod ziñ abēlè mbē nsisim, asòò a mēsòñ, azu toban ai nyè. ³ Mod te angaloñ mvog a mēsòñ, tò mod ziñan gabē ki fē nyè dzam tindi ngadag, tò mēsuñ, ⁴ amu bēkadēga nyè fañ ngadag, dzam da akadēga tie ngadag ai mēsuñ, tēgè ai e mod abēlè ngul ya atēgē nyè. ⁵ Antoa hm na, abog asē, tò ai alu tò ai amos, akēlè abam a mēsòñ ai a minkol, akēlè abali emen ai ngòg. ⁶ Ayen angayen Yesus, angēnē man ntye nali, ndò atye mbil, asò laban Yesus osu, ⁷ angabam a job ete na: Dze enē a zañ bia wa, a Yesus, mòn Zamba ya job ete? Mavuu wa sòn a dzoe Zamba, tē wa fogo ma! ⁸ Amu Yesus angabē ad-zoo ai nyè na: A mbē nsisim, kui e mod nyò a nyòl. ⁹ Ndò asili nyè na: Onē dzoe ya? Nyè ai nyè na: Dzoe dama anē na Nkunda, amu binē etitib. ¹⁰ Ndò angayēgèlè tē ai nyè abui na tē atsidan bò oyab ai dzal te. ¹¹ Mod nkunda ngoe angabē a mēdiiga a nkol te. ¹² Ndò bakogēlan ai nyè bò na: Lomo tē bia a e ngoe nyi, bikē nyian ete. ¹³ Ndò angavē bò ngul nala. Bēbē minsisim bēkuig, bēkē nyian a ngoe, nkunda obumi a mbimbiñ, okē suman a mañ ete, dzam bò bakuda bēbē, bēmana yimbi a mañ. ¹⁴ Bēnòni baban bētubu, bēkē kad e foe nyi a dzal ai a mēfub. Ndò bod basò na bazu yen e dzam angalod. ¹⁵ Ndò bazu abē Yesus, bēntala e mod ambē bēlè mbē nsisim atoa, abēgē biyie; e

mod ambè belè etitib minsisim nyò atoa a miëñ, wòn oku bò a nyòl. ¹⁶ E bod bəngayen bəngalèè bò e dzam ya angayənan ai e mod ambè belè mbè nsisim ai e di ngoe. ¹⁷ Ndò bakèè na bakogèlan ai nyè na akodo bò a mal maban. ¹⁸ Ndò abed a efunga, e mod ambè belè mbè nsisim angakogèlan ai nyè na akè ai nyè. ¹⁹ Nyè tégè yèbè, nyè ai nyè na: Kèlè a bod boe, a nda dzoe, olèè bò e mam Nti abò wa, ai mbol ayen wa ngòl. ²⁰ Ndò angakè, angayèdan a nkòn nnam Bètisòn Awom (Dekapolis) e mam mèsè Yesus angabò nyè, bèsè bəngakam. ²¹ Adaña Yesus angadugan dan a kindig ayat a efunga, mod nkunda bod akoan nyè a nyòl, antoa a ntsag mañ. ²² Ndò ndzoe nda-bikoan ziñ dzoe na Yairus azu; ayen angayen Yesus, aku nyè a mèkol a si, ²³ angakogèlan ai nyè abui nyè na: Ngò dzam enè fò, bəkon bəlindigi, bəyèmè bəlindigi; zaa tē nyè kē bede mò, akodəban, anyiñ. ²⁴ Ndò akè ai nyè. Mod nkunda bod angatoñ nyè ha, bəngafid fid nyè. ²⁵ Mininga ziñ ya mèki mèkui abum mimbu mimbu awom ai mibè, ²⁶ hala amana ya bədòbodò bèsè, mōni amana nyè a mò, tégè ai evòli, okòn ongafèdan ben, ²⁷ angayi wog na Yesus anè hala, angazu a bod ete ha, ndò anamba ewòman dzie a mvus, ²⁸ amu angabè adzoo na: «Mènamba ki tē hē ewòman dzie, ngè mēnyi-iban ana». ²⁹ Etye etye te, e mèki mèkui nyè a abum mètsigi, ayèmè fè a nyòl dzie na mintye mie milèd ya. ³⁰ Yesus awodan a nnēm ete na ngul engakui nyè a nyòl, ndò akilan a bod ete ha, nyè na: Za anamba ma biwòman? ³¹ Bèyègè boe bò ai nyè na: Wayen abim abui bod lafid wa di, ongasili na za anamba ma? ³² Angakè abèbè na ayen e mininga angabò dò. ³³ Minginga angambara, anyamənan, mbol ayèmè e dzam angayenan ai nyè, ndò akè nyè ku a si osu, amana nyè kad bəbèla osè. ³⁴ Nyè ai nyè na: A ngò dzam, nyèbè woe onyii wa. Kèlè tòbò mvoè, okòn woe oman ya. ³⁵ Angènè akòbògò ha, ndò bod basò a nda ndzoe nda-bikoan bò na: Ngò dzoe ewu ya. Dze wabad ndègele nyègèlè? ³⁶ Ndò Yesus abò anè andzèki wog, nyè ai ndzoe nda-bikoan na: Obè mbara, bəlègè hē nyèbè. ³⁷ Ndò andzèki dzoge na mod akè ai nyè, sēsala hē Petrus, ai Yakob, ai Yohannes, manyań Yakob. ³⁸ Ndò bakui a nda ndzoe nda-bikoan, ndò ayen enyenyam ai bininga bəyono ai e ba balòn bikiga abui, ³⁹ ndò anyian, nyè ai bò na: Dze miabò enyenyam, miyono? Mòngò andzèki wu, akè a oyò. ⁴⁰ Bəngabò nyè emgbañ. Ndò angakuli bèsè a nsèñ, anònò esya mòn ai nyia, ai e ba bəngabè ai nyè esamba, ndò banyian mfa mòngò angabè. ⁴¹ Ndò abi mòngò a wò, nyè ai nyè na: Talita kum; nala watyan na, a man mininga, (wa madzo ai nyè), tēbègè. ⁴² Ndò mòngò angakodo a si etye etye, angawulu, amu hala atoa mimbu awom ai mibè. Mod wòn a susu bò a nyòl. ⁴³ Ndò abende bò abui na, tē mod ayèm adzo te, nyè ai bò na bəvè nyè dzom ya adi.

⁶ Ndò angakodo hala, akèlèg a dzal die, bəyègè boe bəngatoñ nyè. ² A amos sabbat, ndò akèè na ayègèlè a nda-bikoan, ndò abui ya e ba bəvogolo nyè bəngakam, bò na: Eyè asò ai e mam ma ve? Za akyaè fèg abèlè di, akyaè biyèñ bi mam layənan a mò moe di! ³ E mod nyò asè kabinda, mòn Maria ai manyań Yakob ai Yoset ai Yudas ai Simun a? Bèkal bèsè abè bia mu a? Bəngadzèè fèg, bədzègè nlo asu die. ⁴ Yesus angakad bò na: Babyandi profet hē a dzal abyali die ai a bivuvuman bie ai a nda dzie. ⁵ Tégè fè ai ngoñ ya abò asimba ete tò dèda. Hē ban mintèt miziñ tē mmiè abedège mò, mibò mvoè. ⁶ Angakam ndzəman nyèbè waban. Ndò akè ayègèlè a mal ya ngòdò hala. ⁷ Ndò aloe b'awom ai bèbè, akèè na alom bò bèbè bèbè, avaa bò ngul asu bèbe minsisim, ⁸ ndò atèbèlè bò na bèbè nòn nguma dzom ziñ a zen, tò ntum, tò bidi, tò mfèg, tò nsañ mōni, ⁹ nyè ai bò na, hē da, mibòdò bèsilfas, tē mianòn biwòman bibè. ¹⁰ Nyè ai bò na: E hom osè minyian a nda ziñ, tòbègan ete akèlè kui anè miakodo ete. ¹¹ Ngè dzal ziñ aben bəlan ai mina, aben ki mina vogolo, eyòn miakodo ete, misasa mbulug ya onè mina a mèkol a si asu yè na misòman bò. ¹² Ndò bəngatye, bəngabende na bod bəvənan, ¹³ bətsidan abui bèbe minsisim, bəwòbògò abui minkokòn mbòn, bəbò mvoè. ¹⁴ Ndò nkukuma Herodes angawog, amu dzoe die awumu abui, nyè na Yohannes Ndu-bodo adugan vèbè a sòn bəwu, asu te biyèñ bi mam bi bi-abòban a mò moe. ¹⁵ Bèvòg bədzo na Elias nyòlò. Bèvòg ki na anè mbòg ziñ ya bəprofet. ¹⁶ Awogo Herodes angawog nala, nyè na: E Yohannes mēngatsig nlo, nnyè anè nkuan a sòn nyòlò. ¹⁷ Amu Herodes te angalom na bəbi Yohannes, ndò bəngafañ nyè a mbog etòm Erodiada, mininga manyań woe Filip, amu angalug nyè. ¹⁸ Amu Yohannes akadèga dzo ai Herodes na: Wabèlè ki ngul yè na otòbògò ai mininga manyòñ. ¹⁹ Erodiada angafèm nyè, angayi na awoe nyè, dzam da tégè ai zen. ²⁰ Amu Herodes angabè ambarèga Yohannes, amu ayèmè na anè sosoo mod, atoa fè mfufub, angakaman ai nyè, ndò fè, afyañan bò na bibug bi Yohannes bibii nyè a nnēm, hē adiñi avogolo nyè. ²¹ Ndò latoban mbèñ amos ziñ na Herodes angabanda mvindi bod a abog atoban mimbu mi abyali die, ai bədzo minkunda bəzimbi, ai mvindi bod ya Galilea, ²² ndò ngòn Erodiada engasò ha, engadzəm, enyèbè fò Herodes a mis ha ai e bod bəngabè dzaa ai nyè. Ndò nkukuma adzo ai man mininga na: Siligi ma e dzom esè wayi, mayi wa dzò vè. ²³ Ndò akani nyè sòn na: E dzi esè wayi ma sili, mayi wa vè, tò ben etun nnam edzoe dzama. ²⁴ Ndò akui, nyè ai nyia na: Məsili dze? Nyè ai nyè na: Nlo Yohannes Ndu-bodo. ²⁵ Ndò anganyian avol, akèlèg abè nkukuma, ndò akad nyè na: Mayi na, etoa bitoa dzi, ovè ma nlo Yohannes Ndu-bodo a esoa. ²⁶ Mintye midzie nkukuma a nnēm, ai mbol angakani sòn, bəyèñ bətoa fè, hē da tégè dzam

soo ebug dzie. ²⁷ Ndò hm fò nkukuma alom mod na abende na bëzu ai nyè nlo woe. Ndò angakè nyè tsig nlo a nda-mimbog. ²⁸ Ndò angasò ai nlo woe a esoa, avëë wò man mininga, man mininga avëë wò nyia woe. ²⁹ Awog bëyègè boe bəngawog nala, ndò bəngakè nòn mbim woe, bəkè dzèb a sòn. ³⁰ Ndò apostel bəngakoan abè Yesus, bəngatye nyè e mam mësè bəngabò ai mbol bəngayègèlè. ³¹ Nyè ai bò na: Zaan a fèfèl, e hom binè etam, mitam fè waè man tsètsat na. Amu abui bod bəkèlè, bëzaa fè, tège ai adii ya mod wadi man dzom. ³² Ndò bakè a efunga, e hom ongabè a mièèn. ³³ Ndò bod bəngayen bò bəkèlè nala, abui bëyèmè fò bò, bəngabugi a mal mal, bəngakè bò kui osu ai mèkol. ³⁴ Ndò akui ha, ayènè e mod ntumba bod nyò, angawog bò ngòl, amu bəngabè anè mintomba minè tège ai nnòni, ndò akèè na ayègèlè bò abui mam. ³⁵ Eyòn ngoge engabò anè yasubu, ndò bëyègè bazu nyè kad na: Aha onè ntye, ndò fè ngoge engasubu ya. ³⁶ Soege bò, bəkè kus e dzom badi a mal ai mēfub a ngòdòg va. ³⁷ Ndò ayalan bò na: Mina bëben, vaan bò dzom ya adi. Bò ai nyè na: Yè na bikè kus bidi a tañ mintèt mibè, bivè bò na bēdi? ³⁸ Nyè ai bò na: Mibèlè bəmbanèla bam? Kañan yen. Ayèm bəngayèm, bò na: Bəmbanèla bətan, ai kòs ebè. ³⁹ Ndò angabende bò na bëtoe bò mēngoe mēngoe a bilòg. ⁴⁰ Ndò bəngatòbò ban mēngoe nala, bëvòg bala ntèt, e ba bëvòg, mēwom mētan. ⁴¹ Ndò anganòn e bəmbanèla bətan ba ai kòs ebè, abede mis a yob, avëë ngañ, abègè bəmbanèla, avëë bëyègè boe na bəkè bavè bò, akaba fè bò kòs. ⁴² Ndò bèsè bəngadi, bēdzie. ⁴³ Bəngabodo e bitun bingaligi, biat awom ai bibè mintud ai bitun bəmbanèla ai kòs. ⁴⁴ E bod bəngadi ba bəngabè bakuda bè bod bətan. ⁴⁵ Ndò abò na bëyègè boe bëbed a efunga, bəkè nyè osu a nnam Betsaida, ntye asoege bod. ⁴⁶ Eyòn angamana yaan ai bò, ndò akè a nkol na akè kogèlan. ⁴⁷ Eyòn ngoge engavin, efunga entoa ya a mañ a zañ, atoa nyè etam a nkod si. ⁴⁸ Ndò ayen bò bëbadan ai mfogan bingab, amu evundu esòò bò osu; Dzam bò ai ndib kidi, ndò akè atoñ bò, awulugu a mañ a yob, angayi bò kè lod. ⁴⁹ Eyòn bəngayen nyè awulugu a mañ a yob nala, bəngadzo na kon, bəngabam a yob. ⁵⁰ Amu bèsè bëyènè nyè, bəmbarèga fè. Ndò akalan bò nkòbò etye etye, nyè na: suugan minnèm a si, mamen! Tè miambara. ⁵¹ Ndò angabed a bəngabè a efunga, evundu esusu, bəngakam fò eyègan a minnèm miaban. ⁵² Amu, tò asimba bəmbanèla, tège wog, nnèm ongadig bò ha. ⁵³ Ndò bəngadañ a kindig ayat, bënyian a Genezaret, bəkui a kindig. ⁵⁴ Bəngènè bèsusu a efunga nala, bod bëyèmè fò nyè ha, ⁵⁵ bəngatye mimbil ai nkòn nnam te osè, bəkèè na bazu ai nyè minkokòn mibèbedan a binòn biaban, bëbègè bò e hom osè bawog na anè. ⁵⁶ Eyòn esè anyiigi a dzal ngè tisòn, ngè a mvus nnam, bëtoege minkokòn a minsèn mi angara, bəkogèlan ai nyè na

bənamba tè hē alò ewòman dzie. E bod bèsè bənam-bèga dò, bëbò fè mvoè.

7 Ndò bəfarisea ai bəsaña bəkalara bëziñ ya Yerusalem bəngakoan nyè a nyòl. ² Ndò bəngayen bëyègè boe bëvòg bēdzaa ai eboe a mò, nala watyan na bò tège sob mò ³ (amu anè hm na, bəfarisea ai Yuden bèsè bènè tège di sè na bëtoan sob mò akui a bikud-bòn asu yè na babaala tum besya, ⁴ bènè fè eki tè di ngè bandzè tam du mò a mēndim eyòn basò a nsèn angara, ai abui mam mēfè a babaala a mēngasò kidi, nsoban kòb, ai bimvañ, ai bisoa, -ai binòn-). ⁵ Ndò bəfarisea ai bəsaña bekalara basili nyè na: Asu dze bëyègè boe bawulu ki a tum bətara ya okoba, hē bēdzaa ai eboe a mò? ⁶ Nyè ai bò na: Profet Isaias angatoan fò mina lañ ebug dzi, mina bod bë mvol, anè anè ntilan na: E mvòn bod nyi yalugu ma hē ai biya bi anyu, nnèm waban otoa oyab ai ma. ⁷ Olugu ya balugu ma anè evoe, bayègèlè tè hē mēmvende mē bod. ⁸ Miadzoge mvende Zamba a mgbag, mingabaala mētum mē bod. ⁹ Nyè ai bò na: Miabyandi mvende Zamba asu yè na miabaala mētum maan. ¹⁰ Amu Moses angadzo na: Olugu esoa ban nyoa ai na e mod akòbò ai esya ngè nyia abe, ayea ai awu. ¹¹ Mina miadzo na: Ngè mod ahè dzo ai esya ngè nyia na «Korban», nala watyan na: E dzi mēhè yean wa vè enè efaè, ¹² miadzo na mod te abèlè ki fè adzo ai ntòñan esya ngè nyia; ¹³ miandaman fè nkòbò Zamba ai mētum maan mēngasò mina koba. Miabò fè e kan mam nyili abui. ¹⁴ Ndò angadugan loe nkunda bod nyè ai bò na: Mina bèsè, vogèlan ma, miwog. ¹⁵ Dzom ziñ yasèki dzam vè mod eboe a yatye nyè a nsèn enyiigi nyè a nyòl, dzam da, e dzi yakui mod a nyòl endzò yavè mod eboe. ¹⁷ Ndò eyòn angalig bod, anyian a nda, ndò bëyègè boe basili nyè na afèlan bò nkana. ¹⁸ Nyè ai bò na: Ndè mia minè fè tège wog a! Miawog ki na e dzi esè yasò a nsèn enyiigi mod a nyòl esèki nyè dzam vè eboe, ¹⁹ amu yanyian ki nyè a nnèm, yakè nyè a abum, engakè mana a edug (nala ngò hm afubugu bidi bisè). ²⁰ Nyè na, e dzom yakui mod a nyòl, endzò yakè vè mod eboe. ²¹ Eyè bëbè mintsogan basò a nnèm mod ete: bisog, wub, ewoe bod, ²² endaman mēlug, ndòg akuma, abe-nnèm, mēdugan, nkòbò-mvit, aban, mēfodan, mēbun, mfufulan. ²³ Bèbè bë mam bèsè bala basò a nnèm ete, bəngavè mod eboe. ²⁴ Ndò angakodo hala, akèlèg a nkòn nnam Tir, anyian a nda ziñ, tè yi na mod ayèm, dzam da, tège ai asòbò. ²⁵ Ndò mininga ziñ a wodan nyè, (ngò dzie embè bèle mbè nsisim), ndò azu laban Yesus a mèkol a si. ²⁶ Minginga te angabè ngòn grek, ayòn Sirofenika. Ndò akogèlan ai nyè na atsidan mbè nsisim a nyòl ngòn dzie. ²⁷ Yesus nyè ai nyè na: Tarigi dzoge na bòn (bè dzal) bēdzie, amu asèki mbèn na bènòn bidi bi bòn, bəngawoa a mvu enè. ²⁸ Ndò ayalan nyè na: A Nti, nga mvu yakad di e mēnyuñ maku bòn a tēbèlè a si? ²⁹ Yesus nyè ai nyè na: Asu ebug

dzoe dzili, këlëg, mbë nsisim akodo ya wa ngòn a nyòl. ³⁰ Ndò adugan a nda dzie, akë kòb mòngò aboo a enòn, mbë nsisim akë ya. ³¹ Ndò adugan kodo a nkòn nnam Tir, adañ a Sidon, akëlëg a mañ mè Galilea, a zañ mal ya Bëtisòn-awom. ³² Ndò bazu ai nyè mod atoa ndòg, tè toan kòbò, ndò bakogèlan ai nyè na abede nyè mò. ³³ Ndò akë ai nyè a mgbag, oyab ai nkunda bod, bò etam, afudi nyè minyu a mèlò, atui mètè, anamba nyè oyèm, ³⁴ abede mis a yob, asuu ñhebë, nyè ai nyè na: Effata, nala watyan na: Yaaban. ³⁵ Etye etye te, mèlò moe mëyaaban, oyèm otiiban fë nyè, angakòbò fë mbëñ. ³⁶ Ndò abende bò na bēbē kad tò mod. Anë abende, anë bafēdan kē babēgēlē dō. ³⁷ Bēsē bēngakam adzo di eyēgan, bò na: Abò dzam asē hē mbēñ, abò na mindondòg miwog, ai na mimvumvug mikòbò.

8 Mēmos mēte, lēdugan bò na, etitib bod etoa tēgè ai e dzom badi, ndò aloe bēyègè boe, nyè ai bò na: ² Mawog e bod ba ngòl, amu bētòbò ya ai ma esamba mèlu mèlè, etoa dzi, babèlè ki e dzom badi. ³ Ngē ma mēsoe bò ai zie esē a abum na bēdugan a mal maban, bayi ku sòm a zen, amu bēvòg ya abē bò basò zen oyab. ⁴ Ndò bēyègè boe bayalan nyè na: Eyè mod anē dzam vè e bod ba bidi, bēdzie a nkod-nnam mu ya? ⁵ Ndò asili bò na: Mibèlè bēmbañēla bam? Bò na: zamgbal. ⁶ Ndò abende nkunda bod vi na bētòbò a si. Ndò anòn e bēmbañēla zamgbal ba, avēē ngañ, abēgē, avēē bēyègè boe na bēkab, bēngakab bod. ⁷ Bēmbē bēlè fē ban kòs. Ndò angafubu bò, nyè na bēkab fē bò. ⁸ Ndò bēngadi, bēdzie, bēwolo biad zamgbal ya bitun bingaligi. ⁹ Bēngabē, dzam bò bakuda bēnyii. Ndò asoe bò. ¹⁰ Etye etye, abēdē a efunga ai bēyègè boe, akëlëg a nnam Dalmanuta. ¹¹ Ndò bēfarisea bazu, bēkèè na badoan ai nyè, bēsiligì nyè na avē bò ndēm esòò a yob, bēbobolo nyè. ¹² Ndò asuu ñhebë ai edudu, nyè na: A dze e ngongo bod nyi yasili ndēm? Makad mina bēbēla na, e ngongo bod nyi yangavēēban ki ndēm. ¹³ Ndò alig bò, adugan bed a efunga, akēè man ntye. ¹⁴ Ndē bēngavoan nòn bēmbañēla, bò bēbēlè hē mbañēla mbòg a efunga ha. ¹⁵ Ndò Yesus avē bò tēbēga na: Mibò okala asaala ekòsañ bēfarisea ai e dzi Herodes. ¹⁶ Bēngasilan a zañ bò bò na yē mbol babèlè ki bēmbañēla. ¹⁷ Mbol angayen nala, nyè ai bò na: Dze miakē mianyiñ na miabèlè ki bēmbañēla? Ndē miabē ki wog, misono a? Yē minnēm minē mina alèd nga? ¹⁸ Minē ai mis, tè yen, mitoa ai mèlò, tēgè wog. Nga miatsog ¹⁹ anē mēngabēg bēmbañēla bētan asu bod bakuda bētan; mingawolo biad bitun bi mbañēla atud biam? Bò na: Awom ai bibè. ²⁰ Eyòn ki mēngabēg bēmbañēla zamgbal asu bakuda bē bod bēnyii, mingakoan biad biam bitoa mintud ai bitun bēmbañēla? Bò na: zamgbal. ²¹ Nyè ai bò na: Dze yē miabē ki wog? ²² Ndò bazu kui a Betsaida. Bēsòò ai nyè ndindim, bēngakogèlan ai nyè na anamba nyè.

²³ Ndò anòn ndindim a wò, akēè ai nyè a fēfēl, atui nyè mètè a mis, abēdē nyè mò, ndò asili nyè na: Yē wayen dzom ziñ? ²⁴ Ndò angakui mis, nyè na: Mayen bod, bēnē anē bile ya biawulu. ²⁵ Ndò adugan nyè bede mò a mis, angatoan yen, antoa mvoè, angatoan fò yen dzom esē. ²⁶ Ndò alom nyè a nda dzie, nyè na: Tē waanyian a dzal! ²⁷ Ndò Yesus akui ai bēyègè boe a nkòn nnam Sezarea ya Filipi. Bētoa a zen, ndò asili bēyègè boe na: Bod badzo na mēnē za ben tug? ²⁸ Bò ai nyè na: Yohannes Ndu-bodo, bēvòg badzo na onē Elias, bēvòg bò ki na, profet ziñ mbòg. ²⁹ Ndò asili bò na: Mina ki, miadzo na mēnē za? Ndò Petrus ayalan nyè na: Wa onē Kristus. ³⁰ Ndò abende bò na tè balèè mod adzo die te. ³¹ Ndò hm akèè na ayègèlè bò na, mòn mod ayea bi abui mintye, ai na mvindi ai bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bayi nyè sie, ayi woeban, adugan kui a sòn a mvus mèlu mèlè. ³² Akòbògò adzo dī a ngēēñ. Ndò Petrus adudu nyè a mgbag, akèè na akòhan ai nyè. ³³ Ndò akilan, abēbē bēyègè boe, angakòhan ai Petrus, nyè na: Kodogo ma a zen, a Satan, amu mintsogan mie miasēki e mi mi Zamba, watsog hē mam mè bod. ³⁴ Ndò aloe bēyègè boe ai nkunda bod, nyè ai bò na: Ngē mod ayi na azu abye ma, asyege emen, anònò klos dzie, azu atoñ ma. ³⁵ Amu, e mod ayi na anyii enyiñ dzie, ayi dzò dzèè. E nyò ki ayi dzèè enyiñ dzie asu dama ai asu Mbēmbē Foe, ayi dzò nyii. ³⁶ Amu, mfi dze onē na mod ahaman si esē, ngē adzèè enyiñ dzie? ³⁷ Dze ki mod anē vè eban asu enyiñ dzie? ³⁸ Amu, e mod awog osòn asu dama ai asu bibug biama a e ngongo bod b'ebamba ai minsēm ba, mòn mod nyè ayi fē wog osòn asu die abog ansò a duma esya ai mimfufub benglès.

9 Nyè ai bò na: Makad mina bēbēla, bod bēziñ bētētèlan va, a bēngayen ki awu akui anē bayen edzoe nkukuma Zamba esòò ai ngul esē. ² A mvus mèlu mēsaman, ndò Yesus anòn Petrus ai Yakob, ai Yohannes, abēdē ai bò a mod nkol a yob, bò we etam. Ndò angatsende bò a mis, ³ biwòman bie bingafum akyaè yē na tò ten ya si esēki dzam bò na bifum nala. ⁴ Bēntala Elias ban Moses bēlègè ai Yesus. ⁵ Ndò Petrus adzo ai Yesus na: A ñyègèlè, anē hm fò mbēñ na bitòbò va, nloñan bibēm bilè, wa dzia, Moses dzia, Elias fē dzia. ⁶ Amu angabē yemē ki e dzam anē dzo, bēsē bētoa ai wòn a minnēm. ⁷ Ndò nkut ongasus bò a yob, kiñ engasò a nkut vi na: Ndindiñ mòn wama hili, mivogolo nyè. ⁸ Etye etye na, ndò badugan bēbē, tēgè fē yen tò mod, hē Yesus etam ñnyè atoa ai bò. ⁹ Eyòn bēsusu a nkol a si, ndò abende bò na tè balèè tò mod e mam bēngayen, akèlè kui anē mòn mod atēbē a sòn bēwu. ¹⁰ Ndò bēngabaala adzo di, hē bēsiligì bò a bò e dzom yatyan na atēbē a sòn bēwu. ¹¹ Ndò basili nyè na: Asu dze bēsaña bēkalara badzo na Elias ayea tari zu? ¹² Nyè ai bò na: Elias ayea tari zu na amana kom mēsē. Ndò ki, asu dze anē ntilan abēbēgè mòn mod

na ayea bi abui mintye, bëbyandigi fë nyè? ¹³ Ndò hm fò makad mina na Elias angasò ya, ndò bêngabò ai nyè anè bëyii, e kan bêngatil asu die. ¹⁴ Ndò azu mfa bëmbë, ayënë mod nkunda atoa ai bò, ai bësaña bëkalara bëdoan ai bò. ¹⁵ Ayen nkunda osè hi ongayen nyè, bësigan fò, bêngatye mimbil, bëkëlè nyè sug. ¹⁶ Ndò asili bò na: Dze mialañëdan ai bò? ¹⁷ Ndò mod ziñ ya nkunda ete ayalan nyè na: A ñyëgëlè, mèsò ai mòn wama abë wa, abëlè mvumvug mbë nsisim. ¹⁸ Akad bò na, e hom osè abi nyè, adibi nyè a si, avul angakui nyè a anyu, angaladan mèsòñ, amana kat. Ndò mësili bëyëgè boe na bëtsidan nyè, bò tégè ai ngul. ¹⁹ Ndò ayalan bò na: A e ngongo bod minè tégè ai ñyëbë ba, mayi tòbò ai mina akui oden? Mayi mina dzibi akui oden? Zaan ai nyè abë ma! ²⁰ Ndò bêngasò ai nyè abë nyè. Mbë nsisim angayi nyè yen, angasugzu mòngò, akuu a si, angakë abigidi, avul akui a anyu. ²¹ Ndò asili esya na: Lakad ya nyè bò nala atarigi abog afe? Nyè na, atarigi atoa man mòngò. ²² Biyòn bivòg biben, akad nyè woa a ndoan, ngè ki na a mëndim na awoe nyè. Ngè anè ebugbu, yënë tè bia ngòl, ovòli bia. ²³ Yesus nyè ai nyè na: Ngè anè ebugbu ñnyè atyan ya? Ngè obëlè ñyëbë, dzom esè enè ebugbu. ²⁴ Esya e mòngò nyò angayëdan fò na: Mayëbë. Vòligi tè obobòd ñyëbë wama. ²⁵ Ndò Yesus angayen nkunda bod ozaa mbil, ndò abam ai mbë nsisim na: A mvumvug ai ndondòg nsisim, ma mabende wa: kodogo e mòngò nyòlò a nyòl, tè nyè bad nyian a nyòl. ²⁶ Ndò angakui, abama, asugzu nyè abui. Mòngò andzogo anè mbim, abui bod angadzo na awu ya. ²⁷ Hè da, ndò Yesus angabi nyè a wò, atëlè nyè mëkol a si, atëbë. ²⁸ Anyian anganyian a nda, ndò bëyëgè boe basili nyè a omomoa na: Asu dze biandzëki bi ngul ya atsidan nyè? ²⁹ Nyè ai bò na: E kan nyili esëki dzam kodogè sè na ai ngogëlan. ³⁰ Ndò bêngakodo hala, bêngakë ai nnam Galilea osè, nyè tégè yi na tò mod ayëm. ³¹ Amu angabë ayëgëlè bëyëgè boe, akada bò na: Mòn mod ayi kuan a mò më bod, bayi nyè woe, a mvus mëlu mëlè yè na ngè awu, ayi tëbë a sòn. ³² Bò tégè wog adzo di, dzam da, bëmbarëga nyè sili. ³³ Ndò bazu a Kafarnao. Bëtoa a nda, ndò asili na: Dze mihë fëdan ai zen esè? ³⁴ Bò hë bivòl. Amu bëzaa bafëdan bò bò ai zen esè e mod adañ mfañ. ³⁵ Ndò angatòbò a si, aloe b'awom ai bëbë, nyè ai bò na: Ngè mod ayi na abò mod osu, abò mod mvua ai olò bësè. ³⁶ Ndò anòn man mòngò, atëlè nyè a zañ dzaban, anònò nyè a mò moe, nyè ai bò na: ³⁷ E mod ayi soan ai mbòg ya e ban bòngò ba a dzoe dama, ma asoan ai nyè. E mod ki asoan ai ma, sèki ma asoan ai nyè, asoan ai e nyò angalom ma. ³⁸ Yohannes nyè ai nyè na: A ñyëgëlè, bi-ayen mod atsama bëbe minsisim a dzoe doe, ndò bi-ayi nyè dò tele mvende, amu asëki ai bia esamba. ³⁹ Ndò Yesus adzo na: Tè miakaman ai nyè. Amu mod ziñ asëki dzam bò eyën dzam a dzoe dama, an-

gadugan vol kòbò ai ma abe. ⁴⁰ E mod asëki ai bia e ngam y'ayat, anè ai bia ngam dzia. ⁴¹ E mod ang'anyuu mina elè mëndim hë asu miasye a dzoe Kristus, makad mina bëbëla na, angâdzèè ki efae dzie. ⁴² E mod angâbò na mbòg ya e ban abobod bayëbë ma ba aku mbëg, mbëñ onè abui asu die na bëkëlè nyè akòg a kiñ, bëwoa nyè a yòm. ⁴³ Ngè wò woe wakpè wa mbëg, tsiyi wò. Anè mbëñ na onyian ai wò mbòg a enyiñ alo- do na okè ai mò mëbè a tolendoñ, a e ndoan enè tè dim. [⁴⁴] ⁴⁵ Ngè akol doe lakpè wa mbëg, tsiyi dò. Anè mbëñ na onyian a enyiñ ai akol da, alodo na bëwoa wa a tolendoñ ai mëkol mëbë. ⁴⁶ Ngè dis doe lakpè wa mbëg, tui dò. Anè mbëñ na onyian a edzoe Zamba ai dis dëda, alodo na bëwoa wa a tolendoñ ai mis mëbë, [⁴⁷] ⁴⁸ mfa nsòn waban onè tè wu, ndoan tè dim. ⁴⁹ Amu mod osè ayi kidiban a nku ai ndoan. ⁵⁰ Nku onè mbëñ. Ngè nku odzèè zam dzie, bayi wò bad kidi ai dze? Baalan nku abë mina, minyiñ hm fë mvoè a zañ mina mina.

10 Ndò angakodo hala, asòò a nkòn nnam Yudea, a Yordan ayat, minkunda mi bod mingadugan nyè zu a nyòl, angadugan bò yëgëlè mbol ongabë nyè fulu. ² Ndò bëfarisea bêngasubu nyè babi, bêngasili (bëbobolo nyè) ngè fam ebëlè ngul ya asoe ngal. ³ Ndò angayalan bò na: Moses angabende mina ya? ⁴ Bò na, Moses angavè ngul yè na bëtil kalara maan, bësoe nyè. ⁵ Yesus nyè ai bò na: Kè asu alèd nnëm daan ngò angatil mina mvende te a! ⁶ Atarigi a abonde yob ai si, angakom bò fam ai mininga. ⁷ Asu te ndò fam yakad lig esya ai nyia, akè lad ai ngal, ⁸ bò bëbë bëntoa nyòl dzia. Antoa hm na, basëki fë bëbë, hë nyòl dzia. ⁹ Ndò hm, tè mod akandi e dzi Zamba angalad. ¹⁰ Eyòn bêngadugan a nda, ndò bëyëgè basili nyè adzo te. ¹¹ Nyè ai bò na: Ngè mod asoe ngal, alugu mfë, andaman alug osu. ¹² Ngè mininga nyè ki asoe nnom, alugu mfë, anyiñ a bisog. ¹³ Ndò bêngasò ai nyè ban bòngò na anamba bò. Bëyëgè bêngakònan ai bò. ¹⁴ Ayen Yesus angayen nala, aliñan, nyè ai bò na: Dzogan ban bòngò bëzu abë ma, mibë kaman ai bò, amu edzoe Zamba yawoge ai e bod bënë anè bò. ¹⁵ Makad mina bëbëla na: E mod ayi ki soan ai ayòn Zamba anè man mòngò, ang'anyian ki ete. ¹⁶ Angabëgè bò a mò, afubugu bò, abedëge bò mò. ¹⁷ Akui angakui a ndzòn, ndò mod ziñan gazu toban ai nyè mbil, akudu nyè mëbòn osu, asili nyè na: A mbëmbë ñyëgëlè, mëbò ya na mëbëlè enyiñ kòm? ¹⁸ Yesus nyè ai nyè na: A dze waloe ma na mbëñ? Mod mfë asëki mbëñ, hë Zamba etam. ¹⁹ Kè wayëm mëmvende! Tè wawoe, tè waandaman alug, tè wadzib, tè watsig mbë ntol, tè waandò edzi esëki endzoe, olugu esoa ban nyoa. ²⁰ Nyè ai nyè na: A ñyëgëlè, mazuzu ya mabaala e mam mësè mala, atarigi mòngò. ²¹ Yesus angafòmbò nyè, adiñi nyè a mis, nyè ai nyè na: Dzom dzidzia eligi ya wa; Këlëg, okè kuan ai e dzi esè obëlè, ovè mimbubua, (eyòn te wayi bi etòg-aku-

ma a job) ozu hm fë watoñ ma. ²² E mod nyò atindi fò asu ai nkòbò vi, akèlèg ai mèlunga a nnèm, amu angabè abèlè abui byem bi mò. ²³ Ndò Yesus angakilan abèbè na, abèbè na, nyè ai bëyègè boe na: Layi hm bò aye na e mod abèlè akuma anyian a edzoe Zamba! ²⁴ Bëyègè bēngakam nkòbò woe vi. Yesus adugan bò kad na: A bōngò, anè hm tē fō aye na mod waanyian a edzoe Zamba. ²⁵ Anè ebugbu abui na kamele alod a alònd ondonò, alodo ai na nkukuma mod onyian a edzoe Zamba. ²⁶ Bēngafēdan kam, bēdzoo bò bò na: Za hm anè dzam kodeban? ²⁷ Yesus angafòmbò bò, nyè na: Adzo te lakad bod, lakad ki Zamba. Amu Zamba anè ngul-bò-mēsè. ²⁸ Ndò Petrus angakèè na akad nyè na: Tam bēbè na, bingalig dzom esè na biazu biatoñ wa. ²⁹ Yesus nyè na: Makad mina bēbēla na, mod ziñ asèki dzam lig nda, ngè babēnyañ, ngè bēkal, ngè nyia, ngè esya, ngè bòn, ngè mēfub asu dama ai asu mbēmbè foe, ³⁰ sè na abi mēnda, ai babēnyañ, ai bēkal ai bēnyia, ai bòn ai mēfub, ai mintye biyòñ ntèd a si mu, akè fè bi enyiñ kòm a enyiñ yazu. ³¹ Abui bod bētèlè osu, bayi bò bod bē mvua, bod bē mvua bēntoa bod bē osu. ³² Bētoa a zen, bēbēdè a Yerusalem, ndò Yesus angakè bò osu, bēngakam, e ba ki bētoño nyè bēngambara. Ndò Yesus adugan nòn b'awom ai bēbè, akèè na akad bò e mam mazu yēnan ai nyè, ³³ nyè na: Mbēdan biabed a Yerusalem vi, mòn mod ayi kuan a mò bēfada bēnen, ai bēsaña bēkalara; bayi tzig na akyèbè ai awu, bēkaba nyè a mò bēhaiden, ³⁴ bayi nyè kpègèlè, bētuiigi nyè mēndèn a nyòl, bēyidi nyè, bēwoe fè nyè, hē da, ayi kui a sòn a mvus mēlu mēlè. ³⁵ Ndò Yakob ai Yohannes, bòn bē Zebede, basubu nyè babi, bò ai nyè na: A nyègèlè, biayi tē na obò bia anè biayi wa sili. ³⁶ Nyè ai bò na: Dze endzò miayi na mebò mina? ³⁷ Bò ai nyè na: bò tē na bitòbò wa, e nyò a mbo-nnomo, e nyò mbòg a mbo-ngala a duma doe. ³⁸ Yesus nyè ai bò na: Miayēm ki e dzom miasili dzili. Yē mibèlè azombo ya anyu e kòb mayi nyu, ngè aduban nduan mayi duban? ³⁹ Bò na: Bibèlè azombo te. Yesus nyè ai bò na: Miayi a hm fò nyu e kòb mayi nyu, miduuban fè nduan mayi duban, ⁴⁰ hē da mfa ya ntòban a mbo-nnomo wama ai a mbo-ngala wama, mabèlè ki ngul ya abò dò. Mam mēte mēnè ai e bod ya Zamba angatòb. ⁴¹ Awog b'awom bēvòg bēngawog adzo di, bēngaliñan ai Yakob ban Yohannes. ⁴² Ndò Yesus aloe bò, nyè ai bò na: miayēm na e bod badzoe mēyòñ badzoe mò ai ngul esè; E bod bēnè mimfañ batoan bad e ba bēvòg. ⁴³ Nala wayean ki ai mina. Dzam da, e mod ayi na abò mod nen a zañ dzan abò nsye bod bēsè. ⁴⁴ E nyò ayi na abò mod osu abè mina, abò olò bēsè. ⁴⁵ Amu tò mòn mod andzèki sòn na bēsye nyè, angasò na asye, avè fè enyiñ dzie a eban asu abui bod. ⁴⁶ Ndò basuan a Yeriko. Abog akodogo a Yeriko ai bëyègè boe, ai mod nkunda bod, ndò Bartimeo, mòn Timeo, atoa ndim, adzaaga mòni, angabè atoa a ndzòñ. ⁴⁷ Angayi wog na

Yesus man Nazaret nyòlò, akèè fò na akòbò a job ete na: A man David, a Yesus, kudu ma ngòl. ⁴⁸ Abui bod bēngasog ai nyè ha, bò na atòbò evol. Hē avaa kiña job, nyè na: A man David, yènè ma ngòl. ⁴⁹ Ndò Yesus akom etoa, nyè na: loegan nyè. Ndò baloe ndindim, bò ai nyè na: Tòbògò ai ndi, kodogo a si; aloe wa. ⁵⁰ Ndò asamza eyie dzie, ayoge, angakè abè Yesus. ⁵¹ Ndò Yesus adzo ai nyè na: Dze wayi na mēbò wa? Ndindim wò ai nyè na: Rabbuni, bò na mēyen. ⁵² Yesus nyè ai nyè na: Kèlèg, nyèbè woe onyii wa. Etye etye te, angadugan yen mbēñ, ñnyè akè atoñ Yesus a zen nyò.

11 Eyòñ bēngakui babi ai Yerusalem, a Betfage ai Betania, a nkol bile bi mbòn, ndò alom bëyègè boe bēbè, ² nyè ai bò na: Kañan e dzal anè mina osu dili; eyòñ miayi kui ete, miayi yen ozele atii, mod ziñ abè ya ki nyè bed a job. Tian nyè, mizu ai nyè. ³ Ngè bēsili mina na: Dze miabò dzili? Yalan na: Nti woe ayañan ai nyè, ndò fè ayi nyè dugan lom mu. ⁴ Ndò bēngakè, bēkòbò ozele atii babi ai mbè a nsèñ, a mg-bag ndzòñ, ndò batii nyè. ⁵ Ndò bod bēziñ bēmbè tēlè hala badzo ai bò na: A ya miatii ozele? ⁶ Ndò bayalan bò anè Yesus angadzo, bēdzoge bò. ⁷ Ndò bakè ai ozele abè Yesus, bēmana nyè bede biwòman biaban a nyòl, Yesus atòbò nyè a job. ⁸ Abui bod bēngatè biwòman biaban a ndzòñ, bēvòg bēbugu mēbui bile ya mēfub. ⁹ E bod bēkèlè nyè osu ai e ba bēzaa nyè a mvus bēngabede kiñ na: Osanna. Maa ai e nyò azu a dzoe Nti. ¹⁰ Olugu ai edzoe tara waan David yazu bia a zen. Osanna a job ete. ¹¹ Ndò anyian a Yerusalem, anyian a tempel, angakè a fēb dzom esè; ngoge engayi vin, ndò akè a Betania, ai b'awom ai bēbè. ¹² E kidi lende ya hala, bēkodogo a Betania, ndò zie yakòn nyè. ¹³ Ndò ayen ele bibuma ebèlè abui kye etèlè man ntye, angakè, adzo na ayi tē kòb ebuma ete. Ndò akè, tēgè kòb tò dzom, hē kye. Abog te dò lēngabè ki abog bibuma. ¹⁴ Ndò adzo ai ele na: Mod angâbad ki di ebuma dzoe tò eyòñ. Bëyègè boe bēwogo. ¹⁵ Ndò bazu a Yerusalem. Ndò anyian a tempel, akèè na atsam e bod bēkuan ai e ba bēkusu byem a tempel, akubu bētèbèlè b'e bod bētsendēge mòni ai e ba b'e bod bēkuan ai abèñ asi, ¹⁶ tē dzoge na tò mod abègè dzom a mò a tempel. ¹⁷ Angayègèlè bò, nyè na: Asè ntilan na: Bayi loe nda dzama na nda ngogèlan asu mēyòñ mēsè a? Mina mibò ya dzò etòbògò bizilngan! ¹⁸ Ndò bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bēngawog, bēngadzēñ mbol bēnè nyè dzam dzèè. Amu bēmbarèga nyè, asu bod bēsè bēkama ayègèlè die. ¹⁹ Abog ngoge engavin, ndò bēngakodo a tisòn. ²⁰ A bēkèlè bawulu ai ndib kidi, bēntala ele bibuma emana ya kod, akègè a minkañ. ²¹ Ndò Petrus adugan tsog, nyè ai nyè na: Rabbi, yènè, ele ya wayòg emana ya kod. ²² Yesus nyè ai bò na: Bèlègan nyèbè abè Zamba. ²³ Makad mina bēbēla na, e mod andzo ai nkol vi na: Famēñi, okè diban a mañ, tēgè soan a nnèm woe, hē ayèbègè na e dzam akòbò

layi bòban, nala wayi yenan ai nyè. ²⁴ Asu te makad mi-na na: E dzi esè miayi dzaè a ngogëlan, yëbëgan na mibi ya dzò; miayi dzò bëlè. ²⁵ Eyòn miakogëlan, dzuan e mod mibëlè ai nyè olun, asu yè na esya waan ya yob adzu mina minsëm mian. ²⁷ Ndò badugan zu a Yerusalem. Akëlè awulu a tempel ha, ndò bëfada bën- nen ai bësaña bëkalara ai mvindi bod ya nnam bazu toban ai nyè, ²⁸ bò ai nyè na: e ngul wabò e mam ma yasò wa ve? Za ki angavè wa e ngul nyi na obò e mvòn mam nyi? ²⁹ Yesus nyè ai bò na: Mayi mina sili ebug dzia; ngè miyalan ma, ma mëkada mina e ngul mabò e mam ma ai dzò. ³⁰ Nduan Yohannes ongabè osò ve, yè a yob, yè a bod? Yalan ma! ³¹ Bëngalañèdan bò bò, bò na, ngè biadzo na: Ombè sòn a yob, ayi bia sili na: Asu dze miandzèki nyè yëbè? ³² Yè bikè a hm ki dzo na ombè sòn a bod? Bëngambara nkunda bod, amu abui bëngabè bédzoo na Yohannes anè mfañ profet. ³³ Ndò bayalan Yesus na: Biayëm ki. Ndò hm Yesus nyè adzo ai bò na: Ma makad hm ki mina e ngul mabò e mam ma ete!

12 Ndò akèè na akòbò ai bò a minkana, nyè na: Mod ziñan gabè afub wayn, amana loñ ongola, amana kom ofèd, aloño nkum, avèè bod bisye mëfub, akëlè a dulu. ² A abog mëkoe, ndò alom olò woe mbòg a bod bisye na akè nòn mëkoe ya afub wayn. ³ Bod bisye bëbii nyè, bëmana yit, bësoe nyè mò mò. ⁴ Ndò adugan bò lom olò mfè. E nyòlò te, bëbaa mëvèn a nlo, bëmana nyè kub osama a nyòl. ⁵ Adugan lom mfè. Bëwoe e nyòlò te, ai abui bëfè; bëyidi bëvòg, bëwoe bëvòg. ⁶ Hala aligi ya va hë ai mbòg, hë mbañ mòn woe. Ndò akèan nyè bò lom, adzoo na: Bayi kòn mòn wama wòn. ⁷ Ndò bod bisye bëngadzo a zañ bò bò na: Mòn elig nyòlò! Nwoan nyè, elig ewoge ai bia. ⁸ Ndò bëngabi nyè, bëwoe, bëwoa nyè a ongola afub a nsèn. ⁹ Mod afub ayi hm fò bò ya? Ayi sò, adzèè bod bisye a ekoa, avèè bod bëfè afub wayn. ¹⁰ Miandzè ya lañ ebug ntilan dzi na: Akòg ya bëloño bë nda bëngawoa a fyè, ndò avèñan ya nnom-akògò. ¹¹ Nti ñnyè abò adzo te, anè eyèñ dzam a mis man. ¹² Bëngadzèn na babi nyè, hë da bëmbarèga bod, amu bëngabii mbèn na nkana te otyan ai bò. Ndò bëngalig nyè, békodo hala. ¹³ Ndò balom nyè bod bëziñ ya esamba bëfarisea ai e ba ya ngam Herodes asu yè na bëlam nyè a nkòbò. ¹⁴ Ndò bazu nyè kad na: A ñyëgëlè, biayëm na onè sosoo ai na wabisi ki tò mod; amu onè ha tè fial bod a mësu, hë oyëgëlè zen Zamba a bëbèla. Yè biayean yaan Kaiser toya, yè biayean ki yaan? Yè bivè, yè bibò tè vè? ¹⁵ Mbol ayëmè mëdugan maban, nyè ai bò na: Dze miabobolo ma? Zaan ai ma nsañ mòni, mëyen. ¹⁶ Ndò bazu ai nyè wò. Nyè ai bò na: Evëgëlè za dzi, za ki anè ai nsanan? Bò ai nyè na: Kaiser. ¹⁷ Yesus nyè ai bò na: Vaan Kaiser e dzi yawoge ai Kaiser, mivaa hm fè Zamba e dzi yawoge ai Zamba. Bëngakam adzo te abui. ¹⁸ Ndò bësadukea bazu abè nyè ha (ba badzo na

akui-lè-sòn a sèki), ndò basili nyè na: ¹⁹ A ñyëgëlè, Moses angatil bia na: Ngè manyañ mod ziñ awu, aligi mininga, tè lig mòn, manyañ anòndò ngal, abonde manyañ elig ai nyè ²⁰ Antoa hm na: Bod bëngabè babënyañ zamgbal. Ndò e nyò osu angalug mininga, awuu, tè lig mvòn. ²¹ E nyò bèè alugu nyè, awuu tè lig mvòn. E nyò lala hë dzam dèda. ²² Bò bësè zamgbal, tègè lig mvòn. ²³ Abog akui-lè sòn (ngè bayi kui a sòn), ayi bò mininga za? Amu bò zamgbal bëngalug nyè! ²⁴ Yesus nyè ai bò na: Miasè a ndimi abui a, tè yèm mintilan, tè yèm ngul Zamba? ²⁵ Amu eyòn bayi kui a sòn, fam yayi ki lug, bininga tè lugëban; bënë anè benglès ya yob. ²⁶ Mfa mimbim, na miakui a sòn, miandzè lañ a kalara Moses, e hom balèè adzo ele edi-gi, anè Zamba adzo ai nyè na: Mènè Zamba Abraham, Zamba Isaak ai Zamba Yakob? ²⁷ Asèki Zamba bëwu, anè Zamba bënyiñ. Minè a ndimi eyëgan. ²⁸ Ndò nsaña bëkalara mbòg angasubu babi, mbol angawog bò bëdoan: ayen angayen na angayalan bò mbèn, ndò asili nyè na: Mvende fe yalod e nyi esè fòg? ²⁹ Ndò Yesus ayalan nyè na, e mvende osu enè na: Vogolo, a Israel, Nti Zamba waan anè hë Nti mbòg, ³⁰ ndò odiñi Nti Zamba woe ai nnèm woe osè, ai nsisim woe osè, ai fëg dzoe esè, ai ngul dzoe esè. ³¹ E nyi bèè nyi: Odiñi e mod mbòg anè wamen. Mvende fè yalod ki e nyili. ³² Ndò nsaña bëkalara adzo ai nyè na: Anè ete, a ñyëgëlè, okòbò bëbèla na anè mbòg, ndò fè mfè asèki, hë nyè etam, ³³ ai na adiñ nyè ai nnèm osè, ai nsisim osè, ai ngul esè ai adiñ e mod mbòg anè mod wadiñ wamen, nala onè abui alodo bifaè ai mètunèna mëse. ³⁴ Mbol Yesus angayen na angayalan ai fëg, nyè ai nyè na: Wasèki oyab ai edzoe Zamba. Tègè fè ai e mod azombo nyè sili nsili. ³⁵ Yesus angayëgëlè a tempel, nyè na: Eyè bësaña bëkalara badzo ya na Kristus anè mòn David? ³⁶ David emen angadzo ai ngul Mfufub Nsisim na: Nti adzo ai Nti wama na: tòbògò ma a mbo- nno, akëlè kui anè mafudi wa minziziñ mie a mëkol a si. ³⁷ David emen aloe nyè na Nti, ndò eyè anè nyè mòn ve? Abui bod avogolo nyè a mièñ. ³⁸ Eyòn ayëgëlè va, ndò adzo na: Mikalèga bësaña bëkalara a badiñ bakè bawulu ai mindzòmbò biyie, bëdiñi na bod bësug bò a minsèn mi angara. ³⁹ Badiñ bitoa ya osu a mënda-bikoan ai bitoa ya osu a mëbog bidi, ⁴⁰ bamana sa mënda minkus, bëkogëlan kòm hë asu miñyene. Bayi bëlè mbè nkad. ⁴¹ Ndò akè tòbò babi ai nkòb al- mosen, angafòmbò anè bod bëfudigi mòni a nkòb. Abui minkukuma bëfudigi abui mòni. ⁴² Ndò nkus mininga ziñ, otoa mbubua, wakè sòn hala, ofudi sifen ebè, nala onè anè dòlò etan. ⁴³ Ndò aloe bëyègè boe, nyè ai bò na: Makad mina bëbèla, e man mbubua nkus nyò afudi a nkòb alodo e bod bësè bëhè fudi mòni ete. ⁴⁴ Amu bod bësè bëvè hë abui akuma anè bò mvug, hë da mfa woe, avè e dzom esè ahè bëlè a mëbua moe ete, avè eyiñ dzie esè.

13 Ndò angakodo a tempel, mbòg ya bëyègè boe nyè ai nyè na: A ñyègèlè, yènè akyàè abèn mèkòg ai abèn mèlòñ! ² Yesus nyè ai nyè na: Wayen e bod mèlòñ bala a? Tò akòg da layi ki ligi lèbèdè e di avòg a yob, sè na lèmana bugi. ³ Ndò angakè tòbò a nkol bile bi mbòn, abèbègè tempel nali, ndò Petrus ai Yakob ai Yohannes basili nyè a omomoa na: ⁴ Kada bia, e mam mala mayi yènèban abog afe, ndèm fe ki yayi lèdè na mam mète mēngazu ya yenan? ⁵ Ndò Yesus angatari na akad bò na: Mibò okala na mod aza dug mina. ⁶ Abui dzam layi sò a dzoe dama, bédzo na: Ma mènè nyè, bēngadug abui bod. ⁷ Eyòñ miayi wodan bita ai mèfoe bita, tè miadzèè fèg. Nala wayean yènèban, dzam da mēmana mabèki kui. ⁸ Ayòñ layi luman ai ayòñ avòg, edzoe nkukuma eluman ai e dzi evòg, si yayi kè yatigèdan mèboda mèziñ, zie entoa: mētari mintye mi nkogolo mili. ⁹ Mibò okala. Bayi kuan ai mina a mēnda mēdzo, bëyidi mina a mēnda-bikoan, abog te miayi bò bēbòlò bama a mis bēdzoe ai minkukuma. ¹⁰ Amu mbēmbè foe ayea tari yèdan a mèyòñ mēsè. ¹¹ Eyòñ ki bayi kuan ai mina nala, tè mi-asañan na miayi kòbò ya? Hè mbol osè Zamba ayi bò na mikòbò, eyè kòbògan nala. Amu, sèki mina miayi kòbò, Mfufub Nsirim ñnyè ayi kòbò. ¹² Mod ayi kuan ai manyañ a awu, esya akuan ai mòn, bòn bēngaluman ai bēbonde, bëwoe bò. ¹³ Miayi bi efēma a bod bēsè asu dzoe dama. E mod ayi bò azombo akui a mēmana, ñnyè ayi kodeban. ¹⁴ Eyòñ miayi yen bidim bili ai amala biyenèban e hom wayean ki, a e mod walañ, wogo! E bod bènè a Yudea abog te, bētubu a minkol a yob, ¹⁵ e nyò anè a ndil abè sus ngè akè nòn dzom ziñ a nda dzie; ¹⁶ e mod anè a afub, abè dugan ai mvus na akè nòn ewòman. ¹⁷ Ngòl ai e ba bènè mèbum ai mindzindzie ya mēmos mète. ¹⁸ Kogèlan na tè layenan a abog oyon. ¹⁹ Amu, mēmos mète, amala layi bò e kan yabè ya ki bò atarigi anè Zamba angakom si, azaa kui ana, ai akyàè langābad ki bò. ²⁰ Ngè Nti abò tè tsiḡ mèlu mète etun, tò mod mbòg ayi ki nyiiban, dzam da, ayi tsiḡ mèlu asu e ba ya angatòb. ²¹ Eyòñ te, ngè mod akad mina na: Kristus nyò anè ha, ñnyè nyòli anè ali, tè miayèbè. ²² Amu abui bēkristus ai bēprofet mēdugan bayi tēbè a nnam, bēbò mēsimba ai biyèñ bi mam asu yè na badug e ba bènè ntòban, ngè anè ebugbu. ²³ Mfa waan, mibò okala. Mamana mina bende mēsè osusua. ²⁴ Mèlu mète, a mvus e bidim bili, nlo-dzobo ayi yimbi a nkut, ngòn tè bad fyè mial, ²⁵ Atitie lēngad-abèda a yob, minkan ya yob minga tigèdan, ²⁶ eyòñ te bayi yen mòn mod azaa a minkut ai abui fim ai duma. ²⁷ Abog te ayi lom benglès, angakoan e ba bènè ntòban a mèbug mè si mēnyii, atarigi a abug si, akèlè kui a abug yob. ²⁸ Nònan ayègè ai mvulna ele tòli. Ñnyie anè ntēm wasòman kye, kye ekui, mingayèm na esèb entoa ya babi. ²⁹ Dzam dèda, mfa waan, eyòñ mi-ayi yen e mam mala mèyenènan, miyēmè na (Mòn

mod) antèlè ya a mbè. ³⁰ Makad mina bēbèla na, e ngongo bod nyi yayi ki wu sè na e mam mala mèyenèban. ³¹ Yob ai si biayi lod, bibug biama biangalod ki. ³² Mfa awola te ai amos te, mod ayèyèm dò, tò benglès ya yob, tò mòn; hè Tara etam ñnyè ayèm. ³³ Boan okala, tòbègan evie, amu miayèm ki abog. ³⁴ Anè anè mod ya angakè a dulu, aligi nda dzie ai bod bisye boe, avè bò ngul, anè mod esye dzie, abende nnòni na abò evie. ³⁵ Tòbègan hm evie; amu miayèm ki abog nti dzal ayi sò, tò ngongogèle, tò ai zañ, tò ai ndib, tò ai mèlende mè kidi, ³⁶ amu, eyòñ ayi sò mbumlèna, ayea ki mina kòb oyò. ³⁷ Ndò fè e dzam madzo di anè asu mod osè: tòbègan a ngomzèna.

14 Hala Paska ai abog mbañèla tè ai sañ bitoa mèlu mèbè. Ndò bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bēngadzèñ mbol bènè dzam bi Yesus a mèkèñ, bëwoe nyè. ² Amu bēdzoo na: Sè hm ki a abog ete mu, enyēnyam eza bò a zañ bod. ³ Ndò hm, atoa a Betania, a nda Simun man nzèzam, atoa na adi, ndò mininga ziñan gasò, abèlè ndèg mbòn alabinda, otoa mfañ ai dia, ndò aboe e ndèg nyi, angasoe nyè wò a nlo. ⁴ Bod bëziñ bēngalañèdan a minnèm ha na: A dze hm fò abim endaman alabinda di? ⁵ Amu bēhè bē dzam kuan ai mbòn hi alodo minsañ mi mòn mintèd milè, bēvèè mimbubua. Bēngasòg nyè. ⁶ Ndò Yesus adzo na: Dzogan nyè. Dze miayi ai nyè abe? Abò ma mbēmbè esye. ⁷ Amu mimbubua minè ai mina kòm esè, ndò minè bò dzam bò mbèn abog asè, mfa wama, masèki ai mina kòm esè. ⁸ Abò abim ahè bèlè ngul. Atari ma waba mbòn a nyòl asu edzèb-mbim dzama. ⁹ Makad mina bēbèla na, e hom osè bēngābende mbēmbè foe a si esè, e dzam e mininga nyò abò layi lèèban, bētsogo nyè. ¹⁰ Ndò Yudas Iskariot, mbòg ya b'awom ai bēbè, angakè a bēfada bēnen asu yè na akuan ai bò nyè. ¹¹ A bēngawog nala, bēngasan ai mintag, ndò bakag nyè na bayi nyè vè mòn. ¹² Ndò, amos osu ya abog mbañèla tè ai sañ, abog bakad tuni Paska, ndò bëyègè boe badzo ai nyè na: Wayi na bikè wa komèzan e hom wadi Paska ve? ¹³ Ndò alom bëyègè boe bēbè, nyè ai bò na: Kañan a tisòn, miayi toban ai fam ebègè emvañ mēndim: Biegan nyè, ¹⁴ e hom ayi nyian, mikad mod nda ya ete na: ñyègèlè asili na: Eyè etun-nda bëyèñ dzama mayi di Paska ai bëyègè bama enè ve? ¹⁵ Abog te ayi mina lèdè mod etun-nda a nda-yob atoa nkoman. Eyè komèzan bia abog ete. ¹⁶ Ndò bëyègè bēngakè, bēnyian a tisòn, bēkòbò anè angakad bò, bēkomèzan Paska. ¹⁷ Eyòñ ngoge engavin, ndò azu ai b'awom ai bēbè. ¹⁸ Ndò bayèm bitoa, bēngadi, ndò Yesus adzo na: Makad mina bēbèla na mod mbòg ya abè mina ya adi ai ma, ayi kuan ai ma. ¹⁹ Bēntoa mèlunga, bēngakè basilan bò bò ha na: Yè ma ana nga? ²⁰ Ndò akad bò na: Mbòg ya b'awom bēbè, a ayi du ai ma wò a esoa eyòñ. ²¹ Amu mòn mod akè fò anè bēngatil asu die, hè dzam da,

amala ai e mod mòn mod akuan a mò moe! Lëntoa mbèñ asu die ngè mod te abò tè byali. ²² A bédzaa ha, ndò anòn mbañela, avèè ngañ, abègè, akalan bò, nyè na: Nòñan, e dzi enè nyòl dzama. ²³ Ndò fè anòn kòb, avèè ngañ, akalan bò, ndò bèsè bēnganyu ete. ²⁴ Ndò adzo ai bò na: E dzi enè mèki mama ya mkpamañ elad, mayi soeban asu abui bod. ²⁵ Makad mina bēbēla na mayi ki bad nyu ebuma ya ndig wayn akèlè kui amos ya mayi nyu mkpamañ wayn a ayòn Zamba. ²⁶ Ndò bēngayia bia bi oyèñ, bēkui, bēkèlè a nkol bile bi mbòn. ²⁷ Ndò Yesus adzo ai bò na: Bod bèsè bayi ma wog osòn, amu anè ntilan na: Mayi bimi nnòni, mintomba misè mimana tsaman. ²⁸ Dzam da, a mvus yè na mèkui ya sòn, mayi mina kè osu a Galilea. ²⁹ Ndò Petrus adzo ai nyè na: Tò fò bod bèsè bēwog wa osòn, mfa wama, tètè ai nala. ³⁰ Ndò Yesus adzo ai nyè na: Makad wa bēbēla na, e wamen nyò, alu ben di, osusua yè na nnom kub alòn biyòn bibè, wayi ma sie biyòn bilè. ³¹ Hè nyè afèdan dzo na: Tò mayean wu ai wa, mangasie ki wa. Bò bèsè bēngakòbò hè dzam dèda. ³² Ndò bakè a mod afub atoa dzoe na Getsemani, ndò adzo ai bēyègè boe na: Tòbēgan ha, ntye makè kogèlan. ³³ Ndò anòn Petrus ai Yakob ai Yohannes, akèè na asañan eyègan, ai mēlunga abui, ³⁴ ndò adzo ai bò na: Nnēm wama onè a mēlunga akui a awu. Tòbēgan ha, bibò evie. ³⁵ Ndò akè osu man ntye, akuu a si, angakogèlan na, ngè anè ebugbu awola te asaala nyè, ³⁶ angadzo na: Abba, a Tara, onè bò mesè. Vaagi ma e kòb nyi, dzam da sèki anè mbol mayi, abò anè mbol wayi. ³⁷ Ndò azu bò koe bēkèlè oyò, nyè ai Petrus na: A Simun, dze yè wakè oyò? Wandzèki bi ngul ya atòbò evie tò hè awola da nga? ³⁸ Tòbēgan evie, mikogèlan, asu yè na tè miaku a mēbobèla; amu nsisim onè ngul, nyòl etoa ntègan. ³⁹ Ndò adugan kè, angakogèlan hè dzam dèda. ⁴⁰ Ndò adugan bò sòn koe bēkèlè oyò, amu mis mēngabè bò adid, bò ha tè yèm e dzam bakad nyè. ⁴¹ Ndò akè eyòn lala, nyè ai bò na: Kañan oyò eyòn dzili, miwaè: Nala wayean. Awola asò ya, yènan sik, mòn mod azu kuan a mò bèsèm. ⁴² Tēbēgan, nkañan. E mod akuan ai ma nyòlò azu. ⁴³ Angèñè akòbògò nala, ndò Yudas (mbòg ya b'awom ai bēbè) asò, anè ha ai nkunda bod ya bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara ai bēnyia-bod-mvia bēngalom, bēbèlè bēnyamèla, ai kèg. ⁴⁴ E mod akuan ai nyè angakui ai bò kiñ na: E mod mayi wuban ai nyè, ñnyè nyòlò, bian nyè, mitoan kè ai nyè. ⁴⁵ Ndò asubu nyè babi, nyè ai nyè na: Rabbi, awuban ai nyè. ⁴⁶ Ndò e bod ba bafudi nyè mò a nyòl, bēbii nyè. ⁴⁷ Mod mbòg ya e ba bēngabè bētèlè hala atye fò nyamèla, abaa man olò fada nen, atsigi nyè alò. ⁴⁸ Ndò Yesus adzo ai bò na: Dze yè misò ma bi anè ezilgan, ai akèñ, ai kèg nga? ⁴⁹ Mēngabè ai mina amos osè a tempel, mēyègèlè, mi-na tètè ma bi. Abòban nala, asu yè na ntilan odzalèban. ⁵⁰ Ndò bēngalig nyè, bò bèsè bēmana tub.

⁵¹ Man ndoman ziñ azaa atoñ nyè hala, abègè sanda a angèdèg, ndò babi nyè. ⁵² Ndò angalig sanda atubu nsò. ⁵³ Ndò bakè ai Yesus abè fada nen, ndò bēfada bēnen bèsè ai bēnyia-bod-mvia ai bēsaña bēkalara bakoan. ⁵⁴ Petrus azu abye nyè ha man ntye, akui a nsèñ abaa fada nen, ndò atòbò a si ha ai bod bisye, angawòbò ndoan. ⁵⁵ Bēfada bēnen ai ekoan nnam bēngadzèñ akalèga abè Yesus asu yè na bēwoe nyè, hè da, tè yen. ⁵⁶ Amu abui bēzaa nyè tsig mbè mvaa, dzam da mbòlan waban tè toban kiñ. ⁵⁷ Ndò bod bēziñ bēngatèbè hala, bēngatsig nyè mbè mvaa, bò na: ⁵⁸ Bingawog e mod nyò adzo na: Mènè dzam bug e tempel anè nloñan ai mò mè bod nyò, mēdugan loñ mfè, sè a ki ai mò mè bod, a mvus mèlu mèlè, ⁵⁹ dzam da tò mbòdolan waban te tè toban. ⁶⁰ Ndò fada nen angatèbè a ezezañ, ndò asili Yesus na: Wafèd ki e mèsò-man ma nga? ⁶¹ Nyè hè evol, tè yalan tò dzom. Ndò fada nen adugan nyè sili na: Yè wa onè Kristus, mòn e nyò anè ai olugu. ⁶² Yesus nyè na: Owe, ndò fè miayi yen mòn mod atoa a mbo-nnomo ngul, azaa fè a minkut a job. ⁶³ Ndò fada nen angatonde biwòman bie nyè na: Dze fè bingène yañan ai bèsòman? ⁶⁴ Miwog ebyandi! Miayen dò ya? Bò bèsè bēngatsig na ayea ai awu. ⁶⁵ Ndò bēvòg bēziñ batari na batui nyè mètè bēbudigi nyè asu, bēbimiñi nyè, bò na: Bò mvigi; Tò bod bisye bēbimiñi nyè a mēmañ. ⁶⁶ Petrus atoa osinkie abaa ha, ndò man mininga ziñ, mbò bisye fada nen asò ⁶⁷ ndò ayen Petrus awòbògò ndoan, ndò atoan nyè bēbè, nyè na: Wa wazu ya fè watòbò ai Yesus man Nazaret. ⁶⁸ Ndò asie na: Mayèm ki, ndò fè mawog wog ki e dzam wadzo. Ndò akè osu efas ya nsèñ, ndò nnom kub alòn. ⁶⁹ Ndò man mininga ayen nyè, adugan kèè na akad e bod bēmbè tēlè hala na: E mod nyò anè mbòg ya abè bò. ⁷⁰ Hè nyè asiege. Eban tè kog, ndò e bod bēmbè tēlè hala badzo ai Petrus na: Onè fò mbòg ya abè bò totoe, amu onè man Galilea. ⁷¹ Ndò akèè na akag, akanèni sòn nyè na: Mayèm ki e mod miadzo nyòlò. ⁷² Etye etye te, ndò nnom kub alòn eyòn bèè. Petrus adugan tsog ebug ya Yesus angadzo ai nyè na: Osusua yè na nnom kub alòn biyòn bibè, wayi ma sie biyòn bilè. Atsogo angatsog dò, aboe yon.

15 Kikidigi ai ndib, ndò bēfada bēnen ai bēnyia-bod-mvia ai bēsaña bēkalara ai ekoan nnam esè babò ekoan, bēfaña Yesus ngadag, bēkè nyè vè Pilatus. ² Ndò Pilatus asili nyè na: Yè onè nkukuma Yuden? Ndò ayalan nyè na: Ndò wadzo dili. ³ Bēfada bēnen bēngasòman nyè abui. ⁴ Ndò Pilatus adugan nyè sili: Wayalan ki tò dzom nga? Vogolo abim basòman wa. ⁵ Yesus atoa tè yalan tò dzam, e kan yè na Pilatus angakam. ⁶ A abog Paska asè, akarèga bò suu e man mimbog bédzaa nyè. ⁷ Mod ziñ hala angabè dzoe na Barabbas, atoa a mimbog ai bod bēkarkara ya bēngawoe mod a endudugèlan ziñ. ⁸ Ndò bod bēngabed, bētari na basilii nyè na abò bò anè fulu engabè nyè. ⁹ Ndò

Pilatus ayalan bò na: Yë miayi na mësoe mina nkukuma Yuden? ¹⁰ Ayëmë të na bëfada bënen bëngakuan ai nyè a mbë nnëm. ¹¹ Bëfada bënen bëngabòlan bod na Barabbas ñnyè asuu bò. ¹² Ndò Pilatus adugan bò yalan, nyè na: Dze hm miayi na mëbò ai e nyò mialoe na nkukuma Yuden? ¹³ Ndò bafëdan yëdan a job ete na: Bomo nyè a klos. ¹⁴ Pilatus nyè ai bò na: Dze adañ abò a enë abe? Bò ha hë bëyedëgan a job na: Bomo nyè a klos. ¹⁵ Mbol Pilatus angabë ayi na bod bëtòbò mintag, ndò asuu bò Barabbas, avë na bëyid Yesus, bëbomo nyè a klos. ¹⁶ Ndò bëzimbi bëngakui ai nyè a nsën abaa, a nda ngòmëna, bëloe esamba bëzimbi esë, ¹⁷ ndò babòdò nyè eyie eviege, bëtiñi ekada biyò, bëbede nyè dzò a nlo. ¹⁸ Bëkèè hm na basug nyè: Ovuma, a nkukuma Yuden. ¹⁹ Bëngabimi nyè a nlo ai engën, bëtuigi nyè mètè, bëkudu nyè mëbòn osu na balugu nyè. ²⁰ Eyòn bëngamana nyè kpëlè, bësòdi nyè evëlè eyie, bëdugan nyè bòdi biyie bie. Mbò bakë ai nyè ba na bakë nyè bomo a klos. ²¹ Ndò banòdi Simun man Sirena, ya angabë lodo hala, asòò a afub, esya Alesander ai Rufus, na abëgë nyè klos. ²² Ndò bakë ai nyè a Golgota, nala watyan na, Hom Ekogolo nlo. ²³ Ndò bavë nyè mëyòg më sañ. Abënë nyu. ²⁴ Ndò babomo nyè a klos, bëkaban biwòman bie, bëdoa abia. ²⁵ Engabë awola lala, eyòn bëbomo nyè a klos. ²⁶ Etòm awu die engabë ntilan na: Nkukuma Yuden. ²⁷ Bëngabome fë bizilngan bibè ai nyè ha, mbòg a mbo-nnomo, e nyò mbòg a mbo-ngala. ²⁹ E bod bëlo-do hala bëngakpëlè nyè, bëluugu minlo bédzo na: Bòs, a e mod wabug tempel, odugan nyè loñ a mvus mèlu mèlè, ³⁰ susu a klos, onyii wamen. ³¹ Dzam dëda fë, bëfada bënen ai bësaña bëkalara bëngakpëlè nyè a zañ bò a bò ha, bò na: Angakode bod bëfë, asëki dzam kode hë emen! ³² Kristus, nkukuma Israel atam hm sus a klos na, biyen, biyëbë fë. E bod bëmbë mboman a klos ai nyè ha bëngakpëlè nyè. ³³ Eyòn awola samëna angakui, ndò dibi angabò akui a awola ebulu. ³⁴ A awola ebulu, ndò Yesus angakòbò a job ete na: Eloï, Eloï, lema sabaktani? nala watyan na: A Zamba wama, a Zamba wama, a dze wadzoge ma? ³⁵ Bod bëziñ ya bëngabë tëlè hala bëngayi wog, bò na: Yënë, aloë Elias! ³⁶ Mod ziñ hala atye mbil, akë du anya a sañ wayn, akëlè a akòn, anyuu nyè, nyè na: Dzogan, biyen ngë Elias ayi nyè suu a si. ³⁷ Yesus adugan vë kiña job ete, ndò asuu ñhëbë. ³⁸ Ndò mod eye ndòmbò ya tempel angatondëban a zañ, atarigi a job, akui a si. ³⁹ Nd-zoe ntéd bëzimbi angabë tëlè nyè osu; e kan Yesus angasuu ñhëbë, mod te nyè na: Bëbëla, e mod nyò ahë bë mòn Zamba. ⁴⁰ Bininga bëngabë bëtëlè hala oyab, bëbëbëgë, bëtoa na: Maria Magdalena ai Maria nyia Yakob mòngò ai Yoset, ai Saloma, ⁴¹ mbò bëzaa baton nyè eyòn angabë a Galilea, bësyè nyè, ai abui bininga afë a bëngabed ai nyè a Yerusalem. ⁴² Abog ngoge ekëlè vin hali, mbol angabë okuli abog, nala onë na os-

usua sabbat, ⁴³ ndò Yosef ya Arimatea, mfañ mod ya ekoan nnam, nyè fë angabë ayanga ayòn Zamba, ndò angabi azombo, akëlè abë Pilatus, adzaè nyè mbim Yesus. ⁴⁴ Pilatus angakam na Yesus awu ya ki, ndò aloë ndzoe ntéd bëzimbi, asili nyè ngë hala awu ya eban. ⁴⁵ Eyòn angayëm ai e kan ndzoe bëzimbi angakad nyè, ndò avë Yosef mbim. ⁴⁶ Akusu ndòmbò eye, asuu nyè a si, awogo nyè a ndòmbò te, aboe nyè a sòn ya bëngabog a akòg, bëfudi ngòg a mbè sòn. ⁴⁷ Maria Magdalena ai Maria nyia Yoset bëyënë të e hom bëngafudi nyè.

16 Sabbat angayi lod, Maria Magdalena ai Maria nyia Yakob ai Saloma bëkusu mimbòn na bakë nyè miè wòbò. ² Ndò hm ai ndib kidi, ngë sabbat alod anë angoge, ndò bakë a sòn, hala nlo-dzobo akui ya. ³ Bëzaa basilan bò a bò na: Za amvaa bia ngòg a mbè sòn an a? ⁴ A batye mis na babëbë, bëntala na ngòg engavaaban; dzò engabë hm eyëgan anen. ⁵ Ndò banyian a sòn, bëyënë ndoman mod etoa efas ya mbo-nnomo, abëgë mfum ewòman, bëngakòn wòn a bui. ⁶ Ndò adzo ai bò na: Mibë mbara: Yesus man Nazaret ya angabomban a klos ñnyè miadzën, sè nala a? Atëbë a sòn, asëki ha. E hom bëngaboe nyè hi. ⁷ Mfa waan, kañan kad bëyègè boe ai Petrus na akë mina osu a Galilea. Awe ngò miayi nyè yen, e kan angakad mina. ⁸ Yë bëngayi kui a nsën, ndò batub mimbil a sòn, amu bëngabë nyaman kam ai wòn osë. Ndò bandzëki kad mod tò dzom ai e wòn bëmbarëga. Na ngò Mbëm-bë Foe atili Markus angamana ya eyòn dzi. ⁹ Ntëban angatëbë a sòn ai ndib kidi a amos osu ngë sabbat alod anë angoge, ndò angayene Maria Magdalena ya angakuli bëbe minsisim zamgbal a nyòl. ¹⁰ E Maria nyò akë kad e ba bëngabë bëmvoe boe, bò ha hë mèlunga, hë miñyon. ¹¹ Nnyie anë bëngayi wog na atala, ai na Maria angayen nyè, bëngasoo. ¹² A mvus ya hala, ndò ayene bëbë ya abë bò bëkëlè bawulu, atoa nyòl kan fë, awulugu a mvus nnam. ¹³ Ndò bakë kad e ba bëvòg. Tò nala bò të bò yëbë. ¹⁴ Ndò hm ladugan bò na, bëtoa na badi, ndò ayene b'awom ai mbòg, akònan ai bò asu bisoo biaban ai aléd-nnëm daban, amu bandzëki ñyëbë e bod bëngayen nyè hala atëbë ya a sòn. ¹⁵ Nyè ai bò na, kañan a si esë, miyedan ekokoma esë mbëmbë foe. ¹⁶ E mod ayi yëbë, aduban fë, ayi kodeban; e nyò ayi ki yëbë, ayi ku a nkad. ¹⁷ E ba bayi ñyëbë bayi bò e mësimba ma: Bayi tsidan bëbë minsisim a dzoe dama, bayi kòbò minkòbò mifë, ¹⁸ bayi bi nyò ai mò, ndò fë tò bënyu ngul nsul, wayi ki bò bò tò dzom, bayi bede minkokòn mò, mingabò mvoè. ¹⁹ Eyòn hm Nti Yesus angamana lèè ai bò nala, ndò anganòhëban a job, atòbò a mbo-nnomo Zamba. ²⁰ Bò bëtye hm na bakë bayedan mbëmbë foe hom osë, Nti asye ai bò, ebug dzò elada minkaña i mësimba mëbòban ete. Amen.

LUKAS

1 Mbol abui bod bēdzo ya na batòn ndòn e mam mēngayēnan a zañ dzan, ² e kan e bod bēngayen ai mis ai e ba bēngavēnan bēsye bē Ebugu bēngalig ai bia dò, ³ ndò hm ma mēyen na anē mbēñ na mēbie mam mēte mēsē a zut atarigi a mēkèè mbēñ mbēñ ai evag esē, mētil wa, a ndindiñ Teofil, ⁴ asu yē na oyēm na e mam ongayègè mēnē etere. ⁵ Angabò na, e mèlu Herodes angabē nkukuma ya Yudea, fada ziñan yiñi we, dzoe na Zakarias, fada ya nsamba Obia, ngal atoa a ngab bēngòn bē Aaron, dzoe na Elisabet. ⁶ Bò bēsē bēbē bēngabē sosoo a mis mē Zamba, bēbaala mēmvende mēsē, tègè ai atòn a mam mē mvende. ⁷ Bēngabē tègè ai mòn, mbol Elisabet angabē nkokom, bò bēsē bēbē bēntoa ya fē ban mimbu. ⁸ Ndò fò labò na, eyòn angabē na abò esye fada dzie a mis mē Zamba eyòn angakui na nsamba woe wasye, ⁹ e kan tum bēfada yayi, ndò batòb nyè na atum otu a nda Zamba, ¹⁰ nkunda bod osē okogēlan a nsēñ a awola mētunēña. ¹¹ Ndò englès Nti ayene nyè, englès atèlè a wò mbo-nnomo alatar mētunēña, ¹² Zakarias asigan ai ñyēnan angayen nyè, wòn oku nyè a nyòl. ¹³ Englès nyè ai nyè na: Tē wambara, a Zakarias, amu ngogēlan dzoe ewogēban, ndò nyò ngal Elisabet ayi wa bye mòn, wayi nyè yole na Yohannes. ¹⁴ Ayi bò mintag mie ai mēfon moe, ndò fē abui dzam layi tag ai abyali die. ¹⁵ Ayi bò mfañ a mis mē Nti, ndò fē ayi ki nyu mēyòg tò bilam, ndò fē ayi dzie ai Mfufub Nsisim atarigi a abum nyia, ¹⁶ ayi vēnan abui bòn bē Israel abē Nti Zamba waban. ¹⁷ Nti Zamba ayi nyè wulu osu ai nsisim ai ngul Elias, ayi vēnan minnēm besya abē bòn, e ba bēnē mēlò a mbindan sosoo, akomēzan Nti ayòn lēnē a ngomēzan. ¹⁸ Zakarias nyè ai englès na: Mayi yēm e mam ma ai dze? Amu ma ha, mēnē nnom, ndò fē ngal wama antoa ya mimbu! ¹⁹ Englès nyè ai nyè na: Mēnē Gabriel; ma makad tēbē Zamba osu, ndò mēnē nlo-man na mēzu wa kad, mēbende fē wa e mam ma. ²⁰ Ndò hm wayi ku mvug, tègè dzam kòbò akui amos mam mēte mayi yenan, etòm ya na waandzēki ñyēbē bibug biama ya biayi toban a abog daban. ²¹ Bod bēngayanga Zakarias ha, bēngakam na alañan abim kòm te a nda Zamba. ²² Akui angakui, tègè dzam kòbò ai bò, ndò bazu yēm na angayen dzam a nda Zamba ete. Nyè ha hē abò ndēm ai mò, alañan mvug. ²³ Eyòn mèlu mē esye moe mēngatoban, ndò angadugan a nda dzie. ²⁴ A mvus mèlu mēte, ndò ngal woe Elisabet anòn

abum, asòbò a nda ete ngòn etan nyè na: ²⁵ Nti abò e kan nyi e mèlu abēbē ma ndò avaè ma osòn a bod. ²⁶ A ngòn samēna, ndò Zamba angalom englès Gabriel a tisòn ya Galilea dzoe na Nazaret ²⁷ abē ntud ngòn otoa mētiñ mē alug ai fam dzoe na Yosef, mod ya nda bod David; dzoe e ngòn mininga nyi angabē na Maria. ²⁸ Ndò azu abē nyè, nyè na: Ovuma, wa ya ongadzie ya ai maa, Nti anē ai wa. ²⁹ Angakam e bibug bi, angasili na e kan mēsugan nyi endzò yatyan ya! ³⁰ Englès nyè ai nyè na: Tē wambara a Maria, amu oyen maa abē Nti. ³¹ Ndò wayi nòn abum, obye mòn, oyole nyè dzoe na Yesus. ³² Ayi bò mfañ, bayi nyè loe na mòn mēdaña-yobo, ndò Nti Zamba ayi nyè vē etoa nkukuma esya woe David, ³³ ayi dzoe a nda Yakob a kòm anē nkukuma, ndò fē edzoe dzie yayi bò tègè ai amana. ³⁴ Maria nyè ai englès na: Nala wayi bò ya, ñnyie anē ma tègè yēm fam? ³⁵ Ndò englès adzo ai nyè na, Mfufub Nsisim ayi sus abē wa, ngul mēdaña-yobo ekubu wa a nyòl. Asu te, e dzi yayi byali mfufub yayi loeban na mòn Zamba. ³⁶ Ndò ki yēnē, manyòn Elisabet nyè fē anē abum a ayom die, e ngòn samēna nyi asu die, ñnyie hm baloe na nkokom. ³⁷ Amu dzom ziñ yasē ki dzam bò tè bònban abē Zamba. ³⁸ Maria nyè na: Yēnē etuga Nti, abò ai ma anē wadzo. Ndò englès akaan ai nyè. ³⁹ Mēlu mēte, ndò Maria angakodo a si, akèlè a minkol avol avol, a tisòn Yuda, ⁴⁰ ndò anyian a nda Zakarias, asugu Elisabet. ⁴¹ Ndò hm, ñnyie anē Elisabet angawog mēsugan mē Maria, mòn angafoñan nyè a abum, ndò Elisabet adzie ai Mfufub Nsisim, ⁴² abede kiña yob nyè na: Olugu ai wa a zañ bininga, ndò fē olugu ai ebuma ya abum doe. ⁴³ Mambē ai dò he na nyia Nti wama azu abē ma? ⁴⁴ Yēnē na, etye etye ya mēsugan moe mēkui ma a mēlò, mòn angafoñan ma ai mintag a abum. ⁴⁵ Ndò fē, mvòm ai e nyò ayēbē na e mam Nti akad nyè mayi toban. ⁴⁶ Maria nyè na: ⁴⁷ Nnēm wama walugu Nti, ndò fē nsisim wama wafon abē Zamba nkode wama. ⁴⁸ Amu abēbē edzòdi-nyòl etuga dzie, atarigi etoa dzi ngongo bod esē yayi ma taman na mēnē mvòm. ⁴⁹ Amu Ngungul abò ma mam mēnen, dzoe die anē mfufub; ⁵⁰ ndò fē ngòl dzie enē a ngongo bod esē asu e ba bakam nyè. ⁵¹ Angabò ngul ai enam dzie, amana tsam e ba bēnē mēbun a minnēm miaban. ⁵² Mingungul, avaè a bitoa mintomba; abede e ba bēnē edzòdi-nyòl; ⁵³ adzala e ba bēnē zie ai e byem binē mbēñ, asoe minkukuma mò mò. ⁵⁴ Angavòli mbò-esye woe Is-

rael, adugan tsog ngòl dzie, ⁵⁵ akyàè angakòbò ai bè-tara, ai Abraham ai mvòh dzie a kòm ya kòm. ⁵⁶ Maria angatòbò ai nyè dzam bò ngòn elè, ndò angadugan a nda dzie. ⁵⁷ Eyòh abog abyè angakui asu Elisabet, ndò angabye mòn fam. ⁵⁸ Bod bè ngòdò ai bivuvuman bie bèwogo na Nti angabulu nyè wog ngòl, bèngatag ai nyè. ⁵⁹ Ndò a amos lala ha, bèngakè na bakele mòn ndò bayole nyè esya Zakarias. ⁶⁰ Nyia nyè na: Kokoa, anè dzoe na Yohannes. ⁶¹ Bò ai nyè na: Mod ziñ ya bivuvuman bie asèki dzoe nala. ⁶² Ndò hm basili esya mbol ayi na bèloe nyè. ⁶³ Ndò adzaè akòg, atili na: Dzoe die anè na Yohannes. Bò bèsè bèngakam. ⁶⁴ Ndò anyu angayaaban nyè etye etye ai oyèm woe, angakòbò, ataman Zamba. ⁶⁵ Wòn okuu e ba bèsè bèngabè a ngòdò hala a nyòl, e mam ma mèn-galèèban a minkol mi Yudea misè, ⁶⁶ e ba bèsè bèwogo mò bèngabaala mò a minnèm miaban, bò na: Dze yayi yenan ai e mòn nyò? Amu wò Nti ongabè ai nyè. ⁶⁷ Ndò esya woe Zakarias angadzie ai Mfufub Nsisim, ndò akòbò anè profèt, nyè na: ⁶⁸ Olugu ai Nti, Zamba Israel, mbol asò yen, akode fè ayòh die. ⁶⁹ Angatele tòn akode asu dan, a nda mbò-esyè woe David, ⁷⁰ anè mbol angakad a anyu mimfufub bèprofèt boe atarigi kòm ana, ⁷¹ na akode bia a minziñ mian ai a mò e ba basiñ bia; ⁷² na ayen bètara ngòl, adugan tsog mfufub amvoe woe, ⁷³ e sòn an gakani Abraham esya waan, na ayi bia vè ⁷⁴ na tègè fè ai wòn, ñnyie anè akode ya bia a mò minziñ mian na bisye nyè, ⁷⁵ ai wòn a i sosoo, a mis moe, mèlu mèsè ya enyiñ dzan. ⁷⁶ Mfa woe, a mòngò, wayi loeban na profèt mèdaña-yobo, amu wayi kè Nti osu na wakom nyè mèzen, ⁷⁷ na ovè ayòh die ñyèman akode, a evaè minsèm miaban, ⁷⁸ asu ngòl Zamba waan, a Mèkui mè kidi ayi bia sòn yen atyege a yob, ⁷⁹ afyè e ba bètoa a evovoe ai a awu, na atele mèkol man a zen mvoè. ⁸⁰ Mòngò anganañ, angawon a nsisim, atoa a nkod-nnam akui amos ayeañ kèè esyè a Israel a ngèh.

2 Ndò fò angabò na, mèlu mète, ndò abende Kaiser Augustus angasò na si esè etilban a elaña. ² E dzili te engabè elaña osu ebòban hala Kirinus abèlè edzoe a Siria. ³ Bod bèsè bèngakè tilban, anè mod, a tisòn abyali dzie. ⁴ Yosef nyè fè angatyè a Galilea, a tisòn Nazaret, abèdè a Yudea, a tisòn David ya baloe na Betleem, (amu angabè mod ya nda-bod ai dzal David) ⁵ na akè tilban ai Maria ya angabè ai nyè mètiñ mè alug; Maria atoa hm abum ha. ⁶ Bètoa we, ndò mèlu yè na abyè mēngatoban, ⁷ ndò angabye ntol ndoman woe, amana nyè woge a biyie, aboe nyè a ebèg, amu afole angabè ki asu daban a nda-bèyèh. ⁸ Bènòni biyèm bèngabè a nnam te, bèboo a nsèh, bènòniñi mintomba miaban ai alu. ⁹ Ndò englès Nti angasubu bò babi, duma Nti ayaman abè bò, bèngambara eyègan. ¹⁰ Englès nyè ai bò na: Tè miambara, amu mayèdan mina sug ya abui mintag; mintag mite miayi

bò asu nnam osè, ¹¹ na, ana hi, nkode ya anè Kristus Nti abyali mina a tisòn David. ¹² Ndèm nyi mavè mina: Miayi kòb ebòbòg mòn efaña a biyie, eboo a ebèg. ¹³ Etye te, mod nkunda ya minkan ya yob antoa ai englès, bèngalugu Zamba, bò na: ¹⁴ Duma ai Zamba a yob ete; mfa ya si, mvoè a zañ e bod adiñ. ¹⁵ Eyòh benglès bèngakèan ai bò ha, bèkèlè a yob, bènòni mintomba bèngadzo bò bò na: Ntaman kè a Betleem na bikè yen e dzam abòban di, a Nti akuli bia di. ¹⁶ Mbò bakè ba avol avol, bèkòbò Maria ai Yosef, ai ebòbòg eboo a ebèg. ¹⁷ Ayènè bèngayen, bèyèmè e dzam bèngakad bò atyan ai e mòn nyò. ¹⁸ E bod bèsè bèwogo bèngakam e mam bènòni biyèm bèkada bò. ¹⁹ Maria abaala e mam ma, abindigi mò a nnèm woe. ²⁰ Bènòni biyèm bèdugan, bètaman, bèluugu Zamba asu e mam mèsè bèwogo, bèyènè fè anè bèngakad bò. ²¹ Eyòh mèlu mwom mēngatoban na bakele nyè, ndò bayole nyè na Yesus akyàè ya englès angayole nyè osusua yè na anòhèban a abum. ²² Eyòh mèlu mè efubu nyòl mēngatoban anè mvende Moses yabende, ndò bakè ai nyè a Yerusalem na batuni nyè Nti, ²³ akyàè ya lènè ntilan a mvende Nti na: E mòn fam osè ayaè esog nyia ayi bò ngab Nti, ²⁴ ai na bètuni akyàè ya anè mbendan a mvende Nti: Abèh abè, ngè ki na bitòn bi adu bibè. ²⁵ Ndò hm, mod ziñan gabè a Yerusalem dzoe na Simeon, mod te atoa sosoo, atoa fè mod ngogèlan, ayanga evòli Israel, Mfufub Nsisim atoa abè nyè. ²⁶ Mfufub Nsisim angakuli nyè na angâyen ki awu osusua yè na ayen Kristus Nti. ²⁷ Ndò hm akè a tempel ai ngul Nsisim. A bèbonde bēnyian ai Yesus na babò ai nyè mētum mè mvende, ²⁸ nyè anòhò fò nyè a mò ha, angataman Zamba nyè na: ²⁹ A Nti, soege hm etuga dzoe etoa dzi a mvoè anè ongadzo, ³⁰ amu mis mama mayen akode doe ³¹ ya ongakomèzan a mis minnam misè! ³² Mfyè ya wakulan asu mèyòh, duma nnam woe Israel. ³³ Esya ban nyia bèngakam e mam bèdzoo mètyan ai nyè. ³⁴ Simeon angataman bò, nyè ai nyia woe Maria na: E nyò anè asu yè na bod bèvòg bèku, bèvòg bètèbè a Israel, anè fè bò ndèm mimfèd, ³⁵ -ndò fè nyamèla okèh yayi wa tub nnèm- asu yè na mintso-gan ya abui minnèm mikulan. ³⁶ Ndò fè Anna, profet mininga, ngòn Fanuel, a ayòh Azer, angabè antoa ya nnom eyègan; eyòh angalug ndò anganyiñ ai nnom bisèb zamgbal, ³⁷ ndò angaligi nkus akui a bisèb mè-wom mwom ai binyii; angabè tè kodo a tempel, alugu Zamba ai eki bidi ai ngogèlan tò ai alu tò ai amos. ³⁸ Abog te, ndò angasuan, angakañ Zamba, angalèè e bod bèsè bèyanga akode Yerusalem adzo die te. ³⁹ Eyòh bèngadzala mam mèsè ya mvende Zamba, ndò badugan a dzal daban Nazaret, a Galilea. ⁴⁰ Mòngò anganañ, angawon ai fèg, maa Zamba atoa ai nyè. ⁴¹ Bèbonde boe bèkarèga kè a Yerusalem mbu osè a abog Paska. ⁴² Eyòh angakui mimbu awom ai mibè, ndò babed a abog anè angabè bò fulu, ⁴³ mèlu mè

abog mëmana; A bédugan ha, Yesus mòngò aligi a Yerusalem, bëbonde boe të yëm. ⁴⁴ Bëngabë tsogo na anë a esamba; ndò bawulu ntye amos, bëkèè hm na badzën nyè a bivuvuman biaban ai mëyëman maban; ⁴⁵ mbol të nyè yen, ndò badugan a Yerusalem, bakë badzën nyè. ⁴⁶ A mvus mèlu mèlè, ndò bakòb nyè a tempel, atoa a zañ bëyëgëlè, avogolo bò, asiligi bò minsili. ⁴⁷ E ba bësè bëvogolo nyè bëngakam akèn die ai biyalan bie. ⁴⁸ Ayen bëngayen nyè, ndò bakam, nyia nyè ai nyè na: A mòmam, a dze ohè bò bia na? Yënë anè bia esoa biakè biadzën wa ai wòn osè a minnëm. ⁴⁹ Nyè ai bò na: A dze mihè dzën ma? Nga miayëm na mayean tòbò e hom mam më tara mënè? ⁵⁰ Bò ha të wog e dzam akada bò. ⁵¹ Ndò angasigi ai bò, akëlè a Nazaret, abò bò mëwog. Nyia abaala të e mam mësè ma a nnëm. ⁵² Yesus anganañ a fëg ai a mimbu, ai maa asòò abè Zamba ai a bod.

3 A mbu awom ai tana ya edzoe Kaiser Tiberius, Pontius Pilatus adzoege Yudea, Herodes atoa ndzoe ya Galilea, manyań woe Filip adzoege nkòñ nnam Iturea ai Trakonitis, Lusanius adzoege Abilenes, ² Annas ban Kaifas bëtoa bëfada bënen, ndò ebug Zamba engasò abè Yohannes mòn Zakarias a nkod-nnam. ³ Angakè a nkòñ nnam Yordan osè, abendège nduan avèñan asu evaa minsëm, ⁴ akyaè anè ntilan a kalara bibug bi profèt Isaias na: Kiñ e mod abam a nkod-nnam: Koman zen Nti, limèñan mëzen moe, ⁵ mbimbiñ osè wayi dzalèban, nkol osè ai nkol tòg wayi dzòdiban, nkòt zen wayi bò tètèlè, e hom bikondog omana senèban. ⁶ Abog te mod osè ayi yen akode Zamba. ⁷ Angabè adzoo ai e bod bëngamana bugi na bazu duuban abè nyè na: A mvòn nyòò, za alèb mina na mitub olun wazu? ⁸ Wuman bibuma bi avèñan, të miakèè na miadzo a minnëm mian na: bibèlè esya, ñnyè anè Abraham. Amu makad mina na Zamba anè dzam bò na bòn bëbyali Abraham a e ngòg nyi. ⁹ Ovon ombèmè ya a ndi ele. Ele esè enè të wum mbëmbè ebuma, atsig dzò, awoa dzò a ndoan. ¹⁰ Minkunda mingasili nyè na: Bizu hm bò ya? ¹¹ Nyè ai bò na: E mod abèlè biwòman bibè, avaag e nyò abèlè ki; e nyò ki abèlè bidi abòòg fè dzam dèda. ¹² Bèndòndò bë ntòlò bò fè bëngazu duuban abè nyè, bò ai nyè na: A Nti, dze bi-ayean bò? ¹³ Nyè ai bò na: Tè miayed mòmni alodo abim layean. ¹⁴ Bèzimbi bëngasili nyè na: Mfa waan ki, bibò ya? Nyè ai bò na: Tè miabò bingat; të miasòman a nkòt; tòban mintag ai maan man. ¹⁵ Mbol bod bëyan-ga, bëlañèdan fè adzo Yohannes a minnëm miaban, na yè ñnyè anè Kristus ana, ¹⁶ Yohannes nyè ai bò bësè na: Ma, madu mina a mëndim. E nyò anè ngul alodo ma azu; masèki nyè dzam suli nkòl ngob. E nyòlò te ayi mina du a Mfufub Nsisim ai a ndoan. ¹⁷ Abèlè esëgèzè a mò, abò nsèn woe mfuban ete, akoan ngòn a mën-gunda moe, bivula mbiè ayi digi a e ndoan enè të dim. ¹⁸ Angabè akada bod mbëmbè foe ai abui mam mëfè

nala. ¹⁹ Angakòñan ai Herodes, ndzoe nnam, etòm Ero-diada, nga manyań ai asu bëbe bë mam bësè Herodes angabè abòòg, ²⁰ adugan bag e di a yob, ndò angafèd Yohannes a mimbog. ²¹ Angabò na, eyòn bod bësè bëza duuban ha, ndò Yesus nyè fè angaduuban; eyòn akogèlan ha, ndò yob wayaaban, ²² Mfufub Nsisim angasus nyè a nyòl, atoa ha anè obèn, kiñ esò fè a yob na: Wa onè ndindiñ mòn wama, wa mafuu nnëm. ²³ Eyòn Yesus atarigi esye dzie, atoa dzam bò mimbu mëwom mèlè, bédzo na mòn Yosef, man Eli, ²⁴ man Mattat, man Levi, man Melki, man Yannai, man Yosef, ²⁵ man Mattatias, man Amos, man Nahum, man Esli, man Naggai ²⁶ man Maat, man Mattatias, man Semein, man Yosek, man Yoda, ²⁷ man Yoanan, man Resa, man Zorobabel, man Salatiel, man Neri, ²⁸ man Melki, man Addi, man Kozam, man Elmadam, man Er, ²⁹ man Yesus, man Eliezer, man Yorim, man Mattat, man Levi, ³⁰ man Sumeon, man Yuda, man Yosef, man Yonam, man Eliakim, ³¹ man Melea, man Menna, man Mattata, man Natam, man David, ³² man Yesse, man Yobed, man Boaz, man Sala, man Naason, ³³ man Aminadab, man Admin, man Arni, man Esrom, man Fares, man Yuda, ³⁴ man Yakob, man Isaak, man Abraham, man Tara, man Nakor, ³⁵ man Seruk, man Ragao, man Falek, man Eber, man Sala, ³⁶ man Kainam, man Arfaksad, man Sem, man Noe, man Lamek, ³⁷ man Matusala, man Enok, man Yaret, man Maleleèl, man Kainam, ³⁸ man Enos, man Set, man Adam, man Zamba.

4 Yesus atoa ndzalan ai Mfufub Nsisim, ndò angakodo a Yordan, Nsisim okè ai nyè a nkod-nnam, ² mèlu mëwom mënyii, Satan abobolo nyè. Mèlu mète, nyè ha të di dzom; a mvus mèlu mète, zie engakòn nyè. ³ Satan nyè ai nyè na: Ngè onè mòn Zamba, kada e ngòg nyi na evèñan mbañèla. ⁴ Yesus nyè ai nyè na: Anè ntilan na: Mod anyiñ ki hë ai mbañèla etam. ⁵ Ndò abed ai nyè, alèdè nyè bidzoe bisè ya si eyònd dzia, ⁶ Satan nyè ai nyè na: Mayi wa vè edzoe esè dzi ai duma ya ete, amu bëngavè ma dzò ndò mavè dzò e mod madiñ na mavè. ⁷ Mfa woe, ngè olumbu a si na walugu ma, bisè biawoge ai wa. ⁸ Yesus nyè na: anè ntilan na: Olugu Nti Zamba woe, ndò fè osye hë nyè etam. ⁹ Ndò akè ai nyè a Yerusalem, atèlè nyè a nkom ndil tempel, nyè ai nyè na: Ngè onè mòn Zamba, woaga wamen a si. ¹⁰ Amu anè ntilan na: Ayi bende benglès boe asu doe na bëkala wa, ¹¹ ai na: Bayi wa bëgè a mò, asu yè na të mëkol moe matobe a ngòg. ¹² Yesus nyè ai nyè na: bëngadzo na: Tè wabobolo Nti Zamba woe. ¹³ Amana Satan angamana kan mëbobèla esè, ndò angakèan ai nyè, alama të eyònd efè. ¹⁴ Ndò Yesus angadugan a Galilea ai ngul Nsisim. Foe dzie eyaman fò a nkòñ nnam osè. ¹⁵ Ayëgèlè a mènda bikoan maban, bod bësè bëtaman nyè. ¹⁶ Ndò hm akè a Nazaret, e hom anganañ, akëlè a nda-bikoan akyaè ya angabè nyè fulu a amos sabbat, ndò atèbè a si na alań. ¹⁷ Ndò

bëngavë nyè kalara profet Isaias; ayaè kalara, ayënë e hom ongabë ntilan na: ¹⁸ Nsisim Nti onë ai ma, amu angawòbò ma mbòn na mèkad mimbubua mbëmbë foe; angalom ma na mèbende mimbog na basoeban, ai mindidim na bayen, mësòe bò fili, ¹⁹ na mèbende mbu maa ya waanyëb. ²⁰ Ndò afèd kalara, akalan nyè mod bisye, atobò a si. Mis mè bod bësè ya nda bikoan ha mèbëbëgè hë nyè. ²¹ Akèè hm na akad bò na: Ebug dzi etoban a mèlò man amos di. ²² Bësè bëngataman nyè, bëngakam bibug bi maa bikui nyè a anyu, bëngadzo na: Sè mòn Yosef nyò a? ²³ Nyè ai bò na: Miayi hm fò ma kad na: A ngëngañ, sye wamen. E mam mësè biawog na wabò a Kafarnao, bò mò a dzal doe ha. ²⁴ Nyè na: Amen, amen, makad mina na, bakëkam profèt ziñ a dzal die. ²⁵ Makad mina bèbèla na: Abui minkus lëngabë abog Elias a Israel eyòn yob ongafèd-ban mambu milè ai ngòn esaman, eyòn ngul zie engabë a nnam, ²⁶ dzam da Elias andzëki lomban abë tò mbòg mbòg. Angalomban abë nkus mininga ya Sarepta ya Sidon. ²⁷ Ndò fè minzëzam mingabë abui a Israel a abog profet Eliseus, hë da tò mbòg andzëki fububan sè na Naman, man Siria. ²⁸ E ba bësè bëwogo e mam ma a nda-bikoan bëdzie ai olun, ²⁹ ndò batëbë, békuli nyè a ñnyie tison, békëlè ai nyè a anyu mbimbiñ, a nkol a yob ya tison dzaban engabë nloñan ete, asu yè na basogolo nyè a si. ³⁰ Nyè ha angalod tè fè bò a zañ, akèlè zen dzie. ³¹ Ndò angakè a Kafarnao, tison ya Galilea. Angayëgëlè bò a amos sabbat. ³² Bëngakam fò ayëgëlè die, amu ebug dzie engabë ai ngul. ³³ A nda bikoan ha, mod ziñan gabë abëlè mvit nsisim a nyòl, angabam a yob ete na: ³⁴ Bia wa biakuan dze, a Yesus man Nazaret? Yè wasò na wazu bia mana? Mayëm wa, onë Mfufubu Zamba. ³⁵ Yesus abama ai nyè na: Ku evol, okui fè nyè a nyòl. Ndò mbë nsisim awoa nyè a si a zëzañ bod, akodo nyè a nyòl, tège nyè dugan kòb. ³⁶ Wòn okuu fò bod bësè a nyòl, bëngadzo bò bò na: Za akyaè ayëgëlè di, na abam ai bëbe minsisim ai ngul, ai edzoe, mingakui a nsën. ³⁷ Foe dzie etsaman a nkòn nnam te osè. ³⁸ Ndò angakodo a nda bikoan hala, anyian a nda Simun. Nkyè mininga Simun angabë akònò ngul fiba, ndò bakad nyè adzo die te. ³⁹ Ndò atëbë e hom angabë, atëbëlè fiba, fiba akodo nyè a nyòl. Etye te, akodo a si, angasye bò. ⁴⁰ Ai mëyimbi më dzobo, ndò bazu ai nyè e ba bësè békònò kan akòn esè. Angabede mod osè wò a nlo, bod bëngabò mvoè. ⁴¹ Bëbe minsisim bëngakui abui bod a nyòl bëdzoo na: Wa onë mòn Zamba. Angabam, tè bò dzoge na békòbò, amu bëyëmè na anë Kristus. ⁴² Ai mèlende më kidi, ndò akui, akèlè a fëfëlè etam. Minkunda mingadzëñ nyè, ndò bakui e hom angabë, bëngadzëñ na babi nyè na tè akodo e hom bënë. ⁴³ Nyè ai bò na: Mayean fè yedan mbëmbë foe edzoe Zamba a bëtison bëfè, amu asu te ndò bëngalom ma. ⁴⁴ Angakè ayedan a mända bikoan ya Yudea.

5 Ntye bod bëvudu nyè edinga a nyòl ha, bëvogolo ebug Zamba, nyè angabë atëlè a ntsag mañ mè Genesaret, ² ndò ayen bifunga bibè babi ai kindig mañ. Bèlòb bè kòs bëngasus ete bëngasob mvunda. ³ Ndò abed a efunga dzia, e dzi Simun, nyè ai nyè na akè ai nyè man ntye ai nkot si, ndò atòbò a si, angayëgëlè minkunda, atoa a efunga. ⁴ Amana angamana kòbò, nyè ai Simun na: Kèlè mfa onë edòg, owoa mvunda dzan na obi kòs. ⁵ Simun nyè na: A ñyëgëlè, biwu esye nguma alu tè bi dzom. Dzam da mayi woa mvunda mbol okòbò. ⁶ A bëbò nala, ndò babi eyëgan abui kòs, mvunda engayi nyabi. ⁷ Ndò baloe bëmoe baban ya efunga evòg na bëzu bò vòli; ndò bëngasò, bëdzala bifunga bisè bibè, bingayi yimbi. ⁸ Simun Petrus angayi yen nala, ndò aku Yesus a mèbòñ a si, nyè na: Kodogo tè e hom mënë, a Nti, amu mënë nsëmè minsëm. ⁹ Amu wòn ongabi nyè ai e ba bësè bëngabë ai nyè asu abui nlòb kòs bëngalòb hi, ¹⁰ Yakob ai Yohannes, bòn bè Zebede a bëngabë fufulu ai Simun bò fè bëngakòn wòn nala. Yesus nyè ai Simun na, obè mbara. Akègè etoa dzi, bod mbò wayi lòb. ¹¹ Ndò bëngasò ai efunga a kindig, bëdzoge byem bisè, bëngabie nyè. ¹² Ndò labò na, atoa a tison ziñ ha, mod antoa hala, zam ai nyòl esè. E mod nyò angayi yen Yesus, ndò aku, aluu asu a si, angakogèlan ai nyè, nyè na: A Nti, ngè wadiñ, onë ma dzam fubu. ¹³ Ndò Yesus asam wò, anamba nyè, nyè na: Owe, mayi nala, bò mfuban. Etye te, ndò zam engakodo nyè a nyòl. ¹⁴ Ndò atëbëlè nyè na: Tè wakad mod, dzam da kèlè lèdè wamen abë fada, otuni fè akyaè ya Moses angabende asu mfuban woe, asu yè na bod bëbi mbòòlan. ¹⁵ Foe engakè yatsaman asu die, abui minkunda angazu na bazu wog, ai na bësyeban akòn daban. ¹⁶ Mfa woe, ndò atub a fëfël, e hom onë a yaañ, angakogèlan. ¹⁷ Ndò labò na, amos ziñ, Yesus ayëgëlè, bëfarisea ai bëyëgëlè bë mvende ya bëngakè basò a nkòn nnam Galilea osè ai Yudea bëtoa. Ngul Zamba engatindi nyè na asye bod. ¹⁸ Bod bëmbëgè mbombog a ondanga, bëngadzëñ na banyian ai nyè, bëboe nyè nyè osu. ¹⁹ Mbol tège ai afola ya alod ai nyè a nkunda ete ha, ndò babed a ndil a yob, bëngasuu nyè a ndil a zañ ha ai ondanga woe osu Yesus. ²⁰ Ndò ayen ñyëbè waban, nyè na: a mod, minsëm mie midzuban ya wa. ²¹ Bësaña bëkalara ai bëfarisea békèè hm na balañèdan, bò na: Za abèan Zamba nyò? Za anë dzam vaè minsëm ngè sè ki Zamba etam? ²² Mbol Yesus angayen minlañèdan miaban, nyè ai bò na: Dze miakè mialañèdan a minnëm mian? ²³ Dze enë ebugbu abui, yè adzo na: minsëm mie mihaban wa, yè adzo na: Kodogo a si, owulu? ²⁴ Ndò hm, asu yè na miyëm na mòn mod abëlè ngul ya avaè minsëm a si, nyè ai mbombog na: Wa madzo ai nyè, tëbëgè, onòn ondanga woe, okè a nda dzoe. ²⁵ Ndò atëbë etye te a mis maban, anònò e dzom ambè boo ete, akèlè a nda dzie, akè ataman

Zamba. ²⁶ Bod bèsè bëkuu fò ayaa, bēngalugu Zamba, wòn odzie bò a nyòl, bò na: biyen eyèn dzam ana. ²⁷ A mvus hala, ndò akui, ayènè nnòndò ntòlò dzoe na Levi atoa a nda toya, nyè ai nyè na: byege ma. ²⁸ Ndò alig byem bisè, akodo a si, angatoñ nyè. ²⁹ Ndò Levi angabò nyè mod afañ a nda dzie, abui bod ya bēnòndò bē toya ai bod bēfē bëtoa ai nyè ha. ³⁰ Bēfarisea ai bēsaña bēkalara baban bēnganyiñ, bò ai bēyègè boe na: Asu dze miadi, minyaa fē fufulu ai bēnòndò bē toya ai bēsēm? ³¹ Yesus nyè ai bò na: E bod bēnè mvoè bayañan ki ai mbēbala, minkokòn mmiè miayañan ai mbēbala. ³² Mandzēki sòñ na maloe bēsosoo, mēngazu loe bēsēm na bēvēñan. ³³ Bò ai nyè na: Bēyègè bē Yohannes bafēm ki bidi, ndò fē bakogēlan fufulu; tò fē bēyègè bēfarisea babò nala, dzam da emboe badi, bēnyaa. ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Dze yē miayi bò na bēlédè bē nligu bëki bidi ntye nligu anè ai bò nga? ³⁵ Mēmos mazu, a bayi bò nòn nligu waban, eyòñ te bayi ki bidi a mēmos mēte. ³⁶ Ndò aku bò nkana na: Mod ziñ asēki dzam tsig abaag ya mkpamañ eyie, afudi dò a nnomo eyie; ngè ahè bò dò, mkpamañ eyie wayi nyabi, abaag ya mkpamañ eyie tē yēan ai nnomo. ³⁷ Ndò fē mod ziñ asē ki dzam soe mimkpamañ mēyòg a minnom mēndég. Ngè ahè bò nala, mimkpamañ mēyòg miayi boe mēndég, mēyòg mēsoeban a si, ndég endaman. ³⁸ Dzam da, bayean fudi mimkpamañ mēyòg a mimkpamañ mēndég. ³⁹ E mod anyu ya e mēyòg mēnè nnom ayi ki na anyu e ma mēnè mimkpamañ. Amu adzo na, e ma mēnè nnomo mēnè mbēñ.

6 Ndò angabò na, akèlè awulu a amos sabbat a afub, ndò bēyègè boe bēngawòndi fes, bēmana fig ai mò, bēngadi. ² Bēfarisea bēvòg bò na: Asu dze miabò e dzom enè eki a amos sabbat? ³ Yesus nyè ai bò na: Nga mingalañ e dzam David angabò eyòñ angawog zie, nyè ai e bod bēngabè ai nyè esamba? ⁴ Akyàè ya anganyian a nda Zamba, anòndò bēmbañēla mētunēna, angadi, avèè fē e bod bēngabè ai nyè esamba? Bēmbañēla bēte bēnè eki tē di, hē bēfada etam mbò badi bò! ⁵ Nyè ai bò na: Mòn mod adzoe tò sabbat. ⁶ A amos sabbat mfē, ndò anyian a nda bikoan, angayègèlè. Mod ziñan gabè hala, wò mbo-nnomo woe ongabè nkat. ⁷ Bēsaña bēkalara ai bēfarisea bēngabè bēfòmbògò nyè, kamēna ayi sye mod a sabbat, asu yē na bēyēm mbol basòman nyè. ⁸ Nyè ayēmè tē mintsogan miaban, ndò adzo ai e mod angabè abèlè nkot wò na: Kodogo a si, otèbè a zañ ha. Ndò angakodo a si, atèbè. ⁹ Yesus nyè ai bò na: Masili mina na, dze mod ayeañ bò a amos sabbat, yē abe yē mbēñ, yē anyii enyiñ yē adzèè dzò? ¹⁰ Ndò abèbè bò bèsè, nyè ai e mod nyò na: Sama wò woe. Ndò angasam wò, wò odugan nyè bò mvoè. ¹¹ Bò bēdzie ai olun, bēngabui mēfèg bò bò mbol bayi bò ai Yesus. ¹² Mēlu mēte, ndò Yesus angakè a nkol na akogēlan,

ndò angakogēlan ai Zamba nguma ntye alu. ¹³ Eyòñ amos ongabò, ndò angaloe bēyègè boe, ndò atòb awom ai bēbè abè bò, ndò ayole bò na apostel: ¹⁴ Simun ya angayole na Petrus, ai Andreas manyañ woe, Yakobus ai Yohannes, Filip ai Bartolomeus, ¹⁵ Mateus ai Tomas, ai Yakobus man Alfeus, ai e Simun bēloege na Zelot, ¹⁶ Yudas man Yakobus ai Yudas Iskariot, ya angakuan ai nyè. ¹⁷ Ndò angasigi ai bò, atèbè a nkol a si; mod nkunda bēyègè boe ai abui bod ya Yudea osè ai Yerusalem ai a ntsag mañ mē Tir ai Sidon antoa ha. ¹⁸ Bēngasò na bazu nyè vogolo ai na basyeban akòn daban. E ba bèsè bēbe minsisim bēngabè ndégèlè bēngasyeban, ¹⁹ nkunda osè ongayi na bēnamba nyè, amu ngul engabè ekui nyè a nyòl, esye bèsè. ²⁰ Ndò angabede mis a yob mfa bēyègè boe bēngabè, nyè na: Bēsòmbòg, mina mimbubua, Amu edzoe Zamba yawoge ai mina. ²¹ Bēsòmbòg, e mina miawu zie etoa dzi, Amu miayi dzie. Bēsòmbòg, e mina ya miayon etoa dzi, Amu miayi woe. ²² Mina bēsòmbòg, eyòñ bod basiñ mina, bētimiñi mina, bēkònan ai mina, bēkiligi dzoe dan etòm mòn mod hē anè anè mbè dzam. ²³ Fonan amos te, mitaag, amu maan man mēnè abui a yob. Amu nala ngò fē bēngabēlan ai bēprofèt. ²⁴ Amala ai mina ya mibèlè akuma, Amu mimbèlè ya maan man. ²⁵ Amala ai mina ya minada etoa dzi, Amu miayi wog zie. Amala ai mina ya miawoe etoa dzi, Amu miayi tòbò a mēyèb, ndò fē miayi yon. ²⁶ Amala ai mina ngè bod bèsè balañ mina e mam mēnè mbēñ. Amu nala ngò besya baban bēngabēlan ai bēprofèt mēdugan. ²⁷ Ndò hm, e mina ya miavogolo ma, makad mina na: Diñan minziziñ mian, boan e bod basiñ mina mbēñ, ²⁸ vaagan e ba bakag mina mētè, kogēlan asu e ba batè mina. ²⁹ Lédégè e mod abimi wa amañ da edi avòg, tē wakaman ai e mod afadi wa eyie ewòman. ³⁰ Vaa e nyò adzaè wa; tē wa dali abè e nyò afadi endzoe. ³¹ E kan miayi na bod bēbò mina, eyè fē mina boan bò nala. ³² Ndò hm, ngè miadiñ e ba badiñ mina, za akyàè maa mibèlè ete? Amu bēsēm minsēm badiñ e bod badiñ bò. ³³ Amu, ngè miabò mbēñ hē e bod babò mina mbēñ, za maa anè mina ete? Bēsēm minsēm bò babò fē nala. ³⁴ Ngè miakole e bod miafidi na bayi mina dugan, za maa anè mina ete? Bēsēm minsēm bakole e bēsēm bēvòg asu yē na bēdugan nòn byem biaban. ³⁵ Ndò hm, diñan minziziñ mian, boan mbēñ, mikolègè, tē fidi dzom efè. Eyòñ te maan man mayi bò abui, miayi bò bòn bē e nyò ya yob ete, amu anè afu-nnēm ai e bod bē ngèt ai bēbe. ³⁶ Boan ngòl anè esoa anè ngòl. ³⁷ Ndò fē tē miatsig ntol, abog te bayi ki mina tsig ntol. Tē miakpèè bod a mēdzo, abog te bayi ki mina kpèè a mēdzo. Dzuan, abog te bayi mina dzu. ³⁸ Vaan, abog te bayi mina vè. Mbēmbè abom, atoa nségèzan, nyinan, asoege a si, nnyè bayi mina vè a mò. Amu e kan miayi vèg ndzò fē bayi mina vèg. ³⁹ Ndò aku bò nkana na: Yè ndindim onè dzam

lèdè ndidim mbòg zen? Nga bò bèsè bēbē bayi ku a ebe? ⁴⁰ Nyègè alod ki nyègèlè woe. ⁴¹ Dze wabēbē ekani enē manyòñ a dis, tē yen mboñ onē wamen a dis? ⁴² Eyè onē dzam dzo ai manyòñ ya na: A madzañ, dzoge mèvaè wa ekani enē wa a dis, wa tē yen mboñ onē wamen a dis? A mvomvol mod, tarigi vaè mboñ onē wa a dis, abog te hm otoan yen anē wavaè ekani enē manyòñ a dis. ⁴³ Mbēmbē ele ziñ asēki dzam wum mbē ebuma, ngē ki na mbē ele awum mbēmbē ebuma. ⁴⁴ Amu ele esē yayēmban a ebuma dzie. Amu bakad ki tòb sa a ele biyò a si, ngē ki na bibuma bi wayn a biyò bi asas. ⁴⁵ Mbēmbē mod awum hē abēñ a nnēm woe, ndò fē mbē mod awum abe a nnēm woe. Amu anyu lakòbò hē abui mam anē mod a nnēm. ⁴⁶ Dze ben mialòñ ma na a Nti, a Nti, dzam da mina tē bò e mam madzo? ⁴⁷ E mod osē azu abē ma, awogo bibug biana, abò fē biè, mazu mina lèdè e kan mod afulan ai nyè. ⁴⁸ Anē anē e mod aloño nda, ndò angafag, adugan fag, asò sum mēndie a nkom. Ndò ndon engasò, biyèyèg bidzimbi e nda nyi, tège dzò dzam suguzu, mbol engabē nloñan mbēñ. ⁴⁹ E nyò ki awog, tē bò e mam madzo, anē anē e mod angaloñ nda a si tège ai mfañ nkom a si; eyòñ biyèyèg biadzimbi dzò, eku fò a si; ndò nkuan nda te yaku wayi bò mfañ nkuan.

7 Eyòñ bibug bie bingaman dzie bod a mēlò, ndò akē a Kafarnao. ² Ndzoe ntèd bēzimbi mbòg angabē abēlè olò angabē adiñi, olò te okòndò ha abui, bēkon bēlindigi, bēyēmē bēlindigi; ³ Awog angawog na Yesus anē hala, ndò angalom bēnyia-bodo-mvia bē Yuden na bēsili nyè ngē anē dzam sò, abò olò woe mvoè. ⁴ Ndò bēngakui abē Yesus, bēngakogēlan ai nyè abui, bò na: Akyēbē ai na obò nyè dò. ⁵ Amu adiñ ayòñ dan, ndò fē angaloñ bia nda bikoan. ⁶ Ndò hm Yesus akē nsamba ai bò. Hala akui ya man ntye ai nda, ndò ndzoe ntèd bēzimbi nyò alom bēmvoe na bēkad nyè na: A Nti, obē wu ndzug, amu makyēbē ki ai dò na onyian a ebēm dzama. ⁷ Asu te ben ndò mamen mēmbara sòñ a bē wa. Dzam da, kòbògò hē ebug, mbò-bisye wama abò mvoè. ⁸ Amu mamen mēnē e kan mod mēbēlè edzoe ya abēlan ai e bēzimbi madzoe; mēdzo ai e nyò na: kēlég, akēē; mēdzo ki ai mfē na: zaag, asò fē. Mēdzo ai mbò-bisye wama na: Bò anē osi, anē oka, abò fē. ⁹ Awog Yesus angawog nala, ndò akam, avēñan mfa e bod bēngabē bētoño nyè, nyè na: Makad mina na, mabē ya ki yen e kan nyēbē nyi hom mfē a Israel. ¹⁰ Ndò e bod angalom badugan a nda, bēkòbò na olò omboo ya mvoè. ¹¹ Ndò hm labò na, a mvus ya hala, ndò akē e tison enē dzoe na Nain, bēyègè boe batoñ nyè ha ai abui nkunda. ¹² A akui babi ai mbē tison, ondzi na bēngabēgē mbim mbañ mòn a abum nyia, mininga te atoa nkus, mod nkunda ya tison te atoa ai nyè esamba. ¹³ Ayen angayen nyè, ndò Nti angawog nyè engongòl, nyè ai nyè na: Tē wabad yon. ¹⁴ Ndò

asubu osu, anamba ewòli mbim, e bod bēmbē bēgē dzò bētēbē, nyè na: A ndoman, wa madzo ai nyè, kodogo a si. ¹⁵ Ndò mbim ongatòbò, akèè ai nkòbò, ndò avè nyè nyia woe. ¹⁶ Wòñ oku fò bod bèsè a nyòl, bēngalugu Zamba, bò na: Profèt nen akui abē bia, ai na: Nti asò yen ayòñ die. ¹⁷ Foe etsaman fò nala etyan ai nyè a Yudea osē ai a mvus nnam osē. ¹⁸ Ndò bēyègè bē Yohannes bēngamana nyè tie e mam mēsē ma. Yohannes aloe bēyègè boe bēbē, ¹⁹ alomo bò abē Nti, nyè na: Yè wa wayean sò, yè biyanga mfē? ²⁰ Eyòñ e bod ba bēngakui abē nyè, bò na: Yohannes ndu-bodo alom bia abē wa, nyè na: Yè wa wayean sò, yè biyanga mod mfē? ²¹ Abog te aben, angabē alēdēgē abui bod akòñ ai mintye, ai bēbē minsisim, abò fē na mindindim miyen. ²² Ndò ayalan bò na: Kañan lèè Yohannes e mam miayen, miwogo fē. Mindindim miayen, mim-bombog miawulu, minzēzam miáfuban, mindondòg miawog, mimbim miahēbē, mimbubua mingawog mbēmbē foe. ²³ Mvòm ai e nyò aku ki mbēg etòm dzama. ²⁴ Adugan bēyègè bē Yohannes bēngadugan, ndò akèè na akòbò ai nkunda atyan ai Yohannes na: Dze mingakē yen a nkod-nnam? Yè e nden evundu yafòñan? ²⁵ Dze hm ben mingakē yen? Yè e mod abēgē abēñ biyie? E bod bēbēgē abēñ biyie, a bēbēlè fē byem bi mò bētoa a mēnda minkukuma! ²⁶ Dze hm mingakē yen tug? Yè profèt? Owe, alolod profèt! ²⁷ E mod nyòlò ñnyè bēngatil na: Yēnē sik, malom wa englès wama osu, ñnyè ayi wa kom zen osu. ²⁸ Makad mina: A bòn bē bininga, mod ziñ a lod ki Yohannes. Dzam da, e nyò anē mēligi-mvua a edzoe Zamba alod nyè. ²⁹ E bod bèsè bēngabē bēwogo, ai bēnòndò bē ntòlò, bēngalugu Zamba mbol bēngaduuban nduan Yohannes. ³⁰ Bē-farisea ai bod bē mvende bēngabēan nyian Zamba, amu bandzēki duuban abē nyè. ³¹ Mayi vèg bod ya e mvòñ nyi ai dze, ndò ki bafulan ai dze? ³² Bafulan ai bòngò ya bētoa a nsēñ angara, bēloegan bò bò, bò na: Bibom mina mēzik, mina tē dzēm; akē mina yia bia mēlunga, mina tē yēb. ³³ Amu Yohannes ndu-bodo angasò, nyè tē di mbañēla, tē nyu wayn, mina na: Abēlè mbē nsisim. ³⁴ Mòn mod akē sò, adzaag, anyaaag, mina na: Yēnē ndondòg ai nsòg mēyòg, anē eyòñ ai bēnòndò bē toya ai bēsēm minsēm. ³⁵ Ndò hm, bòn bē fèg bayi dzò bòlòlò na enē sosoo. ³⁶ Ndò man farisea ziñan ga-banda nyè na adi ai nyè, ndò angakē a nda man farisea te, ayēmē etoa. ³⁷ Mininga ziñ angabē a tison hala, mininga minsēm; Awog angawog na atoa a nda man farisea, ndò asò ai nlòmbi mbòn, ³⁸ ndò atēbē babi a mvus mēkol moe, angayon, angasoe Yesus bibēga bie a mēkol, angafimi ai esil ya nlo woe, awòbògò nyè mēkol ai mò ai mbòn hi. ³⁹ E man farisea angabanda nyè angayi yen nala, anganyiñ a nnēm etere na: Ngē e mod nyò atoa profet, ngē ayēm e kan mininga yanamba nyè nyi, na anē nsēmē minsēm. ⁴⁰ Yesus nyè ai nyè na: A Simun, mēbēlè nkòbò ai wa.

Nyè na: A ñyègèlè, kòbògò. ⁴¹ Yesus nyè na: bod bēbē bēngabē bēbēlè nkole-mòni mbòg mvola: mbòg abèlè nyè minsañ mi mòni mintèd mitan, e nyò mbòg mē-wom mētan. ⁴² Mbol tègè ai e mòni badugan nyè, ndò angadzu bò bēsè bēbē. Za ya abè bò ayi nyè diñ a bui? ⁴³ Simun nyè na: Mavèg na e nyò bēdzu abui. Nyè ai nyè na: Oyen fò mbēñ. ⁴⁴ Ndò avēñan mfa mininga angabē, nyè ai Simun na: Wayen e mininga nyò a? Mēnyian wa a nda, wa tègè ma soe mēndim a mēkol. Nyè awòbò hm ma mēkol ai bibēga, ndò afimi mò ai esil. ⁴⁵ Wandzēki wuban ai ma: Mfa woe, anē mēnyian ha ana, anē hē awuban ai ma a mēkol. ⁴⁶ Wandzēki ma wòbò mbòn a nlo. Nyè awòbò ma mbòn a mēkol. ⁴⁷ Makad wa na, etòm te, abui minsēm mie mivaaban nyè, amu adiñ abui. E nyò badzu abòd, adiñ abòd. ⁴⁸ Nyè ai nyè na: Minsēm mie mivaaban wa. ⁴⁹ E bod bēngabē toa ai nyè ha bēkèè hm na balañèdan ha na: Za ben nyò avaè tò minsēm? ⁵⁰ Nyè ai mininga na: ñyēbē woe onyii wa. Okèlè mvoè.

8 Eban tè kog, ndò angayēm zen a bētisòn ai mal, ayedēgan, abendēge mbēmbē foe edzoe Zamba, bē awom ai bēbē bētoa ai nyè, ² bininga bēziñ ya bēngasyeban bēbē minsisim ai akòn, Maria ya anē mēbedan na Magdalena, a minsisim zamgbal mingakui a nyòl, ³ ai Yoanna ngal Kudza mbò-esye Herodes, ai Susana, ai abui bininga bēfē; mbò bēsye bò ai byem bi mò biaban. ⁴ Mbol mod nkunda angakoan ai e bod bēsè bēkèlè basò a bētisòn bēzaa abē nyè, ndò aku nkana na: ⁵ Mbè mvòn angakui na abè mvòn dzie. Eyòn abè ha, abim ziñ a kuu a mgbag zen, bēmana dzò kòrò ai mēkol, anon ya yob amana dzò di. ⁶ Mvòn fē ekuu a si bikok, ndò engafaè, emana kod mbol tègè ai mēndim. ⁷ Mvòn fē ekuu a zañ biyò, ndò biyò bingafaè ai dzò, bimana dzò woe. ⁸ Mvòn fē ekuu a mbēmbē si, ndò enganañ, ewumu bibuma biyòn ntèd. Eyòn akòbògò nala, ndò abam a yob etere na: E mod abèlè mèlò na awog, awogo! ⁹ Ndò bēyègè boe basili nyè mbol nkana hi watyan. ¹⁰ Nyè na: Mina mibèlè mvòm ya awog ndimba ya edzoe Zamba; makòbò ai e bod bēvòg hē a minkana, asu yē na bēyen, tè toan yen, bēwog, tè soñ. ¹¹ Nkana hi watyan na: Mvòn enē ebug Zamba. ¹² E ba ya mgbag zen bēnē e bod bawog. A mvus hala, Satan asòò, avaè bò ebug a minnēm asu yē na tè bayēbē, bēkodeban. ¹³ E ba ya bikok mbò bandòn ebug ai abui mintag eyòn bawog dzò, ndò hm babèlè ki minkañ, bayēbē hē man etun, a abog mēbobèla, bēmana ku a ñyēbē. ¹⁴ E mvòn yaku a biyò: e bod bawog, dzam da asu minlañèdan ya nnēm, ai akuma, ai mintag ya enyiñ, bēmana dzòlan, tè wum bibuma. ¹⁵ E mvòn ya mbēmbē si: e ba ya bawog ebug ai mbēmbē nnēm, bēbaala dzò, bēngawum bibuma ai mban. ¹⁶ Mod ziñ a koe ki alamba na abudi dò ngè ki na atele dò a enòñ asi, dzam da atele dò a etelēga asu yē na e bod banyian a nda bēyen mfyè. ¹⁷ Amu dzom

ziñ esòli ki a yangabò tè kulan, ngè ki na dzom etoa a mēsoe a yangayēmban ki, ekui fē a ngēñ. ¹⁸ Boan okala ai e kan miawog: E mod abèlè, bayi nyè bag a yob. E nyò abèlè ki, bayi nyè fadi e man abim atsog na abèlè. ¹⁹ Ndò nyia ai babēnyañ bēngasò abē nyè, dzam da tègè ai mbol basubu nyè babi etòm abui bod. ²⁰ Ndò hm bakad nyè na: Nyoa ai babēnyòn bētèlè a nsēñ, bayi na bayen wa. ²¹ Nyè ai bò na: Nyia wama ai babèdzañ bēnē e ba bawog ebug Zamba, bēbò fē dzò. ²² Ndò fò angabò amos ziñ na: Yesus abèdè a efunnga ai bēyègè boe, nyè ai bò na: Ndañan a kindig mañ a yat. Ndò bēngayēm dulu. ²³ A bēdaña ai mal ha, ndò abiman a oyò. Ndò nkulu evundu angatye a zañ osoe, mal mēngadzie ai mēndim, abe antoa bò babi. ²⁴ Ndò bakè mfa angabē, bēhèlè nyè, bò na: A ñyègèlè, a ñyègèlè, biamana dzañ! Ndò angatèbē, abama ai evundu, ai minsum mēndim. Ndò bingavòbi, miēñ ontoa. ²⁵ Nyè ai bò na: Eyè ñyēbē waan onè he? Ai e wòn bēkònò, bēngakam bò bò na: Za nyò ana? Adzoe tò evundu, tò mēndim, bingawog nyè! ²⁶ Ndò basuan a nnam Gerasene, a kindig Galilea ayat. ²⁷ Atele angatele mēkol a si, ndò mod ziñ ya tisòn angazu toban ai nyè; mod te angabē abèlè bēbe minsisim; hala te atòbò ya nsò ban mèlu, ndò hm angabē tè tòbò a nda, hē a mēsòn. ²⁸ Ayen angayen Yesus, ndò angaboe sēm, alaban nyè a mēkol a si, ndò adzo a yob ete na: Dze enē a zañ bia wa, a Yesus mòn Zamba ya yob ete? Makogèlan ai wa, obè ma tibili. ²⁹ Amu angabē abama ai mbē nsisim na okui mod a nyòl. Hala te nsisim te obi ya nyè kòm. Ndò bēkarèga nyè tindi mēsuñ ai mbog, dzam da, ñnyie anē atye mēsuñ, mbē nsisim alindi nyè a nkod-nnam. ³⁰ Ndò Yesus angasili nyè na: Dzoe doe anē ya? Nyè na: Nkunda; amu abui bēbe minsisim bēnganyian nyè a nyòl. ³¹ Ndò bēngakogèlan ai nyè na tè abam ai bò na bēku a ndoñ asi. ³² Mod nkunda ngoe angabē a mēdiga a nkol a yob. Ndò bēngakogèlan ai nyè na avè bò ngul na bēkè a ngoe te. Ndò angavè bò ngul nala. ³³ Ndò bēbe minsisim bēngakui mod a nyòl, bēnyian a ngoe, nkunda ngoe obugi a mbimbiñ asi, bēsuman a mañ, bēyimbi. ³⁴ E bod bēnòniñi ngoe bēngayi yen e dzam angalod, ndò bēngatub, bēkè dò lèè a tisòn ai a mēfub. ³⁵ Ndò bod bēngazu na bazu yen e dzam angabò, bēsò abē Yesus, ndò bakòb e mod minsisim mingakui a nyòl nyò atoa Yesus a mēkol a si, abègè biyie bie, ai fèg dzie esè, ndò wòn waku bò a nyòl. ³⁶ E bod bēngayen bēngalèè bò e kan e mod angabē bēlè bēbe minsisim angakodeban. ³⁷ Ndò nkunda bod bēsè ya dzal Gerasena basili nyè na akodo tè bò a dzal, amu mod wònñan gaku bò a nyòl. Ndò angabed a efunnga, adugan. ³⁸ E mod minsisim mingakui a nyòl nyò angakogèlan ai Yesus na akè ai nyè esamba. Ndò Yesus angasoe nyè, nyè na: ³⁹ Dugan a nda dzoe, olèè e mam Zamba abò wa. Ndò angakè a tisòn esè, akè alèè e mam Yesus angabò nyè. ⁴⁰ Eyòn

Yesus adugan ha, ndò mod nkunda asoan ai nyè. Amu abui bod bēngabē yanga nyè. ⁴¹ Ndò mod ziñ, dzoe na Yairus, angasò; angabē ntēbē-osu ya nda bikoan. Ndò aku Yesus a mēkol a si, angakogēlan ai nyè na azu tē a nda dzie ⁴² amu angabē bēlē mbañ ngòn, dzam bò mimbu awom ai mibè, ndò ngòn mininga te etoa awu ai enyiñ ntye mbòg. Eyòñ akēlè ha, ndò abui bod bēngayēm fò nyè a nyòl. ⁴³ Ndò mininga ziñ ya mēki mēngabē mēkui ya nyè a nyòl dzam bò mimbu awom ai mibè, angamana dzèè mōni woe osè a bod mēbala, tē ai e mod asye nyè, ⁴⁴ angasubu osu, anamba wò ewòman dzie, ndò mēki mēngatsigi etye etye te. ⁴⁵ Yesus nyè na: Za anamba ma? Mbol bod bēsè besiege, Petrus nyè na: A ñyēgēlè, abui bod baku wa ayob, bēfidi wa. ⁴⁶ Yesus nyè na: Mod ziñan amba ma, amu mēwodan anè ngul yakui ma a nyòl. ⁴⁷ Mbol mininga angayen na asēki ai asòbò, ndò angakè ai wòn osè, aku nyè a si osu, amana fē lèè etòm ahè namba nyè ai mbol angabò mvoè a zañ bod ete ha. ⁴⁸ Nyè ai nyè na: A ngò dzam, ñyēbè woe onyii wa. Okēlè mvoè. ⁴⁹ Angēnè akòbògò ha, ndò mod ziñ asò a nda ndzoe nda bikoan nyè na: Ngò dzoe ewu ya. Tē wabad ndēgēlè ñyēgēlè. ⁵⁰ Mbol Yesus angawog, nyè ai nyè na: Tē wambara, yēbēgè hē ñyēban, abog te ayi kodeban. ⁵¹ Eyòñ angakui a nda, ndò andzēki dzoge na mod ziñan yian ai nyè sēsala hē Petrus ai Yohannes ai Yakobus, ai esya ai nyia mòngò. ⁵² Bod bēsè bēyono, bēyēbè mòngò. Nyè na: Tē miayon, amu asēki ñwuan; akè oyò. ⁵³ Bēngawoe nyè amu bēyēmè na anè ñwuan. ⁵⁴ Ndò angabi nyè a wò, aloe, nyè na: a mòngò, kodogo a si. ⁵⁵ Ndò nsisim woe ongadugan sò, atēbè etye etye te; ndò Yesus adzo na bēvè nyè dzom ya adi. ⁵⁶ Bēbonde boe bēngakam fò abui; Ndò angabende bò na tē bakad mod ziñ e dzam angalod.

9 Ndò angaloe bē awom ai bēbèè, avēè bò ngul ai edzoe a nyòl bēbè minsisim bēsè, ai na bēsye akòn, ² ndò angalom bò na bēyedān edzoe Zamba, ai na bēlèdè akòn, ³ nyè ai bò na: Tē mianòn dzom ziñ a miakè a zen, tò ntum, ngè mfēg, ngè mbañèla, ngè mōni, tò ki na mibi biwòman bibè. ⁴ Ndò fē, e nda miayi nyian, eyè tòbògan ete, eyè fē mityege ete. ⁵ E ba bandzēki soan ai mina, eyòñ miakodo a tisòn te, sasan mbulug onè mina a mēkol asu mbòòlan waban. ⁶ Ndò bēngatye, bēngakè bakè a bētisòn, bētisòn, bēyedēgan mbēmbè foe, bēlèdēgè fē bod hom osè. ⁷ Ndò Herodes Tetrarka, angawog e mam mēsè mēlodo ma, fēg engadzañ nyè ai mbol bod bēziñ bēdzoo na Yohannes ahēbè a bēkon, ⁸ bēvòg ki bēdzoo na Elias ayene, bēvòg bò na mbòg ziñ ya bēprofet ahēbè a sòn. ⁹ Herodes nyè na: Mamen mēngatsig Yohannes nlo. Za ben hm mawog abui mam di mētyan ai nyè? Angadzēñ hm na ayen nyè. ¹⁰ Adugan apostel bēngadugan, ndò balèè nyè e mam mēsè bēngabò. Ndò anòn bò, akēlèg ai bò, hē bò bò a e tisòn enè dzoe na

Betsaida. ¹¹ Minkunda mingayi yēm nala, bēngatoñ nyè. Ndò angasoan ai bò, angakad bò mam mē edzoe Zamba, angalèdè fē e ba bēyañan ai evovoe. ¹² Amos ongakè hm wayimbi. Ndò bē awom ai bēbèè badzo ai nyè na: Soege nkunda bod asu yē na bēkè e mal mal ya ngòdò ha, bēdzēñ mēdzogobo, bēdzēñ fē e dzom badi, amu binè a nkod-ñnam ha. ¹³ Nyè ai bò na: Mina bēben vaan bò e dzom ya adi. Bò na: Biabēlè ki abui, hē bēmbañèla bētan ai kòs ebè, sè na bia bēben bikè kus bidi asu e bod bēsè ba. ¹⁴ Amu bēngabē dzam bò bakuda bētan. Ndò hm adzo ai bēyègè boe na: Toan bò a si a mēngoe, anè angoe bod mēwom mētan. ¹⁵ Ndò bēngabò nala, bēmana toa bò bēsè a si. ¹⁶ Ndò anòn e bēmbañèla bētan ai kòs ebè nyi, abede mis a yob, afubu biè, amana bēg, akalan bēyègè na bēvè bod. ¹⁷ Ndò bēsè bēngadi, bēdzie, ndò bēngakoan e bi bingaligi, biad bitun bēmbañèla awom ai bibè. ¹⁸ Ndò hm labò na, mbol angabē akogēlan nyè etam, bēyègè bētoa ai nyè, ndò asili bò na: Bod badzo na mēnè za? ¹⁹ Ndò bayalan na: Yohannes ndu-bodo; bēvòg badzo na onè Elias, bēvòg na onè profèt ziñ ya okoba ya adugan hēbè a sòn. ²⁰ Nyè ai bò na: Mina hm ki, miadzo na mēnè za? Ndò Petrus ayalan na: Onè Kristus Zamba. ²¹ Ndò angatēbèlè bò na tē bakad tò mod ziñ adzo te, ²² nyè na, mòn mod ayeān dzugi abui, bēnyia-bodo-mvia bēsie nyè, ai bēfada ai bētili bēkalara, bēwoe nyè, dzam da ahēbè a sòn a amos lala. ²³ Ndò adzo ai bò bēsè na: Ngè mod ziñ ayi na azu abie ma, asiege nyè emen, abēgè klos dzie amos osè, azu atoñ ma. ²⁴ Amu e nyò ayi na abaala enyiñ dzie, ayi dzò dzèè. E nyò ki adzèè enyiñ dzie asu dama, e nyòlò te ayi dzò kode. ²⁵ Mfi dze onè na mod akyēbè ai si esè, ngè adzèè nyè emen? ²⁶ Amu e nyò awog osòn asu dama ai asu bibug biama, mòn mod nyè fē ayi nyè wog osòn eyòñ ayi sò a дума die ai e di esya ai e di mimfufub benglès. ²⁷ Makad mina bēbèla, bod bēziñ bētētēlan ha a bayi ki nyumulu awu sè na bētari yen edzoe Zamba. ²⁸ Ndò hm labò na, dzam bò mēlu awom a mvus e bibug bi, ndò anòn Petrus ai Yohannes ai Yakobus, abèdè a nkol na akogēlan. ²⁹ Abog akogēlan ha, ndò asu die angatsende, eyie dzie engafum hē anè ten. ³⁰ Bod bēbè bēngalèè ai nyè, bēngabē na Moses ai Elias; ³¹ E bod bēngayene ba bēngalèè adzo awu die ya angabē na layene a Yerusalem. ³² Petrus ai e ba bēngabē ai nyè bēngaku oyò. Ahēbè angahēbè, ndò bayen дума die ai e bod bēbè bēngabē tēlè ai nyè. ³³ Eyòñ bēngasolan, Petrus nyè ai Yesus na: A ñyēgēle, anè mbēñ na bitòbò ha; ndò ñloñan bibēm bilè, dzia asu doe, dzia asu Moses, dzia asu Elias; emen tē yēm e dzam adzo. ³⁴ Akòbògò nala, ndò nkut ongasus bò a nyòl. Bēngakòn wòn a bēnyian a nkut ha. ³⁵ Ndò kiñ yasò a nkut ete na: Mòn wama ya mēngatòb nyòlò, vogolan nyè. ³⁶ Amana kiñ engamana kòbò, Yesus antoa etam. Bò fē hē bivòl, ndò fē mēlu mēte, bandzēki kad

tò mod e mam bēngayen. ³⁷ A amos otsaag hala, ndò basus a nkol a si, mod nkunda atoban ai bò. ³⁸ Mod ziñan gabam a nkunda ete ha na: A ñyègèlè, makogèlan ai wa, vòligi te mòn wama, anè ma mbañ mòn. ³⁹ Mbè nsisim akad nyè bi, etye etye angabam, awoa nyè a si, avul angakui nyè a anyu; anè tè nyè dzoge sè na abò nyè mbè dzam. ⁴⁰ Mèkogèlan ya ai bēyègè boe na bētsidan nyè, bò tègè ai ngul te. ⁴¹ Yesus nyè na: A mvòn bod minè tègè ai ñyèbè, mitoa fè dzongo, mayi tòbò ai mina akui ve, mèdzibigi mina? Zaag ai nyò mòn ha. ⁴² Nnyie anè angasubu, ndò fè mbè nsisim awundi nyè, awoa nyè a si. Yesus abama ai mbè nsisim, abò mòngò mvoè, ndò avè nyè esya. ⁴³ Bèsè bēngakam duma Zamba. Mbol bod bèsè bēkama e mam abògò, ndò adzo ai bēyègè boe na: ⁴⁴ Toan nyili e bibug bi a mèlò man, amu mòn mod ayi kuan a mò mè bod. ⁴⁵ Dzam da, bandzèki wog ebug te, ndò fè engabè bò ndimba e kan yè na bò tè wog, hē bò bēmbārèga nyè sili adzo ebug te. ⁴⁶ Ndò minlañèdan miakui bò a zañ ha na za anè mfañ a lodo e ba bēvòg. ⁴⁷ Mbol Yesus ayēmè mintsogan ya minnēm miaban, ndò anòn man mòngò, atele nyè babi ai emen, ⁴⁸ nyè ai bò na: E mod osè asoan ai e man mòngò nyò a dzoe dama, ma asoan ai nyè. E mod ki asoan ai ma, asoan ai e nyò angalom ma. Amu e nyò anè mèligi-mvua a mina bèsè, ñnyè anè mfañ a bui. ⁴⁹ Ndò Yohannes adzo ai nyè na: A ñyègèlè, biyen mod atsidègan bēbè minsisim a dzoe doe, ndò bidzo na biakaman ai nyè dò, amu asèki ai bia esamba. ⁵⁰ Yesus nyè ai nyè na: Mibè kaman ai nyè dò. E nyò asèki mina e ngam y'ayat anè ai mina ngam dzia. ⁵¹ Eyòn mèlu yè na anònèban a yob mēngakui, ndò angatye na akè a Yerusalem. ⁵² Ndò angalom bod osu; ndò bakè, bēnyian a tisòn bēsamaritan na bakomèzan nyè etoa ete. ⁵³ Hè da, bandzèki soan ai nyè, mbol angabè akèlè ai dulu osu a Yerusalem. ⁵⁴ Ayènè bēyègè boe Yakobus ai Yohannes bēngayen nala, bò na: A Nti, yè wayi na bibò na ndoan esus a yob, emana bò? ⁵⁵ Ndò avèñan ai mvus, akaman ai bò dò. ⁵⁶ Ndò bēngakè dzal afè. ⁵⁷ A bēkèlè a zen ha, ndò mod ziñ a kad nyè na: Mayi wa toñ tò okè ve! ⁵⁸ Yesus nyè ai nyè na: Mvag ebèlè mimbil, anòn ya yob abèlè mumba, hē da mòn mod abèlè ki e hom aboo nlo. ⁵⁹ Nyè ai mod mfè na: Zaag wabie ma. Mod te nyè na: A Nti, dzoge tè ma mētari kè dzèb tara. ⁶⁰ Nyè ai nyè na: Dzoge mimbim midzèb mimbim miaban; mfa woe, zaag kè wayedan edzoe Zamba. ⁶¹ Mod mfè nyè na: Mazu mabie wa, a ñyègèlè. Hè da, tarigi ma dzoge na mèkè yaan ai nda-bod dzama. ⁶² Yesus nyè ai nyè na: Mod afufudi wò a ebag esye, angadugan bēbè a mvus. E nyòlò te ayea ki ai edzoe Zamba.

10 A mvus hala, ndò Nti atele bod bēfè mēwom zamgbal ai bēbè, alomo bò bēbè bēbè osu, a e tisòn esè ai e hom osè emen angabè na akè. ² Angabè

adzoo ai bò na: Mèkoe bidi mēnè abui, bēbò bisye mbò bētoa abòd. Kogèlan hm ai Nti mèkoe bidi na alom bēbò bisye a mèkoe moe. ³ Kañan! Yènan, malom mina anè mintomba a zañ mvu afan. ⁴ Tè mianòn tò mfèg, tò ekpa, tò ngob; tè miasug tò mod ziñ a zen. ⁵ E nda ya miayi nyian ete, mitarigi dzo na: Mvoè ai e nda nyi. ⁶ Ngè mòn mvoè anè ete, mvoè dzan yayi sus abè nyè. Ngè tegè ai nala, yayi dugan abè mina. ⁷ Tòbògan a nda te, midzaag, minyaag fè e dzom bavè mina. Amu mbò-esye akyèbè ai maan moe. Tè miakè miawulu a mēnda mēnda. ⁸ E tisòn esè minyian ete, bēsoan ai mina, dzaan e dzi bavè mina, ⁹ boan e minkokòn minè ete mvoè, mikada bò na: Edzoe Zamba esubu ya babi abè mina. ¹⁰ E tisòn esè minyian ete, bò tè soan ai mina, kuan, mitèbè a zañ nsèñ ete, mina na: ¹¹ Tò mbulug ya tisòn a walad bia a mèkol hi, biasas mina wò. Miyēmè hē na edzoe Zamba esubu ya babi. ¹² Makad mina na, amos te, Sodoma ayi bi ovèves alodo tisòn te. ¹³ Amala ai wa, a Korazin, amala ai wa a Betsaida. Amu, ngè e biyèñ bi mam bingayènan abè mina biyènan a Tir ai Sidon, ngè bēngavèñan ya kòm, bēbòdò minkut, bēwòbògò asub. ¹⁴ Dzam da, Tir ai Sidon bayi bi nkat ovèves alodo mina. ¹⁵ Mfa woe, a Kafarnao, yè wayi bedèban akui a yob? Yè wayi sigi akui a tolendoñ? ¹⁶ E mod awog mina, awog fè ma; E nyò ki abyandi mina, ma abyandi. E nyò hm abyandi ma, abyandi e mod angalom ma. ¹⁷ Ndo mēwom zamgbal ai bēbè bēngadugan ai mintag a nnēm, bò na: A Nti, tò bēbè minsisim bēngabè bò bia mēwog hē a dzoe doe. ¹⁸ Nyè ai bò na: Mēngayen anè Satan asòdan a yob anè zayañ. ¹⁹ Yènè, mēngavè mina ngul ya awulu nyò ai bēkaralèrè a yob, ai ngul ya atègè Nziziñi, ndò fè dzom ziñ yayi ki mina bò. ²⁰ Dzam da, tè miadañ tag na minsisim miabò mina mēwog, taan na moe mēnè mina ntilan a yob. ²¹ Awola te, ndò angafon ai ngul Zamba, nyè na: Makaan wa, a tara, a Nti yob ai si, amu ongasòli mimfèfèg ai bēyēmè e mam ma, okulan mò ban bòngò. Owe, a tara, amu nala ngò wamen ongafuu nnēm. ²² Tara angavè ma dzom esè, ndò fè mod ziñ ayèm ki mòn, ngè sè ki esya; mod ziñ ayèm ki tara, ngè sè ki mòn ai e mod mòn ayi na akulan dò. ²³ Ndò avèñan mfa bēyègè bēngabè, nyè ai bò mbombòg na: Mvòm ai e mis mayen e mam miayen ma. ²⁴ Amu makad mina na abui bēprofèt ai minkukuma bēngayi du na bayen e mam miayen ma, dzam da bandzèki yen; bēyii fè du na bawog e mam miawog ma, tè mò wog. ²⁵ Ndò mod mvende ziñan gakodo a si na abobolo nyè, nyè na: A ñyègèlè, mèbò dze asu yè na mèbi enyiñ kòm? ²⁶ Nyè ai nyè na: Dze enè ntilan a mvende? Walañ ya we? ²⁷ Ndò ayalan na: Odiñi Nti Zamba woe ai nnēm woe osè, ai nsisim osè, ai ngul dzoe esè, ai fèg dzoe esè, odiñi fè manyòn anè wamen. ²⁸ Nyè ai nyè na: oyalan mbèñ. Bò nala, wayi bi enyiñ. ²⁹ Mbol e mod nyò ayii na alèdè emen, nyè ai Yesus na: Za hm anè

madzañ? ³⁰ Yesus nyè na: Mod ziñan gakodo a Yerusalem, angasigi a Yeriko, ndò angaku a mò bizilngan, ndò bēngasòdi nyè biyie, bēmana nyè yit, ndò balig nyè hala, awu ai enyiñ ntye mbòg. Bò bēkèlèg. ³¹ Ndò latoban ha na fada ziñan gabè asigi zen te, ndò ayen e mod nyò, ayēmè zen fè. ³² Dzam dēda fè, man levit asò hom te, ayēnè nyè, asaala nyè. ³³ Ndò man Samaritan ziñ ya angabè a dulu azu kui abè e mod nyò; ayen angayen nyè, ayēnè fò nyè ngòl, ³⁴ ndò asubu babi, amana nyè fañ mēvēr, asoege mbòn ai wayn, ndò atoa nyè a ekabèli dzie, akèlè ai nyè a nda-bēyēñ, angatuñulu nyè. ³⁵ E kidi lende ya hala, ndò akuli mōni, minsañ mibè, avèè e mod angabè ai nda-bēyēñ, nyè ai nyè na: Tuñulu nyè; e dzi esè wayi dzèè a nyòl dzie, mayi wa vè eyòn mayi dugan. ³⁶ Za ya e bod bēbè ba, a nyēnan woe, za angabò anè anè manyañ e mod angaku a mò bizilngan? ³⁷ Nyè na: E nyò angayen nyè ngòl. Yesus nyè ai nyè na: Kèlèg hm, wa fè obò nala. ³⁸ Eyòn bēkèlè ha, ndò anganyian a dzal ziñ. Minginga ziñ, dzoe na Marta angasoan ai nyè. ³⁹ Angabè abèlè manyañ dzoe na Maria, Maria te atoa Nti a mèkol a si, avogolo ebug dzie. ⁴⁰ Marta nyè angabè andēnè ai bisye bi nda na abèlan ai bod. Ndò asò, nyè na: A Nti, dze yè landègèlè ki wa na madzañ alig ma etam mēndēnè ai bisye? Kada nyè na avòli ma. ⁴¹ Nti nyè ai nyè na: A Marta, a Marta, wawu ndzug, ondègèlè wamen asu abui mam, ⁴² dzidzia endzò enè ai mfi. Amu Maria atòb mbēmbè ngab ya bēngādali ki nyè.

11 Ndò hm lazù bò na, mbol angabè hom ziñ, akogèlan, eyòn angamana kogèlan, ndò mbòg ya bēyègè boe adzo ai nyè na: A Nti, yègèlè bia mbol bakogèlan, akyaè ya Yohannes angayègèlè bēyègè boe. ² Nyè ai bò na: Eyòn miakogèlan, midzoo na: A tara, dzoe doe afubugan. Edzoe dzoe ezaag. ³ Vaa bia e bidi biayaan ai biè amos osè. ⁴ Dzu bia minsēm mi-an, amu bia fè biadzu e mod osè abèan bia. Tè walèdè bia a mèbobèla. ⁵ Nyè ai bò na: Za ya abè mina abèlè mvoe, akèlè abè nyè ai zaña lu, nyè ai nyè na: a moe, kolège ma bēmbañèla bèlè, ⁶ amu mvoe dzama endēmè ma sòh a dulu, ndò mabèlè ki e dzom mabèlan ai nyè ete. ⁷ E nyò mbòg ayalan a nda ete, nyè na: Dzoge ma, tè waandègèlè ma. Mbè ofèdban ya, ndò fè bòn bama ai mamen, bimana ya bombo a si. Masèki dzam kodo a si na mazu wa vè dzom ziñ. ⁸ Makad mina na: tò abò tè kodo a si na avè nyè mbol anè mvoe dzie, ayi fò kodo a si, avèè nyè e dzom ayañan ai dzò asu mban nsilan woe. ⁹ Ndò makad mina: Siligan, bayi mina vè. Dzēñan, miayi sòm; kudan, bayi mina yaè. ¹⁰ Amu e mod osè asili, abi. E nyò adzēñ, asòm. Bayaè e nyò akud. ¹¹ Esya mbe ya abè mina mòn ayi nyè sili kòs, angavè nyè nyò a mēyian mè kòs? ¹² Ngè ki na asili nyè aki kub, angavè nyè kara olèrè? ¹³ Ndò hm, ngè e mina ya minè bēbe, miayēm

vè bòn ban mimbēmbè bifaè, biyòn biam e tara ya yob ayi vè e ba basili nyè Mfufub Nsisim? ¹⁴ Yesus angabè atsidègan mbè nsisim otoa mvug. Eyòn mbè nsisim nyò angakui, mvumvug ongakòbò, minkunda mingakam. ¹⁵ Bèvòg bēziñ ya ete bò na: Atsidan bēbe minsisim a dzoe Belzebul, nkukuma minsisim. ¹⁶ Bèvòg bēngadzè nyè, bēsiliigi nyè na abò ndēm esòò a yob. ¹⁷ Mbol angabè ayēmè mintsogan miaban, nyè ai bò na: Edzoe esè yayidan ai eben yayi mana; e nda esè yaluman ai eben yayi ku. ¹⁸ Ngè Satan aluman ai emen, eyè edzoe dzie yayi tòbò ya? Sè mina miadzo na matsidan bēbe minsisim a dzoe Belzebul a! ¹⁹ Ndò hm, ngè matsidan bēbe minsisim a dzoe Belzebul, a dzoe za bòn ban batsidan bò? Asu te, mbò bayi mina tsig ntol. ²⁰ Ngè matsidan minsisim ai onyu Zamba, yēman hm na edzoe Zamba esò ya abè mina. ²¹ Eyòn ngungul mod waanòni nda dzie ai bikpè bisè, akuma die anè a mvòè. ²² Nnyie fè anè e mod alod nyè a ngul azu, atègè nyè, avaè nyè bikpè bie ya ahè fidi, amana haman byem bie. ²³ E nyò asèki ai ma, anè ma e ngam ya ayat; ndò fè e nyò akoan ki ai ma atsam. ²⁴ Eyòn mbè nsisim akui mod a nyòl, akè a nkod-nnam; akèè adzēñ e hom awaè, tè yen. Nyè na: Mayi dugan a e nda dzama masò ete. ²⁵ Abog te azu dzò kòb, bēmana ya voe, etoa ntaan ntaan. ²⁶ Abog te hm ayi kè nòn minsisim mifè milè, mitoa dzam abe milodo nyè, anyian, atòbò ete. Mēmana mè mod te mayi bò mēsis alodo e ma mè osu. ²⁷ Ndò labò na, abog akòbògò e mam ma, ndò mininga ziñan gavè kiña bod ete ha, nyè ai nyè na: Mvòm ai abum angabègè wa, ai e mèbè onganyañ. ²⁸ Nyè na: Mvòm abui ai e ba bawog ebug Zamba, bēbaala dzò. ²⁹ Mbol bod bēngabè hē azu abui, ndò akèè na akòbò na: E mvòn bod nyi enè mbè mvòn. Yadzēñ ndēm, ndò bayi ki bò vè ndēm hē e nyi Yonas. ³⁰ Amu e kan Yonas angabè ndēm asu bod ya Ninive, nala ngò fè mòn mod ayi bò asu e mvòn nyi. ³¹ Nkukuma mininga ya minkyè wayi tèbè a nkat ai bod ya e mvòn nyi, akpèè bò a nkat, amu angasò a abug si-ndon na azu wog fèg Salomon; Yēnè sik, e mod alod Salomon anè ha! ³² Bod ya Ninive bayi tèbè a si a nkat ai e mvòn nyi, bēkpèè dzò a nkat; Amu bēngavēñan ai ebug Yonas; Yēnè, e mod alod Yonas anè ha. ³³ Mod akokoe alamba, atele dò a asoe, ngè ki na emvañ a si. Batele dò a etelège-alamba a yob, asu yè na e bod banyian, bēyen mfyè. ³⁴ Alamba nyòl anè dis doe. Ngè dis layen wa mbēñ, nyòl dzoe esè enè a mfyè. Ngè anè hm fè abe, nyòl dzoe enè a dibi. ³⁵ Bò hm okala na tè mfyè ya onè abè wa ovēñan dibi. ³⁶ Ngè nyòl dzoe esè enè a mfyè, tègè ai man dibi, yayi bò a mfyè hē anè mfyè alamba wafyè wa. ³⁷ Abog akòbògò ha, ndò man farisea abanda nyè na akè di abè nyè. Ndò anyian, ayēmè etoa. ³⁸ Ayēnè man farisea angayen nala, angakam na andzèki soban osusua etsam-akag. ³⁹ Nti nyè ai nyè na: Mina bēfarisea, miasob kòb

ai elè a nsèh mbèh, mimana dzie ai ndòg ai abe a nnèm ete. ⁴⁰ A mèkud mè bod, nga e mod angakom nyòl, ñnyè fè angakom a nnèm ete? ⁴¹ Vaan hm al-mosen e kan enè mina a nnèm ete, abog te dzom esè yayi bò mfuban. ⁴² Dzam da, amala ai mina, bēfarisea amu miayaan efas awomo ya mvoñëlo, ai atëgëlè ai bitutuga bisè, mina tè yaan ngòl ai ediñ Zamba. Mingabè yēan bò e ma, tè voan e ma mèvòg. ⁴³ Amala ai mina, a bēfarisea, amu miadiñ etoa osu a mēnda bikoan, ai mēsugan a minsēh mi angara. ⁴⁴ Amala ai mina, amu minè anè zēzē mèbom mè sòn, a bod bawulu a yob tè yēm. ⁴⁵ Ndò ñyëgëlè mvende mbòg adzo ai nyè na: A ñyëgëlè, kē watè bia eyòñ wakòbò nala a! ⁴⁶ Nyè na: Mfa waan fè, mina bēyëgëlè bē mvende, amala ai mina, amu miakag bod adid mim-bëgè, mina bëben tè namba mimbëgè ai tò onyu mbòg. ⁴⁷ Amala ai mina, amu miamana kom mēsòn bēprofèt; besoa mbò bēngawoe bò. ⁴⁸ Miatoan lēdè ete na miayèbè mimboan besoa, amu mbò bēngawoe bò, mina ki mikomo mēsòn. ⁴⁹ Asu te fèg Zamba engadzo na: Mayi bò lom bēprofèt ai bē apostel, bayi woe, bētibili fè bēvòg ya ete, ⁵⁰ asu yē na bēsili e mvòn bod nyi adzo mèki bēprofèt bēsè ya mēngasoeban a si, atarigi a mētari mè si, ⁵¹ atarigi ai mèki mè Abel akui a mèki mè Zakarias ya angawu a zaña latar ai nda-Zamba. Owe, makad mina na, bayi sili e mvòn bod nyi ndòn te. ⁵² Amala ai mina, mina bēyëgëlè bē mvende, amu miavaè bidiiga bi oyēmè. Mina bëben tè nyian, e bod ki bēyii na banyian, mikaman ai bò. ⁵³ Ndò angakodo hala, bēsaña bēkalara ai bēfarisea bētari hm na basiñ nyè eyëgan, bēngandëgëlè nyè ai abui min-sili, ⁵⁴ bēlama na bēnòn nyè ebug ziñ a anyu.

12 A zañ ha, bakuda bē bod bēmana ya koan e kan yē na efidi entoa, ndò angakèè na akòbò ai bēyëgè boe, nyè na: Mikalëga ozēzañ mbañëla bēfarisea, onè mvol. ² Dzom ziñ esòli ki a yangakulan ki; dzom esèki a asoe a yangayēmban ki. ³ Ndò hm e mam mēsè mingakòbò a mēnyiñ, mayi wogēban a ngēēh, ndò fè e dzi minganyiñ a mēlò a nda etere, engayedēban a mindil a yob. ⁴ Mina bēmvoe bama, makad mina na, tè miambara e ba bawoe nyòl, a mvus hala tēgè ai e dzom babò. ⁵ Mazu mina lēb e nyò miayean mbara. Mbarëgan e nyò abëlè ngul ya awoa a tolendoñ, a mvus yē na awoe ya. Owe, makad mina, ñnyè mimbarëga. ⁶ Nga bakuan ai bēmvelkuma bēbè kaba ebè? Tò nala, Zamba avovoan tò mbòg ya ete. ⁷ Ndò fè tò esil dzan ya nlo enè ñlañan ñlañan. Tè miambara. Minè nkënga alodo bēmvelkuma. ⁸ Makad mina, e mod osè angamēm ma a mis mè bod, mòn mod nyè fè ayi nyè mēm a mis benglès bē Zamba. ⁹ E nyò angasie ma a mis mè bod, angasieban a mis benglès bē Zamba. ¹⁰ Ndò fè e mod osè angalañ mòn mod ebug, nala wayi nyè dzuban. Dzam da e nyò ayi mgbali Mfufub Nsisim, bayi ki nyè dò dzu. ¹¹ Eyòñ bayi kē ai

mina a mēnda bikoan ai a bēdzoe ai bētsig mintol, tè miasañan na miayi kaman ai mina bëben ya ana, ngè ki e dzam miayi dzo. ¹² Amu Mfufub Nsisim ayi mina yëgëlè e dzam miayean kòbò a awola te ben. ¹³ Ndò mod ziñ ya nkunda ha adzo ai nyè na: A ñyëgëlè, kada madzañ na akaban elig ai ma. ¹⁴ Nyè ai nyè na: A mod, za angatele ma ntsigi ntol ngè nkaba bilig a zañ dzan? ¹⁵ Nyè ai bò na: Mikalëga, mitubu fè kan ndòg esè, amu enyiñ mod yadañ ki na adañ abi byem bi mò. ¹⁶ Ndò akad bò mvulna na: Afub nkukuma mod ziñan gavu abui bidi. ¹⁷ Ndò abindi a nnèm ete, nyè na: Mēbò ya, mbol mabëlè ki e hom mafudi bidi biama? ¹⁸ Nyè na: Mazu hm bò na, mayi mana bug mēngunda, mēlòñ mēfè mētoa mēnen, abog te mayi koan akuma dama ai bidi biama ete, ¹⁹ abog te hm mayi dzo ai mamen na: A mod, obëlè abui akuma asu abui mambu: waègi, odi, onyu, ofon. ²⁰ Zamba nyè ai nyè na: A mod ya onè tè ai fèg, alu ben di, bayi wa sili enyiñ dzoe. Akuma ya wamana komëzan di, za ayi ligi ai dò? ²¹ Nala ngò anè ai e nyò osè akag akuma asu die emen, tè dò kag abè Zamba. ²² Nyè ai bēyëgè boe na: Asu te madzo ai mina na, tè miakè sañan asu enyiñ dzan na dze miayi di, ngè asu nyòl dzan na dze miayi bòd. ²³ Amu enyiñ enè atud ai bidi, nyòl etoa ndzalan ai biwòman. ²⁴ Fòmbëgan bimgbañ: biamias ki, biakoe ki, biabëlè ki mēnda ngè mēngunda, dzam da Zamba atòñ bò. Nga mialod anòn abui ben? ²⁵ Za ya abè mina anè dzam bag ntye a mēlu mè enyiñ moe ai abui nsañan die? ²⁶ Ndò hm ngè man abim akad mina mboan, a dze miasañan ai e ma mèvòg? ²⁷ Fòmbëgan bilòg anè bianañ; biawu ki esye, biatiñ ki. Makad mina na: Tò Salomon emen, a duma die asè ete, angabè ki mbòdan anè dzia ya ete. ²⁸ Ndò hm, ngè Zamba abòdò elòg ya enè a afub ana, okidi bëwoa a ndoan, ayi mina bòdò fog fe, a e bod ñyëbè onè abòd ba? ²⁹ Mfag waan, tè miadzēh e dzom miayi di ngè anyu, ngè ki na mikè sañan asu te. ³⁰ Amu mēyòñ ya si-ndon madzēh mam mēte, esya waan nyè ayēm na miayañan ai mò. ³¹ Tarigan dzēh edzoe dzie, abog te mam mēte mayi mina bagban a yob. ³² Obè mbara, a man nkunda mintomba, amu tara waan abò afu-nnèm ya avè mina edzoe. ³³ Manēñan kuan ai akuma dan, mikab mim-bubua. Koman mina bëben bikipëg bi mòni ya binè tè wu, etòg akuma yasole ki a yob, e hom ñwuwub wasubu ki, ebibiam tè ndaman dzò. ³⁴ Amu e hom etòg akuma enè mina, a hala ngò fè nnèm waan wayi bò. ³⁵ Tòbògan ai mēngédëg mētii mina, mēlamba mēyoño. ³⁶ Boan anè e bod bayanga Nti waban eyòñ ayi sob a abog alug, na ñnyie anè asò, akudu, bëyaè nyè. ³⁷ Mvòm ai bēbò bisye bëte a Nti ayi kòb bëtoa ehie eyòñ ayi sò. Makad mina bēbèla na ayi tindi eyie a angédëg, amana bò toa a si, angakè asye bò. ³⁸ Tò asò awola bèè tò e di lala, akòbò bò nala, mvòm ai bò. ³⁹ Yēman e di na, ngè esya-nda ayēm akyaè awola

ñwuub wazu, ngë andzëki dzoge na bëbug nyè nda. ⁴⁰ Mfa waan, tòbògan a ngomëzan, amu mòn mod azu a awola miabuni ki. ⁴¹ Petrus nyè na, a Nti, yè wavë e mvulna nyi asu dan, yè asu bod bësë? ⁴² Nti nyè na: Za mbëmbë ai mfëfëg nkala-byem Nti ayi tele na adzoe bëbò bisye boe, asu yè na akad kab bidi eyòn abog akui ya? ⁴³ Mvòm ai mbò-bisye te, a Nti ayi sò kòb abò esye dzie te. ⁴⁴ Makad mina bëbëla na ayi nyè tele ndzoe a akuma die asë. ⁴⁵ Ngë mbò-bisye ahë kè dzo a nnëm woe na: nti wama ayi ki vol sò, akèè hm na ayit bëbò bisye, fam ai bininga, adzaag, anyaag, asògò mèyòg, ⁴⁶ nti mbò-bisye te ayi sò a amos ayanga ki nyè ai a awola ayëm ki; ayi nyè ndëgëlë abui, atëlë fë nyè a ngab zëzë bod. ⁴⁷ Mbò-bisye ya ayëm nyian esya-nti woe, hë da tè komëzan ngë abò nyian woe, ayi yidëban abui bingën. ⁴⁸ E nyò ayëm ki, hë da abòò mimbëmbë mi mam, ayi yidëban tañ bingëna bòd. E nyò osë angavëëban abui, bëngàsili nyè abui; e nyò ki bëngavë abui afidi, bayi nyè sili abui. ⁴⁹ E ndoan mëngazu koe a si-ndon, ayënë ki anë yakab ana! ⁵⁰ Mëbëlë ñduan ya mayean duban, nnëm wakòbò ma a abum akui anë nala wayi toban. ⁵¹ Dze yè miatsog na mëngasò na mazu ai mvoè a si-ndon nga? Tègè hm fò, makad mina, mëngasò ai bitòm. ⁵² Amu, atarigi etoa dzi, layi bò a nda ziñ na, bod bëtan bëngaluman ai mbòg, bod bëlè bëngaluman ai bod bëbè, bëbè ai bëlè. ⁵³ Esya ayi tsaman ai mòn, mòn atsaman ai esya, nyia atsaman ai ngò dzie, ngòn etsaman ai nyia, nkyè-ngòn atsaman ai mbòm, mbòm otsaman ai nkyè-ngòn. ⁵⁴ Angadzo ai bod na: Eyòn miayen minkut mi-tyege a tin mëlumbu më dzobo, miadzo etye etye na, mvën yayi nòn, lëbòban fë nala. ⁵⁵ Eyòn miawodan evundu abui, miadzo na ndugudu yayi bò, lëbòban fë nala. ⁵⁶ A bod bë mvol, miayëm bigili mvòm asu yob ai si; asu dze miayëm ki lañ mam ya e mëlù ma? ⁵⁷ Asu dze miatsig ki sosoo a mina bëben? ⁵⁸ Asu te hm, ntye wakë ai e mod ahë sòman wa abë ntsigi-ntol, vologo kom ai nyè, asu yè na aza vë wa a mò më ntsigi-ntol, ntsigi-ntol avë wa a mò më man fulus, man fulus awoa wa a mbog. ⁵⁹ Makad wa, wayi ki kodo hala, sè na omana yaan e sifen mvua.

13 Ndò bod bëziñ bëngakë sòn hala, bëngalèè nyè adzo e bod ya Galilea a Pilatus angabaman mëki maban ai e ma mëtunëna maban. ² Ndò ayalan bò na: Dze yè miatsog na e ban bë Galilea ba bëngabë bësëm abui bëlodo ban bë Galilea bësë asu yè na bëdzugi kan te nga? ³ Tègè hm fò, ma makad mina; dzam da, ngë mina bësë mibò tè vënan, miayi dzañ nala. ⁴ Ndò ki yè e bod awom ai mwom nkum ongaku a yob a Siloam, owoe bò, yè miatsog na bò bëngadañ fò sëm alodo e bod bësë bëtoa a Yerusalem nga? ⁵ Tègè hm fò, ma makad mina; hë da ngë mibò tè vënan, mina bësë, miayi fë dzañ kan te. ⁶ Ndò aku bò nkana hi: Mod ziñan gabë abëlë ele sa etëlë nyè a afub wayn, ndò angakë

na akë dzën bibuma ete, hë da tè yen. ⁷ Ndò adzo ai nsye afub wayn na: Yënë na mbu lala hi mazu na mazu dzën ebuma a ele dzi, tè yen. Baaga dzò a si; asu dze yawu si ntug? ⁸ Ndò ayalan nyè na: A Nti, dzoge tè dzò hë mbu hi, asu yè na mëfag, mësoe akun etere, ⁹ eyòn ziñ yayi wum bibuma mbu wazu. Ngë tègè ai nala, obaè dzò. ¹⁰ Yesus angabë ayëgëlë a nda-bikoan ziñ a amos sabbat. ¹¹ Ondzi na, mininga atoa hala, abëlë nsisim okòn mimbu awom ai mwom, ndò angabë hë aluu, tègè dzam nyoan mbën. ¹² Ayen Yesus angayen nyè, ndò aloe nyè, nyè ai nyè na: A mininga, kè okodeban ya a okòn woe a! ¹³ Ndò abede nyè mò. Etye etye te, anyoan, angalugu Zamba. ¹⁴ Ndò ndzoe nda-bikoan awog abe na a amos sabbat ngò Yesus angasye e mininga nyò, nyè ai nkunda bod na: mëlù mënë mësamana a mod wayean sye. Mëmos mëte mmò zaan syeban, hë da sè ki a amos sabbat. ¹⁵ Ndò Nti adzo ai nyè na: A e bod bë mvol ba, nga mod osë ya abë mina akad tii nyag dzie ngë ki na ozele woe a amos sabbat, akulu dzò a nda-biyëm na akë dzò vë mëndim? ¹⁶ Ndò e ngòn Abraham nyi a Satan angafañ ngadag mimbu awom ai mwom, ñnyè bayean ki tii a mësuñ mëte a amos sabbat nga? ¹⁷ Mbol akòbògò nala, e bod bësë bëmbë nyè e ngam ya ayat, osòn okuu bò a nyòl, nkunda osë ongatag asu mësimba mëse abòg. ¹⁸ Ndò fë angabë adzoo na: Edzoe Zamba yafulan ai dze, ndò ki mënë dzò dzam hëg ai dze? ¹⁹ Yafulan ai man fes ndoñ ya mod anòn, abèè a man afub woe, fes te emana nañ, evënan ele, anòn ya yob angaloñ mumba a mintëm mie. ²⁰ Ndò fë adugan dzo na: Mayiyi vëg edzoe Zamba ai dze? ²¹ Yafulan ai ekoa sañ ya mininga anòn, asòli a mëbom më ovug mëlè, akëlë kui anë bisë biamana vus. ²² Ndò hm angayëm zen a Yerusalem, akë alod a bëtisòn ai a mal, ayëgëlë. ²³ Ndò mod ziñ adzo ai nyè na: A Nti, yè e bod bayi kodeban bëne abòd? Nyè ai bò na: ²⁴ Suñan na minyian a mbè onë fëan, amu makad mina na abui bod bayi dzën na banyian, tègè ai ngul te. ²⁵ Eyòn mod-dzal akodo a si, afëdë mbè, mina mikanga mitëlë a nsën, mikudu a mbè, mina na: a Nti, yaaga bia, abog te ayi mina yalan na: Mayëm ki mfa miasò. ²⁶ Eyòn te miayi tari na miadzo na: Bingadi, binyuu fë ai wa, ndò fë ongayëgëlë a mindzòn mian. ²⁷ Abog te ayi dzo ai mina na: Mayëm ki mfa miasò. Kodan ma a mis, mina bësë, a e bod mi-afug ezën ba. ²⁸ Miñyon ai nladan mëkëg biayi bò we, eyòn miayi yen Abraham ai Isaak ai Yakob ai bëprofet bësë a edzoe Zamba, bò bëwoa mina a nsën. ²⁹ Ndò hm bayi sò a nnam kidi ai a nnam ngoge, a nnam akoe ai nnam nkyè, bëngazu kom etoa na badi a edzoe Zamba. ³⁰ Ndò hm fë, bod bë mvua mbò bayi bò bod bë osu, e bod bë osu bëntoa bod bë mvua. ³¹ Awola te ben, ndò bëfarisea bëziñ bëngasubu, bò ai nyè na: Kuig, okodo ha, amu Herodes alam na awoe wa. ³² Nyè ai bò na: Kañan kad mvag te na: Matsidan bëbe min-

sisim, mēbò bod mvoè ana ai okidi; a amos lala mēmana bò esye dzama. ³³ Mayean fò kē ana ngē okidi ngē ki amos mbòg wazu, amu asēki dzam bò na profèt awu hom mfē, sē na a Yerusalem. ³⁴ A Yerusalem, a Yerusalem, wa ya wawoe bēprofet, olumu e bod ya balom wa ngòg, yē abim anē mēngayi na makoan bòn boe e kan nyia kub akoan bòn boe a mēfab a si, ndò mingaben! ³⁵ Asu te balig mina nda dzan; Makad mina na: miayi ki ma yen akui anē miayi dzo na: Maa ai e nyò azu a dzoe Nti.

14 Ndò lazù bò na, mbol angakè a nda ndzoe bēfarisea mbòg a amos sabbat na akè di, bod bēngafòmbò nyè. ² Ndò mod ziñan tēlè nyè osu ha, mod te angabè akònò mēnyēnga. ³ Yesus nyè ai bēyēmè bēmvende ai bēfarisea na: Yē bayean sye mod a amos sabbat, yē bayean ki? ⁴ Bò ha hē bivol. Ndò angabi e mod nyò a wò, abò nyè mvoè, adzoge nyè na akè. ⁵ Nyè ai bò na: Za ya abè mina mòn woe ngē nyag dzie enè ku a ebe, abò nyè tē vaè etye etye a amos sabbat? ⁶ Bò tēgè ai mbol bayalan nyè mam mēte. ⁷ Angabè akuu bēyēñ nkana, mbol angayen anē bētòbò bitoa bi olugu, nyè ai bò na: ⁸ Ngē bēbanda wa a abog alug, obè kē tòbò etoa ya osu, lēza bò na bēbanda e mod alod wa, ⁹ abog te e mod abanda wa, abanda fē nyè, ayi dzo ai wa na: Vaa e mod nyò etoa; abog te wayi kē tòbò a etoa mvua ai osòn a nlo. ¹⁰ Dzam da, ngē bēbanda wa, kēlèg, okè tòbò a etoa mvua, asu yē na eyòn e mod abanda wa ayi sò, adzo ai wa na: a moe, bēdè osu mu! Abog te wayi bi olugu a mis bēyēñ bēsè. ¹¹ Amu e mod osè abede emen ayi dzòdiban; e nyò ki adzòdi emen ayi bedēban. ¹² Ndò azu dzo ai e mod angabanda nyè na: Eyòn wabò bidi, ngē abog, tē waloe bēmvoe boe ngē babēnyòn, ngē bivuvuman bie, ngē bod bē ngòdò boe ya bēnè minkukuma, asu yē na bò bēza dugan wa banda, bēdugan wa afañ doe. ¹³ Dzam da, eyòn wabò dina, loege mimbubua, mintèd, miñyēyēm, mindindim; ¹⁴ Mvòm yayi bò ai wa, amu babèlè ki e dzom badugan wa afañ doe ete, amu bayi wa dò dugan a akui-lè sòn bēsosoo bē bod. ¹⁵ Mod mbòg ya bēyēñ ha angayi wog nala, nyè ai nyè na: Mvòm ai e nyò ayi di bidi a edzoe Zamba. ¹⁶ Nyè ai nyè na: Mod ziñan gabò mod dina, ndò angabanda abui bod. ¹⁷ Ndò alom mbò-bisye woe a abog bidi na akè kad bēyēñ na: Zaan, amu bidi bintoa ya babi. ¹⁸ Bò bēsè bētari hm na badzaè bidzuga. E nyò osu nyè ai nyè na: Mēngakus afub ndò mēbèlè na mēkèlè dò yen. A nkogèlan, yēnè na mēbèlè a mò. ¹⁹ E nyò mbòg nyè na: Mēngakus nyag ebèbè, nala awom nyag, ndò makè dzò yen. A nkogèlan, mēbèlè a mò. ²⁰ Mfē nyè na: Mēndēm lug mininga, asu te masēki dzam sò. ²¹ Ndò mbò-bisye angazu kad esya-nti woe e mam ma. Mod-dzal awogo fò olun, nyè ai mbò-bisye woe na: Kēlèg a mindzòn ai a minsēña vol avol, ozu ai ma mimbubua, ai miñyēyēm, ai mintèd, ai mindindim ha.

²² Ndò mbò-bisye adzo na: A nti, abòban ya mbol obende, ndò fē afola angēnè. ²³ Esya-nti nyè ai mòngò bisye na: Kēlèg a mindzòn ai a mēfub, obi bò na bēzu, asu yē na nda dzama edzie. ²⁴ Amu makad mina na tò mod mbòg ya e ba mēbanda ayi ki dēmèlè bidi biama. ²⁵ Abui bod bēngabè bēzaag ai nyè, ndò akilan, nyè ai bò na: ²⁶ Ngē mod ziñ azu abè ma, nyè tē siñ esya ai nyia, ai ngal, ai bòn, ai babēnyañ, ai bēkal, ai enyiñ dzie eben, e nyòlò te asēki dzam bò ñyègè wama. ²⁷ E mod abègè ki klos dzie angawulu ma a zut, asēki dzam bò ñyègè wama. ²⁸ Za ya abè mina, eyòn ayi na aloñ nkum, atari ki tòbò a si, amana bò tañ, ayènè ngē ayi dzò mana loñ? ²⁹ Aza kē bò na, ñnyie anē abēm ya mēkòg a si, tēgè fē ai e ngul amana mèloñ. E bod bēsè ya bayen dò bayi kèè na bakpèlè nyè, ³⁰ bò na: E mod nyò angakèè mèloñ, ndò andzèki bi ngul ya amana. ³¹ Ngē ki na, nkukuma mbe, eyòn akè luman bita ai nkukuma mfē ayi bò tē tari tòbò a si, ayènè, ngē ai bakuda awom, anē ngul ya aluman ai e nyò azu luman ai nyè abèlè bod bakuda mēwom mēbè? ³² Ngē tēgè ai nala, ntye angēnè oyab, atari nyè lom bod na bēlad. ³³ Nala hm ngò e mod osè ya abè mina adzoge ki byem bi mò bie bisè asēki dzam bò ñyègè wama. ³⁴ Nku onè mbēñ. Hè da, ngē nku ohè kē sole, onè fē ai mfi dze? ³⁵ Osèki fē ai mfi tò asu si, tò asu akun. Bawoa wò a nsēñ. E mod abèlè mèlò ya awog, awogo!

15 Bēnònò bē ntòlò bēsè ai bēsēm bēngabè bēzaag nyè babi na bavogolo nyè. ² Bēfarisea ai bēsāña bēkalara bēngasòg nyè, bò na: E nyò asoan ai bēsēm, adzaag fē ai bò! ³ Ndò azu bò ku nkana vi, nyè na: ⁴ Mod mbe ya abè mina, ngē abèlè mintomba ntèd, mbòg ya ete odzaña, ayi bò tē lig mintomba mēwom ebul ai ebul mivòg a nkod-nnam, akèè atoñ e hi onè ndzañan, akui anē ayen wò? ⁵ Ñnyie anē ayen wò, abede wò a mēban, angatag, ⁶ asò a nda dzie, aloe bēmvoe boe ai bod bē ngòdò, nyè ai bò na: Fonan ai ma, amu mēyen ntomba wama ya ohè bē ndzañan. ⁷ Makad mina na nala ngò mintag miayi bò a job asu nsēmè mbòg ya avēñan, alodo anē asu bēsosoo mēwom ebul ai ebul ya bayañan ki ai avēñan. ⁸ Minginga mbe, ngē abèlè minsañ mi mòni awom, adzèè nsañ mbòg, ayi bò tē nòn alamba, avoe nda, angatoan dzēñ, akèlè kui anē ayi wa yen? ⁹ Abog te ayi loe bēmvoe boe ai bod bē ngòdò, nyè ai bò na: Taan ai ma, amu mēyen nsañ mòni wama ya mēngadzèè. ¹⁰ Makad mina, nala ngò mintag minè a zañ benglès bē Zamba asu nsēmè mbòg ya avēñan. ¹¹ Nyè na, mod ziñan gabè abèlè bòn bēbè. ¹² Ndò e nyò angabè mòngò ete adzo ai esya na: A tara, vaa ma e ngab akuma yakyèbè ai ma. Ndò angamana bò kab akuma. ¹³ A mvus ban mèlu, e mèligi-mvua nyò amana togan byem bie, ndò ayēm zen a nnam oyab, amana ndaman akuma die ai mbè enyiñ. ¹⁴ Amana angamana ndaman byem bisè, ndò mod zie angakui a nnam te, antoa a

mèyañan. ¹⁵ Ndò akè lad ai mod ziñ ya nnam te, mod te alomo nyè a mēfub moe na akala ngoe, ¹⁶ angayi tē du na adii ki tē e bēnyia mēkaba ya ngoe edzaag, tēgè ai e mod avè nyè. ¹⁷ Ndò abindi a nnēm woe ete, nyè na: Yē abim anē abui bēsye bē tara bawu bidi hali, ma nyò mazu wu zie mu! ¹⁸ Mazu tēbē, mēkē abē tara, mēkad nyè na: A tara, mēngabēan yob, mēbēan fē wamen, ¹⁹ mayean ki fē na bēloe ma na nyò mōn. Bēlan ai ma anē mbòg ya bēsye boe. ²⁰ Ndò atēbē a si, akēlē abē esya. Esysa angayi nyè yen angēnē oyab nali, ndò mēki matsig nyè a fyè; atye mbil, avēē nyè mò, ndò awuban ai nyè. ²¹ Mōn nyè ai nyè na: a tara, mēngabēan yob, mēbēan fē wamen; makyēbē ki fē na bēloe ma na nyò mōn. ²² Esysa nyè ai bod bisye na: Zaan ai edud eyie yadañ nyēb abui, mibòdò nyè dzò, mibòdò fē nyè okene a wò, ai ngob a mēkol, ²³ mizu hm fē ai mōn nyag mēvòñ, miwoe, abog te bidi, bibò abog. ²⁴ Amu e mōn wama nyò angabē ñwuan, ndò angadugan ya nyiñ; angabē ndzañan, ndò adugan yene. Ndò bēngatari na babò abog. ²⁵ Ntol mōn woe ongabē a afub. Eyòñ angasubu babi a nda, angawog mēzik ai abog; ²⁶ ndò aloe mbò-esye mbòg, asili nyè mbol nala watyan. ²⁷ Mbò-esye nyè ai nyè na: Manyòñ ñnyè asò, ndò esoa atsig mōn nyag mēvòñ mbol adugan nyè yen atoa mvoè. ²⁸ Awogo fò olun, tē yi na anyian a nda. Ndò esya akui a nsēñ, aloe nyè. ²⁹ Nyè ai esya na: Bēbēgē abim mimbu mēsye ya wa, tēgè wa dañ tò mvende ziñ, ndò wabē ya ki ma vè man ekēla asu yē na mēbò abog ai bēmvoe bama. ³⁰ Hē da eyòñ e nyò mōn nyò ya amana ya wa di akuma ai bininga bē ebamba asò, owoe nyè man nyag mēvòñ. ³¹ Nyè ai nyè na: A mōn wama, wa onē ai ma abog asē, e dzom esē yawoge ai ma yawoge ai wa. ³² Bihē yean bò abog, biwog mintag, amu e manyòñ nyò ahē bē ñwuan, ndò adugan ya nyiñ, angabē ndzañan, ndò asòmban ya.

16 Angabē adzoo ai bēyègè na: Nkukuma mod ziñ ongabē bēlē nkala-byem; ndò bazu sòman nkala-byem nyò na amana ndaman akuma. ² Ndò aloe nyè, nyè na: Dze mawog dzi etyan ai wa? Zaag ma bò zitòg esye dzoe, amu wasēki dzam kē ai nkalan byem osu. ³ Nkala-byem angabindi, nyè na: Mazu bò ya, eyòñ esya-nti wama angadali ya ma nkalan byem a mò dí? Afag si, ma tēgè ai ngul; akē adzaè, abim osòn te! ⁴ Mēyēm ya mbol mazu bò, asu yē na bod bēsoan ai ma a mēnda maban eyòñ bayi ma vaè a esye nkalan byem. ⁵ Ndò hm akēè na aloe e bod bēmbē bēlē esya-nti woe bikola, bò bēsē mbombòg mbombòg; nyè ai e nyò osu na: Obēlē esya-nti wama tañ ya? ⁶ E mod nyò nyè na: Bēfonda bē mbòn ntèd. Nyè ai nyè na: Nòñò kalara woe nyò, otòbò a si, ovol til na mēwom mētan. ⁷ Nyè ai e nyò mbòg na: Mfa woe, obēlē ekola tañ ya? Nyè na: Minkud mi oles ntèd. Nyè ai nyè na: Nòñò kalara woe, otil na mēwom mwom. ⁸ Ndò esya-nti angataman ndzodzongo nkala-byem hi, amu angasye ai

mēkēñ. Amu bòn bē e si nyi balod bòn bē mfyè a fēg eyòñ bēnē a zañ mvòñ dzaban. ⁹ Ndò makad mina: Boan mēmvoe ai akuma dzongo, asu yē na eyòñ lakē mana, bēsoan ai mina a bibēm bi kole. ¹⁰ E nyò anē mod afidi a ban mam ayi fē bò mod afidi a mam mēnen; e nyò ki anē dzongo a ban mam, ayi fē bò dzongo a mam mēnen. ¹¹ Ndò hm, ngē miayēm ki sye ai akuma dzongo, za ayi mina vè mfañ a kuma? ¹² Ngē mibò tēgè ai afidi a miakala eza akuma, za ayi mina vè e di lawoge ai mina? ¹³ Mòngò bisye ziñ asē ki dzam sye bēti bēbē. Amu ayi siñ mbòg, angadiñ e nyò mbòg, ngē ki na alada ai mbòg, angabyandi e nyò mbòg. Mi-asēki dzam sye Zamba ai akuma. ¹⁴ Bēfarisea ya bēngabē bēlē akuma, bēdiñi mōni, bēngayi wog nala, bēngamgbali nyè. ¹⁵ Nyè ai bò na: Mina mialēdē a mis mē bod e kan minē sosoo, ndē Zamba nyè ayēm mina minnēm. Amu e dzi ya bod bakam enē zēzē a mis mē Zamba. ¹⁶ Mvende ai bēprofèt binē aza kui abē Yohannes. Akēgè abog te, bayedan edzoe Zamba, ndò fē mod osē ayi na anyian ete a ngul a yob. ¹⁷ Anē ebugbu abui na yob ai si bimana a fii, alodo anē man atòn mbòg ya mvende aku. ¹⁸ E mod asoe ngal, alugu mfē, abò bisog; e nyò fē alug e mininga nnom woe angasoe, abò bisog. ¹⁹ Mod ziñan gabē nkukuma mod, akarēga bòd biyie bi mōni, anyiñi fē a mintag ha amos osē. ²⁰ Mbubua ziñ dzoe na Lazarus ongabē odzogo nyè a mbē nda a si, ntèd ntèd, mēfol ai nyò esē, ²¹ ayi tē du na adzie tē ai e mēnyuñ ya maku a tēbēlē bidi nkukuma mod hi. Sē hm ki hē nala, mvu engazuzu nyè nyie mēfol. ²² Ndò hm lazù bò na, awu mbubua hi ongawu, ndò benglès bēngakē ai nyè a mēbē mē Abraham. Nkukuma mod hi wa owuu, bēdzēbē nyè. ²³ Atoa a tolendoñ, ndò abede mis, abēlē mintye ha eyēgan, ndò ayen Abraham oyab nali, Lazarus atoa nyè a mēbē. ²⁴ Ndò avē kiñ, nyè na: A tara Abraham, yēnē ma ngòl, olom Lazarus na adu onyu a mēndim, azu ma vè evovoe a oyēm, amu madzugi abui a minkabag mi ndoan mi. ²⁵ Abraham nyè na: A mōn, tsogo na ongabi mvòm a enyiñ dzoe, Lazarus abēlē abe. Abog hm di, ambēlē ya evovoe, wa ombēlē mintye. ²⁶ Abadan, afēdan fē na, mod mbimbiñ anē bia a zañ, e kan yē na e ba bayi na badañ, bēzu abē mina, basēki dò dzam bò; mina fē miasēki dzam dañ a binē mu. ²⁷ Nyè na: Madzaè tē wa, a tara, na olom nyè a nda esya wama, ²⁸ amu mēbēlē babēnyañ bētan, asu yē na akē bò beme, bēza sòn a e mod etòbògò mintye nyò. ²⁹ Abraham nyè na: Bēbēlē Moses ai bēprofèt; bēvogo-lo bò. ³⁰ Nyè na: Kokoa, a tara Abraham; ngē mod ahē kē bò sòn a bēkon, bayi vēnan. ³¹ Nyè ai nyè na: Ngē bavogolo ki Moses ai bēprofèt, tò mod afyañan kē tēbē a bēkon, bayi ki yēbē.

17 Nyè ai bēyègè boe na: asēki dzam bò na mēbobēla mēbò tē bò, dzam da amala ai e mod azu ai mò. ² Lakyēbē ai nyè na bēkēlē nyè ngòg ozele a

kiñ, bëwoa nyè a mañ, alodo na abobolo hë mbòg mbòg ya abobod di. ³ Mibò okala! Ngë manyòn asëm, kònan ai nyè; ngë avënan, odzu nyè. ⁴ Tò abyandi wa biyòn zamgbal a amos, asò abë wa biyòn zamgbal nyè na: Mayi vënan, odzu nyè. ⁵ Ndò apostel bëngadzo ai Nti na: Bulugu bia ñyëbë. ⁶ Nti nyè na: ngë mibëlë ñyëbë otoa anen anë fes ndoñ, mikòbò ai mod ele na: Fumiñi, okë bèban a mañ; ngë adzo te lëmbòban nala ana. ⁷ Za ya abë mina abëlë olò osye nyè a afub, ngë ki na okalëga nyè biyëm; eyòn olò te onkë sòn a afub ana, nyè ai wò na: Vologo sòn tòbò ha? ⁸ Nga ayi dzo ai nyè na: Bò ma e dzom madi, tsendëge biyie, osye ma ntye madi, mënyaag, a mvus hala, wa ozu di, onyu fë? ⁹ Yë ayi kañ mbò-esye mbol abò e mam babende nyè na abò? ¹⁰ Nala hm fë ai mina, eyòn mimana ya bò e mam babende mina, dzoan na: Binë fò hë zëzë bëbò bisye; Bibò hë e dzi bihë bë na biabò. ¹¹ Eyòn akëlë a Yerusalem ha, ndò lazu bò na, angadañ a zañ Samaria ai Galilea. ¹² Ndò anganyian a dzal ziñ, minzëzam mi fam awom misò toban ai nyè, ndò bëngatëbë man ntye, ¹³ ndò bavë kiñ, bò na: A Yesus, a ñyëgëlë, yënë bia ngòl. ¹⁴ Nyè ai bò na: Kañan lëdë bëfada nyòl dzan. Ndò labò na, bëkëlë a zen ha, ndò bamana bò mvoè. ¹⁵ Mbòg ya abë bò, ayen angayen na abò ya mvoè, ndò angadugan, akë ataman Zamba a job etere, ¹⁶ ndò aku Yesus a mëkol ai asu a si, angakañ nyè. Nyè angabë hm man Samaritan. ¹⁷ Yesus nyè na: Bësë awom bandzë bò mvoè a? E ba ebul bëvòg bënë ve? ¹⁸ Bò bandzëki yen mfi ya adugan sòn vë Zamba olugu, hë e man ndzin nyò nga? ¹⁹ Nyè ai nyè na: Tëbëgë, këlë. Ñyëbë woe onyii wa. ²⁰ Mbol bëfarisea bëngasili nyè abog edzoe Zamba yazu, ndò angayalan bò na: Edzoe Zamba yazu ki mbol wafòmbò, ²¹ ndò fë bayi ki dzo na: Bëbëgë ha, bëbëgë hali, amu edzoe Zamba enë a zañ dzan. ²² Nyè ai bëyègè na: Mëmos mazu a miayi tsog na miayen mbòg ya mëmos më mòn Zamba, dzam da miayi ki yen. ²³ Ndò bayi mina kad na: Yënë hali, ngë ki na yënë ha. Mibë kë, mibë bò toñ. ²⁴ Amu akyàè felfes yakad fyè atarigi a abug job di, akëlë kui e di avòg, nala ngò mòn mod ayi bò a amos woe. ²⁵ Dzam da, ayeen tari dzugi abui, e mvòn nyi etimi fë nyè. ²⁶ Ndò akyàè angabë a abog Noe, nala ngò fë wayi bò a mëmos më mòn mod. ²⁷ Bëngabë bédzaag, bënyaag, bëlugu, bëkëlë a mëlug, akui amos Noe anganyian a arka, ndò mvën endëgëlë engasò, emana bò dzèè bësë. ²⁸ Anë fë lengabë a abog Lot; bédzaag, bënyaag, bëkusu, bëkuan, bëloño. ²⁹ Hë amos Lot angakodo a Sodoma, ndò ndoan ai mëtaag bikye bingatye a job, bimana bò bësë. ³⁰ Nala ngò fë wayi bò amos ya mòn mod ayi kulan. ³¹ Amos te, e mod abëdë a ndil, akuma die atoa a nda, abë sus na akë dò nòn; e nyò ki anë a afub, dzam dëda. Abë dugan ai mvus. ³² Tsogan mininga Lot. ³³ E nyò ayi dzën na akode enyiñ dzie ayi dzò dzèè; e nyò ki ayi dzò dzèè, ayi bëlë eny-

iñ. ³⁴ Makad mina, alu te, bod bëbë bayi bò na, bëboo enòn dzia, bënëndò mbòg, bëligi e nyò mbòg. ³⁵ Bininga bëbë bëkògò ovug fufulu, bënëndò mbòg, bëligi e nyò mbòg. [³⁶] ³⁷ Bò ai nyè na: Ahe, a Nti? Nyè ai bò na: E hom mbim odzogo, etere ngò fë ndoe yayi koan.

18 Angabë akuu bò nkana na alëdë bò na bayean kogëlan mban, të tigbi, ² nyè na: Ntsigi-ntol ziñan gabë a tison ziñ, nyè ha të mbara Zamba, të kam mod. ³ Nkus mininga wa ongabë a tison te, ndò akarëga sòn a bë nyè, nyè na: Komo ma adzo mëbëlë ai nziziñ wama. ⁴ Ndò eban engakog, nyè të yi kom adzo. A mvus hala, ndò abindi, nyè na: Tò anë mambara ki Zamba, ma të kam mod, ⁵ mbol nkus mininga hi waandëgëlë ma, mayi nyè tsig ntol asu yë na të adugan ma sòn ndëgëlë abim mban te. ⁶ Nti nyè na: vogëlan e dzam ndzodzongo ntsigi-ntol wadzo! ⁷ Yë Zamba ayi bò të tsig ntol e bod boe angatòb, a bayon nyè a mis ai alu, ai amos, tò abò të bò vol vòli? ⁸ Makad mina na ayi bò tsig ntol etye etye. Hë da, eyòn mòn mod ayi sò, yë ayi fò kòb ñyëbë a si-ndon nga? ⁹ Ndò aku bod bëziñ ya bëtsogo na bënë sosoo, bëbyandigi e bod bëvòg nkana hi: ¹⁰ Bod bëbë bëngabed a tempel na bakë kogëlan, mbòg man farisea, e nyò mbòg nnònò ntòlò. ¹¹ Ndò man farisea angatëbë, angakogëlan a nnëm etere na: A Zamba, makañ wa mbol masëki anë e bod bëvòg: bafadi, bënë dzongo, bandaman mëlug; masëki anë nnònò ntòlò nyò. ¹² Maki bidi a nguma sòndò biyòn bibë, mayaana toya a e dzom esë mëbëlë. ¹³ Mfa nnònò ntòlò, atëlë oyab nali, të të yi na abede mis a job, dzam da angakud emen a nkug, nyè na: A Zamba, yënë ma nsëmë minsëm ngòl. ¹⁴ Makad mina: e nyò angadugan a nda dzie mfuban alodo e nyò mbòg. Amu e mod osë abede emen ayi dzòdiban, e nyò adzòdi emen ayi bedëban. ¹⁵ Ndò bazu ai nyè ban bòngò na anamba bò. Bëyègè bëngayi yen nala, bëngasog ai bò. ¹⁶ Ndò Yesus angaloe bòngò a fëfël, nyè na: Dzogan ban bòngò bëzu abë ma, të miakad kaman ai bò, amu edzoe Zamba yawoge ai kan te. ¹⁷ Amen, makad mina na: E nyò osë ayi ki soan ai edzoe Zamba anë man mòngò, ayi ki nyian ete. ¹⁸ Ndò ndzoe ziñ asili nyè na: A mbëmbë ñyëgëlë, mayean bò dze asu yë na mëkyëbë ai enyiñ kòm? ¹⁹ Yesus nyè ai nyè na: Asu dze wadzo na mënë mbën? Mod ziñ asëki mbën, hë Zamba etam. ²⁰ Wayëm mëmvende: Të wabò bisog, të wawoe, të wadzib, të watsig mbë mvaa, olugu esoa ban nyoa. ²¹ Mod te nyè na: Mëbaala ya mam mëte mëse atarigi mëtoa mòngò. ²² Awog Yesus angawog nala, nyè ai nyè na: Dzom engënë edzëman wa dzia: Kuan ai e byem bisë obëlë, okab mimbubua, abog te wayi bi ntam mëbugban a job, ozu wabie ma. ²³ Angayi wog nala, antoa fò olun; Amu angabë nkukuma eyëgan. ²⁴ Mbol Yesus angayen anë angavënan olun, nyè na: Layi hm bò aye o, na e bod bëbëlë akuma

bënyian a edzoe Zamba! ²⁵ Amu anë ebugbu abui na kamele alod a alò ondondò, alodo anë nkukuma anyian a edzoe Zamba. ²⁶ E bod bèvogolo bò na: Ndò hm za anë dzam kodeban? ²⁷ Nyè na: E dzom yakad bod yakad ki Zamba. ²⁸ Petrus nyè na: Yënë, bingamana lig bisè, bisò biatoñ wa. ²⁹ Nyè ai bò na: Amen, makad mina na: Mod ziñ asè na angalig nda, ngè nyia, ngè babënyañ, ngè bivuvuman, ngè bòn, asu edzoe Zamba, ³⁰ ndò ayi bò tè bi nala abui biyòn a enyiñ dzi, abii fè enyiñ kòm a enyiñ yazu. ³¹ Ndò anòn bè awom ai bèbè, nyè ai bò na: Ma nyò mabed a Yerusalem, ndò e mam mèsè mënë ntilan a bèprofèt mëtyan ai mòn mod mayi toban. ³² Amu ayi kaban a mò bëhaiden, bëkpèlè nyè, bètè nyè, bètui nyè mètè a nyòl, ³³ bëyidi nyè, bëwoe fè nyè, dzam da, a amos lala, atèbè a sòn. ³⁴ Bò tè wog tò dzom; ndò adzo te angalañan bò ndimba nala, bò tè wog e dzam Yesus angadzo. ³⁵ Ndò angabò na, mbol angabè asubugu a Yeriko, ndindim ziñ otoa a mgbag ndzòñ, adzaègè byem. ³⁶ Mbol angawog nkunda bod olodo hi, angasili e dzom yalod. ³⁷ Ndò bakad nyè na Yesus man Nazaret ñnyè alod. ³⁸ Asò hm vè kiñ, nyè na: A Yesus, man David, yënë ma ngòl. ³⁹ E ba bëkèlè osu ha bëngasog ai nyè, bò na atòbò evol; nyè hë abam a job ete na: A man David, yënë ma ngòl. ⁴⁰ Ndò Yesus angakom etye, abende na bëzu ai nyè abè nyè. Eyòn angasubu babi, ndò asili nyè na: ⁴¹ Dze wayi na mëbò wa? Nyè na: a Nti, bò na mëyen! ⁴² Yesus nyè ai nyè na: Yënë! Ñyèbè woe onyii wa. ⁴³ Etye etye te, angayen, angakè atoñ nyè, alugu Zamba. Ayen bëngayen nala, bod bèsè bëngavè Zamba duma.

19 Ndò Yesus anganyian a tisòn Yeriko, angakè awulu. ² Ondzi na, mod ziñ, dzoe na Zakeus ya angabè ndzoe bënëndò bè toya, atoa fè nkukuma mod, ³ angayi na ayen e mod emen anë Yesus, dzam da tètè ai zen asu nkunda bod, mbol hm fè angabè etun ntye. ⁴ Ndò angakè mbil osu, abèdè a mod ele a job, asu yè na ayen, amu Yesus angabè ayeañ lod ete. ⁵ Akui angakui hom te, ndò Yesus abèbè a job, nyè ai nyè na: A Zakeus, vologo sus a si, amu mayean tòbò a nda dzoe ana. ⁶ Ndò fò avol sus, asoan ai nyè a nda dzie ai mintag. ⁷ Bod bèsè bëyënë adzo di, bëngakè banyiñ ha na: Akè nyian abè mod minsèm na atòbò we. ⁸ Ndò Zakeus atèbè a si, nyè ai Nti na: A Nti, yënë, mazu vè mimbubua efas akuma dama a zañ, ndò fè, ngè mëngafadi mod ziñ dzom, mayi nyè dzò dugan biyòn binyii. ⁹ Yesus nyè ai nyè na: Amos ya ana, akode anyian e nda nyi, amu nyè fè anè mòn Abraham. ¹⁰ Amu mòn mod angasò na azu dzèñ, akode fè e ba bënë a zen ndzañ. ¹¹ Bèwogo e mam ma, ndò adugan fèd, akuu bò nkana, amu bëngabè bësubu ya babi ai Yerusalem, bëngatsog na edzoe Zamba yazu yene etye etye te. ¹² Nyè hm na: Ntomba mod ziñ ongakè a nnam oyab na akè nòn edzoe, adugan fè. ¹³ Ndò aloe bèlò

boe awom, avèè bò minsañ mi mòn awom, nyè ai bò na: Boan mëkit ete, ntye mënë a dulu. ¹⁴ Bod ya ayòn die bësiñ nyè, ndò bëngalom bod a mvus dzie na bëkè kad na: Biayi ki na e mod nyò adzoe bia. ¹⁵ Eyòn hm akè dugan, hala abi ya edzoe, ndò abò na bëloe nyè bèlò boe ya angavè mòn, asu yè na ayèm anè bëngabò mëkit. ¹⁶ Ndò e nyò osu angasò, nyè na: A nti, nsañ mòn woe obye minsaña wom. ¹⁷ Nyè ai nyè na: Oyèm doe! a mbëmbè olò. Mbol hm obò mod afidi a ban mam, nònò edzoe a bëtisòn awom. ¹⁸ E nyò bèè asò, nyè na: nsañ mòn woe, a nti, obye minsañ mifè mitan. ¹⁹ Nyè ai e nyòlò te na: Wa fè wazu dzoe bëtisòn bëtan. ²⁰ E nyò mbòg asò, nyè na: a nti, nsañ mòn woe hi a mëngasòli a atiñ eyie. ²¹ Amu mëngabè mëmbarèga wa, mbol onè ñyoyòg mod; wabodo e dzi waandzèki bede, okoe e dzi waandzèki bè. ²² Nyè ai nyè na: Wakpèè wamen a adzo a anyu doe, a mbè olò. Ongabè oyèmè na mënë ayòg mod, mëbodogo e hom mandzèki bede, mëkoe e hom mandzèki bè nga? ²³ Ndò asu dze waandzèki vè mòn wama a bañ? A hala, eyòn mèsò ya, mëngakè nyè nòn ai mvug a job! ²⁴ Ndò adzo ai e bod bëmbè tètè nyè a mgbag na: Fadègan nyè nsañ mòn, mivè e nyò abèlè minsaña wom. ²⁵ Bò ai nyè na: a nti, kè ambèlè ya minsaña wom a! ²⁶ Makad mina na bayi vè e mod osè ambèlè ya; e nyò abèlè ki, bayi nyè fadi tò e dzi abèlè. ²⁷ Mfa minziziñ miama ya mingabè yi ki na mëdzoe bò, zaan ai bò ha, miwoe bò ha, mëtoa. ²⁸ Akòbògò e mam ma, ndò akè ai dulu osu, angabed a Yerusalem. ²⁹ Ndò labò na, eyòn angakui babi a Betfage ai Betania, a nkol baloe na nkol bile bi mbòn, ndò alom bëyègè bèbè ³⁰ nyè na: Kañan e dzal anè osu di, eyòn miayi nyian ete, miayi kòb man ozele atii, a mod ziñ abè ya ki bed ete; mitii nyè, mizu ai nyè. ³¹ Ngè mod ziñ asili mina na: Asu dze miatii nyè? Mikada nyè na: Nti woe ayañan ai nyè. ³² E ba bëngalom ba bëtye, bëkòbò fè anè angakad bò. ³³ Ndò batii man ozele, e bod bawoge ai nyè bò ai bò na: a dze miatii man ozele? ³⁴ Bò na: Nti ayañan ai nyè. ³⁵ Ndò bakè ai nyè abè Yesus, ndò bamana kub man ozele biwòman biaban a nyòl, bëbede Yesus ete. ³⁶ Ndò ayèm zen, bëngatè biwòman biaban a zen. ³⁷ Akui angakui babi a bëbod nkol bile bi mbòn, nguma nkunda bëyègè bëngatag, bëlugu Zamba a job ete asu biyèn bi mam bisè bëngayen, ³⁸ bò na: Alugèban, e nyò azu, nkukuma, a dzoe Nti. Mvoè a job, duma a job etere. ³⁹ Bèfarisea bëvòg ya nkunda ete ha bëngadzo ai nyè na: A ñyègèlè, kòbògò ai bëyègè boe. ⁴⁰ Nyè na: Makad mina, ngè bëku bivòl, mëkòg mayi dò yedan a job. ⁴¹ Ndò eyòn angakui babi, ayënë tisòn, ndò angayon dzò a nyòl, ⁴² nyè na: ngè wa oyèm amos hi e mam mazu ai mvoè! Etoa dzi, anè wa ndimba a mis. ⁴³ Amu mëmos mazu wa a nyòl a minziziñ mie miayi wa loñ oloñ a nyòl, bëloño wa edinga a nyòl, bëngaluman ai wa mimfag misè, ⁴⁴ abog te bayi wa dib a

si, ai e bòn bënë wa a nyòl, tè lig akòg abèdè e di avòg a yob, hē etòm ya na waandzēki yēm abog akode doe. ⁴⁵ Ndò akē nyian a tempel, atari na atsidan bod bē mēkit, ⁴⁶ nyè ai bò na: Anè ntilan na: Nda dzama yayi bò nda ngogēlan, mina mibò ya dzò etoa miñwuwub. ⁴⁷ Antoa, ayègèlè a tempel amos osè. Bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bēngadzēn na bawoe nyè, tò bētēbē bē osu ya nnam, ⁴⁸ bò tè yēm mbol bënë dzam bò, amu nnam osè odiñi na wavogolo nyè.

20 Ndò hm lazū bò na, amos ziñ ha, ayègèlè bod a tempel, ayedan bò mbēmbē foe, ndò bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara ai benyia-bodo-mvia bēngasò, ² bò ai nyè na: Kada bia e kan ngul wabò e mam ma, ngè ki e mod avè wa ngul te. ³ Ndò ayalan bò na: Ma mayi mina sili dzam ziñ, mikad ma. ⁴ Yē nduan Yohannes ongabē osòd a yob, yē a bod? ⁵ Bēngakē batsog a bò a bò ha, bò na: ngè biadzo na: osòd a yob, ayi dzo na: Asu dze hm miandzēki nyè yēbē? ⁶ Ngè bidzo hm ki na: Osòd a bod; bod bēsē bayi bia lum ngòg, amu bayēbē ai ngul na Yohannes anè profèt. ⁷ Ndò hm bayalan nyè na bayēm ki mfa ongasò. ⁸ Yesus nyè ai bò na: Ma fē makad ki mina e ngul mabò e mam ma ete. ⁹ Ndò angakèè na aku bod nkana hi: Mod ziñan gabè afub wayn, avèè dò bod bisye, akèlè a dulu ban mèlu. ¹⁰ Eyòñ abog angakui, ndò angalom olò woe abè bod bisye na bēvè nyè mēkoe ya afub wayn. Ndò e bod bisye ba bēngayid nyè, bēsōe nyè mò mò. ¹¹ Ndò adugan lom olò mfè. E bod ba bēyidi fè tò e nyòlò, bēmgballi nyè, bēsōe nyè mò mò. ¹² Ndò angadugan lom e nyò lala. E bod ba, bēbaa nyè mēvèn, bētsidan nyè. ¹³ Ndò esya-nti afub wayn azu dzo na: Mèbò ya? Mazu lom ndindiñ mòn wama. Eyòñ ziñ na bayi nyè kam. ¹⁴ Ayen bod bisye bēngayen nyè, bēngalañēdan bò a bò ha, bò na: E nyò ñnyè anè ai elig. Ñwoan nyè, asu yē na elig ewoge ai bia. ¹⁵ Ndò bawoa nyè a afub wayn a nsēñ, bēwoe nyè. Esya-nti afub wayn ayi bò ai bò ya? ¹⁶ Ayi sò, amana e bod bisye ba ai si, avèè bod bēfè afub wayn. Mbol bēngawog nala, bò na: Tègè ai dzom! ¹⁷ Ndò abèbè bò, nyè ai bò na: Ebug enè ntilan dzi yatyan ya na: Akòg ya bod mèloñ bēngawoa a fyè, ndò avēñan ya akòg ya abug nda? ¹⁸ E mod osè aku akòg te a yob, ayi mana sañēban. E nyò ki akòg te aku a yob, layi nyè mana bēgēlan. ¹⁹ Bēsaña bēkalara ai bēfada bēnen bēngadzēn na bafudu nyè mò a nyòl abog te, dzam da bēngambara bod, amu bēngabē bēyēmē na angalèè nkana te otyan ai bò. ²⁰ Bēmòndò Yesus ha, ndò balom nyè bod a mēkēñ, bēdzoo na bēnè sosoo, asu yē na bēnòñ nyè ebug a anyu, bēzu hm kuan ai nyè a edzoe ai a ngul ngòmēna. ²¹ Ndò basili nyè na: A ñyègèlè, biayēm na wakòbò, oyègèlè fè tètèlè, ndò fè wabò ki ebom kama, dzam da wayègèlè zen Zamba a bēbèla. ²² Yē biayean yaan ai Kaiser toya, yē biayean ki yaan? ²³ Mbol angayen mvol dzaban, nyè ai bò na: ²⁴ Vaan ma nsañ mōni. Obèlè evègèlè ai nsanan za? Bò

na: E bi bi Kaiser. ²⁵ Nyè ai bò na: Ndò hm, vaan Kaiser e dzi yawoge ai Kaiser, mivè Zamba e dzi yawoge ai Zamba. ²⁶ Ndò bēngabē ki nyè dzam nòn ebug a anyu a bod ete, bēngakam eyalan dzie, bēkuu bivol. ²⁷ Ndò bod bēvòg ya bēsadukea bēngasò, (mbò badzo na akui-lè sòn a sèki) ndò basili nyè na: ²⁸ A ñyègèlè, Moses angatil bia na: Ngè manyañ mod ziñ awu, abèlè mininga atoa tègè ai mòn, manyañ anòndò mininga te, na abye manyañ bòn ai nyè. ²⁹ Ndò hm babēnyañ bēngabē zamgbal; e nyò osu angalug mininga, awuu, tè ai mòn. ³⁰ E nyò bèè fè, ³¹ ai e nyò lala, bēlugu nyè, dzam dēda nala, bò bēsē zamgbal, tè lig bòn, ndò bēngawu. ³² Ndò fè mininga nyè awu a mvus hala. ³³ Ndò hm, e mininga nyò ayi bò ngal za a akui-lè sòn? (Amu bò bēsē zamgbal bēngalug nyè)! ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Bòn ya enyiñ dzi balug, bēkèlè a mèlug, ³⁵ e ba bakyēbē ai dzò bayi bi enyiñ kòm ai akui-lè sòn bēwu, ndò fè bayi ki lug, tò akè a mèlug. ³⁶ Amu basèki fè dzam dugan wu, amu bēnè anè benglès; mbol bēnè bòn bē akui-lè sòn, bēnè bòn bē Zamba. ³⁷ Mfa yē na bēwu bakui a sòn, Moses angayēm a nlañ ele eyoño ndoan, mbol adzo na: Zamba Abraham ai Zamba Isaak, ai Zamba Yakob. ³⁸ Zamba asèki Zamba bēwu, anè e nyò bēnyini, amu bēsē banyiñ asu die. ³⁹ Ndò bēvòg ya bēsaña bēkalara bafèd na: a ñyègèle, okòbò mbēñ. ⁴⁰ Asu te, bò tègè fè nyè zombo sili nsili ziñ. ⁴¹ Nyè ai bò na: Eyè bēnè dzam dzo ya na Kristus anè mòn David? ⁴² Amu David emen adzo a kalara bēsalmen na: Nti angadzo ai Nti wama na: tòbògò ma a mbo-nnomo ⁴³ akèlè kui anè mayi dzòdi minziziñ mie a mèkol moe a si. ⁴⁴ Ñnyie anè David aloege nyè na Nti, eyè anè dzam bò mòn woe ya? ⁴⁵ Bod bēsē bēwogo, ndò adzo ai bēyègè boe na: ⁴⁶ Mikalēga bēsaña bēkalara, bayi na bakè bawulu ai mintòn bidud, bēdiñi na bēsug bò a minsēñ mi angara, bēdiñi bitoa bi osu a mēnda bikoan ai a bēdina, ⁴⁷ mbò bamana dian ai aku-ma minkus, bēlèdègè na bakogēlan abui. Bayi bi mfañ nkat.

21 Ndò atye mis, angayen e minkukuma mi bod mifudigi bifaè biaban a nkòb. ² Ndò ayen nkus mininga ziñ, ya ongabē mèbua, owoaga ban minsañ mibè, ³ nyè na: Makad mina bēbèla na, mbubua nkus mininga hi ofudi efaè alodo bod bēsē. ⁴ Amu yē na, bò bēsē bēhè vè hē mèbuga ya akuma daban, mfa woe, avè enyiñ dzie esè a mèbua moe ete. ⁵ Mbol bod bēvòg bēkama tempel, bēkama abēñ mēkòg, bēkama mētunēna, nyè na: ⁶ E ma miayen mala, mēmos mayi sò hala: Akòg ziñ layi ki ligi lèbèdè e di avòg a yob, sè na amana sili. ⁷ Ndò hm basili nyè na: a ñyègèlè, mam mète mayi bòban oden, ndò ki ndēm fe yayi lèdè na mam mète mazu bòban? ⁸ Nyè na: Boan okala na tè miadimi. Amu abui bayi sò a dzoe dama, bò na: Ma-men, ai na: Abog asubu ya babi. Tè miakè miatoñ bò! ⁹ Eyòñ miayi wog na bita ai bindugēlan binè, tè mi-

asañan. Amu mam mēte mayean tari bōban, dzam da, sē ki mēmana mala etye etye. ¹⁰ Ndò fē adzo ai bō na: Ayòñ layi luman ai ayòñ, edzoe elumēñan ai edzoe, ¹¹ si engatigēdan abui, ndò fē anē e hom hili, zie ai akòn biayi bō. Mam mēsis ai abui mēndēm biayi bō a yob. ¹² Osusua e mam mēsē ma, bayi mina fudi mò a nyòl, bēngatibili mina, bēkuan ai mina a mēnda bikoan ai a mimbog, bētele mina a mis minkukuma ai bēdzoe etòm dzoe dama. ¹³ Nala wayi bō na mibòlò ma. ¹⁴ Yēman a minnēm mian na miayean ki komēzan mbol miadzòs. ¹⁵ Amu mamen mayi mina vè anyu ai fēg a tò mod ziñ ayi ki bi ngul ya afèd, ngē ki na mod atoe mina biboñ. ¹⁶ Bēbonde ban ai babēnyañ ban, ai bivuvuman ai bēmvoe ban bayi kuan ai mina, bēwoe fē bēvòg ya abē mina, ¹⁷ ndò bod bēsē bayi mina fēm etòm dzoe dama. ¹⁸ Dzam da, kòn esil ya nlo waan yayi ki dzañ. ¹⁹ Miayi kyēbē ai enyiñ dzan a mban a yob. ²⁰ Eyòñ miayi yen na minkunda bita mimana ya loñ Yerusalem edinga a nyòl, eyòñ te miyēmē na mbole woe antoa ya babi. ²¹ Eyòñ te, e bod ya bēnē a Yudea bētubu a minkol, e ba ya a zañ Yerusalem bēkui a nsēñ, e ba ya mvus nnam, tē bazu nyian ete ²² amu mēmos mēte mēnē mēmos bivudēga asu die, a e mam mēsē mēngatilban madzalēban. ²³ Amala ai e bininga bēnē mēbum ai e ba bayi nyie bòn mēlu mēte. Amu mintye abui miayi bō a nnam, olun oyēnan ai ayòñ di, ²⁴ ndò hm bayi wu ai nyamēla, bēkēlē a mēkabān a minnam misē; bēhaiden bayi kòrò Yerusalem ai mēkol, akēlē kui anē abog bēhaiden latoban. ²⁵ Ndēm yayi kui a nlo-dzobo ai a ngòn ai a atitie. Mfa ya si, mēsis mayi sus bod a nyòl, tē yēm mbol babò ai minsum ai eduñ mañ; ²⁶ bod bayi wu ai wòn, ai nyangan bayan-ga e mam mayi yēnan a si esē, amu ngul esē ya yob yayi tigēdan. ²⁷ Eyòñ te hm bayi yen mòn mod azaag a nkut ai ngul, ai abui duma. ²⁸ Eyòñ e mam ma mayi kēè na mabòban, mivaa nnēm, mitele minlo a yob, amu akode dan asubu ya babi. ²⁹ Ndò aku bō nkana na: Yēnan ele sa ai bile bisē. ³⁰ Etye etye ya bingasam ya, miyēnē nala, mingayēm na mēkoe mēntoa ya babi. ³¹ Dzam dēda fē ai mina: eyòñ miayi yen e mam ma mēbòban, yēman na edzoe Zamba entoa ya babi. ³² Amen, makad mina na, e ngongo bod nyi yayi ki lod, sē na mam mēte mēsē mēbòban. ³³ Yob ai si biayi lod, dzam da bibug biama biayi ki lod. ³⁴ Mibò okala na minnēm miza vob mina ai ebamba ai mēyòg, ai mam mē si, amos te ongavol mina sòn ku a yob ³⁵ hē anē olam. Amu wayi ku e bod bēsē bētoa a si-ndon esē a yob. ³⁶ Boan okala abog asē, mikogēlan asu yē na mibi ngul ya atub e mam mēsē mayi bōban mala, mitēbē mòn mod osu. ³⁷ Angabē na, ai amos, ayēgēlē a tempel, ai alu, akui, akē bombo a nkol baloe na nkol bile bi mbòn. ³⁸ Ndò nnam osē okunēni kad sòn a bē nyè a tempel, bazu nyè vogolo.

22 Hala te abog bēmbañēla tē ai sañ, a baloe na Paska ongasubu ya. ² Bēfada bēnen ai bēsaña bēkalara bēngadzēñ mbol bawoe Yesus, amu bēm-barēga nnam. ³ Ndò Satan anganyian Yudas anē mēbēdan na Iskariot, mbòg ya bē awom ai bēbèè, a nyòl. ⁴ Yudas akēlēg, angakē yili ai bēfada bēnen, ai bēzimbi e kan anē bō dzam kuan ai nyè. ⁵ Ndò batag ai dō, bēyēbē na bayi nyè vè mōni. ⁶ Ndò ayēbē, angadzēñ mbēmbē abog anē dzam kuan ai nyè, nnam tē yēm. ⁷ Ndò amos bēmbañēla tē ai sañ ongasò, a bayean tuni Paska. ⁸ Ndò alom Petrus ban Yohannes nyè na: Kañan bia komēzan Paska na bidi. ⁹ Bō ai nyè na: Eyè wayi na bikomēzan nyè ve? ¹⁰ Nyè ai bō na: Eyòñ miayi kui a tisòn, miayi toban ai mod abēgē em-vañ mēndim. Toñan nyè akēlē kui e nda ayi nyian, ¹¹ abog te miayi dzo ai nti-nda na: nyēgēlē adzo ai wa na: E nda bēyēñ mayi di Paska ai bēyēgē bama enē ve? ¹² Nnyè ayi mina lēdē mod etun-nda a nda yob ai e hom batòbò a badi. Eyè komēzan Paska etere. ¹³ Ndò bakē, bēkòbò anē angakad bō, bēkomēzan Paska. ¹⁴ Eyòñ awola angakui, ndò akom etoa a tēbēlē, apostel bēnē ai nyè ha. ¹⁵ Nyè ai bō na: Sē hm anē mēngayi tē du na madi e Paska nyò fufulu ai mina osusua yē na mabi mintye! ¹⁶ Amu makad mina na mayi ki nyè dugan di akēlē kui anē adzalēban a edzoe Zamba. ¹⁷ Ndò anòn kòb, avēè ngañ, nyè na: Nòñan ha, mikaban mina mina. ¹⁸ Amu makad mina na: mayi ki dugan nyu ebuma ya ele wayn akēlē kui anē edzoe Zamba yazu. ¹⁹ Ndò anòn mbañēla, avēè ngañ, abēgē, avēè bō, nyè na: E dzi enē nyòl dzama ya yakaban asu dan. Boan dō, mitsogo ma. ²⁰ Ndò fē dzam dēda ai kòb a mvus bidi, nyè na: E kòb nyi enē mkpamañ elad a mēki mama ya masoeban asu dan. ²¹ Hē da, wò e nyò akab ma onē ai ma a tēbēlē ha. ²² Amu mòn mod akē fò e kan enē etilga, dzam da, amala ai mod te, e nyò akab nyè. ²³ Bēkēè hm na badzēñ a zañ dzaban, e mod ya abē bō ayiigi bō adzo te. ²⁴ Ndò nkòbò wabò bō ha, bē-suñu e mod ayeañ bō nkoñ anen. ²⁵ Nyè ai bō na: Minkukuma ya mēyòñ miadzoe mēyòñ, ndò fē e bod badzoe bō, baloe bō na bēbò bē mbēñ. ²⁶ Mfa waan, dzom yasēki nala. E nyò anē nkoñ ayob abui ayēyean bō anē man mòngò, e nyò ki adzoe abò anē e nyò asye. ²⁷ Za hm anē nkoñ a yob, yē e mod atoa a tēbēlē bidi, yē e nyò asye? Sē e nyò atoa a tēbēlē a? Ma mēnē hm a zañ dzan anē e mod asye. ²⁸ Mina mingabò azombo ai ma a mindzug miama. ²⁹ Ndò hm ma mayi mina komēzan edzoe e kan tara angakomēzan ma edzoe ³⁰ asu yē na midi, minyu a tēbēlē wama a edzoe dzama, mitòbò fē a bitoa bi edzoe, mitsigi ntol mēnda mē bod mē Israel awom ai mēbē. ³¹ A Simun, a Simun, Satan asili ya mina, asu yē na asēgēzē mina anē basēgēzē oles. ³² Ndò hm mēkogēlan asu doe, asu yē na tē nyēbē woe watēg. Mfa woe, eyòñ wayi wome nyòl, owonēne babēnyòñ. ³³ Nyè ai nyè na: A Nti, mēnē

a ngomëzan na makë ai wa tò a mbog, tò a awu. ³⁴ Yesus nyè na: Makad wa, a Petrus, nnom kub ayi ki lònan a, sè na osoo na wayèm ma. ³⁵ Nyè ai bò na: Eyòn mëngalom mina tè ai mfëg mòmni, tè ai mfëg, tè ai ngob, yè mingayañan ai dzom ziñ? Bò na: Kokoa. ³⁶ Nyè ai bò na: Etoa dzi hm, e mod abëlè mfëg mòmni, anònò wò, dzam dëda ai mfëg. E mod abëlè ki, akuan ai ewòman dzie, akus nyamëla. ³⁷ Amu makad mina na e dzam anë ntilan di layean toban abë ma na: Bëngalañ nyè a tañ bizilngan. Amu e dzi bëngatil ebëbëgë ma engatoban ya. ³⁸ Bò na: a Nti, yënë, bibëlè nyamëla ebè ha. Nyè ai bò na: Nala wayean. ³⁹ Ndò akui, akëlè a nkol bile bi mbòn, anë fulu engabë nyè, bëyègè boe bëbiege nyè ha. ⁴⁰ Eyòn angakui hom te, nyè ai bò na: Kogëlan, asu yè na miza ku a mëbobëla. ⁴¹ Ndò angakë nyè etam, aligi bò, akëlè abim ntye ya mod onë dzam woa ebañ, ndò akud mëbòn, angakogëlan, ⁴² nyè na: a Tara, ngë wayi, vaaga ma e kòb nyi ha. Dzam da, sè ki ñyian wama, ñyian woe ngò obòban. ⁴³ Ndò englès angayene nyè asò a yob ha, angawone nyè. ⁴⁴ Mbol wòn ongabi nyè, angafëdan kogëlan. Edudug dzie entoa hë anë bibañ mëki, ekpa a si. ⁴⁵ Ndò akodo a ngogëlan, akëlè a bëyègè bëngabë, akòbò bëtoa oyò etòm mëlunga, ⁴⁶ nyè ai bò na: Dze miakë oyò ai dzò? Tëbëgan, mikogëlan, asu yè na miza ku a mëbobëla. ⁴⁷ Angënë akòbògò nala, ondzi na, mod nkunda ahama, e nyò anë dzoe na Yudas, mbòg ya bë awom ai bëbèè awulugu bò osu; ndò angasubu Yesus babi, awuban ai nyè. ⁴⁸ Yesus nyè ai nyè na: A Yudas, wakab mòn mod ai mëwuban nga? ⁴⁹ Mbol e bod bëngabë ai nyè bëngayen e dzam ayea bòban, bò na: a Nti, yè bibaè bò nyamëla? ⁵⁰ Ndò mbòg ya abë bò abaè man olò fada nen nyamëla, atsigi nyè alò ya mbo-nnomo. ⁵¹ Yesus nyè na: Dzogan abim te. Ndò anamba alò, abò dò mvoè. ⁵² Ndò Yesus adzo ai e bod bëngazu nyè a nyòl: bëfada bënen, bëzimbi ya tempel, ai bënyia-bodo-mvia, nyè na: Misò ai bënyamëla, ai mëkëg, hë anë miazu bi ezilngan nga? ⁵³ Mëngabë ai mina a tempel amos osè: miandzëki ma fudi mò a nyòl; dzam da, awola dan ai ngul dibi hm bi. ⁵⁴ Ndò banòn nyè, békë nyian ai nyè a nda fada nen, Petrus azaa abie nyè oyab. ⁵⁵ Bod bëngakoe ndoan a zañ nsëñ, bëtòbò a si fufulu; ndò Petrus atòbò ai bò ha. ⁵⁶ Ndò man mininga bisye ziñ ayen nyè atoa a ndoan, ndò atoan nyè fòm-bò, nyè ai nyè na: E mod nyò nyè fë ahë bë ai nyè. ⁵⁷ Angasoo, nyè na: A mininga, mayëm ki nyè. ⁵⁸ Eban tè kog, ndò mod mfë ayen nyè, nyè na: Wa fë onë mbòg ya ete. Petrus nyè na: A mod, masëki ai bò esamba! ⁵⁹ A mvus dzam bò nguma awola, mod mfë angayag fò ha, nyè na: A bëbëla emen, e mod nyò ahë bë ai nyè esamba; anë ben fë man Galilea! ⁶⁰ Petrus nyè na: a mod, mayëm ki e dzam wadzo dili. Etye etye te, angënë akòbògò nala, ndò nnom kub alòñ. ⁶¹ Ndò Nti avëñan, abëbë Petrus, ndò Petrus adugan tsog

ebug Nti angakad nyè na: Osusua yè na nnom kub alònan a, wayi ma sie biyòn bilè. ⁶² Ndò angakui a nsëñ, angayon fò abui. ⁶³ Ndò e bod bëngabë bëbëlè nyè ha bakèè na bakpëlè nyè, bëyidi nyè, ⁶⁴ ndò batin-di nyè efus eyie a mis, bëngasili nyè na: Bò mvigi, za abimi wa? ⁶⁵ Bëngamgbali nyè, ai abui mam mëfë fë. ⁶⁶ A kidi engalende, ndò bënyia-bodo-mvia bë nnam bëngakoan, ai bëfada bënen, ai bësaña bëkalara, ndò bakë ai nyè a nda bikoan nen dzaban, ⁶⁷ bò na: Ngë wa onë Kristus, kada bia. Nyè ai bò na: Tò mëkad mina, miayi ki yëbë. ⁶⁸ Ngë mësili ki nsili, miayi ki yalan. ⁶⁹ Akègè etoa dzi, mòn mod ayi tòbò a mbo-nnomo ngul Zamba. ⁷⁰ Bò bësè bò na: Dze yè wa hm onë mòn Zamba? Nyè ai bò na: Mina miadzo na mënë nyè. ⁷¹ Bò na: Dze fë biayañan ai sòman? Amu bia bëben biwog a anyu die.

23 Ndò ekoan dzaban esë engakodo a si, békë ai nyè abë Pilatus. ² Békèè hm na basòman nyè, bò na: Bikòb e mod nyò adugu nnam, akaman fë na bëyaan ai Kaiser toya, adzoo fë na ñnyè anë Kristus nkukuma. ³ Ndò Pilatus asili nyè na: Yè wa onë nkukuma Yuden? Ndò ayalan nyè na: Wa wadzo nala. ⁴ Pilatus nyè ai bëfada bënen, ai minkunda na: Mayen ki nguma etòm abë e mod nyò. ⁵ Bò bëngayag, bò na: afòñòlò ayòn, ayëgëlè bò a Yudea osè, atarigi a Galilea azaa kui ha. ⁶ Awogo Pilatus angawog nala, ndò asili ngë mod te anë man Galilea. ⁷ Eyòn angayëm na anë mod ya a biwoge bi edzoe bi Herodes, ndò alom nyè abë Herodes, mbol nyè fë angabë a Yerusalem mëlù mëte. ⁸ Ayen Herodes angayen Yesus, angatag abui, amu hala ayi ya du kòm na ayen nyè, mbol awogo minlañ mie, afigidi fë na ayi yen ndëm ziñ ya abò. ⁹ Ndò hm asili nyè abui minsili hala, nyè tègè nyè yalan tò dzom. ¹⁰ Ndò bëfada bënen ai bësaña bëkalara bëngakodo a si, bëngasòman fò nyè ngul abui. ¹¹ Herodes ai bëzimbi boe bëbëlan fò ai nyè abe, bëngamgbali nyè; ndò babòdò nyè abëñ ewòman, alomo nyè abë Pilatus. ¹² Amos te, ndò Herodes ban Pilatus bëngalad amvoe. Amu osusa yè nala, bëngabë bësiñan. ¹³ Ndò Pilatus akoan bëfada bënen ai bédzoe bë nnam, ai nnam osè. ¹⁴ Nyè ai bò na: Misò ai ma e mod nyò, mina na afòñòlò nnam; ma mësili nyè minsili, mitoa, ndò e mam mësè ya mihë sòman nyè ete, mandzëki yen nguma etòm ya ete abë e mod nyò. ¹⁵ Tò ben fë Herodes, amu alom bia nyè; mod te andzëki bò dzom ziñ ya yayaan ai awu. ¹⁶ Mazu hm bò na bëyid nyè, mësoe nyè. ¹⁸ Bò bësè ai nkunda bëngayedan na: Këlëg ai nyè, Barabbas ñnyè osoe bia. ¹⁹ E Barabbas nyò angakë a mbog etòm endugëlan ziñ ya engabò a tisòn, mbim mod owuu ete. ²⁰ Ndò Pilatus adugan kòbò ai bò, mbol ayii na asoe Yesus. ²¹ Ndò bakë ai mbaman osu, bò na: Bomo nyè a klos, bomo nyè a klos! ²² Ndò adugan bò kad eyòn lala na: Za abe fò e mod nyò abò? Mayen ki nguma etòm wayean ai awu abë nyè! Mazu

bò na bëyid nyè, mësoe nyè. ²³ Bëngayag fò a yob ete, bësiligi na bëbomë nyè a klos; ndò kiñ dzaban engabë hë ebëdë a yob. ²⁴ Ndò Pilatus azu tsi na nyian waban obòban. ²⁵ Ndò angasoe e mod bësiligi, a bëngafudi a mbog etòm endugélan ai mbim mod, mfa Yesus, ndò avë bò nyè a mò. ²⁶ Mbol bëkëlë ai nyè ha, ndò babi Simun ziñ ya Sirenea asò a afub, ndò bavë nyè klos na abëgë, azaa Yesus a mvus. ²⁷ Mod nkunda bod ya nnam ai bininga ya bëyono nyè, bëyëbë nyè, bëngatoñ nyè. ²⁸ Ndò Yesus avëñan a bëngabë, nyè na: A bëngòn ya Yerusalem, të miayon ma. Yonan mina bëben, miyon fe bòn ban. ²⁹ Amu mëmos mazu, a bayi dzo na: Mvòm ai minkokom, ai mëbum ya mandzëki bye, ai mëbë ya mandzëki nyie bòn. ³⁰ Eyòn te bayi kèè na badzo ai minkol na: Kuan bia a yob, bëdzoo fë ai minkol mi tòg na: budëban bia a yob. ³¹ Amu, ngë babò na ai nyuman ele, bayi bò ya ai nkot ele? ³² Bëkëlë fë ai bëbe bë bod bëfë hala bëbë na bakë bò woe esamba ai nyè. ³³ Ndò eyòn bëngakui e hom baloe na Ekogolo nlo, ndò babomë nyè a klos hala, ai bëbe bë bod ba, mbòg a mbo-nnomo, mbòg a mbo-ngala. ³⁴ Ndò Yesus adzo na: a tara, dzuu bò, amu bayëm ki e dzam babò. Ndò bamana kab biyie bie, bëngadò abia ete. ³⁵ Nkunda bod otëlë, bëbëbëgë. Bëdzoe bë nnam bëngakpëlë nyè, bò na: Andzë kode bëfë a! Akodëge emen, ngë ñnyè anë Kristus Zamba ya anë ntòban. ³⁶ Tò fë bëzimbi bëngakpëlë nyè, bëzaa nyè lod osu, ndò bavë nyè sañ wayn ³⁷ bò na: Ngë wa onë nkukuma Yuden, kodëge wamen. ³⁸ Ntilan ongabë okëlë nyè a nlo a yob na: E nyò anë nkukuma Yuden. ³⁹ Mbòg ya bëbe bë bod bëmbë këlë ai nyè ha angamgbali nyè, nyè na: së wa onë Kristus a? Kodëge wamen, ai bia fë. ⁴⁰ Ndò e nyò mbòg afëd, angakòñan ai nyè na: Nga wambara Zamba, e Zamba onë a nkat abë nyè? ⁴¹ Mfa waan, biakyëbë ai akyàè di, amu biabi maan ya e mam bingabò. Nyè andzëki bò abe ziñ. ⁴² Nyè na: A Yesus, otsogo ma eyòn wayi kui a edzoe dzoe. ⁴³ Nyè ai nyè na: Amen, makad wa na, ana ben, wayi tòbò ai ma a Paradis. ⁴⁴ Ndò, dzam bò a awola samëna, ndò dibi angasus a si esë, akui a awola ebulu ⁴⁵ mbol nlo-dzobo angadim, ndò tende ya tempel angasali a zañ. ⁴⁶ Ndò Yesus adzo a yob ete na, a tara, mavë nsisim wama a mò moe. Adzo angadzo nala, ndò asuu ñhëbë. ⁴⁷ Ayen ndzoe ntèd bëzimbi angayen e dzam angabò di, angalugu Zamba, nyè na: E mod nyò angabë fò sosoo mod bëbëla. ⁴⁸ E minkunda misë mingakë miasò, ayen bëngayen e mam mëngabò ma, bëngadugan, bakë bayëb. ⁴⁹ Bëmvoe boe bësë bëngabë bëtëlë oyab, ai e bininga bëngazu baton nyè akègë a Galilea, bëyënë e mam ma. ⁵⁰ Ndò hm të mod ziñ, dzoe na Yosef, mbòg ya ekoan nnam, angabë mbëmbë mod ai sosoo, ⁵¹ -nyè andzëki kui ai bò kiña oyili waban ai e dzam bëngabò- angabë mod ya Arimatea, tisòn bë Yuden, angabë ayanga edzoe Zamba, ⁵² ndò akë abë Pilatus,

adzaè nyè mbim Yesus, ⁵³ ndò angavaè wò a klos, awogo wò a eyie, afudi a sòn engabë mfagan a akòg, hala mod abë ki dzëban ete. ⁵⁴ Amos te ongabë amos mëfañ më sabbat, sabbat emen angayi ya tari. ⁵⁵ E bininga ya bëngasò ai nyè a Galilea bëngakë babie bò a mvus, ndò bayen sòn ai mbol mbim woe ongabë oboo, ⁵⁶ ndò badugan, bëkë komëzan mimbòn ai e bilòg bianyum mbëñ. Ndò bininga bëngabaala mvende, bëwaè a sabbat.

24 Ndò a amos osu ya sòndò, ai ndib kidi, ndò bakë a sòn, bëbëgë e mimbòn ya bëngakomëzan. ² Ndò bakòb akòg atoa mfëñëlan a mbë sòn a mgbag, ³ ndò banyian, të yen mbim Yesus Nti. ⁴ Ndò hm labò na, mbol fëg engadzañ bò a adzo di, bod bëbë bësòò bò kòb ha, bëbëgë biyie bifumu eyëgan. ⁵ Bëngakòn wòn, ndò baluu mësu a si, e bod ba bò ai bò na: Dze miadzën vëvëè mod a zañ mimbim? ⁶ Asëki ha, akui a sòn. Tsogan mbol angakad mina hala angënë a Galilea ⁷ na layean na mòn mod akabëban a mò bësëm, abomban a klos, abog te atëbë a sòn a amos lala. ⁸ Ndò badugan tsog bibug bie. ⁹ Ndò bako-do a sòn, bëmana lèè bë awom ai mbògò ai e bod bësë bëvòg e mam mësë ma. ¹⁰ Bëngabë na: Maria Magdalena, ai Yoanna, ai Maria nyia Yakob, ai e bininga bëvòg bëngabë ai bò. Bëngabë kada apostel e mam ma, ¹¹ apostel bëngayen të mam mëte hë anë mam minnal, ndò bandzëki bò yëbë. ¹² Ndò Petrus akodo a si, akëlë mbil a sòn, ndò alëmbë a nnëm ete, antala hë bandas etam, ndò angadugan a nda, akama e dzam angabò di. ¹³ Amos te oben, bod bëbë ya tañ dzaban bëngabë bëkëlë a dzal ziñ, lëtoa dzam bò kilomëra awom ai ebë ai Yerusalem, dzal te atoa dzoe na Emmaus. ¹⁴ Bëngazu hm të balèè bò a bò e mam mësë ya mëngabò ma. ¹⁵ Ndò hm labò na, a bëlèègë ha, bëlañëdan, ndò Yesus azu bò kòb, angakë ai bò esamba. ¹⁶ Mis maban mëmana bò kanga ha, bò tègè nyè yëm. ¹⁷ Nyè ai bò na: Mam mëfe mëben mialañëdan ai mò a zen ma? Ndò baku bivol, mëlunga a nnëm a tuud. ¹⁸ Ndò mbòg ayalan, (angabë dzoe na Kleopas) nyè ai nyè na: Yë wa etam onë nnëñ a Yerusalem na wayëm ki e mam mabòban ete e mèlu ma nga? ¹⁹ Nyè ai bò na: Mam mëfe? Bò ai nyè na: E ma matyan ai Yesus ya Nazaret. Yesus te angabë ngungul profèt a mimboan ai a nkòbò a mis më Zamba ai a mis më nnam osë; ²⁰ akyàè ya bëfada bënen ai bëtëbë bë osu, bëdzoe ban bakab nyè a ntol awu, ndò babome nyè a klos. ²¹ Bia bingabë bifidigi na ñnyè anë e mod azu kode Israel. Ndò hm fë, a e mam mësë ma, amos lala hi ngë mam mëte mëbò ana. ²² Dzam da, bininga bëziñ ya ngab dzan bëbede bia minnëm a yob: bëkun kè a sòn, ²³ ndò mbol bandzëki yen mbim woe, ndò bësoò bia kad na bëyen benglès, mbò bëkad bò na avëè. ²⁴ Ndò bod bëziñ ya esamba dzan bëkë a sòn, bëkòbò fë hë anë bininga bëdzoo, dzam da emen ñnyè tègè

yen. ²⁵ Ndò adzo ai bò na: A e bod minë adid ai atòn nnëm ya ayëbë e mam mësë ya bëprofèt bêngakòbò!
²⁶ Nga Kristus angabë ayea dzugi mam mete, azu sòn nyian a дума die? ²⁷ Angatimi hm bò e mam matyan ai nyè a ntilan osë, atarigi abë Moses ai bëprofèt bësë.
²⁸ Ndò bakui babi ai e dzal bêngabë këlë ete, ndò abò hë anë ayi kè ai dulu osu. ²⁹ Ndò bayag nyè a kiñ, bò na: Tòbògò ai bia, amu ngoge engasus ya, ndò amos oyimbi ya. Ndò anganyian, atòbò ai bò. ³⁰ Ndò hm labò ha na, mbol angabë atoa ai bò a tēbēlē ha, ndò anòn mbañēla, afubu, abēgē, avēē bò; ³¹ nyaan hm mis ma-ban mayaaban hi, ndò bayēm nyè. Nyè adzaña bò a mis. ³² Ndò badzo bò a bò na: Nga minnēm mihē dig bia a abum eyòn ahē lèè ai bia a zen, e kan ahē yaè bia ntilan? ³³ Awola te ben, ndò bakodo a si, bēdugan a Yerusalem, ndò bakòb bē awom ai mbògò ai e bod bêngabē ai bò bētoa nkoan, ³⁴ bēkada na Nti atēbē fò a sòn bēbēla: Simun ayen nyè. ³⁵ Ndò bò fē balèè e mam ya zen ai mbol ya bēngayēm nyè eyòn abēgē mbañēla. ³⁶ Bēkòbògò e mam ma, antēlē bò a zañ, ndò adzo ai bò na: Mvoè ai mina. ³⁷ Mësis ai wòn bikuu bò a nyòl, bētsogo na bayen kon. ³⁸ Nyè ai bò na: Dze mi-ambara na? Ndò ki asu dze miasoo a minnēm mian?

³⁹ Bēbēgan mò mama ai mēkol mama. Mamen fò nyòl! Namēngan ma, miyen, amu kon ebēlē ki nyòl ai bives akyaè ya miayen mēbēlē di. ⁴⁰ Akòbògò nala, ndò an-galēdē bò mò ai mēkol. ⁴¹ Mbol bêngabē tē nyēbē asu mintag ya nnēm, bēkama fē, nyè ai bò na: Yē mibēlē e dzom ya adi ha? ⁴² Ndò bavē nyè etun mbuman kòs. ⁴³ Ndò anòn, angadi bò a osu na. ⁴⁴ Nyè ai bò na: Bibug biama ya mēngakad mina hala mēngēnē ai mina, na e mam mësë mēnē ntilan a mvende Moses ai a bëprofèt ai bēsalmen, mētyan ai ma, mayean dzalēban. ⁴⁵ Ndò hm ayaè bò minnēm na bēwog ntilan. ⁴⁶ Nyè ai bò na: Eyē anē ntilan nala na Kristus ayi bi mintye, atēbē a bēkon a amos lala, ⁴⁷ abog te bēyedān mēyòn mēsē avēñan asu evaa minsēm a dzoe die. Atarigi a Yerusalem, ⁴⁸ mina minē bēbòlòlò bē mam mēte. ⁴⁹ Ndò hm malom mina ekaa Tara. Mfa waan, tòbògan a tisòn ha ntye miabē ki bi ngul ya yob. ⁵⁰ Ndò angakē ai bò a Betania, ndò abede mò a yob, angafubu bò. ⁵¹ Ndò lazu bò na, eyòn angabē afubugu bò ha, ndò akaèn ai bò, anònēban a yob. ⁵² Bò bēngalugu nyè. Ndò badugan a Yerusalem ai abui mintag, ⁵³ bēntoa a tempel kòm esē, bēluugu Zamba.

YOANNES

1 A mètari, ebugu angabè; ebugu angabè abè Zamba, ebugu atoa man Zamba. 2 Angabè abè Zamba a mètari. 3 Dzom esè engakomban ai nyè, ndò fè, tègè ai nyè, dzom ziñ yandzèki komban. E dzi engakomban 4 engabè enyiñ abè nyè, ndò enyiñ engabè mfyè bod. 5 Ndò mfyè wafyè a dibi, hë da, dibi tègè wò nòn. 6 Ndò mod ziñan gasò, a nloman Zamba, mod te dzoe na Yohannes. 7 Angasò asu mbòòlan, na azu bòòlò mfyè, asu yè na bod bèsè bëyèbè etòm dzie. 8 E nyòlò te angabè ki mfyè; angasò hë asu yè na azu bòòlò mfyè. 9 Angabè mfañ mfyè ya wafyè mod osè, a ongasò a si ndon. 10 Angabè a si ndon, ndò fè si ndon engakomban ai nyè, hë da, si ndon yandzèki nyè yèm. 11 Angasò a biwoge bie, hë da, emboe bandzèki soan ai nyè. 12 Eba bèsè ya bəngasoan ai nyè, a bəngayèbè a dzoe die, angavè bò ngul ya avèñan bòn bə Zamba, 13 e ba ya bəngabyali, sè a hm ki a mēki ngè nyian nyòl ngè ki a nyian fam, hë abè Zamba emen. 14 Ndò ebugu anganòn nyòl, aloño abèmba die abè bia, ndò biayen duma die, duma anè e di mbañ mòn obèlè abè esya; anè ndzian ai maa, ai sosoo. 15 Yohannes abòòlò nyè, ndò adzo na: E nyò ñnyè mēdzoo na: E mod azu ma a mvus alod ya ma osu, amu angabè ma osu. 16 Amu bia bèsè bingayen maa abede maa a yob, a ntud enyiñ woe, 17 amu a zañ Moses ngò mvende engavèëban, maa ki ai sosoo bintoa a zañ Yesus Kristus. 18 Mod ziñ abè ya ki yen Zamba. Mbañ Mòn ya anè Zamba, a anè a nnēm esya, ñnyè angayaè zen. 19 Mbòòlan Yohannes a hi, eyòn Yuden ya Yerusalem bəngalom nyè bəfada ai bəleviten na bəsili nyè na: Wa onè za? 20 Ndò angamēm, andzèki sie, ndò angamēm na: Ma, masèki Kristus. 21 Ndò basili nyè na: Dze hm, yè wa onè Elias? nyè na: Kokoa. Yè wa onè profèt? nyè na: Kokoa. 22 Ndò hm badzo ai nyè na: Onè hm za ben tuk? Mbol yè na bivè e ba bəlom bia eyalan. Wadzo adzo doe ya? 23 Nyè na: Mènè kiñ e nyò ayèdan a nkod-nnam: limèñan zen Nti, anè profèt Isaias angakad. 24 E bod ba bəngabè a nloman bəfarisea. 25 Ndò basili nyè, bò na: A dze hm wadu bod, ngè osèki tò Kristus, tò Elias, tò ki profèt? 26 Yohannes nyè ai bò na: Ma madu bod a mēndim. Mod atèlè a zañ dzaan, miayèm ki nyè; 27 azu ma a mvus, hë da mayean ki na matii nyè nkòl silfas. 28 E mam ma mēngayenèban a Betania, a Yordan a yat, e hom Yohannes angabè aduu bod. 29 E kidi lende ya hala, ndò ayen Yesus azaag abè nyè, nyè na: Yènè

ntomba Zamba ya wavaè minsēm ya si ndon. 30 Ñnyè mēdzoo ai nyè na: Mod ziñ azu ma a mvus, a angalod ma osu, amu angabè ma osu. 31 Mamen mēmbè yēmè ki nyè, dzam da mēngazu du bod a mēndim asu yè na akulèban a Israel. 32 Ndò Yohannes angabòòlò, nyè na: mēngayen nsisim osusu, osòò a yob anè obèñ, ndò ongatòbò nyè a nyòl. 33 Mfa wama, mambè yēmè ki nyè, dzam da e nyò angalom ma na mēdu bod a mēndim ñnyè angadzo ai ma na: 'E mod onyènè nsisim osusu, ozaa tòbò abè nyè, ñnyè ayi du abè Mfufub Nsisim!' 34 Mamen mēngayen, ndò fè mazu ya mabòòlò na ñnyè anè mòn Zamba. 35 E kidi lende ya hala, Yohannes atèlè na, ai bëyègè bèbè ya esamba dzie, 36 ndò afòmbò Yesus, mbol alodo, nyè na: Yènè sik, ntomba Zamba. 37 Ndò e bëyègè bèbè ba bawog nyè akòbògò nala; mbò bakè batoñ Yesus a zud ba. 38 Ndò Yesus ahèñan, antala anè bazu batoñ nyè, nyè ai bò na: Dze miadzèn? Bò ai nyè na: Rabbi (nala watyan na: a nyègèle), eye otoa he? 39 Nyè ai bò na: Zan, miayi yen. Ndò bəngakè, bëyènè e hom atoa, ndò bəngatòbò ai nyè amos te. E mam ma, dzam bò awola awomo. 40 Mbòg ya e ba bèbè ya bəngawog Yohannes akòbògò, bətoño nyè, angabè Andreas, manyañ Simun Petrus. 41 Ndò atari yen manyañ Simun, nyè ai nyè na: Bisòm ya Messias (nala watyan na: Kristus). 42 Ndò akè ai nyè abè Yesus. Ndò Yesus afòmbò nyè, nyè na: Wa, onè Simun, man Yohannes; wayi loeban na Kefas, nala watyan na Akògò. 43 Amos otsaag hala, angabè ayii na akè a Galilea, ndò ayen Filipus. Yesus nyè ai nyè na: Zaag wabie ma. 44 Filipus angabè mod ya Betsaida, mod ya tisòn Andreas ban Petrus. 45 Filipus atoban ai Natanael, nyè ai nyè na: E mod Moses ai bəprofèt bəngatil a kalara mvende, bisòm ya nyè, Yesus, man Yosèf ya Nazarèt. 46 Natanael nyè ai nyè na: Yè e dzam anè mbèñ anè dzam sòn a Nazaret? Filipus nyè ai nyè na: Zaag yen. 47 Ayen Yesus angayen Natanael azaag abè nyè, ndò alañ nyè ebug dzi na: Yènè a mfañ, man Israel nyò anè tè ai mvol a nyòl. 48 Natanael nyè ai nyè na: Eyè wayèm ma he? Yesus nyè ai nyè na: osusua yè na Filipus aloe wa, hala otoa a ele bibuma a si, ma mëyen ya wa. 49 Natanael nyè ai nyè na: A Rabbi, onè man Zamba, onè ndzoe Israel. 50 Yesus nyè ai nyè na: dze yè mbol mēkad wa na mëyen wa a ele a si ndò wayèbè? Wayi yen alodo nala. 51 Ndò adzo ai nyè na: Amen, amen, makad mina na,

miayi yen yob ayoo, benglès bë Zamba bëbëdë, bë-susu a man Zamba anë.

2 A amos lala, alug angabë a Kana ya Galilea, nyia Yesus nyè angabë we. ² Yesus ai bëyègè boe bò fë bëngabë mbandan a alug. ³ Ndò mëyòg mëngaman ha, nyia Yesus nyè ai nyè na: Babëlë ki mëyòg. ⁴ Yesus nyè ai nyè na: Dze enë a zañ bia wa? Awola dama andzë ya kui a. ⁵ Nyia nyè ai bod bisye na: E dzi esë ankad mina ana, hë mibòdò. ⁶ Bimvañ mëkòg bingabë hala bisaman, asu esob-nyòl Yuden, bitoa, anë emvañ mëbom mëbè ngë mëlè. ⁷ Yesus nyè ai bò na: Dzalëgan mëndim a bimvañ. Ndò bëngadzala biè akui a nkòñ a yob. ⁸ Nyè ai bò na: Biedan hm, mikë vë ndzoe abog. Mbò bakë ba. ⁹ A ndzoe abog akiègè e mëndim mëngavëñan wayn ma, tē yëm mfas asò, dzam da e bod bisye bëngabied mëndim bëyemë tē, ndò ndzoe abog aloe nlug, ¹⁰ nyè ai nyè na: Mod osè atari kad vë e wayn anë mbëñ; eyòñ bod bëbili ya wayn, bëngavë e nyò adañ ki mbëñ. Mfas woe, obaala e wayn anë mbëñ nyò azaag kui etoa dzi. ¹¹ Yesus angabò mëtari më ndëm a Kana ya Galilea, ndò angakuli duma die, bëyègè boe bëyëbë nyè. ¹² A mvus te, ndò angasigi a Kafarnao, ai nyè ai nyia woe, ai babënyañ boe, ai bëyègè boe, ndò bëngatòbò we, dzam da tégè tòbò kòm. ¹³ Paska Yuden angasubu ha, ndò Yesus angabed a Yerusalem. ¹⁴ Ndò akòb a tempel na, bëkuan bë nyag ai mintomba ai abëñ ai e bod batsende mòni, ¹⁵ ndò akom nkas ai minkòl, angatsidan mintomba ai nyag a tempel, akubu mòni e bod batsende mòni a si, avundugu bëtëbëlë a si, ¹⁶ nyè ai bëkuan bë abëñ na: Vaa-gan e byem bi ha, mibë vëñan nda Tara na ebò nda makit. ¹⁷ Ndò bëyègè boe bazu tsog na anë ntilan na: Mvam asu nda dzoe yayi ki ma dzoge a miëëñ. ¹⁸ Ndò Yuden bayalan, bò ai nyè na: Za ndëm walédë bia asu yè na obò e kan nyi? ¹⁹ Yesus nyè ai bò na: Bugan e nda-ngogëlan nyi, mëdugan dzò loñ a tañ mëlu mëlè. ²⁰ Yuden bò na: E nda-Zamba nyi engaloñëban a tañ mimbu mëwom mënyii ai misaman, ndò wayi dzò loñ hë a tañ mëlu mëlè nga? ²¹ Ndë nyè angabë akòbògò adzo nda ya nyòl dzie. ²² Eyòñ hm angakui a sòn, ndò bëyègè boe badugan tsog na angakad nala, ndò bëngayëbë ntilan ai ebug Yesus angakòbò. ²³ Mbol angabë a Yerusalem a abog Paska, ndò abui bod angayëbë a dzoe die ai nyëñan bëyëñë e ndëm angabë abòdòg. ²⁴ Mfa woe, Yesus andzëki bi afidi ai bò, mbol angabë ayëmë bò, ²⁵ ai mbol angabë ki ayañan ai na mod atye nyè ndòñ mod. Amu emen angabë ayëmë e dzi engabë a nnëm mod.

3 Mod ziñ ya bëfarisea, dzoe na Nikodemus, nyia-modò-mvia ya Yuden, ² angasò abë nyè ai alu, ndò adzo ai nyè na: A Rabbi, biayëm na wasò abë Zamba a etye nyëgëlë, amu mod ziñ asëki dzam bò e kan ndëm wabò nyi ngë Zamba asëki ai nyè. ³ Yesus nyè ai nyè na: Amen, amen, makad wa na, e nyò andzëki

byali a yob, asëki dzam yen edzoe Zamba. ⁴ Nikodemus nyè ai nyè na: Eyè mod anë dugan byali ya, eyòñ antoa ya nnom? Yè anë dzam dugan nyian a abum nyia, adugan byali? ⁵ Yesus nyè ai nyè na: Amen, amen, makad wa na: e nyò andzëki dugan byali a mëndim ai nsisim, asëki dzam nyian a ayòñ Zamba. ⁶ E dzi enë mbyalan a nyòl enë nyòl, e dzi enë mbyalan a nsisim enë nsisim. ⁷ Obë kam na makad wa na, miayean dugan byali a yob. ⁸ Evundu yafëbëlë e hom yayi, ndò wawog eduñ dzie, hë da otégè yëm e hom yasò, ngë e hom yakë. Nala ngò hm fë e nyò osè anë mbyalan abë nsisim anë. ⁹ Ndò Nikodemus afëd, nyè ai nyè na: Eyè nala onë dzam yënan ya? ¹⁰ Yesus nyè ai nyè na: Wa onë nyëgëlë a Israel, ndò wayëm ki e mam ma nga? ¹¹ Amen, amen, makad wa na: biakòbò e dzi biayëm, bibòdòlò fë e dzi bingayen, hë da miayëbë ki mbòdòlan waan. ¹² Ngë mam më si mmò mëhë kad mina ana ma, mina tē yëbë, eyè miayi nyëbë eyòñ mënkad mina mam më yob ya? ¹³ Ndò fë, mod ziñ abë ya ki bed a yob sësala hë e nyò angasus, asòò a yob, mòñ mod. ¹⁴ Ndò hm fë, akyaè ya Moses angabede nyò a nkod-nnam, nala ngò mòñ mod ayeañ bedëban, ¹⁵ asu yè na e nyò osè abëlë afidi abë nyè, abëlë enyiñ kòm. ¹⁶ Amu yè na, Zamba angadiñ si-ndon e kan yè na avëë mbañ mòñ woe, asu yè na e nyò osè ayebë nyè, abë kè a ndzañ, hë da abëlë enyiñ kòm. ¹⁷ Amu Zamba andzëki lom mòñ a si na atsig ntol ya si, dzam da asu yè na si-ndon ekodeban abë nyè. ¹⁸ E nyò ayëbë nyè, atëbë ki a nkat. E nyò ayëbë ki nyè, atëbë ya a nkat, amu andzëki nyëbë dzoe mbañ mòñ Zamba. ¹⁹ Nkat onë na, mfyè ongasò a si-ndon, ndò bod bëngadiñ dibi alodo mfyè; amu mimboan miaban mingabë abe. ²⁰ Amu, e nyò osè abò abe, afëm mfyè, ndò fë akë ki a mfyè asu yè na mimboan mie miza kulan. ²¹ E nyò abò sosoo azu a mfyè, asu yè na mimboan mie mikulan, amu minë mboan abë Zamba. ²² A mvus te, ndò Yesus ai bëyègè boe bazu a si Yudea, ndò atòbò ai bò hala, angadu bod. ²³ Yohannes nyè angabë aduu a Aion, babi ai Salim, amu mëndim mëngabë etere abui, bod bëngazu duuban. ²⁴ Amu, hala te Yohannes abë ki woaban a mbog. ²⁵ Ndò minlañëdan miakui a zañ bëyègè bë Yohannes ai man Yuden, mityan ai esob nyòl. ²⁶ Ndò bakë abë Yohannes, bò ai nyè na: A Rabbi, e mod angabë ai wa a Yordan ayat, a ongabòdòlò, ñnyè nyò angadu ya bod, ndò bod bësë bakë abë nyè. ²⁷ Yohannes nyè na: Mod asëki dzam nòn tò dzom ziñ dzidzia, ngë andzëki dzò vëëban a yob. ²⁸ Mina bëben miabòdòlò ma na mëngadzo na: sëki ma mënë Kristus, dzam da mënë nyè nloman a osu. ²⁹ E mod abëlë mininga ñnyè anë nlugu; mvoe nlugu, a etëlë, ewogo kiñ dzie, yatag abui asu kiñ nlugu. Mintag miama mite midzie ya. ³⁰ Nyè ayeañ bugëban, ma ki mayean dzòdiban. ³¹ E nyò asò a yob, alod bod bësë. E nyò anë mod ya si-ndon, asò a si-ndon, ndò fë akòbò mam ya

si. E nyò asò a job, alod bod bèsè. ³² E mod angayen, awogo fè dò, abòdò, dzam da, tò mod ayèbè ki mbòdòlan woe. ³³ E nyò ayèbè mbòdòlan woe, amèm na Zamba anè sosoo. ³⁴ E nyò ya Zamba angalom, akòbò mam mè Zamba, amu avè ki nsisim a mèlanga. ³⁵ E sya adiñ mòn, ndò angavè nyè dzom esè a mò. ³⁶ E nyò ayèbè mòn, abèlè enyiñ kòm. E nyò ki abyandi mòn, ayi ki yen enyiñ, dzam da, olun Zamba obaa nyè a nyòl.

4 Ayèm Yesus angayèm na bēfarisea bēyēm ya na Yesus adudu abui bēyègè, aduu fè bod alodo Yohannes ² -hè da Yesus emen angabè ki aduu, bēyègè boe mbò bēngabè bēduu- ³ ndò akodo a Yudea, adugan kè a Galilea. ⁴ Angabè enòdi na akii a Samaria. ⁵ Ndò azu kui a tisòn Samaria dzoe na Sikar, babi ai e si Yakob angavè mòn woe Yosèf. ⁶ Etam Yakob engabè etere. Mbol Yesus angabè ntēgan ai dulu, ndò atòbò a nkom etam. Dzam bò a awola samēna. ⁷ Ndò mininga ziñ ya Samaria asò hm na azu lè mēndim. Yesus nyè ai nyè na: Vaa ma dzom ya anyu. ⁸ Anè hm ha na, bēyègè boe bēngakè a tisòn na bakè kus dzom ya adi. ⁹ Ndò mininga Samaritan adzo ai nyè na: Dze enè dzam bò na, wa, man Yuden, ongasili ma, ya mēnè mininga Samaritan, e dzom ya anyu? (Amu Yuden bakalan ki dzom ziñ ai bēsamaritan). ¹⁰ Yesus nyè ai nyè na: Ngè oyēmè efaè Zamba, ai e mod adzo ai wa na: Vaa ma e dzom ya anyu, ngè wa odzaa nyè ana, avèè fè wa mēndim mè enyiñ. ¹¹ Mininga nyè ai nyè na: A Nti, wabèlè ki tò nlonga, ndò fè etam enè edòg. Eyè wayi sò ai mēndim mè enyiñ ve? ¹² Dze, yè walod tara waan Yakòb ya angavè bia etam, emen anyuu fè mēndim ya ete, ai bòn boe, ai biyèm bie? ¹³ Yesus nyè ai nyè na: E mod osè anyu e mēndim ma, ayi dugan wog ekode. ¹⁴ E mod ki ayi nyu e mēndim ya mamen mayi nyè vè, ayi ki bad wog ekode tò eyòñ, dzam da, e mēndim mayi nyè vè mayi vèñan etam e mēndim masoe asu enyiñ kòm. ¹⁵ Mininga nyè ai nyè na: A Nti, vaa ma mēndim mète, asu yè na tè mabad wog ekode ngè asò lè mēndim. ¹⁶ Nyè ai nyè na: Kèlè ma loe nyò nnom, odugan zu va. ¹⁷ Mininga nyè na: masèki ai nnom. Yesus nyè ai nyè na: Okòbò fò mbèñ, wa na: mabèlè ki nnom. ¹⁸ Amu obi ya fam etan, ndò e nyò obèlè etoa dzi asèki wa nnom. Okòbò fò e dili bēbèla. ¹⁹ Mininga nyè ai nyè na: A Nti, mayen na onè profèt. ²⁰ Bètara bēkadēga kogèlan a nkol hi, ndò mina miadzo na, e hom bayean kogèlan onè a Yerusalem. ²¹ Yesus nyè ai nyè na: Yèbègè e dzam makad wa, a mininga, na awola lazu, a miayi ki kogèlan ai Tara tò a nkol hi, tò a Yerusalem. ²² Mina mialugu e dzi miayèm ki. Bia, bialugu e dzi biayèm, amu akode lasò a Yuden. ²³ Amu awola lazu, ndò ben hm di, a e bod balugu mfañ mfañ bayi kogèlan ai Zamba a nsisim ai a sosoo. Amu, akyaè bod bakogèlan ai nyè nala, mbò Tara adzèñ. ²⁴ Zamba anè nsisim, ndò e ba bakogèlan ai nyè, bayean

kogèlan a nsisim ai a bēbèla. ²⁵ Mininga nyè ai nyè na: Mayèm na Messias azu, a baloe na Kristus. Eyòñ ayi sò, ayi bia timi mèsè. ²⁶ Yesus nyè ai nyè na: E ma makòbò ai wa nyò, ma mēnè nyè. ²⁷ Abog te, ndò bēyègè boe bazu, bēngakam dò na angabè alègè ai mininga. Dzam da, tégè ai e mod adzo na: Dze wadzèñ, ngè ki na: dze walèè ai nyè? ²⁸ Ndò mininga alig emvañ dzie, akèlè a tisòn, nyè ai bod na: ²⁹ Zaan yen mod ya akuli ma e mam mèsè mēngabò ya; Yè ñnyè anè Kristus ana? ³⁰ Ndò bakodo a tisòn, bēngakè abè nyè. ³¹ A zañ ha, bēyègè bò ai nyè na: A Rabbi, dza-ag. ³² Nyè ai bò na: Ma mèbèlè bidi ya adi, a miayèm ki. ³³ Bēyègè bēngadzo a zañ bò a bò na: Yè mod ziñ asò ai nyè e dzom ya adi ana nga? ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Bi-di biama binè na, mèbò ñyan e nyò angalom ma, mèdzala fè esye dzie. ³⁵ Sè mina bēben miakad dzo na: Ngòn eligi ya enyii osusua mèkoe a? Bēbègan, makad mina na: Saman mis a job, miyen anè mèfub mēngafum ya asu mèkoe. ³⁶ Nkoe-bidi ambèlè ya maan moe, ndò akoan bibuma asu enyiñ kòm, asu yè na nkoe-bidi ai e mod abè bētag a enyiñ kòm. ³⁷ Amu ebug dzi yatoban bēbèla na: E mod amiè mvòñ anè etam, e nyò akoe atoa etam. ³⁸ Mēngalom mina na mikè koe e dzi miandzèki wu ndzug ai dzò. Bod bēfè bēngawu ndzug, ndò miazu nyian a ndzug waban. ³⁹ Abui bēsamaritan ya tisòn te bēngayèbè nyè ai mbol mininga angamèm na: Akad ma e dzi esè mēngabò ya. ⁴⁰ Eyòñ hm bēsamaritan bēngazu abè nyè, ndò bakogèlan ai nyè na atòbò abè bò. Ndò angatòbò hala mèlu mèbè. ⁴¹ Ndò abui bod bēngayèbè asu ebug dzie, ⁴² bò ai mininga na: biayèbè ki fè asu nkòbò woe, bia bēben biwog ya, ndò biayèm na ñnyè anè nkode si mfañ. ⁴³ A mvus e mèlu mèbè ma, ndò akodo hala, akèlè a Galilea. ⁴⁴ Amu Yesus emen angakòbò na: profèt abèlè ki olugu a ayòñ die. ⁴⁵ Eyòñ hm angasuan a Galilea, bēngasuan ai nyè, ai nyenan bēngayen e mam mèsè angabò a Yerusalem a abog, amu bò fè bēngabè a abog te. ⁴⁶ Ndò adugan kè a Kana ya Galilea, e hom angavèñan mēndim mēntoa wayn. Mòn angabè akòndò ndzoe ziñ ya esamba nkukuma a Kafarnao. ⁴⁷ Eyòñ angawog na Yesus asò a Yudea na akè a Galilea, ndò akè abè nyè, asili nyè na asigi nyè kè sye mòn, amu angabè awu ai enyiñ ntye mbòg. ⁴⁸ Yesus nyè ai nyè na: Ngè miandzè yen ndèm ai biyèñ bi mam, mina tégè yèbè. ⁴⁹ Ndzoe nyò, nyè ai nyè na: A Nti, siigi, os-usua yè na mòn awu ma. ⁵⁰ Yesus nyè ai nyè na, kèlèg, nyò mòn avèè. E mod nyò ayèbè ebug Yesus angakad nyè, ñnyè akè nyò. ⁵¹ Hala angènè asiigi, ndò bod bisye boe bazu toban ai nyè a zen, bò ai nyè na: Nyò mòn avèè. ⁵² Ndò asili bò awola angawodan evovoe. Bò ai nyè na: Ongoge, a awola zamgbala, ndò fiba angaman nyè a nyòl. ⁵³ E sya ayèmè fò na a awola te ndò Yesus angadzo ai nyè na: Nyò mòn avèè. Ndò angayèbè, ai

nyè, ai nda-bod dzie esè. ⁵⁴ E ndëm bèè nyi Yesus angabò eyòn angakè a Galilea, asòòg a Yudea.

5 A mvus hala, abog Yuden angabè, ndò Yesus abed a Yerusalem. ² A Yerusalem, a mbè mintomba, etam ziñ enè, baloe dzò a nkòbò ebrea na Betsada; enè ai mimbè mitan. ³ Abui minkokòn, mindindim, mimbombog, mingabè toa etere. [⁴] ⁵ Mod ziñan gabè hala, okòn woe otòbò ya mimbu mēwom mēlè ai ebu. ⁶ Eyòn Yesus angayen nyè atoa hala, ayēmè fè na atòbò ya nala kòm, nyè ai nyè na: Yè wayi na wabò mvoè? ⁷ Nkokòn wò ai nyè na: mabèlè ki e mod akè ai ma a etòg, eyòn mēndim mēngafonan ya: eyòn esè makè kui, hē mod mfè atari ya sigi we. ⁸ Yesus nyè ai nyè na: Tēbēgē, nònò enòn dzoe, owulu. ⁹ Etye etye te, e mod nyò abò fò mvoè, ndò anganòn enòn dzie, angawulu. Amos te ongabè amos sabbat. ¹⁰ Yuden bò ai e mod angabò mvoè nyò na: Ana onè sabbat, ndò wabèlè ki ngul ya abègè enòn dzoe. ¹¹ Nyè ai bò na: E mod abò ma mvoè, ñnyè akad ma na: Nònò enòn dzoe, owulu. ¹² Ndò basili nyè na: Mod mbe akad wa na: Bodogo enòn, owulu? ¹³ E mod angasyeban angabè ayēmè ki, amu Yesus angasolan ai abui nkunda angabè hom te. ¹⁴ A mvus hala, ndò Yesus atoban ai nyè a tempel, nyè ai nyè na: Wa nyòlò obò ya mvoè, tē hm fè wabad sēm, mbè dzam alodo nala aza toban ai wa. ¹⁵ E mod nyò akodo hala, akè lèè Yuden na Yesus ñnyè angabò nyè mvoè. ¹⁶ Yuden bēkaè hm na basiñ Yesus mbol angabò e mam ma a amos sabbat. ¹⁷ Yesus angayalan bò na: Tara angēnē asye, azaag kui etoa dzi, ndò fè ma, masye. ¹⁸ Bēngadzēn dzēn abui na bawoe nyè etòm dzi na, ñnyè asolege sabbat, ñnyè adzo na Zamba anè esya woe, nala ontoa na, bò Zamba bēnē nkoñ. ¹⁹ Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: Mòn asēki dzam bò dzom ziñ ai emen, ngè andzēki yen esya abò dzò. E mam esya abò, nala ngò fè mòn abò mò. ²⁰ Amu yè na, esya adiñ mòn, ndò angalēdē nyè e mam abò, ndò fè ayi nyè lēdē mēfē alodo nala, asu yè na mikam. ²¹ Amu, e kan ya esya ahèlè mimbim, avaa enyiñ, nala ngò fè mòn avè e nyò osè ayi na avè enyiñ. ²² Amu, tò esya abò ki mod ziñ nkat, dzam da, angavè mòn woe nkat osè, ²³ asu yè na bod bēsè bēkam mòn anè bakam esya. E mod akam ki mòn, akam ki tò esya ya angalom nyè. ²⁴ Amen, amen, makad mina na e mod awog ebug dzama, ayēbè fè e nyò angalom ma, abèlè enyiñ kòm, ndò fè akè ki a nkat, dzam da, alod ya a enyiñ, asòò a awu. ²⁵ Amen, amen, makad mina na, awola lazù, ndò ben hm di, a bēwu bayi wog kiñ mòn Zamba, ndò e ba bayi wog bayi nyiñ. ²⁶ Amu, e kan esya abèlè enyiñ abè emen, nala ngò fè angavè mòn nala na abèlè enyiñ abè emen. ²⁷ Ndò angavè nyè ngul ya abò nkat, amu anè mòn mod. ²⁸ Tē miakam dò, amu awola lazù a e bod bēsè bēnē a mēsòn bayi wog kiñ dzie, ²⁹ abog te e ba bēngabò mbēn bayi kui, bēkèlè a akui-lè-sòn enyiñ, e

ba ki bēngabò abe, a akui-lè-sòn nkat. ³⁰ Mabèlè ki ngul ya abò dzam ziñ ai mamen. E kan mawog, ndò mabò nkat, ndò nkat wama onè sosoo, amu maadzēn ki nyian wama, madzēn hē nyian e nyò angalom ma. ³¹ Ngè mabòlò mamen, mbòòlan wama osēki mfañ. ³² Mod mfè abòlò ma, ndò mayēm na, mbòòlan abòlò ma, onè mfañ. ³³ Mina bēben mingalom bod abè Yohannes, ndò angabòlò sosoo. ³⁴ Mfa wama, manòn ki mbòòlan wama abè mod, dzam da makad e mam ma asu yè na mikodēban. ³⁵ Angabè alamba layon, afyè fè, ndò mingayi na miatag etun abog a mfyè woe. ³⁶ Mfa wama, mēbèlè mbòòlan walod Yohannes: E mimboan Tara angavè ma na mēdzala miè, mimboan mite ya mabò, miabòlò ma na Tara angalom ma. ³⁷ Ndò fè, e Tara angalom ma, angabòlò asu dama. Miabè ya ki wog kiñ dzie, tò ki ayen asu die, miabè ya ki yen, ³⁸ ndò fè ebug dzie etoa ki abè mina, amu miayēbè kiñ e nyò angalom. ³⁹ Miason mfufub Ntilan, amu miatsog na miayi bēlè enyiñ kòm etere. Ndè ngò wabòlò ma. ⁴⁰ Ndò fè miayi ki na miazu abè ma asu yè na mibi enyiñ. ⁴¹ Manòn ki olugu a bod, ⁴² dzam da, mazuzu ya mayēm mina na miabelè ki ediñ Zamba abè mina. ⁴³ Mēngasò a dzoe tara, ndò mi-asoan ki ai ma. Ngè mod mfè akè sòn a dzoe die, misoan ai nyè. ⁴⁴ Eyè minè dzam nyēbè ya, eyòn mi-anòn duma a mina mina, dzam da tē dzēn duma mbañ mòn Zamba? ⁴⁵ Tē miakè tsog na ma mayi mina sòman abè Tara. E mod ayi mina sòman, ñnyè anè e Moses ya mingafidi. ⁴⁶ Ngè miyēbēgē Moses, ngè miayēbè fè ma. Amu angatil atyan ai ma. ⁴⁷ Ngè miayēbè ki ntilan woe, eyè miayi nyēbè bibug biama ya?

6 A mvus hala, ndò Yesus adañ a mañ mē Galilea, Tiberiad. ² Mod nkunda angabè abyēge nyè, amu bēngayen e ndēm angabò a nyòl minkokòn. ³ Ndò Yesus abed a nkol, antoa hala ai bēyègè boe. ⁴ Paska, abog Yuden, angabè babi. ⁵ Abede Yesus angabede mis, ayēnē na mod nkunda bod azu abè nyè, nyè ai Filipus na: Eyè biayi kus bēmbañēla ve na e bod ba bēdi? ⁶ Ndè angabè akòbògò nala, abobolo nyè. Amu emen angabè tē ayēmè e dzam ayi bò. ⁷ Ndò Filipus ayalan nyè na: Tò bēmbañēla a tañ minsañ mi mòn mintèd mibè bayi ki bò yean na mod osè anòn man etun. ⁸ Ndò mbòg ya bēyègè boe, Andreas, manyañ Simun Petrus, adzo ai nyè na: ⁹ Man mòngò anè ha, abèlè bēmbañēla bē ovug bētan, ai mimbuman mi kòs mibè. Ndò hm ki, nala ngò onè dze asu abui bod di? ¹⁰ Yesus nyè na: Toegan bod a si. Bilòg bingabè abui hom te. Ndò e bod ba bamana tòbò a si, bētoa, dzam bò tòzin etan. ¹¹ Ndò Yesus anòn bēmbañēla, avèè ngañ, angakab e bod bēmbè toa a si, dzam dēda fè ai kòs, e tañ bēyiig. ¹² Eyòn bēngadzie, ndò adzo ai bēyègè boe na: Koegan e bitun bimana ligi, asu yè na tē dzom ziñ yandaman. ¹³ Ndò bēngakoan, bēdzala biad bitan ai bitun bēmbañēla bi ovug bitan bingaligi e bod bēdza-

ag. ¹⁴ Ayen bod bēngayen e ndēm angabò nyi, bò na: E mod nyò ñnyè fò anè e profèt ayeen sòn a si-ndon bēbēla. ¹⁵ Mbol Yesus ayēmē na bayi na bazu nyè bi asu yè na bētele nyè nkukuma, ndò angakè a nkol a job, nyè etam. ¹⁶ Eyòñ ngoge engasus, ndò bēyègè boe basus mfa ya mañ, ¹⁷ ndò babed a efunga, bēngakè a mañ a yat, a Kafarnao. Ndò dibi lēngasus ha, hala Yesus abēki bò sòn bye. ¹⁸ Mañ mēngayobo fò ai mod nkulu evundu. ¹⁹ Hala bēsubu ya ai mal dzam bò kilomera etan, bēntala Yesus awulugu a mañ, asubugu a mal mēngabē, bēngakòn wòn. ²⁰ Nyè ai bò na: Ma-men, tē miambara. ²¹ Bēngayi na banòn nyè a efunga, ndò fò efunga yakui e hom bēngabē kēlég. ²² E kidi lende ya hala, nkunda ongabē otélè a mañ oyab nali; bēngayen na efunga efè engabē ki ete, hē dzia, ai na Yesus andzèki kē ai bēyègè boe a efunga, hē da bēyègè mbò bēngakè etam. ²³ Bifunga bifè bingasò a Tiberiad babi ai e hom bēngadi bēmbañèla eyòñ Nti angavè ngañ. ²⁴ Eyòñ hm nkunda bod ongayen na Yesus asēki ete, tò bēyègè boe tē ai bò, ndò babed a bifunga, mbò bakè a Kafarnao ba, bakè badzēñ Yesus. ²⁵ Ndò batoban ai nyè a mañ a yat bò ai nyè na: A Rabbi, osò kui mu abog afe? ²⁶ Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: Miadzēñ ma, sē ki asu miyen ndēm, dzam da, mbol midi bēmbañèla, midzie fè. ²⁷ Syean e mbañèla andaman kig, hē atòbògò fò akui a enyiñ kòm, a mòn mod ayi mina vè. Amu yè na, ñnyè esya angakomodo. ²⁸ Bò ai nyè na: eyè binè dzam sye mimboan mi Zamba ya? ²⁹ Yesus nyè ai bò na: Esye Zamba enè na, miyèbè e nyò emen angalom. ³⁰ Bò ai nyè na: Ndēm fe wabò, asu yè na biyen, biyèbè fè wa? Wabò dze ben tug? ³¹ Bētara bò bēngadi hm manna a nkod-nnam, e kan enè ntilan na: Angavè bò mbañèla ya job na bēdi. ³² Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: sē ki Moses ñnyè angavè mina mbañèla ya job, dzam da esya wama ñnyè avè mina mfañ mbañèla ya job. ³³ Amu yè na, mbañèla Zamba anè e mod asò a job, avaa fè si-ndon enyiñ. ³⁴ Bò ai nyè na: A Nti, nga wavè bia mbañèla te kòm esè! ³⁵ Yesus nyè ai bò na: Ma mēnè mbañèla enyiñ: e mod azu abè ma, ayi ki wog zie, ndò fè e nyò ayèbè ma ayi ki wog ekode tò eyòñ. ³⁶ Dzam da, mbol mēkad ya mina, tò miafañan ma yen, miayèbè ki. ³⁷ E dzi esè Tara avè ma yayi sò abè ma, ndò fè mayi ki tsidan e nyò azu abè ma a nsēñ, ³⁸ amu mēngasò a job, sē ki asu yè na mabò ñyian wama, hē ñyian e nyò angalom ma. ³⁹ Nyian e nyò angalom ma onè hm na, e dzi esè angavè ma, tē madzèè dzò, dzam da, mēkuli dzò a sòn a amos mvua. ⁴⁰ Amu ñyian Tara onè na: e nyò osè ayen mòn, ayèbè fè nyè, abèlè enyiñ kòm, ma mēkuli fè nyè a sòn a amos mvua. ⁴¹ Yuden bēngasog ai nyè mbol angadzo na: Ma mēnè mbañèla ya asò a job, ⁴² bēngadzo na: Sè Yesus, man Yosèf nyò a? Biayēm esya ai nyia a? Eyè angazu ya dzo ya na: Mēngasò a job?

⁴³ Yesus nyè ai bò na: Mibè kē miasòg a zañ mina mina. ⁴⁴ Mod ziñ asēki dzam sòn a bē ma, ngè e Tara angalom ma andzèki nyè dudu; ma mayi nyè kuli a sòn a amos mvua. ⁴⁵ Anè ntilan abè profèt na: Zamba ayi bò yègèlè bò bēsè. E mod osè awog e dzam lasò abè Tara, ayègè fè, azu abè ma. ⁴⁶ Asēki hala na mod ziñan gayen ya Tara, ngè sē ki e nyò asò abè Zamba, e nyòlò te angayen ya Tara. ⁴⁷ Amen, amen, makad mina na: e nyò ayèbè, abèlè enyiñ kòm. ⁴⁸ Ma mēnè mbañèla enyiñ. ⁴⁹ Besoa bēngadi manna a nkod-nnam, bēwu fè. ⁵⁰ E nyò anè mbañèla ya asò a job, asu yè na e mod osè adi nyè abè wu. ⁵¹ Ma mēnè mbañèla avèè ya asò a job. Ngè mod adi mbañèla te, ayi nyiñ kole, ndò fè mbañèla mayi vè anè nyòlò dzama asu enyiñ si-ndon. ⁵² Yuden bēngasog bò bò ha, bò na: Eyè e nyò anè bia dzam vè nyòlò dzie ya na bidi? ⁵³ Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: Ngè miandzèki di nyòlò mòn mod, minyuu fè mēki moe, miabèlè ki enyiñ abè mina. ⁵⁴ E mod adi nyòlò dzama, anyuu fè mēki mama, abèlè enyiñ kòm, ndò fè mayi nyè kuli a sòn, a amos mvua. ⁵⁵ Amu nyòlò dzama enè mimfañ bidi, mēki mama mētoa mimfañ mēnyu. ⁵⁶ E nyò adi nyòlò dzama, anyaaag fè mēki mama, atoa abè ma, ma fè abè nyè. ⁵⁷ E kan e Tara ya avèè angalom ma, ma mēnyiñi fè hē etòm Tara, e mod adi ma, ñnyè ayi nyiñ etòm dzama. ⁵⁸ E nyò ñnyè anè mbañèla ya angasò a job, sē ki e kan bētara bēngadi, bēwu. E nyò adi mbañèla nyò, ayi nyiñ a kòm ya kòm. ⁵⁹ Angakòbò e mam ma, ayègèlè a sinagoge a Kafarnao. ⁶⁰ Mbol abui dzam ya bēyègè boe bēngawog, bò na: nkòbò hi onè alèd. Za anè wa dzam wog? ⁶¹ Mbol Yesus angayēm na bēyègè boe balañèdan asu te, nyè ai bò na: Dze yè nala waandngèle mina nga? ⁶² Ngamēna ki eyòñ miayi yen mòn mod abèdè mfa angabè osusua? ⁶³ Nsisim ngò wavè enyiñ; nyòlò esèki ai mfi. E bibug mēkad mina binè nsisim, bitoa fè enyiñ. ⁶⁴ Dzam da, bod bēvòg ya abè mina bayèbè ki. Amu Yesus angabè ayēmē, atarigi fò a mētari, e bod bayèbè ki, ai e mod angabè na akuan ai nyè. ⁶⁵ Nyè na: Asu te ndò mēkad mina na, mod ziñ asēki dzam sòn a bē ma ngè Tara andzèki nyè vè ngul te. ⁶⁶ Asu te abui bēyègè bēngakodo nyè a esamba, tégè fè bad wulu ai nyè. ⁶⁷ Yesus nyè ai awom ai bēbè na: Dze, yè mina miayi fè kè? ⁶⁸ Simun Petrus nyè ai nyè na: A Nti, biayi kè abè za? Obèlè bibug bi enyiñ, ⁶⁹ ndò bingayèbè ya, biayēm fè na wa onè Mfufubu Zamba. ⁷⁰ Yesus nyè ai bò na: Sè ma mēngatòb mina awom ai bēbè a? Tò a hm nala, mbòg ya abè mina anè mbè nsisim. ⁷¹ Angabè adzoo ai Yudas, mòn Simun Iskariot. Amu ñnyè angabè ayi kuan ai nyè, nyè fè atoa mbòg ya bē awom ai bēbè.

7 A mvus hala, Yesus angakè awulu a Galilea.

Angabè ayii ki na akè awulu a Yudea, mbol Yuden bēmbè dzēñè na bawoe nyè. ² Abog Bibēm Yuden angabè babi. ³ Ndò babēnyañ badzo ai nyè na: Kodogo

ha, okè a Yudea, asu yè na bëyègè boe bëyen e mimboan wabò. ⁴ Amu mod ziñ abò ki dzom a asoe, eyòn ayi na bëyem nyè. Ngè wabò e mam ma, bò na si-ndon eyèm wa. ⁵ Amu babënyañ bëngabè ki bëyèbègè nyè. ⁶ Yesus nyè ai bò na: Abog dama abè ki kui, hë abog daan ndò lakui abog asè. ⁷ Si-ndon esèki mina dzam fëm, dzam da, yafëm ma asu mabòlò dzò na mimboan mie minè abe. ⁸ Mina, kañan a abog. Mayi ki bed a abog dili, amu abog dama abè ki dzie. ⁹ Ai nkòban akòbògò nala, ndò angaligi a Galilea. ¹⁰ Eyòn babënyañ bëngabed a abog, ndò fè nyè abed, hë da, sè ki a ngèèn, (angabed) hë anè asoe. ¹¹ Yuden bëngabè dzèhè nyè a abog, bédzoo na: Eyè anè ve? ¹² Enyënyam entoa a minkunda hë etòm dzie. Bèvòg bédzoo na: anè mbèmbè mod, bèfè bédzoo na: Kokoa, adug bod. ¹³ Tò hm nala, tègè ai e mod akòbò adzo die a yob, ai e wòn bëmbarèga Yuden. ¹⁴ Abog angayi kui anè a zañ hali, ndò Yesus angabed a tempel, angayègèlè. ¹⁵ Yuden bëngakam, bò na: Eyè e nyò ayèm kalara he, tègè ai na angayègè? ¹⁶ Yesus nyè na: ñyègèlan wama wawoge ki ai ma; onè e hi e nyò angalom ma. ¹⁷ Ngè mod ayi na abò ñyian woe, ayi yèm ngè ñyègèlan wasò abè Zamba, ngè ki na makòbò ai ngul dzama mamen. ¹⁸ E mod akòbò ai ngul dzie, adzèh du-ma die. E nyò adzèh дума e mod angalom nyè, e nyòlò te anè sosoo, ndò fè ebom-kama esèki abè nyè. ¹⁹ Sè Moses ñnyè angavè mina mvende a? Hë da, tò mbòg ya abè mina abaala ki mvende. A dze miadzèh na miawoe ma? ²⁰ Ndò nkunda ongayalan na: Onè ai mbè nsisim. Za adzèh na awoe wa? ²¹ Yesus nyè ai bò na: Maabò hë mboan mbòg, ndò mina bèsè miakam. ²² Asu te Moses angavè mina akele, -sè ki na lasò abè Moses, lasò a bétara- ndò miakele bod a sabbat. ²³ Ngè bakele bod a amos sabbat asu yè na tè mvende Moses yasole, ma miawog ai nyè olun, mbol mèbò nguma mod mvoè a sabbat nga? ²⁴ Tè miabèbè bod a asu eyòn miatsig ntol; mitsigi ntol sosoo. ²⁵ Bod bëziñ ya Yerusalem bëngadzo na: Sè e mod nyò ñnyè badzèh na bawoe a? ²⁶ Bèbègè, akòbò a ngèèn, bò tègè nyè fèd. Dze, yè bédzoe bëyèm ya ana na anè Kristus nga? ²⁷ Dzam da, biayèm mfag asò. Eyòn Kristus ansòd, mod ayi ki yèm mfag asò. ²⁸ Ndò Yesus angabam eyòn ayegèlè a tempel, nyè na: Miayèm fò ma, miyèmè fè mfag masò. Hë da, mandzèki sòn ai mamen; e nyò angalom ma anè sosoo, ñnyè miayèm ki. ²⁹ Ma mayèm nyè, amu masò abè nyè, ndò fè, ñnyè angalom ma. ³⁰ Bëngadzèh hm na babi nyè, hë tègè ai e mod afudi nyè wò a nyòl, amu hala awola die abè ki sò. ³¹ Abui dzam ya nkunda ha bëngayèbè nyè bëngadzo na: Yè Kristus ayi fò bò mam alodo e mod nyò eyòn ayi sò nga? ³² Eyòn bëfarisea bëngawog nkunda olañèdan ai e mam ma asu die, ndò bëfada bënen ai bëfarisea bëngalom bod bisye na bëbi nyè. ³³ Yesus nyè na: Mèngènè ai mina etun abog, abog te më-

dugan abè e nyò angalom ma. ³⁴ Miayi ma dzèh, tègè ma yen, ndò fè, mfag mayi tòbò, miasèki dzam sò. ³⁵ Yuden bëngadzo bò a bò na: E nyò ayi na akè ve, e kan ya biasèki nyè dzam sòm? Dze yè ayi na akè a mbole bë Grek, akè yègèlè bëgrek? ³⁶ Ebug ahè dzo dzi na: Miayi ma dzèh, hë tègè ma yen, ndò fè, mfag mayi tòbò, miasèki dzam kè we, nala watyan ya? ³⁷ Amos mvua ya abog, ndò Yesus angakom etye, angakòbò a yob ete na: ngè mod awog ekode, azaag abè ma, anyu. ³⁸ E mod ayèbè ma, anè Mfufub Ntilan ongadzo, "Asoe layi nyè so a abum, lèsoege e mëndim mèvèè". ³⁹ Angabè adzoo ai nsisim ya e bod bëngayèbè nyè bëyiigi bi. Amu hala nsisim wabè ki sò, tègè ai na Yesus abèlè ya дума. ⁴⁰ Bod bëziñ ya nkunda bëngayi wog e bibug bi, bò na: E mod nyò anè profet mfañ. ⁴¹ Bod bëfè bò na: E nyò anè Kristus; bëfè bò na: Dze, yè Kristus ayi sò a Galilea? ⁴² Nga Mfufub Ntilan wadzo na a mvòn David, ai a Betleem a dzañ David, ngò Kristus ayi sò? ⁴³ Nkunda bod ontoa hm kiñ mëndzañ etòm dzie. ⁴⁴ Bèvòg bëziñ ya ete bëngayi na bëbi nyè, dzam da mod tègè nyè fudi mò a nyòl. ⁴⁵ Ndò bod bisye bakè a bëfada bënen ai bëfarisea, bò ai bò na: Asu dze mibò tè sòn ai nyè? ⁴⁶ Bod bisye bò na: Mod ziñ abè ya ki kòbò e kan nyi. ⁴⁷ Bëfarisea bò na: Dze, yè mia mikè ya a ndzañ? ⁴⁸ Za ya a bédzoe ngè ki bëfarisea atam ya nyè ñyèbè hala? ⁴⁹ Nkunda bod ya wayègan mvende hi onè ñyoan. ⁵⁰ Nikodemus nyè ai bò na: (Nnyè angatari nyè sò yen osusua; angabè mbòg ya abè bò) ⁵¹ Yè mvende dzaan yakpèè mod ngè bandzèki tari wog nkat woe, bëyèmè fè e dzam abò? ⁵² Bò ai nyè na: Dze, yè wa onè fè mod ya Galilea? Kèlè tsas, wayi yen na profet ziñ atye ki a Galilea. ⁵³ Ndò bëngadugan, anè mod a nda dzie.

8 Yesus nyè akèlè a nkol bile bi mbòn. ² Eyòn kidi engadugan lende, akèlè a tempel, bod bèsè bëngazu abè nyè, ndò atòbò a si, angayègèlè bò. ³ Ndò bësaña bëkalara ai bëfarisea bazu ai mininga ya bëngadılan aboo ai fam, ndò batele nyè a zañ, ⁴ bò ai nyè na: A ñyègèlè, e mininga nyò adiliban aboo ai fam a si. ⁵ A mvende dzaan, Moses angabende na bëwoe kan mininga te ai ngòg. Mfag woe, wadzo ya? ⁶ Bëngabè hm tè bédzoo e mam ma na babobolo nyè, asu yè na bëbi akalèga ya asòman nyè. Ndò tè Yesus alumbu a si, angatil a mètsò ai onyu. ⁷ Mbol hm bëngabè bëyaag ai minsili, ndò anyoan, nyè ai bò na: E mod anè tè ai nsèm abè mina, ñnyè atarigi nyè lum ngòg. ⁸ Ndò adugan lumbu, angatil a mètsò. ⁹ Eyòn e bod ba bëngawog nala, bëngasolan mbòm mbòg, atarigi ai minnom, ndò angaligi nyè etam ai e mininga nyò atèlè a zañ. ¹⁰ Ndò Yesus anyoan, nyè ai nyè na: A mininga, bènè ve? Dze, yè mod andzèki wa kpè a nkat? ¹¹ Nyè na: Kokoa, a Nti. Yesus nyè ai nyè na: Tò ma, makpè ki wa a nkat. Kèlèg, ndò hm, atarigi ana, tè fè wabad sèm. ¹² Ndò Yesus adugan dzo ai bò na: Ma

mënë mfyè si. E mod abye ma, ayi ki wulu a dibi. ¹³ Bëfarisea bò ai nyè na: Mbòòlan woe osèki sosoo, ñnyie anë wamen obòòlò wamen. ¹⁴ Yesus nyè ai bò na: Tò a ki mabòòlò mamen, mbòòlan wama onë ete, amu mayèm mfang masò ai mfang makë. ¹⁵ Mina miadzòs ai ntsogan nyòl, ma madzòs ki tò mod. ¹⁶ Ndò hm ki, ngè matsig ntol, ntol wama onë ete mfañ, amu masèki etam; mënë ai e nyò angalom ma, Tara. ¹⁷ A mvende dzaan, anë ntilan na: mbòòlan bod bēbē onë bēbēla. ¹⁸ Mabòòlò mamen, e Tara angalom ma abòòlò fē asu dama. ¹⁹ Ndò bakad nyè na: Esoa anë ve? Yesus nyè na: Tò ma, tò Tara, miayèm ki. Ngè miyēmē ma, ngè miayēm fē Tara. ²⁰ Angakòbò e mam ma a etun-nda ya banyie akuma, ayēgēlè a tempel. Mod ziñan dzēki nyè bi, amu hala awola die abē ki kui. ²¹ Ndò adugan bò kad na: Ma, makë, ndò miayi ma dzēñ; miayi fē wu a nsēm waan. Mfang makë, miasēki dzam sò. ²² Yuden bēngadzo na: Dze, yē ayi woe emen, eyòñ adzo di na « mfang makë, miasēki dzam sòñ »? ²³ Nyè ai bò na: Mina, minē bod ya si, ma, mod ya yob. Mina, minē bod ya e si-ndon nyi, ma, masēki mod ya e si-ndon nyi. ²⁴ Mēkad mina na miayi wu a minsēm mian. Amu, ngè miayēbē ki na ma mënë, miayi wu a minsēm mian. ²⁵ Bò ai nyè na: Wa onë za? Yesus nyè ai bò na: Dze ben mawuwu ndzug akòbò ai mina? ²⁶ Mēbēlè abui mam ya mayean kòbò asu daan, mētsigi ntol, dzam da, e mod angalom ma anë bēbēla, ndò e mam mēngawog abē nyè, mmò makad si-ndon. ²⁷ Bò tēgè yēm na akòbò ai bò adzo esya. ²⁸ Yesus nyè ai bò na: Eyòñ miayi yen mòn mod, eyòñ te miayi yēm na ma mënë, ndò fē mabò ki dzom ziñ ai ngul dzama, dzam da makòbò e kan ya Tara angayēgēlè ma. ²⁹ Ndò fē, e mod angalom ma anë ai ma; andzēki ma lig etam, amu mabò e dzi yanyēb nyè a nnēm kòm esē. ³⁰ Abui bod angayēbē nyè ai nkòban akobògò e mam ma. ³¹ Ndò Yesus adzo ai e Yuden bēngayēbē nyè na: Ngè mialañan ai ebug dzama, minē bēyēgè bama mfañ. ³² Miayi yēm bēbēla, bēbēla abò fē mina fili. ³³ Bò ai nyè na: Binē mvòñ Abraham, ndò biabē ya ki bò mod ziñ olò, tò eyòñ. Eyè onë dzam dzo ya na: « Miayi bò fili »? ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: E mod osē asēm, anë olò nsēm. ³⁵ Olò watòbò ki kole a nda, mòn ñnyè atòbò ete kole. ³⁶ Ngè mòn ayi mina bò fili, miayi bò fili mfañ. ³⁷ Mayēm na minē mvòñ Abraham. Dzam da, miadzēñ na miawoe ma, amu ebug dzama yanyian ki abē mina. ³⁸ Makòbò e mam mēngayen abē tara. Mina fē, boan e mam mingawog abē tara. ³⁹ Bò ai nyè na: Esya waan ñnyè anë Abraham. Yesus nyè ai bò na: ngè mitoa bòn bē Abraham, ngè miabò mimboan mie. ⁴⁰ Etoa dzi, miadzēñ na miawoe ma, e ma ya mēkad mina e bēbēla mēngawog abē Zamba. Abraham andzēki bò nala. ⁴¹ Mina, miabò mimboan mi esya waan. Bò ai nyè na: Biandzēki byali a ngòbinda. Bibēlè esya mbòg, Zamba. ⁴² Yesus nyè ai bò na: Ngè Zamba atoa esya waan, ngè

miadiñ ma, amu mēngasò abē Zamba, ndò fē madugan we. Amu, mandzēki sòñ ai mamen, ñnyè angalom ma. ⁴³ Asu dze miawog ki ayēgēlè dama? Kē amu miasēki dzam vogolo ebug dzama. ⁴⁴ Mina, miasò abē esya waan, Satan, ndò miadiñ na miabò ñyian waan. Ñnyè anë hm ñwoe bod atarigi a mētari, ndò atēlè ki a bēbēla, amu bēbēla asēki abē nyè. Eyòñ akòbò minnal, akòbò mam moe, amu anë mod minnal, atoa fē esya minnal. ⁴⁵ Mfang ya abē ma, miayēbē ki ma mbol makòbò bēbēla. ⁴⁶ Za ya abē mina ayi ma tam sama etòm nsēm? Ngè makòbò bēbēla, asu dze miayēbē ki ma? ⁴⁷ E mod asò abē Zamba avogolo bibug bi Zamba. Asu te miavogolo ki, amu miasēki bod bē Zamba. ⁴⁸ Yuden bò ai nyè na: Biandzē toan dzo na: Onë man Samaritan ai na obēlè fē mbē nsisim a? ⁴⁹ Yesus nyè na: Mabēlè ki mbē nsisim, dzam da, makam Tara. Mina miabyandi ma. ⁵⁰ Ma madzēñ ki du-ma dama. E mod adzēñ, atsigi ntol, anë. ⁵¹ Amen, amen, makad mina, ngè mod abaala ebug dzama, ayi ki yen awu tò eyòñ. ⁵² Yuden bò ai nyè na: Bingayēm ya fò na obēlè mbē nsisim. Abraham angawu, bēprofet bēwuu fē, wa na: Ngè mod abaala ebug dzama, ayi ki wodan awu tò eyòñ. ⁵³ Dze, yē walod e Tara waan Abraham ya angawu? Bēprofet bēngawu fē. Wavēg na onë za ben? ⁵⁴ Yesus nyè na: Ngè mavē mamen дума, дума dama lasēki dzom. Esya wama ñnyè avē ma du-ma, ñnyè miadzo na anë Zamba waan, ⁵⁵ dzam da, miayēm ki nyè. Ngè madzo ana na, mayēm ki nyè, mēntoa mod minnal anë mina. Ndò hm, mayēm nyè, ndò fē mabaala ebug dzie. ⁵⁶ Esya waan Abraham angabē ataag na ayen amos wama, ndò angayen, afono fē. ⁵⁷ Yuden bò ai nyè na: Wasēki tò mimbu mēwom mētan, ndò ongayen ya Abraham nga? ⁵⁸ Yesus nyè ai bò na: Amen, amen, makad mina na: Osusua yē na Abraham abyali, ma mënë. ⁵⁹ Ndò babodo ngòg na balum nyè. Ndò Yesus asòbò, akuig a tempel.

9 A alodo na, antala mod ya angabyali ndim. ² Ndò bēyēgè boe basili nyè na: A Rabbi, za angasēm, yē nyè, yē bēbonde boe na azu byali ndim? ³ Yesus nyè na: tò nyè, tò bēbonde boe, mod andzēki sēm; anë fò hē asu yē na mimboan mi Zamba mikulan a ngēñ a bē nyè. ⁴ Biayean bò esye enyò angalom ma ntye amos ongēnē. Alu angazu ya, tēgè ai e mod anë dzam bò esye ete. ⁵ Ntye mënë a si, mënë mfyè si-ndon. ⁶ Akòbògò nala, ndò atui a si, abòò mbòdòg ai e mētè angatui, angasii nyè mis ai wò, ⁷ nyè ai nyè na: Kēlè wòbò a etam Siloam (nala watyan na enyò anë nlo-man). Ndò hm angakē, awòbò, asòò, angayen. ⁸ Bēbonde boe ai e bod bēyenē nyè osusua a angabē nzēzaa, bò na: Sē enyò ñnyè akadēga tobò, adzaègi a? ⁹ Bēvòg bēdzoo na: Ñnyè, bēvòg bò na: Tēgè, afulan fò ai nyè. Emen nyè na: Mamen. ¹⁰ Ndò hm bakad nyè na: Eyè hm mis mēyaaban wa ya? ¹¹ Nyè na: E mod baloe na Yesus abò mbòdòg, ndò asii ma a mis, nyè ai ma

na: Këlëg wòbò a Siloam. Ndò mēkē, mēwòbò, mēngayen. ¹² Ndò badzo ai nyè na: Eyè anè ve? Nyè na: Mayēm ki. ¹³ Ndò bakè ai e mod angabè ndim osusua nyò a bēfarisea. ¹⁴ Amos ya Yesus angabò mbòdòg hi, ayaè e mod nyò mis ongabè amos sabbat. ¹⁵ Ndò bēfarisea bò badugan nyè sili akyàè angayaaban mis. Nyè ai bò na: Awòbò ma mbòdòg a mis, ndò mēwòbò, ndò mayen di. ¹⁶ Bod bēziñ ya bēfarisea bēngadzo na: E mod nyòlò asò ki abè Zamba, amu abaala ki sabbat. Bèvòg ki bò na: Eyè nsēmē minsēm anè dzam bò e kan ndēm nyi ya? Bēntoa kiñ mēndzañ. ¹⁷ Ndò badugan dzo ai ndindim na: Wa wayen ya atyan ai nyè, mbol ayaè wa mis? Nyè na: anè profèt. ¹⁸ Yuden bò tè ñyèbè na angabè ndim, ndò angayen ya; akèlè kui anè bēngalom loe bēbonde bē e mod angabè angayen ya nyò, ¹⁹ ndò basili bò na: Yè e mod nyò ñnyè anè e mòn waan miadzo na angabyali ndim? Eyè anè ya na angayen ya etoa dzi? ²⁰ Ndò bēbonde boe bayalan na: Biayēm na mòn waan nyò, ai na angabyali ndim. ²¹ Eyè angayen ya ya etoa dzi? Biayem ki, tò ki e mod ayaè nyè mis, biayēm ki. Siligan nyè, nga antoa ya nyia-modo! Emen ayi kòbò asu die emen. ²² Bēbonde boe bēngakòbò nala mbol bēmarèga Yuden. Amu hala Yuden bēvè ya abende na ngè mod ziñ amēm Kristus, bēkuli-gi nyè a nda-bikoan a nsēñ. ²³ Asu te bēbonde boe bēdzoo na: Antoa ya nyia-modo, siligan nyè emen. ²⁴ Ndò hm badugan loe e mod angabè ndim nyò eyòñ bēè, bò ai nyè na: Vaa Zamba olugu. Bia, biayēm na e mod nyòlò anè nsēmē minsēm. ²⁵ Ndò hm e mod nyò akad bò na: Tò anè nsēmē minsēm o, mayēm ki. Mayēm hē dzom dzia, na mēngabè ndim, ndò mēngayen ya. ²⁶ Bò ai nyè na: Dze abò wa? Eyè ayaè wa mis ya? ²⁷ Nyè ai bò na: Mēkad ya mina, mina tè wog. Dze mingēnè yi na miwog? Dze, yè mina fè miayi na miabò bēyègè boe? ²⁸ Bēngasog ai nyè, bò na: Wa, onè ñyègè woe, bia, binè bēyègè bē Moses. ²⁹ Biayēm na Zamba angalèè ai Moses; enyò, biayēmyem ki mfang asò. ³⁰ Ndò e mod nyò ayalan, nyè ai bò na: Eyè eyèn esè enè ete na, miayēm ki mfang asò, dzam da ayaè ma mis. ³¹ Biayēm na Zamba awog ki bēsēm, dzam da, ngè mod ziñ ambara Zamba, abò fè ñyan woe, Zamba awog nyè. ³² Akèègè koba, babè ya ki wog na mod ziñan gayaè mis mē e mod angabyali ndim. ³³ Ngè mod te tègè sòn a bē Zamba, ngè asèki dzam bò tò dzom. ³⁴ Bò ai nyè na: Hè wa, wa, obyali a nsēm ete, ndò ongazu ya bia yègèlè nga? Ndò bēngakuli nyè a nsēñ. ³⁵ Ndò Yesus angawog na bēkuli nyè a nsēñ; atoban angatoban ai nyè, nyè ai nyè na: Yè wayèbè mòn mod? ³⁶ E mod nyò nyè na: A Nti, ñnyè anè za; mayi nyè yèbè. ³⁷ Yesus nyè ai nyè na: Oyenyen ya nyè, ndò enyò akòbò ai wa, ñnyè nyòlò. ³⁸ Nyè na: Mayèbè, a Nti. Angalugu nyè. ³⁹ Yesus nyè na: Mēngasò a e sindon nyi asu nkat, asu yè na e ba bayen ki bēyen, e ba bayen bēbò ndim. ⁴⁰ Bēfarisea bēziñ ya bēngabè ai nyè

ha bò ai nyè na: Dze, yè bia binè ndim nga? ⁴¹ Yesus nyè ai bò na: Ngè mitoa ndim, ngè miabèlè ki nsēm ziñ. Ndò hm miadzo na: Biayen. Nsēm waan wakanga.

10 Amen, amen, madzo ai mina na: E mod osè anyian ki a mbè efòg mintomba, dzam da, akè bed zen fè, e nyòlò te anè ñwuub ai ezilgan. ² E nyò ki anyian a mbè, anè ñnòni mintomba. ³ Mbaala mbè ayaè nyè, mintomba miawog kiñ dzie, ndò aloe mintomba mie a dzoe, angalèdè miè zen a nsēñ. ⁴ Eyòñ amana ya kuli mintomba mie misè a nsēñ, angawulu miè a osu, mintomba mingabie nyè, amu miayēm kiñ dzie. ⁵ Miasèki dzam bie ndzin, miatubtub nyè amu miayēm ki kiñ bēdzin. ⁶ Yesus angavè bò e mvulna nyi, bò tè yèm e mam angabè akada bò. ⁷ Yesus angadugan bò kad na: Amen, amen, madzo ai mina na: Ma, mēnè mbè mintomba. ⁸ E ba bēsè bēngasò ma osu, bēnè miñwuub ai bizilngan, dzam da, mintomba miandzèki bò wog. ⁹ Ma, mēnè mbè. Ngè mod anyian abè ma, ayi kodèban, ndò fè ayi nyii, akuig, ayènè fè mèdiiga. ¹⁰ Ñwuub wazu hē asu yè na wadzib, owoe, ondaman fè. Ma mēngasò asu yè na bēbi enyiñ, bēbi dzò ntud ntud. ¹¹ Ma mēnè mbēmbè ñnòni. Mbēmbè ñnòni akab enyiñ dzie asu mintomba. ¹² E mod asye hē asu maan, a asèki ñnòni, a mintomba miawoge ki ai nyè, ayenè fè mvu afan ezaag, adzoge fò mintomba, atubu, mvu afan ebii miè, emana tsam, ¹³ mbol asye hē mòni, ndò abisi ki e di layenan ai mintomba. ¹⁴ Ma mēnè mbēmbè ñnòni, ndò mayēm emiama, miè miyēmè fè ma, ¹⁵ anè tara ayēm ma, ma mēyēmè fè Tara, ndò makab enyiñ dzama asu mintomba. ¹⁶ Ndò fè mēbèlè mintomba mifè ya miasèki a efòg dzi. Mayean wulu ai e mili mite, miayi wog kiñ dzama, ndò miayi bò esamba dzia, ñnòni mbòg. ¹⁷ Asu te Tara adiñ ma, mbol makab enyiñ dzama, asu yè na mēdugan dzò nòn. ¹⁸ Mod afadi ki ma dzò, dzam da, mamen makab dzò, mēbèlè fè ngul ya adugan dzò nòn. Mēnganòn e mvende nyili abè Tara. ¹⁹ Yuden bēdugan kaban ngam ngam etòm e bibug bi. ²⁰ Abui ya ete bēdzoo na: Anè ai mbè nsisim, ndò fè asòg. Dze miavogolo nyè? ²¹ Bēfè bò na: e bibug bi biasèki ebi bi e mod abèle mbè nsisim. Yè mbè nsisim onè dzam yaè ndindim mis? ²² Ndò abog afubu-lè-tempel angabò a Yerusalem, a abog oyon, ²³ Yesus angakè awulu a tempel, mfang ya minkum mi Salomon. ²⁴ Yuden bēloño nyè edinga a nyòl, bò ai nyè na: Wayi bia kèlè minnēm a yob akèlè kui ve? Ngè wa onè Kristus, kada bia a kpaam. ²⁵ Yesus nyè ai bò na: Mēkad ya mina, mina tè yèbè. E mimboan mabò a dzoe Tara mmiè miabòdòlò ma. ²⁶ Ndò mina miayèbè ki, amu miasèki a ekòg mintomba miama. ²⁷ Mintomba miama miawog kiñ dzama; mayēm miè, ndò fè miabie ma, ²⁸ ndò fè mavè miè enyiñ kòm; miayi ki dzañ a ekòg tò eyòñ, ndò fè mod ziñan gáfadi ki ma miè a mò. ²⁹ E Tara angavè ma, alod bēsè, ndò mod ziñ asèki dzam fadi a mò mē Tara.

³⁰ Bia Tara binè dzom dzia. ³¹ Ndò Yuden badugan nòn ngòg na balum nyè. ³² Yesus nyè ai bò na: Maalèdè mi-na abui mimbèmbè mimboan ya abè Tara. Mialum ma ngòg asu mboan mbe ya ete? ³³ Yuden bò ai nyè na: Sè ki asu mbèmbè mboan ngò bialum wa ngòg, dzam da, asu ebyandi, mbol ya na, wa ha, otoa tè mod, ongadzo na onè Zamba. ³⁴ Yesus nyè ai bò na: Asè ntilan a mvende dzaan na: Mèngadzo na: Minè bèzamba a? ³⁵ Ngè Zamba adzo ai e bod angakad ebug dzie na bènè bèzamba -Mfufub Ntilan wa wasole hm ki- ³⁶ e nyò ya Tara angafubu, alomo a si, mina miadzo na: «Onè ebyandi», mbol mèdzo na: «Mènè mòn Zamba» nga? ³⁷ Ngè mabò ki mimboan mi Tara, mibè ma yèbè. ³⁸ Ngè mabò hm miè, tò mibò ma tè yèbè, yèbègan mimboan, asu yè na miyen, miyèm fè na Tara anè abè ma, ma fè abè Tara. ³⁹ Bèngadugan dzèh na babi nyè, ndò angasòdan bò a mò. ⁴⁰ Ndò adugan kui a Yordan ayat, e hom Yohannes angabè adu bod osusua, atòbò hala. ⁴¹ Abui bod asòò abè nyè, bò na: Yohannes andzèki bò tò ndèm dzia, dzam da e mam mèsè Yohannes angadzo mètyan ai nyè mènè ete. ⁴² Ndò abui bod bèngayèbè nyè ete.

11 Mod ziñan gabè akònò, dzoe na Lazarus, mod ya Betania, a dzal Maria ai manyañ Marta.

² Maria te ñnyè angawòbò Nti mbòn, amana nyè fimi mèkol ai esil dzie, ñnyè ndom dzie Lazarus engabè ekònò. ³ Ndò bèkal bèngalom nyè kad na: A Nti, yènè sik, e mod wadiñ akòn hm. ⁴ Ndò Yesus angawog, nyè na: Okòn hili osèki asu awu, onè asu duma Zamba, asu yè na mòn Zamba abi duma ete. ⁵ Dzam da, Yesus angabè adiñi Marta, ai manyañ, ai Lazarus. ⁶ Awogo hm na akòn, ndò tè fè atòbò e hom angabè mèlu mèbè, ⁷ a mvus hm hala, nyè ai bèyègè na: Ndugan a Betania. ⁸ Bèyègè bò ai nyè na: A Rabbi, angoge angoge, Yuden bèdzèhè na balum wa ngòg, ndò ongadugan ya kè we? ⁹ Yesus nyè na: Amos osè mèwola awom ai mèbè a? Ngè mod awulu ai amos, afèè ki mbèg, amu ayen mfyè e si nyi. ¹⁰ Ngè mod ziñ awulu hm ai alu, aku mbèg, amu mfyè osèki abè nyè. ¹¹ Akòbò nala, a mvus hala, nyè ai bò na: Mvoe dzaan Lazarus anè nkèan a oyò. Dzam da, makè nyè vèlè a oyò te. ¹² Bèyègè boe bò ai nyè na: A Nti, ngè akè oyò, ayi kodeban. ¹³ Ndè Yesus nyè akòbògò adzo awu die, bò bètsogo na akòbò adzo nkèan oyò. ¹⁴ Ndò hm Yesus adzo ai bò a kpaam na: Lazarus anè ñwuan, ¹⁵ dzam da mawog mintag asu daan, asu yè na miyèbè, mbol mabè ki we. Ndò hm, nkañan abè nyè. ¹⁶ Ndò Tomas -anè mèbèdan na Didimos- adzo ai bèyègè bèvòg na: Bia nkañan, bikè wu ai nyè. ¹⁷ Yesus asuan hm, akòbò na antoa ya mèlu mènii a sòn. ¹⁸ Betania angabè babi ai Yerusalem, dzam bò mintie awom ai mitan. ¹⁹ Abui dzam ya abè Yuden bèngasò abè Marta ai Maria na bazu yèbè Lazarus ai bò. ²⁰ Eyòn hm Marta angawog na Yesus azu, ndò angakè toban ai

nyè. Maria nyè angabè atoa a nda ete. ²¹ Marta nyè ai Yesus na: A Nti, ngè otòbò ha, ngè ndom dzam yandzèki wu. ²² Dzam da, mayèm etoa dzi na, e dzi esè wayi sili Zamba, ayi wa dzò vè. ²³ Yesus nyè ai nyè na: Nyò ndom ayi kui a sòn. ²⁴ Marta nyè ai nyè na: Mayèm na ayi womo a akui-lè-sòn a mos mvua. ²⁵ Yesus nyè ai nyè na: Ma mènè akui-lè-sòn ai enyiñ. E nyò ayèbè ma, tò afyañan wu, ayi nyiñ. ²⁶ Ndò fè, e nyò anyiñ, ayèbègè fè ma, ayi ki wu tò eyòn. Yè wayèbè nala? ²⁷ Nyè ai nyè na: Owe, a Nti, mazuzu ya mayèbè na wa onè Kristus, mòn Zamba ya azu a si-ndon. ²⁸ Akòbò angakòbò nala, ndò akè loe manyañ Maria avol avol, nyè na: ñyègèlè anè ha, aloe wa. ²⁹ Awog angawog nala, akodo a si mbil, akèlè abè nyè. ³⁰ Hala te Yesus abè ki sòn a dzal ete, angènè atèlè e hom Marta angatoban ai nyè. ³¹ E Yuden bèngabè ai nyè a nda, bèyèbè ai nyè, bèngayi yen anè Maria akodo mbil a si, akui a nsèn, bèngatoñ nyè, bètsogo na akè yon a sòn. ³² Eyòn hm Maria angakui e hom Yesus angabè, ayènè nyè, ndò alaban nyè a mèkol a si, nyè ai nyè na: A Nti, ngè otòbò ha, ngè ndom yandzèki ma wu. ³³ Ayen Yesus angayen anè ayon, ayènè fè na, e Yuden bèngasò ai nyè bayon, asigan fò a nnèm etere ai abui mintye, ³⁴ nyè na: Eyè mifudi nyè ve? Bò ai nyè na: a Nti, zaa yen. ³⁵ Yesus angayon. ³⁶ Yuden bò na: Yènè anè angabè adiñi nyè. ³⁷ Bèvòg ya ete bò na: Andzè yaè ndindim mis a? Nga ambè fè bò na tè e nyò awu? ³⁸ Yesus adugan sigan a nnèm, asòò a sòn. Engabè a mbog akòg, ndò bèngayè akòg ete. ³⁹ Yesus nyè na: Vaagan akòg. Marta, kal e mod angawu, nyè ai nyè na: a Nti, anganyum ya, amu amos nyiina hi. ⁴⁰ Yesus nyè ai nyè na: Mandzè wa kad na ngè wayèbè, wayi yen duma Zamba a? ⁴¹ Ndò bavaè ngòg. Ndò Yesus abede mis a yob, nyè na: A Tara, makañ wa, mbol wawog ma. ⁴² Mayèm fò na wawog ma kòm esè, dzam da asu nkunda otèlè hi ngò makòbò, asu yè na bèyèbè na ongalom ma. ⁴³ Adzo angadzo nala, ndò aloe a yob etere na: A Lazarus, zaag a nsèn mu. ⁴⁴ Ndò mbim wakui, otoa ntindan a mèkol ai a mò ai biyie, asu afaña a eyie mbim. Yesus nyè ai bò na: Tian nyè, midzoge nyè, akè. ⁴⁵ Abui dzam ya e Yuden bèngasò abè Maria, bèyènè e mam angabò, bèyèbè nyè. ⁴⁶ Bèvòg ya abè bò, bèkèlè a bèfarisea, bèmana bò tie e mam Yesus angabò. ⁴⁷ Ndò bèfarisea ai bèfada bènen bakoan esòg, bò na: Ndò biazu bò ya, akyaè e mod nyò abò biyèh bi mam di? ⁴⁸ Ngè biadzoge nyè nala, bod bèsè bayi nyè yèbè, edzoe ya Roma esòò, bèmana bia ai sí, ai e hom hi ai ayòn asè. ⁴⁹ Mbòg ya abè bò, Kaifas, angabè fada-nen a mbu te, nyè ai bò na: Miayèm ki tò dzom; ⁵⁰ Nga miayen na layean na mod mbòg awu asu ayòn, alodo na nguma ayòn odzañ? ⁵¹ Andzèki kòbò nala ai nyè emen, dzam da, mbol angabè fada-nen mbu te, ndò angabende na Yesus ayi wu asu mèyòn, ⁵² sè hm ki hè asu mèyòn; asu fè yè na, e bòn bè Zamba bènè

ntsaman, akoan bò dzom dzia. ⁵³ Atarigi amos te, bēngadzēn na bawoe nyè. ⁵⁴ Yesus tè fē bad wulu a ngēēn a Yuden ete, dzam da ndò angakodo hala, akèlè a nkòn nnam ya nkod-nnam, a tisòn dzoe na Efraim, antoa we ai bēyègè boe. ⁵⁵ Paska Yuden angabè babi, ndò abui bod bēngabed a Yerusalem, bēsòò a mal, osusua Paska, asu yè na bēfubēban. ⁵⁶ Bēngadzēn hm Yesus, bò a bò ha, bētèlè a tempel bò na: Miayen dò ya? Yè ayi bò tè sòn a abog nga? ⁵⁷ Ndò bēfada bēnen ai bēfarisea bēngavè mvende na ngē mod ayēm e hom anè, akuli nyè, asu yè na bēbi nyè.

12 Mēlu mēsaman osusua Paska, ndò Yesus angasò a Betania, e hom Lazarus angabè; Lazarus te ñnyè Yesus angahèlè a bēkon. ² Ndò bēngabò nyè dina hala, Marta asye a tēbèlè bidi, Lazarus atoa mbòg ya e bod bēdzaag ai nyè. ³ Ndò Maria anòn etun kila mbòn mēsan otoa abui mōni, angawòbò wò Yesus a mēkol, afimiñi nyè mēkol ai esil dzie. Nda edzie fò ai enyum mbòn. ⁴ Yudas Iskariot, mbòg ya bēyègè boe, -ñnyè angabè na ayi kuan ai nyè- nyè na: ⁵ A dze bandzèki kuan ai mbòn vi minsañ mintèd milè, bēvēē mimbubua? ⁶ Angabè adzoo nala, sè ki mbol adaña mvaman ai mimbubua, dzam da, mbol angabè ñwuwub, ñnyè fè abèlè nkòb, ndò akadègè dzib e dzi bafudi ete. ⁷ Yesus nyè na: Dzoge nyè, abòò dò asu amos edzèb-mbim dzama. ⁸ Amu mibèlè mimbubua kòm esè abè mina, dzam da, miabèlè ki ma kòm esè. ⁹ Abui nkunda ya Yuden bēngayēm na anè hala, ndò bēngasò, sè hm ki hē asu Yesus etam, dzam da asu yè na ba bēyen e Lazarus ya angahèlè a bēkon. ¹⁰ Ndò bēfada bēnen bēngabui esòg na bēwoe fè tò Lazarus, ¹¹ amu abui dzam bēngabè kodogo a Yuden, bēngayèbè Yesus hē etòm dzie. ¹² Amos otsaag hala, nkunda osè ongasò a abog, bēngayi wog na Yesus azu a Yerusalem, ¹³ bēnònò mēbui mēlen, bēngakè toban ai nyè, bēbama na: Osanna, aluguban, e nyò azu a dzoe Nti, nkukuma Israel. ¹⁴ Yesus ayēnè man ozele, atòbò nyè a job, akyàè anè ntilan na: ¹⁵ Tè wakòn wòn, a ngòn Sion, Yēnè sik, nkukuma woe azu, atoa ngal ozele a job. ¹⁶ Bēyègè boe bandzèki wog dzam te etye etye, dzam da, eyòn Yesus angabèlè duma, ndò bazu tsog na dzam te angabè ntilan atyan ai nyè, ai na bēngabò nyè dò. ¹⁷ Nkunda ya ongabè ai nyè eyòn angaloe Lazarus a sòn a nsēn, ahèlè nyè a bēkon, ongabòdòlò fò. ¹⁸ Asu te nkunda ozaag toban ai nyè, amu bēwogo e ndēm angabò nyi. ¹⁹ Bēfarisea bēngadzo a zañ bò bò na: Nga miayen na miasèki ai mfi? Bod bēsè batoñ nyè! ²⁰ Bēgrek bēziñ bēngabè ai e bod bēngabed na bazu a abog. ²¹ Ndò bakè abè Filipus ya Betsaida ya Galilea, ndò badzo ai nyè na: A moe, biayi na biayen Yesus. ²² Ndò Filipus akè kad Andreas, Andreas ai Filipus bēsòò kad Yesus. ²³ Yesus nyè ai bò na: Awola asò ya na mòn mod abèlè olugu. ²⁴ Bēbèla emen, makad mina na: ngè e fes mvòn yaku a si ebò

tè wu, yatòbò etam. Ngè ewu, yayi vè abui bibuma. ²⁵ E nyò adiñ enyiñ dzie, adzèè dzò, ndò e nyò afēm enyiñ dzie a e si nyi, ayi dzò baala a enyiñ kòm. ²⁶ Ngè mod ziñ asye ma, ayi ma toñ, ndò fè, e hom osè mayi tòbò, nsye wama nyè ayi fè tòbò ete. Ngè mod ziñ asye ma, Tara ayi nyè vè olugu. ²⁷ Etoa dzi, nnēm wakòn ma; ndò mēkè dzo ya? Yè na: A Tara, kodège ma a awola di? Ma mēngasò asu awola di! ²⁸ A Tara, vaa dzoe doe olugu. Ndò kiñ engasò a job na: Mēvē ya olugu, ndò fè mayi dugan vè. ²⁹ Nkunda ongabè otèlè, owogo, bò na: zeyan nyili! Bēvòg bò na: Englès ahè kòbò ai nyè. ³⁰ Yesus nyè na: E kiñ nyili endzèki bòban asu dama, ebòban asu daan. ³¹ Eyòn dzi, ntol e si nyi wazu tsigèban; etoa dzi, ndzoe ya e si nyi azu woaban a nsēn. ³² Mfag wama, eyòn mayi bedèban a si, mayi dudu bēsè abè ma. ³³ Angakòbò nala atyan ai akyàè awu ayigi wu. ³⁴ Nkunda ai nyè na: Bia, bingawog a mvende na Kristus alaňan a kòm, ndò eyè wadzo ya na mòn mod ayeañ bedèban a job? Mòn mod te anè za ben? ³⁵ Yesus nyè ai bò na: Mfyè ongènè ai mina man eban. Wulugan ntye mibèlè mfyè, asu yè na tè dibi ladilan mina. Ndò, e nyò awulu a dibi, ayēm ki mfag akè. ³⁶ Ntye mibèlè mfyè, yēbègan mfyè, asu yè na mibò bòn bē mfyè. Yesus angayi mana kòbò nala, ndò akè, asòbò bò. ³⁷ Afyaňan bò na angabò eyègan abui biyèñ bi mam a zañ dzaban, bò tègè nyè yēbè, ³⁸ asu yè na ebug profèt Isaias dzi etoban na: A Nti, za angayèbè nkòbò wama? Za ki mbo-nnomo Nti angakulèban? ³⁹ Asu te bēngabè ki dzam yēbè, amu Isaias adzo fè na: ⁴⁰ Angakub bò ndim a mis, Amana bò yēm minnēm, asu yè na tè bayen ai mis, bò tè wog ai nnēm, asu yè na bēzaa vēňan, mēsye bò. ⁴¹ Isaias angadzo nala amu angayen duma die, ndò angakòbò atyan ai nyè. ⁴² Tò hm tè nala, abui bēvòg ya bēdzoe bēngayèbè nyè, dzam da, asu bēfarisea, bò tè nyè mēm asu yè na bēzaa kuli bò a nda-bikoan a nsēn. ⁴³ Amu bēngabè diñi olugu ya asò a bod alodo olugu Zamba. ⁴⁴ Ndò Yesus akòbò a job ete, nyè na: E nyò ayèbè ma, sè ki ma ayèbè, ayèbè e nyò angalom ma, ⁴⁵ ndò fè e nyò ayen ma, ayen e nyò angalom ma. ⁴⁶ Ma mēngasò anè mfyè a si, asu yè na e nyò osè ayèbè ma abè tòbò a dibi. ⁴⁷ Ndò ngè mod ziñ awog bibug biama, dzam da, tè biè baala, sè ki ma matsig ntol woe. Amu mandzèki sòn na madzòs si, dzam da asu yè na makode si. ⁴⁸ E mod abyandi ma, tè nòn bibug biama, abèlè e mod adzòs nyè. Ebug mēngakòbò, yayi nyè dzòs a amos mvua. ⁴⁹ Amu makòbò ki ai mamen, dzam da, e Tara angalom ma ñnyè angavè ma mvende e dzom makòbò ai e dzi mayi dzo. ⁵⁰ Ndò mayēm na mvende dzie enè enyiñ kòm. E mam makòbò, akyàè ya Tara angakad ma, nala ngò makòbò.

13 Osusua abog Paska, mbol Yesus ayēmè na awola die asò ya na akodo e si nyi, adugan abè

esya, mbol angadiñ emboe ya bēngabē a si-ndon, ndò angadiñ fò bò akui a mēmana. ² Abog bidi bi ngoge, hala Satan anyian ya Yudas man Simun Iskariot a nnēm na akuan ai nyè, ³ mbol ayēmē na esya angavē nyè dzom esē a mò, ai na angasò abē Zamba, ndò fē adugan abē Zamba, ⁴ a bēdzaa ha, ndò atēbē, asòdi bi-wòman, anòhò etun eyie, atindi a angēdēg. ⁵ Ndò asoe mēndim a basin, akaè na asob bēyègè mèkol, angafimi mò ai etun eyie engabē etii nyè a angēdēg. ⁶ Ndò azu abē Simun Petrus. Petrus nyè ai nyè na: A Nti, dze yē wayi ma sob mèkol? ⁷ Yesus nyè ai nyè na: E dzam mabò di, wawog ki dò etoa dzi, wayiyi yēm a mvus hala. ⁸ Petrus nyè ai nyè na: waangāsob ki ma mèkol tò eyòh. Yesus nyè ai nyè na: Ngē mandzēki wa sob mèkol, wabēlē ki ngab ai ma. ⁹ Simun Petrus nyè ai nyè na: A Nti, sē a hm ki hē mèkol etam, sobo fē tò mò ai nlo. ¹⁰ Yesus nyè ai nyè na: E mod awòbò ya ayañan ki ai mēwòbò, ayañan hē ai nsoban mèkol, amu anē mfuban mfuban. Ndò fē mina minē mfuban; sē hm ki mina bēsē. ¹¹ Amu angabē ayēmē e mod ayii kuan ai nyè. Asu te angakad na sē ki mina bēsē minē mfuban. ¹² Eyòh hm angamana bò sob mèkol, ndò adugan bòd biyie bie, adugan kom etoa, nyè ai bò na: Yē miayēm e dzam mēbò mina di? ¹³ Mialoe ma na: nyēgele ai Nti; miabò fò mbēñ, amu anē nala. ¹⁴ Ndò hm, ngē e ma ya mēnē nyēgele ai Nti, mēhē sob mina mèkol, mina fē miayean soban mina mina mèkol. ¹⁵ Amu mēvè mina mvulna asu yē na, e kan mēhē bò, mina fē mibò nala. ¹⁶ Makad mina bēbēla na: Olò walod ki nti woe, ndò fē mod minloman alod ki e nyò alom nyè. ¹⁷ Ngē miayēm e mam ma, minē mvòm ngē miabò mò. ¹⁸ Makòbò ki ai mina bēsē. Mayēm e ba mēngatòb; Dzam da, asu yē na Ntilan odzalēban na: E mod adi bidi biama, abede ma etindi dzie a nyòl. ¹⁹ Etoa dzi, makad mina osusua yē na labòban, asu yē na, eyòh layi bòban, miyēm na mēnē. ²⁰ Makad mina bēbēla na, e mod abēlan ai e nyò malom, ma abēlan ai nyè; e nyò hm abēlan ai ma, abēlan ai e nyò angalom ma. ²¹ Akòbò Yesus angakòbò nala, ndò nnēm wasigan nyè a abum ete, nyè na: Bēbēla emen, makad mina na, mbòg ya abē mina ayi kuan ai ma. ²² Bēyègè bēngabēban bò bò, bò tē yēm e mod adzo ai nyè. ²³ Mbòg ya bēyègè angabē ayēgē Yesus a toe, ñnyè Yesus adiñi. ²⁴ Simun Petrus abòbò nyè ndēm ai nlo, na asili nyè e mod adzo ai nyè. ²⁵ Ndò atoan yēm etoa a toe Yesus, nyè ai nyè na: A Nti, za? ²⁶ Yesus nyè na: E nyò mayi vè etun mbañēla ya mayi du a bidi. Ndò adu etun mbañēla a bidi, anòhò, avēē Yudas, man Simun Iskariot. ²⁷ A mvus etun mbañēla dzi, ndò Satan anyian nyè a nyòl. Yesus nyè ai nyè na: Vologo bò e dzam wayean bò. ²⁸ E bod bēngabē ai nyè a bidi ha, tò mbòg tē yēm e dzam adzoo ai nyè. ²⁹ Bēvòg bēdzoo na, mbol Yudas angabē abēlē nkòb mōni, ndò Yesus adzo ai nyè na: Kusu e byem bi-ayañan ai biè asu abog, ngē ki na: Vaa mimbubua

dzom ziñ. ³⁰ Anòhan ganòh etun mbañēla, ndò akē a nsēh. Sē alu lēvini ha. ³¹ Eyòh angakui, Yesus nyè na: Eyòh dzi, mòn mod avēēban ya olugu, ndò fē Zamba avēēban ya olugu abē nyè. ³² Ngē Zamba avēēban ya olugu abē nyè, Zamba ayi nyè vè olugu abē nyè emen, avē fē nyè olugu etye etye. ³³ A bòngò, mēngēne ai mina etun abog. Miayi ma dzēh, ndò e kan mēngadzo ai Yuden na: E hom makē, miasēki dzam kē, nala ngò madzo ai mina etoa dzi. ³⁴ Mavē mina mkpamañ mvende, na midinān mina mina, akyāè ya mēngadiñ mina, asu yē na mina midinān fē mina mina. ³⁵ Eyē bēsē bayi yēm na minē bēyègè bama ete, ngē mibēlē ediñ asu mina mina. ³⁶ Simun Petrus nyè ai nyè na: A Nti, eyē wakē ve? Yesus nyè ai nyè na: Wasēki ma dzam bie e hom makē etoa dzi. Wayi ma bie a mvus. ³⁷ Petrus nyè ai nyè na: Asu dze masēki wa dzam bie etoa dzi? Mayi vè enyiñ dzama asu doe! ³⁸ Yesus nyè na: Wadzo na wayi vè enyiñ dzoe asu dama a? Ndò makad wa di na: Nnom kub ayi ki lòhan a, sē na osie ma biyòh bilè.

14 Tē nnēm wakòbò mina a abum abui. Yēbēgan Zamba, yēbēgan fē ma. ² Mēdzogēbo mēnē abui a nda tara. Ngē tēgè ai nala, yē ngē makad mina na makē mina komēzan etoa? ³ Layi bò na: eyòh mēkē ya nala, mēkomēzan mina etoa, mayi dugan sò, mēnòhò mina abē ma, asu yē na, e hom ya mēnē, mina mitobò fē ete. ⁴ Ndò fē, e hom makē, miayēm zen ya ete. ⁵ Tomas nyè ai nyè na: A Nti, biayēm ki mfaq wakē. Eyē binē dzam yēm zen ya? ⁶ Yesus nyè ai nyè na: Ma mēnē zen, mētoa bēbēla, mētoa enyiñ. Mod ziñ azu ki abē Tara sē na alod abē ma. ⁷ Ngē miayēm ma, miayēm hm fē Tara. Akēgègè etoa dzi, miayēm nyè, ndò fē mingayen ya nyè. ⁸ Filip nyè ai nyè na: A Nti, lēdēgē bia esoa, nala wayean ai bia. ⁹ Yesus nyè ai nyè na: Dze yē mētòbò ya ai mina abog asē di, wa tēgè ma yēm nga, a Filip? E nyò ayen ya ma, ayen ya fē Tara; Asu dze wadzo na, lēdēgē bia esoa? ¹⁰ Dze yē wayēbē ki na mēnē abē Tara, Tara atoa abē ma? E bibug makad mina, makòbò ki biè ai mamen; e Tara atoa abē ma abò esye dzie. ¹¹ Yēbēgan ma na mēnē abē Tara, Tara atoa abē ma. Ngē miayēbē ki nala, yēbēgan hm tē hē asu e mimboan mi. ¹² Bēbēla emen, makad mina: e mod ayēbē ma, ayi bò e mimboan mabò mi, abò fē alodo nala, amu makē abē Tara. ¹³ Ndò e dzi miayi dzaè a dzoe dama, mayi dò bò, asu yē na Tara avēēban olugu abē mòn. ¹⁴ Ngē midzaè ma dzom ziñ a dzoe dama, mayi dzò bò. ¹⁵ Ngē miadiñ ma, miayi baala mēmvende mama. ¹⁶ Mayi hm dzaè Tara, alomo mina nkē mfē, asu yē na atòbò ai mina kole, ¹⁷ nsisim bēbēla, a si-ndon yasēki dzam nòn, amu yayan ki nyè, tē nyè yēm. Mina miayēm nyè, amu alañan abē mina, ndò fē ayi tòbò ai mina. ¹⁸ Malig ki mina nyui, mazu abē mina. ¹⁹ Hē man eban, si-ndon tēgè ma bad yen; mfaq waan, miayi ma yen, amu manyiñ, ndò fē miayi

nyin. ²⁰ Amos te, miayi yëm na mënë abë Tara, mina abë ma, ma fë abë mina. ²¹ E nyò abëlë mëmvende mama, abaala fë mò, e nyòlò te ñnyè adiñ ma. E nyò hm adiñ ma, Tara ayi nyè diñ, ma mayi fë nyè diñ, ndò fë mayi nyè kulan mamen. ²² Yudas, -së ki man Iskariot- nyè na: A Nti, dze etam bò a wayi na wakulan wamen hë abë bia, tē kulan a si-ndon? ²³ Yesus nyè ai nyè na: Ngë mod ziñ adiñ ma, ayi baala ebug dzama, ndò Tara ayi nyè diñ, ndò biayi sò abë nyè, bikomo etoa abë nyè. ²⁴ E nyò adiñ ki ma, abaala ki bibug biama. Ndò hm fë, ebug miawog esëki endzama, enë ebug e Tara angalom ma. ²⁵ Mëngakad mina e mam ma mëtoa abë mina. ²⁶ Mfag nkè, Mfufub Nsisim, e nyò Tara ayi lom a dzoe dama, ayi mina yëgëlë bisë, adugan mina baala e ma mësë mëngakad mina. ²⁷ Malig ai mina mvoè, mavë mina mvoè dzama; mavë ki mina akyaè ya si-ndon yavë. Nnëm obë mina sigan a abum, mibë kòn wòñ. ²⁸ Miawog anë makad mina na: Makë, ndò fë mazu abë mina. Ngë midini ma, ngë miafon na makë abë tara, amu Tara alod ma. ²⁹ Ndò hm, etoa dzi, makad mina osusua yë na nala wayënan, asu yë na, eyòñ layi bòban, miyëbë. ³⁰ Mayi ki mina bad kad abui mam, amu ndzoe si-ndon azu. Abëlë ki ngul a nyòl dzama. ³¹ Dzam da, asu yë na si-ndon eyëm na madiñ Tara, ai na mabò e dzi Tara angabende ma: Tëbëgan, nkodan va.

15 Ma mënë bēbēla ele wayn, Tara nyè anë nkoe. ² Ntēm osē ya abē ma, a wawum ki ebuma, atsig wò, ndò fē ntēm osē wawum ebuma, atone wò asu yē na obuli wum bibuma. ³ Mintoa ya mfuban, etòm ebug mëngakad mina. ⁴ Lañan abē ma, ma fē abē mina. Akyaè ya ntēm wasēki dzam wum ebuma ai oben ngē walañan ki ai ele wayn, nala fē ai mina, ngē miandzēki tòbò abē ma. ⁵ Ma mënë ele wayn, mina ki mintēm. E nyò alañan abē ma, ma fē abē nyè, awum abui bibuma, amu tēgè ai ma, miasēki dzam bò dzom. ⁶ Ngē mod ziñ nyòlò atòbò ki abē ma, awoaban a nsēñ anē ntēm, amana kod, bēngakoan miè, bēwoa a ndoan, engadig. ⁷ Ngē mitòbò abē ma, bibug biama bitòbò abē mina, dzagan e dzi miayañan ai dzò, eyòñ te yayi yenan ai mina. ⁸ Tara avēēban olugu asu yē na miwum abui bibuma, mibò fē bēyègè bama. ⁹ Akyaè ya Tara angadiñ ma, nala ngò fē mëngadiñ mina. Lañan a ediñ dzama. ¹⁰ Ngē mibaala mēmvende mama, miayi lañan a ediñ dzama, anē mëngabaala mēmvende më Tara, ndò mëtoa a ediñ dzie. ¹¹ Makad mina e mam ma asu yē na mintag miama mitòbò abē mina, ai na mintag mian mibò ntud. ¹² Mvende dzama enē na midinān mina anē mëngadiñ mina. ¹³ Mod ziñ abëlë ki ediñ a lodo e dzi na mod avē enyiñ dzie asu bēmvoe boe. ¹⁴ Mina minē bēmvoe bama ngē miabò e mam mabende mina. ¹⁵ Maloe ki fē mina na bēlò, amu olò wayēgan e dzi nti woe abò. Maloe mina na bēmvoe amu mabò na miyēm e dzi esē ya mëngawog abē tara.

¹⁶ Sē ki mina mingatòb ma, ma mëngatòb mina, ndò mëngatele mina na mikē, miwum bibuma, bibuma bian bilañan, asu yē na e dzi esē miadzaè Tara a dzoe dama, avē mina. ¹⁷ Mabende mina na midinān mina mina. ¹⁸ Ngē si-ndon yafēm mina, yēman na engatari ya ma fēm. ¹⁹ Ngē miwoge ai si-ndon, ngē si-ndon yadiñ endzie. Mbol hm miawoge ki ai si-ndon, ndò mëngatòb mina, asu te si-ndon yafēm mina. ²⁰ Tsogan ebug mëngakad mina: olò walod ki nti woe. Ngē bēngasiñ ma, ba bayi mina siñ. Ngē bēbaala ebug dzama bayi baala endzaan. ²¹ Ndò bayi mina bò e mam mësë mala etòm dzoe dama, amu bayēm ki e nyò angalom ma. ²² Ngē mēbò tē sò, mēkòbò ai bò, ngē babëlë ki nsēm. Ndò hm, babëlë ki edzuga ziñ asu minsēm mia-ban. ²³ E nyò asiñ ma, asiñ fē Tara. ²⁴ Ngē mēbò tē bò mimboan ya mod mfē abē ya ki bò, ngē babëlë ki nsēm. Ndò hm, bò bēngayen, bēsini ai mamen, ai Tara. ²⁵ Dzam da, asu yē na ebug ya mvende dzaban edzalēban na: Bēngasiñ ma a zēzē. ²⁶ Eyòñ nkè ya mayi mina lom abē tara ayi sò, nsisim bēbēla ya wayi sò abē tara, e nyòlò te ayi ma bòlòlò. ²⁷ Ndò fē mina miayi bòlòlò, amu mingabē ai ma atarigi a mētari.

16 Mëngakad mina e mam ma asu yē na tē mi-akam. ² Bayi mina tsidan a mēnda-bikoan. Ndò fē awola lazua, a e mod osē awoe mina ayi tsog na avē Zamba mētunēña. ³ Ndò bayi bò mam mētē amu bandzēki yēm tò Tara, tò ma. ⁴ Ndò hm mëngakad mina e mam ma asu yē na eyòñ awola daban layi zu, midugan tsog na mëngakad mina. Mandzēki mina kad mam mēte atarigi a mētari, amu mëngabē ai mina. ⁵ Etoa dzi, mazu kē abē e nyò angalom ma, ndò tò mod mbòg ya abē mina asilisili ki ma na: Eyē wakē ve? ⁶ Dzam da, mbol mēkad mina mam mēte, ndò mēlunga mēdzie mina a minnēm. ⁷ Ma makad mina bēbēla; anē mbēñ asu daan na mēkē. Amu, ngē mēbò tē kē, nkè ayi ki sòn a bē mina. Eyòñ hm ki mayi kē, mayi mina nyè lom. ⁸ Eyòñ e nyòlò te ayi sò, ayi bòlòlò si-ndon asu nsēm, ai asu sosoo, ai asu nkat. ⁹ Asu nsēm, amu bandzēki ma yēbē. ¹⁰ Asu sosoo, mbol makē abē Tara, ndò miayi ki ma bad yen. ¹¹ Asu nkat, mbol ndzoe e si-ndon nyi atsigēban ya ntol. ¹² Mēngëlē bēlē abui mam ya akad mina, dzam da miasēki mò dzam wog etoa dzi. ¹³ Eyòñ hm e nyòli ayi sò, nsisim bēbēla, ayi mina lēdē zen a bēbēla osē. Amu ayi ki kòbò ai emen, dzam da, e ma mësē ayi wog, ayi mò kòbò, ndò fē ayi mina bende e mam mayi sò. ¹⁴ E nyòlò te ayi ma vè olugu, amu ayi nòn a endzama, abende mina; ¹⁵ E dzi esē Tara abëlë, enē endzama. Asu te madzo na, ayi nòn a endzama, abende mina. ¹⁶ Man eban ayi kog, mina tēgè ma bad yen, man eban mfē, midugan ma yen. ¹⁷ Bēvòg ya bēyègè boe bēngadzo bò a bò na: Dze ben tug akad bia na: Man eban ayi kog, mina tēgè ma bad yen, man eban mfē, midugan ma yen, amu makē abē Tara? ¹⁸ Bēngadzo hm na: E man eban nyò ñnyè anē

dze? Biayëm ki e dzam adzo. ¹⁹ Yesus angabë ayëmë na bayi nyè sili, nyè ai bò na: Dze yë miakë miasili a mina mina mbol mēdzò na: Man eban ayi kog, mina tēgè ma bad yen, man eban mfë, midugan ma yen?

²⁰ Bëbëla emen, makad mina na miayi yon, mitada, si-ndon dzò efono. Miayi tòbò a mēlunga, dzam da mēlunga maan mayi vēnan mēfon. ²¹ Eyòn mininga abye, abëlë mintye amu awola die asò ya. Eyòn abye ya man mōn, adugan ki tsog mintye, asu e mintag yë na mod abyali a si-ndon. ²² Ndò hm mina, minë a mēlunga etoa dzi. Mayi mina dugan yen, eyòn te minnëm miayi mina fon, ndò fë tò mod ayi ki mina fadi mēfon maan. ²³ A amos te, miayi ki ma sili tò dzom. Makad mina bëbëla na, ngè mindzaa Tara dzom ziñ adzoe dama, amvëë mina dzò. ²⁴ Akui etoa dzi, miabë ki dzaè dzom ziñ adzoe dama. Dzagan, miayi bëlë, asu yë na mēfon maan mēbò ntud. ²⁵ Mēngakad mina e mam ma a minkana. Awola lazù, a mayi ki bad kòbò ai mina a minkana, dzam da, mayi mina kad mam mē Tara a kpaam. ²⁶ Amos te, miayi sili a dzoe dama, ndò makad ki mina na mayi dzaè Tara asu daan. ²⁷ Amu Tara emen adiñ mina, amu mingadiñ ma ndò fë mingayëbë na mēngasò abë Tara. ²⁸ Mēngasò abë tara, ndò mēngazu a si-ndon. Ndò madugan kodo a si-ndon, mēkëlë abë Tara. ²⁹ Bëyègè boe bò na: Watala na ongakòbò ya a kpaam, tē kòbò a minkana a?

³⁰ Eyòn dzi, biayëm na wayëm mēsë ai na wayañan ki ai na mod asili wa. Asu te biayëbë na ongasò abë Zamba. ³¹ Yesus nyè ai bò na: Etoa dzi, miayëbë. ³² Awola lazù, lēsòsò ya, a miayi tsaman, anë mod a biwoge bie, miligi ma etam. Dzam da, masëki etam, amu Tara anë ai ma. ³³ Mēngakad mina e mam ma asu yë na mibi mvoè abë ma. Mibëlë mintye a si-ndon. Dzam da, vaan koa, mēngatègè ya si-ndon.

17 Amana angamana kòbò e mam ma, ndò Yesus angabede mis a yob, nyè na: A Tara, awola asò ya. Vaa nyò mōn duma, asu yë na nyò mōn avë wa duma, ² akyaè ya ongavë nyè ngul a ekokoma esë, asu yë na, e dzi esë ongavë nyè, avë dzò enyiñ kòm. ³ Enyiñ kòm dzò enë na bëyëm wa, Zamba mbòg ai bëbëla, ai e nyò ongalom, Yesus Kristus. ⁴ Mēngavë wa duma a si, ai mkpaèn mēngakpaèn esye ongavë ma na mēbò. ⁵ Ndò hm, etoa dzi, wamen, a Tara, vaa ma duma, e kan mēngabë mēbëlë a mgbag dzoe osusua yë na si yazu bò. ⁶ E bod ongavë ma a si-ndon, mēngakulan bò dzoe doe. Bēngabë emboe, ndò ongavë ma bò, ndò bēngabaala ebug dzoe. ⁷ Etoa dzi, bayëm na, e bi bisë ongavë ma, biasò abë wa. ⁸ Amu e mēbende ongavë ma, mēngavë bò, ndò bò bēngayëbë, bëyëmë fë bëbëla na, bingasò abë wa, bëyëbë fë na wa ongalom ma. ⁹ Ma, makogëlan asu daban, sè ki asu si-ndon ngò makogëlan, hë da asu eba ongavë ma, amu bënë emboe, ¹⁰ ndò ebi bisë biawoge ai ma biawoge ai wa, embie bitoa embiama, ndò mēngavëëban olugu abë bò.

¹¹ Ndò hm, masëki fë a si-ndon; mfa waban, bënë a si-ndon; ma, mazu abë wa. A Tara ya onë mfufub, baala bò a dzoe doe ya ongavë ma, asu yë na bëbò dzom dzidzia anë bia. ¹² Eyòn mēngabë ai bò, mēbaala bò a dzoe doe ya ongavë ma, mēkalëga fë bò, ndò mod ziñ ya abë bò andzëki dzañ, sēsala hë mōn ndzañ-kòm, asu yë na Ntilan odzalëban. ¹³ Eyòn hm dzi, mazu abë wa, ndò makòbò e mam ma a si-ndon mu, asu yë na mintag miama midzie abë bò. ¹⁴ Ma mēngavë bò ebug dzoe, ndò emò minlan yafëm bò, amu basëki bod ya si-ndon, akyaè fë masëki mod ya si-ndon.

¹⁵ Makogëlan ki na ovaè bò a si-ndon, dzam da, asu yë na okaman ai bò abë Mbe. ¹⁶ Basëki bod ya si-ndon e kan ma masëki mod ya si-ndon. ¹⁷ Fubugu bò a bëbëla: Ebug dzoe enë bëbëla. ¹⁸ E kan ongalom ma a si-ndon, ma mēngalom bò a si-ndon, ¹⁹ ndò mafubu mamen, asu yë na bò bëbò mfuban a bëbëla. ²⁰ Sè hm ki asu daban etam ngò makogëlan, makogëlan fë asu e ba bayëbë ma a ebug dzaban a yob, ²¹ asu yë na bēsë bëbò dzom dzia, anë wa, a Tara, onë abë ma, ma abë wa; asu yë na bëtòbò abë bia, si-ndon eyëbë na wa ongalom ma. ²² Mfag wama, e duma ongavë ma, mēngavë bò dò, asu yë na bëbò dzom dzia anë binë dzom dzia: ²³ ma abë bò, wa ki abë ma, asu yë na bëtoan fò bò dzom dzia, si-ndon ezu hm yëm na wa ongalom ma, ai na ongadiñ bò anë ongadiñ ma. ²⁴ A Tara, e dzi ongavë ma, mayi na, e hom mēnë, bò fë bëtòbò ai ma, asu yë na bëyen e duma dama ya ongavë ma, amu ongadiñ ma osusua akomo-lë-yob ai si. ²⁵ A Tara ya onë sosoo, si-ndon endzëki wa yëm, hë da ma mēngayëm wa, ndò bēngayëm na wa ongalom ma. ²⁶ Mēngabò na bëyëm dzoe doe ndò fë mayi kè ai nala osu, asu yë na ediñ ya ongadiñ ma ebò abë ma, ma fë abë bò.

18 Akòbògò nala, Yesus ayëmë zen ai bëyègè boe, ndò bēngakë a ndoñ Kedron ayat. Afub angabë hom te, ndò anyian a afub ai bëyègè boe. ² E Yudas angakuan ai nyè angabë ayëmë hom te, mbol Yesus angabë akadëga koan ete ai bëyègè boe. ³ Ndò hm Yudas anganòñ nkunda bëzimbi ya a bëfada bënen, ai bëbò bisye bëfarisea, asò ete ai ngoe, ai mēlamba, ai mēkòn. ⁴ Mbol Yesus ayëmë e mam mēsë mëyigi yënan ai nyè, ndò akui a nsëñ, nyè ai bò na: Za miadzëñ? ⁵ Bò ai nyè na: Yesus, man Nazaret. Nyè ai bò na: Ma nyò. E Yudas akuan ai nyè nyè fë angabë atëlë ai bò. ⁶ Eyòn angakad bò na, ma nyò, ndò bēngadugan ai mvus, bëkuu a si. ⁷ Ndò adugan bò sili na: Za miadzëñ? Bò na: Yesus, man Nazaret. ⁸ Yesus nyè na: Mēdzò ya ai mina na ma mēnë. Ngè ma hm miadzëñ, dzogan e ba bëkë. ⁹ Asu yë na ebug angakòbò edzalëban na: E ba ya ongavë ma, mandzëki dzèè tò mbòg ya ete. ¹⁰ Simun Petrus angabë abëlë fa, ndò atie dzò, abaa dzò man olò fada-nen, ndò atsig nyè alò mbo-nnomo. Dzoe man olò angabë na Malkus. ¹¹ Yesus nyè ai Petrus na : Fudigi fa a abam. Dze yë mēbò tē nyu e

kòb Tara angavè ma ? ¹² Nkunda bëzimbi ai ndzoe waban ai bëlò bëfarisea bënëndò Yesus, ndò bafañ nyè ngadag. ¹³ Ndò batari kè ai nyè abè Annas. Nnyè angabè nkiè e Kaifas angabè fada-nen a mbu te. ¹⁴ Kaifas te nnyè angavè Yuden mvulna na: layean na mod mbòg awu asu nkunda. ¹⁵ Simun Petrus ai nyègè mfè bēngabē toño Yesus ha. Nyègè nyò angabē ayēman ai fada-nen, ndò anganyian ai Yesus a abaa fadanen. ¹⁶ Petrus nyè aligi atèlè a mbè, a nsēñ. Nyègè mbòg angabē ayēman ai fada-nen nyò akuig a nsēñ, ndò akòbò ai e mininga ya mbè, ndò anyili Petrus a nda. ¹⁷ E mininga ya mbè nyò nyè ai Petrus na: Wasè mbòg ya bëyègè bē e mod nyò a? Nyè na: Kokoa. ¹⁸ Bèlò ai bēbò bisye bēngabē tēlè hala, a akoman ndoan, mbol ahēb angabē, bēngawòbò ndoan. Petrus nyè fē angabē atèlè ai bò, awòbògò ndoan. ¹⁹ Fadanen angasili Yesus mam bëyègè boe ai ayègèlè die. ²⁰ Yesus nyè ai nyè na: Mēngakòbò ai bod a ngēēñ, mēkarēga yègèlè a nda-bikoan, mandzèki kòbò dzom ziñ a asoe. ²¹ Dze wasili ma? Siligi e bod bēngabē vogo-lo ma e dzam mēkada bò. Bayēm e mam mēngakad bò. ²² Akòbò angakòbò nala, mbò bisye mbòg angabē atèlè babi hala, ndò abimi Yesus a amañ, nyè na: Eyè wayalan ai fada-nen na nga? ²³ Yesus nyè ai nyè na: Ngè mēkòbò abe, bòlò dò. Ngè mēkòbò hm mbēñ, a dze wayit ma? ²⁴ Ndò Annas alom nyè abè Kaifas, fadanen, atoa mfañ a n ngadag. ²⁵ Simun angabē awòbògò ndoan. Bò ai nyè na: Wasè mbòg ya bëyègè boe a? Ndò asie, nyè na: Kokoa. ²⁶ Nsyè fada-nen mbòg, angabē avuman ai e nyò Petrus angatsig alò, nyè na: Mandzè wa yen ai nyè a afub a? ²⁷ Petrus adugan sie; etye te, nnom-kub alòndò. ²⁸ Ndò bakodo ai Yesus abè Kaifas, bēkèlè ai nyè a nda-médzo ai ndib kidi. Dzam da, bò tēgè nyian a nda-médzo, asu yè na eboe eza kè bò a nyòl, mbol bëyiigi di Paska. ²⁹ Ndò Pilatus angakui a nsēñ a bēngabē, nyè ai bò na: Za sòman miasòman e mod nyò? ³⁰ Ndò bayalan na: Ngè e mod nyò atoa tē ai nyè mbè mod, ngè biandzèki sòn ai nyè abè wa. ³¹ Pilatus nyè ai bò na: Nòñan nyè, midzòs nyè a mvende dzaan. Yuden bò ai nyè na: Biabèlè ki ngul ya awoe mod ziñ. ³² Asu yè na ebug Yesus angakad akyae awu ya ayea wu etoban. ³³ Pilatus adugan a nda-médzo ete, ndò aloe Yesus, nyè ai nyè na: Yè wa onè nkukuma Yuden? ³⁴ Yesus ayalan na: Yè wadzo dò ai wamen, yè bod bēfè mbò ki bēkad wa dò atyan ai ma? ³⁵ Pilatus nyè na: Yè ma mēnè man Yuden? Ayòndò doe ai bēfada bēnen bēsò ai wa abè ma; Wasie za etòmò? ³⁶ Yesus nyè na: Edzoe dzama yasèki e si-ndon nyi; ngè edzoe dzama esòò a si-ndon, ngè bëlò bama bēnyidan ana asu yè na tē maku a mò mē Yuden. Ndò hm, edzoe dzama yasò ki a si. ³⁷ Pilatus nyè ai nyè na: Ndè onè hm nkukuma a? Yesus nyè na: Ndò wadzo dili na mēnè nkukuma. Mēngabyali etòm te, ndò fē mēngasò a si asu yè na mabòlò bēbèla. Enyò osè asò a bēbèla

awog kiñ dzama. ³⁸ Pilatus nyè ai nyè na: Dze enè bēbèla? Asili angasili nala, ndò adugan kui a nsēñ a Yuden bēngabē, nyè ai bò na: Ma mayen ki nguma etòm abè nyè. ³⁹ Mbol hm anè mina tum na mēkuli mina mbog a Paska, yè miayi na mēkuli mina nkukuma Yuden? ⁴⁰ Bēngadugan bam, bò na: Tē wakuli nyè, kuli-gi Barabbas. E Barabbas nyò angabē ezilgan.

19 Ndò Pilatus anòñ Yesus, abòò na bëyit nyè. ² Bëzimbi bëmana tiñ ekadi biyò, bëbede nyè dzò a nlo, bëwòman fē nyè ndzòmbò ewòman oviege, ³ bēngalod nyè osu, bò na: Ovuma, a nkukuma Yuden; bēngabimi nyè a mēmañ. ⁴ Ndò Pilatus adugan kui a nsēñ, nyè ai bò na: Yēnan, mazu ai mina nyè a nsēñ, asu yè na miyēm na mayen ki etòm ziñ abè nyè. ⁵ Ndò Yesus akui a nsēñ, abègè ekadi biyò ai ewòman eviege. Nyè ai bò na: Yēnan, mod te hm nyò. ⁶ Ayen bēfada bēnen ai bēbò bisye bēngayen nyè, bēngabam, bò na: A klos, a klos! Pilatus nyè ai bò na: Mina bëben, nòñan nyè, mibomè nyè a klos. Amu ma mayen ki etòm abè nyè. ⁷ Yuden bò ai nyè na: Bibèlè mvende, ndò, a mvende te, ayea wu, amu atele emen a etye mòn Zamba. ⁸ Awogo Pilatus angawog e dzam di, angafédan kòn wòn. ⁹ Ndò adugan nyian a nda-médzo, nyè ai Yesus na: Wasòsò he? Yesus tēgè nyè vè eyalan. ¹⁰ Ndò hm Pilatus adzo ai nyè na: Wakalan ki ai ma nkòbò nga? Wayēm fò na mēbèlè ngul ya asoe wa ai ngul ya abomè wa a klos? ¹¹ Yesus nyè na: Ngè ngul te ebò tē wa vèēban a yob, ngè wabèlè ki ngul ziñ a nyòl dzama. Asu te, e mod akuan ai ma abè wa abèlè mod nsēm abui. ¹² Atarigi hala, Pilatus angadzēñ na asoe nyè. Yuden bēngabam, bò na: Ngè ohè soe nyè, oyēmè na wasèki mvoe Kaiser. E mod osè abò emen nkukuma aluman ai Kaiser. ¹³ Awogo Pilatus angawog e mam ma, ndò akui ai Yesus a nsēñ, atoa nyè a etoa ntsigi ntol, e hom baloe na Lithostrotos, a nkòbò hebreia na Gabata. ¹⁴ Angabē amos mēfañ mē Paska, dzam bò a awola samēna. Nyè ai Yuden na: Nkukuma waan hm vi! ¹⁵ Bēngabam, bò na: Kodogo ai nyè hala, bomo nyè a klos. Pilatus nyè ai bò na: Mēbom nkukuma waan a klos nga? Bēfada bēnen bò na: Biabèlè ki nkukuma mfè hē Kaiser. ¹⁶ Ndò hm Pilatus avè bò nyè na aboman a klos. Ndò hm banòñ Yesus. ¹⁷ Ndò emen abègè klos dzie, akui e hom baloe na hom ekogèlo nlo, a nkòbò ebrea na Golgota; ¹⁸ ete ngò bēngabomè nyè a klos, ndò fē babomè bod bēfè bēbè ai nyè ha, enyò mfag hi, enyò mbòg mfag mbòg, Yesus a zañ. ¹⁹ Pilatus angatil abam, abòò na bëbaè dò a klos. Angabē ntilan na: Yesus man Nazora, nkukuma Yuden. ²⁰ Abui dzam ya Yuden bēngalañ abam te, amu e hom bēngabomè Yesus a klos ongabē babi ai tisòn, ndò fē abam angabē ntilan a nkòbò ebrea, ai alatan, ai grek. ²¹ Ndò bēfada bēnen bē Yuden badzo ai Pilatus na: Obè til na: Nkukuma Yuden; Tili na: angadzo na: Mēnè nkukuma Yuden. ²² Pilatus nyè na: E dzi mètil ya, mètil

ya. ²³ Eyòn bēzimbi bēngabomē Yesus a klos, ndò banòn biwòman bie, bēbòò ngab enyii, anē man bēzimbi ngab dzia, ai edud. Edud dzi engabē nguma, tègè ai ekudēga; ²⁴ Ndò badzo na: Tē bianyab dzò; ndoan abia, biyen e mod akyēbē ai dzò. Asu yē na ntilan otoban na: Bēngakaban ma biyie a bō bō, bēdòò abia ai edud dzama. Bēzimbi mbò bēngabò nala. ²⁵ Nyia woe, ai manyañ nyia, Maria nga Klopas ai Maria ya Magdala bēngabē bētēlē babi ai klos Yesus. ²⁶ Ayen Yesus angayen nyia ai nyègè adiñi atēlē babi, nyè ai nyia na: A mininga, nyò mòn nyòlò. ²⁷ Asò hm dzo ai nyègè na: Nyoa nyòlò. Atarigi awola te, ndò nyègè anganòn nyè a biwoge bie. ²⁸ A mvus hala, mbol Yesus ayēmē na mēsē mēman ya, asu yē na ntilan odzalēban, nyè na: Mawog ekode. ²⁹ Ndèg engabē etēlē hala ai sañ wayn a tuud. Ndò badu anya ete, bēfana a engēñ, bēkèè nyè na anyu. ³⁰ Eyòn Yesus anganòn sañ wayn, nyè na: aman ya. Ndò angalui nlo, asuu ñhēbē. ³¹ Mbol hm engabē mēfañ mē Paska, asu yē na tē mimbim miakanga a klos a sabbat, amos sabbat te wa ongabē anen, ndò Yuden basili Pilatus na bēbug bō mēkol, bēvaè bō. ³² Bēzimbi bēsòò, bēbugu e mod osu mēkol, ai e nyò mbòg a bēngabē bēbomo ai nyè a klos. ³³ Eyòn bēngakui abē Yesus, bēntala na awu ya, ndò bandzēki nyè bug mēkol, ³⁴ dzam da, ndò man bēzimbi mbòg angadzii nyè akòn a mviè; etye etye, mēki ai mēndim bingakui. ³⁵ E mod angayen angabòòlò, ndò fē mbòòlan woe onē bēbēla, ndò ayēm na akòbò bēbēla, asu yē na mina fē miyēbē. ³⁶ Amu, angayēnan nala asu yē na ntilan otoban na: Eves yangābugi ki nyè. ³⁷ Ndò fē ntilan mfē wadzo na: Bayi fòmbò e nyò ya bēngatubulu. ³⁸ A mvus hala, ndò Yosef ya Arimatea, ya angabē nyègè Yesus a asoe, ai e wòn a mbarēga Yuden, akē dzaè Pilatus na afami mbim Yesus a klos. Ndò azu kē vaè mbim woe. ³⁹ Nikodemus ya angasò abē Yesus ai alu, nyè fē asò ai mira, ai mēkēmēdē mē zēg dzam bō kila mēwom mētan. ⁴⁰ Ndò banòn mbim Yesus, bēmana wa wòbò ai e byem bianyum mbēñ, akyaè tum Yuden enē a badzēb bod. ⁴¹ E hom bēngabomē nyè a klos, afub angabē ete, sòn etoa ete, hala babē ki dzēb mod ziñ ete. ⁴² Ete ngò bēngadzēb Yesus, mbol sòn engabē babi, mēfañ mē abog Yuden mētoa fē.

20 Amos osu ya sòndò, Maria ya Magdala akēlē a sòn ai ndib kidi, ndò ayen na akòg anē mvaan a sòn. ² Ndò azu mbil abē Simun Petrus ai abē nyègè mbòg ya Yesus adiñi, nyè ai bō na: Bēvaa Nti a sòn, ndò biayēm ki e hom bēfudi nyè. ³ Petrus ai nyègè mbòg bēkui a nsēñ, bēsòò a sòn. ⁴ Bō bēbē bēwulugu mbil eyòn: Ndò nyègè mbòg angambara mbil avol alo do Petrus, ndò atari sòn kui a sòn, ⁵ ndò alumbu, ayēnē biyie bi mbim bidzogo, dzam da, tē nyian. ⁶ Simun Petrus fē asòò atoño nyè, ndò anyian a sòn, ayēnē biyie bi mbim bidzogo, ⁷ ai ndòmbò, dzò etoa e

hom nlo ongabē; engabē ki ai biyie bi mbim bivòg, dzam da etoa mbaan e hom woe. ⁸ Nyègè mbòg ya angatari sòn kui a sòn a sò hm nyian, ayēnē, ayēbē fē. ⁹ Amu hala te babē ki wog Ntilan na ayea hēbē a bēkon. ¹⁰ Ndò bēyègè bēngasob. ¹¹ Maria angabē atēlē a sòn osu, ayono. A ayono ha, ndò alumbu a sòn ete, ¹² ndò ayen benglès bēbē bēbēgē mimfum biyie, bētoa enyò e hom nlo, enyò mbòg e hom mēkol, e hom mbim Yesus ongadzogobo. ¹³ Ndò badzo ai nyè na: A mininga, dze wayon? Nyè ai bō na: Bēvaè Nti wama, ndò mayēm ki e hom bēfudi nyè. ¹⁴ Akòbògò nala, ndò avēñan a mvus, antala Yesus atēlē, hē da tē yēm na Yesus. ¹⁵ Yesus nyè ai nyè na: A mininga, dze wayon? Za wadzēñ? Mbol atsogo na e mod nyò ñnyè asye afub te, nyè ai nyè na: A nti, ngē wa obēgē nyè, kada ma mfag ofudi nyè, ma mayi nyè kē nòn. ¹⁶ Yesus nyè ai nyè na: A Mariam! Ndò avēñan, nyè ai nyè a nkòbò ebrea na: Rabbuni (nala watyan na: A nyègēlē). ¹⁷ Yesus nyè ai nyè na: Obē ma namba, amu mabē ki bed abē tara. Kēlēg a babēdzañ bēnē, okad bō na: Mabed abē Tara ai esya waan, abē Zamba wam ai Zamba waan. ¹⁸ Maria Magdalena asò hm kad bēyègè na: Mēyen Nti; e mam ma mmò akad ma. ¹⁹ A ngonogēle ya amos te, amos osu ya sòndò, mimbē mifēdē e hom bēyègè bēngabē asu e wòn bēmbarēga Yuden, Yesus asòò, atēbē a zañ, nyè ai bō na: Mvoè ai mina. ²⁰ Akòbò nala, ndò alēdē bō mò moe ai mviè dzie. Bēyègè bēngatag ai nyēnan bēngayen Nti. ²¹ Yesus adugan dzo ai bō na: Mvoè ai mina. E kan tara angalom ma, nala ngò hm fē malom mina. ²² Adzoo nala, ndò avundu bō, nyè na: Nòñan mfufub ñhēbē. ²³ E ba ya mingāvaè minsēm, mingāvaaban. E ba mingābò tē vaè, miayi lañan. ²⁴ Tomas, dzoe na Didimos, mbòg ya bē awom ai bēbē, angabē ki ai bō eyòn Yesus angasò. ²⁵ Bēyègè bēvòg bō ai nyè na: Biyen Nti. Nyè ai bō na: Sē na mēyen biboga bi sen a mò moe, mēfudi fē onyu wama ete, mēfudi fē wò wama a mviè dzie, ma tē yēbē. ²⁶ Ndò hm a mvus mēlu mwom, bēyègè boe bētoa fē a nda ete, Tomas atoa ai bō, ndò Yesus azu, mimbē mifēdē, ndò atēbē bō a zañ, nyè na: Mvoè ai mina. ²⁷ Ndò azu dzo ai Tomas na: Zaag ai onyu woe ha, oyen mò mama, ozu fē ai wò woe, ofudi wò a mviè dzama, ozu hm bō nyēbē, tē wabò bisoo. ²⁸ Tomas nyè ai nyè na: A Nti wama ai Zamba wama. ²⁹ Yesus nyè ai nyè na: Dze yē mbol oyen ma ndò wazu yēbē? Bēnē mvòm, eba bayen ki, dzam da bēyēbēgē. ³⁰ Yesus angabò fē abui mēndēm a mis bēyègè boe, a masēki ntilan a e kalara nyò. ³¹ E ma mēngatilban asu yē na miyēbē na Yesus anē Kristus, mòn Zamba; miyēbē, mibēlē enyiñ a dzoe die.

21 A mvus hala, ndò Yesus angadugan yene bēyègè a ntsag mañ mē Tiberiad. Na ngò angayene. ² Simun Petrus ai Tomas ya anē mēbēdan na Didimos ai Natanael ya Kana ya Galilea ai bòn bē

Zebede, ai bëyègè bëfë bëbè bëngabë fufulu. ³ Simun Petrus nyè ai bò na: Makë a nlòb. Bò ai nyè na: Bia fë biazu ai wa. Ndò bakui, bëbëdë a efunga, ndò bandzë-ki bi dzom alu te. ⁴ Ai kikiidigi ai ndib, Yesus antëlë a kindig, dzam da bëyègè bëngabë ki bëyëmë na Yesus. ⁵ Ndò hm Yesus adzo ai bò na: A bòngò, yë mibëlë man mbuman kòs? Bò ai nyè na: Kokoa. ⁶ Nyè ai bò na: Woagan mvunda mfag wò mbo-nnomo ya efunga, mi-ayi bi. Ndò bawoa, tégè fë ai ngul ya alindi dzò asu abui kòs. ⁷ Nyègè ya Yesus adiñi nyè ai Petrus na: Nti! Simun Petrus angayi wog na Nti, ndò afañ sanda, amu angabë nsò, asuman a mañ, ⁸ e bëyègè bëvòg bësòò ai efunga amu bëngabë ki oyab ai nkot si, dzam bò yat ntèd, bazu balindi mvunda kòs. ⁹ Eyòn bëngasus a si, bëntala ndoan maag ai mbuman kòs ete ai mbañëla. ¹⁰ Yesus nyè ai bò na: Zaan ai e kòs mindëm bi etoa dzi. ¹¹ Petrus abëdë, alindi mvunda a si, etoa ndzalan ai bod bë kòs ntèd ai mëwom mëtan ai elè. Afyañan bò na engabë abim abui te, mvunda tē nyabi. ¹² Yesus nyè ai bò na: Zaan tsam akag. Tò mbòg ya a bëyègè boe tē nyè zombo sili na: Wa onë za? Bëyëmë na Nti. ¹³ Yesus asòòg, ndò anòn mbañëla, avëë bò, ai mbuman kòs dzam dëda. ¹⁴ Nala ongabë eyòn lala Yesus ayenëne bëyègè boe ngë atëbë a bëkon. ¹⁵ Eyòn bëtsama akag ha, Yesus nyè ai Simun Petrus na: A Simun man Yohannes, yë wadiñ ma alodo eba? Nyè ai nyè na: Owe a Nti, wayëm na madiñ wa. Nyè ai nye na: Nònëni mintomba miama. ¹⁶ Ndò adugan nyè kad eyòn bèè

na: A Simun man Yohannes yë wadiñ ma? Nyè ai nyè na: Owe, a Nti, wayëm na madiñ wa. Nyè ai nyè na: Nònëni bënyia mintomba bama. ¹⁷ Ndò akad nyè eyòn lala na: A Simun man Yohannes, yë wadiñ ma? Petrus antoa fò a mëlunga na asili nyè eyòn lala na: Yë wadiñ ma? Nyè ai nyè na: A Nti, wayëm mësë, wayëm na madiñ wa. Yesus nyè ai nyè na: Nònëni bënyia mintomba bama. ¹⁸ Amen, amen makad wa, eyòn ongabë ntëgan, ofaña wamen eyie, okëlë mfag wadiñ. Eyòn wayi yombo, wayi sam mò moe, mod mfë abòdògò wa, akëlë ai wa mfag wayi ki. ¹⁹ Akòbògò nala, avaa mvulna akyaë awu ya ayiigi vë Zamba olugu ete. Nnyie anë angadzo nala, nyè na: Biege ma. ²⁰ Petrus avëñan ai mvus, ndò ayen nyègè Yesus adiñi, atoño bò -ñnyè angabombo nyè a toe a bidi bi ngoge, nyè ai nyè na: A Nti, za ayi kuan ai wa?- ²¹ Ayen hm Petrus angayen nyè, nyè ai Yesus na: A Nti, mfag enyò ki ya? ²² Yesus nyè ai nyè na: Ngë mayi na alañan akëlë kui anë madugan zu, dze yabëbë wa ete? Mfag woe, biege ma. ²³ Foe eyaman hm fò a zañ babënyañ na nyègè te ayi ki wu. Yesus nyè andzëki dzo na ayi ki wu, angadzo hë na: Ngë mayi na alañan akëlë kui anë mazu, dze yabëbë wa ete? ²⁴ Enyò ñnyè anë nyègè ya abòdò mam mete, ndò fë angatil mò, ndò biayëm na mbòdòlan woe onë bëbëla. ²⁵ Mam mëfë mënë abui a Yesus angabò. Ngë bëhë til mò mësë, matsog na tò si esë tégè ai afolo asu bëkalara bëte.

BISYE BI APOSTEL

1 A Teofil, e kalara osu, mēngatil e mam mēsē ya Yesus angabò, ayēgèlè, atarigi a mētari, ² azaag kui amos angatēbèlè apostel ya angatòb, ai Mfufub Nsisim, ndò anganòñēban a yob. ³ Mbò angalèdè emen, atala, a mvus yè na abi ya mintye akyaè asè, mèlu mèlu mēwom mēnyii, akòbògò mam mē edzoe Zamba. ⁴ Ndò hm, adzaag ai bò bidi ha, ndò abende bò na tè bakodo a Yerusalem, bëyanga hē mētiñ mē esya, akyaè ya mingawog mēdzoo na, ⁵ Yohannes angadu a mēndim, mfa waan, miayi duuban abè Mfufub Nsisim e mèlu mazu ma. ⁶ Ndò hm bēngamana koan, bēsili nyè na: «A Nti, yè abog wazu dugan tele edzoe Israel di akui ya nga?» ⁷ Nyè ai bò na: «Sè ki mina mi-ayean yēm mēbog ai bēnyie ya tara angatele a ngul dzie, ⁸ dzam da, miayi bi ngul eyòñ Mfufub Nsisim ayi mina sòn a nyòl, abog te miayi ma bò bēbòlò a Yerusalem ai a Yudea asè, ai Samaria, akèlè kui a mēbug mē si». ⁹ Akòbògò nala, bēngayen nyè anè anòñēban a yob, ndò nkut ongamana nyè bò dimēzan a mis. ¹⁰ Ndò mbol bēngabè bēbèbègè a yob anè akè, ondzi na, fam ebè entèlè bò a mgbag, ebègè mimfum biyie, ¹¹ bò na: «A Bod ya Galilea, dze mitèlè, mibèbègè a yob? E Yesus ya avaaban mina a yob nyò, nala ngò ayi sò, e kan mihè yen akèlè a yob». ¹² Ndò hm apostel bēngadugan a Yerusalem, bēsòò a nkol bile-bi-mbòn; hom te ongabè babi ai Yerusalem, ntye dulu ya amos sabbat. ¹³ Asuan bēngasuan a tisòn, ndò babed a nda-yob, e hom bēkarèga yanga; bènè ha na: Petrus ai Yohannes, ai Yakob, ai Andreas, Filip ai Tomas, Bartolomeus ai Matias, Yakob man Alfeus ai Simun man Zelot, ai Yudas man Yakob. ¹⁴ Bò bēsè bēngabè nnēm mbòg mbòg, mban a ngogèlan ai bininga, ai Maria, nyia Yesus, ai babēnyañ. ¹⁵ Mèlu mēte, ndò Petrus angatēbè a si a zañ babēnyañ, (Nkunda bod ongabè nkoan hom mbòg ha dzam bò ntèd ai mēwom mēbè) nyè na: ¹⁶ A babèdzañ, ntilan ongabè oyea toban, akyaè Mfufub Nsisim ongatari kòbò a anyu David, atyan ai Yudas ya angavēñan nlēdè-zènè asu e bod bēzaa bi Yesus, ¹⁷ na angabè a ngab dzan, ndò abi fè ngab ya esye dzi. ¹⁸ Ndò mod te angakus aboda si ai mòni dzongo, ndò alaban ai asu a si, atole a zañ, miyè midabèra a si. ¹⁹ Ndò e bod bēsè bētoa a Yerusalem bayēm nala, antoa hm na, bēngaloe afub te a nkòbò waban na: Akeldamak, nala watyan na: Afub mèki. ²⁰ Amu anè ntilan a kalara bēsalmen na: Dzal die lèbòò

elig, ndò fè tè mod atòbò ete, ai na Mod mfè anòñò afola edzoe dzie. ²¹ Bod bēziñ bazuzu ya batòbò ai bia ha abog asè, eyòñ Nti Yesus angabè awulugu ai bia, asè ali, anè ali, ²² atarigi a ñduan Yohannes, azaag kui amos ya bēnganòñ nyè a yob a zañ dzaan; Layean na mbòg ya ete abò mbòlò akui-lè sòn fufulu ai bia. ²³ Ndò bēbè bēngatēbè, Yosef ya bëloege na Barsabbas, atoa mēbèdan na Yustus, ai Matias. ²⁴ Ndò bēngakogèlan, bò na: «A Nti, wa wayēm minnēm mi bod bēsè; lèdègè e nyò watòb a e bod bēbè ba, ²⁵ na anòñ etoa esye apostel ya Yudas angadzoge a si nyè akèlè e hom woe.» ²⁶ Ndò bēngaboe ngam, ebii Matias, ndò fò anyian a tañ a postel awom ai mbòg.

2 Ndò hm, eyòñ lēngabò na amos Pentekoste ongazu ya mana, bò bēsè bēntoa hom mbòg. ² Etye etye na, ndò eduñ engasò a yob, hē anè mod nkulu, ndò engadzie nguma nda osè bēngabè bētoa ete, ³ bēngayen ayēm lakè lakaban anè ndoan, angatòbò anè mod osè ya abè bò a nlo a yob, ⁴ ndò bò bēsè bēngadzie ai Mfufub Nsisim, bētari hm na bakòbò a minkòbò mifè, e kan nsisim ongabè obò na bēfala nkòbò. ⁵ Yuden bēngabè bētoa a Yerusalem, bētoa bod bē nyèbè, bēsòò a mēyòñ mēsè ya si. ⁶ E mod eduñ nyò angayi bò, mod nkunda bod abugi fò ha, bēmana koan, bēngakam, amu anè mod awogo bò anè bakòbò nkòbò woe. ⁷ Fèg engadzañ fò bò, bēngakam, bò na: «Nga e bod bēsè bakòbò ba bènè bod ya Galilea? ⁸ Ndò eyè anè ya na biawog bò, anè mod a nkòbò waan ya bingabyali ai wa? ⁹ Bia ha bod ya Partia ai Medina, bod ya Elam, ai e ba bētoa a Mezopotamia, a Yudea ai a Kapadokia, a Pontus ai a Azia, ¹⁰ Frizia ai Pamfilia, Egipten, bod ya basò a mfag Libia ya Sirena, ai e bëyèñ basò a Roma, ¹¹ Yuden ai e ba bēngavēñan a nyèbè Yuden, Kreta ai Arabia, biawog bò bēkòbògò minkòbò mian, bēlègè biyèñ bi mam bi Zamba». ¹² Fèg edzaña fò bò, bēnzēmè, bēngadzo, anè mod ai e nyò mbòg na: «Na ngò watyan ya ana?» ¹³ Bèvòg bēngamgbali fò bò, bò na: «Bènè mbilan wayn». ¹⁴ Ndò Petrus angatēbè a si ai bē awom ai mbògò, ndò avè kiñ, nyè ai bò na: «Mina e Yuden ai e bod bēsè mitoa a Yerusalem, yēman e dzam di, mivogolo fè bibug biama. ¹⁵ Amu sè ki anè mbol miatsog na e bod ba basòg mēyòg, (amu bingènè bibèlè hē awola lala ya amos), ¹⁶ hē da, dzam te ndò profèt Yoel angakòbò na: ¹⁷ Layi bò na, a mēmos mē mvua, Zamba ñnyè akòbò

nala, mayi soe Mfufub Nsisim wama abë mod osë, abog te bëndoman baan ai bēngòn baan bayi kèè na bakòbò anë bēprofet, binanga bian biayi yen mam a nlo, minnom mingayen biyèyēm a nlo; ¹⁸ abog te ma mayi soe nsisim wama a nyòl bēsye bama, fam ai bininga, mēmos mēte, bēngakòbò anë bēprofet. ¹⁹ Mayi bò biyēn bi mam a yob ete, ai mēndēm a si, mēki ai ndoan ai nkut otsida. ²⁰ Nlo-dzobo ayi vēnan dibi, ngòn evēnan mēki, osusua yē na amos дума ai amos nen Nti wazu. ²¹ Ndò layi bò na, e mod osë ayi loe Nti ayi kodeban. ²² A bod ya Israel, vogolan e bibug bi; E Yesus man Nazaret ya Zamba angatele mina a zañ ai mimboan mi ngul, ai biyēn bi mam, ai e mēndēm Zamba angabò a mò moe a zañ dzaan, akyae ya mina bēben miayēm, ²³ Yesus te ñnyè mingawoe, mibomē nyè a klos a mò mē e bod bayēm ki mvende, abog ya angatilban, Zamba ayēmē fē nala, ndò angavē mina nyè, ²⁴ ñnyè hm Zamba angakuli a sòn, atii angatii mēsuañ mē awu, mbol awu angabē ki nyè dzam bi nkom. ²⁵ Amu David adzo asu die na: Mayen Nti atélē ma osu abog asē, amu atélē ma a mbo-nnomo na mēzaa nyaman. ²⁶ Asu te nnēm wama wafon, oyēm wama otaga, alodo anë nyòl dzama yanyiñ ai afidi, ²⁷ amu wayi ki ma voan nsisim a bēkon, tò ki na odzoge na mfufubu woe aboe a si. ²⁸ Ongalēdē ma mēzen mē enyiñ, wayi ma dzala ai mintag a mis moe. ²⁹ A babēdzañ, dzogan ma mētoan mina kad adzo tara David bēbēla na, Angawu, adzēban, ndò fē sòn dzie enē abē bia azaag kui amos hi. ³⁰ Mbol angabē profèt, ndò angayēm na Zamba angakani nyè sòn na mod ya abum die ayi tòbò a etoa-edzoe dzie. ³¹ Mbol angayen dò osusua, ndò akòbò adzo akui-lē sòn Kristus na: Ayi ki lañan a tolendoñ, ndò fē nyòl dzie yayi ki boe a si. ³² Yesus te ñnyè Zamba avèlè a bēkon, ñnyè bia bēsē binē bēbòlò boe. ³³ Mbol mbo-nnomo Zamba angabede nyè, ndò anganòn ekaa Mfufub Nsisim abē esya, asoe nyè, akyae ya miayen, miwogo fē di. ³⁴ Amu, tò anë David andzēki bed a yob, adzo na: Nti angadzo ai Nti wama na: Tòbògò ma a mbo-nnomo ³⁵ akèlè kui anë mabò minziziñ mie etele mēkol dzoe. ³⁶ Ndò hm, nda-bod esē ya Israel eyēmē na e Yesus ya mina mingabomē a klos, ñnyè Zamba atele Nti ai Kristus». ³⁷ Awogo bēngawog nala, nnēm ongakod bò a abum ha, bò ai Petrus ai apostel bēvòg na: «Bibò hm ya, a babēdzañ?» ³⁸ Petrus nyè ai bò na: «Tsendēgan, mod osë ya abē mina aduuban a dzoe Yesus Kristus asu evaè minsēm dzaan, abog te miayi bēlè efaè Mfufub Nsisim. ³⁹ Amu, mina, ai bòn ban, ai e bod bēsē bēnē oyab, ai e tañ bod esē Nti Zamba waan angaloe, mina minē ai ngaga». ⁴⁰ Angabē hm fē alèbè bò, akòbògò ai bò nala ai abui bibug afē, nyè na: «Mikodeban ya a zañ e mvòn bod dzongo nyi». ⁴¹ E bod ba bēyēbē fò ebug dzie, bēduuban, ndò bod bēngabagēban bò a yob amos te dzam bò bakuda bēlè. ⁴² Bēngabē mban a

ayègèlè apostel, bētoa ai bò fufulu, tò a mbēgan mbañēla, tò a ngogēlan. ⁴³ Mod osë angabē hē wòn, abui biyēn bi mam ai mēndēm bibòdòban a mò bē apostel. ⁴⁴ E bod bēsē bēyēbēgē bēngabē hom mbòg, bēbèlè dzom esē fufulu, ⁴⁵ bēngabē manēna kuan ai akuma, ai byem bi mò biaban, bēngakab biè a zañ bò a bò ha, anë mod, abim ayañan ai dò. ⁴⁶ Amos osë, bò bēsē, nnēm mbòg mbòg, bēkèlè a tempel, bēbēgē mbañēla a mēnda maban, bēkaban bidi ai mintag, ai dzin a nnēm, ⁴⁷ bēluugu Zamba, bod bēsē bēkama bò. Nti abaag bò e bod bēkodeban a yob amos osë.

3 Petrus ban Yohannes bēngabē bēdē a tempel asu ngogēlan mēwola ebul. ² Bod bēngazu bēbēgē mod ya angabyali mbombog; bēkarēga nyè toe amos osë a mbē tempel ya baloe na «Abēn mbē», asu yē na adzaè e bod banyian a tempel man mōni. ³ Ayen angayen Petrus ban Yohannes bēyiigi nyian a tempel, ndò angadzaè bò mōni. ⁴ Ndò Petrus afòmbò nyè, fufulu ai Yohannes, nyè na: «Bēbēgē bia». ⁵ E mod nyò angafòmbò bò, afidigi na ayi bi dzom abē bò. ⁶ Petrus nyè na: «Tò mōni, tò mvòt, mabèlè ki, dzam da, e dzi mēbèlè ndzò mavē wa. A dzoe Yesus Kristus man Nazaret, tēbēgē a si, owulu». ⁷ Ndò abi nyè a wò mbo-nnomo, atele nyè a si. Etye etye te, mēkol ai mvònèlò bimana nyè won, ⁸ amēnē a yob, antèlè, angakē awulu; ndò anyian ai bò a tempel awulugu, ayèlègē, alugu Zamba. ⁹ Bod bēsē bēyēnē nyè anë awulu, alugu Zamba. ¹⁰ Bēdugan nyè yēm na ñnyè akarēga tòbò a mbē ya tempel asu mōni, ndò bēngadzie ai minkamañ ai ndzañan fēg asu e dzam angabò mod te. ¹¹ Ndò angalad Petrus ai Yohannes a nyòl ha, bod bēsē bēngazu mimbil mfag bēngabē a minkum baloe na minkum mi Salomon, bò bēsē hē akam. ¹² Petrus angayi yen nala, nyè ai bod na: «A bod ya Israel, dze miakam e dzam di, ndò ki dze miabēbē bia hē anë bia bibò na e mod nyò awulu a ngul dzaan a yob, ngē ki na mbol biadañ kam Zamba? ¹³ Zamba Abraham ai Zamba Isaak ai Zamba Yakob, Zamba bētara, avē mòn woe Yesus дума, e nyò ya mina mingakuan ai nyè, misie fē nyè a mis mē Pilatus, eyòñ nyè angatsig na asoe nyè. ¹⁴ Mina mingasie mfufubu ai sosoo, misili na bēsōe mina ñwoe bod, ¹⁵ mingawoe mbonde enyiñ; ñnyè Zamba akuli a bēkon, ndò bia bēnē bēbòlò boe. ¹⁶ Ndò hm, a nyèbē ya dzoe die, e mod mitala nyò, a miayēm fē nyè, dzoe die awono nyè, ndò nyèbē ya dzoe die ovē nyè e mvòe mina bēsē miayen nyi. ¹⁷ Ndò etoa dzi, a babēdzañ, mayēm na mingabò nala mbol tēgē yēm angabē bēlè mina, akyae fē bēdzoe ban bēngabò. ¹⁸ Ndò hm Zamba, e mam angatari kad a anyu bēprofèt bēsē na Kristus woe ayi bēlè mintye, adzala ya dò totoe. ¹⁹ Vēnan hm, midugan mfag minsēm miavaaban mina, ²⁰ asu yē na abog evovoe azu abē Nti, alom mina e nyò angatele, Kristus Yesus, ²¹ ñnyè yob layean soan ai nyè, akui abog e mam mēsē Zamba angakòbò a kòm ya

kòm a anyu mimfufub bëprofet boe matoban.

²² Moses nyè angadzo na: Nti Zamba ayi mina tele profet hë anë ma a zañ babënyòn. Mivogolo e mam mësë ayi mina kad. ²³ Layi bò na, e mod osë ayi ki vogolo profet te, ayi mana ai si a ekoa bod. ²⁴ Anë fò na, bëprofèt bësë, atarigi abë Samuel akëlë osu, bësë bêngakòbò, ndò bêngabende e mëmos ma. ²⁵ Mina minë bòn bëprofèt ai bòn bë elad-amvoe ya Zamba angalad ai bëtara, nyè ai Abraham na: Mënda më bod mësë ya si mayi luguban a mvòn dzoe. ²⁶ Asu daan ngò Zamba angatele mbò-esyë woe, alomo nyè, angafubu mina asu yë na mod osë ya abë mina alum bëbe bë mam boe mvus.

4 Mbol hm bëlèègè ai bod, ndò bëfada ai ndzoe bëzimbi ya tempel ai bësadukea bêngazu bò tëbë a mgbag, ² bëwogo adzo di abe na bayègèlè bod, bëyedëgan akui-lë sòn bëwu abë Yesus. ³ Ndò babi bò, bëfudi bò a mimbog akui kindi lende ya hala, amu hala ngoge entoa ya. ⁴ Abui bod ya bëvogolo ebug bêngayëbë, ndò bod bêngakui dzam bò tò bakuda bëtan. ⁵ Ndò hm lazu bò na, e kidi lende ya hala, ndò bédzoe baban, ai bënyia-bodo-mvia, ai bësaña bëkalara baban bêngakoan a Yerusalem, ⁶ fufulu ai Annas, fada nen, ai Kaifas, ai Yohannes, ai Alesander ai e ba bësë bêngabë a mvòn bëfada bënen, ⁷ ndò batele bò a ezëzañ, bêngasili bò minsili, bò na: «Ai ngul fe, ngë ki na a dzoe za mihë bò e dzam di?» ⁸ Petrus atoa ndzalan ai Mfufub Nsisim ha, ndò abodo nkòbò, nyè ai bò na: «A bédzoe bë nnam ai bënyia-bodo-mvia, ⁹ ngë badzën bia a si amos ya ana, etòm ya na bibò nkokòn mod mbëmbë dzam, ai na a dzoe za akodeban, ¹⁰ mina bësë hm, ai ayòn Israel asë, yëman na a dzoe Yesus Kristus man Nazaret ya mina mingabomë a klos, ndò Zamba angavëlè nyè a bëkon, a dzoe die ngò e mod nyò atëlè mina mvoè osu. ¹¹ Nnyè anë akòg ya bia bëloñ bë nda binga woa a fyè, ndò avënan ya nnomo akògò. ¹² Ndò fë akode asëki abë mod mfë, amu dzoe afë asëki a si a zañ bod, a biayean kodeban ete». ¹³ Mbol bêngayen azombo Petrus ban Yohannes, bëyëmë fë na bayëm ki kalara, bò ha tégè ai ayègè, bêngakam, mbol bëyëmë na bod bëte bêngabë ai Yesus, ¹⁴ ndò babëbë e mod angabò mvoè nyò, atëlè ai bò, tégè ai ebug bafèd. ¹⁵ Ndò bakad bò na bëyanga a nsën nda-médzo, asu yë na bëbui fëg bò a bò, ¹⁶ bò na: «Bibò ya ai e bod ba? Amu adzo ndëm te ayëmban ya a ngëën a zañ e bod bësë bëtoa a Yerusalem, ndò biasë ki dò dzam sie. ¹⁷ Dzam da, asu yë na tē dzam te layaman abui abui, ntëlan bò mvende tē dugan kòbò ai mod ziñ a edzoe di». ¹⁸ Ndò bêngaloe bò, bëtele bò mvende na tégè tégè bada fala ebug, ngë ki na ayègèlè a dzoe Yesus. ¹⁹ Ndò Petrus ban Yohannes bafèd, bò ai bò na: «Mina bëben yënan adzo di: Yë anë sosoo a mis më Zamba na bidañ mina vogolo alodo Zamba? ²⁰ Amu bia biasëki dzam bò tē kòbò e mam bingayen, biwogo fë». ²¹ Ndò

badugan bò beme, bësoe bò, tégè yen e dzam bavë bò endégèlè ete, hë etòm bod bë nnam, amu bësë bêngabë bëvaa Zamba duma asu e dzam angabò. ²² E mod hm asimba mboan mvoè di angabòban a nyòl, angabë bisëb mëwom mënyii ai fus. ²³ Eyòn bêngasoe bò, ndò bêngakë a bod baban, ndò balèè bò e mam mësë bëfada bënen ai bënyia-bodo-mvia bêngakad. ²⁴ Amana bêngamana wog, ndò bò bësë bêngavë kiñ fufulu abë Zamba, bò na: A Nti, wa ongakom yob ai si, ai mañ, ai e byem bisë ya ete, ²⁵ wa ongakòbò ai Mfufub Nsisim a anyu tara waan, mbò-esyë woe David na: Asu dze mëyòn mëné ebyandi, minnam mibindigi zézë mam? ²⁶ Minkukuma ya si-ndon mitëlè, bédzoe bëkoan fufulu, na baluman ai Nti, ai Kristus woe. ²⁷ Amu Herodes ai Ponsius Pilatus ai bëhaiden, ai bòn bë Israel bêngakoan a tisòn te mfañ na baluman ai mfufub mbò-esyë woe Yesus ya ongawòbò mbòn, ²⁸ na babò e mam mësë ya wò woe ai nyian woe bingatele na biayi bòban. ²⁹ Ndò hm etoa dzi, a Nti, yënë mëlam maban, ovè hm bituga bie na bëkòbò ebug dzoe ai azombo asë, ³⁰ osam wò woe na obò bod mvoè, ai na mëndëm ai biyën bi mam bibòban a dzoe mfufub mbò-esyë woe Yesus. ³¹ Bëkogëlan ha, ndò e hom bêngabë nkoan ongatigëdan, bò bësë bédzie ai Mfufub Nsisim, bêngakòbò ebug Zamba ai azombo. ³² Nkunda e bod bênganyian a nyëbë ongabë hë nnëm mbòg mbòg, ai nsisim mbòg mbòg, tò mod tē dzo na dzom dzie ya-woge ai nyè, byem biaban bingabë bò hë fufulu. ³³ Ndò apostel bêngabë bòdòlò akui-lë sòn Nti Yesus ai abui fim, abui maa atoa ai bò bësë. ³⁴ Mod ziñan gabë ki a mëyañan a zañ dzaban; amu e ba bësë bêngabë bëbèlè mënda ai mal bëkuan ai mò, bëzaag ai mòni nkuan, ³⁵ bédzoge apostel a mëkol a si, bêngavë mod osë e tañ a yañan ai dzò. ³⁶ E Yosef ya baloe na Barnabas, mbòg ya ngab apostel, (dzoe die latyan na mòn evòli), angabë man Leviten, bëbyali ya Siprus, ³⁷ angabë abèlè afub, ndò angakuan ai dò, asòd ai mòni, adzoge nyè apostel a mëkol a si.

5 Mod ziñ ha, dzoe na Ananias, ban ngal Safira, bêngakuan ai si, ² ndò angasòli etun mòni, ngal ayëmë nala, ndò angasò ai etun, adzoge apostel a mëkol a si. ³ Petrus nyè na: «A Ananias, dze fò Satan adzie wa a nnëm ha, ongazu dug Mfufub Nsisim, osòli etun mòni ya nkuan si? ⁴ Nga si dzoe? Ndò hm ki, eyòn abò na okuan ya ai dzò, nga mòni ahë woge ai wa? Dze ehë bò na ohëg e kan dzam nyi? Wandzë ki dug bod, Zamba nnyè ohë dug.» ⁵ Ananias angayi wog e bibug bi, ndò alaban a si, awuu; wòn okuu e bod bësë bëvogolo ha a nyòl. ⁶ Ndò binanga bingakodo a si, bëwogo nyè a biyie, bëkë nyè dzëb. ⁷ Mëwola mëngayi lod hala anë mëlè, ndò mininga woe azu nyian, nyè tégè yëm e dzam lèbò ha. ⁸ Petrus nyè ai nyè na: Kada ma, yë abim mòni di ndò mikuan ai dò si ete? Nyè na: Owe, abim te dili. ⁹ Petrus nyè ai nyè na: Dze yabò na

mikui kiña bobolo nsisim Nti? Yënë, mëkol më e bod basò dzëb nyò nnom ma mëtëlë a mbë; bò fë bazu kë ai wa. ¹⁰ Ndò fë nyè angaku nyè a mëkol a si etye etye, awuu. Ndò bëndoman bë bod bêngasò, békòbò nyè atoa mbim, ndò bêngabégè nyè, bédzëbè nyè babi ai nnom, ¹¹ ndò mod wònan gaku nda-Zamba esè a nyòl ai e bod bèsè bëwogo e mam ma. ¹² Abui mëndëm ai biyën bi mam bingabòban a mò bë apostel a zañ bod. Ndò bò bèsè bëkarëga toban, nnëm mbòg mbòg a minkum mi Salomon, ¹³ tò mod mbòg ya e ba bëvòg tè zombo lad ai bò, dzam da hë nnam otaman bò.

¹⁴ Bëyëbè bêngabuli bagëban abë Nti, minkunda mi fam ai bininga, ¹⁵ e kan yë na bêngazu ai minkokòn, bëboege bò a bëmatela ai binòn a ndzòn a yob, asu yë na, eyòn Petrus ayi sò, tò tè hë nsisim woe onamba mbòg ya ete. ¹⁶ Minkunda mingakë miasò a ngòdòg bëtisòn ya Yerusalem, bëbëgè minkokòn ai e bod bëbe minsisim bëndëgëlë, bò bèsè bëmana syeban. ¹⁷ Ndò fada nen angatëbè, ai nyè ai e bod bêngabè ai nyè ha, ekoan bësadukea, bëmana ya dzie ai aban ha, ¹⁸ ndò babi apostel, bëfudi bò a mimbog mi nnam. ¹⁹ Ai alu ha, ndò englès Nti angayaè mimbè ya mbog, akuli bò a nsën, nyè na: ²⁰ «Kañan tēbē a tempel, mikad nnam e bibug bi enyiñ bisè bi.» ²¹ Ndò bêngawog, ndò banyian a tempel ai ndib kidi, bêngayëgëlë. Ndò hm fada nen nyè angasuan mfang woe ai bod boe, bëtogan ekoan-nnam ai basugu ati bë bòn bë Israel, ndò balom bò nòn a nda-mimbog. ²² Ndò bëbò-bisye bêngasuan a nda-mimbog, tégè bò kòb we. Bédugan ai mvus, ndò baboe foe na: ²³ «Bikè kòb nda-mimbog efèdè mbēñ mbēñ, bēnòni bētētēlan a mimbè, ndò biyaè, dzam da tè kòb tò mod mbòg a nnēm ete.» ²⁴ Awogo ndzoe bëzimbi ya tempel ai bëfada bënen bêngawog e foe nyi, fëg edzaña bò, tè yëm mbol nala wayi kë osu.

²⁵ Ndò mod ziñ aham hala, angalèè bò na: «Yēnan, e bod mingafudi a mimbog, bētēlè a tempel, bëyëgëlë nnam.» ²⁶ Ndò ndzoe bëzimbi bë tempel angakè ai bod bisye boe, abii bò otëtëg otëtëg, amu bëmbarëga na nnam oza lum bò ngòg. ²⁷ Ndò bêngasò ai bò, bëtele bò a ekoan-nnam a zañ. Ndò fada nen asili bò na: ²⁸ «Biandzè mina kad na tè miayëgëlë e dzoe di a? Etoa dzi, Yerusalem amana ya dzie ai ayëgëlë dan, ndò mi-ayi na miazu ai bia mëki më mod te a nyòl nga?»

²⁹ Petrus ai apostel bò na: «Biayean bò Zamba mëwog alodo anè bod. ³⁰ Zamba bëtara akuli Yesus a sòn, e Yesus mingawoe ai nkëlan mingakele nyè a ele.

³¹ Zamba abede nyè a wò mbo-nnomo woe na abò etòñ-ntomba ai nkode, ai na avè Israel ntsendan enyiñ ai evaè minsëm. ³² Ndò hm bia binè bëbòlò bë mam mëte, bia ai nsisim ya Zamba angavè e bod babò nyè mëwog.» ³³ Bêngayi wog nala, bëmana hm fam, bêngayi na bawoe bò. ³⁴ Ndò man Farisea ziñ ya ekoan-nnam, dzoe na Gamaliel, atoa mbëmbè nyëgëlë mvende, bod bëdiñi fë nyè, ndò angabende na bëtam

kui ai e bod ba a nsën man etun, ³⁵ nyè ai bò na: «A bòn bë Israel, mikalëga e dzam miayi bò e bod ba. ³⁶ Amu, e mëlu mëndëm lod ma, Teudas angatëbè, nyè na anè mod, ndò bod, dzam bò mëwom mënyii, bêngalad ai nyè; Awoe bêngawoe nyè, ndò e bod bèsè bêngabè bëtoño nyè bêngatsaman, bédzaña a sòd, tégè ai ndòñ. ³⁷ A mvus hala, ndò Yudas man Galilea angatëbè a si e mëlu ya bëbò elañ, bod bêngatoñ nyè a zud. Ndò fë nyè angadzañ a ekoa, e bod bèsè bêngabè bëbiege nyè bëmana tsaman. ³⁸ Ndò hm makad mina etoa dzi na: Tè miakalan ai e bod bala dzam, dzogan bò. Ngè e mam balam, ai e ma babò, masò a bod, mayi mana ai mëben; ³⁹ Dzam da, ngè masò abè Zamba, miasëki mò dzam mana, miza tēmè, mingaluman ai Zamba.» Ndò bêngakui kiña i nyè, ⁴⁰ bëloe apostel, bëyidi bò, ndò babende bò na tè bakòbò a dzoe Yesus, bësoe bò. ⁴¹ Ndò tè apostel bakodo a ekoan-nnam ha, bakè batag, mbol bêngayen na bakyëbè ai ebyandi etòm dzoe, ⁴² bëntoa hm na, amos osè, hë a tempel ai a mënda mënda, tè ku sòm a ayëgëlë, bëyedëgan Yesus Kristus.

6 Mëlu mëte, ndò tañ bëyëgè engabed fò abui; E bod ya nnam Grek bêngasòg Ebreá, amu Ebreá bëkarëga voan minkus mi Grek a ekab-bidi ya amos osè. ² Ndò bë awom ai bëbè bêngaloe nkunda bëyëgè, bò na: «Asëki mbēñ na bikè dzoge ebug Zamba a si, na biasye bod a tēbēlē. ³ A babēdzañ, tòban bod ya bēnē ai olugu a zañ dzaan zamgbal, bëtoa ndzalan ai nsisim, ai fëg; mbò biayi tele a esye dzi; ⁴ mfang waan, biayi mvaman ai ngogëlan, ai esye ebug.» ⁵ Ndò adzo di anganyëb bod bèsè a nnëm, ndò batòb Stefanus, mod ya angabè ndzalan ai nyëbè, ai Mfufub Nsisim; bëtòbò fë Filip, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas, Nikola, mod ya anganòn nyëbè a Antiokia, ⁶ ndò batele bò apostel osu, ndò bakogëlan, bëbede bò mò. ⁷ Ebug Zamba enganañ, tañ bëyëgè engabui a Yerusalem eyëgan, abui dzam ya bëfada bêngayebè fë. ⁸ Stefanus antoa ndzalan ai maa, ai ngul, angabò biyën bi mam ai bod mëndëm a zañ bod ha. ⁹ Ndò bod bëziñ ya nda-bikoan ya bëloege na 'nda-bikoan filii bod', ai bod ya Sirena, ai Alesandria, ai bod ya Silisia ai Azia, bêngalañedan ai Stefanus, ¹⁰ dzam da tégè dzam kui a nkoñ fëg ai nsisim angabè akòbògò etere. ¹¹ Ndò batindi bod na bëkad na: Bingawog nyè akòbògò mam më ebyandi mëtyan ai Moses, ai Zamba. ¹² Ndò bêngamana yoñolo bod minnëm, ai bëfada, ai bësaña bëkalara, ndò bazu nyè dilan, bëbii nyè, bëkëlè ai nyè a nda-médzo, ¹³ ndò bëtsigi bë mbè mvaa bêngatëbè, bò na: E mod nyò anè hë akòbò abe ai mfufub etòbògò hi ai mvende. ¹⁴ Amu biawog nyè adzo na Yesus man Nazaret ñnyè ayi bug etòbògò dzi, atsende fë e mëtum Moses angalig bia ai mò. ¹⁵ Ndò e bod bèsè bêngabè bëtoa a nda-médzo ha bêngabèbè nyè, bëntala asu die hë anè asu englès.

7 Ndò fada nen asili na: «Yè anè badzo na?»² Nyè na: «A bêtara ai babèdzañ, vogëlan na: Zamba du-ma angayene tara waan Abraham, hala atoa a Mezopotamia, osusua yè na atòbò a Haran.³ Ndò angadzo ai nyè na: Kodogo a si dzoe, ai a bod boe, okè a e si mayi wa lèdè.⁴ Ndò angakodo a si Kaldea, atòbò a Haran. A mvus yè na esya awu ya, ndò angakodo hala, asò loñ mvog a e si nyi, e hom mitoa etoa dzi,⁵ andzèki nyè vè ngab-elig ete, tò ki etèlè-mèkol, dzam da, ndò angakag nyè na ayi nyè vè na ewoge ai nyè, ewoge fè ai mvòñ dzie a mvus dzie; nyè ha tégè ai mòn.⁶ Zamba angadzo fò hm na: mvòñ dzoe yayi tòbò bédzin a ezaa nnam, bayi bò na bèsye anè bëlò, bëtibili fè bò mimbu mintèd minyii.⁷ Mayi dzòs ayòñ layi bò na bèsye anè bëlò, Zamba ñnyè adzo nala, a mvus e mam mala, bayi kodo hom te, bëzu ma lugu e hom hi.⁸ Ndò angavè nyè elada akele. Nala ngò angabye Isaak, akele nyè a amos mwomo, Isaak akele Yakòb, Yakòb akele bêtara awom ai bèbè.⁹ Ndò bêtara bêngasiñ Yosef, békuan ai nyè a Egipten. Zamba angabè ai nyè,¹⁰ ndò angakode nyè a mindzug mie misè, avè nyè maa ai fèg a mis mè Farao, nkukuma ya Egipten, ndò angatele nyè na adzoe Egipten ai nda dzie esè.¹¹ Ndò zie engabò a Egipten esè, ai a Kanaan, mod ndzug abui, bêtara baan tégè yen bidi.¹² Mbol Yakob angawog na bidi binè a Egipten, ndò angatari lom bêtara baan.¹³ Eyòñ bèè, ndò Yosef angabò na babènyañ bèyèm nyè, ndò Farao azu yèm nda-bod Yosef.¹⁴ Ndò Yosef angalom na bëzu ai nyè esya woe Yakob, ai ayom bod die asè, minkug mèwom zamgbal ai mitan.¹⁵ Ndò Yakob angasigi a Egipten, awuu, bêtara baan bëwuu fè,¹⁶ ndò bêngavaè bò hala, bèsòò ai bò a Sikem, bédzèbè bò a e sòn Abraham angakus a tañ mòni a mò mè bòn bè Emmor a Sikem.¹⁷ Eyòñ hm abog e ngaga ya Zamba angakag Abraham angakui, ndò bod bêngafui, bëntoa abui a Egipten,¹⁸ azaa kui anè nkukuma ziñ mfè anganòn edzoe a Egipten, nyè tégè yèm Yosef.¹⁹ Nkukuma nyò angabad ayòñ daan, atibili bò, abò na bëlèdè bòn baban a ngèèn, asu yè na tè banyiñ.²⁰ Mèlu mète, ndò Moses angabyali, anyèbè Zamba a mis. Angatòbò ngòn elè a nda esya;²¹ mbol hm bêngalèdè nyè a ngèèn, ndò ngòn Farao enganòn nyè, angatòn nyè anè mòn woe emen.²² Bêngayègèlè Moses fèg esè ya Egipten, amu angabè ngul a nkòbò ai a mimboan.²³ «Hala te angakui ya bisèb mèwom mënyii, ndò angabindi a nnèm woe na akè yen babènyañ, bòn bè Israel.²⁴ Ndò ayen anè batibili mod, ndò akaman ai nyè, ndò fò akun e mod bëtibili nyò, awoe man Egipten.²⁵ Angabè adzo na babènyañ bayi wog etere na Zamba avè bò nkode a mò moe; Bò ha tè wog.²⁶ Amos otsaag hala, ndò azu bò kòb bëyidègan, ndò angadzèn na ahañ bò, nyè na: 'A bod, kè minè anyaña ! Dze miawoean?'²⁷ E nyò angabè atibili manyañ asogolo fò nyè, nyè na: Za atele wa na onè

ndzoe ngè ki na ntsigi-ntol waan?²⁸ Dze yè wa ongayi ya ma woe akyaè ya ongawoe man Egipten angoge?²⁹ Awogo Moses angawog ebug dzi, ndò atub, akè tòbò a nnam Madian, ndò angabye bòn bèbè we.³⁰ «A mvus mimbu mèwom menyii, ndò englès angayene nyè a ntud-ndoan, a Sinai, a nkod-nnam, ai a minkol.³¹ Ndò Moses angayen, angakam e dzam ayènè di, ndò asubu a osu na atoan yen e dzam angabè abòòg, ndò kiñ Nti engasò we na:³² Ma mènè Zamba bè esoa, Zamba Abraham ai Isaak ai Yakob. Moses akèè na anyaman, tégè fè zombo na abèbè we.³³ Nti nyè ai nyè na: tiigi e ngob enè wa a mèkol, amu e hom otèlè hili onè mfufub hom.³⁴ Mètoan ya fò yen ndzug ayòñ dama a Egipten, ndò fè mèwog bò ntad, ndò hm mayi sigi, mèkè bò kode. Ndò hm, etoa dzi, malom wa a Egipten.³⁵ E Moses nyò ya bêngasie, bò na: Za atele wa na onè ndzoe ngè ki na ntsigi-ntol? ñnyè Zamba angalom na abò ndzoe ai nkode ai wò englès ya angayene nyè a ntud ele.³⁶ Angakuli bò, abò biyèn bi mam ai mëndèm a nnam Egipten, ai a e mañ mavie, ai a nkod-nnam a tañ bisèb mèwom mënyii.³⁷ Moses te ñnyè angakòbò ai bòn bè Israel na: Zamba ayi mina tele profet hè anè ma, a zañ babènyòñ.³⁸ Ñnyè angabè atèlè a etogan bod a zaña nkod-nnam, ai englès akòbògò ai nyè a nkol Sinai, ai bêtara baan; ñnyè angabi bibug bi enyiñ, avè bia,³⁹ ñnyè bandzèki yi na babò mèwog, ndò batimi nyè, minnèm miaban mimana tè kilan hè a Egipten,⁴⁰ bò ai Aaron na: Komo bia bèzamba, bëwulu bia a osu. Amu, e Moses ya akuli bia a nnam Egipten nyò, biayèm ki e dzam ayenan ya ai nyè.⁴¹ Mèlu mète, ndò bêngakom mòn nyag, bêngazu nyè vè mètunèña, bêngafon ai bisye ya mò maban.⁴² Ndò Zamba angalum bò mvus, adzoge bò na bèlugu atitie, akyaè anè ntilan a kalara bèprofèt na: A ayòñ Israel, a bisèb bisèb mèwom mënyii a nkod-nnam, yè mingatam ma sòn vè mètunèña, ngè biyèm?⁴³ Mingabègè tende Molok, ai otitie zamba waan Raifan, bihègèlè ya mingakom na mialugu biè, ndò mayi mina vè a mèkaban omana lod Babilon.⁴⁴ Tende eboe ngam engabè bêtara a nkod-nnam, e kan e mod angakòbò ai Moses angabende nyè a akom;⁴⁵ Bêtara bêngakè ai nyè, anè mod a abog die, ai Yosua, eyòñ bêngaboe mëyòñ ya Zamba angatsidan bêtara a osu, akui a abog David,⁴⁶ ñnyè angayen maa a mis mè Zamba, ndò angadzaè na ayen etòbògò asu nda Yakob.⁴⁷ Salomon ñnyè hm angaloñ nyè nda.⁴⁸ Dzam da, Mèdaña-yobo atoa ki a e nda baloñ ai mò, anè profèt adzo na:⁴⁹ Yob onè etoa ntomba dzama, si etoa ma etele-mèkol. Za akyaè nda miayi ma loñ, Nti ñnyè akòbò nala, ngè ki na za homo ayi bò awaè dama?⁵⁰ Sè wò wama ngò ongakom e mam mèsè ma a?⁵¹ «A e bod minè nlo alèd ba, ai minnèm ai mèlò tégè ai nkèlan, mina fè miayi kanga Mfufub Nsisim kòm esè anè bè esoa.⁵² Profèt mfe bè esoa bandzèki fèm? Bèn-

gawoe e bod békada bò asòò-lè sosoo modo, sosoo mod te ñnyè mingakuan ai nyè, miwoe fë nyè; ⁵³ Mina minganòn mvende e kan benglès bēngabende mina, ndò miandzēki dzò baala.» ⁵⁴ Awog bēngawog nala, ndò bēngafam, bēngaladan mēkēg asu die. ⁵⁵ Atoa hm ndzalan ai Mfufub Nsisim ha, ndò abēbē a job, ayēnē duma Zamba, Yesus atēlè a mbo-nnomo Zamba, ⁵⁶ nyè na: Mayen anē yob oyoo, mòn mod atēlè a mbo-nnomo Zamba. ⁵⁷ Ndò babam a job ete, bēmana budi mēlò maban, ndò bò bēsē bakuban nyè a nyòl, ⁵⁸ bē-sogolo nyè a ñnyie tisòn a nsēn, bēngalum nyè ngòg. Bēwusnèt bēngadzoge biyie biaban a mēkol mē man ndoman a si, dzoe na Saulus; ⁵⁹ A bēwoe Stefanus ai ngòg ha, nyè avēē kiñ, nyè na: A Nti Yesus, nònò nsisim wama. ⁶⁰ Ndò aku ai mēbòn a si, angakòbò a job ete na: A Nti, tē walañ bò nsēm hi. Akòbògò nala, ndò akē a oyò.

8 Saulus angabē ai bò kiñ na bēwoe nyè. Mēlu mēte, ndò mod efēma angakui nda-Zamba ya Yerusalem a nyòl; Bod bēsē bēmana tsaman a nnam Yudea, ai Samaria, sēsala hē apostel. ² Bod bē ngogēlan bēziñ bēngadzēb Stefanus, ndò fē bēngayēb nyè abui. ³ Saulus angavu ha, akē atsam nda-Zamba a mēnda mēnda ya anyian ete, adudugu fam ai bininga, afudigi bò a mbog. ⁴ E bod bēsē bēngamana tsaman bēngakē hm bayēdan mbēmbē foe. ⁵ Filip angasigi a tisòn Samaria, angayēdan bò Kristus. ⁶ Minkunda mitoan fò vogolo e mam Filip akada bò, bētoa nnēm mbòg mbòg eyòn bēwogo, bēyēnē fē e mēndēm angabē abòdòg. ⁷ Amu mvid minsisim mingakui abui bod a nyòl, miakē miabam a job ete, abui mintēd ai mimbombog mingasyeban. ⁸ Ndò mintag mingadzie a tisòn te a tuud. ⁹ Mod ziñ hala, dzoe na Simun, hala atari ya bò mēngañ a tisòn te ha, bod ya Samaria bēngakam, mod te nyè na anē mfañ mod, ¹⁰ bod bēsē bētoan nyè vogolo, atarigi a bòngò, akui a bēnyia-bodo, bò na: E mod nyò anē e ngul Zamba ya baloe na 'Mod-ngulu'. ¹¹ Bēngatoan nyè vogolo ha ban mēlu, hē etòm e mēngañ mēbòd na bēkam. ¹² Eyòn hm bēngayēbē na Filip ayēdan mbēmbē foe edzoe Zamba ai dzoe Yesus Kristus, ndò fam ai bininga bēngaduuban. ¹³ Ndò fē tò Simun nyè angayēbē, ndò angaduuban, angalad hm fò Filip a nyòl ha, akama eyòn ayēnē mēndēm ai mam mē ngul mēnen mēbòòban. ¹⁴ Eyòn apostel ya Yerusalem bēngawog na Samaria ayēbē ebug Zamba, ndò balom Petrus ban Yohannes we, ¹⁵ ndò bēngasigi, bēngakogēlan asu daban, na bēbi Mfufub Nsisim. ¹⁶ Amu hala te abē ki ku tò mod mbòg a nyòl; bēngaduuban hē ñduan a dzoe Nti Yesus. ¹⁷ Ndò hm bakē babede bò mò, bēbii Mfufub Nsisim. ¹⁸ Simun angayi yen na nsisim wavēēban ai mbēdan mò apostel, ndò azu ai bò mōni, ¹⁹ nyè na: Mina fē vaan ma e ngul nyi, na e mod osē mayi bede mò, abi Mfufub Nsisim. ²⁰ Petrus nyè ai nyè na: Ai wamen ai

mōni woe, mimana ki ana, mbol wadzo na waku efaē Zamba ai mōni! ²¹ Wabēlè ki dzom ziñ ngē ngab e dzam di, amu nnēm woe wasēki tētēlè a mis mē Zamba. ²² Dzoge hm abe doe te a si, okogēlan ai Nti, eyòn te ayi wa dzu olam ya nnēm woe te, ²³ amu mayen na onē a etòg nsēm, otii a mēsuñ mē mbē nnēm. ²⁴ Simun nyè ai nyè na: Mina, kogēlan ai Nti asu dama, asu yē na tē mbē dzam ya mihē dzo ayēnan ai ma. ²⁵ Ndò hm bēngamēm fò, békada ebug Nti, ndò bēngadugan a Yerusalem, bēkēlè bayēdan mbēmbē foe a abui mal bēsamaritan. ²⁶ Ndò englès Nti adzo ai Filip na: 'Kodogo a si, okē a nnam a nkyè, e zen yatye a Yerusalem, esiigi a Gaza, zen te enē a nkod-nnam.' ²⁷ Ndò angakodo a si, ayēmē zen. Ondzi na, mod ya Etiopia, e mod nyò atoa miag, atoa nkala-byem bi Kandaki, nkukuma ya Etiopia, angasò na azu kogēlan a Yerusalem; ²⁸ Hala angadugan ya ha, antoa hm a ekalig dzie a job, angalañ profèt Isaias. ²⁹ Ndò nsisim wadzo ai Filip na: 'Kēlè wabie ebigidi dzi.' ³⁰ Ndò Filip akē mbil osu, awogo e mod nyò alaña profèt Isaias, nyè ai nyè na: 'Yē wawog fò e dzam walañ dili?' ³¹ Mod te nyè na: 'Eyē mēnē dzam wog ya, ngē mod ziñ atimi ki ma?' Ndò angakogēlan ai Filip. Filip abēdē a ebigidi, atòbò ai nyè. ³² Aboda ntilan angabē alaña angabē na: Bēngakē ai nyè hē anē ntomba ya bakē tsig; anē evol anē e man ntomba atēlè e mod atsig nyè mimvòd osu; nala, nyè tē yaè anyu die. Amu enyiñ dzie evaaban ya a si. ³³ Asu edzòdi-nyòl dzie, ndò bandzēki tsig ntol woe, Za angalèè nlañ ya ngongo dzie? Amu enyiñ dzie evaaban ya a si. ³⁴ Ndò e miag mod hi wadzo ai Filip na: 'Masili wa na, za profèt akòbò ai nyè e dzam di? Yē nyè emen, yē mod mfē?' ³⁵ Ndò Filip abodo nkòbò, atari a aboda ntilan te, angakad nyè mbēmbē foe Yesus. ³⁶ Bēkēlè a zen ha, ndò bakui a osoe, e miag mod hi wò na: 'Mēndim ma, dze yakaman na mēbē duuban?' [³⁷] ³⁸ Ndò abende na bētele ebigidi, bò bēsē bēbē bē-susu a mēndim, ai Filip ai e miag mod hi, ndò angadu nyè. ³⁹ Eyòn bēngadugan bed a kindig, ndò nsisim Nti waanòn Filip, e miag mod hi tēgē fē nyè bada yen, nyè angakē tē fē dzam die ai mintag. ⁴⁰ Bēngadugan wodan Filip a Azot. Angakē akē a mal mal, akē abende mbēmbē foe a bētisòn bēsē, akēlè kui anē azu kui a Sezarea.

9 Saulus antoa hē na andēgēlè bēyēgē bē Nti, awoe fē bò. Ndò akē abē fada nen, ² adzaè nyè bēkalara asu mēnda bikoan ya Damaskus na, ngē ahē kòb bod bēziñ bēbòd adzo zen, tò fam tò bininga, atindi bò ngadag, asò ai bò a Yerusalem. ³ Abog akēlè ha, hala akui ya babi a Damaskus, etye etye na, ndò mfyē ongasò a job, okuban nyè a nyòl hē anē zeyañ, ⁴ ndò angaku a si, angawog kiñ edzoo ai nyè na: A Saulus, a Saulus, a dze waluman ai ma? ⁵ Nyè na: Wa za, a Nti? E nyò mbòg nyè na: Ma mēnē e Yesus waluman ai nyè. ⁶ Ndò hm, kodogo a si, onyian a tisòn; bayi wa kad e

dzam wayean bò. ⁷ E bod bēngabē ai nyè a zen ha bēngalañan mēnyu mēyoo, bēwogo hē kiñ, tē yen tò mod. ⁸ Ndò Saulus angatēbē a si; eyòñ mis mēngayaaban nyè, tē fē yen dzom. Bēngakē ai nyè, bēbēlē nyè a wò, ndò banyian ai nyè a Damaskus. ⁹ Ndò angatòbò nala, mèlu mèlè, tē yen, tē di, tē nyu. ¹⁰ Nyègè zīñan gabē a Damaskus, dzoe na Ananias; ndò Nti angadzo ai nyè a nlo na: A Ananias! Nyè na: Ma nyò, a Nti. ¹¹ Nti ai nyè na: Tēbēgē, okē a ndzòn baloe na tētēlè ndzòn, odzēñ mod dzoe na Saulus ya Tarsis, a nda Yudas. Amu akogēlan, ¹² ndò ayen mod a nlo dzoe na Ananias, mod te anganyian, abedēge nyè mò asu yē na adugan yen. ¹³ Ananias nyè na: A Nti, mēwog ya abui bod bēkòbògò adzo e mod nyòlò, e bēbe bē mam bēsē abò mimfufub mie a Yerusalema. ¹⁴ Ndò fē bēfada bēnen bavē nyè ngul ya abi e bod bēsē baloe dzoe doe mu. ¹⁵ Nti ai nyè na: Kēlēg, amu mod te anē ntòban na abēgē dzoe dama a bēhaiden, ai minkukuma, ai bòn bē Israel. ¹⁶ Amu mayi nyè lēdē e mam mēsē ayi dzugi asu dzoe dama. ¹⁷ Ndò Ananias angatye, anyian a nda, ndò abede nyè mò, nyè na: A Saulus, a madzañ, Nti alom ma, e Yesus ayene wa a e zen ozaag, asu yē na odugan yen, odzie fē ai Mfufub Nsisim. ¹⁸ Etye etye na, byem bingasòdan nyè a mis anē bibas, angadugan yen. Ndò angakodo a si, aduuban. ¹⁹ Ndò angadi bidi, anòñò ngul. Angatòbò ai bēyègè ya Damaskus hala ban mèlu; ²⁰ Etye etye na, angayedan Yesus a mēndabikoan na ñnyè anē mòn Zamba. ²¹ E bod bēsē bēwogo nala bēngakam, bò na: Sē e mod nyò ñnyè angabē amanēña e bod baloe e dzoe di ai si a Yerusalema? Sē asu te ndò asò ha na azu bò fañ ngadag, akē ai bò a bēfada bēnen a? ²² Ngul engafēdan nañ Saulus a nyòl, angatoe Yuden ya Damaskus biboñ, alēdēgē bò na Yesus ñnyè anē Kristus mfañ. ²³ A mvus ban mèlu hala, ndò Yuden bēngawoe oyili na bawoe nyè. ²⁴ Ndò Saulus angayēm oyili waban. Bēfòmbògò mimbē mi dzal ai alu, ai amos, asu yē na bēwoe nyè. ²⁵ Ndò bēyègè boe bēnganòn nyè ai alu asē, ndò basuu nyè ai mfirm osē a nkoe etere. ²⁶ Eyòñ angakui a Yerusalema, ndò angadzēñ na anyian bēyègè a nyòl; hē da bò bēsē bēmbarēga nyè, bò tē nyēbē na anē nyègè. ²⁷ Ndò Barnabas anganòn nyè, akēlè ai nyè abē apostel, ndò angamana bò lèè akyaè angayen Nti a zen a yob ai mbol angakad nyè, ai mbol angakòbò ai fim esē a dzoe Yesus. ²⁸ Ndò angakaè na akē ai bò fufulu, asē ali, anē ali, a Yerusalema ha, akòbògò ai fim esē a ngul dzoe Nti, ²⁹ angalèè, alañēdan ai Yuden bē Grek, bēngadzēñ na bawoe nyè. ³⁰ Ayēm babēnyañ bēngayēm nala, ndò basigi ai nyè a Sezarea, bēlomo nyè a Tarsis. ³¹ Ekoan nda-Zamba engabē a saañ a Yudea asē, ai a Galilea ai a Samaria, eloñēban, ewulugu, ekama Nti, ebuguban ai nkēan Mfufub Nsisim. ³² Ndò hm labò ha na, Petrus akēlè awulu ha, ndò angasigi mfag e mimfufub ya mingabē a Lidas. ³³ Ndò angakòb mod zīñ we,

dzoe na Aineas, e mod nyò amana ya bò ntèd ha, abombo ya a enòñ ha bisēb mwom. ³⁴ Ndò Petrus adzo ai nyè na: A Aineas, Yesus Kristus abò wa mvoè. Kodogo a si, wamen okom enòñ dzoe. Etye etye te, ndò angatēbē. ³⁵ Ndò bod bēsē ya Lidas bēngayen nyè, tò e ba ya Saron, ndò bēngavēñan, bēngayēbē Nti. ³⁶ Minginga zīñan gabē a Yopa, dzoe na Tabita, nala watyan na: Ngòn nkògò. Angabē abò abui mimbēm-bē mi mam, atoa fē akab abui. ³⁷ Mèlu mète, ndò angakòn abui, awuu. Ndò hm bēngamana nyè wòbò, bēboe nyè a nda-yob. ³⁸ Mbol ya Lidas anē babi ai Yopa, awogo bēyègè bēngawog na Petrus anē we, ndò balom nyè bod bēbē, bēngakogēlan ai nyè na: Zaag tē a binè, tē tigibi. ³⁹ Ndò Petrus angakodo a si, akēlè ai bò. Eyòñ angakui a ete, ndò bakē ai nyè a nda-yob; minkus misē mitētēlan nyè babi, miyono, bēngalēdē nyè biwòman ai biyie bisē ya Dorkas angatiñ eyòñ angabē ai bò; ⁴⁰ Ndò Petrus angakuli bēsē a nsēñ, ndò akud mēbòn, angakogēlan, ndò akilan mfag mbim ongabē, nyè na: A Tabita, tēbēgē. Ndò Tabita ayaè mis, ayēnē Petrus, akomo etoa. ⁴¹ Ndò asam nyè wò, atēlè nyè a si. Ndò azu loe mimfufub ai minkus, atēlè nyè bò a zañ, atala. ⁴² Ndò adzo di angayēmēban a Yopa asē, abui bod bēyēbē Nti. ⁴³ Ndò angabombo ban mèlu a Yopa abē Simun, nkomo bikop.

10 Mod zīñan gabē a Sezarea, dzoe na Kornelius, atoa ndzoe ntèd bēzimbi, nkunda bēzimbi woe otoa dzoe na Italien, ² e mod nyò atoa mod ngogēlan, akama fē Zamba, ai nyè ai nda-bod dzie esē, abò akab abui ai nnam, akogēlan ai Zamba kòm esē. ³ Ndò atoan yen a nlo anē englès Zamba anyian abē nyè dzam bò a awola ebulu, nyè ai nyè na: A Kornelius! ⁴ Ndò abēbē nyè a kumaa, wòn osusu nyè a nyòl, nyè na: Dze dzili, a Nti? Nyè ai nyè na: Ngogēlan dzoe ai akab doe biabed Zamba a mis anē mētunēña. ⁵ Ndò hm, etoa dzi, lomo bod a Yopa, bēkē wa loe Simun zīñ ya anē mēbadan na Petrus. ⁶ Anē a mēyēñ abē Simun zīñ, nkomo bikop, mod te abēlè nda a ntsag-man. ⁷ Ñnyie anē englès alègè ai nyè nyò angakē, ndò aloe bod bisye boe bēbē, ai man bēzimbi angabē nyè mēwog, akama fē Zamba, ⁸ ndò amana bò timi mam mēsē, alomo bò a Yopa. ⁹ E kidi lende ya hala, e bod ba bēkēlè a zen ha, bēngasubu ya fē babi a tisòn, ndò Petrus abed a ndil a yob, na akogēlan a awola samēna. ¹⁰ Zie engakòn nyè, angayi e dzom adi. Bēkomēzan bidi ha, ñnyè atari na anyaman kam nyò, ¹¹ angayen yob oyoo, dzom engasus a si anē mod ndòmbò, esusu a si ai mēbug mēnyii; ¹² kan tsid mēkul esē ai e tsid yawòñ a i abum a si, ai anòn ya yob etoa ete. ¹³ Ndò kiñ yadzo ai nyè na: Tēbēgē a si a Petrus; woe, odi fē. ¹⁴ Petrus nyè na: Tègè ai dzom zīñ nala, a Nti, amu mabē ya ki di e dzom enē mvit ngē eboe. ¹⁵ Ndò kiñ yadzo ai nyè eyòñ bèè na: E byem ya Zamba afubu ya, obē dzo na binè mvit. ¹⁶ E dzam di angabò nala biyòñ bilè; etye

etye, ndò ndòmbò eyie yadugan nònèban a yob. ¹⁷ Ntye ya Petrus akèlè atsog a nnèm woe mbol e dzam ahè yen di latyan, ondzi na, e bod ya Kornelius angalom ba bēngadzēn nda Simun, bētēlè a mbè, ¹⁸ ndò baloe, bēsili ngè e Simun anè mèbadan na Petrus anè a mēyēn hala. ¹⁹ Hala Petrus angēnē abindigi e dzam angayen di, ndò nsisim wadzo ai nyè na: Bod bēlè badzēn wa; ²⁰ Kodogo hm a si, osigi, okè ai bò. Tè wasoo, amu ma mēlom bò. ²¹ Ndò Petrus asus mfag e bod ba bēngabē, nyè ai bò na: Ma nyò, ma miadzēn. Dze esò ai mina? ²² Bò na: Kornelius, ndzoe ntèd bēzimbi, sosoo mod, akama Zamba, ayòn Yuden asè lakam nyè. Mfufub englès okad na alom wa sòn loe okè a nda dzie, owog bibug bie. ²³ Ndò anyili bò a nda ete, angabēlan ai bò. E kidi lende ya hala, ndò akodo a si, ayēmē zen ai bò. Babēnyañ bēziñ ya Yopa bēngabē ai nyè esamba ha. ²⁴ A amos otsaag, ndò anyian a Sezarea. Kornelius angabē ayanga bò, ndò angamana togan bivuvuman bie ai mimfañ bēmvoe boe. ²⁵ Eyòn hm Petrus anganyian, ndò azu toban ai nyè, alaban nyè a mēkol a si, angakogēlan. ²⁶ Ndò Petrus angatele nyè a si nyè na: Tēbēgè a si; ma fè mēnè hē mod. ²⁷ Alèègè ai nyè ha, ndò anyian, akòbò abui bod bēsè bēngamana sò, ²⁸ nyè ai bò na: Mina bēben miayēm akyaè anè man Yuden mvende tē tōbò fufulu ai ndzin, ngè akè a bimò abè nyè. Ndò hm tē Zamba alèdè ma na mayean ki dzo ai tò mod ziñ na anè mvit, ngè ki na mod anè eboe. ²⁹ Asu te, eyòn bēlom ma loe, ndò mēsò, tē fèd tò ebug. Ndò hm masili etòm bēlom ma loe ai dzò. ³⁰ Kornelius nyè na: Mēlu mēnyii ana, akyaè awola di, mēngabē mēkogēlan a awola ebulu a nda dzama ; atēm na, mod antèlè ma osu, abēgè biyie bifyègè, ³¹ nyè na : A Kornelius, Zamba awog ngogēlan dzoe, ndò fè abaala akab doe ; ³² Lomo hm bod a Yopa, obò na, e Simun anè mèbadan na Petrus azu ; anè a mēyēn a nda Simun nkomo bikobo, a ntsag mañ. ³³ Etye etye te, ndò mēngalom wa loe, ndò fè wa obò mbēn, mbol osò. Ndò hm bia bēsè ba bitoa Zamba a mis na biavogolo e mam mēsè Nti abende wa. ³⁴ Ndò Petrus abodo nkòbò, nyè na: Mēyēm ya hm fò bēbēla na Zamba asèki timi, ³⁵ dzam da, a ayòn asè, e mod akam nyè, abò fè sosoo, Zamba ayēbè nyè. ³⁶ Angalom bòn bē Israel ebug, ayedēgan mbēmbè foe mvoè a anyu Yesus Kristus, ñnyè anè Nti bēsè; ³⁷ Mina bēben miayēm e mam mēngalod a Yudea asè, atarigi a Galilea, a mvus nduan ya Yohannes angabende, ³⁸ akyaè ya Zamba angawòbò Yesus ya Nazaret mbòn ai Mfufub Nsisim, ai ngul; Yesus te ñnyè akèlè abò mbēn, asye e bod bēsè ya Satan angatēgè, mbol Zamba angabē ai nyè. ³⁹ Ndò hm bia bēben binè bēbòlò bē e mam mēsè angabò a nnam Yuden ai a Yerusalem. Ñnyè bēngawoe, bēbomè nyè a klos; ⁴⁰ Zamba angakuli nyè a sòn a amos lala, ndò fè angabò na ayene, ⁴¹ sè hm ki na ayene bod

bēsè, hē da na ayene e bēbòlò ya Zamba angatari tōb, bia, e bia ya bingadi ai nyè fufulu, binyuu fè ai nyè, a mvus yè na asò ya a bēkon. ⁴² Ndò angabende bia na biyedana nnam, bimēm fè na ñnyè Zamba angatele ntsigi-ntol bēnyii ai bēwu. ⁴³ Ñnyè bēprofèt bēsè babòlò na e mod osè ayēbè nyè, ayi bēlè evaaminsēm a dzoe die. ⁴⁴ Petrus angēnē akòbògò e mam ma, ndò Mfufub Nsisim angaku e bod bēsè bēvogolo ebug a nyòl. ⁴⁵ E bēyègè ya bēngasò ai Petrus ha, a bēngabē nkēlan, bēngakam na efaè Mfufub Nsisim ya-soeban bēhaiden a nyòl. ⁴⁶ Amu bēngabē bēwogo bò bēkòbògò minkòbò minkòbò, bētaman fè Zamba. Ndò hm Petrus azu sili na: ⁴⁷ Yè mod ziñan gēnè dzam kaman ai e bod ba mēndim na bēduuban nga, abim anè bò fè bēbi ya Mfufub Nsisim anè bia? ⁴⁸ Ndò hm abende na bēduuban a dzoe Yesus Kristus. A mvus te, bēngakogēlan ai nyè na atòbò hala ban mēlu.

11 Ndò hm apostel ai babēnyañ ya bēngabē a Yudea bawog na tò bēhaiden bēyēbè ya ebug Zamba. ² Eyòn hm Petrus angabed a Yerusalem, e bod bēngabē nkēlan bēngasog ai nyè, ³ bò na: 'Onganyian abè e bod basèki nkēlan, ndò fè wadi ai bò fufulu!' ⁴ Petrus atari hm na atimi bò mbēn mbēn, nyè na: ⁵ Mēngabē a tisòn Yopa, mēkogēlan, ndò mayen a nlo ha, dzom engasus a si anè mod ndòmbò, esusu, esòd a yob ai mēbug mēnyii, ndò yazu kui abè ma. ⁶ Ndò mabēbè ete, mētoan fòmbò, ndò mayen tsit ya sindon, tsit afan, ai e tsit yawòn a si, ai anòn ya yob. ⁷ Ndò mawog kiñ edzoo ai ma na: 'Kodogo a si, a Petrus, owoe, odi fè.' ⁸ Ma na: Tègè fò a Nti, amu e dzom ziñ enè mvit ngè eboe yabè ya ki ma nyian a anyu. ⁹ Ndò kiñ yasò a yob eyòn bèè na: Ebi ya Zamba afubu, tē wadzo na binè mvit. ¹⁰ Angabòban nala biyòn bilè, ndò e byem bisè bi biadugan bed a yob. ¹¹ Etye etye te, bod bēlè bētēlè a nsēn e nda mēngabē; bēngalom bò abè ma, bēsòd a Sezarea. ¹² Ndò nsisim wadzo ai ma na mēkè ai bò, tē malañedan. Ndò bakè ai ma, ai e babēdzañ bēsaman ba, ndò biakè nyian a nda mod te. ¹³ Ndò alèè bia mbol ya ayen englès a nda dzie, atèlè, akòbògò na: 'Lomo bod a Yopa, bēkè wa loe Simun ya anè mèbadan na Petrus, ¹⁴ ñnyè ayi wa kad e mam wayi kodeban ete, ai wa, ai nda-bod dzoe esè.' ¹⁵ Akaè mēngakaè na makòbò, ndò Mfufub Nsisim angasus bò a nyòl, e kan fè angasus bia a nyòl a mētari. ¹⁶ Ndò hm mazu tsog ebug ya Nti angakòbò na Yohannes nyè angadu ai mēndim, mina miayi duuban ai Mfufub Nsisim. ¹⁷ Ndò hm, ngè Zamba emen avè bò efaè dzam dēda anè angavè bia eyòn bingayēbè Yesus Kristus, ma mēnè za na mēzu kaman ai Zamba na abè dò bò? ¹⁸ Awog bēngawog nala, ndò bēngaku bivol, bēngalugu Zamba, bò na: Ndè Zamba avè ya tò bēhaiden na bēvēnan a enyiñ a ! ¹⁹ Antoa hm na, e ba ya bēngamana tsaman asu mindzug mingabò a etòm Stefanus bēkèlè kui a Fenisia, ai Siprus, ai An-

tiokia, bò tē kad tò mod ziñ ebug sēsala hē Yuden. ²⁰ Bod bēziñ ya abē bò bēngabē ban bē Siprus ai ban bē Sirenea, mbò bēngasò a Antiokia, bēngalèè tò ai bē Grek, bēkada bò mbēmbē foe Yesus Kristus. ²¹ Wò Nti ongabē ai bò; abui dzam bēngayēbē, bēvēñan abē Nti. ²² Ndò e foe adzo daban te nyi engakē kui a nda-Zamba ya enē a Yerusalem, ndò balom Barnabas na akē a Antiokia. ²³ Ñnyie anē angakui, ayēnē ntotomamaa Zamba, ndò angatag, angayin fē bò bēsē na bēyēm minnēm, bēlad ai Nti, ²⁴ amu angabē mbēmbē mod atoa fē ndzalan ai Mfufub Nsisim, ai ñyēbē. Ndò mod nkunda angabagban abē Nti. ²⁵ Ndò hm akē a Tarsis na akē adzēñ Saulus, ²⁶ ayēnē nyè, akèlè ai nyè a Antiokia. Ndò hm bazu tòbò ai nda-Zamba hala nguma mbu, bēyēgèlè abui bod; Eyè bēngayègè loe bēyègè a Antiokia eyòñ osu na Bèkristen. ²⁷ Mèlu mète, ndò bēprofèt bēngatye a Yerusalem, bēsòò a Antiokia. ²⁸ Ndò mbòg ya abē bò, dzoe na Agabus, angatēbē a si, angakòbò ai ngul nsisim na mod zie azu bò a si esè; ndò fē zie engabò a abog Klaudius. ²⁹ Mfa ya bēyègè, bētsigi na mod osè ya abē bò alom e babēnyañ ya Yudea man dzom, anē mod a nkoñ ngul woe. ³⁰ Ndò hm bēngabò nala, bēlomo fē bēnyia-bod-mvia atom te a mò mè Barnabas ai Saulus.

12 Dzam bò abog te, ndò nkukuma Herodes angafod bod ya nda-Zamba mò a nyòl na andègèlè bò. ² Ndò angawoe Yakob, manyañ Yohannes, ai nyamēla okēñ. ³ Mbol angayen na nala waanyēb Yuden a nnēm, ndò hm angakē ai nala osu, abò na bēbi Petrus (Engabē a mèlu mè mbañēla sañ); ⁴ Abi angabi nyè, ndò afudi nyè a mbog, avèè nyè biko a bēzimbi binyii na bēkala nyè, amu ayii na avè nyè nnam a mvus Paska. ⁵ Ndò hm bēngabaala Petrus a mbog ha. Nda-Zamba engakogèlan hm fò ai Zamba asu die ha abui. ⁶ Abog angakui na Herodes angayi ya na alède nyè a nsēñ, alu te aben, Petrus akèlè oyò a zañ bēzimbi bēbè, atoa mfañ a n a mēsuñ mèbè, bēndòni bēkalēga a mbè a yob. ⁷ Ndò englès Nti angasò, mfyè ongafyè a nda ha. Ndò akud Petrus a avèl, ahèlè nyè, nyè na: Kodogo a si avol; Ndò mēsuñ mēngasòdan nyè a mò. ⁸ Englès nyè ai nyè na: Tindigi kanda a angèdèg, obòd fē ngob dzoe. Ndò abò nala. Nyè ai nyè na: Bòdò ewòman dzoe, obie ma a zut. ⁹ Ndò angakui, angabie nyè, tē yēm na e mam mayēnan ma ai englès mēnē bēbèla. Angabē atsogo na ayen a nlo. ¹⁰ Ndò azu lod abē nkala osu, ai e nyò bèè, bēngakē a mbè bikye wakè a tison, ndò ongayaaban ai oben, bēkui, bēngakē a ndzòñ ziñ; etye etye na, englès aligi nyè. ¹¹ Petrus atomo nyòl, nyè na: Mēyēm ya bēbèla na Nti alom englès woe, ndò akode ma a mò mè Herodes, ai a e dzam nnam Yuden ohè lam. ¹² Eyòñ angatoan yēm nala, ndò akē a nda Maria, nyia Yohannes ya baloe na Markus, mfañ abui bod bēngamana koan, bēkogèlan. ¹³ Ndò angakud a mbè ya nsēñ, ndò man mininga bisye dzoe na Roda

angazu a mbè; ¹⁴ Ayēm angayēm kiñ Petrus, ndò andzēki yaè mbè ai e mintag mimbè bēlè nyè, adugan dugan mbil a nda, ndò akad bò na Petrus atèlè a mbè a nsēñ. ¹⁵ Ndò badzo ai nyè na: Wakòn a nlo! Nyè tē hē ayin na adzo te anè ete. Bò na: Englès woe nyòlò. ¹⁶ Petrus nyè anè hē akud a mbè. Ndò bayaè, bēyēnē nyè, bēngakam. ¹⁷ Ndò avè bò ndēm ai wò na bēku bivol, angalèè bò mbol Nti angakuli nyè a mbog, nyè na: Kañan kad Yakob ai babèdzañ e mam ma. Ndò angakui, akèlè hom mfè. ¹⁸ Ai mēlende mè kidi, ndò mod enyēnyam angabò a zañ bēzimbi ha, bēsiligi e dzam ayenan ai Petrus. ¹⁹ Herodes nyè na bēkè badzēñ nyè. Mbol hm bēngabò tēgè nyè yen, ndò akaè na asili bēzimbi minsili; avèè abende na bēwoe bò. Ndò akodo a Yudea, akèlè a Sezarea, antoa we. ²⁰ Angabē awogo mbè olun ai bod ya Tir, ai e ba ya Sidon. Ndò bò bēsè bakui kiñ dzia ha, bēsò nyè yen, hala te bēmana ya kom ai Blastus, e mod asye a etun-nda nkukuma, ndò basili na bakom etòm a evovoe, mbol eyè bidi bisòò a nda nkukuma asu dzal daban. ²¹ Amos ya bēngayili, ndò Herodes angabòd biyie bi nkukuma, ndò atòbò a etoa edzoe, angakòbò ai bò, ²² bod bēngabam, bò na: Kiñ Zamba, sè ki enyi mod! ²³ Etye etye te ndò englès Nti angabimi nyè, etòm ya na andzēki vè Zamba duma; Bitum bingadi nyè, ndò angasuu ñhèbè. ²⁴ Ebug Zamba enganañ, ebulban. ²⁵ Ndò Barnabas ban Saulus bēngadugan a Yerusalem, adzala bēngamana dzala esye dzaban, bēsòò ai Yohannes ya bēloege na Markus.

13 Bēprofèt bēngabē a nda-Zamba a Antiokia na: Barnabas, Simeon ya bēloege fē na Niger, Lukius man Sirenea, Manas ya anganañ ai Herodes, adzoege efas nnam, ai Saulus. ² Bēluugu Nti, bēkii fē bidi, ndò nsisim wadzo na: Telegan ma Barnabas ai Saulus a mgbag asu esye ya mēngaloe ya bò na bēbò. ³ Ndò bamana ki bidi, bēkogèlan, ndò babede bò mò, bēsoe bò. ⁴ Mbol Mfufub Nsisim angalom bò nala, ndò bakè a Silisia, bētye hala, bēngakè mfag ya Siprus. ⁵ Ndò basuan a Salamina, bēngabende ebug Zamba a mēndabikoan mè Yuden. Yohannes anè bò nkè-esye ha. ⁶ Ndò bēngawulu ai elon esè, akèlè kui a Pafos, ndò bakòb mod-mēbiañ ziñ, profèt dzongo, man Yuden, dzoe na Bar-Yesus; ⁷ Angabē fufulu ai mēyian mè edzoe nen Sergius Paulus, mfèfèg mod. E mod edzoe nyò abanda Barnabas ban Saulus, angayi na awog ebug Zamba. ⁸ Elimas, mod mēbiañ, nala ngò dzoe die latyan, angabò bò nkanga ha, angadzēñ fē na avaè mēyian mè edzoe nnēm a ñyēbè. ⁹ Saulus ha, ñnyè fē anè Paulus, atoa ndzalan ai Mfufub Nsisim, angabēbè nyè a toañ, ¹⁰ nyè na: A wa ya onè ndzalan ai mfugu osè, ai mvol esè, wa mòn Satan, wa nziziñ sosoo, wayiyi ki tele adzo di na waandaman bētētèlè mēzen mè Nti nga? ¹¹ Wazu hm yen etoa dzi na wò Nti wayi wa ku a nyòl; wayi ku ndim, tē yen nlo-dzobo man

eban. Etye etye te, ndò nkud ai dibi biaku nyè a nyòl, angawulu anè ndòngò, adzèhè e mod abi nyè a wò.

¹² Ayen mëyian më ndzoe angayen e dzam angalod di, ndò angakaè na ayèbè, mbol ayègèlè Nti angabi nyè a nnèm abui. ¹³ Ndò Paulus ai bëmvoe boe bēngatye a Pafos, bēkèlè a Perga ya Pamfilia. Ndò Yohannes akaèn ai bò ha, adugan a Yerusalem. ¹⁴ Bèkè bawulu hala, a bētyege a Perga, ndò bazu kui a Antiokia ya Pisidia, ndò banyian a nda-bikoan, a amos sabbat, bētòbò a si. ¹⁵ Amana bēngamana lañ mvende ai bēprofèt, ndò bēdzoe bē nda-bikoan balom bò kad na: A babèdzañ, ngè mibèlè ebug ya miawone nnam ete, nònan nkòbò. ¹⁶ Ndò Paulus atèbè, avè ndèm ai wò, nyè na: A bod ya Israel, ai e bod miambara Zamba, vogolan. ¹⁷ Zamba ayòn Israel di angatòb bētara, ndò fè angabede nnam eyòn bēngabè toa a Egipten, ndò angakuli bò we ai wò osama nyè; ¹⁸ Dzam bò mimbu mēwom mënyii, azombo bò a nkod-nnam ¹⁹ ndò angat-sam mëyòn zamgal a si Kanaan, avèè bò bilig biaban, ²⁰ a tañ mimbu dzam bò mintèd minyii ai mēwom mëtan. A mvus te, ndò avè bò bētsigi-mintol, akui abè profèt Samuel. ²¹ A hala ngò bēngayag na hē bēbii nkukuma, ndò fè Zamba angavè bò Saul, mòn Kis, mod ya nda-bod Benyamin, a tañ mimbu mēwom mënyii, ²² ndò angavaè nyè, atele bò David nkukuma, ndò angadzo ai nyè abòlò na: Mēyen David, ñnyè ayi bò nyian wama osè. ²³ A mēki moe ngò Zamba angavè Israel nkode Yesus, anè angakag; ²⁴ osusua yè na azu, Yohannes angatari bende nnam Israel osè nduan avèhan. ²⁵ Eyòn hm Yohannes angambara abim mbil die, nyè na: Miavèg na menè za? Sè ki ma mènè nyè. Dzam da, mod azu ma a mvus, a makyèbè ki na mèsò-di nyè ngob a mèkol. ²⁶ A babèdzañ, bòn ya ayòn Abraham ai e mina ya miambara Zamba, mina minè ai ebug akode dzi. ²⁷ Amu e bod bētoa a Yerusalem ai bēdzoe baban bandzèki nyè yèm, ndò, a bēdzòsò nyè, bēngadzala bibug bēprofèt ya balañ a sabbat osè, ²⁸ bò tè yen etòm ziñ a yayaan ai awu a nyòl dzie, ndò basili Pilatus na awoe nyè. ²⁹ Ndò bamana dzala e mam mèsè mēngatilban a nyòl dzie, bēsuu nyè a klos, bēfudi nyè a sòn. ³⁰ Ndò Zamba angavèlè nyè a bēkon, ³¹ mèlu mèlu ayenène e bod bēngatye ai nyè a Galilea, bēbèdè a Yerusalem, bod bēte mbò bènè bēbòlò boe a nnam etoa dzi. ³² Ndò hm bia biabende mina e dzam bēngakag bētara, ³³ na Zamba akpaèn dò abè bia, bòn baban, akuli Yesus a sòn, e kan enè ntilan a salmen bèè na: Wa onè mòn wama, ana ngò mèbye wa. ³⁴ Mbol ahèlè ya nyè a bēkon, ayi ki fè dugan boe, amu angadzo na: Mayi mina vè mfufub maa David. ³⁵ Asu te fè adzo a salmen mfè na: Wayi ki dzoge na Mfufubu woe aboe a sòn. ³⁶ Mfa David, a mvus ya na amana ya dzala nyian Zamba a abog die, ndò awu, ndò bēngaboe nyè ai bē esya, ayènè eboe ya sòn. ³⁷ Hè da, e nyò ya Zamba angavèlè, andzèki yen eboe ya sòn.

³⁸ A babèdzañ, yèman hm na, asu die ngò bēngabende mina evaè minsèm, (ai e mam mèsè ya mvende Moses), mbol ya mingabè ki dzam kyèbè a adzo a mam mète ai mvende Moses, ³⁹ e mod osè ayèbè nyè, abi mēkyèbè. ⁴⁰ Mibò okala na tè e mam mēngadzoban a bēprofèt mayenan ai mina: ⁴¹ Yenan, mina bod bē ebyandi, kaman dò, midimèzan fè, amu e dzam mayi bò a mèlu maan, dzam ya miasèki dzam nyèbè ngè bēhè lèè mina dò. ⁴² Ndò bakui a nsèn, bod bēngakogèlan ai bò na bēdugan bò kad mam mète e sabbat mbòg atsaag. ⁴³ Amana ekoan ngogèlan engaman, abui bē Yuden ai bēyèn bēnganòn nyèbè, bētoa bod bē ngogèlan, bēngabie Paulus ai Barnabas, bò bēngalèè ai bò, bēyini bò na bēbò mban a maa Zamba. ⁴⁴ Eyòn sabbat angakui, tisòn esè ekoan na yawog ebug Nti. ⁴⁵ Ayen Yuden bēngayen minkunda mi bod, bēmana dzie ai ziñ, bēngatòli e mam Paulus angabè adzoo. ⁴⁶ Paulus ai Barnabas bēngakòbò ha ai azombo asè, bò na: Mina bihè yean tari kad ebug Zamba. Ndò hm mbol miatèb dzò, miyènè fè na miakyèbè ki ai enyiñ kòm, ndò hm biakè a bēhaiden bènè. ⁴⁷ Amu nala ngò Nti angabende bia, nyè na: Matele wa na onè mfyè asu bēhaiden, asu yè na obò akode akèlè kui a mèbug mè si. ⁴⁸ Bēhaiden bēngayi wog nala, bēngatag, bēluugu Nti, bēyèbègè, e ba bèsè ya bēngatele asu enyiñ kòm. ⁴⁹ Ndò ebug Nti engatsaman a mal mèsè. ⁵⁰ Yuden bēngasogolo e mimfañ mi bininga midiñi ngogèlan, ai bēdzoe bē tisòn, ndò bēngatsag efèma ha a nyòl Paulus ai Barnabas, ndò batsidan bò a si dzaban. ⁵¹ Ndò tè bēngakud mbulug ya mèkol maban, bēkèlè a Ikonium, ⁵² bēyègè bēngadzie ai mintag, ai Mfufub Nsisim.

14 Ndò fè labò a Ikonium anè angabè bò fulu, bēnyian a nda-bikoan Yuden, bēngakòbò e kan yè na mod nkunda Yuden ai bē Grek angayèbè. ² E Yuden bandzèki nyèbè ba bēngafònòlò, bēfugu ezèn a minnèm bēhaiden asu babènyañ. ³ Bēngatòbò hala ban mèlu, bēkada ebug ai fim ai azombo, bēfidigi Nti ya abòlò bò a ebug ntotomamaa woe, abò na mēndèm ai biyèn bi mam biyenan a mò maban. ⁴ Nkunda bod ya tisòn hi okaban hm fò ngam ngam, bēvòg bētoa ai Yuden, bēvòg ai apostel. ⁵ Mbol hm bēhaiden ai Yuden, ai bēdzoe baban bēngazu vègèlè bò tsag, bēlumu fè bò ngòg, ⁶ bò bēyèmè nala, ndò batub a bētisòn ya Lukania a bènè na: Listra, ai Derba, ai nnam ngòdò hala, ⁷ awe ngò bēngabè bēkada mbèmbè foe. ⁸ Mod ziñan gabè a Listra, atoa ebog, atòbògò a mèkol a yob, angabyali nyia a abum ebog, hala abè ya ki wulu tò eyòn. ⁹ Ndò e mod nyò awog Paulus akòbògò. Paulus abèbè nyè, ayènè na abèlè nyèbè ya akodeban, ¹⁰ ndò adzo a yob etere na: 'Tèbègè tètèlè ai mèkol moe.' Ndò e mod nyò angabumi a si, angawulu. ¹¹ Minkunda mingayi yen e dzam Paulus angabò di, bēvèè kiña nkòbò Lukania, bò na:

Bëzamba bësò a binë mu ai nyòl mod; ¹² Bëngaloe Barnabas na Yupiter, Paulus ñnyè bëloege na Hermès, mbol ñnyè akalëgi nkòbò. ¹³ Tempel Zes angabë a tison ha; fada woe angakë ai nyag, ai bikada mëbui a mbè dzal, anë hm ai abui bod ha, na bavë mëtunëña. ¹⁴ Awogo apostel Barnabas ban Paulus bëngawog e dzam di, ndò bamana nyab biyie biaban, bënyaban a bod ete ha, bëngayedan a yob, ¹⁵ bò na: A bod, dze mi-abò na? Bia fë binë bod anë mina, biakad mina mbëm-bë foe na midzoge e bivovol bi mam bi, mivëñan abë Zamba ya avëë, ñnyè angakom yob ai si, ai mañ, ai e byem bisë binë ete. ¹⁶ Okoba, angadzoge mëyòn mësë na mëwulu a mëzen maban. ¹⁷ Tò nala, andzëki dzoge emen nala tégè ai wusnèt, amu angabë abòò mbëñ, alomo mina mvëñ a yob ai e mëbog mawum bidi, ndò angadzala mina minnëm ai bidi, ai mintag. ¹⁸ Tò nala, nkòbò hi tē bò na bod bëwudan, na tē bavë bò mëtunëña. ¹⁹ Ndò Yuden bëngatye a Antiokia ai a Ikoni-um, bëmana bòlan bod, ndò balum Paulus ngòg, békë badudu nyè a si, békuli nyè a tison a nsëñ, bëtsogo na bëwoe ya nyè. ²⁰ Ndò bëyègè bëngaloñ nyè edinga a nyòl, atëbë, anyian a tison. Amos otsaag hala, ndò ban Barnabas bëngakë a Derba. ²¹ Ndò bamana yedan mbëmbë foe a tison te, abui bod bëvëñan fë bëyègè, ndò badugan a Listra, ai Ikonium, ai a Antiokia, ²² bëwonëne minnëm bëyègè, bëlëbë fë bò na bëbò mban a ñyëbë ai na biayean bi abui mindzug, abog te bizu kē nyian a edzoe Zamba. ²³ Ndò bëngatòb bënyia-bod-mvia, anë e nda-Zamba nyili, bëngakogëlan, békii bidi, ndò bayome bò abë Nti ya bëngayëbë. ²⁴ Ndò bakë bakë a Pisidia hala, békui a Pamfilia, ²⁵ ndò bakad ebug a Perga, bësigi a Atalia, ²⁶ békodo hala, bëyëmë zen a Antiokia, ahala ngò hm, a ntotomamaa Zamba a yob, bëngavëëban esye ya bëngabë bédzalëga dzi. ²⁷ Akui bëngakui, ndò bamana koan nda-Zamba, bëngalèè e mam mësë ya Zamba angabò ai bò, ai na angayaè bëhaiden mbè ya ñyëbë. ²⁸ Ndò hm bëngatòbò ai babënyañ ban mèlu.

15 Ndò hm fò bod bëziñ bëngatye a Yudea, bëngayëgèlë babënyañ na: 'Ngë bandzëki mina kele akyaè ya mvende Moses, miasëki dzam kodeban.' ² Abui moman ai minkòbò bibolan a zañ Paulus ban Barnabas ai bò, ndò bayili na Paulus ai Barnabas ai bod bëfë ya abë bò bëbed a apostel ai bënyia-bod-mvia a Yerusalem asu adzo te. ³ Ndò nda-Zamba engayaan ai bò ha, bëdaña a Fenisia ai Samaria, bëngalèè mbol ya bëhaiden bavëñan, bëngabò na babënyañ bësë bëwog mintag. ⁴ Akui bëngakui a Yerusalem, ndò nda-Zamba yasoan ai bò, tò fë apostel ai bënyia-bod-mvia, bëngalèè e mam mësë Zamba abò ai bò. ⁵ Ndò bod bëziñ ya ekòg bëfarisea, a bëngasò a ñyëbë, batëbë a si, bò na: 'E bod bëvòg bali bayean kelëban, bibende fë bò na bëbaala mvende Moses.' ⁶ Apostel ai bënyia-bod-mvia bëkoan hm na

batoan yen adzo te. ⁷ Mbol nkòbò ongayi bò abui, ndò Petrus atëbë a si, nyè ai bò na: A babëdzañ, miayëm mbëñ mbëñ na, ban mèlu ana, e hom hi, ndò Zamba angatòb na, a anyu dama, bëhaiden bëwog mbëmbë foe, bëyëbë. ⁸ Ndò hm, Zamba ya ayëm minnëm, angabòòlò dò, avë bò Mfufub Nsisim anë angavë bia, ⁹ ndò hm dzom ziñ yasëlan ki fë bia ai bò, a ñyëbë, ñnyie anë amana ya bò fubu minnëm. ¹⁰ Ndò hm, dze mingazu ya bobolo Zamba ha, na abede bò adid mbëgë a bitul, mbëgë ya tò bëtara, tò bia bëben biangabë ki dzam bëgë? ¹¹ Ndò hm biayëbë ai ntotomamaa Nti Yesus na biayi kodeban anë bò fë. ¹² Ndò nda esë engaku evol, bëngavogolo Barnabas ban Paulus bëlèègè bò e mëndëm mësë ai biyëñ bi mam bisë Zamba angabò bëhaiden a mò maban. ¹³ Amana bëngamana lèè, bëtòbò bivol, ndò Yakob adzo na: A babëdzañ, vogolan ma. ¹⁴ Simun amana ya lèè e kan ya Zamba angatari ñyëbë na anòn ayòn a zañ bëhaiden asu dzoe die. ¹⁵ Bibug bëprofèt biatoban ai nala, akyaè anë ntilan na: ¹⁶ A mvus hala, mayi dugan sò, mëdugan loñ ebëm David ya engaku a si, mëdugan loñ bilig bie, mëmana biè kom mbëñ. ¹⁷ Lëntoa hm na, e bod bësë bëvòg bayi dzëñ Nti ai e mëyòn mësë bayi kali dzoe dama a nyòl dzaban; Nti emen abò mam ñnyè akòbò nala, ¹⁸ e mam bazuzu ya bayëm koba. ¹⁹ Asu te mayen na biayean ki bada ndëgèlë e bod ya basò a bëhaiden, a bëngavëñan abë Zamba, ²⁰ bëtil bò hë ntilan na bësaala bëzëzë bëzamba, ai bisog, ai e tsit bëbòòlò kiñ, tē dzò tzig, ai mëki. ²¹ Amu yè na, asòò kidi, Moses abëlë e bod bayedan nyè a tison esë, a mënda-bikoan eyòn balañ nyè a sabbat osë. ²² Ndò apostel, ai bënyia-bod-mvia, ai nda-Zamba esë bëngayili na bëtòbò bod a zañ dzaban, bëlom bò a Antiokia fufulu ai Paulus ban Barnabas; bëngabë na: Yudas, a bëloege na Barsabbas, ai Silas, bod ya bëngabë bëtëbë bë osu a babënyañ, ²³ ndò batil, bëvë bò kalara te a mò na: Apostel ai bënyia-bod-mvia, babënyañ, biatil babëdzañ ya bëhaiden ete a Antiokia, ai Siria, ai Silisia: Miavuma! ²⁴ Mbol biawog na bod bëziñ ya abë bia basò mina ndëgèlë ai mam mëziñ ya mëngadzogulu mina minnëm, mam mëte, biandzëki mò bende, ²⁵ ndò bitogan fufulu, ndò biyen na bialom mina bod bëziñ esamba ai mindindiñ mian Barnabas ban Paulus, ²⁶ bod ya bëngavë ya enyiñ dzaban asu dzoe Nti waan Yesus Kristus. ²⁷ Ndò hm bilom Yudas ban Silas na bëkad fë mina e mam ma a anyu. ²⁸ Amu tò bia, tò Mfufub Nsisim, biayen na biayean ki mina dugan bag mbëgë mfë olodo abim layean, na: ²⁹ asaala biyëm batuni bëzëzë bëzamba, ai mëki, ai e tsit bandzëki tsik kiñ, ai bisog; ngë misaala mò, miabò mbëñ. Mitòbògò mvoe. ³⁰ Ayaan bëngayaan ai bò, ndò bakë a Antiokia, bëkoan abui bod, bëvëè bò kalara. ³¹ Bëngayi lañ, bëngatag fò asu awone te. ³² Mbol angabë na Yudas ai Silas bò bëngabë fë bëprofet, bën-

gawone babënyañ, bëvaa bò fim a nyòl ai abui bibug,³³ ndò bēngatòbò hala ban mèlu, bëligi babënyañ ai mvoè, bēdugan abè e bod bēngalom bò.³⁵ Paulus ai Barnabas bëntoa a Antiokia, ai abui bod bëfè, bëyēgèlè, bēkada mbēmbè foe ebug Nti.³⁶ A mvus mèlu hala, ndò Paulus adzo ai Barnabas na: Ndugan doe ai mvus, bikè yen babēdzañ e tisòn esè ya bin-gayedan ebug Nti ete, biyen mbol bēnè.³⁷ Barnabas angabè ayi na bēkè ai Yohannes ya baloe na Markus.³⁸ Paulus angayen na, mbol Yohannes angakaèn ai bò a Pamfilia, tè kè ai bò a esye, nyè na tè bakè ai nyè.³⁹ Ndò mod nkòbò angabò bò ha, ndò batsaman, Barnabas anòhò Markus, akèlè ai nyè a Siprus,⁴⁰ Paulus atòbò Silas, babënyañ bētama bò maa Nti, ndò akè.⁴¹ Ndò angadañ a Siria, ai Silisia, akè awone mēnda mè Zamba.

16 Ndò azu kui a Derba ai a Listra. Nyègè ziñan gabè we, dzoe na Timoteus, mòn ngòn Yuden engabè ebèlè nyèbè, esya atoa man Grek,² babënyañ ya Listra ai Ikonium bēkama nyè abui.³ Paulus angabè ayi na akè ai nyè, ndò anganòn nyè, akèlè nyè, etòm e Yuden bēngabè mimfag mite. Amu bēsè bēngabè bëyēmè na esya anè man Grek.⁴ A bēkèlè bakè a bētisòn ha, bēbendège bò na bēkala oyili ya apostel ai bēnyia-bod-mvia bēngayili a Yerusalem.⁵ Mēnda mè Zamba mēngawon a nyèbè, tañ dzaban engabui amos osè.⁶ Ndò balod a Frizia ai nnam Galatika; Mfufub Nsisim angatele bò mvende na tè kòbò ebug a Azia.⁷ Ndò bazu a Muzias, bēdzēnè na bakè a Bitinia, nsisim Yesus tè bò vè ngul.⁸ Ndò hm basaala Muzias, bēsigi a Troas.⁹ Ai alu, ndò Paulus ayen a nlo ha na, mod ziñ ya Masedonia atèlè, akogèlan ai nyè na: Daña a Masedonia mu, ozu bia vòli.¹⁰ Ayen angayen nala a nlo, bingadzēn na bikè a Masedonia, mbol bingayen na Zamba aloe bia na bikad bò mbēmbè foe.¹¹ Ndò bingatye a Troas, bikèlè tètèlè hala a Samotraka; amos otsaag hala, bikèlè a Neapolis,¹² bikodo hala, bikèè a Filipi, edzēdzala ya Masedonia, si edzoe Roma. Bingatòbò hala ban mèlu.¹³ A amos sabbat, ndò bingakui a mbè tisòn a nsēñ, babi ai osoe, bitsogo na nda-ngogèlan enè ete, ndò bingatòbò a si, bingalèè ai e bininga bēngamana sòn hala.¹⁴ Ndò mininga ziñ, dzoe na Lidia, (abòò makit ai eyie abui mòni yavie), asòò a Tiati-ra, ambarèga Zamba, angavogolo ha; Nti angayaè nyè nnēm na avogolo e mam ya Paulus angabè akòbògò.¹⁵ Eyòn angaduuban ha ai nda-bod dzie esè, ndò akogèlan ai bia, nyè na: Ngè mina miyen na mayèbè Nti, zaan a nda dzama, mitòbò ete. Angayag fò bia a kiña i dzam te.¹⁶ Angabò hm na, eyòn bingakè a ngogèlan ha, ndò man mininga bisye atoban ai bia, abèlè nsisim mvigi; man mininga te angasye bati boe abui mòni ai mvigi te.¹⁷ Ndò angazu abie Paulus ai bia bēsè, abama a yob, nyè na: E bod ba bēnè bēsye bè Zamba ya minkut ete, mbò bayedan mina zen akode.

¹⁸ Angabò e dzam di ha mèlu mèlu. Mbol Paulus angatèg ai adzo te, ndò akilan, akòbò ai ngul nsisim na: Madzo ai wa a dzoe Yesus Kristus na okodo nyè a nyòl. Ndò fè akodo awola te aben.¹⁹ Bati boe bēngayi yen na afidi mèbugèban daban adzañ ya, ndò babi Paulus ban Silas, bēkè badudu bò a nsēñ angara a bētèbè bë osu,²⁰ ndò bakè ai bò a bētsigi bè ntol bēnen, bò na: E bod ba bamana bia dzugulu nnam, bēnè Yuden,²¹ ndò bayedan mētum ya biayēm ki baala ngè abò mò, mbol bia binè ban bè Roma.²² Nnam osè ongawog bò abe, bētsigi bè ntol bēmana nyab biwòman biaban, ndò babende na bëyit bò;²³ Ndò bēngayit bò abui, bëwoa bò a mbog, ndò babende nnòni mimbog na atoan bò kala.²⁴ Angayi wog abende di, ndò nnòni mimbog nyò anganòn bò, afudi bò a mbog ya a nnēm etere, amana bò fañ mèkol a mbog.²⁵ Dzam bò ai zaña lu ha, Paulus ban Silas bēngakogèlan, bëyiaga Zamba bia, e mimbog mivòg mingavogolo bò.²⁶ Etye etye na, ndò si engatigèdan eyègan e kan yè na mimfim ya nda-mimbog mingafoñan. Ndò fè mimbè misè mingayaaban, mē-suñ mēsòdan.²⁷ Ndò nnòni mimbog ahèbè, antala anè mimbè mimbog miyoo, ndò adudu nyamèla okèñ dzie, antèlè na awoe emen, amu atsogo na mimbog mi-mana tub.²⁸ Ndò Paulus azu dzo a yob ete na: Obè bò wamen abe ziñ, amu bia bēsè binè ha.²⁹ Ndò abò na bëzu ai ngoe, avolo nyian ha, anganyaman, ndò aku Paulus ban Silas osu,³⁰ akui ai bò a nsēñ, nyè ai bò na: A e bod ba, mayean bò dze na mèkodeban?³¹ Bò na: Yèbègè Nti Yesus, abog te wayi kodeban, ai wa, ai nda-bod dzoe esè.³² Ndò bēngakad nyè ebug Nti, ai nyè ai e bod bēsè bēngabè a nda dzie.³³ Ndò anòn bò ai alu te asè, amana bò sob mèki mè ebom, ndò angaduuban, ai nyè ai emboe bēsè etye etye te;³⁴ Ndò akè ai bò a nda, abòò bò bidi, angatag ai nda-bod dzie esè mbol angayèbè Zamba.³⁵ Kidi engayi lëndè, ndò bētsigi bè ntol balom bod baban, bò na: Kañan soe e bod bala.³⁶ Ndò nnòni azu lèè Paulus e dzam di nyè na: «bētsigi bè ntol bēlom mina soe. Ndò hm, etoa dzi, kuan, mikèlè mvoè.»³⁷ Paulus nyè ai bò na: ñnyie anè mimana ya bia yit a bod ete, tēgè ai na bisie etòm ziñ, bia binè hm bòn bè Roma, mifudi bia a mbog, ndò etoa dzi mingayi ya bia soe a omomoa nga? Tègè ai dzom ziñ nala! Bò bëben bëzaag bia kuli a nsēñ!³⁸ Ndò e bod ba bakè kad bētsigi bè ntol nkòbò hi. Awogo bēngawog na bēnè bòn bè Roma, bēngakòn wòn,³⁹ ndò bazu kogèlan ai bò, bēkuli bò a nsēñ, ndò basili bò na bēkodo tè bò a dzal.⁴⁰ Akui bēngakui a mimbog, ndò bakè abè Lidia, ndò bayen babënyañ, bēmana bò wone, ndò batye, bēkèlèg.

17 Ndò balod a Amfipolis ai a Apolonia, bēkèlè a Tesalonika mfag nda-bikoan Yuden engabè.² Ndò Paulus angakè nyian abè bò, mbol fulu dzie engabè, bēsabbat bèlè, alañèdan ai bò bibug ya mfu-fub ntilan,³ afèlègan, alèdègè na Kristus angabè

ayean dzugi mintye, akui a bëkon, ai na: 'Kristus te ñnyè mabende mina.' ⁴ Bëvòg ya abë bò bëyëbë fò, bëbaman fë ai Paulus ban Silas, mod nkunda bë Grek, bod bë ngogëlan, ai abui mimfañ mi bininga. ⁵ Yuden bëngabò mbë nnëm ha, ndò bamana koan bëbe bëzëzë bë bod ya nsën angara, bëngabò engëngam a tisòn, ndò bazu a nda Yason, bëngadzën bò, na bëzu ai bò a bod ete. ⁶ Mbol bandzëki bò yen ete, ndò bakë ai Yason, ai babënyañ bëfë hala abë bëdzoe bë tisòn, bëngabam, bò na: E bod bakë badzugulu si esë bësò ya kui abë bia, ⁷ mbò Yason asoan ai bò. Bò bësë badañ mëmvende më Kaizer mbol batele nkukuma mfë bò na ñnyè anë Yesus. ⁸ Nnam ai bëdzoe bë tisòn bëngayi wog e mam ma, fëg engadzañ bò. ⁹ Ndò Yason ai e bod bëvòg bëngayaan eban, ndò basoe bò. ¹⁰ Etye etye te, ai alu ha, ndò babënyañ bëngalom Paulus ban Silas a Beroa. Akui bëngakui we, ndò bakë a nda-bikoan Yuden. ¹¹ E Yuden ba bëngabë evovoe abui, alodo e ba ya Tesalonika, ndò bëngayëbë ebug ai evag, anë amos, bëbindigi ntilan, na bëyen kamëna eyë mam mëte mënë nala. ¹² Abui ya abë bò bëngayëbë, ai abui mimfañ mi bininga bë Grek, ai fam. ¹³ Yuden ya Tesalonika bëngayi yëm na Paulus ayedan ebug Zamba a Beroa, ndò bakë we, bëngafòñlò bod, bëdzëègë bò fëg. ¹⁴ Etye te, ndò babënyañ bëngalom Paulus na akë, akëlë kui a mañ, ndò Silas ban Timoteus bëngaligi hala. ¹⁵ Ndò hm bënganòñ Paulus, bëkëlë ai nyè a Atena, ndò badugan ai mbanda hi asu Silas ban Timoteus na bëtye avol avol, bëkë nyè kòb we. ¹⁶ Ntye Paulus ayanga bò ha, ndò nnëm wamana nyè dig ai olun a abum, mbol tisòn engabë atuud ai bëzëzë bëzamba. ¹⁷ Angakad hm lañëdan a nda-bikoan ai Yuden, ai bod bë ngogëlan, ai e bod ya atoban ai bò amos osë a angara. ¹⁸ Mimfëfëg miziñ ya ngam Epikurea ai a ngam Stoa bëngafëdan ai nyè, bëvòg bëngadzo na: Ayiyi na adzo dze ai nlòban alòb hi? Bëvòg bò na: Ayene anë anë mbëgë foe bëzamba bëfë; mbol angabë ayedëgan Yesus ai akui-lë sòn. ¹⁹ Ndò banòñ nyè, bëkëlë ai nyè a Areopagus, bò na: Yë binë fò dzam yëm akyaè mkpamañ ayëgëlë wayëgële hi onë? ²⁰ Amu wazu ai bia biyën bi mam a mëlò. Biayi na biayëm mbol mam mëte matyan. ²¹ Bod bësë ya Atena ai bëyën ya ete bëngabë hë minlañ, bëyii na bayëm ngë mkpamañ ziñ onë a nnam. ²² Ndò Paulus angatëbë a zañ Areopagus, nyè na: 'A bod ya Atena, mayen na mialugu Zamba a dzam asë. ²³ Amu, a mëhë kë mawulu, makë mayen byem bi olugu bian, ndò mëyen alatar ai ntilan vi na: Asu «e zamba ya bi-ayëm ki». E dzi ya miazu ya mialugu, tē dzò yem, ndzò hm mabende mina. ²⁴ E Zamba angakom si esë ai e byem bisë binë ete, ñnyè anë Nti yob ai si; atoa ki a bëtempel bëngaloñ ai mò, ²⁵ basye ki nyè ai mò më bod, -antoa hë anë ayañan tē ai dzom ziñ,- ñnyè avë bisë enyiñ, ai ñhëbë, ai byem bisë. ²⁶ Atyege abë mod

mbòg mbòg, ndò angakom ayòñ bod asë ya atoa a si-ndon, ñnyè atele mëbog më mbu, atele fë bitòbògò bi-aban, ²⁷ na bëdzën Zamba, kama tē na bënë nyè dzam wodan, bëyënë fë nyè, ndò fë asëki ai mod osë ya abë bia oyab. ²⁸ Amu bianyiñ a bë nyè, bifoñan, bitoa abë nyè, akyaè ya bëyia bë mvèt baan bëngadzo na: Kë amu binë mvòñ bod dzie! ²⁹ Mbol hm binë mvòñ bod Zamba, biayean ki tsog na Zamba afulan ai mvòd, ngë silba, ngë ngòg, ngë dzom ya akën ngë fëg mod engabonde. ³⁰ Mbol ya Zamba angabudi mis a mëbog më ndimi mëte, abende hm bod etoa dzi na bëvëñan hom osë, ³¹ amu angatele amos ya ayi tsi g si-ndon ntol a sosoo, abë e mod angatele, avëè nyè ndi a bod bësë, mbol angakuli nyè a bëkon. ³² Bëngayi wog etudi akui-lë sòn ya bëwu, bëvòg bëngawoe, bëvòg bò na: Bimvogolo fë wa e dili amos mfë. ³³ Na, ndò Paulus angakodo abë bò hala. ³⁴ Bod bëziñ bëngalad tē nyè a nyòl ha, bëngayëbë, bëvòg ya ete moe na: Dionisius ya Areopagus, ai mininga dzoe na Damaris, ai bod bëfë fë esamba ai bò hala.

18 A mvus hala, ndò angakaèn ai bod ya Atena, akëlë a Korinti. ² Ndò atoban ai man Yuden dzoe na Akila, byalibyali ya Pontus, hala andëm sòn a Italien, ai ngal Priskila, mbol Klaudius angavë abende na Yuden bësë bëkodo a Roma; ndò akë abë bò; ³ mbol hm bò bësë bëngabë bëyëmë asu esye da, ndò angatòbò abë bò, angasye. Bëngabë bëloño bëtende. ⁴ Akarëga kë lañëdan a nda-bikoan a sabbat osë, adzëñë na atoe Yuden ai Grek biboñ. ⁵ Asòd Silas ban Timoteus bëngasò a Masedonia, Paulus antoa evag eyëgan a akad ebug, ayini Yuden na Yesus anë Kristus. ⁶ Mbol bëfëdan ai adzo te abui, bëmgbaligi fë nyè, ndò asamëza biyie bie, nyè ai bò na: Mëki maan mësoeban mina a nlo. Atarigi etoa dzi, zen enë ma fili na mazu kë a bëhaiden. ⁷ Akodo hala, akëlë a nda mod ziñ dzoe na Titus Yustus, mod te alugu Zamba; nda dzie engabë babi ai nda-bikoan. ⁸ Krispus, ndzoe nda-bikoan, ayëbë Nti, ai nyè ai nda-bod dzie esë, ndò fë abui bod ya Korinti bëngawog, bëyëbë, bëngaduuban. ⁹ Ndò Nti adzo ai Paulus a nlo ai alu na: Obë mbara. Kòbògò hë nkòban, tē waku evol, ¹⁰ amu mënë ai wa, ndò fë mod ayi ki wa tsag etòm na abò wa abe, amu yë na abui bod bënë ma e tisòn nyi. ¹¹ Ndò angabombo hala nguma mbu ai ngòn esaman, ayëgëlë bò ebug Zamba. ¹² Galius atoa eyian edzoe a Akaia, ndò Yuden bësë bëngawoe oyili, bëbii Paulus, bëkë ai nyè a nsën mëdzo, ¹³ bò na: E mod nyò asòñ bod na bëlugu Zamba tē baala mvende. ¹⁴ Paulus adzo na ayaè anyu, Galius nyè ai Yuden na: Ngë atoa asu etòm ziñ, a Yuden, ngë ma-toan vogolo sòman dzaan, ¹⁵ ngë etòm enë asu ayëgëlë ai moe, ai mvende dzaan, mina bëben yenan. Mayi ki bò ntsigi ntol e mam mala. ¹⁶ Ndò angakuli bò a nda-mëdzo a nsën. ¹⁷ Ndò bò bësë bëngabi Sosten, ndzoe nda-bikoan, bëngayit nyè hala, a nsën nda-

médzo. Galius të bisi tò dzam ete. ¹⁸ Paulus angadugan tòbò hala ban mèlu ai babënyañ, ndò ayaan ai bò, ayëmë zen a Siria, Priskila ai Akila bënë ai nyè eyòn ha; angasode nlo a Kenkrea, amu angalig mëtiñ nala. ¹⁹ Ndò bakui a Efesi, aligi bò hala, nyè akëlè a nda-bikoan, angalañëdan ai Yuden. ²⁰ Ndò bakogëlan ai nyè na atòbò hala man eban, nyè të yëbë, ²¹ dzam da, ndò ayaan ai bò, nyè na: Mayi dugan sòn a bë mi-na, ngë Zamba adiñ. Ndò atye a Efesi, ²² asusu a Sezarea, abëdë, akë sug nda-Zamba, ndò atye, akëlè a Antiokia. ²³ Ndò angabombo hala eban, angakë akë a minnam ya Galatika ai Frizia, akë awone bëyègè bësë. ²⁴ Man Yuden ziñ, dzoe na Apolos, byalibyali ya Alesandria, ayëmë nkòbò ha, angasuan a Efesi, ayëmë mfufub ntilan mbëñ. ²⁵ Bëngayëgëlè nyè zen Nti, angavu ha, akë alèè, ayëgëlè mam më Yesus mbëñ mbëñ, afyañan bò na ayëmë hë nduan Yohannes. ²⁶ Ndò hm akaè na akòbò ai fim a nda-bikoan. Priskila ban Akila bëwogo nyè ha, ndò baloe nyè a fëfël, bëngatoan nyè timi zen Zamba. ²⁷ Mbol ayi na adañ a Akaia, babënyañ bëwogo fò nala mbëñ, ndò batil bëyègè na bëbëlan ai nyè; Angayi kui we, angavòli bëyëbë abui ai maa. ²⁸ Amu atoege Yuden bibon mbëñ, a bod ete, alëdëgë bò ai mfufub ntilan na Yesus anë Kristus.

19 Ndò hm labò ha na, Apolos angabë a Korinti, ndò Paulus akalan a mvus nnam ha, asuan a Efesi, atoban ai bëyègè bëziñ, ² nyè ai bò na: Yë mingabi Mfufub Nsisim eyòn mingasò a ñyëbë? Bò ai nyè na: Biabëbë ya ki wog na Mfufub Nsisim anë. ³ Ndò afëd, nyè na: Mingaduuban a dze? Bò na: Binguaduuban nduan Yohannes. ⁴ Paulus nyè na: Yohannes angadu nduan avëñan, akada bod na bëyëbë e mod azu nyè a mvus, na bëyëbë Yesus. ⁵ Bëngayi wog nala, ndò bëngaduuban a dzoe Nti Yesus, ⁶ ndò Paulus abede bò mò, Mfufub Nsisim asò bò a nyòl, bëngakòbò minkòbò, bëkada mam bëprofèt. ⁷ Bod bëte bësë bëngabë dzam bò awom ai bëbë. ⁸ Ndò anyian a nda-bikoan, angakad kòbò hala ngòn ngòn elè, alañëdan, ayini mam më edzoe Zamba. ⁹ Mbol bëvòg bëbòò aled-minnëm, bëbòò fë mèlò, ndò alig bò, anòndò bëyègè, angayëgëlè bò amos osë a sikulu Tiranus. ¹⁰ Nala ongaboban mimbu mimbu mibè, e ndie yë na, e bod bësë bëtoa a Azia bëngawog ebug Nti, tò Yuden, tò Grek. ¹¹ Zamba angabò mimfañ biyëñ bi mam a mò më Paulus, ¹² e kan yë na bënëndò bënënapken ai biyie ya bihë namba nyè, bëkëlè biè bede minkokòn, akòn daban angamana lèd, bëbe minsisim bëtubu. ¹³ Mingëngañ mi Yuden miziñ ya bëkëlè bawulu nala mingadzëñ na mialoe dzoe Yesus na basye e bod bëmbë bëlè bëbe minsisim, bò na: 'Mavu wa sòn a dzoe e Yesus ya Paulus ayedan.' ¹⁴ Bòn bë fada nen Yuden ziñ dzoe na Skeva, bò zamgbal, mbò bëbòò e dzam di. ¹⁵ Ndò mbë nsisim adzo ai bò na: Mayëm Yesus, mëyëmë fë Paulus, mina minë bëza? ¹⁶ Ndò e

mod mbë nsisim angabë a nyòl nyò ayëlè bò a nyòl, ayëmë ai bò, abada bò. Bëngabë bëtubu a nda te hë minsò ai mëvën a nyòl. ¹⁷ E Yuden bësë ai Grek bënyiñi a Efesi bëngayëm e dzam di, ndò wòn ongaku bò bësë a nyòl, bëngalugu dzoe Nti Yesus. ¹⁸ Abui bod ya bëngayëbë bëngazu, bëmëmë, bëkulan mëkëñ maban. ¹⁹ Abui bod ya bëbòò mëbian bëngamana sòn ai bëkalara, bëmana digi a mis më bod bësë, ndò balañ tañ, bëyënë na minsan mi silba tòzin mëwom mëtan. ²⁰ Na, ai ngul Nti, ebug engabë enaña, ewonëban. ²¹ A mvus e mam ma, ndò Paulus anòn oyili na azu dañ a Masedonia ai Akaia, akëlè a Yerusalem. Nyè na: A mvus yë hala, mayean kë yen Roma. ²² Ndò alom bëkë boe bëbë, Timoteus ban Erastus a Masedonia. Emen aligi ban mèlu a Azia. ²³ Mèlu mëte, mod etòm abole asu zen. ²⁴ Amu mod ziñ dzoe na Demetrius, nlui byem bi mvòd, akarëga kom byem bi olugu Artemis ai silba, bod bisye boe bédzaa mòni etere abui, ²⁵ ndò aloe bò ai e ba bësë bësyë kan te, nyè na: A bod, kë miayëm na eyë biayen enyiñ a esye dzi a! ²⁶ Ndò miayen miwogo fë na, sè ki hë a Efesi ha, dzam bò a nnam Azia osë, e Paulus nyò akë amana sòn bod abui, adzo na e byem ya bakom ai mò biasë ki bëzamba. ²⁷ Ndò hm, sè ki hë makit maan mmò mazu ku a si etam, tò ben tempel zamba mininga Artemis nënè azu wu ntug, bayi nyè vaè olugu woe, abim anë nnam Azia osë ai si esë bialugu nyè! ²⁸ Mbol bod bëngawog nala, bëmana wog olun, bëngabam, bò na: Artemis ya Efesi anë dzom nen! ²⁹ Ndò tisòn engadzie ai engongom, bò bësë bëkuban a nsën bivoe, bakë badudu Gaius ai Aris-tarkus ya Masedonia, biyòn bi Paulus. ³⁰ Paulus angayi ha na anyian a bod ete, ndò bëyègè bandzëki nyè dzoge. ³¹ Bod bëziñ ya edzoe ya Azia, bëmvoe boe, bëlomo nyè kad na të akë a nsën bivoe. ³² Bëvòg bëbama na, e ba bëvòg bëbama mbol mfë. Amu fëg engadzañ ekoan bod dzi, abui bod të toan yëm asu dze ben bëngakoan ete. ³³ Ndò Yuden bazu tele Alesander osu. Alesander nyè ai bod na bëku bivol, ayi na atimi bod e dzom yalod. ³⁴ Nnyie anë bëngayëm na anë man Yuden, ndò bësë babede kiña yob, dzam bò mëwola mëwola mëbë, bò na: Artemis ya Efesi anë dzom nen! ³⁵ Ndò nsaña bëkalara angasuu nnam minnëm a si, nyè na: A bod ya Efesi, mod mfe ayëm ki na tisòn ya Efesi endzò yakala nda Artemis nen ai ehëgëlè yasò a yob? ³⁶ Mbol hm asëki dzam bisoo, miayean vòli minnëm, të miabò nduduman. ³⁷ Amu misò ai e bod ba, bò ha basëki endaman, ndò fë bandzëki mgbali zamba waan. ³⁸ Ngë Demetrius ai bod boe bëbëlè hm etòm ai mod, mëmos mëdzo mënë, eyian edzoe etoa fë, bëkëlè dzòs mëdzo maban. ³⁹ Ngë miadzëñ hm dzam afë, layi komëban a ekoan nnam. ⁴⁰ Amu bënë bia dzam sòman na biadzugulu nnam ana, bia tègè ai mbol binè dzam timi abui enyënyam asë di. Ndò angakòbò nala, asoe ekoan nnam.

20 Eyòn engongom engaman, ndò Paulus alom loe bëyègè, angawone bò, asugu bò, ndò angatye, akèlè a Masedonia. ² Ndò akè adañ minnam mite, akè awone bò ai abui bibug, asò kui a nnam Grek, ³ abombo hala ngòn elè. Atèlè na akè a Siria, Yuden bēngalam nyè, ndò ayili na adugan, akè lod a nnam Masedonia. ⁴ Sopatros, mōn Pirrus ya Beroa, Aristarkus ai Sekundus ya Tesalonika, Gaius ya Derba ai Timoteus, Tikikos ai Trofim ya Azia bēnè ai nyè eyòn ha. ⁵ Ndò bakè osu, bēkè bia yanga a Troas; ⁶ mfa waan, a mvus mēmos bivovoe bi mbañèla, ndò bingayēm dulu, bitye a Filipi, bisò bò kòb a Troas a mvus mèlu mētan, ndò bingabombo hala mèlu zamgbal. ⁷ A amos osu ya sòndò, bimana ya koan ha na biabēg mbañèla, Paulus angalèè ai bia ha, mbol ayea kè a dulu e kidi lende ya hala, ndò angandama nkòbò akui a zañ-alu. ⁸ Abui mēlamba mēngabè a nda-yob, mfa bingabè nkoan. ⁹ Ndò ndoman mod ziñ, dzoe na Etukos, angatòbò a wundi, oyò ongandēn nyè a mis ha abui, amu Paulus angabè hē akèlè ai nkòbò osu, ndò oyò ongalod nyè nkoñ, ndò asòdan a nda lala a yob, akui a si, bēngabodo nyè hē mbim. ¹⁰ Ndò Paulus asus, adiban nyè a nyòl, awuban ai nyè, nyè na: Tè miabò enyēnyam, amu enyiñ enè nyè a nyòl. ¹¹ Ndò abed, abēgè mbañèla, angadi, ndò adugan bodo nkòbò kòm, akui a kidi yalende, na, ndò azu tye. ¹² Ndò banòn e mòngò nyò atala, bēmbèlè ngul a nyòl ha abui. ¹³ Bia bingakè osu, a mal, bisuan a Asos, etere ngò biyea nòn Paulus, amu emen angamana kom nala, ayi na awulu a nkot si. ¹⁴ Eyòn angatoban ai bia a Asos, ndò bianòn nyè, bikèlè a Mitilene, ¹⁵ ndò bingadugan tye hala amos otsaag, bisò kui a Kios ayat, amos mbòg, bikui a Samos, amos otsaag bisò kui a Miletus. ¹⁶ Paulus angayen na biayean saala Efesi, asu yè na tē adugan bombo a Azia. Amu ayi du na, ngè anè ebugbu, atòbò a Yerusalem a amos Pentekoste. ¹⁷ Atoa a Miletus, ndò angalom loe bēnyia-bod-mvia ya nda-Zamba a Efesi. ¹⁸ Asuan bēngasuan abè nyè, nyè ai bò na: Mina bēben miayēm akyaè mēnganyiñ ai mina, atarigi amos osu ya mēngatele akol a Azia, ¹⁹ mēsyè Nti ai edzòdi nyòl esè, ai bibèga a mis, ai e mēbobèla ya Yuden bēngalam ma, ²⁰ miayēm na mandzèki mina sòli man dzam ziñ atoa ai mfi, mēbò tè mina nyè kad, mēyègèlè mina a mēnda mēnda ai a bod etere, ²¹ mēbende Yuden ai Grek avēñan abè Zamba ai nyèbè bayèbè Nti waan Yesu a kpaam. ²² Ndò hm etoa dzi, Nsisim wabi ma, mēbèlè na mēkèlè a Yerusalem, ma tēgè yēm e dzam layanga ma we, ²³ hē na, Mfufub Nsisim wabòlò ma a tison esè na mēsuiñ ai mindzug biayanga ma. ²⁴ Dzam da, madañ ki yen na enyiñ enè ai ma mfi, hē na mēmana mbara mbil wa-ma, mēmana fè esye ya Nti Yesu angavè ma, na mēbòlò mbēmbè foe ntotomamaa Zamba. ²⁵ Etoa dzi hm, mayēm na e mina bēsè ba a mēkèlè mayedan ed-

zoe a zañ dzaan, miayi ki fè ma dugan yen asu. ²⁶ Asu te makad mina amos di na mēnè a saañ asu mèki maan mina bēsè. ²⁷ Amu mandzèki mina dimi akad nyian Zamba osè. ²⁸ Kalègan mina bēben, ai nkunda osè ya Mfufub Nsisim ongatele mina bē asu zoa na mikala nda-Zamba ya angakus a mèki moe. ²⁹ Mamen mayēm fè na, ñnyie anè mayi tye, ayòg zè layi sò abè mina, tēgè ai nyindi, ³⁰ ndò ben fè bod bēziñ ya zañ dzaan bayi tēbè, bēngakòbò tè dòkten mvol asu yè na bēdudu bëyègè a baton bò. ³¹ Asu te hm, mikalèga, mitsogo na, mimbu mimbu milè, mandzèki mina vòd lèb, ai bibèga a mis, mbombòg mbombòg. ³² Etoa dzi hm, malig mina a mò mē Zamba, ai a ebug ntotomamaa woe, ñnyè anè dzam loñ, avaa fè ngab elig a zañ e ba bēsè bēnè mimfufub. ³³ Mandzèki yi silba mod ziñ, tò ki mvòd ngè ewòman. ³⁴ Mina bēben miayēm na e mò mama ma mēngasye asu mēyañan mama ai e ma mē e bod bēngabè ai ma fufulu. ³⁵ Mēngalèdè mina mvulna a dzom esè na eyòn mod wasye nala, wavòli mintèd, bitsogo hm fè bibug ya Nti Yesu angakòbò na: Anè maa abui, eyòn wavè alodo anè eyòn waanòn. ³⁶ Akòbògò nala, ndò akud mēbòn ai bò bēsè, angakogèlan. ³⁷ Bēngayon fò abui, bēngawuban ai Paulus a kiñ, ³⁸ bēbèlè abui mēlunga ha ai ebug angadzo na bayi ki dugan yen asu die. Ndò bakè nyè lèdè a mal.

21 Eyòn hm bingatye ai dulu, na bimana ya yaan ai bò, ndò biawulu tètèlè, bikui a Kos, amos samèna bikui a Rodos, bikodo hala bikui a Patara, ² ndò biayen titimi edaña a Fenisia, bibèdè ete, ndò biakè. ³ Bingayi yen Sipra nali, ndò bialig nyè a mbo-ngala, bikèlè a Siria, bisusu a si a Tir. Amu etere ngò bēsuugu mimbègè ya titimi. ⁴ Ndò biatoban ai bëyègè hala, bibombo hala mèlu zamgbal; ndò bakad Paulus ai ngul nsisim na tē abed a Yerusalem. ⁵ Eyòn mèlu maan mēngatoban, ndò bingatye, bikèlè. Bēsè bēngazu yaan ai bia, ai bininga ai bòngò, azaag kui a ñnyie tison, ndò biakud mēbòn a si a ntsag-mañ, bingakogèlan, ⁶ ndò biamana yaan ha, bibèdè a mal, bò bēdugan a mal maban. ⁷ E dulu bisò a Tir angayi mana, ndò biakui a Ptolemais, bisugu babèdzañ, bitòbò ai bò amos mbòg. ⁸ Amos otsaag, ndò biatye, bikèlè a Sezarea, ndò bianyian a nda Filip, nkada foe, mbòg ya bod zamgbal, ndò biatòbò abè nyè. ⁹ Angabè abèlè mintud mi ngòn milè, bēkòbògò anè bēprofèt. ¹⁰ Ndò biatòbò hala ban mèlu, ndò profèt ziñ dzoe na Agabus angasò a Yudea, ¹¹ ndò azu abè bia, anònò kanda Paulus, atindi emen a mēkol ai a mò, nyè na: Mfufub Nsisim adzo na: E mod anè ai e kanda nyò, na ngò Yuden bayi nyè fañ ngadag a Yerusalem, bēkalan nyè a mò bēhaiden. ¹² Ñnyie anè bingawog nala, ai bia, ai bod bē dzal, bingakogèlan ai nyè na tē abed a Yerusalem. ¹³ Paulus nyè na: Dze ndzò miabò a miayon na, midzugulu ma nnēm ha? Amu, hē ma ma, mēnè a

ngomèzan sè ki hë na bëfañ ma ngadag, mënë fë a ngomèzan na mëwu a Yerusalem asu dzoe Nti Yesus. ¹⁴ Mbol bingabë ki nyè dzam tégè, ndò biatòbò bivol, bia na: ñyian Nti obòban. ¹⁵ A mvus mèlu mète, ndò biamana komèzan, bibèdè a Yerusalem. ¹⁶ Bëyègè bész- in ya Sezarea bêngasò ai bia hala, ndò bakè ai bia abè Mnazon man Sipra, nnomo ñyègèlè, bitòbò abè nyè. ¹⁷ Bingayi kui a Yerusalem, babèdzañ bësoan fò ai bia ha ai mintag. ¹⁸ Amos otsaag hala, ndò Paulus akè ai bia abè Yakob, bënyia-bod-mvia bèsè bëtoa ha. ¹⁹ Ndò asug bò, angalèè bò mbombòg mbombòg e mam ya Zamba angabè abòòg a bëhaiden ai wò esye woe. ²⁰ Ndò bawog, bêngalugu Zamba, bò ai nyè na: A madzañ, wayen na bakuda bakuda ya Yuden bëyèbè ya, hë da bò bèsè bêngènè bëlada a mvende. ²¹ Ndò bawog adzo doe na wayègèlè e Yuden banyin a zañ bëhaiden na bëvoan Moses, wa ai bò na tē bakele bòn baban, tò ki na bëbaala mètum maan. ²² Bibò hm ya? Bèyea ya wog na onè nsoan mu. ²³ Ndò hm, obò e dzam biayi wa kad di. Bibèlè bod bënyii ha a bêngalig mētiñ a nyòl dzaban. ²⁴ Nòndò hm bod bëte, okè fububan ai bò fufulu, oyaan fë asu daban, asu yè na bèsode bò ntui, abog te bod bèsè bayi yèm na e mam balèè a nyòl dzoe masèki ete, dzam da na wawulu tètèlè, obaala fë mvende. ²⁵ Asu e bëhaiden bēngavēñan, bia bëben bingatil bò, biyēnè na bayean saala e tsid bēngatuni bēzēzē bēzamba, bësaala mēki, ai mintui biyēm, ai bisog. ²⁶ Ndò Paulus anòñ e bod ba amos otsaag hala, afububan ai bò, anyian a tempel na akad bò amos ya mēmos mē efubu-nyòl mayi toban, ndò angatòbò we akui amos ya mod osè azaag vè mētunēña. ²⁷ Hala te e mèlu zamgbal ma mēngayi ya toban, ndò Yuden ya Azia bēngayen nyè a tempel, ndò bamana fòñòlò nnam, bëfudi nyè mò a nyòl, ²⁸ bò na: A bod bë Israel, kēan bia. E mod nyò ñnyè aluman ai nnam, ai mvende, ai e hom hi, ayègèlè bod nala hom osè, ndò ben anyili bë Grek a tempel, amana sòn ai eboe a mfufub hom te. ²⁹ Anè hm ha na, bēngatari yen Trofim man Efesi esamba ai nyè a tisòn, bēngatsog hm na Paulus anganyian ai nyè a tempel. ³⁰ Tisòn esè eyoge, abui bod akoan, ndò banòñ Paulus, bēdudu nyè a tempel a nsēñ, ndò mimbè mingafèdēban etye etye. ³¹ Mbol bēdzēñè na bawoe nyè, ndò e foe nyi yakè kui abè ndzoe bakuda bëzimbi na Yerusalem osè anè engēgam. ³² Ndò anòñ bëzimbi etye etye, ai bēdzoe mintèd bëzimbi, ndò asigi mbil mfag bēngabè. Ayen bēngayen ndzoe bëzimbi ai bëzimbi bëben, bò tégè bada yit Paulus. ³³ Ndò ndzoe bakuda bëzimbi asubu babi, anòñò nyè, ndò abende na bëfañ nyè ai mēsũn mēbè, angasili na anè za ben ai e esye ya abò a enyiñ dzie. ³⁴ Nkunda bod ontoa kiñ mēndzañ. Mbol angabè ki dzama toan yēm etòm ben mbol engēgam engabè, ndò abende na bēkè ai nyè a yat bëzimbi. ³⁵ Eyòñ angakui a zitèb, lēntoa na bëzimbi bëmbègè

nyè a job etòm efida bod, ³⁶ amu nkunda bod ongabè obiege nyè, bò na: Kèlèg ai nyè! ³⁷ Bètèlè ha na banyian ai Paulus a yat bezimbi, ndò adzo ai ndzoe bakuda bëzimbi na: Yè mēnè wa dzam kad man ebug? E mod nyò nyè na: Dze yè wayēm nkòbò Grek? ³⁸ Sè wa onè e man Egipten andēmè sie etòm ha, ndò angakè ai bod bakuda bënyii a baluman bita a nkod-nnam a? ³⁹ Paulus nyè na: Ma, mēnè man Yuden, byalibyali ya Tarsis a Silisia, byalibyali ya e tisòn mod ayēgan ki. Ndò makogēlan ai wa na odzoge ma mēkòbò ai nnam. ⁴⁰ Ndò avè nyè ngul te. Paulus atèbè hm a zitèb, ndò asili nnam na oku evol. Bēkuu hm a miēñ. Angakòbò ai bò a nkòbò ebra na:

22 A bētara ai babèdzañ, vogolan anè makaman ai mamen abè mina. ² Bēngayi wog anè akòbò ebra, bēngafēdan ku bivol. Nyè na: ³ Mēnè man Yuden, mēngabyali a Tarsis, a Silisia, mēnganañ e tisòn nyi, mēyègè sikulu a mēkol mē Gamaliel, akyàè mvende bētara enè aye, mēmvmēñan ai Zamba anè mina bèsè miabò dò ana hi. ⁴ Mēngaluman ai e zen nyi bita bi awu, mēfaña fam ai bininga ngadag, mēfudigi bò a mbog, ⁵ akyàè ya fada nen ai bënyia-bod-mvia bèsè bēnè ma dzam bòòlò, amu mbò bēngavè ma e bēkalara makè lèdè babèdzaña Damaskus, na mēzu ai e bod bēnè we a mēsũn a Yerusalem, asu yè na bēndégèlè bò. ⁶ Ndò hm layenan ai ma a mēkèlè a zen ha, mēngasubu ya babi a Damaskus, ai zaña mos, etye etye, ndò mod mfyè angakubi ma a nyòl, ⁷ mēkuu a si, mēngawog kiñ edzoo ai ma na: A Saulus, a Saulus, a dze waluman ai ma? ⁸ Ndò mayalan na: Wa za a Nti? Nyè ai ma na: Ma mēnè e Yesus man Nazaret ya waluman ai nyè. ⁹ E bod bēngabè ai ma esamba bëyēnè mfyè, dzam da tē wog e kiñ ekòbògò ai ma. ¹⁰ Ndò mazu dzo na: Mēbò ya, a Nti? Nti ai ma na: Kodogo a si, okè a Damaskus, awe ngò bayi wa kad e mam mēsè wayean bò. ¹¹ Mbol duma mfyè hi ongadim ma mis, e bod bēngabè ai ma esamba bēngalèdè ma zen, bēbèlè ma a wò, ndò bakui a Damaskus. ¹² Ananias ziñ, mod ya abaala mvende mbēñ, e Yuden bèsè ya bëmbè toa we bēkama fè nyè, ¹³ asòò abè ma, ndò azu ma tēbè babi, nyè ai ma na: A madzañ Saulus, mis mēyēnè wa! Awola te aben, mēngayen nyè. ¹⁴ Nyè na: Zamba bētara atòb wa na oyēm ñyian woe, oyen sosoo, owog fè kiñ ya anyu die, ¹⁵ amu wayi nyè bò mbòòlò a zañ bod bèsè asu e mam ongayen, owogo fè. ¹⁶ Ndò hm, etoa dzi, asu dze wayanga? Kodogo a si, oduuban, minsēm mie mivaaban eyòñ waloe dzoe die. ¹⁷ Ndò layenan ai ma na, eyòñ mēdugan ya a Yerusalem, mēkogēlan a tempel, mēntoa anè a biyēyēm, ¹⁸ ndò mayen nyè adzoo ai ma na: Vologo tye a Yerusalem mbil, amu bayi ki ñyèbè mbòòlan wabòòlò ma. ¹⁹ Ma na: A Nti, bayēm na ma mēngabè lomo bò a mbog, mēyidi e bod bayèbè wa a mēnda-bikoan mēsè, ²⁰ ndò fè eyòñ mēki mē mbòòlò woe Ste-

fanus mēngasoe a si, ma mēngabē fē mētēlē hala, mēto-a ai bō kiñ, mēkalēga biyie bi e bod bēwoe nyè.

²¹ Nyè ai ma na: Kēlēg, amu malom wa a mēyòn oyab.

²² Bēngavogolo nyè akui a ebug dzili, ndò babede kiñ bō na: Vagan e mod nyòlò a si bēkon, amu akyēbē ki na anyiñ. ²³ Bēngabam fò, bēsamza biwòman, bēwoa-ga mbulug a yob, ²⁴ ndò ndzoe bakuda bēzimbi abende na bēkē ai nyè a yat bēzimbi, bēyit nyè ai nkas, asu yē na bēyēm etòm bēhē fam nyè a nyòl ai dzò.

²⁵ Amana bēngamana nyè fañ ngadag, Paulus nyè ai ndzoe ntèd bēzimbi angabē atēlē hala na: Yē mibēlē ngul ya ayit mòn nnam Roma ya bandzēki tsig adzo die nga? ²⁶ Awog angawog nala, ndò ndzoe ntèd bēzimbi akē kad ndzoe bakuda bēzimbi na: Dze ohē yi bō dzi? Kē e mod nyò anē mòn nnam Roma a! ²⁷ Ndò ndzoe bakuda bēzimbi azu, nyè ai nyè na: Tam ma kad na: Onē mòn nnam Roma nga? Nyè na: Owe. ²⁸ Ndzoe bakuda bēzimbi nyè na: Mēngakus etye te ai abui mōni. Paulus nyè na: Mfa wama, mēngabyali ai nkoñ te. ²⁹ Etye etye te, e bod bēngabē yi nyè yit bēmana subu a mvus, ndzoe bakuda bēzimbi angambara, ayēm angayēm na Paulus anē mòn nnam Roma ai na angabò na bēfañ nyè ngadag. ³⁰ E kidi lende ya hala, mbol ayi na atoan yēm asu dze Yuden bēngasòman nyè, ndò asuu nyè, abende na bēfada bēnen ai nda-mēdzo esē bikoan, ndò bazu ai Paulus, atele nyè bō osu.

23 Paulus angafòmbò bētsigi mintol, nyè na: A babēdzañ, mazuzu ya manyiñ Zamba a mis anē mbēmbē mòn nnam, azaag kui amos ya ana. ² Ananias, fada nen, avēē fò e bod bēmbē tēlē hala ngul na bēbimi nyè a anyu. ³ Paulus nyè ai nyè na: A mfim wafum, kē Zamba ayi wa bimi a! Ndò otoa ha otsigi ntol wama anē mvende yayi, odaña dañ a fē mvende, a wabende na bēbimi ma nga? ⁴ E bod bēmbē tēlē hala bō na: Fada nen ñnyè watè nga? ⁵ Paulus nyè na: A babēdzañ, mandzēki yēm na anē fada nen. Amu anē ntilan na: Wayean ki kòbò abe ai ndzoe nnam woe. ⁶ Paulus angayi yēm na ngam dzia enē bēsadukea, e ngam fòg etoa bēfarisea, ndò avē kiña nda-mēdzo ete ha na: A babēdzañ, mēnē man farisea, mòn bēfarisea, ndò badzòs ma di hē etòm afidi ai etòm akui-lē sòn bēwu. ⁷ Ñnyie anē angakòbò nala, moman mētari a zañ bēsadukea ai bēfarisea, bēkaban ngam ngam. ⁸ Amu bēsadukea badzo na akui-lē sòn a sēki, tò benglès, tò nsisim; bēfarisea bō bayēbē bisē. ⁹ Mod etotog antoa, ndò bēsaña bēkalara ya ngam bēfarisea bēngatēbē a si, bēngalañēdan ai e ba bēvòg ba, bō na: Biayen ki mbē dzam abē e mod nyò. Dze hm ki, ngē nsisim, ngē ki na englès alèè ai nyè? ¹⁰ Mbol moman mēngabē hē abed, ndzoe bakuda bēzimbi angambara na bēza saña Paulus, ndò abende bēzimbi na bētsigi, bēkē nyè vaè a zañ dzaban, bēkē ai nyè a yat bēzimbi. ¹¹ Alu angabē atsaag, ndò Nti azu nyè tēbē babi, nyè

na: Bō fam. Amu akyaè ya ohē bòlò ma a Yerusalem, nala ngò fē wayean ma bòlò a Roma. ¹² Kidi engayi lende, ndò Yuden bēngatogan ekoan, ndò bakani sòn na bayi ki di tò anyu ntye babē ki woe Paulus. ¹³ E bod bēngawoe oyili te bēngabē bēlodo tañ mēwom mēnyii, ¹⁴ ndò bakē a bēfada bēnen ai bēnyia-bod-mvia, bō na: Bikani sòn mfañ na biayi ki dēmēlē dzom ziñ sē na bitari woe Paulus. ¹⁵ Ndò hm, etoa dzi, mina kadan ndzoe bakuda bēzimbi ai ekoan bētsigi mintol na azu ai bia nyè ha, bibò hē anē biayi na biatoan yēm etòm dzie. Mfa waan, bitēlē a ngomēzan na biawoe nyè eyòñ ayi subu babi. ¹⁶ Mòn kal Paulus angayi wog olam te, ndò asò, anyian a yat bēzimbi, amana dò lèè Paulus. ¹⁷ Ndò Paulus aloe ndzoe ntèd bēzimbi mbòg, nyè na: Kēlēg ai e mòngò nyò abē ndzoe bakuda bēzimbi, amu abēlē e dzam akad nyè. ¹⁸ Ndò anganòn nyè, akēlē ai nyè abē ndzoe bakuda bēzimbi, nyè na: Paulus, man mimbog, aloe ma, ndò asili ma na mēzu ai e mòngò nyò abē wa, abēlē e dzam akad wa. ¹⁹ Ndò ndzoe bakuda bēzimbi abi nyè a wò, akēlē ai nyè a fēfēlē, hē bō bēbē, ndò asili na: Dze wayi na wakad ma? ²⁰ Mòngò nyè na: Yuden bēyili na bayi wa sili na osigi ai Paulus okidi a nda-mēdzo na bētoan yēm etòm dzie. ²¹ Ndò hm, tē wayēbē bō. Amu bod ya ete, alodo bod mēwom mēnyii, balam nyè, bēkani sòn na bayi ki di tò anyu sē na bēwoe nyè; etoa dzi, bētēlē, bēyanga mbol wayi dzo. ²² Ndò ndzoe bakuda bēzimbi asoe mòngò, abende nyè na: Tē wakulan tò mod ziñ na osò ma kad mam mēte. ²³ Ndò aloe bēdzoe bē ntèd bēzimbi bēbē, nyè na: Komēzan bēzimbi mintèd mibē na bēkē a Sezarea, ai bēbēdē bikabēli mēwom zamgbal, ai bēnòni mintèd mibē, atarigi a awola lala ya alu, ²⁴ eyēm ya babed etòbògò babi, asu yē na mibede Paulus ete, mikē ai nyè abē ngòmēna Felis; ²⁵ Ndò angatil e kalara nyò na: ²⁶ Ma, Klaudius Lisias, abē mbòs edin ngòmēna wam, Felis, wavuma! ²⁷ Yuden bēngabi e mod nyò; bētēlē na bawoe nyè, ndò mazu bō dilan ai bēzimbi, mēvaè nyè, mēwogo na anē mòn nnam Roma. ²⁸ Mbol mēhē yi na mayēm etòm basòman nyè ete, ndò makē ai nyè a nda-mēdzo dzaban, ²⁹ mēyēnē na bakòbò tē hē mam ya mvende dzaban, tēgē ai etòm ziñ yayean ai awu, ngē sòman yayean ai mimbog. ³⁰ Mbol hm bēsò ma lèè na balam mod te, ndò mēlom wa nyè etye etye, ndò fē mēkad bēsòman na bēzu toñ e sòman basòman nyè abē wa. ³¹ Ndò bēzimbi bēnganòn Paulus ha ai alu asē, akyaè bēngabende bō, bēkēlēg ai nyè abē Antipater ³² e kidi lende ya hala, bēbò na bēbēdē bikabēli bēkē ai nyè, bō bēdugan a yat bēzimbi. ³³ Ndò banyian a Sezarea, bēkalan ngòmēna kalara, bēlédē fē nyè Paulus. ³⁴ Ndò angalañ, asili nyè nnam awoge ai wò; angayi wog na asò a Silisia, ³⁵ nyè na: 'Mayi wog ndòn etòm dzoe hē eyòñ bēsòman bayi sò.' Ndò abende na bēnòni nyè a dzal Herodes.

24 A mvus mèlu mētan, ndò Ananias, fada nen, angasigi we ai bēnyia-bod-mvia bēziñ, ai loya Tertulus; mbò bēzaa sòman Paulus abè ngòmēna. ² Bēngayi nyè loe, ndò fò Tertulus atari na asòman Paulus, nyè na: Bianyiñ a mfañ mvoè hē asu e mam ongat-sende a nnam hi ai asu fēg dzoe, ³ a Nti Felis; bayēbē wa kan esè ai hom osè ai abui ngañ. ⁴ Asu yē na tē mabad wa ndēngēlē madzaè wa na ovogolo bia tsēt-sat ai abēñ nnēm doe. ⁵ Amu biyen na e mod nyò anē nsu, akē atsag bitòm a zañ Yuden a si esè, anē asu-zoa ya ayēgēlē mvol ya bod bē man Nazaret. ⁶ Angadzēñ na azu ai eboe a tempel, ndò biabi nyè, [⁷ Bingayi na biatsig ntol woe ai mvende dzaan, ndò Lisias, ndzoe bēzimbi, afadi nyè a mò maan, nyè na bēsòman boe bēzu abē wa.] ⁸ asu yē na wamen otoan nyè sili, oyēm e mam mēsē ma ya biasòman nyè. ⁹ Ndò fò Yuden bēngabaman kiñ, bò na e mam mēsē ma mēnē ete. ¹⁰ Ndò Paulus angabodo nkòbò, mbol ngòmēna angavē nyè ndēm nala, nyè na: Abui mimbu ana, hē otoa ntsigi ntol ya ayòñ di, ndò mazu kaman ai mamen ai nnēm a saañ. ¹¹ Obēlē ngul ya ayēm na, hē mèlu awom ai mēbē ana, ngò mēngabed a Yerusalem na makē kogēlan. ¹² Ndò bandzēki ma yen mēfēdan ai mod ziñ a tempel, ngē ki na mētogan bod, tò a mēnda-bikoan tò a tisòn; ¹³ Basēki ben dzam bòlòlò e mam basòman ai ma mò mala. ¹⁴ Mamēm a mis moe na etòm e zen baloe na evovolān ayēgēlē, e kan masye Zamba bētara, mēyēbēgē e mam mēnē ntilan a bēprofēt ai e dzi yasò a mvende, ¹⁵ mēbēlē afidi abē Zamba, afidi ya e bod bēben ba bēbēlē fē, na akui-lē sòn bēsosoo ai bēbe layi bòban. ¹⁶ Asu te madzēñ ai ngul esè na mēbi nnēm sosoo kòm esè a mis mē Zamba ai a mis mē bod. ¹⁷ A mvus abui mimbu, ndò masò na mazu vè ayòñ dama almosen, ¹⁸ a hala ngò bēngazu ma kòb a tempel, mēfububan, tēgē ai bod, tēgē ai engongom, ¹⁹ Yuden bēziñ ya Azia, mbò bēhē yean wa tēbē osu ha, bēsòman ma ngē bēbēlē sòman ai ma. ²⁰ Bò bēben bēkada etòm bēngayen a mēmbē tēlē a mis bētsigi mintol, ²¹ eyòñ ziñ na e dzam mēngakòbò a yob ete a mēngabē mētēlē ai bò na: Etòm akui-lē sòn bēwu endzò mētēlē mina ai dzò osu a ndamēdzo ana. ²² Mbol Felis angabē ayēmē adzo zen di mbēñ, ndò asoe bò, nyè na: Eyòñ Lisias, ndzoe bakuda bēzimbi ayi sigi mu, mayi kòbò adzo daan. ²³ Ndò abende ndzoe ntèd bēzimbi na bēnòni nyè, hē da atoa fili, tē kaman ai bod boe na bēsye nyè. ²⁴ A mvus mèlu ha, Felis atoa ai ngal woe Drusila, ngòn Yuden, ndò alom loe Paulus, bēngavogolo mam mē nyēbē Kristus Yesus. ²⁵ Ndò afēlan nyè mam mē fulu sosoo, ai ebanannēm, ai nkat wazu; Felis angambara, nyè na: Abim te layean. Tama kē; eyòñ mayi yen afoła, mēloē wa. ²⁶ Atoa fē na, afidigi na Paulus ayi nyè vè mòni. Asu te angabē alomo nyè loe mban, angalèè ai nyè. ²⁷ Mbol mimbu mi esye mibē mie mingaman, ndò Porsius Fes-

tus angazu fòl Felis; mbol Felis ayi na abò Yuden mbēñ, ndò angalig Paulus afēdē.

25 Ngē Festus anòn edzoe anē mèlu mēlè, ndò atye a Sezarea, abēdē a Yerusalem, ² ndò bēfada bēnen ai mvindi bod ya Yuden bazu nyè kad adzo Paulus, bēngakogēlan ai nyè, ³ bēsiligigi nyè na abò bò mvam, alom nyè a Yerusalem; Hala te bēkòl ya olam na bayi nyè woe a zen. ⁴ Ndò Festus ayalan na Paulus afēdē a Sezarea, ndò fē emen atēlè na akē we. ⁵ Nyè na: E bod ya abē mina, a bēbēlē ngul, bēsiligigi ai ma, ngē dzom ziñ esēki tētēlē abē mod te, bēsòman nyè. ⁶ Andzēki bombo kòm abē bò, dzam bò hē mèlu mwom ngē awom, ndò asigi a Sezarea; Amos otsaag hala, ndò atòbò a etoa mēdzo, abende na bēzu ai Paulus. ⁷ Asò angasò, ndò e Yuden bēngamana sòn a Yerusalem baloñ nyè edinga a nyòl, bēngalañ abui bēbe bē mam a bēngabē ki dzam bòlòlò, ⁸ Paulus angakaman ai emen, nyè na: Mandzēki sēm tò a mvende Yuden, tò a tempel, tò abē Kaizer. ⁹ Mbol Festus ayi na abò Yuden mvam, nyè ai Paulus na: Yē wayi na wabed a Yerusalem, bēkòbò adzo di a mis mama we? ¹⁰ Paulus nyè na: Mētēlē nsēñ mēdzo Kaizer a mis ha, ete ngò bayean kòbò adzo dama. Mandzēki bò Yuden ebyandi ziñ, wamen wayēm fē mbēñ mbēñ nala. ¹¹ Ngē mēbò evus ziñ ngē ki etòm yakyēbē ai awu, madzaè ki na tē bawoe ma. Hē da, ngē e mam e bod ba basòman ma mēsēki ete, mod ziñ asēki bò dzam bò mvam te na akuan ai ma. Makē ai adzo abē Kaizer. ¹² Festus amana lèè ai bod boe, nyè na: Odzo na wakē ai adzo abē Kaizer; Wazu hm kē abē Kaizer. ¹³ A mvus ban mèlu hala, nkukuma Agripa ban Berenis bēsuan a Sezarea, bēsòlò sug Festus. ¹⁴ Mbol bēngatòbò hala eban, ndò Festus amana lèè nkukuma adzo Paulus, nyè na: Mod ziñ anē ha, a Felis angalig a mbog; ¹⁵ Eyòñ mēngabē a Yerusalem, ndò bēfada bēnen ai mvindi Yuden bēngasili na bētsig na aku a adzo. ¹⁶ Ndò mēngayalan bò na fulu esēki a Roma na bakuan ai mod ziñ sē na e mod basòman atēbē e bod basòman nyè a mis, adzòsò fē ai bò. ¹⁷ Ndò bēngakoan ha avol avol amos otsaag hala, ndò matòbò a etoa mēdzo, mēbende na bēzu ai mod te. ¹⁸ Ndò bēsòman bēngaloñ nyè edinga a nyòl; e bēbe bē mam mētsogo, bēsòman boe tēgē nyè lañ dzom ziñ ya ete, ¹⁹ nguma etòm hē mam mē nyēbē waban ai etòm Yesus ziñ ya angawu, Paulus nyè ayini na avēè. ²⁰ Mbol fēg engadzañ ma ai adzo te, ndò masili nyè na yē ayi na akē a Yerusalem, bēdzòs nyè we asu etòm te. ²¹ Ndò Paulus asili na bēfèd nyè, biyanga ntsigan Kaizer; ndò mabende na bēfèd nyè akui anē mayi nyè lom abē Kaizer. ²² Agripa nyè ai Festus na: Ma mayi fē na mavogolo mod te. Nyè ai nyè na: Wayi nyè vogolo okidí. ²³ E kidi lende ya hala, ndò Agripa ban Berenis bēngasò hē anē bakē a ngul abog, ndò banyian a nda-bikoan bi nnam, bēnē ha ai bēdzoe bakuda bēzimbi, ai mimfañ

mi bod ya tisòn; ndò Festus abende na bëzu ai Paulus. ²⁴ Festus nyè na: A nkukuma Agripa, ai e bod bësè minè ai bia ha, bëbëgan e mod ya nkunda Yuden bëngazu ma yen asu die a Yerusalem, bëngabam fè a yob ete ha na ayea ki fè dugan nyiñ. ²⁵ Mfag wama, mandzèki yen na abò dzom ziñ a yayaan ai awu; mbol emen akè ai adzo abè Kaizer, ndò mëyili na malom nyè we. ²⁶ Mabelè ki nguma dzom ziñ ya mayi til Kaizer a nyòl dzie, asu te madugan sòn ai nyè a mis man, adañ adañ a a mis moe, a nkukuma Agripa, asu yè na mëyèm e dzom matil eyòn bëmmana nyè sili minsili ana. ²⁷ Amu mayen na nala osèki sosoo abui na bëlom man mimbog nala, tégè kad nguma etòm basòman nyè ete.

26 Ndò Agripa adzo ai Paulus na: Onè dzam kaman ai wamen etoa dzi. Ndò Paulus avè ndèm ai wa, angakaman ai emen, ² nyè na: A nkukuma Agripa, e mam mësè ya Yuden basòman ma ma, mayen na mëbèlè mvòm na a mis moe ngò mazu kaman ai mamen, ³ adañ adañ a mbol wayèm mètum më Yuden mësè, ai mëdzo maban, ndò makogèlan ai wa na oban nnèm, ovogolo ma. ⁴ Yuden bësè bayèm enyiñ dzama, atarigi mëtoa mòngò, mbol mënganyiñ a tarigi a mëtari a ayòn dama a Yerusalem, ⁵ bazuzu ya bayèm ma, ngè badiñ bòlò na mënganyiñ anè man Farisea, akyaè ya e ngam yadañ alèd a nyèbè waan enè. ⁶ Ndò etoa dzi, etòm afidi e ngaga Zamba angakag bétara endzò mètèlè ai dzò a dzòs dzi, ⁷ e ngaga ya mënda më bod awom ai mëbè man masye Zamba ai evag esè, ai alu ai amos, mëfidigi na mayi dzò bi, asu afidi te ndò Yuden basòman ma, a nkukuma. ⁸ Asu dze miayen aye na Zamba avèlè mimbim? ⁹ Mfag wama mamen, mëngabè mëyènè na mayean luman ai dzoe Yesus man Nazaret, ¹⁰ ndò fè mëngabò nala a Yerusalem, mëngafudi abui mimfufub a mbog ai e ngul bëfada bënen bëngavè ma. Mëbaa kiñ dzama, ngè bëngabè na bawoe bò. ¹¹ A mënda-bikoan mësè, mëndégèlè bò, mëbii bò a ngul na bëmgbali Zamba abui, mëngavini bò nnèm abui, makè matsidan bò akui eza bëtisòn. ¹² A mëbò esye te, ndò makè a Damaskus ai ngul, ai kalara bëfada bënen. ¹³ Ai zaña mos na, a nkukuma, a zen a yob, mëngayen mfyè nlo-dzobo osòdòg a yob, ndò wakuban ma a nyòl, tò fè e bod bëngabè ai ma esamba. ¹⁴ Ndò bia bësè bingaku a si, mëngawog kiñ engakad ma a nkòbò ebrea na: A Saulus, a Saulus, a dze waluman ai ma? Anè wa aye na obimi ntum. ¹⁵ Ndò madzo na: Wa za, a Nti? Nti nyè na: Mamen mènè e Yesus waluman ai nyè. ¹⁶ Ndò hm, tébégè, oyèm mëkol a si. Mayene wa etòm ya na matòb wa, na obò etuga ai mbòlòd e mam wayen ai e ma mayi wa lèdè, ¹⁷ mayi wa kode a mò më nnam ai a mò e bëhaiden ya malom wa abè bò, ¹⁸ na mëyaè bò mis, na békodo a dibi, bédugan a mfyè, békodo a ngul Satan, bédugan abè Zamba, na bëbi evaa-minsèm ai ngab

elig ai e bod bëfububan ai nyèbè bayèbè ma. ¹⁹ Nala hm, a nkukuma Agripa, mandzèki bò e dzam mëngayen a yob di mèlò, ²⁰ dzam da, ndò mëngatari bende e ba ya Damaskus ai e ba ya Yerusalem, nkòn nnam osè ya Yuda ai bëhaiden, mëbende bò na bëvènan, bëdugan abè Zamba, na bëbò e mam makyèbè ai avènan. ²¹ Asu te ndò Yuden bëngabi ma mëtoa a tempel, bëngadzèn na bawoe ma. ²² Maabi nkèan ya abè Zamba akui amos ya ana, mëngakòbò tò ai bòngò, tò bënyia-bodo, mètèbè, tè kòbò dzom efè sè na e dzi bëprofèt ai Moses bëngadzo na yayi bòban, ²³ na Kristus ayea bèlè mintye, abò fè e mod osu akui a sòn bëkon, ayedan nnam ai bëhaiden mfyè. ²⁴ Eyòn angamana kaman ai emen a e mam ma, ndò Festus adzo a yob ete na: Ongasòg ya, a Paulus! Abui nyèman kalara doe labò na osòg. ²⁵ Paulus nyè na: Masòg ki, a ndindiñ Festus, makad hè bibug bi bëbèla ya binè ete. ²⁶ Nkukuma emen malèè e mam ma a fili ete ayèm. Makaan ki na dzom ziñ ya e mam mëkad nyè enè nyè nkènga, amu andzèki bòban a asoe. ²⁷ A nkukuma Agripa, yè wayèbè bëprofet? Mayèm na wayèbè. ²⁸ Agripa nyè ai Paulus na: Dze yè ongayi ya ki ma bò Kristen hè abim etun abog di? ²⁹ Paulus nyè na: Mènè fè dzam kogèlan ai Zamba na, tò a kòm tò a etun abog, sè ki hè wa, dzam da e bod bësè bavogolo ma ana bëbò fò fè anè mènè, sésala hè e mèsuñ ma. ³⁰ Ndò nkukuma angatèbè ai ngòmèna ai Berenis ai e bod bësè bëngabè bëtoa ai bò, ³¹ ndò bakè a esòg, bëngafèdan bò bò na: E mod nyò andzèki bò e dzom yayaan ai awu ngè mimbog. ³² Agripa nyè ai Festus na: Ohè bë dzam suu e mod nyò ngè abò tè kè ai adzo abè Kaizer.

27 Mbol bëngatsig na biayean kè a Italien a mal, ndò bavè Paulus ai mimbog mifè hala a mò më ndzoe ntèd bëzimbi, dzoe na Yulius, mod ya nkan bëzimbi Agustus. ² Ndò bingabed a mal ya Adramita, etèlè na yakè a nkòn nnam Azia. Bingatye ha, Aristarkus, man Masedonia ya Tesalonika atoa ai bia esamba. ³ Amos otsaag hala, ndò biakui a Sidon. Mbol Yulius abèlan ai Paulus mbèñ, ndò avè nyè ngul na akè a bëmvoe boe, bëbèlan ai nyè mbèñ. ⁴ Ndò biakodo hala, bikèlè a Siprus, mbol evundu engabè ezaag bia osu; ⁵ Adaña bingadañ e mañ mènè a zañ Silisia ai Pamfilia, ndò biazu kui a Mira ya Lisias. ⁶ Mbol ndzoe ntèd bëzimbi angayen mal më Alesandria ete mëkèlè a Italien, ndò abede bia ete. ⁷ Mèlu mèlu, biwulugu otètèg, ndò biakui a Kinidus ai abui mindzug ete; ndò mbol evundu esòò bia osu, tè bia dzoge na bikè ai dulu osu, ndò biayèm zen a Kreta, mfag ya Salmon, ⁸ bisò lod babi ete ai abui mindzug, ndò biakè hom ziñ abaloe na Abèñ aboñ, babi ai dzal Lazaias. ⁹ Mbol abog angamana lod abui, hala dulu mañan toa ya fè mèsis abui, hala fè abog amos mèlunga alod ya, ndò Paulus alèb ¹⁰ bò na: A bod, mayen na e dulu mañ di layi sò ai bia

ndzug, layi fê bia dzèè, sê ki hê asu mimbëgë ai mal, dzam da tò ben asu enyiñ dzaan. ¹¹ Ndò ndzoe ntèd bëzimbi angadañ vogolo e dzam ndzoe mal ai e mod angabë ai mal bëkada nyè, alodo anë e mam Paulus adzoo. ¹² Mbol aboñ te angabë ki mbën a abog oyon, ndò abui bod angadzo na bëtye ai mal hom te, bëdzën na bëkui a Fenis, aboñ ya Kreta, lëtyege a nnam nkyè akui a nnam akoe, bëbombo ete a abog oyon. ¹³ Abò man evundu angabò, bëngadzo na bëyen ya mvòm, ndò batsag titima, bëngakë babi a Kreta, ¹⁴ eban të kog, mod evundu ya baloe na «Mod ya akoe» asò hm tyè. ¹⁵ Ndò mal mëngavom ai evundu; mbol hm bingabë ki dzam kè ai dulu akyàè ya biyii, ndò fò biadzoge na bivom. ¹⁶ Ndò biazu lod babi a man elon ya bëloege na Kauda, biyënë ndzug na biatele mal. ¹⁷ Ndò të bëngatele mal nala, bëngadzën na batindi mò. Mbol hm bëmbarëga na bëzaa vom a Sirta, ndò basuu tan a si, bëngavom. ¹⁸ E kidi lende ya hala, mbol evundu edudugu bia eyëgan, bëngawoa mimbëgë a mañ. ¹⁹ Amos lala, bëngawoa byem bi mal a mañ ai mò ma-ban mëben. ²⁰ Mëlu mëlu, tò vian, tò atitie tégè fyè, hê mod nkulu ñnyè avuñu, e man afidi ya na biayi kodeban angadzañ. ²¹ Mod zie ambëlë bia, ndò Paulus atëbë bò a zañ, nyè na: A bod, mihë yean ma vogolo na të miatyè a Kreta, ngè bisaala të ndzug hi ai ndzèan hi. ²² Ndò hm, etoa dzi, malëb mina na mibò azombo, amu tò mod ziñ ayi ki dzèè enyiñ dzie, hê mal mmò mayi ndaman. ²³ Amu englès Zamba ya masye ayene ma alu ya ana di ²⁴ nyè na: Të wambara, a Paulus, wayean tëbë Kaizer osu. Yënë sik, Zamba avè wa e bod bësè bënë a dulu ai wa. ²⁵ Asu te hm, boan azombo, a bod. Amu mayëbë Zamba na layi bòban e kan bëhë kad ma. ²⁶ Biayean kè kui a elon ziñ. ²⁷ Mbol alu awom ai nyiina angakui, bivomo a Adria, ai zaña lu, bëdudu bë mal bëngawodan na bikui ya a nkot si. ²⁸ Ndò bavëg, bëyënë ñnyie edòg dzam bò mera ebè. ²⁹ Mbol hm bëmbarëga na bëzaa wundi akòg, ndò basuu wun enyiñ a mëndim, bëngakogëlan na kidi elëndë. ³⁰ Mbol bëdudu bë mal bëdzënë na batub, ndò bamana woa ban mal a mëndim a si, bò na aya batoan woa wun a mañ, ³¹ ndò Paulus adzo ai ndzoe ntèd bëzimbi na: Ngè e bod ba bandzëki tòbò a mal, miasëki dzam kodeban. ³² Ndò bëzimbi bëngatsig minkòl ya mal, bëbò na mal mësigi. ³³ A kidi ekëlë lëndë ha, ndò Paulus angabò na bod bësè bëdi, nyè na: Amos awom ai nyiina hi mitoa, miyanga, të di tò dzom. ³⁴ Ndò makogëlan ai mina na midi bidi. Amu nala onë asu enyiñ dzan. Amu esil mod mbòg ziñ ya abë mina yayi ki nyè dzañ a nlo. ³⁵ Ndò akòbò nala, anònd mbanëla, avèë Zamba ngañ a mis më bod bësè, abëgë, akaè na adi. ³⁶ Bò bësè bëmbëlë ngul, bò fê bëngadi bidi. ³⁷ Bingabë a mal ha, bod bësè mintèd mibè ai mëwom zamgbal ai bësaman. ³⁸ Eyòñ bëngadzie bidi, ndò babò na mal mëbò oveves, bëngawoa oles a man. ³⁹ A kidi

engalëndë, të yëm nnam bëngabë, ndò të bayen kindig ebëlë nsëlëg e hom bod bawòbò, bëngabui fëg na bakë sëlë mal ete. ⁴⁰ Ndò bëngasuli wun a kindig mañ, bëtii minkòl, ndò otan waandami; ndò evundu engatindi bò a nselëg. ⁴¹ Mbol mal mëzaa diban a kindig ai mañ mimfag mibè, ndò nlo mal wafòòbò a si, mfag ya mvus omana sègëlan ai minkumdu mi mañ. ⁴² Bëzimbi bëmana yili na bawoe mimbog, asu yè na mod aza tubu ai mëdzòg. ⁴³ Mbol ndzoe ntèd bëzimbi ayii na akë kui ai Paulus mvoè, ndò akaman ai bò adzo te, ndò abende e ba bëyëmè dzòg na mbò bëtari suman a mëndim, bëkë kui a kindig, ⁴⁴ e ba bëvòg ki, e ba a bitun mëbam, e ba ki a byem biziñ ya mal. Nala ngò bësè bëngakë të ai nsël a nyòl a kindig.

28 Eyòñ bikodeban ya nala, ndò biazu yëm na elon te enë dzoe na Malta. ² Bëlòbò-lòbò bënëndò fò bia eyëgan mbën, amu bëngakoman ndoan, bësoan fê ai bia bësè mbol mvën engatye a yob, ai asu ahëb. ³ Ndò Paulus angakë awolo bitun bi ndzaag a si, angafudi a ndoan; ndò akpè laham ete etòm ndugudu, atimbi nyè a wò. ⁴ Mbol e bëlòbò-lòbò ba bëngayen na akpè landën nyè a wò, bëngakòbò a bò bò ha na: E mod nyò ayeañ bò ñwoe-bod. Akodeban ya a mañ a li, zamba sosoo të dzoge na anyiñ. ⁵ Ndò të nyè angasamëza akpè a ndoan, të dzugi dzom ziñ, ⁶ bò bëngayanga na ayi mana vus hala, adiban a si etye etye, hê mbim. Mbol bëyanga nala kòm, bò tégè yen anë dzom yafòlan nyè a nyòl, bëngatsog mbol mfë, bò na anë zamba. ⁷ Babi ya hala, ntomba osu ya elon, dzoe na Puplius, angabë abëlë mod dzal. Ndò angasoan ai bia mëlu mëlè, abëlan ai bia anë bëmvoe boe. ⁸ Ndò hm labò ha na, fiba ai ntui bimbëlë esya Puplius ha, amboo a si, ndò Paulus akë abë nyè, ndò akogëlan, abede nyè mò, ndò abò nyè mvoè. ⁹ E dzam di angayi bò nala, e bod bëvòg ya elon a bëkòndò bëngazu, bësyeban, ¹⁰ bëngabëlan ai bia ai abui olugu; a bityege ha, bëvëë bia e byem biyañan ai biè. ¹¹ A mvus ngòn elè, ndò biabed a mal ya Alesandria; mal mëte mëngabë mëyanga a elon hala na oyon olod, obëgë otil na Dioskuri. ¹² Ndò bingakui a Sirakuza, bibombo hala mëlu mëlè, ¹³ bitye hala, bikui a Redzio; A mvus alu da, ndò evundu-nkyè yavundu hala, amos bèè, bikëlë a Pozuoli; ¹⁴ ndò biayen babëdzañ hala, bëbanda bia na bitòbò ai bò mëlu zamgbal. Na, ndò bingakui a Roma. ¹⁵ Babëdzañ ya we bëngayi wog adzo daan, ndò bazu toban ai bia a angara Appius ai a mënda bëyën mëlè. Paulus angayi bò yen, ndò akañ Zamba, amana tome nyòl. ¹⁶ Eyòñ binganyian a Roma, ndò bëngavë Paulus ngul na atòbò nyè etam ai e man bëzimbi anòniñ nyè. ¹⁷ A mvus mëlu zamgbal, ndò angatogan bëtëbë bë osu bë Yuden. Eyòñ bëngamana sò, nyè ai bò na: A babëdzan, mandzëki bò dzom ziñ a yabëan mvende ngè mëtum bëtara, tò anë bëngakalan ma mëtoa mfañ a n ngadag a mò bë Roma a

Yerusalem. ¹⁸ Bò békè basili ma minsili, bēngayi ma suu mbol nguma etòm wayean ai awu ongabè ki ma a nyòl. ¹⁹ Mbol hm Yuden bēngafèd adzo te, mēntoa a enyòdi na makè ai adzo abè Kaizer; nala watyan ki na mēbèlè e dzam masòman ayòñ dama ete. ²⁰ Asu etòm te ndò masili na mayen mina, mēlèè fè mina adzo te, amu etòm afidi Israel endzò mēbégè e mēsuñ ma.

²¹ Bò ai nyè na: Mfag waan, tò kalara ziñ a bēbégè wa, biandzèki bi, asòò a Yudea; Tò mbòg ziñ ya a babèdzañan dzèki bia sòn lèè ngè akad abe dzom ziñ atyan ai wa. ²² Ndò hm biayi na biwog mfag woe mbol watsog, amu biayèm na bod bafèdan ai mkpamañ ekoan hi hom osè. ²³ Ndò bēngayili nguma amos, bēsòò abui a nda dzie, angatimi bò, abòòlò edzoe Zamba, ayini bò mam mē Yesus, atarigi a mvende Moses ai bēprofèt, akèè lè kidi, akèlè kui ngongogèle. ²⁴ Bèvòg bēyèbè fò

e mam adzoo ma, e ba bèvòg tè yèbè. ²⁵ Bēngatsaman hm nala kiñ kiñ, ndò Paulus akòbò ebug dzia, na, Mfufub Nsim akòbò fò mbèn ai bètara a anyu profèt Isaias na: ²⁶ Kèlèg abè e bod ba, okòbò na: Miayi fò wog ai mēlò, dzam da tè toan wog, Miyènè ai mis, dzam da tè yen. ²⁷ Amu nnèm ayòñ di omana ya bò alèd, ndò fè batoan ki fè wog ai mēlò, bēmana fè budi mis. Asu yè na tè bayen ai mis, tè bawog ai mēlò, bò tè soñ ai nnèm na bèvèhan, mēsye bò. ²⁸ Yèman hm na akode Zamba di alomèban ya bēhaiden. Bò bayi wog. ²⁹ Akòbò angakòbò nala, ndò Yuden bēngatye ai dulu na badugan, bèlañèdan bò a bò. ³⁰ Angatòbò nala minguma mimbu mibè, asye mòni woe, asoan ai e bod bēsè békèlè nyè yen, ³¹ ayedan edzoe Zamba, ayègèlè mam mē Nti Yesus Kristus ai fim esè, tègè ai e mod akaman ai nyè na abè dò bò.

ROMA

1 Ma, Paulus, olò Yesus Kristus, mèloeban na mèbò man apostel, mètòbèban asu mbèmbè foe Zamba, ² ya bëprofèt boe bêngakag osusua a mimfufub mintilan, ³ atyan ai mòn woe ya angabyali a nda-bod David mfag ya minson, ⁴ bëtele nyè na anè mòn Zamba ai ngul mfag ya Mfufub Nsisim, atarigi a akui-lè sòn bëwu, Yesus Kristus Nti waan; ⁵ Abè nyè ngò binganòn ntotomamaa ai esye apostel asu yè na, a dzoe die, biyègèlè abò mèwog a ñyèbè a zañ bëhaiden bèsè. ⁶ A zañ bëhaiden bëte, Yesus Kristus nyè angaloe fè mina, ⁷ e mina bèsè ya minè a Roma, mindindiñ mi Zamba, a minè nloean a etye mimfufub, ntotomamaa ai e mvoè ya biasò abè Zamba esya waan, ai abè Nti Yesus Kristus bibòòg ai mina. ⁸ E di osu, mavè Zamba ngañ a dzoe Yesus Kristus asu mina bèsè, amu bataman ñyèbè waan a si esè. ⁹ Amu e Zamba ya masye a nsisim wama ai mbèmbè foe anè ma mfañ mbòlòlò na matsog mina tègè ku sòm, ¹⁰ mèsiligi nyè kòm esè a ngogèlan dzama ngè anè tè dzam yenan ana na, a ñyian woe, mèsò ki tè abè mina! ¹¹ Amu mayi du na mayen mina, asu yè na mèvè mina efaè nsisim asu yè na miwon, ¹² nala watyan na ma mèbi fè awonòn abè mina asu ñyèbè ya mèbèlè fufulu ai mina. ¹³ Mayi ki na miyègan dò, a babèdzañ, na mêngahan hala na mazu abè mina, ndò azaag kui ana, tègè ai zen; asu yè na mèbi fè mfi abè mina anè mayen wò a e bëhaiden bëvòg. ¹⁴ Mèbèlè ekola ai bë Grek, ai bèlòbò-lòbò, ai mimfèfèg, ai mèkut, ¹⁵ asu te, mfag wama, mayag na, tò mina ya Roma fè, mèzu mina kad mbèmbè foe. ¹⁶ Amu mawog ki osòn asu mbèmbè foe, amu anè ngul Zamba asu akode e mod osè ayèbè, atarigi ai man Yuden, a mvus hala, man Grek. ¹⁷ Amu afu-nnèm sosoo Zamba lakulan ete, lètarigi a ñyèbè, lèkèlè mana a ñyèbè, akyaè ya anè ntilan na: Enyiñ yasò sosoo mod a ñyèbè. ¹⁸ Amu olun Zamba, osòòg a yob, wakulan ebyandi esè ai abe-nnèm e bod bafèd bèbèla zen ai abe-nnèm a nyòl, ¹⁹ asu te e dzom mod onè yèm abè Zamba yayene abè bò, amu Zamba angalèdè bò dzò. ²⁰ Amu, e byem ya basèki dzam yen abè nyè, atarigi a akomo-lè si-ndon, bènè biè dzam yen a bikokoma, anè ngul kole dzie ai azamba die, antoa hm na, mod abèlè ki bidzuga, ²¹ amu yè na, bëyèmè tè Zamba, ndò bandzèki nyè lugu ngè avè nyè ngañ anè Zamba; Ndò hm bênganyaban fò a afan ai minlanèdan miaban, akut nnèm daban lènada a dibi. ²² Bètsogo na bènè

mimfèfèg, ndè bènè mèkut, ²³ ndò bêngafòlan duma Zamba kole ai bihègèlè bi mod ndon dzom, ai ebi bi anòn, ai tsit mèkul, ai e nyi yawòn a si. ²⁴ Asu te ndò Zamba angadzoge bò ai bëbe miñyian a minnèm miaban na bëku a enyiñ mvit, bèsama nyòl dzaban ete. ²⁵ Ndò bêngafòlan bèbèla ya abè Zamba ai mèdugan, bêngalugu, bësyè fè bikokoma, bèdzoge nkomo. Olugu ai nyè a bisèb bisèb. Amen. ²⁶ Asu te ndò Zamba angadzoge bò na bëku a bëbe miñyian, amu, bininga baban bëligi bëlan ai fam anè wayean, bêngabò akyaè etam, ²⁷ dzam dèda fè, fam edzoge mbol bayean bëlan ai bininga a enòn, eyè bêngadig ai ngoñ hè na babèlan ai bò bò, fam ai fam, bêngabò mam mè osama; bò bëben bêngabi maan ya bivus bite. ²⁸ Mbol bandzèki yi na bayèm Zamba, ndò Zamba nyè angadzoge bò a nsisim ndim waban, bêngabò e mam mayean ki. ²⁹ Bènè ndziean ai abe-nnèm asè, ndòg, mètom; bènè ndzalan ai mèkomèga, ewoe bod, zuña, mèdugan, mvol, minsòs, ³⁰ andondòn, bësiñi Zamba, ebyandi, mèbun, enguñ, fèg ya abò abe, bòn mèlò, ³¹ tègè ai fèg, tègè ai bèbèla, tègè ai nnèm, ngèt. ³² Bèfyañan yèm ntol Zamba na e bod babò e mam ma bakyèbè ai awu, tò hm nala, bò bëben bèbòò mò, bëtaman fè e ba babò mò.

2 Asu te, a e mod watsig ntol, wasèki ai bidzuga. Amu eyòn watsig e mod mbòg ntol, wakpèè wamen a adzo, amu e wamen watsig ntol, wabò fè mam mète. ² Biayèm na Zamba atsig e bod babò e kan mam nyi ntol a bèbèla. ³ A e mod watsig e bod babò e mam ma ntol, wamen obò fè mò, dze yè watsog na wayi tub ntol Zamba nga? ⁴ Yè mbol ki wabyandi abui abè-nnèm die, ai fin dzie, ai mvam dzie, wa tègè yèm na abèn-nnèm Zamba lakè ai wa a avènan enyiñ? ⁵ Etòm alèd-nnèm doe ai mèlò ya nnèm woe endzò wakoman wamen olun a nyòl asu amos olun ai amos ya sosoo ntol Zamba ayi kulan, ⁶ ayi vè mod osè anè mimboan mie minè. ⁷ E ba bandzèki ku sòm, bësyè mbèn, bèdzèhè hè duma, ai olugu, ai enyiñ kole, mbò ayi vè enyiñ kòm, ⁸ e ba ki badzèhè hè mfi waban, bëbyandigi bèbèla, bènada a mbè-nnèm, mbò ayi vè olun ai ayòg. ⁹ Mindzug ai mèsis binè e mod osè abò abe a nyòl, osusua abè man Yuden, akalan ai man Grek. ¹⁰ Duma, ai olugu, ai mvoè bia bitoa ai e mod osè abò mbèn, atarigi ai man Yuden, akalan ai man Grek. ¹¹ Amu Zamba asèki timi. ¹² E ba bèsè bêngasèm, tè yèm mvende, bò

bayi fë dzañ të yëm mvende. E ba ki bēngasēm a mvende, bayi bō tsiḡ ntol a mvende. ¹³ Amu yē na, sē ki e bod bavogolo mvende mbō bēnē sosoo a mis mē Zamba, hē e bod banyie mvende mbō bēbēlē mēkyēbē. ¹⁴ Amu yē na, eyōn e bēhaiden ya babēlē ki mvende babō mam mē mvende hē mbol nnēm walēdē bō, tō anē babēlē ki mvende, bō bēben bēnē mvende dzaban. ¹⁵ Bod bēte balēdē bia na e dzom mvende yabende enē bō ntilan a nnēm, amu sosoo waban abōdōlō bō, minlanēdan miaban a zañ bō bō misōman bō ngē ki na mikaman ai bō, ¹⁶ amos ya Zamba ayi tsiḡ ntol e mam mē bod ya mēsōlō ai mbēmbē foe wama abē Yesus Kristus. ¹⁷ Ngē wadzo hm na onē man Yuden, ofidigi mvende, obō fē enguñ ai Zamba, ¹⁸ ndō wayēm nyian Zamba, oyēmē fē e dzom yadañ mbēñ, mbol bēngayēgēlē wa a mvende, ¹⁹ ngē wayēm mbēñ mbēñ na onē nlēdē-zen asu mindindim, otoa mfyē asu e ba bēnē a dibi, ²⁰ otoa nyēgēlē e ba bēnē mēkut, nyēgēlē ban bōngō, hē etōm yē na mvende dzoe yavē wa ayēmē-lē fēg ai bēbēla! ²¹ A e mod wayēgēlē e mod mbōg, nga wayēgēlē fē wamen? A e mod wabende na të badzib, dze yē wamen wadzib? ²² A e mod wadzo na të babō bisog, dze yē wamen wabō bisog? A e mod wawog bivēgēlē bēzamba abe, dze yē wasa byem a bētempel? ²³ A e mod wabō enguñ a mvende, wabyandi hm Zamba eyōn wadañ mvende! ²⁴ Amu anē ntilan na: Mina miabō na bēmgballi dzoe Zamba a zañ bēhaiden. ²⁵ Amu akēle lēnē ai mfi ngē wabaala mvende. Dzam da, ngē wadzala ki mvende, akēle doe antoa esosōli. ²⁶ Ngē e mod asēki nkēlan abaala mam mē mvende, nga nala watele nyē a etye akele? ²⁷ Ndō hm e mod asēki nkēlan a nyōl, hē da abaala të mvende, atsiḡ wa ntol, e wa ya obēlē ntilan mvende ai nkēlan, odaña mvende. ²⁸ Amu man Yuden asēki hē e dzom yayene a mis, ndō fē akēle lasēki e dzi yayene a nyōl, ²⁹ dzam da man Yuden anē e dzi esōlō, ndō fē nkēlan ya nnēm onē a nsisim, sē ki a e mvende enē ntilan; Olugu woe asō ki a bod, asō abē Zamba.

3 Eyē hm Zamba Yuden adañ lod e bod bēvōg ve? Ndō ki akēle anē mfi dze? ² Alodo hm fō bō abui mimfag misē. Amu, e di osu, mbō Zamba angavē bibug bie. ³ Ndō hm ki, dze, yē ngē bod bēziñ bandzēki bō mēwog, yē mēlō maban masole mgba Zamba? ⁴ Tègē ai dzom ziñ nala! Zamba nyē anē bēbēla, mod osē atoa mvol, akyaē anē ntilan na: Asu yē na bēmēm na onē sosoo a bibug bie, okyēbē fē eyōn batsiḡ wa ntol. ⁵ Ngē abe-nnēm daan lalēdē afu-nnēm Zamba a ngēēñ, bidzo hm ya? Yē Zamba anē mbē-nnēm eyōn olun woe wadzimbi bia? (Makōbō hm fō a nkoñ mod). ⁶ Tègē ai dzom! Ngē tègē ai nala, eyē Zamba anē dzam tsiḡ si-ndon ntol ya? ⁷ Ndō hm ki, ngē bēbēla Zamba awum a mfugu wama a job, antoa duma die, asu dze hm badugan ma tsiḡ ntol anē nsemē minsēm? ⁸ Ndō hm, yē e kan bod bēziñ bamgbali bia enē ete, bō na bi-

adzo na: 'Mboan abe, asu yē na mbēñ ozu?' E bala bēte bēmbēlē ya sosoo endēgēlē. ⁹ Dze hm? Yē bia biadañ mimfah? Tègē hm fō a! Amu mētsiḡ ya na tō Yuden, tō Grek, bēsē bēnē a edzoe nsēm, ¹⁰ e kan enē ntilan na: Tō mod ziñ asēki sosoo, ¹¹ mod ziñ awog ki Zamba, tō mod ziñ adzēñ ki Zamba. ¹² Bēsē bēnē ndiman zen, bēsē bētoa ewuwu-ntug, tègē ai e mod abō mbēñ, tègē ai tō mbōg. ¹³ Engōn dzaban enē e sōn eyoo, badug bod ai oyēm waban, nsu akpē onē bō a biyē bi anyu. ¹⁴ Anyu daban anē a tuud ai bikag, ai ngēb, ¹⁵ mēkol mēvolo bō na bakē soe mēki; ¹⁶ a mēzen maban, hē bikudi ai zoe, ¹⁷ ndō bayēm ki zen mvoē. ¹⁸ A mis maban, tègē ai wōñ Zamba. ¹⁹ Biayēm na, e mam ya mvende yadzo mabēbē e bod bēnē a edzoe mvende, asu yē na anyu asē afēdēban, si-ndon esē engayalan nkat abē Zamba. ²⁰ Asu te mod ziñ akyēbē ki ai afu-nnēm a mis mē Zamba ai mimboan ya mvende, amu yē na biayēm nsēm hē a zañ mvende. ²¹ Dzam da, afu-nnēm sosoo Zamba angakulan tègē ai mvende; mvende eben ai bēprofēt bamēm nala; ²² Afu-nnēm sosoo Zamba layenēban asu bēyēbē ai nyēbē bayēbē Yesus Kristus. Amu dzom ziñ yatsende ki hala, ²³ bod bēsē bēngasēm, ndō badzēman ai duma Zamba, ²⁴ ndō hm bakyēbē a nkat a zēzē ai maa woe ya ayenēban a akode lēngasō abē Yesus Kristus. ²⁵ Zamba angatele nyē na anē mētunēña ai nyēbē ya mēki moe asu yē na abō mbōdōlan afu-nnēm sosoo die, mbol adzu minsēm ya okoba, ²⁶ ai odzibi Zamba. Asu mbōdōlan afu-nnēm sosoo die abog binē di, na anē sosoo ndō fē abō na e mod ayēbē Yesus akyēbē a nkat. ²⁷ Enguñ yasō hm fē ve? Yayean ki bō! Asu mvende fe hm ki? Yē asu mimboan? Tègē hm fō! Hē asu mvende nyēbē! ²⁸ Amu matsog na mod akyēbē a nkat ai nyēbē, tègē yañan ai mimboan mi mvende. ²⁹ Ndō hm, yē Zamba anē hē Zamba Yuden nga? Asē fē Zamba bēhaiden a? Owe, anē fē Zamba bēhaiden, ³⁰ amu Zamba anē mbōg. Nnyē ayi bō na Yuden bēkyēbē a nkat etōm nyēbē waban, abō fē na bēhaiden bēkyēbē a nkat hē ai nyēbē. ³¹ Yē biasole hm mvende ai nyēbē? Tègē ai dzom! Biawone wone mvende.

4 Biazu hm dzo na tara waan Abraham, a etye nyōl, angabi dze? ² Amu, ngē Abraham angakyēbē a nkat hē a zañ mimboan mie, abēlē e dzom abō enguñ ete, dzam da sē ki a mis mē Zamba. ³ Amu ntilan wadzo ya? Abraham angayēbē Zamba, ndō bēngalañ nyē dō na akyēbē a nkat. ⁴ Bayaan ki ai mbō-esye maan asu abēñ-nnēm, maan mēnē ekola. ⁵ Asu e mod andzēki sye, ayēbēgē e mod abō na mbē mod akyēbē a nkat, nyēbē woe walañēban nyē na akyēbē a nkat. ⁶ Akyaē ya David akam e mod ya Zamba angabō na akyēbē a nkat tègē yañan ai mimboan, na mod te anē mvōm na: ⁷ Bēnē mvōm, e ba ya minsēm miaban miadzuban, ai e ba ya minsēm miaban miabudiban;

⁸ Sombòg mvòm, e mod Nti alań ki nsèm woe a tań. ⁹ Yè ebug mvòm dzi yatyan ai Yuden, yè yatyan ai bēhaiden? Amu biadzo na: Bēngalań Abraham na nyēbē woe wakyēbē nyè a nkat. ¹⁰ Eyè angalańēban ya? Yè hala akēlēban ya, yè hala abē ki kēlēban? Sē hm ki a akēle, dzam da a esosòli. ¹¹ Ndò hm anganòń ndēm akēle anē tiga mēkyēbē ai nyēbē osusua akēle, asu yè na nyè abò esya e ba bēsē bayēbē, bētoa tegē ai nkēlan, asu yè na nala olańēban fē bō na bakyēbē, ¹² abò hē esya akēle asu e ba bafidi ki hē akēle daban, dzam da a bawulu a zen nyēbē ya esya waan Abraham angawulu hala abē ki kelēban. ¹³ Amu Abraham ngē ki mvòń dzie bandzēki bi ngaga ai mvende, na si-ndon yayi nyè bō ngab-elig, ngaga te engasò a mēkyēbē ya mvende. ¹⁴ Amu ngē e bod badzala mvende mbò bēnē ai elig, nyēbē ontoa zēzē, ngaga esole. ¹⁵ Mvende dzò yazu hm ai olun. Ngē mvende ebò mò mò hom ziń, mod ziń tēgē dzò dań. ¹⁶ Asu te hm elig yasò a nyēbē, asu yè na ezu a maa, asu yè na ngaga ewoge ai mvòń dzie esē, sē hm ki hē ai e ba ya mvende; dzam da ewoge fò fē ai e ba ya nyēbē Abraham, ya anē esya waan bia bēsē, ¹⁷ akyāè anē ntilan na: Mēngatele wa esya abui mēyòń, a mis mē e Zamba angayēbē, a avē bēwu enyiń, abò na e dzom yasēki ebò. ¹⁸ Nyè angayēbē, abēlē afidi tò e hom wayean ki fē fidi, na ayi bō esya abui mēyòń, mbol bēngadzo na: Na ngò mvòń dzoe yayi bō. ¹⁹ Andzēki tigibi a nyēbē, ayēmē tē fē na hala nyòl dzie emana ya wu, atoa dzam bō bisēb ntēd, ayēmē fē na esog Sara emana ya wu. ²⁰ Ayēnē tē ngaga Zamba, ndò andzēki bō bisoo, dzam da, angamana won a nyēbē, avaa Zamba duma, ²¹ ayēmē mbēń mbēń na anē fē dzam bō e dzi angakag. ²² Asu te hm bēngalań nyè dò na akyēbē a nkat. ²³ Adzo te landzēki tilban hē asu die etam na bēngalań nyè dò, ²⁴ dzam da asu daan fē amu bayi fē bia lań nala, e bia ya biayēbē e nyò angakuli Yesus, Nti waan, a bēkon, ²⁵ Yesus te angakabēban asu minsēm mian, ahēlēban asu mēkyēbē man.

5 Ngē biakyēbē a nkat etòm nyēbē, bibēlē mvoè ai Zamba a zań Nti waan Yesus Kristus; ² A zań dzie ngò fē binē dzam nyian a e maa binada ete nyi, bingabò enguń a afidi duma Zamba. ³ Sē hm ki hē nala: Biabò fē enguń a mindzug, biyēmē na mindzug miabye fin, ⁴ fin ebye azombo, azombo abye afidi. ⁵ Afidi dò lakub ki mod osama, amu ediń Zamba enē bia nkuban a minnēm ai Mfufub Nsirim bēngavē bia. ⁶ Amu, hala te bia bingēnē ntēgan, eyòń abog angakui, ndò Kristus angawu asu bēbe. ⁷ Amu anē hm man aye na mod awu asu sosoo mod. Mod anē hm tē dzam nyēbē na awu asu mbēmbē mod. ⁸ Ndò hm Zamba angalēdē ediń a diń bia na, bia bitoa bēsēm minsēm, ndò Kristus angawu asu daan. ⁹ Abadan afēdan na, bikyēbē a nkat ai mēki moe, ayi bia kode a olun woe. ¹⁰ Ngē eyòń bingabē minziń mie, bingalad ai Zamba a awu

mòn woe, ngamēna ai eyòń bilad ya dzi. Biayi kodeban a enyiń dzie. ¹¹ Sē hm ki hē nala, dzam da, biayi bō enguń a bē Zamba ai Nti waan Yesus Kristus a angavē bia elad. ¹² Asu te, akyāè ya nsēm onganyian a si-ndon a zań mod mbòg, awu dò anyian ai nsēm, nala ngò hm fē awu angayaman a bod bēsē nala, mbol bēsē bēngasēm. ¹³ Amu hala mvende yabē ki sò, nsēm ontoa ya a si-ndon, dzam da nsēm walańēban ki ngē mvende esēki, ¹⁴ ndò awu angadzo atarigi abē Adam, azaag kui abē Moses; angadzo tò e ba bandzēki sēm akyāè ya Adam angasēm. Nnyè hm anē ndēm e nyò angabē na azu. ¹⁵ Dzam da, sē ki mbol nsēm, ngò fē efaè-akab. Amu, ngē abui bod bēngawu etòm nsēm mod mbòg, kē maa Zamba ai efaè ya maa mod mbòg, Yesus Kristus, bingabui abē abui bod! ¹⁶ Efaè yasēki anē nsēm mod mbòg. Amu ntol batsig a nsēm mod mbòg onē mēku, efaè-akab yabò na mod okyēbē a nkat tò ai abui minsēm. ¹⁷ Amu, ngē awu angadzo etòm nsēm mod mbòg, e ba banòń ndzalan maa ai efaè afu-nnēm sosoo bayi dzoe a enyiń a zań mod mbòg, Yesus Kristus fog fe? ¹⁸ Ndò hm, mbol ya etòm nsēm mod mbòg engasò ai mēku asu bod bēsē, nala ngò fē etòm mēkyēbē mē mod mbòg engasò ai mēkyēbē ya enyiń asu bod bēsē. ¹⁹ Amu yè na, akyāè ya abui bod bēngavēńan bēsēm etòm mēlò mē mod mbòg, nala ngò fē abui bod bayi bi mēkyēbē etòm mēwog mē mod mbòg. ²⁰ Mvende engasò asu yè na nsēm obui. E hom ki nsēm obui, maa nyè fē angafuguzan, ²¹ asu yè na, e kan ya nsēm ongadzo a awu, nala ngò fē maa adzo ai mēkyēbē asu enyiń kòm a zań Yesus Kristus Nti waan.

6 Bidzo hm ya? Ye bikanga a nsēm asu yè na maa abui? ² Tēgē ai dzom! E bia ya bingawu ya a nsēm, eyē binē dzam nyiń ete ya? ³ Yē miayēgan na, e bia ya bingaduuban abē Kristus Yesus, a awu die ngò bingaduuban? ⁴ Bingadzēban abē nyè ai nduan asu awu, asu yè na, akyāè ya duma esya angakuli Kristus a bēkon, nala ngò fē bia biwulu a mkpamań enyiń. ⁵ Amu, ngē bimana ya lad ai akyāè awu die, kē biayi fē kaban akui-lē sòń die a! ⁶ Biayēm fò na nnomo modo waan ongabomban a klos ai nyè, asu yè na asole nyòl nsēm, na tē biadugan bō olò nsēm. ⁷ Amu e nyò awu, akodeban a nsēm. ⁸ Ngē bingawu hm ai Kristus, biayēbē na biayi fē nyiń ai nyè, ⁹ mbol biayēm na Kristus akulēban a bēkon, ndò ayi ki dugan wu, awu ladzo ki fē nyè. ¹⁰ Amu angawu, ndò angawu a nsēm hē eyòń dzidzia. Mbol hm anyiń, anyiń a bē Zamba. ¹¹ Mina fē yēman hm na minē n̄wuan a nsēm, minyiń ai Zamba abē Kristus Yesus. ¹² Tē hm fē nsēm wabada dzoe a nyòl awu dzaan, na mivogolo mińyian mie, ¹³ ndò fē tē miabara vē bidzo bian na bibò bikpēlē bi mbē-nnēm; Vaan Zamba mina bēben anē e bēnyiń basò a awu, mivē Zamba bidzo bian na bibò bikpēlē bi mēkyēbē. ¹⁴ Amu nsēm wayi ki fē mina dzoe. Amu miawoge ki fē

ai mvende, miawoge ai maa. ¹⁵ Dze hm fë? Yë bikë bisëm, hë etòm yë na biawoge ki ai mvende, biawoge hë ai maa nga? Tègè ai dzom! ¹⁶ Nga miayëm na, eyòn miavënan mod ziñ olò na miawog nyè, mintoa fë olò e mod miawog, ngè olò nsëm, mikèlè a awu, ngè olò mēwog, mikèlè a mēkyëbë? ¹⁷ Maa abò ai Zamba na, afyañan bò na mingabè olò nsëm, ndò tè mingabò mēwog ai nnëm osè e kan ayègè bēngavè mina, ¹⁸ mikodeban a nsëm, mingabò olò mēkyëbë.

¹⁹ Makòbò nkòbò mod mbol nyòl dzaan enè ntègan. Amu e kan ya mingavè bidzo bian na bibò mvit ai mbè enyiñ esye olò akè ai mod oyab, nala ngò hm fë vaan bidzo bian etoa dzi na bibò mēkyëbè esye olò asu enyiñ mfuban. ²⁰ Amu eyòn mingabè bèlò bē nsëm, mina tègè ai mēkyëbë. ²¹ Maan mēfe mingabi a e byem ya mingawog ya osòn ete bi? Amu amana daban anè hë nsëm. ²² Etoa dzi hm, mbol mingakodeban a nsëm, mibò Zamba bèlò, mibèlè maan asu mfuban, amana daban anè enyiñ kòm. ²³ Amu maan mē nsëm mēnè nsëm, efaè-akab Zamba etoa enyiñ kòm abè Yesu Kristus Nti waan.

7 A babèdzañ, -makòbò hm ai e bod ya bayëm mvende- yë miayëgan na mvende yabi mod hë ntye angènè atala? ² Amu nlugan mininga oti ai nnom hë eyòn nnom atala. Ngè nnom ahè wu, antoa fili ai mvende nnom. ³ Nala onè na, ntye nnom atala, nge ahè lug fam fë, abò ngòbinda. Ngè nnom ahè wu, anè fili ai mvende; abò ki ngòbinda ngè ahè lug fam fë. ⁴ A babèdzañ, antoa hm na mina fë mingawu a mvende a nyòl Kristus, asu yë na miwoge ai mod mfë, e nyòl angakulèban a bēkon, asu yë na biwum Zamba bibuma. ⁵ Amu eyòn bingabè nyiñ enyiñ nyòl, bēbe miñyan bē nsëm bēngabò esye a bidzo bian a zañ mvende, asu yë na biwum bibuma asu awu. ⁶ Etoa dzi hm, bikodeban ya a mvende, ai awu bingawu abè e nyòl angabè atègè bia, bintoa hm dzam sye a mkpamañ nsisim, sè ki a nnomo ekaña kaba. ⁷ Bidzo hm ya? Yë mvende enè nsëm? Tègè ai dzom! Hë da, ngè tègè ai mvende, ma tègè yëm nsëm. Amu mēngabè ki dzam yëm mbè-nyian, ngè mvende ebò tègè dzo na: Tè wayi ezaa dzom. ⁸ Nsëm ongayen zen a mvende, omana ma dzala ai miñyan misè mingakè. Ngè tègè ai mvende, nsëm onè ñwuan. ⁹ Okoba, mēngabè tè hm mēnyiñ tègè wodan mvende. Ñnyie anè mvende engasò, ndò nsëm ongatarì na waanyiñ, ¹⁰ ma, mēwuu, ndò e mvende engabè na yakè ai ma a enyiñ engakè ai ma a awu. ¹¹ Amu nsëm ongayen zen a mvende, odugu ma, mēngawu ete. ¹² Dzam da mvende eben enè mfufub, abende atoa mfufub ai sosoo, ai mbèñ. ¹³ Yë e dzom enè mbèñ engasò ai ma awu? Tègè ai dzom! Nsëm, asu yë na nsëm ongakui a ngèèn, engasò ai ma awu a zaña bende. ¹⁴ Amu biayëm na mvende enè dzam ya nsisim, ma mēnè hm mod minson ya mēngakaban a ewoge nsëm. ¹⁵ Amu mayëm yëm ki e dzam mabò.

Amu sè ki e dzom mahan ndzò mabò; hë da, e dzi mafèm, ndzò mabò. ¹⁶ Ngè e dzom mayi ki, endzò mabò, mēnè hm kiña i mvende na enè mbèñ. ¹⁷ Antoa hm na, sè ki fë ma mabò dò; nsëm otoa ma a nyòl ngò wabò dò. ¹⁸ Amu mayëm na e dzom enè mbèñ yatoa ki abè ma, nala watyan na, a nyòl dzama. Amu nyian ngò onè ebugbu, mboan mbèñ tègè ai wò nala. ¹⁹ Amu mabò ki mbèñ mayi, abe mayi ki, ndò mabò. ²⁰ Ndò hm, ngè mabò e dzi mayi ki, sè hm ki fë ma mabò dò; nsëm otoa abè ma ngò wabò dò. ²¹ Mēngasòm hm e mvende nyi na: Eyòn mayi na mabò mbèñ, abe antoa ma babi. ²² Amu mawog mintag ai mvende Zamba asu nnëm wama. ²³ Dzam da ndò mayen mvende fë a bidzo biama, mvende te yaluman ai e mvende ya nnëm wama ete, ndò fë yabi ma nkom a e mvende nsëm ya enè ma a bidzo biama. ²⁴ Ngò ma e! Za hm angakode ma a e nyòl awu nyi? ²⁵ Maa ai Zamba a dzoe Yesu Kristus Nti waan. Antoa hm na, hë ma ma, masye mvende Zamba a nsisim, ma fë mēsyè mvende nsëm a nyòl.

8 Antoa hm na, ntol mèku ziñ wasèki asu e bod bēnè abè Kristus Yesu. ² Amu mvende nsisim enyiñ abè Kristus Yesu engakode wa a mvende nsëm ai awu. ³ E dzam mvende engabè ki dzam bò mbol engamana tèg etòm nyòl, Zamba abò dò: Angalom mòn woe, anòndò nyòl nsëm, na avaè nsëm, ndò angatègè nsëm a nyòl, ⁴ asu yë na abende nsëm adzalèban abè bia ya biawulu ki anè nyòl yayi, biwulugu anè nsisim wayi. ⁵ Amu e bod bēnè a edzoe nyòl, batsog fë hë mam mē nyòl; e ba ki bēnè a edzoe nsisim, batsog mam mē nsisim. ⁶ Amu nyòl yakè ai mod a awu, nsisim okèlè ai nyè a enyiñ ai mvoè. ⁷ Asu te, e dzam nyòl yadañ yag ai dzò, laluman ai Zamba, amu layèbè ki mvende Zamba, dzam te labèlè ki ngul ya ayèbè dzò. ⁸ E bod banyiñ enyiñ nyòl basèki dzam nyèb Zamba a nnëm. ⁹ Mina, miasèki bod bē nyòl, minè bod ya nsisim ngè nsisim Zamba otoa abè mina. Ngè mod ziñ abèlè ki nsisim Kristus, e nyòlò te awoge ki ai nyè. ¹⁰ Ngè Kristus anè abè mina, nyòl enè ñwuan asu nsëm, nsisim otoa enyiñ asu mēkyëbè. ¹¹ Ngè nsisim e mod angakuli Yesu a bēkon otoa abè mina, e mod angahèlè Kristus a bēkon nyè fë ayi vè biwuwu bi nyòl bian enyiñ mbol nsisim woe otoa abè bia. ¹² A babèdzañ, antoa hm na, biabèlè ki nyòl ekola ziñ, na bikè tè nyiñ anè nyòl yayi, ¹³ amu ngè mianyiñ anè nyòl yayi, miayi wu. Ngè miwoe hm mimboan mi nyòl a nsisim, miayi nyiñ. ¹⁴ Amu e ba ya nsisim Zamba walèdè zen, e bala bēte bēnè bòn bē Zamba; ¹⁵ Amu miandzèki dugan nòñ nsisim wòñ, dzam da minganòñ nsisim ya etye bòn; abè nsisim te ngò biayedan na: Abba, a tara! ¹⁶ Nsisim te oben ngò wabòdòlò a nnëm waan na binè bòn bē Zamba. ¹⁷ Ngè binè hm bòn, binè fë bēkaban bē elig. Mbol binè bēkaban bē elig Zamba, biakaban dzò ai Kristus, ngè bibi mintye ai nyè, asu yë

na binòn ngab a дума die. ¹⁸ Mayen na mintye ya abog binè di miavègan ki ai e дума layi kulan a ngèèn a bè bia. ¹⁹ Amu bikokoma bisè biayanga abui na bi-ayen anè bòn bè Zamba bayene a ngèèn. ²⁰ Amu bikokoma bingatòbò a edzoe bivovolan bi mam, sè hm ki na bidañ adin nala, hè asu e nyò adzoege biè, bibèlè tè afidi na ²¹ bikokoma bite biayi kodeban a esye olò ya ndon, bikè a fili дума bòn bè Zamba. ²² Biayèm na si-ndon esè yatad, ebèlè mintye mi nkogolo akui ana. ²³ Sè hm ki hè nala, dzam da, bia bèben bibèlè bifaè bi osu ya abè Mfufub Nsisim, bia bèben biatad a minnèm etere biyanga na bibò bòn bè Zamba, ai akode nyòl dzaan. ²⁴ Amu bingakodeban a afidi. Afidi ya bayen asèki afidi. Amu, za afidi e dzom ya ayen? ²⁵ Ngè biafidi hm e dzi ya biayen ki, bingayanga hm, bibana nnèm. ²⁶ Dzam dèda fè, nsisim wakad vòli atèg daan. Amu bi-ayèm ki kogèlan mbol wayean, dzam da nsisim wakogèlan asu daan ai e kan biyèga ya mod asèki dzam fala. ²⁷ E mod ason minnèm ayèm akyaè nyian onè a nsisim, amu akogèlan asu daan e kan Zamba adin. ²⁸ Biayèm na, asu e bod badiñ Zamba, dzom esè yakè mana mbèn, amu angaloe bò a nyian woe. ²⁹ Amu e ba angatari yèm osusua, atele fè bò na bèfulan ai mòn woe, asu yè na abò ntol mòn a zaña bui babènyañ. ³⁰ E ba ya angatòb nala, mbò fè angaloe. E ba ya angaloe, mbò angatele a etye sosoo, mbò angavè дума. ³¹ Bidzo hm adzo di ya? Ngè Zamba anè ai bia ngam, za ayi luman ai bia? ³² Emen nyè andzèki kaman ai mòn woe emen, ndò angakab kab nyè asu bia bèsè. Eyè ayi bia bò tè vè byem bisè abè nyè ya? ³³ Za ayi sòman e ba ya Zamba angatòb? Zamba ñnyè hm atele a etye sosoo. ³⁴ Za ayi kpèè a adzo? Kristus Yesus angawu, abadan afèdan, akui a sòn, ñnyè anè a mbonnomo esya, akogèlan asu daan. ³⁵ Za ayi bia kandan ai edin Kristus? Yè mindzug, yè nsañan, yè etibili, yè zie, yè nsò, yè abe ziñ, yè nyamèla okèñ? ³⁶ Akyaè anè ntilan na: Etòm dzoe endzò biawu nguma ntye amos, bèngatele bia etye mintomba ya bakè tzig. ³⁷ Tègè hm fò, amu a e mam mèsè ma, biadò a dzoe e nyò an-gadiñ bia. ³⁸ Mayèm mbèn mbèn na, tò awu, tò enyiñ, tò benglès, tò bidzoe, tò e bi bingalod, tò e bi biasu, tò mingungul, ³⁹ tò yob, tò ndon, tò ekokoma efè yasèki bia dzam kandan ai edin Zamba ya enè abè Kristus Yesus Nti waan.

9 Bèbèla ñnyè makad mina abè Kristus nyò; madug ki. Sosoo ya nnèm wama abòlò ma a nnèm ² na nnèm onè ma ndzugulan abui, ndò fè mintye minè ma a nnèm kòm esè. ³ Amu mènè dzam kogèlan na mamen mèbègè eyòg yatsam ma ai Kristus, hè asu e babèdzañ mèvuman ai bò a mèki, ⁴ mbò bènè bòn bè Israel, mbò bawoge ai etye bòn bè Zamba, ai дума, ai ngaga, ⁵ mbò bawoge ai bètara; abè bò ngò Kristus atye mfag ya nyòl, ñnyè alod byem bisè; Zamba ya aluguban a bisèb bisèb, amen. ⁶ Nala watyan ki na

ebug Zamba engaku a fud. Amu sè ki e bod bèsè babyali abè Israel mbò bènè Israel. ⁷ Ndò fè sè ki mbol bènè mèki mè Abraham ndò bò bèsè bènè bòn, hè da abè Isaak ngò wayi bi mvòn dzoe. ⁸ Nala watyan na, sè ki bòn ya nyòl mbò bènè bòn bè Zamba, dzam da bòn bè ngaga mbò bayi loe na mvòn. ⁹ Ebug ngaga hm dzi: Akyaè abog di, a mayi sò, Sara ambèlè ya mòn. ¹⁰ Sè ki hè nala, dzam da, Rebekka anganòn abum ai fam dzia, Isaak, esya waan. ¹¹ Amu, hala te babè ki byali tò ki abò e dzi enè abe ngè mbèn, asu yè na nyian Zamba otòbò anè angayi, ¹² sè ki asu mimboan, hè asu yè na Zamba angaloe, ndò bèngakad nyè na: Ntol wayi sye mèligi-mvua, ¹³ akyaè anè ntilan na: Mèngadiñ Yakob, mèfèmè Esau. ¹⁴ Bidzo hm ya? Yè ebom-kama enè abè Zamba? Tègè ai dzom! ¹⁵ Amu adzo ai Moses na: E mod mèdzò na mayen ngòl, ñnyè mayen ngòl, e nyò madzo na mawog mintye, ñnyè mawog mintye. ¹⁶ Antoa hm na, sè ki na mod wayi dañ yag, ngè ambara mbil, anè hè na Zamba ayen ngòl. ¹⁷ Amu ntilan wadzo ai Farao na: Asu te matele wa, asu yè na mètoan kuli ngul dzama a ngèèn a bè wa, ai na bèyèdan dzoe dama a si esè. ¹⁸ Antoa hm na, e nyò adin na ayen ngòl, ayènè nyè ngòl, e nyò ki adin, avèè nnèm alèd. ¹⁹ Wayi hm dzo ai ma na: Dze hm fè adzèñ bia bidzo? Za anè kanga a nyian woe? ²⁰ A mod binam, a bèbèla fò, wa onè za na wafèdan ai Zamba? Yè ekokoma yadzo ai nkoma na, a dze ongakom ma e kan nyi? ²¹ Yè na mmè mèmvie abèlè ki ngul ya amam ekòn dzie mbol adin; eyòn dzia akomo sug ya abèn mvie, eyòn evòg dzili akomo zèzè mvie? ²² Ndò dze ben ki ngè Zamba ayi na akuli olun woe, alèdè fè ngul dzie, ndò tè angadzibi e mèmvie mè olun mèngabè nkoman na mandaman ai abui fin, ²³ ai asu yè na alèdè akuma дума die asu mèmvie mè ngòl ya angatari komèzan asu дума? ²⁴ Bia hm angaloe kan te, sè ki hè a zañ Yuden, tò fè a zañ bèhaiden, ²⁵ akyaè adzo a kalara Osea na: Mayi loe e nyò angabè ki ayòn dama na ayòn dama. E nyò bèdiñi ki, mèloe na ndindiñ wama. ²⁶ Ndò hm layi bò na, e hom bèngakad bò na: Miasèki ayòn dama, Etere ngò bayi bò loe na: Bòn bè e Zamba ya avèè. ²⁷ Isaias ayedan fè asu Israel na: Tò tañ bòn bè Israel ebò anè nsèlèg ya mañ, hè man abim ñnyè ayi kodeban. ²⁸ Amu Nti ayi bò na ebug dzie eyenèban, atsig adzo abog etun. ²⁹ Ndò fè akyaè ya Isaias angabende osusua na: Ngè Nti bèzimbi abò tè bia lig mvòn, ngè bintoa ya anè Sodoma, bingafulan fè ai Gomorra. ³⁰ Bidzo hm ya? Biadzo na: bèhaiden ya bèdzèñè ki mèkyèbè bèngabi mèkyèbè mète, mèkyèbè ya masò a nyèbè, ³¹ Israel nyè atoño mvende mèkyèbè, ndò andzèki bi mvende. ³² Etòm dze? Amu bandzèki dò bò a nyèbè, bèbò hè anè lasò a mimboan. Bèngatobe a ngòg baku mimbèg, ³³ akyaè anè ntilan na: Yènè sik, matele ekòli obag ai akòg lasòn bod a nsèm a Sion; e mod ayi dò yèbè, angasama ki.

10 A babèdzañ, e dzam nnëm watam ma ai e ngogëlan makogëlan ai Zamba asu daban bisë binë asu akode daban. ² Mabòòlò fò asu daban na bënë evag asu mam më Zamba, dzam da evag te etoa ndimi. ³ Amu bayëgan sosoo Zamba, hë da badzën na balañan a sosoo waban, bò tè dzoge na edzoe sosoo Zamba edzoe bò. ⁴ Amu Kristus anë mëmana më mvende, mëkyëbë asu e mod osë ayëbë. ⁵ Amu Moses atil adzo mëkyëbë ya mvende na: E mod abò mò, ayi nyiñ asu mam mëte. ⁶ E mëkyëbë masò a nyëbë madzo na: Obë dzo a nnëm woe na, za ayi bed a job? nala watyan na akë bò na Yesus asus a si. ⁷ Ngë ki na: Za ayi sus a mbimbiñ asi? Nala watyan na, akë sòn ai Kristus a bëkon. ⁸ Ndò hm wadzo ya? Ebug enë wa babi, a anyu doe ai a nnëm woe, nala watyan na ebug nyëbë ya biabende. ⁹ Amu ngë wamëm ai anyu doe na Yesus anë Nti, oyëbëgë fë a nnëm woe na Zamba angavëlë nyë a bëkon, wayi kodeban. ¹⁰ Amu mod ayëbë ai nnëm asu mëkyëbe, amëmë ai anyu asu akode. ¹¹ Amu ntilan wadzo na: E mod osë ayëbë nyë, angàsama ki. ¹² Amu dzom yasëlan ki a zañ man Yuden ai man Grek, amu nyë anë Nti bësë, anë mvam asu e ba bësë baloe nyë. ¹³ Amu e mod osë ayi loe dzoe Nti ayi kodeban. ¹⁴ Eyë hm bayi loe e nyò bandzëki nyëbë ya? Eyë bayi nyëbë ya ngë bandzëki wog? Eyë bayi wog ya, tège ai e mod ayedan bò dò? ¹⁵ Eyë bayi yedan ya ngë bandzëki bò lom? Akyäë ya anë ntilan na: Mënyëbëg a dze, mëkol më e bod bayedan mimbëmbë mi mam! ¹⁶ Ndò hm, së ki bësë mbò babye mbëmbë foe. Amu Isaias adzo na: A Nti, za angayëbë e dzam bingayedan? ¹⁷ Antoa hm na nyëbë wasò e foe wawog, foe te etoa e mam matyan ai Kristus. ¹⁸ Mëngasili hm na: Yë mbol yë na bandzëki wog? Bëngawog fò: Kiñ dzaban engayaman a si esë, bibug biaban biyaman a mëbug më si mësë. ¹⁹ Mëngasili fë na: Dze yë Israel andzëki yëm nga? Moses nyë angatari dzo na: Mayi mina bò na mikombo man zëzë nnam, mayi bò na nnëm odig mina asu man nnam anë tège ai fëg. ²⁰ Isaias nyë akë kè osu, nyë na: E bod bambë dzënë ki ma bëyen ya ma, E ba basiligi ki ma, mëkuli bò mamen a ngëñ. ²¹ Adzo ai Israel na: Nguma amos hë mësama ayòn mèlò ai nnëm alèd di mò.

11 Mëngasili hm na: Dze, yë Zamba angaben ayòn die? Tège ai dzom! Amu mamen mënë man Israel, a mëki më Abraham, a nda-bod Benyamin. ² Zamba andzëki ben ayòn die ya angatari yëm. Ndò ki, dze yë miayëgan e dzam ntilan wadzo abë Elias, eyòn angasòman Israel abë Zamba? ³ A Nti, bëprofèt boe, bëwoe; bë alatar boe, bëmana ndaman; mfaq wama, mëligi ya ma etam, ndò fë bëngadzën ya ma ai awu. ⁴ Dze ebug Zamba yayalan nyë ete? Mëtòb asu dama mamen, bod bakuda zamgbal, mbò bandzëki kud Baal mëbòñ a si. ⁵ Nala ngò hm fë etoa bitoa dzi, man abim ya anë ntòban a afu-nnëm anë hala. ⁶ Ngë anë ntòban

a afu-nnëm, së ki hm fë ai ngul mimboan, amu ngë tège ai nala, afu-nnëm asëki fë afu-nnëm. ⁷ Antoa hm ya? E dzi ya Israel adzën, andzëki dzò bi. E bod bënë ntòban bëbi dzò. E ba bëvòg bënë alèd-nnëm, ⁸ akyäë anë ntilan na: Zamba angavë bò nsisim oyò, avëë bò mis asu yë na tè bayen, mèlò asu yë na tè bawog, aza-ag kui a mos di. ⁹ Ndò David adzo na: Tëbëlë bidi waban avëñan olam ai avòd, ai e hom baku mimbëg ai bivudëga asu daban, ¹⁰ mis maban mëbòò a nkut ete na tè bayen, bëbugu mvus tège vòd. ¹¹ Mëngasili hm na: Yë bëngafë mbëg asu yë na bëku? Tège ai dzom! Dzam da, e zañ bëngaku, ndzò akode angasò bëhaiden asu yë na bëwu bò kombo. ¹² Ngë nsëm waban onë akuma si-ndon, evus dzaban etoa akuma bëhaiden, biyòn tañ ya ngë bò bësë bayëbë ana! ¹³ Mina bëhaiden madzo ai bò. Mbol anë na ma mënë apostel bëhaiden, malugu esye dzama, ¹⁴ mëfidigi na kamëna ayòn dama layi kombo nala, ma mëkode fë bëvòg ya ete. ¹⁵ Amu ngë eyòn baben bò, nala wabò na bëlad ai si-ndon, nga eyòn bayëbë bò nala watyan na enyiñ yasò bod a bëkon? ¹⁶ Ngë bibuma bi osu binë mimfufub, ekò fë dzam dëda. Ngë minkañ minë mimfufub, mintëm fë dzam dëda. ¹⁷ Ngë mintëm miziñ mingabugi, a wa ya onë ele efë, a bëhë bëm wa a mintëm mite, ontoa onyaag e mëndim masò a minkaña si ele, ¹⁸ wayean ki bò enguñ a nyòl mintëm. Eyòn hm wakë bò enguñ, së ki wa obëgë minkañ, minkañ mmië mibëgë wa! ¹⁹ Wayi kè dzo na 'mintëm mingabugi asu yë na mëbëmban'. ²⁰ Nala onë fò mbën! Bëngatsigiban asu tège ai nyëbë, wa oyëmë etoa te asu nyëbë. Obë dañ tsog e mam malod wa, bò hë wòn. ²¹ Amu, ngë Zamba andzëki kaman ai mintëm miawoge ai ele, tò wa, ayi ki kaman ai wa. ²² Yënë anë Zamba anë afu-nnëm, atoa fë ayòg. Anë ayòg ai e ba bëngaku. Afu-nnëm Zamba anë wa a nyòl, ngë obò mban a afu-nnëm; ngë tège ai nala, wayi tsigiban. ²³ E bali hm, ngë bandzëki lañan a enyiñ dzaban enë tège ai nyëbë, bayi dugan bëmban a ele. Amu Zamba abëlë ngul ya adugan bò bëm. ²⁴ Amu, ngë e wa ya onë na bëngatsig wa a ele afan, bësòd wa bëm nala a mbëmbë ele, ngamëna ai e bò ya bawoge ai nala, bayi bò dugan bëm a ele dzaban! ²⁵ A babèdzañ, mayi ki fò na miyëgan e ndimba nyi, asu yë na mibindi ai fëg, na alèd-nnëm anë a ngab ziñ a Israel, akëlë kui anë bëhaiden bësë bamana nyian, ²⁶ abog te hm Israel osë ayi kodeban, akyäë anë ntilan na: Nkode ayi tye a Sion, amana vaè ebyandi ya abë Yakob. ²⁷ Amvoe ya malad ai bod di, eyòn mayi vaè minsëm miaban. ²⁸ Asu mbëmbë foe, bënë minziziñ a mfi waan, asu ntòban, bënë mindindiñ etòm bëtara. ²⁹ Amu bifaè bi akab Zamba ai ntòban woe biasëki odali. ³⁰ Amu akyäë ya mingabò Zamba mèlò okoba, Zamba ayënë mina ngòl etoa dzi asu mèlò maban, ³¹ ndò hm bò fë bënë mèlò etoa dzi asu yë na bëyen bò ngòl asu ngòl dzan.

³² Amu Zamba angafèd bod bèsè a mèlò ete asu yè na adugan fè yen bèsè ngòl. ³³ Abim edòg te! Edòg akuma, ai fèg, ai nyèman Zamba! Mintsogan mie mibui ndimba adze! ³⁴ Amu, za angayèm ntsogan Nti? Za ki angavè nyè mèlèbèga? ³⁵ Za angatam nyè vè, angayanga na bëyaan nyè ekola te? ³⁶ Amu byem bisè biatye abè nyè, bitoa ai ngul dzie, ndò fè biakè abè nyè. Duma ai nyè a bisèb bisèb, amen.

12 A babèdzañ, makogèlan ai mina, a ngòl Zamba, na mituni Zamba nyòl dzaan anè abèn mè-tunèña mèvèè; olugu waan ya nsisim nyòlò. ² Ndò tè miabie e si-ndon nyi, dzam da, tsendègan, ai ntsendan ya nnèm, asu yè na mitoan yèm akyaè nyian Zamba onè, e dzi enè mbèn, ai e dzi yanyèb a nnèm ai e dzi enè tè ai atòn. ³ Amu makòbò ai mod osè ya abè mina a ngul e maa ya bèngavè ma, na tè miadañ kam mina bëben alodo anè mod onè dzam tsog, dzam da tsogan abim layean ai nnèm, akyaè ya Zamba angavèg mèra nyèbè asu mod osè. ⁴ Amu akyaè ya bibèlè abui bidzo a nyòl dzia, bidzo bisè tègè ai asu-esye dzam dèda, ⁵ nala ngò fè bia abui binè nyòl dzia abè Kristus, anè mod atoa edzo asu e ba bèvòg. ⁶ Bibèlè bifaè bi akab mèkyaè mèkyaè asu e maa bèngavè bia, ngè efaè nkòbò profèt, asu nkon nyèbè, ⁷ ngè ki na efaè esye asu esye te; ngè efaè na mod anè nyègèlè, angayègèlè, ⁸ ngè na avòli bod, angavòli bò. E mod abò akab, abò dò ai nnèm mòngò, e nyò anè ntèbè-osu, abò dò ai evag, e nyò ayen ngòl abò ai mintag. ⁹ Tè ediñ dzaan yabò e dzi mèdugan. Mitubu abe, milad ai mbèn, ¹⁰ boan evag a ediñ miadiñan mina mina, mika ma e mod mbòg abui a mina mina, ¹¹ tè bò ndzèm a evag, miyoño a nnèm ete, misye Nti, ¹² mifono ai afidi, mibò fin a mindzug, mibò mban a ngogèlan, ¹³ mivòligi dzala miñyan mimfufub, midzèñè afañ. ¹⁴ Fubugan e bod batibili mina, fubugan bò, tè miakag bò. ¹⁵ Mitaga ai e ba batag, miyono ai e ba bayon. ¹⁶ Boan kiña zañ mina mina, tè dañ yag ai e mam mènè a job abui, midzèñè e mam mènè edzòdi-nyòl. Tè miadañ kè kud ongon. ¹⁷ Tè miadugan mod ziñ abe asu abe, mikam e mam mènè mbèn a mis mè bod bèsè. ¹⁸ Ngè adzo te anè mina ebugbu, nyiñan mvoè ai bod bèsè. ¹⁹ A mindindiñ miama, tè miakun mina bëben, dzam da, dzogan olun Zamba obò esye dzie, amu anè ntilan na: Ma mènè ai mèkunèña, ma fè mayi vè maan, Nti ñnye akòbò nala. ²⁰ Dzam da, ngè nziziñ woe wawog zie, vaa nyè bidi, ngè awog ekode, vaa nyè e dzom anyu; amu eyòn wabò nala, wakoman nyè maag mè ndoan a nlo a job. ²¹ Obè dzoge na abe atègè wa, dzam da tègègè abe ai mbèn.

13 Mod osè abòò edzoe nen mèwog. Amu edzoe yasò hè abè Zamba, ndò Zamba ñnye atele bidzoe bisè. ² Asu te, e mod abò ki edzoe mèwog, aluman ai tèbèga Zamba; e bod bèsè babò mèlò nala bayi ku a nkat. ³ Amu e mod asye mbèn a mbara ki bèdzoe. E

nyò asye abe ñnye ambara bèdzoe. Ngè wayi ki na ombara edzoe, bòò mbèn, wayi bi mètamèna ete. ⁴ Amu bèdzoe basye Zamba asu mbèn woe. Ngè obò hm e dzam anè abe, mbarèga. Amu abègè ki nyamèla a zèzè. Amu anè mbò-esye Zamba, abaala ntol woe, olun ontoa asu e mod abò abe. ⁵ Wayean bò mèwog, sè ki hè asu olun, dzam da asu sosoo ya nnèm fè. ⁶ Asu te, yaan toya. Amu e bod babò esye nnòñan toya bènè bèsye bè Zamba a ete. ⁷ Yaan ai mod osè ekola dzie, miyaan toya ai e mod anè ai nyè, miyaan ntòlò abè e mod awoge ai nyè; e mod miayean kam, mingakam, e mod miayean lugu, mingalugu. ⁸ Tè miabi mod ziñ ekola ziñ, sè na ekola na miadiñan mina mina. Amu e mod adiñ e nyò mbòg adzala ya mvende. ⁹ Amu e mèmvende ma: Tè wabò bisog, tè wawoe, tè wadzib, tè wayi ezaa dzom, ai e memvende mèvòg, mènè hè a ebug dzia dzi: Odiñi e mod mbòg anè wamen. ¹⁰ Ediñ wadiñ e mod mbòg yabò ki abe. Ediñ enè nguma mvende osè. ¹¹ Kè miatoan hm yèm abog di na awola akui ya bia na bihèbè a oyò, amu akode antoa ya bia babi abui alodo eyòn bingasò a nyèbè. ¹² Alu angakè ya, amos ongasubu ya. Ndzogan bisye bi dibi, bibòd bikpèlè bi mfyè. ¹³ Wulugan tètèlè anè biawulu ai amos, tègè ai abui ndian ngè mènnyu, tègè ai adzo bibòn ngè ebamba, tègè ai zuña ngè mèkomga, ¹⁴ bòdan fò Nti Yesus Kristus; tè miandèña i ntsogan mam mè nyòl ya madzugulu mina miñyan.

14 Nòñan e mod nyèbè woe onè ntègan ai osèsa, tègè dañ a kè mialañèdan. ² Mod ziñ nyòlò ayen na anè dzam di kan bidi esè, e nyò anè ntègan adi hè bitutuga. ³ Tè e nyò adi bisè abyandi e nyò adi ki; tè e nyò adi ki adzòs e nyò adi; Amu Zamba anganòn nyè ai osèsa. ⁴ Wa onè za na wazu dzòs ezaa mbò-esye? Tò atèlè, tò aku, adzo Nti woe. Ayi hm tèbè, amu Nti abèlè ngul ya atele nyè. ⁵ Mod ziñ nyòlò afyal mèmòs, e nyò mbòg nyè ayen na mènè dzam dèda. Mod osè ya ete akanga a ediñ ya ayèbè a nnèm. ⁶ E mod afyal mèlu, abò dò asu olugu Nti. E nyò adi, adi asu olugu Nti, amu akañ Zamba. ⁷ Amu mod mbòg ziñ ya abè bia anyiñ ki asu die emen, ndò fè mod ziñ awu ki asu die. ⁸ Eyòn hm bianyiñ, ñnyiñan asu Nti, eyòn biawu, ñwaan asu Nti. Tò bianyiñ, tò biawu, biawoge ai Nti. ⁹ Amu asu te ndò Kristus angawu ndò fè anganyiñ, asu yè na abò Nti bèwu ai bënyiñ. ¹⁰ A wa, dze ben watsig manyòn ntol? Dze ben ki wabyandi manyòn? Amu bia bèsè biayi tèbè a etoa ntsigi ntol Zamba osu, ¹¹ amu anè ntilan na: Sòn hè anè mènè na, Nti ñnye akòbò nala, mèbòn mèsè mayi ma kudèban a si, ndòn fè oyèm osè wayi ma kañ. ¹² Ndò hm mod osè ya abè bia ayi tye ndò dzie emen. ¹³ Tè biabad hm tsigan ntol bia bia, dzam da nyilan na mod ayi ki bò na manyañ aku, ngè asogolo nyè a nsèm. ¹⁴ Matoan yèm mbèn mbèn abè Nti Yesus na dzom ziñ esèki eboe ai eben. Asu e mod atsog na dzom te enè eboe, enè hm fò eboe asu

die. ¹⁵ Amu ngè manyòh awog e dzom wadi abe, wa wawulu ki fè a zen ediñ. Dzoge kè ai e nyò ya Kristus angabudan ai nyè a elèlèb hë asu bidi. ¹⁶ Tè miabò na adzo daan ya anè mbèn a zu ai mina emgban a nyòl. ¹⁷ Amu edzoe Zamba esèki bidi ai mēnyu, enè mēkyēbē, ai mvoè, ai mintag abè Mfufub Nsisim. ¹⁸ Amu e mod asye Kristus hala, anyēb Zamba a nnēm, bod bēkama fè nyè. ¹⁹ Ndzēñan hm mam mē mvoè ai mam mē eka a zañ dzaan. ²⁰ Tè wakè ndaman esye Zamba asu bidi. Bidi bisè binè fò mfuban, dzam da bitoa abe asu e mod adi, asogolo manyañ a nsēm. ²¹ Anè mbèn na tē wadi tsit, ngè ki anyu mēyòg, ngè abò ki e dzom manyòh aku mbèg ete. ²² Mfa woe, nyēbē woe obò a zañ mina Zamba. Mvòm ai e mod nnēm wakòñan ki ai nyè e mam atsog. ²³ E mod anè na, asè osu anè a mvus, ngè adi fè, aku a nkat, amu abò ki dzam te a nyēbē. E dzom esè yatye ki a nyēbē enè nsēm.

15 E bia ya binè ngul, biayean bēgè atēg e ba bēnē ntēgan, tēgè dzēñ mintag mian. ² Mod osè adzēñē na anyēb manyañ a nnēm, asu mbèn, biwonan bia bia. ³ Amu Kristus andzēki dzēñ hē mintag mie, hē mbol anè ntilan na: Mètè mē e bod bētèè wa mēngakubi ma a nyòl. ⁴ E mam mēsè mēngatilban okoba, mēngatilban asu ayēgèlè daan, asu yè na bibi afidi ai azombo ai evòli yasò a ntilan. ⁵ Zamba azombo ai evòli avaa mina na mitsog a zañ dzaan anè Kristus Yesus, ⁶ asu yè na, mina bēsè nnēm mbòg mbòg, milugu Zamba ai esya Nti waan Yesus Kristus. ⁷ Asu te bēlan mina mina ai osèsa, akyaè fè Kristus angabēlan ai mina asu duma Zamba. ⁸ Amu madzo na Kristus angavēñan olò Yuden asu bēbēla Zamba, asu yè na ayin e ngaga bētara bēngabi, ⁹ na bēhaiden bēvè Zamba olugu asu ngòl, akyaè anè ntilan na: Asu te mayi wa taman a zañ bēhaiden, mēyiègè fè bia asu olugu dzoe doe. ¹⁰ Ndò fè adzo na: A mēyòh, fonan ai ayòh di. ¹¹ Adzo fè na: A mēyòh mēsè, taman Nti, mēyòh mēsè mētaman nyè. ¹² Ndò fè Isaias adzo na: Nkañ ya nda Yese wayi faè, ngò wayi dzoe mēyòh, mēyòh mēsè mayi nyè fidi. ¹³ Zamba afidi adzalēga mina ai mintag misè, ai mvoè a nyēbē, asu yè na mifuguzu a afidi, ai ngul Mfufub Nsisim. ¹⁴ A babēdzañ, mamen mayēm fò mbèn mbèn na, mfa waan, midzie ya ai abèn nnēm a tuud, mintoa ntud ai nyēman osè, ndò fè mibèlè ngul ya avean mēlèbēga. ¹⁵ Dzam da, mētil mina ai kiñ mvam a mēboda mēziñ na mēdugan mina dò tsog, ai e maa Zamba angavè ma ¹⁶ asu yè na mēbò mbò-esyè Yesus Kristus asu bēhaiden, mēbò esye mbēmbē foe Zamba asu yè na mētunēña bēhaiden mēbò akyaè layean, mēfuban fè abè Mfufub Nsisim. ¹⁷ Mēbèlè e dzom mabò enguñ ete abè Yesus Kristus: esye masye Zamba. ¹⁸ Amu mabèlè ki e dzom mēnè dzam lañ, a Kristus andzēki bò a mò mama, asu yè na bēhaiden bēbò mēwog, tò a nkòbò, tò a mboan, ¹⁹ ai ngul

mēsimba ai biyēñ bi mam, ai ngul Nsisim Zamba. Nala ngò mamana bò esye mbēmbē foe Kristus, atarigi a Yerusalem, mēkilan a ngòdò esè akèlè kui a Iliria, ²⁰ ndò mēngayag na mēyedān mbēmbē foe e hom ongabè na babè ya ki yēm dzoe Kristus, asu yè na mēzaa kè loñ e hom mod mfè angatari mēloñ, ²¹ akyaè anè ntilan na: E bod ya bambè ya ki kad adzo doe, bayi yen; E ba ya bandzēki tam wog, bayi wog. ²² Asu te ndò mabè ya ki bi abog na mazu abè mina. ²³ Dzam da, mbol mabèlè ki fè e hom masye e minnam mi, ndò fè mbol atarigi abui mambu ana, mazu ya mayi du na mazu abè mina, ²⁴ eyòh makè a Kpanya. Amu mafidi na mayi lod hala, mēyenè mina, abog te mētye abè mi-na hala ai bikaè eyòh mēmana ya tòbò ai mina man eban. ²⁵ Etoa dzi, makè a Yerusalem ai atom asu mimfufub. ²⁶ Amu Masedonia ai Akaia bēngayen na bayean lēdè eka dzaban e mimbubua minè a mimfufub ya Yerusalem. ²⁷ Bēngayili nala, ndò fè bēngabè bēbèlè ekola. Amu mbol bēhaiden bēngabi ngab a bifaè biaban ya nsisim, bò fè bēbèlè na bēsye bò a mam mē mò. ²⁸ Eyòh mayi mana bò adzo te, mēkalan fè bò eka dzi, mētye ai e dulu makè a Kpanya, mēlod abè mina. ²⁹ Amu mayañan na eyòh mazu abè mina, mazu ai nsalan Kristus ntud. ³⁰ A babēdzañ, makogèlan ai mina a dzoe Nti waan Yesus Kristus ai ediñ Nsisim na mibaman ai ma a ngogèlan asu dama abè Zamba, ³¹ asu yè na mēkodeban a mò mē e bod bayēbē ki a Yuden, ai na efaè dzama enyēb mimfufub ya Yerusalem a nnēm, ³² asu yè na mēzu abè mina ai mintag asu nyian Zamba, mētām fè waè ai mina. ³³ Zamba mvoè abò ai mina bēsè. Amen.

16 Kal dzan Foibè nyili malom mina. Anè mbò-esyè a nda-Zamba ya Kenkrea. ² Soan ai nyè mbèn abè Nti, e mēsoan makyēbē ai mimfufub, mikè fè nyè e dzam asè ayañan ai dò. Amu angabēlan ai abui bod mbèn, abēlan fè ai e mamen nyò mbèn. ³ Sugañ ma Priska ban Akila. Mēngasye ai bò fufulu abè Yesus Kristus. ⁴ Bēngayi lig enyiñ dzaban asu enyiñ dzama, ndò sè ki ma etam makañ bò, mēnda mē Zamba bēhaiden mēsè makañ bò. ⁵ Sugañ fè e nda-Zamba enè bò a nda ete. Sugañ ndindiñ wama Epanetus, ñnyè anè ntol kye ya Azia asu Kristus. ⁶ Sugañ Maria, ya angasye abui asu daan. ⁷ Sugañ bivuvuman biama Andronikus ai Yunia; bò fè bēngabè ai ma a mimbog; bēnè mimfañ mi apostel ya bēbò ya esye dzi a mis mē Kristus osusua ma. ⁸ Sugañ Ampliatu ya madiñ abè Nti. ⁹ Sugañ Urbanus, ya angabò esye ai bia abè Kristus, ai ndindiñ wama Stakus. ¹⁰ Sugañ Apelès, ya angabi mindzug abè Kristus. Sugañ bod ya nda-bod Aristobolus. ¹¹ Sugañ Erodiona, evuvuman dzama, ai bod ya nda-bod Narkisus a bēnè abè Nti. ¹² Sugañ Trifana ai Trifosas ya bēngasye abui abè Nti. Sugañ ndindiñ wama Persis ya angasye abui abè Nti. ¹³ Sugañ Rufus ya angatòbēban abè Nti ai nyia woe ya anè fè ma nyia. ¹⁴ Sugañ ma

Asinkritus, Flegon, Ermès, Patrobas, Ermas, ai babèdzañ bënë fufulu ai bò. ¹⁵ Suga Filologus ai Yulia, Nereas ai kal dzie, Olimpas, ai e mimfufub misë minë ai bò. ¹⁶ Suga ma mina mina ai mimfufub mësuga. Mënda më Zamba më Kristus mësë masug mina. ¹⁷ A babèdzañ, makogëlan ai mina na mibò okala e bod batsam mina, bësogolo bod a nsëm, bëdzoge ayègè ya mina mingayègè; saalan bò. ¹⁸ Amu bò basye ki Nti waan Kristus, basye hë mëbun maban, bëngadug ban abobod ai mbëmbë nkòbò mvol. ¹⁹ Amu foe mëwog dzaan ekui ya abë mod osë mu. Mënë mintag ai mina, mayi na mibò fëg asu mbëñ, të kalan dzom ai abe. ²⁰ Zamba mvoè ayi fid Satan a mëkol man a si avol.

Maa Nti waan Yesus abòòg ai mina. ²¹ E Timoteus bi nyè biasye, ai Lusius, ai Yazon, ai Sosipater, bivuvuman biama, bëmana mina sug. ²² Ma, Tersius ya mëhë til e kalara nyò abë Nti, masug mina. ²³ Gaius, nnëñ wama, ai nnëñ nda-Zamba esë ya mu asug mina. ²⁴ Erastus, mbaala nkòb-mòni ya tisòn asug mina, tò fë madzañ Kuartus. ²⁵ Olugu abòò ai nyè ya abëlë ngul ya awone mina asu mbëmbë foe ai nyedan Yesus Kristus, asu nkulan ndimba engabë esòlò bisëb bisëb, ²⁶ ndò eku-lan etoa dzi ai mintilan bëprofèt, ai abende Zamba kole ya abò na bëyëm nyè, asu mëwog më nyëbë ya bëhaiden bësë, ²⁷ olugu ai Zamba fëg etam, a dzoe Yesus Kristus a bisëb bisëb. Amen.

KORINTI OSU

1 Ma, Paulus, mèloeban na mèbò apostel Kristus Yesus a ñyian Zamba, ai madzañ Sostene, ² abè nda-Zamba ya enè a Korinti, a bènè mfuban abè Kristus, bëloeban na bëbò mimfufub, abaman ai e bod bèsè baloe dzoe Nti waan Yesus Kristus hom osè, ya anè Nti waban atoa fè engoan. ³ Maa abòòg ai mina, ai mvoè ya biasò abè Zamba, esya waan ai esya Nti Yesus Kristus. ⁴ Mavè Zamba wama ngañ a bog asè asu daan, asu e maa Zamba bëngavè mina abè Yesus Kristus, ⁵ amu abè nyè ngò miabi kan akuma esè, a nkòbò osè ai a ñyèman osè, ⁶ amu mbòòlan Kristus ongayèm abè mina, ⁷ akyàè yè na e mina ya miayanga na Nti waan Yesus Kristus ayi kulan, tò efaè akab ziñ yadzèman ki fè mina. ⁸ Ñnyè hm ayi mina wone abui a mëmana, mintoa tègè ai akalèga a amos Nti waan Yesus Kristus. ⁹ Zamba anè mod afidi, ñnyè angaloe mina na mizu baman enyiñ ai mòn woe Yesus Kristus Nti waan. ¹⁰ Ndò hm makogèlan ai mina a dzoe Nti waan Yesus Kristus, a babèdzañ, na mina bèsè mibò kiñ dzidzia, tègè ai ngam ngam abè mina, na milad nnèm mbòg mbòg. ¹¹ A babèdzañ, bod ya nda-bod Kloe bëngamana ma kad na mibèlè bitòm a mina mina we. ¹² Makòbò adzo di amu mod osè ya abè mina adzo na: «Ma, mènè a ngam Paulus, ma e nyi Apollos, ma e nyi Kefas, ma e nyi Kristus». ¹³ Yè Kristus anè nkaban ngam ngam nga? Yè Paulus nyè fè angawu asu dan, yè a dzoe Paulus ki ngò mingaduuban nga? ¹⁴ Makaan Zamba na mandzèki du tò mbòg ya abè mina, sèsala hë Krispus ban Gaius, ¹⁵ na mod aza kè dzo hala na mingaduuban a dzoe dama. ¹⁶ Mèngadu fè nda-bod Stefanus; mayèm ki na mèngadu mod mfè alodo nala. ¹⁷ Amu Kristus andzèki ma lom na mëdu, angalom ma na mëyedan mbèmbè foe, sè hm ki ai fèg nkòbò, na klos Kristus eza bò a zèzè. ¹⁸ Amu anè hm na, asu bod ya ndzañ, ebug klos enè nkòbò akud, etoa hm ngul Zamba asu bia ya binè nkodan. ¹⁹ Amu anè ntilan na: Mayi dzèè fèg mimfèfèg, mësole akèñ minkèkèñ. ²⁰ Mfèfèg onè hm ve? Nsaña bëkalara anè ve? Mod mimfèd ya e ndon nyi anè ve? Zamba andzè ya vèhan feg ya e si nyi akud a? ²¹ Amu, mbol ya si-ndon, ai fèg dzaban, bandzèki yèm Zamba a fèg dzie, ndò Zamba angayen dò mbèn na akode e bod bayèbè ai akud foe bayedan di. ²² Mbol Yuden basili mësimba, Grek bédzèhè fèg, ²³ bia ha biyedègan Kristus ya angabomban a klos, nala ontoa dzaña-fègè asu Yuden, akud ad-

zo asu Grek, ²⁴ dzam da, asu e ba bëngaloeban, tò Yuden, tò Grek, Kristus anè ngul Zamba ai fèg Zamba.

²⁵ Amu akud Zamba lalod fèg bod, ntègan woe olodo ngul bod. ²⁶ A babèdzañ, taman hm yen nloe waan, na tègè ai abui mimfèfèg, e kan mod ayen, tègè ai abui mingungul, tègè ai mintomba. ²⁷ Dzam da, ndò Zamba angatòb akud ya si-ndon, asu yè na asama mimfèfèg, atòbò e dzi enè atèg a si-ndon, asu yè na asama mingungul, ²⁸ Zamba atòbò e dzi enè dzédzaa, ai e dzi babyandi a si mu, e dzi balañ ki a tañ, asu yè na asole e dzi balañ a tañ, ²⁹ asu yè na tè mod ziñ abò enguñ a mis më Zamba. ³⁰ Ñnyè abò na mitòbò abè Kristus Yesus ya anè bia e fèg yasò abè Zamba, mëkyèbè ai mfuban, ai akode, ³¹ asu yè na, akyàè anè ntilan na: E mod abò enguñ, abòò enguñ a bè Nti.

2 A babèdzañ, eyòn mëngasò abè mina, mandzèki mina sòn yedan ndimba Zamba ai abui abèn bibug ngè fèg. ² Amu mëngayili na mayi ki yèm dzom efè abè mina hë e Yesus Kristus bëngabomolo a klos. ³ Mfag wama, mëngasò abè mina mëtoa ntègan, mëkònò wòn, mënyaman fè abui, ⁴ ndò nkòbò wama ai foe dzama bingabè ki minkòbò bëyèm, bingabè nkobò nsisim ai ngul, ⁵ asu yè na tè nyebe waan wabò a fèg bod, obò hë ngul Zamba. ⁶ Biakòbò mam më fèg ai e bod bëwolobo ya, sè ki fèg ya e si-ndon nyi, ngè ki e nyi e bod bë ndon badzoe e si-ndon nyi. ⁷ Dzam da, biakòbò fèg Zamba ya engabè esòlò a ndimba, e nyi ya Zamba angatele ya okoba asu duma daan, ⁸ e nyi ya tò mod ziñ mbòg ya bédzoe bë e si nyi andzèki yèm. Amu, ngè bëyèm, ngè bandzèki bomè Nti a klos. ⁹ Dzam da, hë mbol anè ntilan na: E mam ya dis andzèki yen, alò tè wog, e dzi yabè ki lod mod a nlo, e bi ya Zamba angakomèzan e ba badiñ nyè. ¹⁰ Mina hm Zamba angakuli mò abè Nsisim. Amu Nsisim wason dzom esè, tò mam më ndimba më Zamba. ¹¹ Za modo ayèm mam më mod, sè na nsisim mod onè nyè a nyòl? Nala ngò hm fè mod ayèyèm mam më Zamba, hë Nsisim Zamba ngò wayèm mò. ¹² Mfag waan, biandzèki nòn nsisim si-ndon; Nsisim wasò abè Zamba ngò bingabi, asu yè na biyèm e mam ya Zamba avè bia a akab. ¹³ Mam mëte mmò fè biakòbò, sè hm ki ai e bibug ya fèg mod yayègèlè, biakòbò mò hë ai e bibug Nsisim wayègèlè, bitimiñi e bod bawoge ai Nsisim mam më Nsisim. ¹⁴ E mod anè mod si, anòn ki mam më Nsisim Zamba. Amu mènè mam më akud asu die, ndò fè asè-

ki mò dзам yèm, amu bawog mò hë a Nsisim. ¹⁵ E mod ya Nsisim awog mësë, tegè ai e mod anë nyè dзам tsas. ¹⁶ Amu za angayèm ya ntsogan Nti, na avë nyè mèlëbëga? Mfag waan, bibëlë ntsogan Kristus.

3 A babëdzañ, mfag wama, mëngabë ki dзам kòbò ai mina anë e bod ya Nsisim, makòbò ai mina anë bod bë si, anë ban bòngò abë Kristus. ² Mënganyuu mina mënyañ, së ki e bidi biwon ya. Amu mina mingabë ki mibëlë ngul te. Tò etoa dzi ben, miabëlë ki ngul te, ³ amu mingënë bod bë nyòl. Amu, ntye ya zuña ai esuñu minkoñ bingënë a zañ dzaam, nga mingënë bod bë nyòl, miwulugu fë hë anë bod bat-sog? ⁴ Amu eyòñ mod adzo na: Ma mawoge ai Paulus, e nyò mbòg nyè na: ma mënë ai Apollos, miasë hë bod bë nyòl a? ⁵ Apollos ñnyè anë dze? Paulus ki ñnyè anë dze? Bënë bëbò-bisye ya bëngavë mina ñyëbë, anë mod akyaè ya Nti angavë nyè. ⁶ Ma mëngabë, Apollos awòdan mëndim, dзам da Zamba ñnyè angabò na enañ. ⁷ Antoa hm na e mod abë, asëki dzom ziñ, tò e nyò awòdan, hë e Zamba ya abò na enañ ñnyè anë mfañ. ⁸ E mod abë ai e nyò awòdan bënë dzom dzia, dзам da mod osë ya abë bò ayi bi maan moe akyaè angasye. ⁹ Amu biasye fufulu ai Zamba, mina minë afub Zamba ai nda-Zamba. ¹⁰ Ai e maa Zamba bëngavë ma, ndò mëngamana fag bibe, mëtari mëloñ anë mfëfëg nloño-mënda, mod mfë angazu kè ai mëloñ osu. Mod osë abò okala akyaè abò mëloñ. ¹¹ Mod asëki dзам tele tin mfim ziñ fë alodo anë e nyi entëlë ya, ndzò hm enë Yesus Kristus. ¹² Ngë mod ziñ abò mëloñ a tin mfim mvòd, ngë silba, ai mëkòg më mòni, ai bile, ai zam, ngë bisie, ¹³ esye mod osë yayi kui a ngëñ, amu biayi kuban a ndoan. Amu, e kan esë esye mod enë, ndoan yayi dzò fial. ¹⁴ Ngë esye ziñ ya mod abò mëloñ elañan etoa, ayi bëlë maan. ¹⁵ Ngë esye mod emana dig, ayi dzèè, dзам da nyè emen akodeban, anë e mod ahë lod a ndoan a zañ. ¹⁶ Nga miayèm na minë tempel Zamba ai na Nsisim Zamba otoa abë mina? ¹⁷ Ngë mod ahë ndaman tempel Zamba, Zamba nyè andaman fë nyè. Amu tempel Zamba anë mfufub, mina hm minë nyè. ¹⁸ Të mod ziñ adug emen. Ngë mod ziñ atsog na anë fëg abë mina hala e si-ndon nyi, abòò akud, asu yë na azu bò mfëfëg. ¹⁹ Amu fëg ya e si nyi enë akud a mis më Zamba, amu anë ntilan na: Abad mimfëfëg mëkëñ maban. ²⁰ Ai na: Nti ayèm mintsogan mimfëfëg na minë zëzë. ²¹ Ndò hm, të mod abò enguñ a bod. Amu dzom esë yawoge ai mina ²² tò Paulus, tò Apollos, tò Kefas, tò si-ndon, tò enyiñ, tò awu, tò e mam ya etoa dzi, tò e ma mazu. Bisë bia-woge ai mina, ²³ mina miawoge ai Kristus, Kristus awoge ai Zamba.

4 Asu te bod bayean bia nõnan ë bësyë bë Kristus ai bëbaala bë ndimba mam më Zamba. ² Abadan, afëdan fë na, bod bayi na bëzu kòb nkala-byem atoa mod afidi. ³ Mabisi ki tò tsëtsat na miatsas ma, ngë na

amos bod batsig ntol onë. Tò mamen masëki dзам tzig mamen ntol. ⁴ Dzom ziñ yakòbòlò ki ma a nnëm, dзам da nala watyan ki na mëkyëbë ya a nkat, hë da Nti nyè atsig ma ntol. ⁵ Asu te, të miatam tzig ntol ziñ, ntye Nti abëki sò, ñnyè ayi fyè e byem bisòlò a dibi, akuli miñyian ya minnëm a ngëñ. Abog te Zamba ayi taman mod osë. ⁶ A babëdzañ, mëhë vëg e mam ma a nyòl dzama ai e nyi Apollos asu daan, asu yë na miyègè na: «Obë dañ e dzi enë ntilan», asu yë na të mod adaña kè lëdë emen alodo e nyò mbòg. ⁷ Za akad wa na wasëki anë e bod bëvòg? Dze obëlë, a bandzëki wa ve? Ndò hm, ngë bëngavë wa, dze wabò enguñ anë bandzëki wa vë? ⁸ Mimana ya dzie, mimana ya bò minkukuma, mivëñan ya bëdzoe tège ai bia! Ngë mitoa ki të dзам bò bëdzoe bëte mfañ a n a, asu yë na bidzoe ai mina fufulu! ⁹ Amu matsog na Zamba an-gatele bia Apostel bë mvua, anë e ba bakë a awu, amu bingavëñan ya ekègè asu si-ndon, ai benglès ai bod. ¹⁰ Bia binë mëkud asu Kristus, mina mitoa mimfëfëg abë Kristus. Bia binë ndëtëg bod, mina biwolo, mina ha mimfañ mi bod, bia zëzë bod. ¹¹ Azaag kui etoa dzi, biawog zie, biwogo ekode, bitoa minsò, bëyidi bia, bikëlë ai dulu osu hë nkëan, ¹² ndò biawu esye, bisye ai mò maan. Eyòñ bakag bia, bia bikubu bò ntotoma-maa, bëfëmë bia, bidzibigi, ¹³ bëbugu bia mëdzo, bia bitaman bò. Bingabò ya të anë ngun ya si, binë hë «bile bibugi a mvuan» azaag kui ana. ¹⁴ Së ki asu yë na mëkub mina osama a nlo ngò matil e mam ma, dзам da mabeme mina anë bòn bama ya madiñ. ¹⁵ Amu, tò anë mibëlë ntèd bëyëgëlë abë Kristus, miabëlë ki abui bë esya. Amu mëngabye mina abë Kristus Yesus ai mbëmbë foe. ¹⁶ Ndò hm makogëlan ai mina: Byean mvulna dzama. ¹⁷ Asu te malom mina Timoteus; anë ndindiñ mòn afidi wama abë Nti, ñnyè ayi mina dugan tsog mëzen mama abë Kristus Yesus, akyaè mayëgëlë hom osë a nda-Zamba esë. ¹⁸ Abui bod babede bëben, hë anë mayi ki bada sòn a bë mina. ¹⁹ Mayi sò abë mina mbil mbil, ngë Nti adiñ, ndò mayi yèm ngul e bod bë ebyandi ba, së ki hë a nkòbò. ²⁰ Amu edzoe Zamba esëki a nkòbò, enë a ngul. ²¹ Dze hm miayi? Yë mëzu ai nkas, yë mëzu ai nnëm ediñ a i evovoe?

5 Badzo dzo na bisog binë abë mina, e kan bisog esë së ki a zañ bëhaiden, na mod ziñ atoa ai mininga esya. ² Ndò minë hë enguñ! Nga miayean bò mëyëb asu yë na e mod ahë bò dзам te akodo abë mina? ³ Mfag wama, mënë mò mò a nyòl, mëtoa ai mina a nsisim, ndò mëtsig ya adzo e mod ahë bò dò, hë anë mënë we; ⁴ Boan ekoan a dzoe Nti waan Yesus, ma mënë ai mina a nsisim, ai ngul Nti waan Yesus, ⁵ bikab mod te abë Satan, na nyòl dzie endaman, asu yë na nsisim woe okodeban a amos Nti. ⁶ Enguñ dzaam esëki mbëñ. Nga miayèm na man ekòsañ tsëtsat ñnyè abò na ovug omana vus? ⁷ Woan nnomo ekòsañ a fyè, asu yë na mibò mkpamañ ovug, mbol minë tège ai

ekòsañ. Amu ntomba Paska waan, Kristus, otsigëban ya. ⁸Të biadzëmë hm abog ai nnomo ekòsañ, ngë mbë ekòsañ, ngë e dzi mëtóm, ndzëmëñan abog ai bëm-bañëla ya basëki ai ekòsañ, a bënë mfuban ai bëbëla. ⁹Mëngatil ya mina a kalara na të miabaman ai bod bisog, ¹⁰nala ombë tyan ki na e bëbe bë bod ya si-ndon mu, tò mindondòg, tò e ba bënë akoe, tò e ba balugu bözëzë bözamba, nala ontoa hë anë miayean kodo a si-ndon. ¹¹Mëngatil na të miabaman fufulu ngë mod ziñ adzo na anë manyòn hë da atoa mod bisog, ngë ndòg, aluugu bözëzë bözamba, mod bifofodan, ngë nsògò mëyòg, ngë akoe, të miadidi ai akyàè te fufulu. ¹²A dze miayi kè tsig e bod ya nsën ntol? Së bod ya nda ete mbò miatsig ntol a? ¹³E ba ya nsën, Zamba ayi bò tsig ntol. Tsidan mbë mod a zañ dzaan!

6 Dze yë na mod ziñ abëlë bò na, abëlë adzo ai e nyò mbòg, angakë dò kòbò a mis bëhaiden, aligi dò kòbò a mis mimfufub nga? ²Nga miayëm na mimfufub miayi tsig ntol si-ndon? Ndò hm ngë mina miayi tsig ntol si-ndon, mina tègè ai e ngul miatsig ban mädzo nga? ³Nga miayëm na miayi tsig benglès ntol, makë dzo e ban mam ba? ⁴Eyòn mibëlë akyàè ban mädzo di, yë miatele e bod bënë tègè ai ndòn a nda-Zamba na mbò bëtsig ntol te? ⁵Makòbò adzo di na miwog osòn. Yë nala onë na mfëfëg ziñ osëki abë mina a onë dzam tsig adzo a zañ mod ban manyañ? ⁶Ndò hm di, manyañ ban manyañ bëngatsigëban mädzo a mis bëhaiden nga? ⁷Kë anë dzam osòn ben na mibëlë dzam mësòman a zañ dzaan a! Nga minë dzoge na bëbò mina abe? Nga minë dzoge na bëfadi mina byem? ⁸Nga mina bëben miabò fë babënyòna be, mifadigi bò byem? ⁹Yë na miayëgan na bod bë abe bayi ki bi ngab-elig edzoe Zamba? Të miatòbò a ndimi hala: tò bod bisog, tò bëlugu bözëzë bözamba, tò bod bë ngòbinda, tò e fam yaboman bò bò, tò e bininga baboman bò bò, ¹⁰tò miñwuwub, tò mindondòg, tò bësòg mëyòg, tò bod bifofodan, tò minkokoe, bayi ki bi ngab edzoe Zamba. ¹¹Nala ngò bëvòg ya abë mina bëngabë. Ndò mingawòbòban ya, mintoa mimfufub, mikyëbë a nkat a dzoe Nti Yesus Kristus ai abë Nsisim Zamba waan. ¹²«Mënë dzam bò mam mësë», dzam da mësë masëki ai ma mfi. Mënë dzam bò mësë, ndò dzom ziñ yadzoe ki ma. ¹³Bidi biawoge ai osañ, osañ otoa asu abum. Ndò Zamba ayi ndaman e dzi, andaman fë e dzi evòg. Nyòl yawoge ki ai bisog, yawoge ai Nti, Nti atoa asu nyòl. ¹⁴Zamba angavëlë Nti a sòn, ndò fë ayi bia kuli nala ai ngul dzie. ¹⁵Nga miayëm na nyòl dzaan enë bidzo bi Kristus? Ndò hm yë mënòn bidzo bi Kristus, mëbò na bibò bidzo bi mininga ebamba? Tègè ai dzom! ¹⁶Nga miayëm na e mod akë bie mininga ebamba anë ai nyè nyòl dzia? Adzo hm na: Bò bëbë bayi bò nyòl dzia. ¹⁷E mod alad ai Nti anë ai nyè nyòl dzia. ¹⁸Tuban bisog. Nsëm osë mfë mod abò, abò ki wò a nyòl dzie. E mod abò bisog, asëm a nyòl dzie

eben. ¹⁹Nga miayëm na nyòl dzaan enë tempel Mfufub Nsisim ya atoa abë mina, a Zamba angavë mina, ndò miawoge ki ai mina bëben? ²⁰Bëngakus mina abui mòni. Vaan hm Zamba duma a nyòl dzan.

7 Asu e mam hm mingatil ma: Anë mbën na fam etòbò, të namba mininga. ²Etòm adzo bisog te, ndò mod osë ayea bi e mininga woe, mininga osë abëlëgë e fam dzie. ³Fam edzalëga mininga mvende alug, dzam dëda fë mininga adzalëga nnom mvende alug. ⁴Mininga abëlë ki fë edzoe a nyòl dzie emen, hë fam fò, dzam dëda fë, fam ebëlë ki fë edzoe a nyòl dzie, hë mininga fò. ⁵Ndò hm të miabënan a enòn, ngë asëki na mihë kui dò kiña su ban mëlu, asu yë na mibi abog asu ngogëlan, midugan hm tòbò fufulu, na Satan azaa bobolo mina etòm ya na miayëm ki ban nnëm. ⁶Madzo adzo di na mavë mina ngul, së ki mvende. ⁷Amu matam na bod bësë bëbò anë ma. Dzam da mod osë abëlë efaè akab Zamba avë nyè, e nyò e kan nyi, e nyò e kan fòg. ⁸Madzo ai minkoe, ai minkus na, anë mbën abui na bëtòbò anë ma. ⁹Ngë basëki dzam ban nnëm, bëlugu, amu anë mbën abui na olug, alodo anë wadig ai ngoñ. ¹⁰Mabende e ba ya bëngalug ya, së ki hm ma, Nti ñnyè abende, të mininga atsaman ai nnom, ¹¹ngë ahë kè tsaman, atòbògò nkoe, ngë ki na adugan lad ai nnom; ndò fë të nnom atsidan ngal. ¹²E bod bëvòg, ma makòbò ai bò, së ki Nti: Ngë madzañ ziñ abëlë mininga, ngòn haiden, mininga te ayëbë na atòbò ai nyè fufulu, të asoe nyè. ¹³Ndò fë ngë mininga ziñ abëlë nnom anë haiden, nyè fë ayëbë na atòbò ai nyè fufulu, të asoe nnom te. ¹⁴Amu nnom anë haiden nyò amana fubu emen abë ngal, e mininga haiden amana fubu emen abë madzañ. Ngë atoa tègè ai nala, bòn baan bëntoa tègè ai bò mfuban, ndò hm bò bënë mfuban. ¹⁵Ngë man haiden ayi na atsam alug, akëlëg! Madzañ ngë kal dzaan ziñ atii ki a mvende eyòn te. Zamba angaloe mina a mvoè. ¹⁶A mininga, wayëm a dze ngë wayi kode nyò nnom? A fam, wayëm a dze ngë wayi kode nyò ngal? ¹⁷Ndò mod osë awulugu e kan Zamba angavë nyè ngab ai e kan Zamba angaloe nyè. Nala ngò fë mabende a mënda më Zamba mësë. ¹⁸Ngë mod ziñan galoeban hala antoa ya nkëban, të asole akele te. Ngë mod ziñan galoeban abë ki keleben, të akelëban. ¹⁹Adzo yë na mod anë nkëban, ndò asëki nkëban, asëki dzam! Hë mbaalan mëmvende më Zamba ngò onë ai mfi. ²⁰Mod osë atòbògò a nloe ya angaloeban. ²¹Ngë ongaloeban otoa olò, të nala waandëgëlë wa. Hë da, ngë obëlë ngul ya abò fili, obò dò. ²²Amu e man olò bëngaloe abë Nti, anë fili mod Nti, dzam dëda e fili mod bëngaloe enë olò Kristus. ²³Bëngakus mina tañ a yob abui. Të miabò olò bod. ²⁴Mod osë atòbògò a mis më Zamba e hom angabë eyòn bëngaloe nyè, a babëdzañ. ²⁵Asu mintud mi bininga, mabëlë ki nguma mvende Nti ziñ, dzam da makad mina akyàè ya mat-

sog, anè e mod afidi ya Zamba, ayënë ngòl. ²⁶ Matsog na, a etye ngèt bitèlè dzi, anè mbèn na mod atòbò nala. ²⁷ Ngè ongalad ai mininga tè wadzèn na otsam adzo te. Ngè onè ntsaman ai mininga, tè wadzèn mininga. ²⁸ Ngè walug, wasèm ki. Ngè ntud ngòn mininga olug, wasèm ki. E bala bète bēbēlè hē mindzug ya nyòl, ndò madzèn na misaala miè. ²⁹ A babēdzañ, madzo na, abog antoa ya etun. Ndò hm, atarigi ana, e bod bēbēlè bininga bēbòòg anè babèlè ki, ³⁰ e ba bayon, hē anè bayon ki, e ba batag hē anè batag ki, e ba bakus, hē anè babèlè ki, ³¹ e ba babèlan ai si-ndon, hē anè babèlan ki ai dzò; Amu e si-ndon nyi yamana lod. ³² Mayi na mibò tègè sañan; nkoe wasañan ai mam mē Nti, akyaè ya anè dzam nyēb Nti a nnēm. ³³ Nlugu asañan ai mam mē si, akyaè anè dzam nyēb ngal a nnēm, ³⁴ antoa hm nkaban a zañ. Ndò fē nkoe mininga ai ntud ngòn mininga wasañan ai mam mē Nti, asu yē na abò mfufub a nyòl ai a nsisim. E mininga anè nlugan asañan ai mam mē si, akyaè ya anè dzam nyēb nnom a nnēm. ³⁵ Makòbò adzo di asu mfi waan, sē ki na mèkòl mina olam, hē asu yē na, asu Nti, mibò dzin, bod bē afidi, tègè bēbē a mgbag. ³⁶ Ngè mod ziñ ayen na abò ntud ngòn mininga woe abe, ngè adzo te lalod nyè nkoñ ai na layean bòban, abòòg akyaè adiñ; asēm ki; bēluugan. ³⁷ E mod ki aban nnēm woe, tègè ai mēyañan, abana nyian woe, ayënë fē a nnēm woe na abò mbèn na abaala ntud ngòn mininga nala, abò mbèn. ³⁸ Antoa hm na, e mod alug ntud ngòn mininga abò mbèn, e nyò alug ki nyè abulu bò mbèn. ³⁹ Mininga anè nlugan ntye nnom atala. Ngè nnom awu, anè fili na alug e mod adiñ, dzam da, a dzoe Nti! ⁴⁰ Dzam da anè mvòm abui ngè akanga nala, nala ngò mayen. Matsog hm tè fē na mèbèlè Nsisim Zamba.

8 Mfag e tsit bēhē tsiḡ bēzēzē bēzamba: Biayēm na bia bēsē bibèlè nyēman; nyēman wadug bia, ediñ ndzò yawone bia bia. ² Ngè mod ziñ atsoḡ na ayēm dzom ziñ, nala watyan na abè ki yēm akyaè ayeen yēm. ³ Ngè mod ziñ adiñ Zamba, Zamba ayēm mod te. ⁴ Adzo yē na mod adi e tsit bētsiḡ bēzamba, biayēm na bēzamba basēki a si-ndon, ai na Zamba anè hē mbòg mbòg. ⁵ Afyañan bò na baloe bēzamba tò a yob tò a si, mbol bēzamba bēnē abui, bēti fē abui, ⁶ asu daan, Zamba anè hē mbòg, esya ya dzom esē yatye abē nye, bia bitoa fē asu die, Nti Yesu Kristus anè mbòg. Byem bisē binē a dzoe die, bia fē hē a dzoe die. ⁷ Ndò mod osē abèlè ki nyēman hi. Bēvòg bala, bēngamana yēman ai bēzamba, bēngadi hē anè batuni bēzamba bēte, ndò mbol sosoo waban anè ntēgan, bēngazu ai bò eboe. ⁸ Sē ki bidi mbiè biakē ai bia abē Zamba; tò ki na: bibò tè di, biayi dzèè, ngè bihē di, biayi bi mfi. ⁹ Boan hm okala na tè ngul dzaan yabò ekòli-obag asu e ba bēngēnē ntēgan. ¹⁰ Amu, ngè bēhē yen e wa obèlè nyēman odzaag a nda bēzēzē bēzamba, nga

sosoo e mod anè ntēgan ayi nyè vè ngul a nyòl na adi tsit bēzēzē bēzamba? ¹¹ Amu otala hm na ndētēg mod ayi dzèèban asu nyēman woe; anè hm e manyòñ ya Kristus angawu asu die! ¹² Eyòñ hm miasēm a babēnyòñ nala, mituligi sosoo waban ya angēnē ntēgan, kē miasēm abē Kristus a! ¹³ Asu te hm, ngè bidi biasogolo madzañ a nsēm, mayi ki bad di tsit tò eyòñ, asu yē na mēza sogolo madzañ a nsēm.

9 Nga mēnē fili? Nga mēnē man apostel? Nga mēnē-gayen Yesu, Nti waan? Nga minē wò-esye wama abē Nti? ² Tò masēki man apostel asu e bod bēvòg, mēnē man apostel asu daan. Amu minē tiga esye apostel dzama abē Nti. ³ Nkaman makaman ai mamen abē e bod batsag hm ma hi: ⁴ Nga bibèlè ngul ya adi ai anyu? ⁵ Nga bibèlè ngul ya anòñ mininga kristen a esamba dzaan anè apostel bēvòg ai babēnyañ bē Nti ai Kefas babò? ⁶ Yē hē ma etam ai Barnabas bibèlè ki ngul na tè biasye asu enyiñ dzaan? ⁷ Za angatam ya bò esye man bēzimbi ai mòni woe? Za angawòdan ya afub wayn, abò tè di bibuma ya ete? Za ki anganòni ya nkunda biyēm, abò tè di e bidi biasò ete? ⁸ Yē makòbò e mam ma a nkoñ mod? Nga mvende yakòbò mam mēte? ⁹ Amu anè ntilan a mvende Moses na: Tē waandēgèlè e nyag yabò esye ntòsan bibuma. Yē Zamba adañ yag ai nyag nga? ¹⁰ Sē asu daan ndò akòbò a? Amu asu daan ndò bēngatil na e mod abē ayeen bē ai afidi a nnēm, e nyò atòs bibuma, abèlè afidi na ayi bi ngab ete. ¹¹ Ngè bingamias mam mē Nsisim abē mina, yē eyēñ dzam anè ete na bifumi mam mē nyòl abē mina? ¹² Ngè bod bēfē bēbèlè ngul ya akaban byem bian, ngamēna ai bia! Dzam da, biandzēki bēlan ai ngul te, ndò bingadzibi mēsē asu yē na tè biatēgèlan mbēmbē foe Kristus. ¹³ Nga miayēm na e bod basye a tempel badian ai tempel, e ba bētoa babi ai alatar bēbèlè ngab a alatar te? ¹⁴ Nala ngò hm fē Nti angabende na e bod bayedan mbēmbē foe bēdian ai mbēmbē foe. ¹⁵ Mfag wama, mandzēki bēlan ai e mam mēsē mala. Mandzēki til e mam ma asu yē na mam mēte mēyēnan ai ma. Mazombo wu alodo na enguñ dzama ebò zezē. ¹⁶ Amu ngè mayedan mbēmbē foe, enguñ esēki ma ete, amu anè ma enòdi. Amala ai ma, ngè mayedan ki mbēmbē foe. ¹⁷ Amu, ngè mēbò esye te a nyian wama, mēmbèlè ya maan. Ngè mabò hm dzò a enòdi, bēngavē ma esye te na mēbò. ¹⁸ Maan mama mēnē hm dze? Mēnē na eyòñ makad mbēmbē foe, mēkad mbēmbē foe te, tègè sili maan, asu yē na tè mabèlan ai ngul dzama a mbēmbē foe. ¹⁹ Amu mēnē fili ai bod bēsē, ndò mamen masye bod bēsē asu yē na mēdudu abui bod. ²⁰ Mēnganyiñ ai Yuden anè man Yuden, asu yē na mēdudu Yuden. Mēnyiñi ai e ba ya edzoe mvende anè ma mēnē fē a edzoe mvende, tò anè mamen mēngabē ki a edzoe mvende, asu yē na mēdudu e ba ya edzoe mvende. ²¹ E ba ya babèlè ki mvende, mēnyiñi ai bò anè mabèlè ki mvende, ma mèbèlè tè

mvende Zamba, mbol mënë a mvende Kristus, asu yè na mēdudu e ba babëlè ki mvende. ²² Mēngabò ntēgan ai e ba bēnē ntēgan, asu yè na mēdudu e ba bēnē ntēgan. Mēngavēñan dzom esē asu bod bēsē, asu yè na mēkode bod bēziñ, tò dze ebò. ²³ Mabò mam mēsē asu mbēmbē foe, asu yè na ma fē mēnòn ngab ete. ²⁴ Nga miayēm na a bambara mimbil a nsēñ bivoē, bò bēsē bambara mbil, hē mod mbòg mbòg ñnyē akēlè bēlè kòb duma ete? Nala ngò hm mina fē mimbārēga mbil, asu yè na mibēlè maan. ²⁵ E mod akē mbil nala, abaala abui biki na atom nyòl; bò babò nala asu maan mē ndon, bia ki asu maan mē kole. ²⁶ Etoa dzi hm, makē ki mbil a zēzē, ndò fē malum ki bikuda biama a afan. ²⁷ Dzam da, matug nyòl dzam mfañ, mētibili dzò, na mēza bò na, mēmana yēdan e bod bēvòg mbēmbē foe, mamen mēngaku a nkat.

10 A babēdzañ, mayi ki na miyēgan na, bētara baan bēsē bēngabē a nkut a si, ai na bēngadañ mañ, ² ndò fē bēsē bēngaduuban a mò mē Moses a nkut ai a mañ, ³ ndò fē bò bēsē bēngadi bidi bi Nsisim bite, ⁴ ndò fē bò bēsē bēnganyu mēnyu mē Nsisim mēte. Amu bēnganyu mēndim ya akòg atoño bò, akòg te angabē Kristus. ⁵ Dzam da, Zamba andzēki dañ a diñ a bui ya abē bò, amu bēngamana dzēban a nkodnnam. ⁶ E mam ma mēnē bia mvulna, asu yè na tē biayi bēbe bē mam, anē bò bēngayi mò a minnēm. ⁷ Tē hm mialugu bēzēzē bēzamba anē bēvòg ya ete, akyāè anē ntilan na: Bod bēngatòbò a si, bēngadi, bēnyaa fē, ndò fē bēngatēbē a si, bēntoa hē bivoē. ⁸ Tē biabò bisog, amu bēvòg ya abē bò bēngabò bisog, ndò bēngawu a amos mbòg mbòg bod bakuda mēwom mēbē ai bēlè. ⁹ Tē biabobolo Kristus, akyāè ya bēvòg ya ete bēngabobolo, ndò nyò engamana bò woe. ¹⁰ Tē miabò mimfèt, akyāè ya bēvòg ya ete bēngabò mimfèt ndò mod endaman angamana bò. ¹¹ E mam ma mēngayenan ai bò anē mvulna, bēngatil mò na babeme bia, mbol mēmana mē si mayi bia kòb. ¹² Ndò hm, e mod atsog na atēlè, abòòg okala na abē ku. ¹³ E mēbobēla mēngabi mina mēnē hē e ma mē bod. Zamba anē mod afidi, ndò ayi ki dzoge na bēbobolo mina alodo ngul dzaan, dzam da ayi bò na, a mēbobēla, mibēlè e zen miatub mò. ¹⁴ A mindindiñ miama, asu te hm, tuban olugu bēzēzē bēzamba. ¹⁵ Makòbò ai e bod batsog. Mina bēben, tsasan e dzam madzo. ¹⁶ E kòb maa biafubu, nga enē e ngab bianòn a mēki mē Kristus? Mbañēla biabēg asē e ngab bianòn a nyòl Kristus a? ¹⁷ Abui bod binē di, binē nyòl dzia, amu mbañēla anē mbòg, amu bia bēsē bianòn ngab a mbañēla mbòg. ¹⁸ Fòmbēgan Israel ya nyòl. Nga e bod badi mētunēña banòn ngab a alatar? ¹⁹ Mayi na madzo ya? Yè na e bidi biatuni bēzēzē bēzamba binē dze, bēzēzē bēzamba bētoa ki dze ben? ²⁰ Ma na, e byem batuni, batuni ki biē Zamba, batuni biē bēsatan. Ndò hm mayi ki na mikalan dzom ziñ ai bēsatan. ²¹ Miasēki dzam bò

na minyaa kòb Nti, minyaa fē kòb bēsatan; miasēki dzam nòn ngab a tēbēlè Nti ai a tēbēlè bēsatan. ²² Yè bitsaa Nti nga? Yè bialod nyè a ngul nga? ²³ Binē dzam bò mam mēsē, dzam da mēsē masēki ai mfi. Binē dzam bò mēsē, dzam da, sē ki mēsē mmò mawone bia a mbēmbē enyiñ. ²⁴ Tē mod adzēñ mfi woe, adzēñ hē mfi e mod mbòg. ²⁵ Dzaag e tsit esē miakus a makit, tēgè hm sili minsili asu sosoo nnēm. ²⁶ Amu si ai e byem bisē ya ete biawoge ai Nti. ²⁷ Ngē man haiden ziñ abanda mina, ndò mibēlè ngoñ na miakē we, dzaan e dzi esē bavē mina, tēgè sili minsili, etòm sosoo nnēm. ²⁸ Ngē mod ahē dzo ai mina na: e tsit nyi enē tsit mētunēña, tē miadi, asu e mod ahē kad mina ai asu sosoo nnēm. ²⁹ Makòbò ki adzo sosoo nnēm waan mina bēben, dzam da asu e nyò e mod mbòg. Asu dze hm sosoo mod mfē azu tsig ntol ya fili dzama? ³⁰ Ngē mandòn ngab a maa, eyè badzo ma ya asu e dzam makañ Zamba ete? ³¹ Tò hm miadi, tò mianyu, tò miabò za dzomo, boan mēsē asu duma Zamba. ³² Tē miabò mod ziñ nnēm mintye, tò Yuden, tò Grek, tò nda-Zamba, ³³ akyāè ya mamen madzēñ na mēnyēb bod bēsē a nnēm a mam mēsē, ma tēgè dzēñ e dzi enē ai ma mfi, mēdzēñ hē mfi abui bod, asu yè na bēkodeban.

11 Toñan mvulna dzama anē mabie e nyi Kristus. ² Mataman mina mbol ya miatsog ma a mam mēsē ndò fē miabaala e mētum ya mēngakalan mina. ³ Mayi na miyēm na Kristus anē nlo fam esē, fam etoa nlo mininga, Zamba atoa nlo Kristus. ⁴ E fam esē yakogēlan ngē ki na yakòbò nkòbò profèt, ebēgē dzom a nlo (anē ntom), yabyandi nlo woe. ⁵ E mininga osē akogēlan ngē ki na abò esye profèt ai nsò nlo, abyandi nlo woe. Anē fò fē dzam dēda anē e mininga bēsode ntui. ⁶ Amu ngē mininga abòd ki ntom, atsigi esil! Ngē anē hm osòn asu mininga na atsigi esil, ngē ki na asode nlo, abòdò ntom! ⁷ Amu fam yayean ki bòd ntom a nlo, mbol anē evēgēlè ai duma Zamba. Mininga nyè anē hm duma fam. ⁸ Amu fam yatye ki abē mininga, mininga ñnyē atye abē fam. ⁹ Ndò fē fam yandzēki komban asu mininga, mininga ñnyē angakomban hm asu fam. ¹⁰ Asu te mininga ayea bi dzin a nlo woe asu benglès. ¹¹ Tò hm nala, abē Nti, mininga asēki dzam nyiñ tēgè ai fam, fam tēgè dzam nyiñ tēgè ai mininga. ¹² Amu akyāè ya mininga atye abē fam, nala ngò fē fam yabyali abē mininga. Byem bisē biatye abē Zamba. ¹³ Mina bēben yenan adzo di: Yè anē mbēñ na mininga akogēlan ai Zamba nsò nlo nga? ¹⁴ Nga nkoman ben bod bēne wayēgēlè mina na anē fam adzo osòn na adili esil, ¹⁵ eyòn ki mininga adili dzò, nala otoa nyè adzo duma? Amu esil enē nyè anē e dzom abudi nyòl ete. ¹⁶ Ngē mod ziñ atsog na anē dzam lañēdan adzo di, ma makad mina na tò bia, tò mēnda mē Zamba mabēlè ki fulu te. ¹⁷ E di mazu hm mina lēb di, mataman ki mina asu miakoan ki asu

mbèh, miakoan asu abe. ¹⁸ Amu, e di osu, eyòh miakoan a nda-Zamba, mawog na minè ngam ngam. Ndò mayèbè tè adzo te nala. ¹⁹ Amu mimfèt miayean bò a zañ dzaan, asu yè na e bod bēbēlè mfañ nyēbē a zañ dzaan bēkui a ngēh. ²⁰ Eyòh miakoan hom mbòg, adzo ndian bidi bi Nti asēki ete. ²¹ Amu a miadi ha, hē mod osē atari fò mana di bidi bie, antoa hm na, e mod nyò awogo zie, e nyò mbòg asògò mèyòg. ²² Nga mibēlè mēnda asu yè na midi, minyu fè we? Yè na miabyandi nda-Zamba, ndò miasama mimbubua? Mēkad mina ya? Yè mētaman mina? Mataman ki mina e dili! ²³ Amu mamen mēngayègè e mam mēngakalan mina abè Nti na: Nti Yesus, alu ya bēngakuan ai nyè, ndò anganòh mbañèla, ²⁴ avèè ngañ, abègè, nyè na: Nyò dzama nyi a yabudan ai mina. Boan dò na mitsog ma. ²⁵ Dzam dēda, a mvus bidi, ndò anòh kòb, nyè na: E kòb nyi enè mkpamañ elad a mēki mama. Eyòh esē miayi dzò nyu, boan dò na mitsog ma. ²⁶ Amu eyòh esē miadi mbañèla nyò, minyaa fè kòb, miayedan awu Nti akèlè kui anè azu. ²⁷ Antoa hm na, e mod osē adi mbañèla, anyuu fè kòb Nti akyaè layean ki, ayi bēlè nkat a nyò ai mēki mē Nti. ²⁸ Mod atarigi hm bindi emen, azu hm di mbañèla, anyu fè kòb. ²⁹ Amu e mod adi, anyaaag fè, adi, anyaaag fè ntol woe ngè ayen ki na nyò esēki zèzè mbañèla. ³⁰ Asu te abui ya abè mina bakòn, bētoa mintèt, bēwaag. ³¹ Ngè biatoan bindi bia bēben, bayi ki bia tsig mbè ntol. ³² Eyòh Nti avè bia endègèlè, ayègèlè bia akomodo, asu yè na biza ku a nkat ai si-ndon. ³³ A babèdzañ, eyòh hm miakoan na miadi, yangan e bod bēvòg. ³⁴ Ngè mod awog zie, adzaag a nda, asu yè na miza koan asu nkat. Asu e mam mèvòg, mayi mina sòn lèb eyòh mayi sò.

12 A babèdzañ, mayi ki na mitòbò a ndimi asu dzam bifaè bi Mfufub Nsisim. ² Miayèm na, hala mingènè bēhaiden, mingabè fò hē atoñ mimvumvug bēzèzè bēzamba. ³ Ndò hm makad mina na, mod ziñ asè dzam bò na, akòbò ai ngul Nsisim Zamba nyè na: Amala ai Yesus! Ndò fè mod ziñ asēki dzam dzo na: Yesus anè Nti, ngè tègè ai ngul Mfufub Nsisim. ⁴ Bifaè bi akab binè mēkyàè mēkyàè, Nsisim hē mbòg mbòg. ⁵ Bisye binè fè kan kan, hē Nti mbòg mbòg. ⁶ Minsol bisye minè mēkyàè mēkyàè, hē Zamba mbòg, ñnyè abò mam mēsè a bod bēsè. ⁷ Nsisim wavè mod osè na ayen e dzom enè ai mfi. ⁸ Amu, e mod nyòlò, Nsisim ovè nyè nkòbò fèg, e nyò mbòg, hē Nsisim te ovèè nkòbò nyèman; ⁹ mod, hē ai ngul Nsisim te, abi nyèbè, mod mfè fè nyòlò, abii efaè abò bod mvoè hē a Nsisim mbòg mbòg te, ¹⁰ mod mfè ayi bi ngul ya abò mēsimba, e nyò mbòg abii nkòbò bēprofèt, mfè nyòlò na afas minsisim, e nyòlò na akòbò minkòbò kan kan, e nyò mbòg na atimi minkòbò. ¹¹ E mam mēsè ma, hē Nsisim mbòg mbòg ngò wabò mò, ngò fè wakab, ova anè mod e kan wadiñ. ¹² Akyaè ya nyòlò enè dzidzia, ebèlè abui bidzo, bidzo bisè ya nyòlò bitoa abui, nyòlò etoa

dzidzia, nala ngò fè Kristus anè. ¹³ Amu bia bēsè bingaduuban abè Nsisim mbòg na binè nyòlò dzia, tò Yuden, tò Grek, tò bēlò, tò fili bod, ndò fè bia bisè binganyu Nsisim mbòg. ¹⁴ Ndò hm nyòlò esēki edzo dzia, enè abui bidzo. ¹⁵ Ngè akol ladzo ana na: Mbol masēki wò, mawoge ki ai nyòlò, yè asu te ayi bò tè woge ai nyòlò? ¹⁶ Ngè alò ladzo na, mbol masēki dis, mawoge ki ai nyòlò, yè asu te layi bò tè woge ai nyòlò nga? ¹⁷ Ngè nguma nyòlò osè otoa dis, bēngawog ai dze? Ngè otoa hē ñwogan, bēnganyumulu ai dze? ¹⁸ Ndò hm, Zamba angakom bidzo, edzo esè ya ete a nyòlò anè angadiñ. ¹⁹ Ngè bisè bitoa edzo dzia, nyòlò entoa ve? ²⁰ Bidzo binè abui, nyòlò etoa dzia. ²¹ Dis lasēki dzam dzo ai wò na: Mayañan ki ai wa, ngè ki na nlo ongadzo ai mèkol na: mayañan ki ai mina. ²² Antoa antoa na, e bidzo biayene ntègan abui mbiè biadañ mfi, ²³ ndò fè e bi biatsog na binè bidzo bi osòn a nyòlò mod, mbiè biadañ vè olugu, e bi ya biasēki ai dzin, mbiè biadañ mvaman ai biè, ²⁴ e bi binè dzin biayañan ki ai mvam dzaan. Ndò hm Zamba angakom nyòlò e kan yè na avèè e bi biadzèman ai olugu mod olugu nen, ²⁵ asu yè na tè ngam ngam yabò a nyòlò, hē da na bidzo bimvaman biè biè a zañ dzaban. ²⁶ Ndò hm ngè edzo dzia ebèlè mintye, bidzo bisè bivòg biawog mintye. Ngè edzo dzia ebèlè olugu, bidzo bisè biawog ai dzò mintag. ²⁷ Mina minè nyòlò Kristus, mina fè, anè mod, minè bidzo. ²⁸ Ndò hm Zamba angatele bod bēvòg a nda-Zamba, atari na apostel, akalan na bēprofèt, e di lala bēyègèlè, a mvus hala mēsimba, a mvus hala bifaè bi akab ya alèdè akòn, avòli bod, alèb bod, akòbò abui minkòbò. ²⁹ Yè bod bēsè bēnè apostel? Yè bēsè bēnè bēprofèt? Yè bēsè bēnè bēyègèlè? Yè bēsè babò mēsimba? ³⁰ Yè bēsè bēbèlè bifaè ya alèdè minkokòn? Yè bēsè bakòbò minkòbò abui? Yè bēsè batimi minkòbò mite? ³¹ Dzēnan hm e bifaè ya bialod e bi. Ndò hm mazu mi-na lèdè e zen yadañ nyèb.

13 Ngè makòbò minkòbò mi bod ana ai e mi benglès, ma tègè ai ediñ, kè mēntoa ya e ngòm etubi, mèbò hē eduñ anè etug angonga. ² Ngè mèbèlè ngul ya abò profèt, mèyèmè mam mē ndimba mēsè, ai nyèman osè, ngè mèbèlè nyèbè osè na mabodo minkol a si, ma ha tègè ai ediñ, masēki dzom ziñ. ³ Tò mēmana kab akuma dama asè, mèvèè fè nyòlò dzama na bedigi dzò a ndoan, ma ha tègè ai ediñ, masēki ai mfi ziñ. ⁴ Ediñ enè fin, ediñ enè afu-ñnèm, esēki mēkomèña, esēki miñyene, esēki enguñ, ⁵ yabò ki nkòt, yadzèh ki mfi woe, yasēki nnèm mèlìñèna, yanyie ki dzam a nnèm, ⁶ yatag ki ai nkòt, yatag ai bēbèla. ⁷ Yadzibi mēsè, yayèbè mēsè, yafidi mēsè, yazombo mēsè. ⁸ Ediñ enè mvende tè dzèman. Mfa esye profèt, yayi sole! Minkòbò ki, miayi man! Nyèman fè wayi sole! ⁹ Biayèm hē abim ziñ, ndò fè biakòbò anè bēprofèt hē etun. ¹⁰ Eyòh e dzi enè ntud a saañ yayi sò, e mam bitun bitun mala mayi mana. ¹¹ Eyòh mēngabè mòngò,

mèkòbògò anè mòngò, mètsogo anè mòngò, mèbindigi anè mòngò. Eyòn mèngakui mod, ndò mèn-gadzoge mam mè mòngò mète. ¹² Etoa dzi, mayèm hē etun; a mvus mayi toan yēm akyaè ya Zamba ayèm ma. ¹³ Etoa dzi hm byem bialigi na ñyèbè, afidi, ediñ, mbiè bilè bili. Ediñ ndzò hm yalod bisè.

14 Byean ediñ a zut, dzēñan fē bifaè bi akab ya Nsisim, adañ adañ a na mikòbò anè bēprofèt. ² Amu e mod akòbò nkòbò te akòbò ki ai bod, akòbò ai Zamba. Amu tò mod ziñ awog ki nyè, akòbò tè hē mam mè ndimba a Nsisim. ³ E mod akòbò anè profèt, akòbò ai bod asu yè na awone bò, afole bò, avaa fē bò ngul a nyòl. ⁴ E mod akòbò minkòbò awone emen. E nyò akòbò anè profèt awone nda-Zamba. ⁵ Mayi na mi-na bēsè mikòbò minkòbò, dzam da na midaña kòbò anè bēprofèt. Nkòbò bēprofèt walod nkòbò mod wakòbò minkòbò ngē asēki na mod atimi minkòbò mite asu yè na nda-Zamba ebi awone. ⁶ Ndò hm etoa dzi, a babēdzañ, ngē mazu abè mina mèkòbògò minkòbò, mèbòò ai mina mfi dze, ngē mandzēki kòbò ai mina na makuli mam, ngē a ñyēman, ngē a nkòbò profèt, ngē a ayēgèlè? ⁷ Nga tò e byem bi obobomo binè tēgè ai enyiñ, tò lolòñ, tò mvèt, ngē batoan ki bom na bēyēmē kiñ, eyè bayi yēm e dzia babom ya? ⁸ Dzam dēda, ngē balòñ tòn ana tēgè yēm kiñ te, za ayi komēzan bita? ⁹ Dzam dēda fē asu daan a adzo minkòbò, ngē miakòbò ki a saañ, eyè bayi yēm e dzam miadzo ya? Miayi kòbò a evundu. ¹⁰ Minkòbò minè hm fò a si-ndon sug ya abui, ndò bawog misè. ¹¹ Ngē mayèm ki mbol e dzam badzo latyan, mēnè man bēlòbò-lòbò asu e mod akòbò, nyè fē man bēlòbò-lòbò asu dama. ¹² Dzam dēda hm asu daan, ngē mi-ayag ai bifaè bi Nsisim, dzēñan biè abui asu yè na nda-Zamba ewonēban. ¹³ Asu te, e mod akòbò minkòbò, akogēlan fē na atimi miè. ¹⁴ Ngē makogēlan a minkòbò, nsisim wama wakogēlan, nsisim wama tēgè ai mfi ya ete. ¹⁵ Antoa hm ya? Mayi kogēlan a nsisim, ndò fē mayi kogēlan a nnēm. Mayi yia bia bi olugu a nsisim, mèyiaga fē a nnēm. ¹⁶ Ngē walugu Zamba a nsisim, eyè e mod asò a nsēñ ayi yalan «Amen» ya a wakañ Zamba? Amu ayèm ki e dzom wadzo! ¹⁷ Amu, mfa woe, wa wavè ngañ mbēñ, dzam da e mod mbòg ayen ki mfi ya ete. ¹⁸ Mavè Zamba ngañ; makòbò minkòbò abui alodo mina bēsè. ¹⁹ Mayi na a ekoan bi-akoan, mèkòbò bibug bitan ai nnēm, asu yè na mayēgèlè e bod bēvòg, alodo anè ntèd bibug a minkòbò. ²⁰ A babēdzañ, tè miabò bòngò a fēg, boan bòngò a abe, boan mintud a fēg. ²¹ Anè ntilan a mvende na: Mayi kòbò ai e bod ba a minkòbò mifè ai a minkòbò bēlòbò-lòbò, ndò tò nala, bayi ki ma bò mè-wog. ²² Asu te, sè ki asu bēyēbè ngò minkòbò minè ndēm, minè asu bēhaiden, nkòbò bēprofèt osēki asu bēhaiden, onè asu bēyēbè. ²³ Ngē nda-Zamba esè ekoan hom mbòg, bod bēsè bēngakòbò minkòbò, e

bod bayèm ki dò, ngē ki na bēhaiden bēsò nyian, nga bayi dzo na miasòg? ²⁴ Ngē bēsè bakòbò anè bēprofèt, man haiden ngē e mod ayègè sòn an yian, bod bēsè bayi nyè kpè a adzo, antoa a mèku. ²⁵ E ma mesè mēsòlò nyè a nnēm mayi kui a ngēēñ, abog te ayi laban ai asu a si, angakogēlan ai Zamba, nyè na: Zamba anè abè mina bēbèla. ²⁶ Antoa hm ya a babēdzañ? Eyòn miakoan, mod osè abèlègè dzia olugu, abèlègè ayēgèlè, ngē ekuli-mam, ngē nkòbò, ngē mbol atimi nkòbò te. Mam mēsè mèbò asu awone. ²⁷ Ngē mod akòbò minkòbò, hē bēbè, ngē bēdañ bēlè, anè mod eyòn dzie, mod mbòg atimiñi fē. ²⁸ Ngē e mod atimi asēki, atòbò evol a ekoan, akòbò asu die emen, ai asu Zamba. ²⁹ Bēprofèt bēkòbògò bēbè ngē bēlè, e bod bēvòg bēngafyal. ³⁰ Ngē bakuli mod mfè mam, e mod osu akuu evol. ³¹ Amu mina bēsè minè dzam kòbò anè profèt, mod mbombòg, asu yè na bod bēsè bēyègè, bēbi fē awone ete. ³² Minsisim bēprofèt miwogo edzoe bēprofèt, ³³ amu Zamba asēki Zamba ndugēlan, anè Zamba mvoè. Akyaè anè a mēnda mè Zamba mimfufub misè, ³⁴ bininga bētòbògò bivol a bikoan. Amu babèlè ki ngul ya akòbò, hē na bēbò mèwog, akyaè mvende yadzo. ³⁵ Ngē bayi na bayègè dzom ziñ bēsiligè bēyom baban a mēnda maban. Amu anè adzo osòn na mininga akòbò a nda-Zamba. ³⁶ Yè mina mingakad ebug Zamba, yè engasò ki abè mina etam? ³⁷ Ngē mod atsog na anè profet, ngē ki na abèlè bifaè bi Nsisim, alaña e mam matil mina, amu mēnè mvende Nti. ³⁸ Ngē ayèbè ki mò, Zamba ayèm ki nyè. ³⁹ A babēdzañ, antoa hm na, dzēñan ai ngul na mikòbò anè bēprofet, ndò fē tè miakaman ai na bod bēkòbò minkòbò. ⁴⁰ Dzam asè abòban mbēñ mbēñ, mbol wayean.

15 A babēdzañ, madugan mina tsog mbēmbè foe mèngayedan mina, a minganòñ, a mitèlè ete, ² ñnyè akode mina ngē mitoan nyie e bibug mèngayedan mina nyè ete, ngē anè na miandzēki ñyèbè ñyèbè Angòg. ³ Mēngavè mina, e di osu, hē e dzi fē bēngavè ma na Kristus angawu asu minsēm mian anè ntilan wadzo, ⁴ ndò angadzēban, akui a sòn a mos lala, anè ntilan wadzo ⁵ ai na Kefas angayen nyè, bē awom ai bēbè fē. ⁶ Ndò fē angadugan yene babēdzañ mintèd mitan eyòn dzia, abui ya ete bēngènè tala ana, bēvòg bēngawu ya. ⁷ Ndò fē angayene Yakob, ayene fē apostel bēsè. ⁸ A mvus bēsè, ayene fē ma ya mēnè anè enyungi dzom. ⁹ Amu ma mēnè mèligi-mvua ya apostel, a makyèbè ki na bēloe ma na man apostel, mbol mèngaluman ai nda-Zamba. ¹⁰ Mēnè e dzom mēnè ai maa Zamba ndò e maa woe angavè ma andzēki kanga evoe, hē da, mèngawu esye alodo bò bēsè, sè hm ki ma, e maa Zamba anè ai ma. ¹¹ Ndò hm, tò ma, tò bò, e kan bingayedan mbēmbè foe, nala ngò fē mingayèbè. ¹² Ngē biabende na Kristus angakui a sòn bēwu, eyè bod bēvòg ya abè mina badzo ya na akui-lè sòn bēwu lasēki? ¹³ Ngē akui-lè sòn bēwu lasēki, Kris-

tus nyè fè andzèki kui a sòn. ¹⁴ Ngè Kristus andzèki hm kui a sòn, mbendan biabende foe onè evoe, ñyèbè waan fè hë evoe. ¹⁵ Bayi hm fè yen na binè bëprofèt minnal bë Zamba, amu biabòlò na Zamba angakuli Kristus a sòn ndè nyè andzèki nyè kuli, ngè anè na bëwu bakui ki a sòn. ¹⁶ Ngè bëwu bakui ki a sòn, tò Kristus nyè andzèki kui a sòn. ¹⁷ Ngè Kristus andzèki kui a sòn, ñyèbè waan onè zèzè, ndò mingèlè minada a minsèm mian, ¹⁸ nala ontoa na e bod bëngawu abè Kristus bënë ndzañan. ¹⁹ Ngè bingafidi Kristus hë enyiñ dzi, bia fò biadañ engòngòl a bod bèsè. ²⁰ Ndò hm anè na, Kristus angakui a sòn bëwu, ntol bëwu bèsè. ²¹ Amu awu lèngasò etòm mod mbòg, ndò fè akui-lè sòn lazu hë etòm mod mbòg. ²² Akyàè ya bod bèsè bawu abè Adam, nala ngò fè bod bèsè babi enyiñ abè Kristus. ²³ Mod osè hm a etye dzie: Kristus anè ntol, a mvus hala, e bod bayi tòbò ai Kristus eyòn adugan sò, ²⁴ a mvus hala, mëmana, eyòn ayi vè esya edzoe Zamba, eyòn ayi tégè edzoe esè, ai ngul esè; ²⁵ Amu ayea dzoe akèlè kui anè asili minziziñ mie a mëkol a si. ²⁶ Nziziñ mvua ayi tégè onè awu. ²⁷ Amu angatele nyè byem bisè a mëkol a si. Eyòn ayi dzo na, mètègè ya byem bisè, nala watyan na, sësala hë e nyò angavè nyè edzoe. ²⁸ Eyòn hm byem bisè biayi nyè tégè osu, mòn emen ayi tòbò a edzoe e mod angamana nyè tégè byem bisè, asu yè na Zamba abò byem bisè a bod bèsè. ²⁹ Amu yè na, e bod baduuban asu bëwu bayi hm bò ya? Ngè anè hm fò na bëwu bakui ki a sòn, asu dze bod baduuban asu daban? ³⁰ A dze bingènè waa ndzug? ³¹ Mandèn ai awu amos osè; sòn hë enguñ dzaan, e dzi ya mëbèlè abè Kristus Nti waan. ³² Hë a etye mod, mfi dze ongabè ma na mëluman ai tsit a Efesi? Ngè bëwu bakui ki a sòn, ndzaan, binyaag, amu biayi wu okidi. ³³ Tè miakè a ndimi. Mbè eyòn andaman mbèmbè fulu. ³⁴ Zaan a tètèlè zen, tè miabada sèm. Amu bod bëvòg bayèm ki Zamba; makòbò na mëkub mina osòn a nlo. ³⁵ Mod ziñ nyòlò ayi dzo na: Eyè bëwu bakui a sòn ya? Bazu ai kan nyòl fe? ³⁶ A akud dzom, e mvòn wamias a si, yabèlè ki enyiñ, sè na etari wu. ³⁷ Ndò e mvòn wamias, sè ki e nyòl wayi fumi ndzò wamias, wamias nsò fes, ngè oles, ngè fes fè ki. ³⁸ Zamba avè nyè e nyòl adiñ, ndò mvòn esè ebèlè nyòl dzie. ³⁹ Ndò nyòl esè esèki dzam da, hë da, mod abèlè endzie, nyòl tsit etoa etam, nyòl anòn etam, nyòl kòs etam. ⁴⁰ Nyòl ya yob enè, nyòl ya si etoa fè. Ndò duma nyòl ya yob anè etam, duma nyòl ya si etam. ⁴¹ Duma nlo-dzobo anè etam, duma ngòn atoa etam, duma atitie fè etam. Amu atitie lasèlan a duma. ⁴² Nala ngò fè akui-lè sòn bëwu anè. Babè a si, eboege, engakui a sòn tégè ai eboe. ⁴³ Eyòn yadzèban, adzo osòn, engakui a sòn ai duma. Yadzèban obobòd, engakui a sòn a ngul ete. ⁴⁴ Badzèb nyòl minson, nyòl nsisim engakui a sòn. Ngè nyòl minson enè, nyòl nsisim dzò enè fè. ⁴⁵ Akyàè ya anè ntilan na: Adam, e mod osu, ambèlè

enyiñ, e Adam mvua nyè abò ya hm nsisim wavè enyiñ. ⁴⁶ Dzam da, sè ki nyòl nsisim ndzò etèlè osu, nyòl minson fò ndzò etèlè osu, a mvus hala, nyòl nsisim. ⁴⁷ E mod osu atye a mbòdòg ya si, e mod bèè asò a yob. ⁴⁸ E kan mod mbòdòg anè, nala ngò fè bod bë mbòdòg bënë. E kan e mod ya yob anè, nala ngò fè bod ya yob bënë. ⁴⁹ E kan ya bingabègè evègèlè mbòdòg, nala ngò fè biayi bëge evègèlè ya yob. ⁵⁰ A babèdzañ, madzo e dzam di na minson ai mëki biasèki dzam bi elig edzoe Zamba; e dzi yaboe esèki dzam bi elig e dzi enè tè boe. ⁵¹ Yènan sik, ndimba ndzò makad mina nyi. Bia bèsè biayi ki wu, dzam da bia bèsè biayi tsende, ⁵² a ekabèla dis, etye etye, a e tòn mvua. Amu bayi lòn tòn, bëwu bëngakui a sòn tégè dzam dugan ndaman, bia bingatsende. ⁵³ Amu eboe dzi yayean bòd tè-ai-eboe, nyòl awu ebòdò nyòl kole. ⁵⁴ Eyòn eboe dzi yayi bòd tè ai eboe, e nyòl awu nyi ebòdò nyòl kole, abog te ebug engatilban yayi yenan na: Awu atègèban ya, ⁵⁵ a awu, eyè wadò ve? A awu, eyè ngal bita dzoe enè ve? ⁵⁶ Ngal bita awu enè nsèm, ngul nsèm ndzò enè mvende; ⁵⁷ Ngañ ai Zamba mbol abò na bidò abè Nti waan Yesus Kristus. ⁵⁸ A mindindiñ mi babèdzañ, antoa hm na, boan nkanga, tè tég, mibulugu bò esye Nti kòm esè, miyèmè na ndzug waan osèki zèzè abè Nti.

16 Ndò hm, asu ntogan mònì asu mimfufub: Akyàè ya mëngabende mënda më Zamba ya Galati, nala ngò fè mibòdòg. ² Amos osu ya sabbat osè, mod osè ya abè mina anyiege man dzom a nda, abim asè abèlè ngul, asu yè na tè etogan mònì yabò eyòn mayi sò. ³ Eyòn mayi sò, e bod miayi tòb, mayi bò lom ai kalara a mò na bèkè ai efaè dzaan a Yerusalem. ⁴ Ngè anè ai mfi na mëkè, bayi kè ai ma eyòn. ⁵ Mayi sò abè mina eyòn mayi lod a Masedonia. Amu mayi lod a Masedonia, ⁶ mènè dzam tòbò abè mina, eyòn ziñ ben na mayi tòbò hala abog oyon asè, asu yè na miyaan ai ma e hom osè mènè tye na makè. ⁷ Amu mayi ki na mayen mina etoa dzi a ntulan, mbol mafidi na mayi tòbò abè mina man eban, ngè Nti ayèbè. ⁸ Mayi tòbò a Efesi akui a Pentekoste. ⁹ Amu mod mbè ayoo ma we, ayene mbèn oyab; abui minziziñ minè we. ¹⁰ Ngè Timoteus asò, dzènan na tè adugan kòn wòn. Amu nyè fè abò esye Nti anè ma. ¹¹ Tè mod ziñ afèm nyè. Miyaan ai nyè mvoè, asu yè na azu abè ma. Amu mayanga nyè ai babèdzañ. ¹² Mfag madzañ Apollos, mëkogèlan ya ai nyè abui na azu abè mina ai babèdzañ. Ndò hm ñyan woe ohè bë ki na azu etoa dzi. Ayi sòn eyòn ayi bi afo-la. ¹³ Vèbègan, boan nkanga a ñyèbè, boan fam, toman nyòl. ¹⁴ E dzam asè miabò abòò hë ediñ. ¹⁵ Makogèlan ai mina, a babèdzañ. Miayèm nda-bod Stefanas. Endzò enè ntol bëyèbè ya Akaia, ndò bënganyian a esye mimfufub. ¹⁶ Boan kan bod te mëwog, ai e mod osè asye ai bò, awaa fè ndzug. ¹⁷ Mawog mintag na Stefanas ai Fortunatus ai Akaiikus bèsò, amu bënë a

mëyian ya mbol miadzëman ma a mis. ¹⁸ Bëngavòli ma nnëm, ai minnëm mian fë. Mikama akyàè bod te. ¹⁹ Mënda më Zamba ya Azia masug mina. Akila ai Priska, ai e nda-Zamba yakoan a nda dzaban bëmana mina sug abui abui. ²⁰ Babëdzañ bësë basug mina.

Sugan mina mina, miwuban mimfufub mëwuban. ²¹ Mamen Paulus matil mësugan ai wò wama. ²² Ngë mod ziñ adiñ ki Nti, amala ai nyè. Maranatha (Zaag a Nti). ²³ Maa Nti Yesus abò ai mina. ²⁴ Ediñ dzama ebòò ai mina bësë abë Kristus Yesus.

KORINTI BÈÈ

1 Ma Paulus, man apostel Kristus Yesus a nyian Zamba, ai madzañ Timoteus, abè nda-Zamba ya enè a Korinti, ai e mimfufub misè minè a Akaia asè, ² maa ai mvoè bibòò ai mina, bisòò abè esya waan ai Nti Yesus Kristus. ³ Olugu ai Zamba, esya Nti waan Yesus Kristus, esya ngòl esè ai esya awone, ⁴ ñnyè awone bia a ndzug osè ai awone ya Zamba angawone bia, ⁵ na akyàè ya mintye mi Kristus miafuguzu abè bia, awone dan afuguzu asu Kristus. ⁶ Ngè bibèlè mindzug, hë asu yè na biwone mina, ai asu akode dan. Ngè bibèlè awonòn, hë asu awonòn daan ya lasò e fin ya bibèlè a mindzug ya bia fè biadzugi. ⁷ Afidi daan ayèmè a kpiim asu daan, mbol biayèm na akyàè ya mi-anòn ngab a mindzug, nala ngò fè mianòn ngab a awone. ⁸ Amu, a babèdzañ, mayi ki na miyègan ndzug bingabi a Azia, amu ndzug te ongalod bia ton, bingayi dzèè afidi ya enyiñ. ⁹ A nnèm etere, bitsogo na biazu wu, bintoa hm tè bada fidi bia bèben, bifidigi hë Zamba ya avèlè mimbim. ¹⁰ Ñnyè angakode bia a awu, ñnyè fè ayi kode, ñnyè bingafidi, ndò fè ayi kode, ¹¹ mbol miasye asu daan ai ngogèlan, asu yè na abui bod avè ngañ a su daan, bikè bi efaè-akab bavè bia asu ngogèlan abui bod. ¹² Amu etòm enguñ dzaan enè na: a mbòòlan sosoo waan, ai nnèm mòngò, a saañ Zamba, sè ki ai fèg bod, ai maa woe ngò fò bingawulu a si-ndon, adañ adañ a fè abè mina. ¹³ Amu biatil ki mina mam mēfē sè na e mam mialañ, a miayèm fè. Mafidi na miayi yèm mbèn mbèn, ¹⁴ anè mingayèm bia hë etun, na binè dzom enguñ dzaan, anè mina fè asu daan a amos Nti waan Yesus. ¹⁵ Mbol mēyēmē nala, ndò mēngayi tari sòn a bē mina, asu yè na mibi mintag eyòn bèè, ¹⁶ mēlod abè mina, mēkē a Masedonia, mēdugan tye a Masedonia mēzu abè mina, miyaan ai ma, mēkē a Yudea. ¹⁷ Eyòn mētsogo nala, dze, yè mēngabē mēbò dò ai evēves nnēm? Yè na matsog mintsogan mi bod, e kan ya na mēdzoo na Owe-Kokoa a dzam dēda? ¹⁸ Sòn, anè Zamba anè bēbēla, e dzam biakad mina asēki owe-kokoa. ¹⁹ Amu Yesus Kristus mōn Zamba ya bingayedan mina, ai ma, ai Silvanus ai Timoteus, andzēki bō owe ai kokoa, hë owe ñnyè angabē abè nyè. ²⁰ Amu ngaga Zamba esè enè 'Owe' abè nyè. Asu te biadzo ai Zamba na 'Amen' asu olugu Zamba a dzoe die. ²¹ Zamba te ñnyè avè bia ngul ai mina abè Kristus, ñnyè fè awòbò bia mfufub mbòn, ²² ñnyè abò bia tiga, avèè bia eban Nsisim a minnēm.

²³ Mfag wama, matele Zamba wusnèt a enyiñ dzama, na asu yè na makaman ai mina ngò mandzēki sòn a Korinti, ²⁴ sè ki asu yè na bidzoe ñyebe waan, hë mbol biasye fufulu asu mintag mian. Miyēmē a kpiim a ñyèbè.

2 Amu mēnòn oyili na mayi ki sòn a bē mina ai endēgēlè. ² Amu, ngè mandēgēlè mina, za ayi ma vè mintag sè na e mod mavè endēgēlè te? ³ Mēngatil mina e dzam di, asu yè na, eyòn makè sò, tè mawog olun ai e bod bayean ma vè mintag, mēbēlè afidi ai mina bēsè na mintag miama minè mintag mi mina bēsè. ⁴ Amu mēngatil mina a zañ mindzug ai nyēnya a nnēm, ai abui bibēga, sè ki asu yè na miwog olun, da asu yè na miyēm abui ediñ mēbēlè asu daan. ⁵ Ngè mod ziñan gabò na bēwog olun, sè ki ma angabò dò, dzam da, asu yè na tè madañ dò yin abui, ndzoan na mina bēsè angabò dò. ⁶ Asu kan mod te, endēgēlè ya e bod bēsè bēvòg bavè nyè yayan: ⁷ kē miayēyan dzu, mivòligi, asu yè na olun oza lod mod te nkoñ a . ⁸ Ndò makogèlan ai mina na milèdè nyè ndēm ediñ. ⁹ Amu asu te fè mēhè til, asu yè na mēyēm mfañ fulu waan, ngè minè mēwog a mam mēsè. ¹⁰ E mod osè miadzu, ma fè madzu nyè. Amu, e dzam madzu, ngè mēhè bēlè e dzam madzu, madzu asu daan a mis mē Kristus, ¹¹ asu yè na tè Satan ayen bia si-etēgē-bikòn. Amu biayēgan ki mintsogan mie. ¹² Mbol hm mēngakui a Troas na mayedan mbēmbē foe Kristus, mbè oyaaban fè ma we abè Nti, ¹³ mēngabē mēsañan a nnēm abui, mbol mandzēki yen madzañ Titus, ndò mēngayaan ai bō, mēkēlè a Masedonia. ¹⁴ Ngañ ai Zamba, mbol avè bia olugu kòm esè abè Kristus, akuligi fè mēnyum mē ñyēman woe ai wò esye waan hom osè. ¹⁵ Amu binè mbēmbē enyum Kristus asu Zamba tò a e bod bakodeban, tò e ba bakè a ndzañ, ¹⁶ asu e ba, binè enyum yasò a awu ekèlè a awu, asu bevòg, enyum yasò a enyiñ, ekèlè a enyiñ. Za akyèbè ai e mam ma? ¹⁷ Amu bi-asēki anè abui bod bakuan ai ebug Zamba, bia biasye a tētèlè, biakòbò a nloman Zamba, a mis mē Zamba, abè Kristus.

3 Yè bitari hm fè na biataman bia bèben? Ndò ki yè binè anè bod bēziñ, na biayañan ai kalara ovangul a biazu abè mina, ngè eyòn miazu abè bia? ² Mina bèben minè kalara ovangul, anè bia ntilan a minnēm, bod bēsè bayèm nyè, bēlaña fè nyè, ³ amu mialèdè na minè kalara Kristus a bingatil, asēki ntilan ai tinte, anè

ntilan ai Nsisim Zamba ya avëë, sê hm ki a mēbam mēkòg, anē ntilan a mēbam mē nnēm nyòl. ⁴ Biayēm nala mbēñ ai Kristus asu Zamba. ⁵ Sê ki na biadañ yēm abui, na bikē dzo na dzom ziñ yatye abe bia; Zamba emen ñnyè avē bia ngul te, ⁶ ñnyè angatele bia na bibò bēsye bē mkpamañ elad, sê ki elad enē ntilan, edzi Nsisim. Amu ekanga ekanga ya kalara yawoe, Nsisim wavē enyiñ. ⁷ Ngē esye awu engabē ntilan a kalara mēkòg engavēñan adzo дума, e kan ya na bòn bē Israel bēngabē ki dzam bēbē Moses a asu etòm mfyè дума ongabē nyè a mvòm asu, a ongabē fē na wamana, ⁸ biyòñ tañ ya esye Nsisim yayi bò a дума ete? ⁹ Ngē дума anē asu esye ya nkat, biyòñ tañ ya esye afu-nnēm sosoo yayi fuguzu ai дума! ¹⁰ E dzam biakòbò di, e dzom engabē ebèlè дума, ebèlè ki fē дума te, etòm yē na дума te lalod bisē. ¹¹ Amu ngē dzom ndon ebèlè abim дума di, biyòñ tañ ya e dzi enē kole yayi tòbò a дума! ¹² Mbol hm bibèlè kan afidi te, ndò banyin ai abui azombo, ¹³ ndò fē, sê ki anē Moses ya angabē abudigi eyie a mvòm asu, asu yē na bòn bē Israel bēza yen mēmana mē ndon. ¹⁴ Fēg dzaban engabò ya ndim. Amu, azaag kui amos ya ana, eyie te enē eyòñ balañ nnomo elad, tègè bò kuli na emana ya sole abē Kristus. ¹⁵ Ndò azaag kui amos ya ana, eyòñ esē balañ Moses eyie eyala bò a nnēm. ¹⁶ Eyòñ esē mod avēñan abē Nti, eyie yavaaban. ¹⁷ Nti te anē Nsisim. Fili enē e hom Nsisim Nti onē. ¹⁸ Bia bēsē, tègè ai eyie a mēsu, biayen дума Nti, bitsende, bintoa evēgèlè dzie, bisòò a дума bikèlè a дума, amu Nti ya anē Nsisim ñnyè abò dò.

4 Asu te, mbol bibèlè esye dzi na bēngawog bia ngòl, ndò biaku ki sòm, ² bingadzoge fò hē e mam basòli asu osòn, bia tè wulu ai mēkēñ, tò ki a tsende ebug Zamba, dzam da, mbol biakad bēbēla a ngēēñ ngò wayi bò na bod bēse bēyēbē bia a mis mē Zamba. ³ Ngē eyie ebudu mbēmbē foe waan a asu, ebudu nala asu e bod bakē a ndzañ. ⁴ Asu daban, Zamba e si-ndon nyi angakpè mintsogan bēhaiden ndim a mis, asu yē na tè bayen mfyè mbēmbē foe дума Kristus ya anē evēgèlè Zamba. ⁵ Amu biayedan ki bia bēben, biayedan Yesus Kristus Nti, bia binē bēlò ban asu ediñ Yesus. ⁶ Amu e Zamba angadzo na: Mfyè ofyèg a dibi, ñnyè angafyè a minnēm mian asu mfyè nyēman дума Zamba a mvòm asu Yesus Kristus. ⁷ Bibègè hm mod akuma te a mēmvie mē si, asu yē na abui ngul Zamba lēwoge ai Zamba, lasò ki abē bia. ⁸ Bibèlè mindzug a dzam asē, dzam da tègè fidi, fēg edzaña bia, bia tègè dzò dzèè esē, ⁹ baluman ai bia, bia tègè tigibi, bēwudu bia bikuda, bia tègè dzañ a ekoa, ¹⁰ bibègè awu Yesus kòm esē a nyòl dzaan. ¹¹ Amu e bia ya bivēë, bingavēëban ya a awu a nyòl Yesus, asu yē na enyiñ Yesus dzò eyene a ewuwu nyòl dzan. ¹² Antoa hm na, awu lasye abē bia, enyiñ esye abē mina. ¹³ Mbol bibèlè Nsisim ñyēbē Zamba dzam da, akyaè anē ntilan na:

Mēngayēbē, asu te mēngakòbò, ndò bia fē bingayēbē, asu te bingakòbò, ¹⁴ biyēmē na e nyò angahèlè Nti Yesus ayi bia hèlè ai Yesus, atogan fē bia ai mina fufulu. ¹⁵ Amu byem bisē binē asu daan, asu yē na maa afuguzu etòm abui bod, abuli ngañ a su дума Zamba. ¹⁶ Asu te biaku ki sòm, afyañan bò na ekob nyòl dzaan yandaman, nnēm ete wawome amos ya amos osē. ¹⁷ Amu e man zēzē ndzug ya etoa dzi akomēzan bia mod olugu kole, ¹⁸ biabēbē ki e byem bayen, biabēbē e bi bayen ki. E byem bayen binē ndon, e bi bayen ki binē kole.

5 Biayēm na ngē ebēm si dzaan yandaman ana, bibèlè nda ya Zamba avē bia, nda kole ya mò mē bod mandzēki loñ a yob. ² Ndò hm bibèlè mintye, biyii du na biabēlan ai etòbògò dzaan yasò a yob, ³ antoa hm na, ngē bihē sòdi e dzi bibègè dzi, tè bialañan minsò. ⁴ Amu e bia ya binē a ebēm, bibèlè sug ya abui mintye, mbol biayi ki na biasòdi e dzom bibègè, biayi hē na biabòd e dzi evòg, asu yē na enyiñ emana dim mbim nyòl. ⁵ E nyò angakomēzan bia asu dzam te anē Zamba, ñnyè avē bia eban Nsisim. ⁶ Ndò hm ngul enē bia a nyòl kòm esē, biyēmē na ntye bitoa a nyòl, binē oyab ai Nti. ⁷ Amu biawulu ai ñyēbe, biawulu ki ai ñyenan biayen. ⁸ Ngul enē bia a nyòl, bingayiyi hē na ngē biakodo a nyòl, bitòbò abē Nti. ⁹ Asu te biadzēñ na, tò binē abē nyè, tò binē nyè oyab, binyēb nyè a nnēm. ¹⁰ Amu bia bēsē biayi yean kē tēbē a etoa nkat Kristus osu, asu yē na mod osē abèlè maan ya e mam angabò a nyòl, tò mbēñ, tò abe. ¹¹ Mbol biambara Nti, ndò biadudu bod, Zamba nyè angadudu bia. Mafidi na mētèlè a ngēēñ a ñyēnan waan. ¹² Biadugan ki lèdè bia bēben abē mina, biavē mina hē afola yē na mibò enguñ ai bia, asu yē na mibò enguñ te abē e bod babò enguñ hē a miñyene, tègè dzò bò a nnēm. ¹³ Ngē biavu abui, hē asu Zamba. Ngē binē evovoe, hē asu daan. ¹⁴ Amu ediñ Kristus yayadan bia, mbol biayēm na mod mbòg angawu asu bod bēsē, asu te bod bēsē bawu. ¹⁵ Ndò angawu asu bod bēsē asu yē na tè bēnyin badugan nyin asu daban, bēnyin asu e nyò angawu asu daban, akulēban fē a sòn. ¹⁶ Antoa hm na, atarigi etoa dzi, bia biayēm ki mod ziñ mfag ya nyòl. Tò bingayēm Kristus mfag ya nyòl, etoa dzi, biayēm ki fē nyè nala. ¹⁷ Ngē mod anē abē Kristus, anē mkpamañ ekokoma. Minnomo mimana ya, yēnē sik, mimkpamañ mintoa ya. ¹⁸ Byem bisē biasò abē Zamba ya angalad bia ai emen ai Kristus, avēë fē bia esye elad, ¹⁹ akyaè ya Zamba angabē alada si-ndon ai emen abē Kristus, tègè bò lañ minsem miaban, ndò fē angavē bia ebug elad. ²⁰ Ndò hm binē bēbègè bē foe asu Kristus, Zamba akòbògò a anyu daan. Biakogèlan ai mina a dzoe Kristus: ladan ai Zamba. ²¹ E nyò angabē ayēmē ki nsēm, angabòban nsēm asu daan, asu yē na bia bivēñan mēkyēbē mē Zamba abē nyè.

6 Mbol biasye fufulu ai nyè, ndò biakogèlan ai mina na tè mianòn maa Zamba a zèzè. ² Amu adzo na: A mbèmbè abog, mēngawog wa, A amos akode, mēngavòli wa. Yènè hm, mbèmbè abog hm nyò, amos akode hi. ³ Biayè ki mod ziñ dzom a zen, asu yè na bèza yen evus ya esye dzaan, ⁴ dzam da bialèdè bia bëben anè bësyè bë Zamba, ai abui fin, a mindzug, a mēyañan, a wòn, ⁵ a zañ bibom, a mimbog, a mēndum, a ngul bisye, a bivie, a biaki bidi. ⁶ A fulu mfuban ai ñyēman, a fin, a abēñ nnēm, a Mfufub Nsisim, a mfañ ediñ, ⁷ a ebug bēbēla, a ngul Zamba. Ai bikpèlè bi mēkyèbè ya mbo-nnomo ai ebi ya mbo-ngala, ⁸ ai duma, ai osòn, ai bikag, ai mētaman; tò banòn bia anè bod bë mvol ai bod bë bēbēla, ⁹ na bayēm ki bia ndè bayēm bia, bēdzoo na biwu ya ndè bitala, bētibili bia hē da tēgè bia woe, ¹⁰ bēbòd na biwog olun ndè bi-atag, bō na binè mēbua ndè biabò na abui bod bëbi akuma, hē anè bibèlè ki dzom, ndè bibèlè byem bisè. ¹¹ A bod ya Korinti, anyu daan ayoo asu daan. Nnēm waan ondama. ¹² Nguma etòm ziñ wasèki abè bia, eyè etòm enè a minnēm mian we. ¹³ Makòbò ai bòn bama, mina fè bëlan ai bia kan te anè biabèlan ai mina. ¹⁴ Tè miawulu esamba ai bëhaiden. Afu-nnēm ai nkòt biakuan dze? Mfyè ai dibi biakalan dze? ¹⁵ Kiñ fe Kristus ban Belial bènè? E mod ayèbè ban man haiden bakalan dze? ¹⁶ Oyili mfe onè a zañ tempel Zamba ai tempel bēzèzè bēzamba? Bia bëben binè tempel Zamba ya avèè, akyàè ya Zamba adzo na: Mayi tòbò abè bò, mēwulugu bò a zañ, Mayi bò Zamba waban, Bò bēbò ayòn dama. ¹⁷ Asu te, kodogan a zañ dzaban, mitsaman ai bò, Nti ñnyè akòbò nala, tè mianamba dzom eboe, abog te mamen mayi bëlan ai mina, ¹⁸ abog te mayi mina bò esya, mina fè mibò bēndoman ai bēngòn bama, Nti ngul mēsè ñnyè akòbò nala.

7 A mindindiñ miama, mbol bibèlè e ngaga esè nyi, mfubugan bia bëben ai mvit ya nyòl ai a nsisim, bibò na mfuban waan obò ntud a wòn Zamba. ² Yaa-gan bia minnēm mian. Biandzèki bëlan ai mod ziñ abe, biandzèki ndaman mod ziñ, biandzèki dian ai mod ziñ. ³ Masòman ki mod ziñ. Asu te matari ya dzo na minè bia a minnēm, na biwu fufulu, binyiñ fè fufulu. ⁴ Mēbèlè abui afidi ai mina, mēbòd fè enguñ ai mina. Mēngadzie ya ai evòli, mēfuguzu ai mintag a ndzug waan osè. ⁵ Amu eyòn bingasò a Masedonia, nyòl dzaan engasañan abui, mindzug hom osè. A nsēñ, bita, a nnēm ete, wòn. ⁶ Ndò e Zamba avòli e bod bènè edzò-di nyòl angavòli bia ai asò-lè Titus, ⁷ sè ki hē asò-lè die, dzam da fè a evòli mingavòli nyè, amu angalèè bia miñyan mian ai ñyon waan ai mvam dzaan asu dama, mēngafèdan wog mintag. ⁸ Ngè mabò a kalara na miliñan, masingi ki dò. Ngè mēngasingi dò, mayen na kalara te angabò na miliñan etun abog; ⁹ etoa dzi, mawog mintag, sè ki mbol mingaliñan, dzam da mbol mingaliñan, mitsende enyiñ. Amu mingaliñan anè

Zamba ayi, e kan yè na miandzèki dzèè tò mod ziñ etòm dzaan. ¹⁰ Amu mēliñan a ndi Zamba mabye ntsendan enyiñ; asu akode ladugan ki ai mvus. Mēliñan mē si-ndon mabye awu. ¹¹ E mēliñan ma, anè Zamba ayi, masò ai mina akyàè osèsa te, sè hm ki hē nala, masò fè ai mina mbol miakaman ai mina bëben ai sosoo olun, ai wòn, ñyan du, mvam, bivudèga. A dzam asè, lèdègan na minè a saañ e dzam di. ¹² Ndò, tò anè mēngatil mina, sè ki asu e mod angabò abe, ngè asu e nyò bēngabò abe, angabè asu yè na osèsa ya abè mina asu daan oyene mina a ngèèn a mis mē Zamba. ¹³ Asu te biayen evòli. Bingadañ fè wog mintag hala a evòli dzaan a yob, etòm mintag mi Titus, mbol miasuu nyè nnēm a si. ¹⁴ Amu, ngè mēngataman mina a mis moe, mandzèki sama amu e kan bingakòbò ai mina wakui bēbēla, nala ngò fè enguñ bingabò Titus a mis yakui bēbēla. ¹⁵ Ndò nnēm woe onè fò hē abè mina eyègan, abog atsog mēwog maan, akyàè mingabèlan ai nyè ai wòn, ai olugu. ¹⁶ Mawog mintag na mēbèlè ngul afidi ai mina.

8 A babèdzañ, biayi na miyèm e maa Zamba bēngavè mēnda mē Zamba ya Masedonia, ² na a bod mindzug baban, hē mintag miaban ai mēbua maban binganañ, bintoa akuma ya nnēm mòngò waban. ³ Mabòdòlò dò na, bëvaa abim ngul dzaban, alodo fè bò ton, ai mbèmbè ñyan waban, ⁴ bēkogelan ai bia eyègan abui na bëbi maa ya esye fufulu asu mimfufub, ⁵ sè ki hm anè bingatsog, dzam da bēngatari mana vèèban Nti ai bia a ñyan Zamba, ⁶ asu te bingakogèlan ai Titus na, akyàè ya angatari dò, azu mana kom esye akab te abè mina. ⁷ Ndò mbol ya miafuguzu a dzom esè, a ñyebè, a nkòbò, a ñyēman ai a osèsa osè, ai a ediñ bibèlè asu daan, fuguzan fè a esye akab dzi. ⁸ Matele ki mvende, mayi hē na mēyèm ngè osèsa waan ai ediñ binè ete. ⁹ Amu miayèm maa Nti waan Yesus Kristus, mbol angavènan mēbua, atoa nkukuma, asu yè na mina fè mibi akuma mēbua te. ¹⁰ Makad mina ntsogan wama a adzo te. Amu anè ai mfi asu daan, mbol ya, mbu ongaman, mingabò dò, ndò fè mingalèdè na miayi kè ai nala osu. ¹¹ Ndò hm, etoa dzi, manènan dò bò, asu yè na, akyàè ya minè osèsa a miayi na miabò dò, nala ngò fè mibò dò ai abim mibèlè. ¹² Amu eyòn osèsa onè hala, wayene mbèn ai abim ya mod abèlè, sè ki abim abèlè ki. ¹³ Sè ki na bēvòg bëbi evovoe, mina mibi mindzug, dzam da, abò dzam dèda. ¹⁴ Etoa dzi, e dzi mibèlè a fus a yob, ekèlè a mēyañan mènè, asu yè na e dzi bēbèlè a fus a yob ezu a mēyañan ya mibèlè, nala obò dzam dèda, ¹⁵ e kan enè ntilan na: E nyò anganòn abui andzèki bi abui, E nyò ki anganòn abòd tè yañan. ¹⁶ Ngañ ai Zamba ya avè Titus osèsa asu daan a nnēm, ¹⁷ mbol angayèbè ngogèlan dzaan, abulu bò osèsa, ndò fè ayèbè na azu abè mina. ¹⁸ Bialom mina madzañ mfè fufulu ai nyè, a bayèm asu esye mbèmbè foe dzie a mēnda mē Zamba mēsè, ¹⁹ sè

ki hë nala, mända më Zamba mëngatele nyè na akë ai bia a dulu, avòli fë bia esye maa biabò dzi, asu duma Nti ai asu osësa waan, ²⁰ biabò okala na, mod azaa yen evus a e mod esye mòni ya biabò nyò. ²¹ Biabò okala na bibò mbëñ, sè ki hë a mis më Nti, tò ben a mis më bod fë. ²² Bialom mina madzañ ya biayen ya na anë osësa a abui mam, etoa dzi ben anë osësa abui mbol abëlë abui afidi abë mina. ²³ Mfag Titus, anë eyòn dza-ma, bia nyè biasye fë fufulu asu daan. Mfag babëdzañ bënë apostel mända më Zamba, bënë duma Kristus. ²⁴ A mis mända më Zamba, milëdëgë hm ndëm ediñ dzaan ai enguñ bingabò mina a mis maban.

9 Mayañan ki ai na mëtil mina asu afañ ya biabò mimfufub. ² Amu mayëm osësa waan, a mëngabò ai wa enguñ a mis më bod ya Masedonia, mbol Akaia amana ya komëzan mbu ongaman, ndò evag dzaan engavëlë abui dzam ya abë bò oyò. ³ Ndò malom mina babëdzañ, asu yë na tē enguñ mëbòdòg asu daan yavëñan zëzë e dzam di, na akyàè ya mëngadzo, mitòbò a ngomëzan, ⁴ lëza bò na, ngë bod ya Masedonia bēhë zu ai ma we, bëyënë na miasëki a ngomëzan, bingawu osòn, makë tsog mina bëben, asu abui afidi bibëlë di. ⁵ Asu te mëngayen na mayean bò na babëdzañ bëtari bia kè osu abë mina, bëmana sòn komëzan efaè afañ dzaan mingakag, etòbò babi, asu yë na ebò fò afañ, sè ki hë anë biafadi. ⁶ Anë hm na, e mod amias bidi abòd, ayi fë koe hë abòd. E nyò amias abui, ayi fë koe abui. ⁷ Mod osë avaag anë atsig a nnëm woe, tē avë ai olun a nnëm ngë ki na obila. Amu Zamba adiñ e mod avë ai mintag. ⁸ Zamba abëlë ngul ya abulu maa osë abë mina, asu yë na mibëlë e dzom esë miayañan ai dzò, a dzam asë ai kòm esë, mibulu hm bò e dzom enë mbëñ, ⁹ akyàè anë ntilan na: Angabò akab, avëè e bod bënë a mëyañan, Mëkyëbë moe mënë a bisëb bisëb. ¹⁰ E nyò avë mbè mvòn mvòn ya abë, avaa mbañëla na bod bëdi, ayi vë, abaag mvòn dzaan, abò na bibuma bi akab daan binañ. ¹¹ Miayi bi akuma asu akab daan asë e kan yë na bingavë Zamba ngañ. ¹² Amu esye biabò bod dzi esëki hë na biavòli mimfufub mbol bënë a mëyañan, enë fë na yafuguzu ai nkañan biakañ Zamba. ¹³ Akyàè bayi yen esye dzi, bayi lugu Zamba asu mëwog mialëdë a miayëbë mbëmbë foe Kristus ai akab miavòli bò, mivòligi fë bod bësë, ¹⁴ ndò bakogëlan asu daan, bëyii na bayen mina asu abui maa Zamba anë abë mina. ¹⁵ Ngañ ai Zamba asu efaè dzie ya enë tégè ai alëè.

10 Mamen, Paulus, makogëlan ai mina ai evovoe, ai abëñ nnëm Kristus, e ma ya mënë edzòdi-nyòl eyòn mënë abë mina, mëntoa ayòg eyòn mënë mina oyab. ² Makogëlan ai mina na eyòn mayi sò, tē mabò ayòg akyàè mayi bò ai bod bëziñ ya badzo na bianyiñ tē hë enyiñ si. ³ Tò anë bianyiñ a nyòl, bialuman ki bita bi nyòl. ⁴ Amu bikipëlë bi ndum dzaan biasëki e bi bi nyòl; binë ngul asu Zamba na biabug mimfim, biasole

mëlam më fëg; ⁵ Biasole e mëbun mësë mabede nyòl ai fëg Zamba, biabi fëg esë nkom asu yë na ewog Kristus, ⁶ ndò binë a ngomëzan na biandëgëlë mod mëlò osë, eyòn mëwog maan mayi bò ntud. ⁷ Bëbëgan e dzi etële mina osu. Ngë mod ziñ ayëm na awoge ai Kristus, atoan hm bindi na, akyàè ya awoge ai Kristus, nala ngò fë bia biawoge ai Kristus. ⁸ Tò ben ki mabò enguñ a bui ai ngul dzaan ya Nti angavë bia na bikomdo mina, sè ki asu yë na bidzèè mina, mayi ki sama. ⁹ Mayi ki na mayene anë masii mina ai bëkalara. ¹⁰ Amu bod bëziñ badzo na: 'Bëkalara boe bënë ai fim, ai ngul, eyòn emen atëlë bia a mis, hë ntëgan ntëgan, nkòbò woe tégè ai ndòn.' ¹¹ Mod te atoan bindi na, akyàè ya binë e bëkalara biatil, eyòn binë mò mò, nala ngò fë binë a mimboan eyòn binë hala. ¹² Amu biayi ki na biavëgan kan ziñ ai e ba balëdë bò bëben, dzam da, eyòn bavëgan bò bò, balëdë ki na bënë fëg. ¹³ Mfag waan, biayi bò enguñ a bui, biayi lañan hë abim ñnyie Zamba angavë bia, bizu fë kui abë mina. ¹⁴ Amu bi-ahèd ki ntye, hë anë biandzëki kui a minë, amu bia bingatari kui abë mina ai mbëmbë foe Kristus. ¹⁵ Biabò ki enguñ nnëmëna ai eza esye, dzam da afidi daan anë na, anë ñyëbë waan waanaña bë mina, esye dzaan enañ fë nala abui. ¹⁶ Bibëlë afidi ya ayedan mbëmbë foe a minnam a ngòdò dzaan, hë da tē bò enguñ a su eza esye ya e hom bëkad ya mbëmbë foe. ¹⁷ E mod abò enguñ, abòd dzò abë Nti. ¹⁸ Amu sè ki e mod ataman emen ñnyie bakam, hë e mod fò Nti ataman.

11 Ngë mitoa tē dzam dzibi fulu akud dzama tsët-sat! Kë miayean ma dzibi a! ² Amu mamvaman ai mina mvam Zamba, amu mëngasili mina alug, na mëvë mina a alug, anë ntud ngòn mininga, abë fam dzidzia, Kristus. ³ Mambara na, anë nyò engadug Eva ai mëkëñ moe, mintsogan mian miza ndaman tégè fë ai miè mfuban ngë ki na anë e mi mi mòngò, abë Kristus. ⁴ Amu ngë mod asò mina yedan Yesus mfë alodo anë enyò bingayedan, ngë ki na bëvë mina nsisim mfë ya miandzëki bi, ngë ki na mbëmbë foe mfë ya miandzëki yëbë, mingayëbë dò mbëñ. ⁵ Amu matsog ki na e mimfañ mi apostel mili mialod ma. ⁶ Tò madañ ki yëm nkòbò, masëki nala a ñyëman ben, ndò fë bilëdë ya mina dò kan esë. ⁷ Yë mëngabò nsëm na mabò edzòdi-nyòl asu yë na mëbedëban, mbol bingayedan mina mbëmbë foe Zamba a zëzë? ⁸ Mëngadz-ib e mända më Zamba mëvòg, mëndònò maan asu yë na masye mina, ⁹ ndò fë ntye mëngabë ai mina, tò mëngaku a mëyañan, mandzëki ndëgëlë mod ziñ. Amu e babëdzañ bësòò a Masedonia bëngadzala miñyan miama, ndò mandzëki bò mod ziñ adid mbëgë tò kan ziñ, a maangabò ki tò eyòn. ¹⁰ Makad mina bëbëla na enguñ dzi yayi ki ma mana a minnam mi Akaia. ¹¹ Asu dze? Yë na madiñ ki mina? Zamba ayëm! ¹² E di mabò, mayi fë dò bò, asu yë na mëtsig e bod bayi zen te, na bëyen na bënë ai bia nkoñ e dzam

babò enguñ ete. ¹³ Amu bod bête bënë apostel bë mvol, bod bisye bë mfugu, bayi na bayene anë apostel bë Kristus. ¹⁴ Dze biakam ete? Amu Satan emen angayi na ayene anë englès mfyè. ¹⁵ Nkënga osèki ete na bësye boe bëyene anë bësye mëkyébë. Amana daban layi fë bò anë mimboan miaban. ¹⁶ Mabaala na, tè mod atsog na menë akud. Ngè tègè ai nala, yëban ma anë akud, asu yë na ma fë mèbò man enguñ. ¹⁷ E dzam madzo di, makòbò ki dò anë Nti ayi, makòbò dò anë masòg, asu yë na mazombo enguñ te. ¹⁸ Mbol abui bod babò enguñ a kyaè ya nyòl, ma fë mayi bò enguñ. ¹⁹ Amu miadzibi mëkud, mina bëben mitoa mimfëfëg. ²⁰ Amu miadzibi ngè mod atibili mina, ngè mod adian ai mina, ngè mod afadi mina dzom, ngè mod adzib mi-na dzom a mëkëñ, ngè mod abimi mina a amañ. ²¹ Madzo dò mëwogo osòn, amu bia bingabò atëg. Ngè mod anë dzam lëdë nyòl, matam fò kòbò anë akud, ma fë mabò dò enguñ. ²² Yë bënë Ebraea? Ma fë. Yë bënë ban bë Israel? Ma fë dzam dëda! Yë bënë mëki më Abraham? Ma fë! ²³ Yë bënë bësye bë Kristus? -Mëngakobò ya anë akud- Malod bò! Malod bò a bisye, malod bò a mimbog, malod bò a bibom, abui biyòn dili, awu angasubu ma babi! ²⁴ Biyòn bitan, Yuden bën-gayit ma bingëñ mëwom mënyii ovaè dzia, ²⁵ bëyidi ma ai nkas biyòn bilè, eyòn dzia, bëlumu ma ngòg, mal mëkubu ai ma biyòn bilè, mèbombo a mañ nala nguma amos ai nguma alu. ²⁶ Abui biyòn nala a dulu, mësis ya osoe, wòn miñwuwub, wòn ya mambara babèdzañ, wòn ya mambara bëhaiden, mësis a tisòn, wòn a nkod-nnam, wòn a mañ, wòn a su babèdzañ bë mvol, ²⁷ esye, tuñ, abui biyòn hë evie, a zie ai ekode, abui biyòn a eki-bidi, a avëb, a nsò. ²⁸ E mala ki fas. Amos osè nnëm okëlè ma a yob, etòm mvam asu mënda më Zamba mëse. ²⁹ Za akòn, mëtoa tè kòn ai nyè? Za aku a nsëm, ma tègè dò wog abe? ³⁰ Ngè mayean bò enguñ, mayean bò enguñ ai eyòn mëngabë ntëgan. ³¹ Zamba, esya Nti Yesus ayëm na madug ki, olugu ai nyè a bisëb bisëb. ³² A Damaskus, ngòmëna ya edzoe nkukuma Aretas angabë anoniñi tisòn bod bë Damaskus na abi ma, ³³ ndò bëngasuu ma a nkun a wundi ya mfim, mëtubu nyè a mò.

12 Ngè mayean bò enguñ, nala ben wasëki ai mfi; mazu lèè mbol Nti ayene, akulëgan. ² Mayëm mod ziñ abë Kristus, mimbu awom ai minyii ana; tò na a nyòl dzie o, tò na sè ki a nyòl dzie, mayëm ki, Zamba ayëm. Mod te anganòñëban a e yob lala. ³ Ndò mayëm na, mod te, tò na a nyòl dzie, tò na sè ki a nyòl dzie, mayëm ki, Zamba ayëm, ⁴ na anganòñëban a paradis, angawog e bibug bafala ki, a mod asëki dzam kòbò. ⁵ Mabò enguñ a su mod te, mabò ki enguñ a su ma-men, ngè sè ki a bivus biama. ⁶ Amu ngè mayi na mabò enguñ, masëki dzam bò akud, amu mayi kòbò bëbëla. Dzam da mabò ki dò, asu yë na mod azaa kam ma alodo e dzom ayen ngè edzi awog abë ma, ⁷ etòm

abui bikuli-mam. Asu te, asu yë na tè madañ bò mëbun, ndò bëngalum ma eyò a nyòl, englès Satan, asu yë na ayit ma, na mëzaa bò mëbun. ⁸ Mëkogëlan ya ai Nti biyòn bilè adzo te, na ekodo ma a nyòl. ⁹ Ndò angadzo ai ma na: Maa wama ayea ai wa, amu ngul enë ntud a atëg. Mayi hm bulu bò enguñ ai mintag a atëg dama, asu yë na ngul Kristus etòbò abë ma. ¹⁰ Asu te mawog mintag a atëg, a mam më ebyandi, a mëyañan, a baluman ai ma, a mindzug, asu Kristus. Amu, eyòn mënë ntëgan, abog te mënë ngul. ¹¹ Mëngabò akud, mina miabò ma nala. Amu mina mingabë yean ma taman. Amu mimfañ mi apostel mi-alod ki ma hom, tò anë masëki dzom ziñ. ¹² Mëndëm më man apostel mëngalëdëban a zañ dzan, ai fin, mëndëm, ai biyèn bi mam, ai mam më ngul. ¹³ Dze hm fò e mënda më Zamba mëvòg malod mina ete, alodo na mandzëki mina sili dzom? Dzuan ma nkòt te. ¹⁴ Eyòn lala dzi mëmana ya komëzan na mazu abë mi-na, ndò mayi ki sili mod dzom. Amu madzëñ ki e dzom yawoge ai mina, mina bëben madzëñ. Bòn bayean ki nyie mòni asu bëbonde, bëbonde mbò bayean dò bò asu bòn. ¹⁵ Mayi na mayaana asu daan, bëkuan fë ai ma asu daan. Ngè mabulu mina diñ a bui, yë mayean ki ai ediñ nga? ¹⁶ Abò hm nala; mandzëki mina ndëgëlè, ndò mëngadian ai mina a mëkëñ! ¹⁷ Yë na mëngadian ai mina ai e bod mëngalom mina? ¹⁸ Mëngakogëlan ai Titus, ndò mëngalom nyè ai madzañ. Yë Titus angadi-an ai mina? Nga binganyiñ ai nsisim mbòg? Nga bingawulu zen dzia? ¹⁹ Azaag kui etoa dzi, miatsog na bi-akaman ai bia bëben a mis maan. Makòbò a mis më Zamba abë Kristus. A babèdzañ, mam mëse mëngabë hë asu awone dan. ²⁰ Amu mambara na mëzu mina kòb anë mayi ki, ngè ki na mizu ma kòb anë miadiñ ki. Tè mabad wog adzo zuña, aban, olun, mintsogan mi akoe, bikag, minsòs, mëbun, bitòm. ²¹ Mambara na eyòn mayi dugan sò, Zamba wama adzòdi ma a mis maan, ai na mèbò a mëlunga asu abui bod ya bakë ai minsëm miaban osu, bò tè tsende mbë enyiñ, ai bisog, ai ebamba bëngabë bëbòg.

13 Eyòn lala dzi mazu abë mina: Adzo asë layi tsigëban a anyu bëwusnèt bëbè ngè bëlè.

² Mëngatari ya kad eyòn mëngabë we eyòn bèè, ndò fë matari kad etoa mënë mu dzi, madzo ai e bod bakë ai minsëm miaban osu ai e ba bësë bëvòg na, ngè mëso eyòn efë, mayi ki fë dzu. ³ Mbol miadzëñ ndëm ya na Kristus akòbò abë ma, mbol asëki ntëgan ai mi-na, anë ngul abë mina. ⁴ Amu angaboman a klos etòm ntëgan nyòl, dzam da anyiñ ai ngul Zamba. Amu bia binë ntëgan abë nyè, dzam da bianyiñ ai nyè, ai e ngul Zamba yazu abë bia. ⁵ Fòmbëgan mina bëben, ngè minë a nyëbë, bindigan. Yë miandzëki yëm na Yesus Kristus anë abë mina? Kamëna miasëki a nkoñ te. ⁶ Mafidi na miayi toan yëm na binë a nkoñ te. ⁷ Bi-akogëlan ai Zamba na tè miabò evus ziñ, sè ki asu yë

na bia biyene mimkpangos, dзам da, asu yè na mibò mbèh, bia bibò anè biasèki nkoñ te. ⁸ Amu biasèki dзам luman ai bèbèla, binè dзам sye asu bèbèla.

⁹ Amu biatag eyòn binè ntègan, mina mitoa ngul. Asu te biakogèlan: Asu yè na minyiñ ntud. ¹⁰ Asu te matil e mam ma mètoa mò mò, asu yè na, eyòn mayi tòbò we, tè mabò ayòg abui ai e ngul Nti angavè ma asu yè na

maloñ, sè ki asu yè na masili nda a si. ¹¹ A babèdzañ, a mèmama, tòbògan mintag, tsendègan mēfulu, bian awonòh, boan kiñ, nyiñan mvoè, abog te Zamba mvoè ayi bò ai mina. ¹² Sugañ mina mina ai mimfufub mēwuban. Mimfufub misè miasug mina. ¹³ Maa Nti Yesus Kristus ai ediñ Zamba, ai enyiñ fufulu Mfufub Nsisim bibòg ai mina bèsè.

GALATI

1 Ma, Paulus, man apostel, sè ki a nloe bod, ngè a zen bod, hë a zen Yesus Kristus ai Zamba esya ya angavëlè nyè a bëkon, ² ai e babèdzañ bèsè bènè ai ma fufulu, biatil mënda më Zamba ya Galati, ³ maa ai mvoè bibòòg ai mina a biasò abè Zamba esya waan ai Nti Yesus Kristus, ⁴ ya angakab emen asu minsèm mi-an, asu ye na akode bia a mbè si-ndon bitoa nyi, a nyian Zamba esya waan, ⁵ duma ai nyè a bisèb bisèb, Amen. ⁶ Makam dò na mivol ya ki lum e nyò angaloe mina a maa Kristus mvus, na miakè a mbëmbë foe mfè; ⁷ mbëmbë foe mfè asèki, dzam da, bod bëziñ bandëgëlè mina, bayi na batsende mbëmbë foe Kristus. ⁸ Ndò hm, ngè tò bia, tò englès ya asò a yob, ngè mod ahè yedan mina mbëmbë foe mfè alodo fè anè e nyò bingayedan, amala ai mod te. ⁹ Akyàè ya mëngatari ya dzo, ndò fè madugan dò dzo na: Ngè mod ayedan mina mbëmbë foe asèlan ai e nyò mingabi, amala ai mod te. ¹⁰ Ma na: yè amvoe bod, yè e di Zamba, dze madzèñ? Yè madzèñ na mënyèb bod a nnèm? Ngè mënyèbè bod a nnèm, ngè masèki mbò-esye Kristus. ¹¹ A babèdzañ, amu makad mina na, mbëmbë foe ya bingayedan, asèki adzo bod. ¹² Amu mandzèki sòn ai nyè a bod, ndò ki bandzèki ma nyè yègëlè; mayèm nyè a nkulan Yesus Kristus. ¹³ Nga mingawog e kan mëngabè mënyiñi osusua a nyèbè Yuden, mbol mëngabè mèlumëñan ai nda-Zamba eyègan, mëyi na masè dzò, ¹⁴ ndò fè mëkèlè ai ayègè a nyèbè Yuden osu, mèlodo akala dama abui ya ayòn dama, mëtoa evag eyègan a mètum bètara. ¹⁵ Eyòn hm e Zamba angatòb ma atarigi a abum nana, aloe ma ai maa, eyòn hm azu diñ na ¹⁶ akuli ma mòn woe, asu yè na mëkè makad mbëmbë foe woe a bëhaiden, etye etye te mandzèki sili tò nyòl tò mëki mèlèbèga mëziñ, ¹⁷ mandzèki bed a Yerusalem abè e ba bëngabè ma apostel osu, dzam da ndò mëngakè a Arabia, mëdugan sòn a Damaskus. ¹⁸ A mvus hala, a mvus mimbu milè, ndò mëngabed a Yerusalem na makè toban ai Kefas, ndò mëngatòbò abè nyè mèlu awom ai mëtan, ¹⁹ mandzèki yen man apostel mfè sè na Yakob, manyañ Nti. ²⁰ Matil mina e mam ma a mis më Zamba, madug ki. ²¹ A mvus hala, ndò makè a minnam ya Siria ai Silisia. ²² Mënda më Zamba ya Yudea a mènè abè Kristus mëngabè ki mëyèmè ma a mis. ²³ Bëngabè bëwogo hë na: 'E mod angabè alumëñan ai bia okoba an-

gayedan ya mbëmbë foe nyèbè ya angabè asèè okoba,' ²⁴ bëngataman Zamba a nyòl dzama.

2 A mvus hala, a mvus mimbu awom ai minyii, ndò madugan bed a Yerusalem, bia Barnabas, mënonò fè Titus a esamba ha. ² Mëngabed we etòm dzam ziñ ya mëngayen a nlo. Ndò mëngamana bò lèè mbëmbë foe ya makad bëhaiden; mëngalèè ai mimfan mi bod we a mgbag, mëmbarèga na mbil wama mëngakè ai e hi mëkèlè ozaa bò evoe. ³ Ndò, tò e Titus angabè ai ma eyòn, man Grek, andzèki yean kèlèban. ⁴ Asu babèdzañ bë mvol ya bëngasuan fò ha, bëkèlè banyian na bafèb e fili dzaan bibèlè abè Yesus Kristus, asu yè na bëbò bia bèlò, ⁵ biandzèki bò tègè nyòl dzaan tò eyòn, asu yè na bëbèla mbëmbë foe alaian asu daan. ⁶ Asu e ba ya bikama na bènè mimfan mi bod, -mabisi ki nkoñ bëngabè, Zamba atimi ki bod- amu e bod bëkama ba bandzèki ma bag nguma dzom a yob, ⁷ hë da, eyòn ben bëngayen na ma bëngavè mbëmbë foe asu bëhaiden anè bëngavè Petrus e nyò ya Yuden, ⁸ amu e nyò angabè abò esye asu Petrus a ekat-foe Yuden, ñnyè fè abò ma esye a bëhaiden, ⁹ ndò hm bëngayi yèm e maa mëngavèèban: Yakob, Petrus ai Yohannes, a bëkama na bènè bëyom mëndie, ndò hm batèg bia Barnabas wò mbo-nnomo, ndèm ya na bi- asye fufulu, asu yè na bia bikè a bëhaiden, bò ki a Yuden. ¹⁰ Hë dzam da, na bitsog mimbubua, ndò fè mëngamvaman ai dzam te. ¹¹ Eyòn Kefas angasò a Antiokia, mëngabolan ai nyè, atoa, amu angabè a mëku. ¹² Osusua yè na e bod ya abè Yakob basuan, adzaag fufulu ai bëhaiden. Asuan e bod ba bëngasuan, ndò angakodo, antèlè a fèñ, ambarèga bod ya akele. ¹³ E Yuden bëvòg bëngabie nyè a mëdugan mëte, e kan ya na tò Barnabas nyè fè angabie ya bò a mëdugan mëte. ¹⁴ Dzam da, eyòn mëngayen na basèki a tètèlè zen bëbèla ya mbëmbë foe, ndò madzo ai Kefas a bod ete na: Ngè e wa ya onè man Yuden waanyiñ anè man haiden, sè ki anè man Yuden, eyè onè dzam nòdi bëhaiden na bënyiñ anè Yuden ya? ¹⁵ Bia binè Yuden a mëbyali, biasèki bèsèm ya bëhaiden. ¹⁶ Biayèm na mod abèlè mëkyèbè asu mimboan ya mvende, hë asu nyèbè Yesus Kristus, ndò bia bingayèbè Yesus Kristus asu yè na bibèlè mëkyèbè a nyèbè biayèbè Kristus, sè ki a mimboan mi mvende. ¹⁷ Ngè eyòn biadzèñ etye sosoo abè Kristus, bëngayen na binè bèsèm minsèm, yè nala onè na Kristus anè mbò-esye nsèm? Tègè ai

dzom! ¹⁸ Amu, ngè madugan loñ e dzi ya mèsili ya a si, malèdè na mamen mabug mvende. ¹⁹ Amu mēngawu a mvende etòm mvende, asu yè na mēnyiñ asu Zamba. Mēngabomban a klos ai Kristus. ²⁰ Sè ki fè ma manyiñ, Kristus ñnyè anyiñ a bē ma. Enyiñ manyiñ a nyòl, manyiñ dzò a ñyèbè mayèbè mòn Zamba ya angadiñ ma, akaba fè emen asu dama. ²¹ Masole ki efaè Zamba. Ngè mèkyèbè masò a mvende, oyèmè na Kristus angawu a zèzè.

3 A mèkud mè bod ya Galati ma, za anyuu mina dzò, e mina ya mēngatoan lèdè anè Kristus angawu a klos? ² Abim te ndò mayi na mayèm abè mina. Yè minganòn Nsisim asu mbaalan mvende, yè asu mingawog ñyèbè bëyedègan? ³ Yè eyè minè mèkud na nga, na miatari mam a nsisim, mingakè mò mana a nyòl nga? ⁴ Yè mingabi mindzug a zèzè? Ndè lēngabè hm fò a zèzè a! ⁵ E nyò angavè mina Nsisim, abò fè ngul mam a zañ dzan, yè angabò dò asu mimboan mi mvende, yè asu mēwog ya ñyèbè? ⁶ Anè Abraham angayèbè Zamba, ndò bēngalañ nyè dò na mèkyèbè. ⁷ Yēman hm na, e ba banyin enyiñ ñyèbè, e bala bēte bēnè bòn bē Abraham. ⁸ Ntilan ongayen dò osusua na Zamba atele bēhaiden a etye sosoo hē ai ñyèbè, ndò angatari kad Abraham mbēmbè foe na: Mèyòn mēsè mayi bi maa abè wa. ⁹ Antoa na, e bod banyin enyiñ ñyèbè babèlè maa ai ñyèbè Abraham. ¹⁰ Amu e ba bēnè e bod badzala mvende, bēbèlè eyòg. Amu anè ntilan na: Amala ai e mod abaala ki e mam mēsè mēnè ntilan a kalara mvende na abò mò. ¹¹ Na Zamba atele ki mod a etye sosoo hē asu mvende, biayen dò ha na: Sosoo mod ayi nyiñ hē a ñyèbè. ¹² Mvende yatye ki a ñyèbe, dzam da e nyò abò mò, ayi nyiñ ete. ¹³ Kristus angakode bia a eyòg ya mvende, ndò emen angavēnan eyòg asu daan, mbol anè ntilan na: Amala ai e mod osè akèlè a ele, ¹⁴ asu yè na bēhaiden bēbi maa Abraham abè Kristus Yesus, na bibi ngaga Nsisim asu ñyèbè. ¹⁵ A babèdzañ, makòbò ai mvulna mam mè si. Mod ziñ asèki dzam sole nyian mvua ya mod amana til, ngè ki na abaga dzom ziñ ete. ¹⁶ Abraham ai mèki moe mbò bēngakag e ngaga nyi. Ntilan wadzo ki na, ai 'mvòn bod', antoa hē anè adzo abui bod. Anè adzo mod mbòg: ai mvòn dzoe, Kristus nyòlò. ¹⁷ Madzo dò na: E mvende engakè sòn a mvus mimbu mintèd minyii ngè mintèd milè yasole ki na yabò ngaga zèzè, a Zamba angasan a amvoe die. ¹⁸ Amu ngè ngab-elig yavèèban asu mvende, yavèèban ki fè asu ngaga. Zamba angavè Abraham maa asu ngaga. ¹⁹ Mvende yasò hm ya? Engabagban a yob asu minsèm, akui abog e mvòn engabè ai ngaga engasò; Benglès mbò bēngabende dzò, ntèbè-zaña kalan dzò. ²⁰ Ntèbè-zaña sèki e hom mod anè etam; Zamba nyè anè hm mbòg. ²¹ Ndò hm, yè mvende yaluman ai ngaga Zamba? Tègè ai dzom! Amu bēngavè bia mvende ya enè dzam vè enyiñ, mèkyèbè mēngatye fè a mvende. ²² Dzam da,

ntilan watele dzom esè hē a nsèm, asu yè na e ngaga yasò a ñyèbè biayèbè Yesus Kristus evèèban e ba bayèbè. ²³ Osusua yè na ñyèbè wazu, bingabè biyèmè a mvende, biyanga ñyèbè ongabè na wakuluban, ²⁴ e kan yè na mvende engabò bia nlèdè-zen abè Kristus, asu yè na bibi mèkyèbè mēsò a ñyèbè. ²⁵ Anè ñyèbè wasò, biasèki fè a edzoe nlèdè-zen. ²⁶ Amu mina bēsè minè bòn bē Zamba asu ñyèbè ya abè Kristus Yesus. ²⁷ Amu e mina bēsè mingaduuban asu Kristus, mingabòd Kristus. ²⁸ Man Yuden asèki fè, tò man Grek, tègè ai olò, tègè ai fili mod, tègè ai fam, tègè ai mininga. Amu mina bēsè minè dzom dzia abè Kristus Yesus. ²⁹ Ngè miawoge ai Kristus, kè minè hm mvòn Abraham, bòn bē elig, anè ngaga yayi.

4 Ndò madzo na, ntye ya mòn elig angènè mongò, asèlan ki ai man olò, afañan bòn na anè nti bēsè, ² dzam da, anè a edzoe e bod bakala, bēnòniñ fè byem akèlè kui abog esya angayili. ³ Dzam dèda fè ai bia. Ntye bingabè bòngò, bingabè bèlò minsisim ya si-ndon. ⁴ Eyòn hm abog angatoban atuud, ndò Zamba angalom mòn woe, abyali abè mininga, abyali a mvende, ⁵ asu yè na akode e ba bēnè a edzoe mvende, asu yè na bēnòn etye bòn. ⁶ Asu te minè bòn; Zamba angalom Nsisim mòn woe a minnèm mian, a wadzo na Abba, a Tara. ⁷ Antoa na, wasèki fè olò, onè mòn. Ngè onè hm mòn, onè fè mòn elig asu Zamba. ⁸ Okoba, mingabè yèmè ki Zamba, mingabè minkom mi e bēzamba basèki bēzamba a mèbyali. ⁹ Eyòn dzi hm, miyèm ya Zamba, abadan, afèdan, Zamba ayèm ya mi-na; eyè miadugan kè a byem binè tègè ai ngul, hē mèbua, na miadugan biè sye eyòn efè ya? ¹⁰ Miabaala mēmos ai ngòn, ai mèbog ai mimbu! ¹¹ Mambara hm tè adzo te na mēngasye asu daan a zèzè! ¹² Tòbògan anè ma, amu ma fè mēnè anè mina, a babèdzañ, makogèlan ai mina. Miandzèki ma bò abe ziñ. ¹³ Mi-ayèm na mēngakad mina mbēmbè foe eyòn osu etòm okòn. ¹⁴ Tò anè etye okòn dzama engabò mina adzo mèbobèla, miandzèki ma byandi, ngè a nyòdi ma, dzam da mingabèlan ai ma anè englès Zamba, anè Kristus Yesus. ¹⁵ Eyè hm mintag mian minè ve? Amu mabòlò mina na ngè lèbò ebugbu na miatie minsò mi mis mian, ngè mingavè ma miè. ¹⁶ Ndò hm yè mēntoa ya mina nziziñ mbol makad mina bēbèla? ¹⁷ Bamvaman ai mina, sè ki asu mbēñ, dzam da bayi na bia mina bitsaman, asu yè na mimvaman ai bò. ¹⁸ Anè mbēñ na bēmvaman ai mina abog asè, sè ki hē abog mēnè ai mina. ¹⁹ A bòn bama, a mèbèlè mintye mi abye ai bò akèlè kui anè Kristus anòn nyòl abè mina! ²⁰ Ngè mètoa dzam tòbò ai mina etoa dzi, mètsende e kan makòbò, amu miadzèè ma fèg. ²¹ Kadan ma, mina ya miayi edzoe mvende, yè na miawog ki mvende? ²² Amu anè ntilan na Abraham angabè abèlè bòn bēbè, mbòg atoa mòn etuga mininga, e nyò mbòg mòn fili mininga. ²³ E nyò etuga mininga angabyali a etye nyòl

mod, e nyò fili mininga abyali a etye ngaga. ²⁴ Mam mète mène nkana: Amu bininga bête bënë mēmvoe mēbè: Mbòg atye a nkol Sinai, abye bòn bē esye olò, ñnyè anè Agar. ²⁵ Agar anè nkol Sinai ya Arabia. Anè anè Yerusalem etoa dzi amu abò esye olò ai bòn boe. ²⁶ E Yerusalem ya yob anè fili, ñnyè anè nyia waan. ²⁷ Amu anè ntilan na: Fono, a nkokom mininga ya waandzēki bye, Bumiñi, obama a yob, wa ya wabēlē ki mintye mi abye; Amu bòn bē etam mininga bēnē abui alodo e ba bē nlugan mininga. ²⁸ Mfag waan, a babēdzañ, minè bòn bē ngaga Isaak. ²⁹ Ndò hm e kan ya okoba e mòn angabyali a nyòl angaluman ai mòn ya nsisim, nala ngò fē onē ana. ³⁰ Dzam da, ntilan wadzo ya? Tsidēgan etuga mininga ai mòn woe. Amu mòn fam etuga mininga ayi ki bi ngab elig ai mòn fili mininga. ³¹ Asu te, a babēdzañ, biasēki bòn bē etuga mininga, binè bòn bē fili mininga.

5 Kristus angakode bia mfañ fili. Yēman hm a kpi-im, tē miabada ñyēbē esye bēlò. ² Ma Paulus, makad mina na ngē bēkele mina, Kristus ayi ki bō ai mina mfi ziñ. ³ Madugan dō kad e mod osē adzoge na bēkele nyè a ngēñ na abēlē na abaala mvende esē. ⁴ Mikandan ya ai Kristus, e mina ya miadzēñ mēkyēbē a mvende, midzēè ya maa. ⁵ Mfag waan, a nsisim, bi-ayanga afidi mēkyēbē lasò a ñyēbē. ⁶ Amu, abē Kristus Yesus, tò akēle anè tò asēki, nala wabò ki dzom, hē ñyēbē ngò wabò esye a ediñ ete. ⁷ Mingawulu mbil mbēñ. Za akaman ai mina na tē miabò bēbēla mēwog? ⁸ Mēwog mēte masò ki abē e nyò angaloe mina. ⁹ Man osēsañan ēnē ekòg ovug esē. ¹⁰ Ma mayēm fò na abē Nti, mina miatsog ki dzom efē. E mod andēgēlē mina ambēgē ya mēku moe, tò anè za. ¹¹ A babēdzañ, mfag wama, ngē anè fò na mayedan mēkēban, asu dze baluman ai ma? Oyēmē hē na e klos yakē ai bod a mbēg esole ya. ¹² E bod bandēgēlē mina, bēmana ki tuban miag ana! ¹³ Bēngaloe mina asu fili, a babēdzañ. Tē miadzoge na fili dzaan ekē mina a mam mē nyòl, dzam da syean mina mina asu ediñ. ¹⁴ Amu mvende esē yadzalēban a ebug dzi na: Odiñi manyòñ anè wamen. ¹⁵ Ngē mialoban, midian mina mina, mikalēga na mizaa mana dzēan mina mina. ¹⁶ Ma na: Nyiñan a Nsisim, tēgē ai adzo yē na miadzēñ miñyian mi nyòl. ¹⁷ Amu nyòl ebēlē ki e kan miñyian nsisim obēlē, nsisim obēlē ki e kan miñyian nyòl ebēlē, byem bite bi-asēlan asu yē na tē miabò e mam miatam na miabò. ¹⁸ Ngē balēdē mina zen a nsisim, miasēki a edzoe

mvende. ¹⁹ Mimboan mi nyòl miayene a ngēñ, mmiè minè na: bisog, fulu mvit, tēgē ai akomdo, ²⁰ olugu bēzamba, mgbēl, ziñ, zuña, aban, olun, abede nyòl, moman, ntsaman, ²¹ mēkomēña, nsògan mēyòg, ndòg ai e mvòñ mam nyili, mmò matari mina kad, e kan fē mēngatari kad na e bod babò e mam ma bayi ki bi ngab a edzoe Zamba. ²² Bibuma bi nsisim binè na: ediñ, mintag, mvoè, fin, abēñ-nnēm, afu-nnēm, ñyēbē, ²³ evovoe, aban nnēm. Mvende ziñ yaluman ki ai e kan nyi. ²⁴ E bod bawoge ai Kristus Yesus bēngabomolo nyòl a klos ai mintye miaban, ai miñyian miaban. ²⁵ Ngē bianyiñ a nsisim, biatoñ hm fē nsisim. ²⁶ Tē bi-abò mēbun, tē biatsaan bia bia, tē nyie olun a nnēm a bia bia.

6 A babēdzañ, ngē bēhē dilan mod a evus ziñ, mina bod bē nsisim, dugan tele mod te a zen ai nsisim evovoe; Obò okala na wamen oza kuu a mēbobēla. ² Bēgan mina mina mimbēgē, nala ngò miayi dzala mvende Kristus. ³ Ngē mod atsog na anè dzom ziñ, ndē asēki dzò, adug emen. ⁴ Mod osē atsasa esye dzie, abog te emen ayi yen ngē ayēan ai enguñ a su die emen, sē ki asu mod mfē. ⁵ Amu mod osē ayi bēgē mbēgē woe. ⁶ E mod bayēgēlē, akaba mimbēmbē mi mam misē ai e mod ayēgēlē. ⁷ Tē miakē a ndimi; Zamba asēki adzo ekspēlē. Amu, e dzom ya mod abē a si, endzò afumi. ⁸ Amu e mod abē a nyòl dzie, ayi fumi hē ebòl ya nyòl. E nyò ki abē a nsisim, ayi fumi enyiñ kòm ya nsisim. ⁹ Tē biaku sòm abò mbēñ, amu, a mbēmbē abog, biayi fumi ngē biandzēki ku sòm. ¹⁰ Ndò hm, ntye bibēlē abog, mboan bod bēsē mbēñ, adañ adañ a e ba ya mēnda mē bod mē ñyēbē. ¹¹ Yenan anè matil mina bod bikanga ai wò wama. ¹² Abui dzam ya badzēñ дума a nyòl, mbò bayi na bakele mina a ngul, hē asu yē na tē bafēm bō etòm klos Kristus. ¹³ Amu tò e bod bēben bēnē nkēlan, babaala ki mvende, dzam da bayi na bakele mina, asu yē na bēbò enguñ a nyòl dzaan. ¹⁴ Mfag wama, masēki dzam bō enguñ, sē na a klos Nti waan Yesus Kristus, abē nyè ngò si-ndon engabomban a klos asu dama, ma fē mēbomban asu si-ndon. ¹⁵ Amu, tò mod onē nkēlan, tò osēki, nala osēki dzom; mkpamañ ekokoma ngò onē dzom. ¹⁶ E bod bēsē bayi baala abende di, mvoè ai ngòl bibòòg ai bō, ai Israel Zamba fē. ¹⁷ Mod abē ma dugan vē ndzug atarigi etoa dzi. Amu mēbēgē ndēm Yesus a nyòl dzama. ¹⁸ Maa Nti waan Yesus Kristus abòòg ai nsisim waan, a babēdzañ. Amen.

EFESI

1 Ma Paulus, man apostel Kristus Yesus a nyian Zamba, matil mimfufub ya minè a Efesi, a bayèbè Kristus Yesus: ² Maa ai mvoè bibòòg ai mina, bisòò abè Zamba esya waan ai Nti Yesus Kristus. ³ Olugu ai Zamba, esya Nti waan Yesus Kristus, ya angafubu bia ai nsalan Nsisim osè a yob abè Kristus, ⁴ akyaè angatòb bia abè nyè osusua akomo-lè yob ai si, na bibò mimfufub, tègè ai atòn a mis moe a ediñ, ⁵ atari bia tòb na bitèbè a etye bòn abè nyè, etòm Yesus Kristus, mbol angadiña nyian woe, ⁶ asu olugu дума maa woe ya angafaè bia abè ndindiñ woe. ⁷ Abè nyè ngò bibèlè akode asu mèki moe, evaè minsèm, anè akuma maa die layi, ⁸ maa te angabulu abè bia, a fèg esè ai mbindan osè, ⁹ abò na biyèm ndimba nyian woe, akyaè emen angadiñ, mbol angatele abè nyè, ¹⁰ na eyòn zul mètiñ engaboman, abò na Kristus abò nlo byem bisè, tò ebi ya yob, tò ebi ya si, abè nyè. ¹¹ Abè nyè ngò bingavènan ngab-elig dzie okoba, akyaè e nyò ya abò mam mèsè akyaè nyian woe wadiñ, angatele, ¹² na bibò e ba bè osu ya bafidi Kristus asu olugu дума die. ¹³ Abè nyè ngò fè mina mingawog ebug bèbèla, mbèmbè foe akode waan, abè nyè ngò bèngalig mina ndèm a nyòl mbol mingayèbè asu Mfufub Nsisim ya angakagban, ¹⁴ ñnyè anè eban ngab-elig dzaan, asu akode ya anè fè na bibèlè ai mò, asu olugu дума die. ¹⁵ Asu te, mbol mēngawog foe ñyèbè waan ya abè Nti Yesus ai ediñ ya miadiñ mimfufub misè, ¹⁶ ndò mènè tè kat mvènan ngañ a su daan, mètsogo mina a ngogèlan, ¹⁷ asu yè na Zamba Nti waan Yesus Kristus, esya дума, avè mina Nsisim fèg ai Nsisim wakuli ayèmè die, ¹⁸ afyè mis ya nnèm waan, na miyèm afidi ya nloe waan, akuma дума ngab-elig dzie a mimfufub, ¹⁹ ai abim mod anen ngul dzie, asu bia ya biayèbè, akyaè mod ngul woe asye. ²⁰ Ngul te endzò asye ai dzò abè Kristus, ai nkulan angakuli nyè a bèkon, atoa nyè a mbo-nnomo woe a yob, ²¹ alodo edzoe esè, ai ngul esè, ai ntomba osè, ai e dzoe asè ya bènè dzam loe, sè ki hm hè enyiñ dzi, tò fè enyiñ yazu. ²² Ndò angatele nyè dzom esè a mèkol a si, atele fè nyè na anè nlo nda-Zamba, ²³ endzò enè nyòl dzie, ntud e mod abò mam mèsè ntud kan esè.

2 Ndò fè avèlè mina ya mingabè ñwuan a bivus ai minsèm mian, ² a mingabè nyiñi etere okoba, akyaè ya enyiñ ya e si nyi, akyaè ndzoe ngul ya evundu, nsisim ya ongènè bò esye dzie a bod mèlò etoa

dzi. ³ A zañ dzaban, bia bèsè fè binganyiñ okoba ai miñyan mi nyòl mian, bibò nyian nyòl ai nsisim, bia fè bingabè hè bòn bè olun anè e ba bèvòg a enyiñ dzaan. ⁴ Ndò hm Zamba ya abèlè akuma nnèm ngòl, ai abui ediñ die angadiñ bia, ⁵ ai mbol fè bingabè ñwuan a bivus, ndò angadugan bia vè enyiñ ai Kristus, -minè nkodan a akab a yob- ⁶ ndò angavèlè bia, atoa fè bia a yob fufulu ai Kristus Yesus, ⁷ asu yè na, e bisèb biazu, mod etòg akuma bifaè woe ayene a afu-nnèm alèdè bia abè Kristus Yesus. ⁸ Amu minè nkodan a akab a yob ai a ñyèbè. Dzam te latye ki abè mina, anè efaè Zamba. ⁹ Lasò ki a mimboan, mod azaa bò enguñ hala. ¹⁰ Amu binè ekokoma dzie, bingakomban abè Kristus Yesus asu mimbèmbè mimboan ya Zamba angatari komèzan asu yè na biwulu ete. ¹¹ Asu te, mitsog hm na okoba mingabè bèhaiden a nyòl, e mina ya e Yuden ya bakèban ai mò a nyòl baloe na bèhaiden, ¹² mitsogo na abog te mingabè miwoge ki ai Kristus, mitoa bèdzin a ayòn Israel, bèyèñ a mètiñ mè ngaga, tègè ai afidi, mitoa tègè ai Zamba a si-ndon. ¹³ Etoa dzi, abè Kristus, e mina ya mingabè oyab ai Kristus okoba, mintoa ya babi a mèki mè Kristus. ¹⁴ Amu ñnyè anè mvoè dzaan, ñnyè abò na bia bèsè bèbè bibò dzom dzia, atie ongola angabè asala bia a zañ, amana ziñ a nyòl dzie, ¹⁵ asole mvende mèbende asu yè na akom bèsè bèbè abè nyè na bèbò mkpamañ mod a wabò mvoè, ¹⁶ alada fè bèsè bèbè a nyòl dzia ai Zamba a klos, mbol angawoe ziñ abè nyè. ¹⁷ Ndò eyòn angasò, angayedan mvoè asu e mina ya mingabè oyab, ayedan fè mvoè asu e ba bèngabè babi. ¹⁸ Abè nyè ngò bia bèsè bèbè bianyan ai nsisim mbòg abè esya. ¹⁹ Ndò hm miasèki fè bèyèñ ngè bèdzin, minè bòn bè nnam fufulu ai mimfufub, mitoa fè bod bè nda-bod Zamba, ²⁰ amu e nda minè, engaloñèban a apostel ai bèprofèt a yob, Yesus Kristus ñnyè anè nnom andie ya mèloñ mète, ²¹ abè nyè ngò mimfañ mèloñ mèsè mi-anañ, mèbò mfufub tempel abè Nti, ²² abè nyè ngò fè mina mingaloñèban ai bia na mibò etòbògò Zamba a nsisim.

3 Asu te, ma Paulus, man mimbog Kristus Yesus asu mina bèhaiden, ² miayean ya wog akyaè mabèlan ai e maa Zamba bèngavè ma asu daan, ³ na bèngakuli ma a nlo na mèyèm ndimba, akyaè ya mèndèmè mina kad, ⁴ ai maa te, eyòn mialañ, minè dzam wog ntsogan wama a ndimba Kristus; ⁵ Ndimba

ya bandzëki bò na e ngongo bod fòg, bòn bē bod, bēyēm dzò, akyaè engakulēban mimfufub mi apostel mie ai bēprofèt a Nsisim, ⁶ na bēhaiden bēbi ngab-elig fufulu, bēbò nyòl dzia, bēkaban ngaga abē Kristus Yesus asu mbēmbē foe; ⁷ Mbēmbē foe te ñnyè mēngasye, akyaè ya efaè maa Zamba bēngavē ma yasye a ngul dzie. ⁸ E ma ya madañ obòbòd a zañ mimfufub misē, ma bēngavē e maa nyò, na mēyedan bēhaiden mbēmbē foe akuma Kristus ya anē tègè ai alèè, ⁹ na mēfyè bod bēsè e kan babēlan ai e ndimba ya engabē esolò atarigi a bisēb bisēb abē Zamba ya angakom bisē, ¹⁰ asu yē na abò na, bidzoe ai mingungul biyēm fēg Zamba ya enē kan kan, a yob ai a nda-Zamba. ¹¹ Akyaè ya angawoe ya oyili woe kole abē Kristus Yesus Nti waan, ¹² abē nyè ngò bibèlè azombo, bim-bèlè fē afidi asu ñyēbē biayēbē nyè. ¹³ Asu te makogēlan na tē maku sòm a mindzug ya mēbèlè asu daan, mbol minē etam duma dzan. ¹⁴ Asu te makud mēbòn a mis mē tara, ¹⁵ abē nyè ngò nda-bod esē yabi dzoe tò a yob, tò a si, ¹⁶ asu yē na avē mina akuma die ai ngul ya abò nkanga ai nsisim woe asu enyiñ ya nnēm ete, ¹⁷ na, asu ñyēbē, Kristus atòbò a minnēm mian, milada minkañ, miyēmē fē a ediñ, ¹⁸ asu yē na mibi ngul ya awog ai mimfufub misē e dzom enē ndam ai ayab, ai ntye a yob, ai edòg, ¹⁹ na miyēm mod ediñ ñyēman Kristus, asu yē na midzie akyaè ntud Zamba onē. ²⁰ Abē e nyò abèlè ngul ya abò abui ai e ngul yasye abē bia alodo anē biasili ngē atsog, ²¹ duma ai nyè a nda-Zamba, ai abē Kristus Yesus a ngongo bod esē a bisēb bisēb. Amen.

4 Makogēlan hm ai mina, ma, man mimbog, abē Nti, na minyiñ ai dzin nloe bēngaloe mina, ² ai edzòdi-nyòl esē, ai afu-nnēm asē, ai fin; midzibigi mina mina ai ediñ, ³ mibò osēsa akala etye dzom dzidzia ya nsisim ai ati mvoè. ⁴ Nyòl dzia, Nsisim mbòg, akyaè ya mingaloeban a mbañ afidi ya nloe waan. ⁵ Nti mbòg, ñyēbē mbòg, ñduan mbòg, ⁶ Zamba mbòg ai esya bēsè, ñnyè anē bēsè a yob, a zañ bēsè, abē bēsè. ⁷ Mod osē ya abē bia angavēēban maa anē efaè Kristus enē mvēgan. ⁸ Asu te adzo na: Angabed a yob, akèlè a minkom, avēè bod bifaè. ⁹ Mbedan watyan ya, sē na angasus a bifas ya si etere a? ¹⁰ E mod angasus ñnyè fē angabed a yob ete, asu yē na adzala mēsè. ¹¹ Ndò fē angatele apostel, bēprofèt, bēkad bē mbēm-bē foe, bēvòg bēnòni, ai bēyēgèlè, ¹² asu yē na akomēzan mimfufub asu nsol esye, asu nloñan nyòl Kristus, ¹³ akèlè kui anē bia bēsè biakui a ñyēbē mbòg ai ñyēman mòn Zamba mbòg, a okala nyia-modo, akèlè kui a etye biabi Kristus ntud, ¹⁴ asu yē na tē biadugan bò bòngò, bisē osu, binē a mvus anē evundu bēdòkten a mēdugan mē bod, ai mēkēñ asu mfi mēdugan, ¹⁵ bikòbògò bēbèla a ediñ, binaña bē nyè kan esē, ñnyè anē nlo, Kristus. ¹⁶ Nguma nyòl osē olada, otoa ndzònan fufulu abē nyè, onē nladan ai ngul nkòl

esye, eyòn esē yasye mbēñ, nala wabò na nyòl enañ, engalonēban fē a ediñ. ¹⁷ Makad mina dò ndò fē makogēlan ai mina abē Nti: tē miadugan nyiñ anē bēhaiden banyiñ a mvol nnēm waban, ¹⁸ mbol mintso-gan miaban minē a dibi, bēnē bēdzin a enyiñ Zamba etòm asug anē bò a nyòl, etòm alèd ya minnēm miaban, ¹⁹ mbol bēngakanga a nnēm alèd waban, bētēbē hm na babò ebamba, bēbògòg kan mam enē mvit esē a nnēmēna. ²⁰ Mfag waan, sē ki nala ngò mingayègè Kristus, ²¹ sē ki nala ngò mingawog nyè, bēyēgèlè fē mina abē nyè mbol anē bēbèla abē Yesus, ²² na mivaè nnomo modo ya enyiñ dzaan ya okoba, nnomo modo ya anē ñwuan a mintsogan mi nsēm, ²³ na mibò mimk-pamañ a nnēm waan ete, ²⁴ mibòd hm mkpamañ mod akyaè Zamba adiñ, a ongakomban mēkyēbē ai mfañ bēbèla. ²⁵ Asu te, dzogan minnal; Mod osē akòbògò bēbèla ai manyañ, amu binē bidzo, anē mod e dzi e nyò mbòg. ²⁶ Wogan olun, hē da, tē miasēm. Tē nlo-dzobo ayimbi, miwogo olun, ²⁷ ndò fē tē mianèd Satan zen. ²⁸ Tē ñwuwub wabad dzib, anòhò nòhò ndzug ya asye ai mò moe, abò mbēñ, asu yē na eyòn ambèlè ya ai mò, avē e mod anē a mēyānan. ²⁹ Tē mbē nkòbò akui mina a anyu, hē ebug yavòli e hom onē ai mfi, asu yē na evē e bod bawog dzò maa. ³⁰ Ndò fē tē miabò na Mfufub Nsisim Zamba owog olun, abē nyè ngò bēngalig mina ndēm a nyòl asu amos akode. ³¹ Nkòbò nyag osē, ai ayòg, ai olun, ai mvam, ai bikag bikodogo a zañ dzan. ³² Boan dzam mbēñ a zañ mina mina, ai nnēm ngòl, midzuan mina mina anē Zamba angadzu mina abē Kristus.

5 Vuan Zamba anē mindindiñ mi bòn, ² nyian a ediñ anē Kristus angadiñ mina, ndò fē angakab emen anē mētunēña ya manyum mbēñ abē Zamba. ³ Tē batud adzo bisog ngē mam mē mvit ngē nnēmēna ziñ abē mina, akyaè layean bò a zañ mimfufub. ⁴ Dzam dēda ai etye mvit ya nsisim, ai mēfodan, ai nkòbò mvit, e byem biayean ki bò; Dzam da, bulugan vè ngañ. ⁵ Amu miayean yēm na mod bisog osē, ngē e nyò mvit, ngē e nyò abò mam nnēmēna, nala onē na e nyò alugu bēzamba, abèlè ki ngab-elig a edzoe Kristus ai e dzi Zamba. ⁶ Tē mod adug mina ai nkòbò mvol. Asu ai akyaè mam te ngò olun Zamba wazu bòn mèlò a nyòl. ⁷ Tē miakalan ai bò dzom ziñ. ⁸ Amu mingabē dibi os-usua, etoa dzi, minē mfyè abē Nti. Nyiñan anē bòn bē mfyè, ⁹ amu bibuma bi mfyè binē a abēñ-nnēm asē, ai mēkyēbē, ai bēbèla. ¹⁰ Yenan e dzom yanyēb Nti a nnēm, ¹¹ tē mianòñ ngab a zēzē mam mē dibi, kulan ben mò a ngēñ. ¹² Amu anē ben osòn akòbò e mam e bod bala babò a mēsoe, ¹³ amu e byem bisē mfyè wakuli a ngēñ, biayene; ¹⁴ amu e dzi esē yayene enē mfyè. Asu te adzo na: Tēbēgè, a e mod wakè oyò, tēbēgè a bēkon, abog te Kristus ayi wa fyè. ¹⁵ Toan yen akyaè mianyiñ; tē mianyiñ anē mēkud, nyiñan anē mimfēfēg, ¹⁶ toan bēlan ai abog, amu mēmos mēnē

abe. ¹⁷ Asu te, të miabò mèkud, wogan hë ñyian Nti. ¹⁸ Të miasòg mèyòg, eyè tègè bindi asò ete; dzam da boan ntud ai Nsisim, ¹⁹ miyiagan mina mina bia bi oyèh, ai bia bi olugu, ai e bia biasò a Nsisim, mibomo mvèt, miyiaga Nti bia, a minnèm mian, ²⁰ mivaa Zamba ya anè esya ngañ kòm esè asu bod bèsè a dzoe Nti waan Yesus Kristus. ²¹ Boan mina mina mēwog ai wòn Kristus: ²² Bininga bēbòòg bēyom mēwog anè babò Nti mēwog, ²³ amu fam enè nlo mininga anè Kristus anè nlo nda-Zamba, ñnyè anè nkode nyòl. ²⁴ Ndò hm, akyaè ya nda-Zamba enè a edzoe Kristus, nala ngò fè bininga bēbòòg ai bēyom a dzam asè. ²⁵ Mina fam, diñan bēyal ban anè Kristus angadiñ nda-Zamba, aka-ba fè emen asu nda-Zamba te, ²⁶ asu yè na afubu dzò, amana dzò bò mfuban a ñwòban mēndim a nkòbò, ²⁷ asu yè na atele emen nda-Zamba te osu efyèg, tègè ai atòn ngè mbòd, ngè dzom ziñ ki nala, asu yè na etòbò mfufub, hë a saañ. ²⁸ Nala ngò fè bēfam bayean diñ bēyal baban anè nyòl dzaban. E mod adiñ mininga woe adiñ emen. ²⁹ Amu mod ziñ abè ya ki fēm nyòl dzie, dzam da atòn dzò, anòn ai dzò okala, anè Kristus anè ai nda-Zamba. ³⁰ Amu binè bidzo ya nyòl dzie. ³¹ Asu te fam yayi lig esya ai nyia, alada ai ngal, abog te bò bēbè bayi bò nyòl dzia. ³² E ndimba nyi enè anen abui. Ma makòbò adzo Kristus ai adzo nda-Zamba. ³³ Ndò hm mod osè ya abè mina adiñi ngal anè adiñ emen, ngal nyè fè ambarèga nnom.

6 A bòngò, boan bēbonde ban mēwog abè Nti. Nala ngò onè sosoo. ² Olugu esoa ban nyoa, e mvende ya ebèlè fè ngaga nyili, ³ asu yè na obò mvoè, onyiñ fè kòm a si. ⁴ Mina, besya, të miatibili bòn ban, dzam da mikomodo bò, miyègèlè bò ai ayègèlè Nti. ⁵ Mina bēlò, boan bēdzoe ban ya si mu mēwog, ai wòn, ai mēsis, ai nnèm mòngò, anè miabò ai Kristus mēwog; ⁶ të miabò nala hë eyòn bayen mina, hë anè e

bod badzèh miñyene, boan anè bēsye bē Kristus, a babò ñyian Zamba ai nnèm osè, ⁷ misye bò ai mbēmbe ñyian anè miasye Nti, sè ki bod, ⁸ miyēmè na eyòn mod osè abò e dzam anè mbèn, Nti ayi nyè vè maan ya ete tò anè olò, tò anè fili mod. ⁹ Mina bēti, boan bò dzam dēda, dzogan adzo mvam, miyēmè na Nti waban ai Nti waan anè a yob, ai na afyal ki bod a mēsu. ¹⁰ Mēngakè luu nkòbò na, boan ngul abè Nti ai awonòn ya ngul dzie. ¹¹ Bòdan bikipèlè bi Zamba asu yè na mibi ngul ya abò nkanga a mēlam mē Satan. ¹² Amu esèki ndum awu, enè ndum ya mialuman ai bidzoe, ai mingungul, ai bēdzoe bē e si dibi nyi, ai bēbe minsisim ya yob. ¹³ Asu te, nòñan bikipèlè bi Zamba asu yè na mibi ngul ya alañan a mbè amos, abog te, eyòn miayi mana bò e mam mēsè ma, mitèbe bētètèlè. ¹⁴ Tēbēgan hm tètèlè, mibòd bēbēla a angèdèg, mēkyèbè mētoa mina eben, ¹⁵ mibòd bēsifas, mitoa a ngomēzan na miakad mbēmbè foe mvoè, ¹⁶ minòn eben ya ñyèbè a mam mēsè, ete ngò miayi dim ndoan ya mēkòn mē Mbè Modo ya mayoñ ai ndoan. ¹⁷ Bòdan fè ekongo akode, ai nyamēla nsisim, nala watyan na ebug Zamba. ¹⁸ Kogēlan, midzaaga abog asè a nsisim, asu te boan okala a mban ngogēlan asu mimfufub misè, ¹⁹ ai asu dama, asu yè na eyòn mayaè anyu, bēvè ma ebug makòbò ai fim esè na mēkad ndimba mbēmbè foe, ²⁰ mbēmbè foe te ñnyè mētii ai nyè a mēsuñ nyò, mētoa nloman, asu yè na mēkòbò fò nyè ai fim anè mayean kòbò. ²¹ Asu yè na miyēm mbol mēnè ai esye mabò, ndindiñ madzañ Tukikos ya anè fè mbò-esye afidi abè Nti ayi mina mana kad, ²² ñnyè malom abè mina asu te, asu yè na mibi mēfoe maan, avòli fè minnèm mian. ²³ Mvoè ai ediñ a i ñyèbè ya biasò abè Zamba esya ai Nti Yesus Kristus bibòòg ai babèdzañ. ²⁴ Maa abòòg ai e bod bèsè badiñ Nti waan Yesus Kristus a enyiñ kòm.

FILIPHI

1 Paulus ai Timoteus, bësye bë Kristus Yesus, biatil mimfufub misè minè abè Kristus a Filiphi, ai bëtèbè bë osu ai bèbò bë esye, ² maa ai mvoè a biasò abè Zamba esya ai Nti Yesus Kristus bibòò ai mina. ³ Makañ Zamba wama eyòn matsog mina, ⁴ e ngogèlan makogèlan asu daan kòm esè, mèbòò dò ai mintag, ⁵ a enyiñ fufulu dzaan asu mbëmbë foe, atarigi amos osu, azaag kui etoa dzi, ⁶ mëyëmè fò mbëñ na e mod angatari abëñ esye di abè mina ayi dzò dzala akui a amos Kristus Yesus. ⁷ Mbol anè sosoo asu dama na mètsog e mam ma asu mina bësè, mbol mèbèlè mina a nnèm wama, a mimbog miama ai a makaman, mëyini fè mbëmbë foe mina bësè ya miakaban ai ma maa. ⁸ Amu Zamba anè ma wusnèt akyàè mayi mina bësè du a nnèm Kristus Yesus. ⁹ Ndò makogèlan na ediñ dzaan ebui hë mbuan, na miyëm, miyen fè, ¹⁰ mibindi e dzi yadañ mbëñ, asu yè na mibò mfuban, tègè ai bidzo a amos Kristus Yesus. ¹¹ Mitoa hë ndzalan ai bibuma mëkyëbè a nyòl Kristus Yesus asu дума ai olugu Zamba. ¹² Mayi na miyëm, a babèdzañ, na e dzam angabò ma ndò angakè ai mbëmbë foe osu ¹³ e kan yè na mësùñ mama mëngayene a ngèèñ a bë Kristus a bédzoe bësè ai e bod bësè bèvòg, ¹⁴ ai na abui babèdzañ bëbi azombo asu mimbog miama abè Nti, bëngabulu fè kad ebug tègè ai wòñ. ¹⁵ Bèvòg ya ete bayedan Kristus asu zuña ai ziñ, e ba bèvòg asu mbëmbë nyian. ¹⁶ E ba babò dò ai ediñ, bayëm na mènè hala na makaman ai mbëmbë foe, ¹⁷ e ba babò asu zuña, bayedan Kristus ai minnèm mibè, bëtso go na babag ma ndzug a mimbog miama. ¹⁸ Dze enè ete? Nnyie anè anè na, tò ya tò ya, tò a mfugu, tò a bèbèla, bayedan Kristus, ndò matag etere. Hè da mayi yi fè tag, ¹⁹ amu mayëm na adzo te layi sò ai ma akode, asu ngogèlan dzaan ai nkèan Nsisim Kristus wakè ma, ²⁰ mbol mayanga abui, mëfidigi fè na mayi ki sama a dzom ziñ, dzam da, na, ai fim esè, anè abog asè ai etoa dzi, Kristus ayi bi olugu a nyòl dzama, tò mëwu, tò ki mënyiñ. ²¹ Amu asu dama, enyiñ enè hë Kristus, awu atoa na madò. ²² Hè da, ngè enyiñ ya nyòl enè ma bibuma bi esye, mayëm ki e dzi mayi tòb. ²³ Mëyëmè a zañ byem bite bibè, mèbèlè nyian na mëkè, mètòbò ai Kristus amu ndò fò ladañ mbëñ abui. ²⁴ Alañan a nyòl wa onè ai mina mfi abui. ²⁵ Mbol matoan yëm nala mbëñ, mayëm na mayi tòbò, mëtoa mina bësè a mgbag asu yè na mikè osu ai mintag a zen nyëbè, ²⁶ asu

yè na enguñ dzan efuguzan abè Kristus Yesus abè ma eyòn mayi dukan sòn a bë mina. ²⁷ Nyiñan hë mbol wayean ai mbëmbë foe Kristus asu yè na tò mësò, mëyënë mina, tò masèki we, mëwodan minlañ mian, na mitèlè a kpiim ai nsisim mbòg, nnèm mbòg, mikèan a nyëbè mbëmbë foe, ²⁸ mina tè mbara tò nziz- in waan a dzam ziñ, nala wayi bò lèdè amala daban, olèdè mina akode daan. Dzom te yatye abè Zamba. ²⁹ Amu bëngavè mina na, asu Kristus, mibi ngul ya ayëbè nyè, sè hm ki hë nala, ngul yè na mibi mintye asu die, ³⁰ miluman e bita mingayen na binè bita biama, mbiè fè miawog minlañ abè ma bili.

2 Ndò hm awonòn anè abè Kristus, evòli ediñ, enyiñ fufulu nsisim, ediñ a i ngòl, ² dzalan mintag miama ai mbol miatsog dzam dèda, mibèlè ediñ dzam dèda, nnèm mbòg mbòg, ntsogan mbòg mbòg, ³ mod tègè dzèñ mfi woe emen, tègè dzèñ engèlèzèg, dzam da, ai edzòdi-nyòl, telegan e bod bèvòg osu, bëlodo mina; ⁴ tè mod adzèñ mfi woe, hë da adzèñ fè mfi mod osè. ⁵ Bèlègan e mintsogan Kristus angabè abèlè abè nyè emen, ⁶ nnyè atoa nyòl Zamba, andzèki yen na nala te wakyëbè ai nyè na ban Zamba bèbò nkoñ, ⁷ ndò angadzòdi emen, anònò nyòl olò, angafulan ai mod; bëngayen nyè a mis anè mod, ⁸ adzòdi emen, ndò angabò mëwog akèlè kui a awu, awu ya klos ben! ⁹ Asu te ndò Zamba nyè angabede nyè, avèè nyè e dzoe lalod dzoe asè, ¹⁰ asu yè na a dzoe Yesus, abòn asè akudèban a si, tò a yob, tò a si, tò a tolendoñ, ¹¹ ai na anyu asè amèm na Yesus Kristus anè Nti, asu дума Zamba esya. ¹² A mindidiñ miama, antoa hm na, akyàè ya miakad ya sòn miabò mëwog, -sè ki hë eyòn mènè ai mina, tò fè etoa dzi a masèki hala,- syean ai ngul asu akode daan ai wòñ, ai mèsis. ¹³ Amu Zamba nnyè asye abè mina, ndò fè ayi sye asu mbëmbë nyian. ¹⁴ Boan mam mësè tègè ai minañèdan ngè mimfèt, ¹⁵ asu yè na mibò tègè ai atòn, ai evovoe nnèm, bòn bë Zamba a saañ a zañ e bod bë mvol bënë ndaman ba, a zañ dzaban ngò miafyè anè atitie a si-ndon, ¹⁶ milèdègè ebug enyiñ, asu enguñ dzama a amos Kristus, amu mandzèki mbara mbil a zèzè, ndò fè mandzèki wu esye a zèzè. ¹⁷ Dzam da, ngè mëki mama mayean soeban anè efaè mètunèna asu nyëbè waan, mawog dò mintag, mëtaga fè ai mina bësè. ¹⁸ Mina fè taan, mitag fè ai ma dzam dèda nala. ¹⁹ Mafidi abè Nti Yesus na mëngayi ya mina lom Timoteus, asu yè na nnèm obò ma ovèves

eyòn mayi wog mëfoe maan. ²⁰ Mabëlë ki mod mfë anë nyè, ya anë dzam mvaman ai mina mfañ. ²¹ Amu bod bësë badzën hë mfi waban, sè ki e hi Yesus Kristus. ²² Miayëm wò-esye woe, amu angasye ai ma fufulu asu mbëmbë foe anë mòn asye ai esya. ²³ Nnyè hm mafidi na mayi lom nnyie anë mayi yëm etye mëtëlë. ²⁴ Mëbëlë afidi abë Nti na mamen mayi fë vol sòn we. ²⁵ Mëyen fë na anë ai mfi na mëlom mina Epafroditus, madzañ a bia nyè bibòòg esye fufulu, bitoa fë a nkan bita fufulu, nyè angasò a nloman waan, avòli fë ma a mëyañan mama, ²⁶ mbol angabë ayi mina bësë du, nnëm otoa nyè a mëlunga, mbol mingawog na angabë akònò. ²⁷ Amu angakòn fò, awu ai enyiñ ntye mbòg; Dzam da ndò Zamba angayen nyè ngòl, sè ki hë nyè, tò fë mamen, asu yë na tē mintye miabag ma a nyòl hë mbagan. ²⁸ Asu te hm malom mina nyè ai abui mvam asë, asu yë na mitag eyòn miadugan nyè yen, ma fë mëbi evovoe. ²⁹ Soan hm ai nyè abë Nti ai mintag misë, mikama fë e bod bënë anë nyè, ³⁰ amu angafam wu asu esye Kristus, ayii lig enyiñ dzie, asu yë na adzala esye miyeañ bò.

3 Mëngakë luu nkòbò na, a babëdzañ, taan abë Nti. Nala waandëgëlë ki na mëbaala mina e mam ma, nala onë ai mina mfi. ² Mibòòg okala ai mvu! Mibòòg okala ai bëbe bëbò bisye, ai e bod babaè avëñ a nyòl. ³ Bia binë bod ya akele, e bia ya bialugu a Nsisim Zamba, bibòòg enguñ a bë Kristus Yesus tégè fudi afidi daan a nyòl, ⁴ afyañan bò na mënë dzam bò enguñ tò a nyòl. Ngë mod ziñ ayen hala na akyëbë ai afidi nyòl dzie, kè malod nyè a! ⁵ Bëngakele ma amos mwomo; mënë mod ya ayòn Israel, a nda-bod Benyamin, man Ebraea, mòn Ebraea, mfag mvende, mënë man Farisea, ⁶ mëngaluman ai nda-Zamba ai abui evag, asu mëkyëbë ya mvende, mëngabë tē ai atòn; ⁷ E dzi esë ya engabë ma ai mfi, mëngayen na, asu Kristus, engabë ma edzèè abog. ⁸ Ndò mëngayen yen na mam mësë mënë ma edzèè abog etòm ayëmë-lë Kristus Yesus Nti wama, ya anë mbëñ ya walod bisë, asu die ngò dzom esë yavëñan zëzë, mëyënë na enë hë akun, asu yë na mëdò ai Kristus, ⁹ mëtòbò abë nyè, ma tégè ai mëkyëbë mama ya masò a mvende, hë e ma masò a nyëbë ya mayëbë Kristus, e mëkyëbë masò abë Zamba asu nyëbë, ¹⁰ na mëyëm nyè, mëyëm fë ngul akui-lë sòn die ai anòn ngab a mintye mie, na mëfulan fë ai nyè a awu die, ¹¹ na mëkë kui a akui-lë sòn bëwu. ¹² Sè ki na mëkui ya etye te, ngë ki na mëntoa ya ntud nala, makë ai ndzëñan osu, mëfidigi na mayi bi, akyaè ya Kristus angabi ma. ¹³ A babëdzañ, mamen matsog ki na mayi dò bi; Mabò hë dzom dzia: Mavoan e mam ya mvus, mëtoño hë e ma ya osu, ¹⁴ matoñ fò a mëmana, e maan ya mënë na Zamba angaloe ma a yob abë Yesus Kristus. ¹⁵ E bia ya biwon ya, eyë ntosgan nala. Ndò fë ngë miatsog mbol mfë, Zamba ayi fë mina dò kulan. ¹⁶ E hom osë bikë ya kui, nkañan ai nala

osu. ¹⁷ Vuan ma, a babëdzañ, mifòmbògò fë e ba ya banyiñ anë mingayen mvulna abë bia. ¹⁸ Amu abui bod banyiñ hala -mazuzu ya makad mina adzo daban, etoa dzi makad mina dò mëyono- bënë minziziñ mi klos Kristus, ¹⁹ a mëmana, bayi dzañ, Zamba waban anë abum daban, bëbëlë дума a osama waban, mbò bat-sog hë mam më si. ²⁰ Amu dzal daan anë a yob, awe ngò fë biayanga nkode, Nti Yesus Kristus, ²¹ nnyè ayi tsende obobòd nyòl vi na ofulan ai nyòl дума dzie, ai e ngul abëlë na atëgë byem bisë.

4 A babëdzañ ya madiñ, mëyii fë mina du, mintag miama ai ekad-olugu dzama, antoa hm na, boan minkanga nala abë Nti. ² Malëb Eodia, mëlëbë fë Sintikë, na bëlad abë Nti. ³ Owe, a mfañ mvoe mintye dzama, madzaè wa na ovòli e bininga ba, amu bën-galuman fufulu ai ma asu mbembë foe, fufulu ai Klemens ai e bod bëvòg basye ai ma fufulu, a moe maban mënë a kalara enyiñ. ⁴ Taan abë Nti kòm esë. Madugan baala, taan! ⁵ Bod bësë bayean yëm fin dzaan. Nti antoa ya babi. ⁶ Të miasañan; Boan na Zamba ayëm mëyañan maan a ngogëlan esë ai a nyëdan ai mvëñan ngañ. ⁷ E mvoè Zamba yalod fëg esë yayi kala minnëm mian ai mintsogan mian abë Kristus Yesus. ⁸ A babëdzañ, mëngakë luu nkòbò na, e dzi esë enë bëbëla, e dzi esë enë sosoo, e dzi esë enë a saañ, e dzi esë yayaan ai ediñ, e dzi esë enë ntomba, e dzi enë mbëmbë fulu, ai dzam olugu, mam mëte mmò mitso-go. ⁹ E mam ya mingayègè, a bëngavë fë mina, a mingawog, miyënë abë ma, mmò boan. Zamba mvoè nyè fë ayi bò ai mina. ¹⁰ Matag abui abë Nti na midugan ya nèè mbëmbë ntsogan mibëlë asu dama; mayëm na mingabë fò mimvaman asu dama, hë da tégè ai afola. ¹¹ Sè ki na mënë a mëyañan, ndò makòbò nala, amu mëngayègè na tò mëtëlë a etye efe, hë mëtoa mintag. ¹² Mayëm nyiñ a mëbua, mëyëmë fë nyiñ a ntam. Akyaè etye esë, mënë nkomëdan: tò na madzie, tò mawog zie, tò mëbëlë abui, tò mënë a mëyañan. ¹³ Mënë dzam bò mësë abë e nyò avë ma ngul. ¹⁴ Dzam da mingabò mbëñ mbol minganòn ngab a mindzug miama. ¹⁵ A bod ya Filipi, mina fë miayëm na a mëtari më mbëmbë foe, eyòn mëngatye a Masedonia, nda-Zamba ziñ fë yandzëki sye ai ma fufulu na biavòlan bia bia, hë mina fò etam, ¹⁶ amu mingalom ma ekè abui biyòn a Tesalonika. ¹⁷ Sè ki na madzën bifaè, madzën hë e bibuma bianañ asu mfi waan. ¹⁸ Bëyaan ya ai ma alodo ben nala. Mënë ndzalan, mbol mëngabi atom ya mingalom ai Epafroditus, mëtunëña ya manyum mbëñ, mëtunëña bayëbë, a manyëb Zamba a nnëm. ¹⁹ Zamba wama ayi mina dzala nyian waan osë mbol abëlë abui akuma abë Kristus Yesus. ²⁰ Duma ai Zamba ya anë fë esya waan a bisëb bisëb. Amen. ²¹ Sugan e mod osë anë mfufub abë Kristus Yesus. E babëdzañ bënë ai ma basug mina. ²² Mimfufub misë miasug mina, adañ

adañ a e ba ya nda Kaiser. ²³ Maa Nti Yesus Kristus abò
ai nsisim waan.

KOLOSI

1 Ma Paulus, man apostel Kristus Yesus a nyian Zamba, ai Timoteus, madzañ, ² biatil mimfufub ai babèdzañ bayèbè Kristus a Kolosi; mvoè ai maa bibò ai mina, bisòò abè Zamba esya waan. ³ Biakañ Zamba esya Nti waan Yesus Kristus kòm esè, eyòn biakogèlan asu dan, ⁴ mbol biawog foe nyèbè miayèbè Kristus Yesus, ai ediñ mibèlè asu mimfufub misè, ⁵ asu afidi bənganyie mina a job, a mingatari wog a ebug bəbèla mbəmbè foe ⁶ ya angasò abè mina, akyàè ya abugèban a si esè, anaña fè anè abè mina, atarigi amos mingawog, miyèmè fè maa Zamba a bəbèla. ⁷ Akyàè ya mingayègè abè Epafra, ndindiñ mvoe bisye wama; anè mbò esye afidi Kristus a mēyian man, ⁸ nnyè angalèè bia ediñ dzaan a nsisim. ⁹ Asu te hm, bia fè, atarigi amos bingawog dò, biavòd ki bò ngogèlan asu daan, bidzaaga Zamba na midzie ai nnyè-man nyian woe a fèg esè ai ntsogan ya nsisim, ¹⁰ na minyiñ anè mbol wayean ai Nti, midzèhè na minyèb nyè a nnèm a mam mèsè, a e dzam asè anè mbèh, ¹¹ avè mina ngul kan esè, anè ngul duma die asu kan fin esè ai afu-nnèm. Ai mintag a nnèm ¹² biakañ esya ya abò na bikyèbè ai ngab mimfufub a mfyè. ¹³ Nnyè angakode bia a edzoe dibi, akèlè ai bia a edzoe mòn ediñ woe, ¹⁴ abè nyè ngò bibèlè akode, ai evaè min-sèm. ¹⁵ Anè nsisim e Zamba ya bayen ki, Ntol bikokoma bisè, ¹⁶ Amu abè nyè, byem bisè ya job ai e bi ya si bingakomban, Ebi bayen ai e bi bayen ki, tò mintomba, ai bati, ai bidzoe, ai mingungul; Byem bisè bingakomban ai nyè asu die. ¹⁷ Emen anè osusua bisè, ndo byem bisè bitii abè nyè. ¹⁸ Anè nlo nyòl, nyòl ya enè nda Zamba. Nnyè anè mètari, ntol ya bəkon, Asu yè na atèbè osu a mam mèsè, ¹⁹ Amu angadiñ na ntud osè otòbò abè nyè, ²⁰ Ai na a nyòl dzie, alad byem bisè abè nyè, Amana kom bitòm bisè ai mèki ya klos dzie, tò a job tò a si. ²¹ Angalad fè ai mina ya mingabè bədzin ai minziziñ okoba asu mintsogan ya bəbè bə mam, ²² etoa dzi, alad ya mina a nyòl minson dzie ai awu na miñyene mimfufub, tège ai atòn, tège ai etòm ziñ a mis moe, ²³ ngè milañan a kpiim a nyèbè tège tigibi, tège fèhèlan a afidi mbəmbè foe mingawog, a bəngakad a ekokoma esè ya enè a si, mbəmbè foe te hm ma Paulus masye. ²⁴ Etoa dzi, matag a mindzug misè asu daan, ndò fè madzala a minson miama, e dzom yadzèman a mindzug mi Kristus asu nyòl dzie ya enè nda Zamba. ²⁵ Endzò mavènan mod bisye dzie

akyaè Zamba abèlan ai dò, avè fè ma na mēdzala ebug Zamba abè mina, ²⁶ e ndimba engabè esòlò atarigi a bisèb bisèb, atarigi fè anè miè bod minè, etoa dzi, yakulan asu mimfufub mie, ²⁷ mmiè Zamba angayi na miyèm akyàè akuma duma ya e ndimba nyi a zañ bəhaiden, endzò enè Kristus abè mina, afidi duma. ²⁸ Kristus te nnyè bia biayedan, bilèbè mod osè a fèg esè, asu yè na bilèdè mod osè ntud abè Kristus. ²⁹ Asu te mawu esye, mēluman a nkoñ e ngul dzie yasye ma a nyòl ai fim esè.

2 Amu mayi na miyèm e mod ndum mēbèlè asu dan ai asu eba ya Laodisea, e ba bèsè bəvòg ya babè ki ma yen ai mis, ² asu yè na bəbi evòl a minnèm miaban, bəlad a ediñ, ai asu akuma yè na bətoan yèm mbèh, bəyèm ndimba Zamba ya enè Kristus; ³ abè nyè ngò akuma fèg ai ayèmè asè asòlò. ⁴ Madzo nala asu yè na tē mod ziñ azu mina lèè byem bi mam bi mvol. ⁵ Tò hm tē mènè mò mò ai nyòl, mènè ai mina a nsisim, mètala, mēyènè enyiñ tètèlè dzaan ai mbol nyèbè miayèbè Kristus oyèmè a kpiim. ⁶ Mbol hm minganòn Kristus Yesus Nti, nyiñan fè abè nyè, ⁷ milada minkaña bə nyè, mingabedèban anè mimfim abè nyè, miyèmè a nyèbè anè bəngayègèlè mina, mifuguzu a mvènan ngañ. ⁸ Boan okala na mod aza sòn kè ai mina oyab ai dòkten mēdugan, ai ayègèlè fèg anè bod bazuzu ya babò, a batye hē a si ndon, sè ki abè Kristus. ⁹ Amu abè nyè ngò Zamba anè ntud, ¹⁰ ndò fè minè ntud abè nyè, nnyè anè nlo edzoe ai ngul esè. ¹¹ Abè nyè ngò fè bəngakele mina akele labòban ki ai mò mē mod, mbol mingasòdi ya nyòl minson, nala onè akele Kristus. ¹² Mbol mingadzèban ai nyè a nduan, ete ngò fè mingakui ai nyè a sòn fufulu, ai nyèbè ngul e Zamba angakuli nyè a bəkon. ¹³ Ndò hm e mina ya mingabè nwan a minsèm mian ai mbol tège ai akele nyòl dzaan, angadugan mina vè enyiñ ai nyè emen, adzuu mina bivus bisè. ¹⁴ Angamana dim e kalara ekola mingabè mibèlè a mēmvende, angabè ki asu mfi waan, ndò fè angavaè nyè a zañ dzaan, abomè nyè a klos. ¹⁵ Angafadi mintomba ai bidzoe bikipèlè biaban, atele bò a ngèh, ai azombo asè, atègè bò a klos dzie. ¹⁶ Tè mod atsig mina ntol ziñ a mam bidi, ngè mēnyu, ngè mam mēbog, ngè a mētye mē ngòn, ngè a sabbat. ¹⁷ Byem bite binè tē hē evègèlè e mam mazu, nyòl Kristus dzò enè ntud. ¹⁸ Tè mod azu mina tele a mgbag ai mbol ayag ai edzòdi nyòl, ai olugu benglès, adzèhè

hë e mam angayen, atoa ndzalan ai evoe mëbun ya mintsogan mi nyòl mie, ¹⁹ ndò alad ki ai nlo, ete ngò nyòl esë yatye, ai biwoña, ai mētiñ, ebëlë mēsë, etoa fë nladan, enganañ anë Zamba adiñ. ²⁰ Ngë mingawu ai Kristus a mam më si, asu dze miadzoge na bēbò mina dòkten anë e bod banyin a si ndon? ²¹ «Të waanam-ba, të wakiègè, të wafogo», ²² byem bite bisë biamana ndaman a babèlan ai biè; Hë mëmvende ai ayëgëlë bod, ²³ mam mayene a mis na mēnë mam më fëg eyòñ akui ya adzo olugu, ngë edzòdi nyòl ngë atug nyòl, masëki ai mfi zin asu enyiñ nyòl.

3 Ngë bēngakuli hm mina a sòn ai Kristus, dzēnan mam ya yob, mfag ya Kristus atoa a mbo nnomo Zamba. ² Tsogan mam ya yob, sē ki e ma ya si. ³ Amu mingawu ndò enyiñ dzaan esòlò ai Kristus abë Zamba. ⁴ Eyòñ Kristus ayi kui a ngēēñ, ñnyè anë enyiñ dzaan, abog te mina fë miayi kui a ngēēñ ai nyè a duma. ⁵ Woean hm bidzo ya si, bisog, enyiñ mvit, bëbe mintsogan, bëbe miñyan, ndòg akuma, nala onë olugu bēzamba, ⁶ byem bite mbiè biazu ai bòn olun Zamba a nyòl. ⁷ Mbiè mingabë miwulugu a zut okoba, hala mingēnë minyiñi a ete. ⁸ Etoa dzi, midzoge ya hm fò mam mēte mēsë, olun, ayòg, abe nnēm, bikag, mēfodan, a masò mina a anyu. ⁹ Të mialēan minnal mina mina, sòdan nnomo modo ai mimboan mie misë, ¹⁰ mibòd mkpamañ modo, ya odugan ya bò mkpamañ na ayēmë akyaè e nyò angakom nyè ¹¹ e hom tò man Grek, tò man Yuden, tò akele, tò e nyò asëki nkēlan, tò man bēlòbò-lòbò, tò man Sitàia, tò olò, tò fili mod, byem bite biasëki we, hë Kristus ñnyè anë bisë, atoa fë a bēsë. ¹² Bòan hm nnēm ngòl, abēñ nnēm, edzòdi nyòl, afu-nnēm, fin, hë anë mimfufub ai mindindiñ ya Zamba angatòb, ¹³ midzibigi mina mina, midzuan fë mina mina ngë mod abëlë adzo ai e nyò mbòg. Akyaè ya Kristus angadzu mina, mina fë boan nala. ¹⁴ A e mam mēsë mala a yob, bēlēgan ediñ, nala watyan na tin abēñ asë. ¹⁵ Mvoè Kristus edzoege a minnēm mian, ndzò bēngaloe mina ete a nyòl dzia. Vaan ngañ. ¹⁶ Ebug Kristus etòbògò abë mina abui, miyëgëlë, milēban fë mina mina ai fëg esë, a minnēm mian ai gratsia, miyìègè Zamba bia bi ongēmë, bia bi olugu, bia ya nsisim. ¹⁷ E dzam asë miabò tò a nkòbò, tò a mboan, boan mēsë a dzoe Nti Yesus, mikaña Zamba esya abë nyè. ¹⁸ Mina bininga, boan fam mëwog anë layean abë Nti. ¹⁹ Mina fam, diñan bëyal baan, të mi-

akòñan ai bò. ²⁰ Mina bòngò, boan bëbonde baan mëwog a dzam asë, amu nala ngò waanyëb abë Kristus. ²¹ Mina besya: të miabò na bòn baan bënyòdi mina, bëza ku sòm. ²² Mina bēlò, boan e bod badzoe mina a nyòl mëwog kan esë, të miabò dò hë na bëyen mina, boan dò ai nnēm mòngò, mimbarëga Nti. ²³ Eyòñ miabò dò, misye ai nnēm waan osë hë anë miasye Nti, sē ki bod, ²⁴ miyēmë na miayi bi maan më ngab elig abë Nti. Syean Kristus Nti. ²⁵ E mod abò nkòt ayi bi maan më nkòt te, amu efyal mēsu yasëki we.

4 Mina bēdzoe, lēdēgan bēlò baan sosoo ai tētēlë, miyēmë na mina fë mibëlë Nti a yob. ² Boan mban a ngogēlan, tòbògan evie ete ai mvēnan ngañ, ³ mikogēlan fufulu asu daan asu yè na Zamba ayaè bia mbè yè na bikad ebug, ndimba Kristus, a mētiñ ai dzò a mēsuh, ⁴ asu yè na mēkuli dzò a ngēēñ a kyaè ya mayean kòbò. ⁵ Wulugan a fëg asu bëhaiden, mitoan bēlan ai abog. ⁶ Nkòbò waan obò kòm esë hë nkòbò mgba, e hi bëfudi nku, na miyēm akyaè miayean yalan mod osë. ⁷ Tukikos, ndindiñ madzañ, ai mbò esye afidi ai mvoe esye dzama abë Nti ayi mina mana lèè minlañ miama, ⁸ ñnyè malom mina asu adzo di na miyēm e mam mabēbë bia, avòli mina minnēm, ⁹ fufulu ai Onezimus mod afidi, ai ndindiñ madzañ, ya anë mod ya abë mina. Bayi mina lèè e mam mēsë ya mu. ¹⁰ Bod basug mina na: Aristarkus ya anë ai ma a mbog, Markus, manyañ Barnabas, (mēngatil ya mina adzo die, ngë asò abë mina, bēlan ai nyè mbēñ), ¹¹ ai Yesus ya baloe na Yustus, bod bëte basò a akele. Hë bò etam mbò masye ai bò asu edzoe Zamba, ndò fë bēngavòli ma abui. ¹² Epafra, mod ya abë mina, asug mina; anë mbò esye Kristus Yesus, aluman fò asu dan kòm esë a ngogēlan asu yè na mitēbë a kpiim, mitòbò fë tēgè ai bisoo a ñyan Zamba osë. ¹³ Mēnë nyè wusnèt na asye abui asu daan ai asu bod ya Laodisea ai e ba ya Yerapòlis. ¹⁴ Lukas, ndindiñ mod bēbēla ai Demas basug mina. ¹⁵ Sugan e babēdzañ ya Laodisea, ai Nimfas, ai e nda Zamba yakoan a nda dzie. ¹⁶ Eyòñ miayi mana lañ e kalara nyò, boan na bēlañ fë nyè a nda Zamba ya Laodisea, ai na mina fë mina e kalara ya bēngatil nda Zamba ya Laodisea. ¹⁷ Kadan Arkipus na: Odzēñ na odzala esye ya ongabi abë Nti. ¹⁸ Mēsugan mēnë ntilan ai wò wama, ma Paulus. Tsogan mēsuh mama. Maa abòòg ai mina.

TESALONIKA OSU

1 Ma Paulus, ai Silvanus ai Timoteus, biatil nda-Zamba ya Tesalonika ya enè abè Zamba esya, ai Nti Yesus Kristus: mvoè ai maa bibòò ai mina. ² Biakan Zamba kòm esè asu mina bèsè, bitsogo mina a ngogèlan dzaan, ³ bitsogo esye ñyèbè dzaan kòm esè, ai tuñ, ediñ a i mban afidi miafidi Nti waan Yesus Kristus a mis mè Zamba ai tara waan, ⁴ a e babèdzañ Zamba adiñ, mbol biayèm ntòban ya bēngatòb mina, ⁵ amu mbēmbē foe waan andzēki lañan hē nkòbò nkòbò abè mina, angayene fò ai ngul, a Mfufub Nsisim ai mfañ ñyēman, akyàè miayèm akyàè bod bingabè abè mina, asu daan. ⁶ Ndò fè mina mingavu bia, mivuu fè Nti, mbol minganòn ebug a abui mindzug ete, minònò dzò ai mintag mi Mfufub Nsisim, ⁷ e kan yè na mintoa ya mvulna asu bēyēbe bèsè a Masedonia ai a Akaia. ⁸ Amu, atyege abè mina, ebug Nti yawogan mindum, sè ki hē a Masedonia ai a Akaia, dzam da, hom osè, ñyèbè ya miayèbè Zamba onè ñyaman, e kan yè na biayañan ki fè na bikad mina dzom ziñ. ⁹ Amu bò bēben balèè akyàè ya mingabèlan ai bia, ai mbol mingalum bēzamba mvus, misòò abè Zamba na miasye e Zamba avèè, atoa fè bēbèla, ¹⁰ ai na miyanga mòn woe, a asò a yob, e nyò angavèlè a bēkon, Yesus ya akode bia a olun ya wazu.

2 A babèdzañ, mina bēben miayèm hm na nsoan bingasò abè mina waandzēki bò a zèzè, ² dzam da bitari bi mintye, bètè bia anè miayèm, bibii azombo a Filipi abè Zamba waan na biakad mina mbēmbē foe Zamba a bitòm a yob. ³ Amu evòli dzaan yasò ki a mēdugan ngè a mam mè mvit, ngè a mēkēñ, ⁴ dzam da akyàè ya Zamba angafèb bia, asò hm bia vè mbēmbē foe, kan te endzò biakòbò, sè ki tē hē anè biayi na bianyèb bod a nnēm, Zamba ñnyè biayi na bianyèb a nnēm, ñnyè fè angafèb bia minnēm. ⁵ Asu te biabè ya ki kòbò nkòbò mēmēñele, anè miayèm, tò ki alam mfi waan, Zamba anè bia wusnèt, ⁶ tò ki adzēn e duma lasò a bod, tò abè mina, tò a bod bēfè, ⁷ tò anè mbol bibèlè ngul ya alèdè ngul dzaan na binè apostel bē Kristus, dzam da ndò bingavēñan ban bòngò a zañ dzaan, anè eyòn nyia-ntòn afolo bòn boe, ⁸ nala ngò biyii mina du; biyili hm na biayi mina vè, sè ki hē mbēmbē foe Zamba, dzam da tò enyiñ dzaan ben, mbol angabè na bingadiñ ya mina eyègan. ⁹ Amu, a babèdzañ, tsogan tuñ dzaan ai abui esye daan. Bisye ai alu, ai amos, asu yè na biza woe ai mod ziñ ya abè

mina ai ndzug, bingayedan hm mina mbēmbē foe Zamba. ¹⁰ Mina bēben minè bēwusnèt, tò fè Zamba emen, akyàè bingabè ai e mina ya mingayèbè, bitoa ai evag, ai sosoo, tégè ai alaña-lè ebug, ¹¹ akyàè ya miayèm anè bingabè ai mod osè ya abè mina, anè esya anè ai bòn boe, ¹² bilèbè, bifologo, bikogèlan ai mina na miwulu anè Zamba adiñ, e Zamba aloe mina a edzoe dzie ai a duma die. ¹³ Ndò hm asu te biakan Zamba abog asè, amu eyòn minganòn ebug mēwog Zamba abè bia, minganòn dzò, sè ki anè ebug bod, minganòn dzò anè enè mfañ, anè ebug Zamba, endzò yasye abè mina bēyèbè. ¹⁴ Amu, a babèdzañ, mingamana ya vu mēnda mè Zamba ya mēnè a Yudea abè Kristus Yesus, amu mina fè mingabi mindzug a mò mè bod ya ayòn daan anè Yuden bēngandégèlè fè bò, ¹⁵ Yuden bète mbò bēngawoe Nti Yesus ai bēprofèt, bēluman ai bia, bò tégè nyèb Zamba a nnēm, bēluman ai bod bèsè, ¹⁶ bēkaman ai bia na bilèè ai bēhaiden asu yè na bēkodeban, asu te badzala tañ minsēm dzaban kòm esè. Olun osò ya bò a nyòl ntud ntud. ¹⁷ Mfag waan, a babèdzañ, binè ban bē nyui etoa dzi asu daan, a mis, sè ki a nnēm; ndò bidzēn ya ai ngul esè na biyen mina. ¹⁸ Asu te bingabè biyii na biazu abè mina; anè mfag wama ma Paulus, abui biyòn fò, ndò Satan angatsig bia zen. ¹⁹ Za hm anè afidi daan, ai mintag mian ai eka-da enguñ dzaan, -sè mina a?- a mis mè Nti waan Yesus abog ayi sò? ²⁰ Amu mina minè duma daan ai mintag mian.

3 Asu te, mbol tégè fò ai abana-lè nnēm, ndò biazu yili na bialigi a Atene etam, ² ndò bingalom Timoteus, manyañ waan, asye fè ai Zamba fufulu a mbēmbē foe Kristus asu yè na awone mina, avòli fè mina a ñyèbè waan, ³ asu yè na tē mod aku sòm a e mindzug mi. Amu miayèm na asu te binè hala. ⁴ Amu eyòn bingabè abè mina, bingatari mina kad na biayi bi mindzug, akyàè fè angatoban, ndò fè miayèm nala. ⁵ Asu te, mbol tégè fè ai abana-lè nnēm, ndò mēngalom na bēzu yēm mbol ñyèbè waan onè, ma na yè mod mēbobèla abobolo ya mina ana o, ai na esye ndzug dzaan ezaa bò a zèzè. ⁶ Etoa dzi hm a Timoteus adugan abè bia, asòòg mfag minè, mbol akad bia abèñ foe ñyèbè waan ai ediñ dzaan, ai na miatsog bia mbèñ kòm esè na miyii fè du na miayen bia, anè biayi na biayen mina, ⁷ ndò biyen evòli ete, a babèdzañ, asu daan a mēsīs ai mindzug mian, etòm ñyèbè mibèlè,

⁸ amu etoa dzi, binganyiñ ya ngë mitelë a kpiim abë Nti. ⁹ Za ngañ binë vë Zamba asu e mintag misë biatag etòm dzaan a mis më Zamba waan, ¹⁰ ai alu, ai amos, biadzaè fò nyè eyëgan na: biyen mësu maan ai na bidzala e mam madzëman a ñyëbë waan? ¹¹ Zamba te emen, esya waan, ban Nti waan Yesus, bëkomo bia zen na bizu abë mina. ¹² Mfag waan, Nti adzalëga mina, abò na mifuguzu ai ediñ a mina mina ai asu bod bësë anë badiñ mina, ¹³ asu yë na ayëm mina minnëm a kpiim, mibò të ai atòn a enyiñ mimfufub a mis më Zamba, esya waan, eyòn Nti waan Yesus ayi sò ai mimfufub mie misë. Amen.

4 Mfag mbòg hm a babëdzañ, biadzaè mina, bikogëlan fë ai mina abë Nti Yesus na akyaè ya bingalëdë mina mbol miayean wulu abë Zamba, minyëbë fë nyè a nnëm, nala ngò fë miwulu, asu yë na midaña bò nala mbën. ² Amu miayëm mëbende bingavë mina a dzoe Nti Yesus. ³ Amu nyian Zamba, efubu nyòl dzaan, ngò onë na, misaala bisog, ⁴ mod osë ayëm baala nyòl dzie a mfuban ai olugu, ⁵ sè ki a mintsogan mi ngoñ anë bëhaiden ya bayëm ki Zamba, ⁶ të bò evus ngë adug manyòñ a mam më enyiñ, amu Zamba akun e mam mësä mala, akyaè ya bingatari mina kad ndò fë biabòdòlò dò a ngëñ. ⁷ Amu Zamba andzëki bia loe asu mam më mvit, angaloe bia asu mam më mfuban. ⁸ Asu te, e mod abyandi dò, sè ki mod ñnyè abyandi, abyandi e Zamba ya avë bia Mfufub Nsisim woe. ⁹ Mfag ediñ babëdzañ, miayañan ki na bëtil mina, amu mina bëben miayègè dò abë Zamba na midiñan mina mina, ¹⁰ ndò fë miabò dò asu babëdzañ bësë ya bënë a Masedonia osë. Makogëlan ai mina a babëdzañ, Kañan ai nala osu! ¹¹ Midzëñë na minyiñ evovoe, mibò e mam mabëbë mina, misye fë ai mò maan, anë bingabende mina, ¹² asu yë na miwulu tètëlë a mis më bod ya nsëñ, tège yañan ai mod. ¹³ A babëdzañ, biayi ki na miyëgan adzo e bod bëngakë ya oyò, asu yë na të miatòbò a mëlunga anë e bod bëvòg ya bëbëlë ki afidi. ¹⁴ Amu ngë biayëbë na Yesus angawu, ndò fë angakui a sòn, nala ngò fë Zamba ayi kë ai e ba bëngakë oyò abë Kristus ai nyè emen. ¹⁵ Amu biakad mina dò a ebug Nti na e bia ya bivëë, a binë bëligi akëlë kui a asò-lë die, biayi ki lod e bod bënë oyò osu. ¹⁶ Amu Nti emen, eyòn bayi vë abende, a kiñ ert-senglès, ai a tòn Zamba, ayi sus asòdò a job, abog te e bod bëngawu abë Kristus bayi tari tëbë a si, ¹⁷ a mvus

hala e bia ya bitala, a bingaligi, fufulu ai bò, bayi kë ai bia a minkut na bikë toban ai Nti a evundu. Nala ngò biayi tòbò ai Nti kòm esë; ¹⁸ na, vaan mina mina awonòn ai e bibug bi.

5 Mfag mëbog ai mëwola, a babëdzañ, miayañan ki na bëtil mina, ² amu mina bëben miatoan yëm na amos Nti wayi sò anë ñwuwub wazu ai alu. ³ Ngë badzo na: Mvoè ai evovoe bi! Abog te hm anyama te layi bò ku a nyòl etye etye, anë mintye mi nkogolo miazu mbubum mininga a nyòl etye etye, tège fë ai atubu. ⁴ Mfag waan, a babëdzañ, miasëki a dibi, asu yë na amos odilan mina anë ñwuwub. ⁵ Amu mina bësë minë bòn bë mfyè ai bòn bë amos. Biawoge ki ai alu ngë ai dibi. ⁶ Ndò hm të miakë oyò anë e bod bëvòg, dzam da ntòbògan evie, tège nyu. ⁷ Amu e bod bakë oyò, bakë oyò ai alu, e bod ki basòg mëyòg, basòg mò ai alu. ⁸ Bia biawoge ai amos, të bianyu mëyòg, bibòd eben ñyëbë ai ediñ, ekongo dzaan etoa afidi akode. ⁹ Amu Zamba andzëki bia komëzan asu olun, angakomëzan bia asu yë na bibi akode asu Nti waan Yesus Kristus, ¹⁰ ya angawu asu daan, asu yë na, tò binë evie, tò biakë oyò, binyiñ fufulu ai nyè. ¹¹ Asu te, vòligan mina mina, mivëñan fë awonòn, anë mingabò ya. ¹² A babëdzañ, biadzaè mina na mikam e bod bëngawu esye abë mina, e bod bënë mina bëtëbë bë osu abë Nti ai eba bavë mina mëlëbëga, ¹³ mikam bò eyëgan a ediñ asu esye dzaban. Nyiñan mvoè abë bò. ¹⁴ A babëdzañ, biakogëlan ai mina, lëban e bod bënë ndunduman, miwonòño eba bënë wòn, mivòligi eba bënë ntëgan, mibòd afu-nnëm ai bod bësë. ¹⁵ Boan okala na të mod abò bivudëga asu e dzam bëbò nyè, dzam da, dzëñan hë mbën kòm esë asu mina mina ai asu bod bësë. ¹⁶ Taan abog asë, ¹⁷ kogëlan mban, ¹⁸ vaan ngañ a dzam asë. Amu nala ngò onë nyian Zamba abë Kristus Yesus asu daan. ¹⁹ Të miatëgëlan Nsisim, ²⁰ të miabyandi nkòbò bëprofet, ²¹ bindigan mam mësä, milad ai e dzi enë mbën, ²² mitubu kan abe asë. ²³ Zamba mvoè emen afubugu mina ntud ntud; Akalëga fë mina nsisim ai nnëm ai nyòl na bibò a saan a asò-lë Nti waan Yesus Kristus. ²⁴ E mod aloe bia anë mod-afidi, ñnyè fë ayi dò bò. ²⁵ A babëdzañ, kogëlan fë asu daan. ²⁶ Sugan babëdzañ bësë ai mimfufub mëwuban. ²⁷ Ndò mavuu mina sòn a bë Nti di: Hë bëlaña babëdzañ bësë e kalara nyò! ²⁸ Maa Nti waan Yesus Kristus abòdò ai mina.

TESALONIKA BÈÈ

1 Paulus ai Silvanus ai Timoteus, biatil nda-Zamba ya Tesalonika, ya enè abè Zamba esya waan, ai abè Nti Yesus Kristus; ² maa ai mvoè bibòò ai mina, a biasò abè Zamba esya waan ai Nti Yesus Kristus. ³ A babèdzañ, biayean kañ Zamba kòm esè asu daan mbol wayean, amu ñyèbè waan wasam, ediñ mod osè ya abè mina asu e ba bèvòg enaña fè, ⁴ antoa na bia bëben bingabò enguñ dzaan a mēnda mē Zamba asu azombo daan ai ñyèbè waan a efema esè mibèlè ai a mindzug ya miadzibi, ⁵ nala walèdè sosoo ntol Zamba asu yè na ayen na miakyèbè ai edzoe Zamba, ndò fè miabi mintye asu adzo te, ⁶ mbol Zamba ayen na anè mbèñ na, e bod batibili mina, ayaan ai bò a mindzug, ⁷ avaa e mina ya batibili man evovoe ai bia, eyòñ Nti ayi kulan a yob ai benglès bè ngul dzie, ⁸ a nkabag ndoan, avaa e bod bayèm ki Zamba endègèlè, ai e ba fè bandzèki bò mbèmbè foe Nti waan Yesus mēwog, ⁹ mbò bayi yaan endègèlè anyama kòm, oyab ai mvòm asu Nti, oyab ai duma fim dzie, ¹⁰ eyòñ ayi sò amos te na abi duma a mimfufub mie ai na bèkam nyè abè e bod bèsè bèngayèbè, amu bod bèngayèbè mbòòlan ya biabòòlò mina. ¹¹ Asu te ndò hm biakogèlan kòm esè asu daan asu yè na Zamba abò na miakyèbè ai nloe waan, ai na adzala ñyian osè ya miayi a abèñ nnèm, ai esye ñyèbè a ngul, ¹² asu yè na dzoe Nti waan Yesus abi duma abè mina, mina fè abè nyè, anè maa Zamba waan ai Nti Yesus Kristus ayi.

2 A babèdzañ, biadzaè mina, mfag adzo asò-lè Nti waan Yesus Kristus, ai mbol biayi tòbò ai nyè fufulu, ² biadzaè mina na tè miavolo dzèè fèg a abum, ngè ki na nnèm odzugèlan mina, tò asu minkòbò mi nsisim, tò asu ebug ya anyu, tò asu e kalara badzo na bia bingatil, antoa hala na amos Nti osò ya. ³ Tè mod adug mina tò kan ziñ hala. Amu ngè eben ñyèbè endzèki tari sò, mod nkòt akui fè a ngèèn, mòn ndzañ, ⁴ ñnyè aluman, abedège fè nlo a e dzom esè baloe na zamba ngè a dzom olugu, e kan yè na emen akè tòbò a tempel Zamba, angadzo na emen anè Zamba. ⁵ Nga mingènè mitsogo na mēngakad mina e mam ma hala mēngènè abè mina? ⁶ Ndò hm etoa dzi, miayèm e dzom yakaman ai nyè na abe kulan etoa dzi, akulan hē abog die. ⁷ Amu ndimba tègè ai ñyèbè engabò ya esye. Hē e mod akaman ai nyè ñnyè ayi bò nala akèlè kui anè akodo. ⁸ Abog te mod-nkòt ayi kulèban, ñnyè Nti Yesus ayi woe ai evundu ya anyu die, amana fè

ndaman nkuan-ngèèn woe osè, ⁹ asò-lè die anè anè esye Satan ai ngul esè, ai mēndēm, ai biyèn bi mam mēdugan, ¹⁰ ai bëbe mēdugan asu e ba bakè a ndzañ, amu bandzèki ñyèbè ediñ bèbèla, asu yè na bèkodeban. ¹¹ Asu te ndò Zamba alom bò ngul mēdugan asu yè na bëyèbè minnal, ¹² ai na e ba bèsè bandzèki ñyèbè bèbèla, bëdini hē nkòt, bod bëte bëtsigèban ntol. ¹³ Bia biayean hm kañ Zamba kòm esè asu daan, a babèdzañ ya Nti adiñ, amu Zamba angatòb mina na mibò mintol asu akode a mfuban ya Nsisim ai ñyèbè bèbèla, ¹⁴ asu te angaloe mina ai mbèmbè foe waan asu yè na mibi duma Nti waan Yesus Kristus. ¹⁵ Antoa hm na, a babèdzañ, tèbègan a kpiim, mibaala fè e mētum ya mingayègè, tò a nkòbò waan, tò a kalara waan. ¹⁶ Nti waan Yesus Kristus ai Zamba esya waan ya adiñ mina, avaa fè mina evòli kole ai mbèmbè afidi a maa, ¹⁷ avòligi minnèm mian, awone fè miè a mboan osè ai a mbèmbè nkòbò.

3 A babèdzañ, mēngakè luu nkòbò na, kogèlan asu daan, asu yè na ebug Nti ewulu avol, ebi fè olugu anè abè mina, ² ai na bikodeban a mò mē bëbe bè bod mētum. Amu sè ki bod bèsè mbò bèbèlè ñyèbè. ³ Nti anè mod afidi, ñnyè ayi mina wone, akala fè mina a mò mē Mbe. ⁴ Bibèlè afidi abè Nti asu daan, amu miabò e mam bingabende, ndò fè miayi kè ai nala osu. ⁵ Nti akèlè ai minnèm mian a zen ediñ Zamba ai a fin Kristus. ⁶ A babèdzañ, biabende mina a dzoe Nti waan Yesus Kristus na misaala e madzañ osè awulu ki tètèlè, tègè bie e tum bingavè bò. ⁷ Amu mina bëben miayèm na miayean bia vu, amu biandzèki nyiñ ezèzam ai mina, ⁸ tò ki na bingadi mbañèla a zèzè abè mod ziñ; Dzam da, a mindzug, ai a mētug ete, ai alu, ai amos, bisye fò asu yè na tè biandègèlè mod ziñ ya abè mina. ⁹ Sè ki mbol biabèlè ki ngul te, dzam da hē asu yè na bia bëben bivè mina mvulna, mivu bia. ¹⁰ Amu eyòñ bingabè abè mina, dzam te ndò bingabende mina, na ngè mod ziñ ayi ki na asye, tè adi. ¹¹ Amu biawog na bod bëziñ banyiñ a bè mina we ezèzam, tègè sye tò dzom, hē akè afudi anyu hom osè. ¹² Kan bod te endzò biabende, bilèbè fè bò abè Nti Yesus Kristus na bèsye a mièèn, bëdi mbañèla ya bò bëben basye. ¹³ Mfag waan, a babèdzañ, tè miaku sòm abò e dzi enè tètèlè. ¹⁴ Ngè mod ziñ abò ki ebug dzaan ya kalara mu mēwog, toan nyè big, tè miakalan ai nyè dzom ziñ, asu yè na awog osòn. ¹⁵ Dzam da, tè miayen nyè anè nziziñ

waan, lëban nyè anë manyań waan. ¹⁶ Nti mvoè emen
avaa mina mvoè kòm esë ai hom osë. Nti abòò ai mina
bësë. ¹⁷ Mësugan mënë ntilan ai wò wama, ma Paulus.

Ndëm ya e kalara osë matil nyi. Na ngò matil. ¹⁸ Maa
Nti waan Yesus Kristus abòò ai mina bësë.

TIMOTEUS OSU

1 Ma Paulus, man apostel Kristus Yesus a abende Zamba nkode waan, ai Kristus Yesus afidi daan, ² matil Timoteus, mfañ mòn wama a ñyèbè; maa, ngòl, ai mvoè bibòò ai wa, bisòò abè Zamba esya ai abè Kristus Yesus Nti waan. ³ Akyàè ya mèkogèlan ai wa eyòn mèkèlè a Masedonia na oligi a Efesi, asu yè na obende bod bëziñ na tè bayègèlè dòkten mfè, ⁴ tò ki na bédzèè abog daban ai minañ mi mvèt, ai alañ mèbyali tègè ai sug, byem bite biafònòlò hë bivoè mintsogan a bod, alodo e kan enyiñ Zamba ayi a ñyèbè. ⁵ Oyak abende onè ediñ yasò a nnèm mfuban ai a mbèmbè nnèm sosoo, ai a ñyèbè ya onè tègè ai mèdugan; ⁶ Mbol bod bëziñ bandzèki nyiñ nala, bënyaban fò a zen ekokòbò, ⁷ bëyii na babò bëyègèlè bë mvende, bò ha tè wog tò e dzam badzo, tò e mam bakòbò. ⁸ Biayèm na mvende enè abèn dzam ngè mod abèlan ai dzò anè mvende yayi; ⁹ Mbol biayèm mbèn na mvende esèki hala asu sosoo mod, enè asu bod bë nkòt, bod mèlò, eba balugu ki Zamba, ai bèsèm, eba bayèm ki adzo Zamba ngè edi latyan ai nyè, a bawoe besya baban ai bënyia baban, bëwoe bë bod, ¹⁰ bod bisog, e fam yaboman bò bò, bédzibi bod, bod minnal, bëkanèni sòn a mèdugan, bëbòò e mam mēfè maluman ai mfañ a yègèlè, ¹¹ ya onè anè mbèmbè foe mvomvòm Zamba ayi, ñnyè bēngakalan ma. ¹² Makañ Kristus Yesus Nti waan ya angavè ma ngul, mbol ayen na mēnè mod afidi ai ntelan atelège ma a esye dzi, ¹³ a ma mēngabè hm mod bikag, mèluman ai nyè, tègè nyè kam, dzam da ndò angayen ma ngòl, amu mēngabò dò ma tègè yèm, tègè ai ñyèbè. ¹⁴ Maa Nti waan angafuguzu ai ñyèbè, ai ediñ ya abè Kristus Yesus. ¹⁵ Ebug enè bëbèla, ndò fè yakyèbè ai na biyèbè dzò, na Kristus angasò a si-ndon na akode bèsèm; ma mēnè mod osu ya ete. ¹⁶ Ndò hm angayen ma ngòl asu te, asu yè na, abè ma ngò Kristus Yesus atari lèdè fin dzie esè na ebò mvulna asu e bod bëyean nyè ñyèbè asu enyiñ kòm. ¹⁷ Olugu ai duma bibòò ai Zamba ya anè mbòg, a bayen ki, a atsende ki, nkukuma yob ai si a bisèb bisèb, amen. ¹⁸ Abende di ndò mavè wa, a mòn wama Timoteus, latoban ai bibug bëprofèt asu doe, asu yè na bibò wa bikpèle ya waluman ai biè mbèmbè ndum, ¹⁹ mbol obèlè ñyèbè, ai abèn nnèm sosoo; bod bëvòg bēngawoa mò a fyè, ndò bēngadzèè ñyèbè, ²⁰ bëvòg ya ete bènè na: Imene ai Aleksander,

mbò mēngakalan a mò mè Satan asu yè na bëyègè na bayean ki kag.

2 E di osu hm, mayi na bëbò ngogèlan zaag ai ngogèlan miñyan ai ngañ a su bod bèsè, ² asu minkukuma ai asu eba bèsè bëbèlè edzoe, asu yè na bënyiñ evovoe, tègè ai endugèlan, ai olugu Zamba asè ai dzin. ³ Nala ngò onè mbèn, onyèbè fè Zamba nkode waan a mis, ⁴ ñnyè ayi na bod bèsè bëkodeban, ai na bëzu yèm bëbèla. ⁵ Amu Zamba anè mbòg, ntèbè-zaña zañ Zamba ai bod anè mbòg: e mod anè Kristus Yesus, ⁶ ñnyè angavè emen eban asu abui bod, mbòòlan te okui a zuli metiñ. ⁷ Bēngatele ma na mèyedan mbòòlan te, mèbò fè man apostel mbòòlan te, -makòbò bëbèla, madug ki,- mēnè ñyègèlè bëhaiden a ñyèbè ai bëbèla. ⁸ Ndò mayi na fam ekogèlan hom osè, bëbedège mimfufub mi mò a yob, tègè ai olun ngè moman. ⁹ Ndò fè mayi dzam dèda na bininga bëbi mbòd ya waanyèb, bédzaman bò bëben ai dzin, tègè ai miñyene, tègè kòg esil, tègè ai mvòt ngè minsanga, ngè biyie bi mòni, ¹⁰ bédzaman ai mimbèmbè mimboan, akyàè layean ai e bininga bamèm olugu Zamba. ¹¹ Mininga ayea yègè a mièèn, ai mèwog. ¹² Mayèbè ki na mininga ayègèlè, ngè ki na adzoe fam; ayea tòbò a mièèn. ¹³ Amu Adam angatari komban, a mvus hala ndò bēngakom Eva. ¹⁴ Ndò fè sè ki Adam ñnyè bēngadug, mininga ñnyè angaku a nsèm eyòn bédug ya nyè. ¹⁵ Dzam da ayi kodeban ai mbyean bòn, ngè alaanan atoa a ñyèbè, ai ediñ, ai mfuban, ai dzin.

3 Ebug enè bëbèla Ngè mod ayi na abed bisòò, atoñ fò mbèmbè dzam. ² Bisòò ayea hm bò e mod anè tè ai akalèga, abèlègè hë mininga mbòg mbòg, tègè nyu mèyòg, abindigi mam, atoa akomèdo, afañ, akèña yègèlè bod, ³ tègè diñ wayn, tègè diñ bitòm, dzam da atòbògò evovoe, mod mvoè, ⁴ atoan tele nda dzie mbèn, abòò na bòn boe bëbò mèwog, abòò dzin abui; ⁵ -ngè mod ziñ ayèm ki dzoe nda dzie, eyè ayi nòni nda-Zamba ya?- ⁶ Tè abò mod ya andèmè nyian a ñyèbè, aza kud ongon, akuu a ntol Satan. ⁷ Bod ya nsèn bayean tzig na akyèbè ai dò, azaa ku a bidzo biaban, nala onè na, a mèlam mè Satan. ⁸ Dzam dèda fè, bëdiakon bëbòò bod bë olugu, tègè ai mèsu mèbè, tègè diñ wayn abui, tègè bò bingat a mam mè akuma, ⁹ bëbèlègè ndimba ñyèbè a mfuban sosoo nnèm. ¹⁰ Bètarigi bò lom a mèbobèla, a mvus hala, bëzu bò esye diakon bëtoa tè ai atòn. ¹¹ Dzam dèda fè, bininga

bëbòò bod bë olugu, tègè ai bò mfòb, tègè diñ mëyòg, bëbòò bod bë afidi a mam mësä. ¹² Bëdiakon bëbòò fam ya ebëlè hë mininga mbòg, bëtoan dzoe bòn baban ai mënda maban. ¹³ Amu e bod basye esye diakon mbëñ banòn bëben mbëmbë etoa ai abui azombo ya anë a ñyëbë abë Kristus Yesus. ¹⁴ Matil wa e mam ma, mëfidigi na mayi vol sòn a bë wa. ¹⁵ Ngë mëtëgëlan, oyëm hm mbol wayean bò a nda-Zamba, endzò enë nda e Zamba avëë, nnom andie ai tin bëbëla. ¹⁶ Ndimba olugu Zamba enë hm fò anen bëbëla: Akulan a ngëën a minson, abii mëkyëbë a nsisim, ayene benglès, bëyedana nyè a bëhaiden, bëyëbë nyè a sindon, akëlè a yob a duma ete.

4 Nsisim watoan ma kad na, a mëbog më mvua, bod bëvòg bayi ku a ñyëbë, bëngabie minsisim mëdugan ai ayëgëlè bësatana, ² ai nkòbò mfugu bod minnal; sosoo waban amana ya dig, ³ bëkiligi mëlug, bëbendëge bod na bëki bidi ya Zamba angakom na bëdi, bëvaa ngañ a su bëyëbe ai asu e bod bayëm bëbëla. ⁴ Amu ekokoma Zamba esë enë abëñ dzom, ndò dzom ziñ yasëki dzam woaban a fyè, ngë banòn dzò ai nnëm ngañ, ⁵ amu yavëñan mfufub ai ebug Zamba, ai ngogëlan. ⁶ Ngë oyëgëlè babëdzañ e mam ma, wayi bò mbëmbë mbò-esye Kristus Yesus a bënganèè ai bibug bi ñyëbë, ai mbëmbë ayëgëlè ya ongënë obiege a zut ana. ⁷ Tubu e bod bayëm ki Zamba, otub fë minañ minnom mi bininga; Bò na oyëmëlè a esye olugu Zamba. ⁸ Amu abò na nyòl emana yëmëlè, nala wadañ ki ai mfi; olugu Zamba anë ai mfi asu mam mësä, mbol abëlè ngaga enyiñ bianyiñ dzi ai enyiñ yazu. ⁹ Ebug enë bëbëla, ekyëbëgë fë ai na bëyëbë dzò; ¹⁰ Amu asu te biawu esye, bilumëñan, amu bingafidi Zamba ya avëë, ñnyè anë nkode bod bësä, adañ adañ a nkode bëyëbë. ¹¹ Bendëge mam mëte, oyëgëlè mò. ¹² Të mod abyandi wa mbol ongënë mòngò; Obòò mvulna asu bëyëbë a nkòbò, a fulu, a ediñ, a ñyëbë, a fulu mfuban. ¹³ Ntye mazu kui we, kële ai nlañan osu, ai evòli, ai ayëgëlè. ¹⁴ Mvende të voan efaè akab enë wa a nyòl, a bëngavë wa a nkòbò bëprofèt ai mbedan mò a ekoan bënyia-bodo. ¹⁵ Otoan bò e mam mala, onyiñi hë ete, asu yë na bod bësä bëyen anë wakë ai enyiñ dzoe osu. ¹⁶ Otoan kala wamen ai ayëgëlè doe, oyëm ete a kpiim. Amu eyòn wabò nala, wayi kode wamen ai e bod bavogolo wa.

5 Të wakònan ai nyia-modo-mvia; vòligi nyè anë esoa, obëlan ai bëndoman anë babënyòn, ² obëlan ai bënyia bininga anë bënyoa, bëngòn anë bënyò bëkal a mfuban osë. ³ Oluugu mimfañ minkus. ⁴ Ngë nkus ziñ obëlè mòn ngë ndie, mbò bëtarigi yègè bò esye ya nda dzaban, ai na bëdugan bëbonde bifaè biaban. Amu nala ngò waanyëb a mis më Zamba. ⁵ E mininga anë nkus mfañ, anyiñi fë etam, a angafudi afidi die abë Zamba, ndò fë akë ai nala osu ai biyega, ai ngogëlan tò ai alu tò ai amos. ⁶ E nyò ki adiñ enyiñ, an-

gawu ya koba. ⁷ Bendëge fë e mam ma, asu yë na bëbò tègè ai akalëga. ⁸ Ngë mod ziñ atòn ki bivuvuman bie, abadan afëdan na, mod ya nda-bod dzie emen, aben ya ñyëbë ndò fë anë mbë haiden.

⁹ Minginga ayi tilban a tañ minkus hë alod ya bisëb mëwom mësamana, ai na angabi hë nnom mbòg, ¹⁰ awumu ai mimbëmbë mimboan: ngë anganèè bòn, ngë angabëlan ai bëyëñ mbëñ, ngë angasob mimfufub mëkol, ngë angavòli e bod bëbële mindzug, ngë angamvaman ai abëñ dzam asë. ¹¹ Të wayëbë e minkus mingënë bëngòn; Amu eyòn nnëm ngòn watsog ki fë Kristus, bëngayi na balug. ¹² Bayi bëlè nkat amu bavoan e mëtiñ më osu. ¹³ Abadan afëdan, bayëgë enyiñ atëg, bakë a mënda mënda, së ki hë na tègè ai esye babò; bënë hë minsòs, mfugu, bëngakòbò e mam bayean ki kòbò. ¹⁴ Mayi na eba bëngënë bëngòn, bëbye bòn, bëbi nda mbëñ, të vë minziziñ miaban akalëga yë na bëlañ bò ebug. ¹⁵ Amu bëvòg bëyëm ya zen a mvus Satan. ¹⁶ Ngë mininga ziñ ya ayëbë Zamba abëlè bivuvuman bitoa minkus, ayeana bò vòli, nda-Zamba yayeana ki bëgë mbëgë te, asu yë na evòli eba ya bënë mimfañ minkus. ¹⁷ E bënyia-bodo ya babò esye dzaban mbëñ bayean ai maan biyòn bibè, adañ adañ a e ba bawu esye ai ebug, ai ayëgëlè. ¹⁸ Amu ntilan wadzo na: Wayean ki tindi e nyag yatsag bibuma anyu, ai na: mbò-esye akyëbë ai maan moe. ¹⁹ Të wayëbë e mësomana basòman bënyia-bodo, së na bësomana bënë bëbë ngë bëlè. ²⁰ Kònan ai bësem a mis më bod bësä, asu yë na e bod bëvòg bëmbara. ²¹ A mis më Zamba ai Kristus Yesus ai mintòban benglès, mabende wa a ngëën na obaala e mam ma tègè fyal, të wabò mò ai ewu-dis. ²² Të wavolo bede mod ziñ mò a nlo, të waanòn ngab a minsëm mi e mod mbòg; Otòbògò mfuban. ²³ Të wakë ai ñnyuan mëndim osu, nyaag man wayn asu osañ woe ai mbol wafëm kad kòn. ²⁴ Minsëm mi bod bëziñ miayene a ngëën, mikëlè ai bò a nkat; minsëm mi bod bëfë miakui a ngëën hë a mvus. ²⁵ Nala ngò fë mimbëmbë mi mam miakui a ngëën, tò e mi minë abe tò e mi miasëki dzam sòbò.

6 Eba bësä ya bënë a etye bëlò, bëkama bëti baban akyaè layean ai olugu asë, asu yë na të bamgbali dzoe Zamba ngë ayëgëlè. ² Eba ya bëti baban bënë bëyëbë, të babyandi bò, amu bënë babënyañ; bëtoan bò sye, amu e bod bayen mfi ya esye dzaban bënë mindindiñ bëyëbë. Yëgëlè e mam ma, obendëge fë mò. ³ Ngë mod ziñ ayëgëlè mbol mfë tègè toñ mimfañ bibug bi Nti waan Yesus Kristus ai ayëgëlè olugu Zamba a nten, ⁴ mod te anë akud, ayëm ki dzom, adzëñ hë minsili ai momana, ete ngò e mam ma masò na: mëkomëña, zuña, bikag, bëbe mintsogana ai e mod mbòg, ⁵ minkòbò a zañ bod ya bëbële ki sosoo a nnëm, tègè ai bëbëla, amu batsog na olugu Zamba azu ai mòni. ⁶ Olugu Zamba anë fò ai abui mfi, mod antoa afidigi hë emen. ⁷ Amu biandzëki sòn ai dzom

ziñ a si-ndon; antoa hm na biabëlë ki ngul ya akë ai dzom ziñ. ⁸ Ngë bibëlë e dzom biadi ai e dzom biabòd, nala wayean ai bia. ⁹ E bod bayi na bakag akuma, baku a mèbobëla ai mèlam, bëntoa tègè fë ai nnëm a abum, bënë bëbò bē abe etòm abui miñyan daban; mam mēte matindi bod a ndzañ ai a amala. ¹⁰ Tin abe asë enë ediñ mōni, bod bēvòg ya bënë ete bēngalum ya ñyëbë mvus, bēmana fë babi mēvën eyëgan. ¹¹ Mfag woe, a mod Zamba, tubu e mam ma. Biege mēkyëbë a zut, ai olugu Zamba, ai ñyëbë, azombo, afu-nnëm. ¹² Luman abën bita bi ñyëbë, nòhò enyiñ kòm, asu te ndò bēngaloe wa eyòñ ongamëm ñyëbë mbën a mis bēwusnèt. ¹³ Mabende wa a mis mē Zamba ya abò na dzom esë enyiñ, ai a mis mē Kristus ya angamëm ñyëbë woe mbën a mis mē Pilatus, ¹⁴ na onyie mvende, etòbò tè ai atòn, tègè ai akalëga akëlë kui anë Nti waan Yesus Kristus ayene; ¹⁵ A zuli mētiñ,

mvòmvmòmò, e nyò anë ngul etam, nkukuma minkukuma, Nti bēti, ñnyè ayi lèdë asò-lè te, ¹⁶ nyè etam ñnyè anë tègè wu, atoa a mfyè onë tègè ai asubu-lè babi, a tò mod ziñ ayëm ki, ndò fë mod ziñ asëki nyè dzam yen. Olugu ai ngul kole bibòd ai nyè. Amen.

¹⁷ Bëndëge e bod bënë minkukuma e si-ndon nyi na tè babò mēbun, ngë ki na bēfudi afidi daban a akuma ndon, bēfudigi dò abë Zamba ya avë bia bisë abui abui na bitag ai biè. ¹⁸ Bod bēte bēbòd mbën, bēbulu bò mimbëmbë mi mam, bēbòd akab, bēbii fulu akab; ¹⁹ Bēkomëzan bò bēben akuma, abën mētin mē nda asu enyiñ yazu, asu yë na bēbi mfañ enyiñ. ²⁰ A Timoteus, obaala e dzom bēngavë wa, osaala e bod bayëm ki Zamba, a bënë dzédzaa nkòbò ai bisoo bi ñyëman mvol; ²¹ Bod bēziñ bēngayëbë mam mēte, ndò bēngaku a ñyëbë. Maa abò ai mina.

TIMOTEUS BÈÈ

1 Ma Paulus, man apostel Kristus Yesus a nyian Zamba ai asu ngaga enyiñ enè abè Kristus Yesus, 2 matil ndindiñ mòn wama Timoteus: maa, ngòl ai mvoè a biasò abè Zamba esya ai Kristus Yesus Nti waan bibòò ai wa. 3 Makañ Zamba ya malugu anè bè-tara ai nnèm mfuban, eyòn matsog wa kòm esè a mēngogēlan mama, ai alu, ai amos, 4 mēyii du na mayen wa, mētsogo bibēga bie, asu yè na mēdzie ai mintag; 5 matsog nyēbē woe ya onè tētēlè, a nyò-mva-ma Lois ai nyoa Enike bēngabē bēbēlè; mayēbē na wa fè obēlè wò. 6 Asu te madugan wa tsog na odugan yoñolo efaè akab Zamba ya enè abè wa ai mbedan mò wama. 7 Amu Zamba andzēki bia vè Nsisim wòn, an-gavè bia Nsisim ngul, ai edin a i otētēg. 8 Tè hm wawog osòn ai mbòòlan Nti waan ngè ki ai ma, man mimbog woe, dzam da nònò ngab mintye dzoe a mbēmbē foe ai ngul Zamba 9 ya angakode bia, aloe fè bia mfufub nloe, sè ki hm asu mimboan mian, dzam da mbol emen angadiña i asu e maa ya bēngavè bia abè Kristus Yesus osusua bisēb bisēb; 10 Maa te akulan etoa dzi ai asò-lè nkode waan Kristus Yesus ya angasole awu, asòò ai enyiñ a enyiñ kole a mfyè ai mbēmbē foe. 11 Mbēmbē foe te ñnyè bēngatele ma na mēyedan nyè, mētoa fè man apostel ai nyēgēlè, 12 etòm te endzò madzugi e mam ma. Dzam da mawog ki osòn, amu mayēm e mod mēngafudi afidi dama abè nyè, ndò fè mayēm mbēñ mbēñ na abēlè ngul ya akala e dzi ya angavè ma asu amos te. 13 Nònò mvulna a mimbēmbē minkòbò ongawog abè ma a nyēbē ai edin ya enè abè Kristus Yesus. 14 Obaala mbēmbē dòkten asu Mfufub Nsisim ya atoa abè bia. 15 Wayēm e di na, e bod bēsè ya Azia bēngalum ya ma mvus, bēvòg ya ete bēnè na: Figelos ai Ermogenes. 16 Zamba ayēnè nda-bod Onesiforus ngòl amu angavòli ma abui biyòn, ndò fè andzēki wog mēsũn mama osòn, 17 dzam da, eyòn angasò a Roma, angadzēñ ma mbil mbil, ndò fè angayen ma. 18 Zamba avaa nyè na ayen ngòl abè Nti amos te. Ndò fè wayēm mbēñ alodo ma abim bisye angavòli bò a Efesi.

2 Mfag woe, a mòn wama, bò nkanga a maa ya anè abè Kristus Yesus. 2 Ndò fè, e mam ya ongawog abè ma a mis mē abui bēwusnèt, vaa mò bod bē afidi, mbò bayi bò nkoñ ya ayēgēlè e bod bēvòg. 3 Nònò ngab a mintye anè mbēmbē man bēzimbi Kristus Yesus. 4 Mod ziñ asēki dzam bò esye bēzimbi, an-

gasañan fè ai mam mē si, asu yè na abò esye dzie anè ntēbē-osu woe ayi. 5 Ngè mod ziñ anè a bivoe ya bod bavēgan a mbil, asēki dzam dò ngè abò tè voe anè mēmvende mayi. 6 Layean na e mod awòbò ndzug a asye afub, atari bi ngab a mēkoe ya ete. 7 Otoan wog e dzam madzo di. Amu Nti ayi wa vè fēg ya awog a dzam asè. 8 Otsogo Yesus Kristus ya anè nkuan a bēkon, mod ya mvòn David, akyaè mbēmbē foe wama adzo, 9 asu te madzugi mintye, mēbēgē ben mēsũn anè ezilingan dzam da, ebug Zamba etii ki a mēsũn. 10 Asu te madzibi mēsè asu e bod bēnè ntòban, asu yè na bò fè bēbi akode ya anè abè Kristus Yesus ai mintag mi kòm. 11 Ebug enè bebela. Amu ngè bingawu fufulu, bi-ayi fè nyiñ fufulu. 12 Ngè biadzibi, biayi fè bēlè edzoe minkukuma ai nyè. Ngè bisie nyè, nyè fè ayi bia sie. 13 Ngè biasēki bod bē afidi, nyè alañan tè mod afidi, amu asēki dzam sie emen. 14 Otsogo bò e mam ma, otoan bò kad a ngēēñ a mis mē Zamba na tè ba-woman, nala wasēki ai mfi, nala wabò hē na e bod ba-wog mam mēte bēdzèè fēg. 15 Luman fò ai ngul na obò zingi a mis mē Zamba, mbò-esye ya abēlè akalēga osòn, akada ebug bēbēla a kpaam. 16 Saala e bod bayēm ki Zamba, a bakòbò evoe nkòbò. Amu bayi kē ai ebyandi Zamba dzaban osu, 17 ayēgēlè daban layi di-iban anè fol yadi mod nyòl. Imeneus ai Filetus bēnè bod ya ete, 18 mbò bēnè a ndimi mfag ya bēbēla, bad-zo na akui-lè-sòn a bòban ya, ndò fè badzugulu nyēbē bod bēziñ. 19 Tò tè nala, ngul ya tin mfim Zamba etēlè, ebēlè e ndēm nyi na: Nti ayēm e bod boe, ai na e mod osè aloe dzoe Nti asaala nkòt. 20 A mod nda, sè ki hē byem bi mvòt ai silba mbiè binè ete, byem bi ele ai ekòn binè fè we, bivòg bitoa asu olugu, e bi bivòg asu zēzē mam. 21 Ngè mod ziñ amana hm wòbò mfuban a e mam ma, ayi bò dzam olugu, mfuban, atoa ai esya nda mfi, atoa nkomēzan asu abēñ dzam asè. 22 Otubu e kan miñyan binanga bibēlè, odzēnè hē mēkyēbē, nyēbē, edin, mvoè ai e bod baloe Nti ai nnèm mfuban. 23 Osaala mintsogan mēkud, a miayēm ki dzom, oyēmè na kan mintsogan te yabye bitòm. 24 Mbò-esye Nti ayeañ ki bò bitòm, ayeañ bò evovoe ai bēsè, ayēmēnè yēgēlè, adzibigi, 25 ayēgēlè e bod badoan ai nyè ai evovoe nnèm, kamēna Zamba avēñan bò nnèm, bēyēm bēbēla, 26 bēngadugan kē sòn a mēlam mē Sa-tan a mvus yè na angabi ya bò na bēbò nyian woe.

3 Yëmë e di na, a mëmos më mvua, ndzug wayi bò babi. ² Amu bod bayi bò akoe, bëdiñi mòni, en-guñ, bëmgbaligi ai mëbun, bëbòò bëbonde mèlò, tègè yëm Zamba, bod bë ngèt, ³ tègè ai nnëm, tègè yen mod ngòl, bësatàn, nnëm ayoñ, hë anë bod ya afan, tègè yëm e dzi enë mbëñ, ⁴ bëkuan ai bod, enyënyam, mëbun, bëdiñi mintag mi si mëyian yë na badiñ Zamba. ⁵ Bayene anë balugu Zamba hë da bësiege ngul ya olugu Zamba. Saala bod bëte. ⁶ Amu e bod bakë banyian a mënda bënë bod ya ete; babi e bininga bënë ntëgan, ai minsëm a nyòl a tuud, a miñyian kan kan mialédè zen, ⁷ bëyègègè kòm esë, dzam da tègè ai ngul ya asò kui na bëyëm bëbëla. ⁸ Akyàè ya Yanes ban Yambrès bëngabèan Moses, nala ngò fë bò babèan bëbëla; bod ya fëg engamana ya sole, bëkuu a nyëbë. ⁹ Dzam da bayi ki bugeban nala osu, amu bod bësë bayi fò yen akud daban akyàè e di e bod bali angabë. ¹⁰ Mfag woe, mbol ongatoan bie ayëgëlè dama, a fulu, a e dzi biatoñ, a fin, a ediñ, a azombo, ¹¹ a bindëgëlè, a mintye ya mëngabi a Antiokia, a Ikoniom, a Listra, mëngadzibi bindëgëlè bite bisë, ndò fë Nti angakode ma a mam mëte mëse. ¹² E bod bësë ya bayi na banyin enyiñ Zamba abë Kristus Yesus bayi bi mindzug. ¹³ Bëbe bë bod ai bod mëdugan bayi kè ai abe daban osu, bëdugu bod, bëdugu fë bò bëben. ¹⁴ Mfag woe, lañan a e mam ongayègè, a wayëm na mënë ete, oyëmë e bod ongayègè mò abë bò, ¹⁵ ai na wayëm mfufub ntilan atarigi otoa mòngò, nala ngò onë dzam bò na obò fëg asu akode ai nyëbë onë abë Kristus Yesus. ¹⁶ Ntilan osë watye abë Zamba, ndò fë onë ai mfi na bëyëgëlè wò, asu yë na badoan, asu yë na waanyoe e dzi enë nkòt, asu ayègè anë a mëkyëbë, ¹⁷ asu yë na mod Zamba abò a ngomëzan, abëlè fë ekpëlè a abò e dzam asë anë mbëñ.

4 Matëbëlè wa, a mis më Zamba ai a mis më Kristus Yesus ya ayi bò nkat bënyiñ ai bëwu a asò-lë die ai edzoe dzie. ² Yedëgan ebug, tòbògò hala tò abog

layean tò abog layean ki, lëbë, kòñan, vòligi ai afu-nnëm asë, ai ayëgëlè asë. ³ Amu abog lazù, a bayi ki fë nyëbë mbëmbë ayëgëlè, dzam da mèlò mëyaaban bò, bayi wolo bëyëgëlè akyàè ya miñyian miaban minë.

⁴ Abog te bayi vaè mèlò a bëbëla, bëngakè mò a mi-nañ mi mvèt. ⁵ Mfag woe, osaala mam mëse, obëlëgè mintye, obò esye nkada mbëmbë foe, odzala esye dzoe. ⁶ Amu bëngayi ya ma tuni, ndò abog nkëan dama asò ya. ⁷ Mëngaluman abëñ ndum ndò fë mëngambara mbil, mëbaala nyëbë. ⁸ Atarigi etoa dzi, bënyie ya ma ekat дума mëkyëbë, a Nti ya anë sosoo ntsigi ntol ayi ma vë amos te; sè ki hë ma etam ayi dzò vë, ayi fë dzò vë e bod bësë bëngadiñ asò-lë die.

⁹ Dzënë ai ngul esë na ovol sòn a mënë mu. ¹⁰ Amu Demas alig ya ma, adiñi e si-ndon nyi, ndò akë a Tesalonika, Kreskes akëlè a Galasia, Titus a Dalmasia. ¹¹ Lukas etam ñnyè anë ai ma ha. Nònò Markus, ozu ai nyè eyòn wayi sò, amu anë ai ma mfi a esye abò. ¹² Mëngalom Tukikos a Efesi. ¹³ Eyòn wayi sò, ozaag ai ma ewòman mëngalig a Troas abë Karpos; ozaag fë ai bëkalara, adañ adañ a bikob. ¹⁴ Alesander nlui-bikye angabò ma abe abui. Nti ayi nyè dugan akyàè mimboan mie. ¹⁵ Saala tò nyè, amu angadoan ai bibug bian abui. ¹⁶ Eyòn osu ya mëngakaman ai mamen, mod ziñan gabë ki hala, bësë bëngamana fò ma lig etam. Të balañ bò dò. ¹⁷ Nti angakè ma, avëè ma ngul, asu yë na, a anyu dama, nkadan mbëmbë foe odzalëban, ai na bëhaiden bësë bëwog; Ndò mëngakodeban a anyu emgbëm; ¹⁸ Nti ayi ma kode a mbë dzam osë, akode fë ma, akë ai ma a edzoe dzie ya ayob; Duma ai nyè a bisëb bisëb. Amen. ¹⁹ Sugu ma Priska ai Akila ai ndabod Onesiforus. ²⁰ Erastus angaligi a Korinti, Trofus ñnyè malig akònò a Miletus. ²¹ Dzënë na ovol zu osusua abog oyon. Ebulus ai Pudas ai Linus ai Klaudia ai babédzañ bësë basug wa. ²² Nti abòò ai nsisim woe. Maa abò ai mina.

TITUS

1 Ma Paulus, mbò-esyè Zamba, man apostel Yesus Kristus asu ñyèbè e bod Zamba angatòb, ai asu ñyèman bēbēla ya olugu Zamba, ² ai afidi enyiñ kòm ya e Zamba ayēm ki minnal angakag osusua bisēb bisēb. ³ E mèlu ma, akuli ebug dzie a nkadan mbēmbē foe ya bēngavē ma a abende nkode waan; ⁴ Matil Titus, mfañ mòn wama a ñyèbè ya onē bia fufulu; maa ai moèè bibòò ai wa, bisòò abē Zamba esya ai Kristus Yesus nkode waan. ⁵ Asu te mēngalig wa a Kreta, asu yē na omana kom e mam mēsē mēvòg, otele fē bēnyia-bodo a tisòn osē, akyaè mēngabende wa, ⁶ ngē mod ziñ anē tēgè ai ebug balañ nyè, abèlè hē mininga mbòg, abèlè e bòn bayèbè, tēgè ai na bēnē nyè dzam lañ enyēnyam ziñ, tēgè ai nyè mèlò. ⁷ Amu bisòb ayeañ bò tēgè ai ebug balañ nyè, mbol anē etye nkala nda-Zamba, tēgè ai nyè mēbun, tēgè vol wog olun, tēgè diñ mēyòg, tēgè diñ bitòm, tēgè dzēñ akuma a nkòt, ⁸ ayeañ bò afañ ai bēyēñ, adiñi e dzi enē mbēñ, mod evovoe, sosoo, mod ngogēlan, ayēmē ban nnēm, ⁹ ayēmē a kpiim a bēbēla ebug anē dòkten ayi, asu yē na atoan yēm vòli ai ayēgèlè, ai mfuban, atoan hm fē yēm dò e bod badoan ai nyè. ¹⁰ Amu abui bod anē mèlò, batalan a anyu, bod mēdugan, adañ adañ a eba batye a Yuden, ¹¹ bayeañ bò na bētòbò bivol; bēnē e kan yadzugulu minguma mēnda mē bod, bēyēgèlè e mam mod ayeañ ki yēgèlè asu maan bingat ya ete. ¹² Mod mbòg ya abē bò, profèt waban, angadzo na: 'Bod ya Kreta bēnē kòm esē hē bod minnal, tsit mētom, atēg, mindondòg.' ¹³ Mbòòlan te onē bēbēla. Asu te kònan ai bò ngul ben, asu yē na bēbi mfañ ñyèbè, ¹⁴ bēzaa kè mèlò a minlañ mi mvèt mi Yuden ai a mēbende mē bod, bēngalum bēbēla mvus. ¹⁵ Dzom esē enē mfuban asu e bod bēnē mfuban. Hē da, asu e bod bēbèlè mvit a nyòl ai asu bēhaiden, tò dzom ziñ esēki mfuban; tò nnēm, tò sosoo waban, bisē binē ndaman. ¹⁶ Bamēm na bayēm Zamba hē da bēsiege nyè a mimboan; bakyèbè ai ziñ, bēnē mèlò, tēgè dzam bò e dzi enē mbēñ.

2 Mfag woe, kòbògò e mam mayeañ ai mfañ dòkten. ² Okad minnom mi bod na tē banyu mēyòg, bēbòò e bod bakam, evovoe, bēbèlè mfañ ñyèbè, mfañ ediñ, mfañ fin. ³ Minnom mi bininga fē dzam dēda, bēbòò ai dzin a fulu dzaban, tē babò bēsatan, ngē abò olò adzo mēyòg, bēyēgèlè hē e mam mēnē mbēñ, ⁴ asu yē na bēyēgèlè ban bininga na bēdiñ bēyom,

bēdiñ bòn baban, ⁵ bēbòò evovoe, mfuban, bēbaala nda mbēñ, abēñ nnēm, bēbòò bēyom mēwog, asu yē na tē bod bamgbali ebug Zamba. ⁶ Dzam dēda, lēbè fē binanga na bēyēm ban nnēm ⁷ a mam mēsē, lēdēgè na wamen onē mvulna a mimbēmbē mi mam mēsē, olēdēgè na onē a saañ a dòkten woe, ai dzin, ⁸ nkòbò woe obò tēgè ai alaña-lè ebug, asu yē na e mod adoan ai wa asama, tēgè ai mbē dzam anē bia dzam lañ. ⁹ Kada bēlò na bēbò bēti baban mēwog a mam mēsē, na bēnyèb bò a nnēm, tēgè doan ai bò, ¹⁰ tēgè ai fulu wub, hē da bēlèdè mbēmbē ñyèbè waban osē, asu yē na bēvè dòkten Zamba nkode waan olugu a mam mēsē. ¹¹ Amu maa Zamba nkode akulan a bod bēsē, ¹² ayēgèlè bia, asu yē na bitam dzoge tēb Zamba etòm miñyian mi si, bizu hm nyiñ evovoe, ai sosoo, ai fulu ngogēlan e si nyi, ¹³ biyanga mvomvòm afidi ai asò-lè duma Zamba nen ai nkode waan Yesus Kristus ¹⁴ ya angakaban asu daan, asu yē na akode bia a nkòt osē, ai na afubu nyè emen akyaè ayòñ etam, a lamvaman ai mimbēmbē mi mam. ¹⁵ Kòbògò e mam ma, olèb, okòñan fē ai bò ai ngul dzoe ese. Tē mod abyandi wa hala!

3 Dugan bò tsog na bēbò mintomba ai bidzoe mēwog, bēwog bò, bētòbò a ngomēzan asu abēñ dzam asē, ² tē bamgbali mod ziñ, tē badzēñ bitòm, bēbò evovoe, bēlèdēgè bod bēsē afu-nnēm daban; ³ Amu bia bēben fē bingabè mēkud, mèlò, bitoa a ndimi, bisye miñyian mian ai kan ngoñ esē, binyiñi a abe, a mēkomēña, bibòò mam mē ziñ, bisiñan fē bia bia. ⁴ Eyòñ hm bingayen abēñ-nnēm ai ediñ Zamba nkode waan adiñ bod, ⁵ sē ki asu mimboan ya mēkyèbè ya bingabò, dzam da hē asu ngòl dzie, ndò angakode bia ai mēwòbò mē abyali bēè, ai ntsendan ya abē Mfufub Nsisim ⁶ ya angasoe bia a nyòl abui abui abē Yesus Kristus nkode waan, ⁷ asu yē na bibèlè mēkyèbè a maa woe, bibò fē bòn bē elig asu afidi enyiñ kòm. ⁸ Ebug enē bēbēla; Mayi na matoan wa baala e mam ma, na e bod bēngafudi afidi daban abē Zamba bēdzēñ na bēmvaman ai mimbēmbē mi mam. Mam mēte mēnē mbēñ, mētoa fē ai mfi asu bod. ⁹ Saala ntsogan akud, ai minlañ mēbonde mēnda mē bod, zuña ai bitòm asu mam mē mvende; Amu masēki ai mfi ndò fē mēnē dzēdzaa. ¹⁰ Osaala e mod atye ñyèbè mfè, ngē obeme ya nyè eyòñ dzia ngē bibè, ¹¹ oyēmē na kan mod te enē ndaman, mod minsēm, ndò fē avē emen mēku.

¹² Eyòñ mayi lom Artemis ngè Tikikus abë wa, ovol ma sòn kòb a Nikopolis, amu awe ngò mèyili na mayi tòbò a abog oyon. ¹³ Otoan yaan ai Zenas ya anë man loya, ai Apollos, asu yë na tè badzëman ai dzom ziñ. ¹⁴ Bod

baan bëtoan yègè mvaman ai mimbëmbë mi mam, asu mimfañ mèyañan, asu yë na tè batòbò nala tè bò esye. ¹⁵ E bod bësë bënë ai ma ha basug wa. Sugu e bod bësë badiñ bia a nyëbë. Maa abò ai mina bësë.

FILEMON

1 Ma Paulus, man mimbog Kristus Yesus, ai madzañ Timoteus, biatil ndindiñ waan Filemon a asye fë ai bia fufulu, ² bitili fë Afia kal dzaan, ai Arkipus ya abò esye bëzimbi ai bia fufulu, ai e nda-Zamba ya-toban a nda dzoe; ³ Maa ai mvoè bibòò ai mina, bisòò abë Zamba esya waan ai abë Nti Yesus Kristus. ⁴ Makaan Zamba wama kòm esë, mëtsogo wa a ngogëlan dzama, ⁵ mbol mawog nlañ ediñ dzoe ai ñyëbë woe ya obëlë asu Nti Yesus ai asu mimfufub misë, ⁶ asu yë na enyiñ fufulu dzoe ya ñyëbë ebò mfañ, eyòñ biabò mbëñ osë onë abë bia asu Kristus. ⁷ A madzañ, mëngabi abui mintag ai evòli a foe ediñ dzoe, na wavòli minnëm mimfufub. ⁸ Asu te mëbëlë abui azombo abë Kristus na mabende wa e dzam layean, ⁹ mazombo kogëlan ai wa, asu ediñ, akyaè mënë nnom di, ma Paulus, mëtoa man mimbog Kristus Yesus. ¹⁰ Makogëlan ai wa asu Onezimus, mòn wama ya mëngabye a mimbog, ¹¹ angabë ki ai wa mfi okoba; etoa dzi, antoa ya mfañ mfi asu doe ai asu dama, ¹² ñnyè madugan wa lom nyò; nyè emen nyò, anë nnëm wama oben. ¹³ Mëhë yi hm të na mabaala nyè abë ma mu, asu yë na asye ma a mësuñ më mbëmbë

foe a mëyan moe, ¹⁴ mandzëki yi na mabò dò tègè wa tam sili, asu yë na të e dzam wabò ai abëñ nnëm labò hë anë babi wa a ngul, abò fò hë mbol wamen wayi.

¹⁵ Eyòñ ziñ na asu te ndò angatub wa man eban, asu yë na odugan nyè nòn enonòndò, ¹⁶ sè hm ki fë anë man olò, dzam da alodo man olò, onòn nyè anë ndindiñ manyòn. Anë hm fò madzañ ben, anë fë nala abui asu doe, a etye mod ai abë Nti. ¹⁷ Ngë wayen hm na bia wa biakaban ñyëbë mbog, soan ai nyè anë wasoan ai ma. ¹⁸ Ngë angabò wa abe ziñ ngë ki na abëlë wa ekola ziñ, laña ekola te a nlo wama. ¹⁹ Mamen Paulus, a matil ai wò wama, ma mayi wa yaan. Mayi ki lañ hala na obëlë ma ekola ya enë wamen. ²⁰ Owe, a madzañ, mëtam hm bi mintag ai wa abë Nti. Vòligi ma nnëm abë Kristus. ²¹ Mbol mayëm mëwog moe ndò matil wa, mëyëmë na wayi bò e mam madzo.

²² Okomëzan hm fë ma adzogobo. Amu mafidi na bayi ma dzoge na mëzu abë mina asu e ngogëlan miakogëlan. ²³ Epafras ya anë ai ma a mbog asu Kristus Yesus asug wa; ²⁴ Tò Markus, Aristarkus, Demas, Lukas, a masye ai bò fufulu. ²⁵ Maa Nti Yesus Kristus abò ai nsisim waan.

EBREA

1 Okoba, Zamba angakòbò ai bêtara a anyu bēprofèt otētēg otētēg kan esē; ² E mēlu ya mvus ma, angakòbò ai bia a anyu mòn woe ya angatele na anē mòn elig asu mam mesē, abē nyè ngò fē angakom si-ndon esē. ³ Nnyè anē mfyè ya дума die, atoa fē ndēm nsi woe, abēgē dzom esē ai ngungul ebug woe, avēñan esob-minsēm, atòbò a mbo-nnomo ati a job ete, ⁴ akyaè alod benglès a ngul, nala ngò fē angabi e dzoe ya lalod endaban. ⁵ Za ya a benglès Zamba angadzo ya ai nyè na: Wa, onē mòn wama, ma-men mēhē bye wa ana? ai na: Mayi bō esya woe, wa obò fē mòn wama? ⁶ Ndò fē eyòñ azu ai ntol mòn a si-ndon, adzo na: Benglès bē Zamba bēluugu nyè. ⁷ Ndò fē adzo ai benglès na: nnyè abò na benglès boe bēvēñan evundu, e bod basye nyè bēntoa minkabag mi ndoan. ⁸ Adzo ai mòn na: A Zamba, etoa ati dzoe etèlè a bisēb bisēb, ntum sosoo woe onē ntum edzoe woe. ⁹ Ongadiñ mēkyēbē, ofēmē nkòt; Asu te, a Zamba, Zamba angawòbò wa mbòn ai mbòn mintag, alodo anē awòbò bēmvoe boe. ¹⁰ Adzo fē na: Wa a Nti, a mētari, wa ongatele tin mēndie ya si-ndon, ndò fē job onē esye ya mò moe. ¹¹ Bò bayi dzañ, wa wayi kanga, bō bēsē bayi wu, anē eyie yawu, ¹² abog te wayi bō bag anē mbaaga eyie, anē eyie, abog te hm bayi tsende. Wa onē hm wamen, mimbu mie miayi ki mana. ¹³ Zamba angadzo ya ai englès mbe na: Tòbògò ma a mbo-nnomo, akèlè kui anē matele wa minziziñ mie etele-mēkol a mēkol a si? ¹⁴ Nga bō bēsē bēnē e minsisim bēngalom na mibò esye asu e bod bayi bi ngab a akode?

2 Asu te biayean toan baala e mam bingawog, asu yē na biza kē a elèlèb. ² Amu ngē nkòbò ya benglès bēngakòbò onē ete, ai na e mod osē abò evus ete, adaña dzò, mod te abèlè e maan mayean, ³ eyē hm biayi tub ya ngē biayēgan akyaè mod akode di? Nti nnyè angatari dò yedan, ndò fē e bod bēngawog bēngabaala bia dò, ⁴ Zamba nyè fē angabòlò dò ai mēndēm ai biyēñ bi mam, ai abui mam mē ngul, aka-ba bifaè bi Mfufub Nsisim a nyian woe! ⁵ Amu sē ki benglès mbò angatele na bēdzoe enyiñ yazu a bi-akòbò dzi. ⁶ Badzo hom ziñ a ngēēñ na: Za hm anē mod, asu yē na odugan nyè tsog, ngē ki na mòn mod, asu yē na ozu nyè yēbē? ⁷ Ongabò na benglès bēlod nyè man ntye, obòdò nyè ekadi дума ai olugu, ⁸ otele nyè dzom esē a mēkol a si. Eyòñ angabē atelēge nyè

na adzoe byem bisē nala, andzēki lig dzom ziñ a nsēñ. Dzam da, biayen ki etoa dzi na adzoe byem bisē. ⁹ E Yesus ya benglès bēngabē bēlodo hē asu man etun abog, nnyè biayen abēgē ekadi ai olugu asu mintye mi awu, asu yē na, ai maa Zamba, adēmèlè awu asu bod bēsē. ¹⁰ Nnyè ya dzom esē enē asu die, ebòòban abē nyè, layean fò na, eyòñ akē ai abui bòn die a дума, abò hm na, a zen mintye, asu-zoa ya akode daban abò a saañ. ¹¹ Amu e mod afubu ai e bod bafububan, bēsē batye abē mod mbòg. Asu te awog ki osòn na aloe bō na babēnyañ, ¹² nyè na: Mayi kad babēdzañ dzoe doe, mayi yia olugu woe a zañ ekoan, ¹³ nyè fē na: Mayi bēlè afidi abē nyè; Adzo fē na: Yēnē, ma nyò, fufulu ai e bòn ya Zamba angavē ma. ¹⁴ Mbol hm bòn bēbèlè ngab a mēki ai a minson, nyè fē angabi ngab ai bō dzam dēda, asu yē na, ai awu, andaman e nyò abèlè ngul awu, nala watyan na andaman Satan, ¹⁵ asoe bō fili, e ba bēsē ya bēngabē na a nguma ntye enyiñ waban, a wòñ ete, bēngabē na baku a etye olò te. ¹⁶ Amu miayēm na ayag ki ai benglès, ayag ai mvòñ Abraham. ¹⁷ Mbol hm anē nala, ndò angabē ayeañ vēñan anē babēnyañ a mam mēsē, asu yē na abò fada-nen ya abèlè nnēm-ngòl, atoa fē mod afidi a esye Zamba, abò mētunēña asu minsēm mi mvòñ bod. ¹⁸ Ndò hm, mbol emen angabi mēbobèla, abii mintye, ndò abèlè ngul ya avòli e bod bēbèlè mēbobèla.

3 Mbol hm anē nala, a mimfufub mi babēdzaña mi-anòñ ngab a nloe ya job, toan bindi Yesus, apostel ai fada-nen emēm-nyēbē dzaan, ² anē mod afidi asu e mod angatele nyè anē Moses angabē a nguma nda osē. ³ Amu bēngayen na, nnyè ayeañ ai abui дума alodo Moses, akyaè ya e mod aloñ nda abèlè olugu alodo nda eben. ⁴ Nda esē yaloñēban hē a mò mē mod ziñ; E mod aloñ mēsē nyè anē Zamba. ⁵ Amu Moses angabē mod afidi a nguma nda anē mbò-esye, asu yē na abòdòlè e mam bēyii kòbò a mvus, ⁶ Kristus nyè angabē hm mod afidi a nda dzie a etye mòn. Bia hm binē nda dzie, ngē bibèlè azombo ai enguñ a fidi daan. ⁷ Asu te, akyaè ya Mfufub Nsisim akòbò: Eyòñ hm mi-ayi wog kiñ dzie ana, ⁸ tē miabò na minnēm mian mibò alèd, anē abog ya mingatsaa ma bitòm, a amos mēbobèla a nkod-nnam, ⁹ eyòñ besoa bēngabobolo ma, bēsòhò ma, tò anē bēyēnē mimboan miama, ¹⁰ mimbu mimbu mēwom mēnyii. Asu te mēngawog olun ai ngongo bod te, ma na: Kòm esē, bēnē hē adimi

zen a minnëm, bandzëki yëm mëzen mama, ¹¹ akyaè ya mëngakani sòn a olun wama ete na: Bånganyian ki a awaè dama tò eyòn! ¹² A babèdzañ, boan okala na të mod ziñ ya abë mina abi mbë-nnëm anë tège ai ñyëbe, abò na alum Zamba ya avëë mvus, ¹³ dzam da vòligan mina mina amos osë, ntye bəngənë bədzoo na amos ya ana hi, asu yë na të mēdugan ya nsēm mabò na mod ziñ amana yes.- ¹⁴ Amu binganòn ya ngab abë Kristus ngë biayëm a kpiim ai azombo ya mētari akələ kui a mëmana,- ¹⁵ eyòn badzo na: Eyòn miayi wog kiñ dzie ana, të miabò na minnëm mian mibò alèd, anë eyòn ya mingatsaa ma bitòm. ¹⁶ Bëza hm bəngawog ndò bəngalañan mēlò? Nga e bod bēsë bəngakui a Egipten, Moses alèdè bò zen? ¹⁷ Bëza bəngatsag nyè bitòm mimbu mimbu mēwom mēnyi? Së e bod bəngasēm a, a mimbim miaban mingaku a nkod-nnam a? ¹⁸ Bëza angakani sòn na bayi ki nyian a awaè die, sē bod mēlò a? ¹⁹ Bingayen hm na, bəngabë ki dzam nyian etòm tège ai ñyëbë.

4 Ndò hm, ntye ya e ngaga dzie enë na bod bayi nyian a awaè die engənë ete, mboan okala na të mod ziñ ya abë mina akë sòn mvumvua. ² Amu bia fë bingabi mbëmbë foe anë e bala bëte. Dzam da ebug mbanda yandzëki bò ai bò mfi, amu bəngabë ki mban enyiñ ai e bod bəngavogolo ai ñyëbë. ³ Amu e bia ya bingayëbë, bianyian a awaè te, akyaè ya angadzo na: Akyaè ya mëngakani sòn a olun wama ete na: Bånganyian ki a awaè dama tò eyòn, tò anë mbol esye dzie engamana atarigi a mētari më yob ai si. ⁴ Amu angakad hom ziñ asu amos zamgbala na: Ndò Zamba anganòn awaè ya esye dzie a amos zamgbala, ⁵ adzo fë etere na: Bånganyian ki a awaè dama tò eyòn! ⁶ Mbol hm anë na bod bəvòg banyian ete, ai na e bod bəngatari bi mbëmbë foe bandzëki nyian etòm tège ai ñyëbë, ⁷ ndò hm fë atele nguma amos, Amos ya ana, a angakòbò abë David eban ben a mvus hala, akyaè ya mētari ya dzo na: Eyòn miayi wog kiñ dzie ana, të miabò na minnëm mian mibò alèd. ⁸ Amu ngë Yosua avë bò awaè, ngë Zamba andzëki kòbò adzo amos mfë a mvus hala. ⁹ Ndò hm awaè sabbat angənë asu ayòn Zamba. ¹⁰ Amu e mod anyian a awaè die, anòn fë awaè a esye dzie anë Zamba anganòn awaè a esye dzie. ¹¹ Ndzëñan hm ai ngul na binyian a awaè te, asu yë na të mod ziñ adzañ anë e bod bali ya bəngabë tège ai ñyëbë. ¹² Amu ebug Zamba enë mfañ, ndò fë enë ngul, evolo fë alodo e nyamēla okēñ osë enë minkòn mibë, etoa fë dzam sal nnëm ai nsisim a zañ, biwonga bi nyòl ai nsòm ya bives, eyëmë mintsogan ai miñyan ya nnëm, ¹³ ndò fë ekokoma ziñ esòlò ki a mis moe, dzom esë enë nsò, etoa a ngëñ a mis moe; ñnyë hm biayi dzoan ai nyè. ¹⁴ Mbol hm bibëlë mod fada-nen ya angamana dañ yob, Yesus, mòn Zamba, ñyëman a kpiim ai emëm-ñyëbë. ¹⁵ Amu biabëlë ki e fada-nen ya asëki dzam nòn ngab mintye a atëg daan, ñnyie anë

emen angayen mēbobëla anë bia, sēsala hë a nsēm. ¹⁶ Nkañan hm ai azombo a etoa-ati maa, asu yë na bēyen bia ngòl, ai na biyen maa ya avòli bia abog bi-ayañan ai nyè.

5 E fada-nen osë batòb a zañ bod, atëlë na asye mam më Zamba a mëyan më bod, asu yë na avë bifaè ai mētunëña asu minsēm. ² Anë dzam toan bëlan ai e ba bayëm ki ai e ba fë bënë a ndimi, mbol emen anyiñ a atëg, ³ asu atëg die te ndò anë enòdi na avë mētunëña asu minsēm mie, akyaè abò dò asu nguma ayòn. ⁴ Ndò hm mod ziñan òñ ki olugu ziñ ete asu die nyè emen, dzam da Zamba ñnyë aloe nyè anë angaloe fë Aaron. ⁵ Nala ngò hm fë Kristus andzëki vë emen olugu eyòn avëñan fada-nen, dzam da e nyò angadzo ai nyè na: Wa onë mòn wama, mamen mēhë bye wa amos ya ana. ⁶ Ndò fë adzo hom mfë na: Wa, onë fada a kòm ya kòm, a nkoñ Melkisedek, ⁷ nyè hm, a mëmos më enyiñ dzie a si-ndon, angakogëlan ngogëlan bidzaè ai e nyò anë nyè dzam kode a awu, akogëlan ngogëlan evòli, ayono a yob, ai bibëga a mis, ndò fë bəngawog ngogëlan dzie asu fulu ñyëbe dzie, ⁸ tò anë mbol angabë mòn, ndò angayègè mēwog ai e mintye angabi; ⁹ Ndò hm fë mbol angavëñan a saañ, antoa etam-akode asu e bod bēsë babò nyè mēwog, ¹⁰ mbol Zamba angatele nyè na anë fada-nen a nkoñ Melkisedek. ¹¹ Bibëlë abui nkòbò a biasëki dzam fëlan ai bibug, mbol ben mēlò mëmana ya mina yes. ¹² Amu, afañan bò na, mingayean ya bò bēyëgëlë etoa dzi, hë da mingënë miyañan na bēyëgëlë mina ban mam ya a mēkèè bibug bi Zamba, ndò fë miayañan ai mënyañ, sē ki ai mimfañ bidi. ¹³ Amu e mod osë anyiñ ai mënyañ, asëki akëña ebug mēkyëbë, amu angənë mòngò. ¹⁴ Mimfañ bidi minë asu bēnyia-bodo, e ba ya fulu emana ya bò yëmëlë, bəngayëm fyal abe ai mbëñ.

6 Asu te, ntaman dzoge e mam ya mētari a mabëbë Kristus, bikë a e mam mēwon ya, tège fë ai na biadugan tele tin mfim asu ntsendan enyiñ, a mimboan ya minë ñwuan, ai asu ñyëbë biayëbë Zamba, ² ai asu dòkten, asu mēwòbò, mbëdan mò, akui-lë sòn bëwu ai nkat mvua. ³ Biayi hm dò bò ngë Zamba ayëbë. ⁴ Amu lasëki dzam bòban na e bod ya mfyè on-gafyè ya eyòn dzia, bēyëmë fë efaè ya yob, bēbii fë ngab abë Mfufub Nsisim, ⁵ a bəngayëm ya abë ebug Zamba ai ngul ya enyiñ yazu, ⁶ ngë bod bëte bēhë sie ñyëbë, na bēdugan bò na bod bëte bēkèè ai ntsendan enyiñ, amu nala onë na badugan bomë mòn Zamba a klos asu daban, bəngakub nyè osòn a nlo. ⁷ Amu e si yanyu mēndim më mvëñ ya makad ku ete, engabye e bibëbëga binë ai e bod babë biè mfi, si te ebëlë ngab a nsalan Zamba. ⁸ Ngë ebò hm na biyò ai sas binañ, yasëki ai mfi, ndò fë bayi dzò yòg; mëmana moe mēnë hë ndoan. ⁹ A babèdzañ, mfag ya abë mina, biayëm mbëñ mbëñ e mam mēnë mbëñ asu akode, tò anë bi-akòbò akyaè di. ¹⁰ Amu Zamba asëki abim nkòt te na

akë voan esye dzaan, ai ediñ mingalëdë asu die, mbol mingasye mimfufub ndò fë mingënë misye bò. ¹¹ Amu biayi du na mod osë ya abë mina alëdë osësa ya abi afidi daan akui a mëmana, ¹² asu yë na tē miabò ndzēm, dzam da, na mibie mvulna e bod banòn ngabelig a ngaga asu ñyëbë waban ai afu-ñnēm. ¹³ Amu Zamba angakag Abraham, ndò hm mbol angabë bëlë ki e mod alodo nyè na akani sòn a bē nyè, ndò angakani sòn a bē nyè emen ¹⁴ nyè na: Bëbëla emen, mayi fò wa kub nsalan, mëbò fë na obye abui bod. ¹⁵ Nala ngò hm angabò fin, ndò angabëlë ngaga. ¹⁶ Amu bod bakani sòn a dzoe e mod alod bò, ndò eyòn esë badoan, nkanan sòn ngò wabòlòlò mësë. ¹⁷ Ndò hm, mbol Zamba angabë ayii na alëdë bòn bē elig na ngaga yayi ki tsende, ndò hm angakani sòn ete, ¹⁸ asu yë na, asu mam mëbè ya matsende ki, a Zamba asëki dzam kad evus ete, na e bia ya bingabë sòbò abë nyè, bibi mfañ a wonòn ya ayëm a kpiim ai afidi ya adzogo bia osu di. ¹⁹ Bibëlë afidi te anë mfañ ekye mal; enë ngul asu nnēm, afidi ya lanyian a etunda Zamba ya a nnēm ete, a mvus tende, ²⁰ mfag ya Yesus angakë bia mbil osu, anyian, abò fada-nen a kòm ya kòm a nkoñ Melkisedek.

7 E Melkisedek nyò, nkukuma Salem, fada Zamba ya yob ete, angatoban ai Abraham, Abraham asòò woe minkukuma, ndò angafubu nyè; ² ndò Abraham angavë nyè efas awomo ya dzom esë; ndò hm, e di osu, biatimi na anë nkukuma mëkyebë, a mvus hala nkukuma Salem, nala watyan na nkukuma mvoè, ³ nyè ha tègè ai esya, tègè ai nyia, tègè ai nlañ ya mëbonde moe, abëlë ki e hom mëlù moe matari tò ki e hom enyiñ dzie yaman, afulan ai mòn Zamba ndò alaňan fada a kòm ya kòm. ⁴ Yëman hm abim mfañ mod anë, a Abraham esya ayòn angavë nyè e ngab awomo ya e byem angasa a bita. ⁵ Ndò hm bòn bē Levi, a bënë bēfada, bēbëlë mvende na nnam oyaan ai bò ntòlò anë mvende yadzo, nala watyan na babënyañ baban mbò bayaan, tò anë bò bēsë bēngabyali a abum Abraham. ⁶ E nyò ya andzëki byali ai bò abum da, angabò na Abraham ayaan ai nyè ntòlò, ndò fë angafubu e mod angabë ai ngaga! ⁷ Kë biayëm mbën mbën na nyia-modo ñnyè avaè mòngò mètè a! ⁸ Ndò hm, e bod bē ndon, bayi wu, mbò banòn ntòlò; mfag mbòg, e nyò fë babòlòlò na atala, nyè fë anònò. ⁹ Kë binë fë dzam dzo na e Levi ya anònò ntòlò angayaan nyè a nyòl Abraham, ¹⁰ amu hala te angënë a abum esya eyòn Melkisedek angatoban ai nyè. ¹¹ Ndò hm, ngë anë na etye fada bëleviten engakui a sug (amu nnam ongabi mvende, mbò bëtoa bēfada), mfi mbe ongabë hm fë na fada mfë atëbë a nkoñ Melkisedek, bò tègè nyè tele a nkoñ Aaron? ¹² Amu eyòn etye fada yatsende, kë mvende dzò yatsende fë obili a! ¹³ Amu e mod emen anë ai e mam ma atye ben a nda-bod fë, a mod ziñ ya ete angabë ki asye a alatar. ¹⁴ Biayen mbën mbën na

Nti waan angatye a nda-bod Yuda. Moses andzëki kòbò adzo bēfada tò eyòn dzia, abëbëgë nda-bod te. ¹⁵ Ndò fë biatoan yen nala eyòn fada mfë atëbë afulan ai Melkisedek; ¹⁶ Angabò fada, sē ki a mvende abyali, dzam da a ngul enyiñ ya yandaman ki. ¹⁷ Amu babòlòlò nyè na: Onë fada a kòm ya kòm a nkoñ Melkisedek. ¹⁸ Ndò hm anë na, mfag hi, nnomo mvende awoaban ya a mgbag mbol anë ntëgan, tègè ai mfi, - ¹⁹ amu mvende endzëki bò dzom ziñ ntud, a saañ,- mfag mbòg, bēngazu ai bia eyëgan mbëmbë afidi ya asulu bia babi abë Zamba. ²⁰ Ndò andzëki bòban tègè ai nkanan sòn. E bali bēngabòban bēfada tègè ai nkanan sòn, ²¹ e nyò ki angabi nkanan sòn hi na: Nti angakani dò sòn, ndò aangasie ki dò: Wa, onë fada a kòm ya kòm. ²² Nala ngò hm Yesus anë eban amvoe ya lanyëb abui. ²³ Ndò hm fë e bēfada bali bēngabë abui ben, amu bēngabë ki dzam bò kole asu bò fë bawu. ²⁴ Ndò hm mbol akanga a kòm ya kòm, ndò abëlë etye fada dzie ai mò. ²⁵ Antoa hm na anë dzam kode e bod bakë abë Zamba bëlodo abë nyè nguma nguma, amu anyiñ kòm esë na akogëlan asu daban. ²⁶ Amu e kan fada-nen nyi endzò fò bingabë kyëbëgë ai dzò: mod ngogëlan tègè ai mëdugan, tègè ai mvit a nyòl, tègè kalan dzom ai bēsëm, amana lod yob asë. ²⁷ Nyè ayaňan ki na, amos osë, anë bēfada bënen, atari tuni mëtunëña asu minsëm mie, a mvus te azu tuni asu minsëm mi nnam. Amu angabò dò hē eyòn dzidzia, eyòn angatuni emen. ²⁸ Amu mvende engatele bod ya bēbëlë bivus na bēbò bēfada; ebug nkanan sòn ya engasò a mvus mvende, yatele mòn ya anë ntud, a saañ a kòm ya kòm.

8 Ntol ebug ya e mam bihë dzo onë na: Bibëlë e kan fada-nen nyi, a angatòbò a mbo-ñnomo etoa-ati duma a yob, ² asye a nda-Zamba, asye fë bēbëla tende ya emen Nti engatele, sē ki mod. ³ Amu fada-nen osë anë hala na atuni bifaè ai mëtunëña. Nala ontoa hm na fada-nen ñnyè fë ayeañ bi e dzom atuni. ⁴ Ngë atoa a si-ndon, ngë asëki fada, amu e ba batuni akyaè mvende Moses yadzo bënë hala. ⁵ Basye evëgëlë ai nsisim nda-Zamba ya yob, akyaè ya Zamba angakad Moses eyòn angabë na aloñ tende, nyè na: Otoan bò mësë anë e paran bëlëdë wa a nkol a yob. ⁶ Ndò hm bēvë ya nyè esye ya yadañ mbën, mbol anë ntëbë-zaña mvoe anë mbën abui, mbol yatye a ngaga yabulu nyëb. ⁷ Amu ngë amvoe osu abò a saañ, tègè fë ai afolà asu e di bèè. ⁸ Amu ayen na bavus eyòn adzo na: Yënë, mëlù mazu, Nti ñnyè akòbò nala, a mayi lad mkpamañ amvoe ai nda Israel, ai nda Yuda, ⁹ sē ki anë amvoe mëngalad ai besya baan a amos mëngabi bò a wò, mëkuli bò a nnam Egipten, amu bandzëki laňan a amvoe dama, ndò ma fë mëngavoan bò, Nti ñnyè akòbò nala. ¹⁰ Amu amvoe di ndò mayi lad ai nda Israel a mvus mënda mëte, Nti ñnyè akòbò nala. Mayi bò fudi mëmvende mama a nnēm, mëtil mò a minnëm

miaban, abog te mayi bò Zamba waban, bò bēbò fē ayòn dama. ¹¹ Abog te layi ki bad bò na anē mod angayēgēlē mvoe, anē mod angayēgēlē manyañ, nyè na: Yēmē Nti. Amu bod bēsē bayi ma yēm, atarigi a bòngò, akēlē kui a bēnyia-bodo ya abē bò. ¹² Mayi bò yen ngòl asu bivus biaban, mayi ki dugan tsog min-sēm miaban. ¹³ Eyòn adzo na mkpamañ, kē nala onē na e di osu abò ya nnomo! Ndò hm e dzi yayombo, evēhan nnomo-dzom, entoa ya babi adzañ.

9 Amvoe osu angabē hm abēlē mēmvende ya e kan bayean lugu, ai nda-olugu a si-ndon. ² Amu bēngakom nguma ebēm, e dzi ya nsēñ, etēlē-alamba ai tēbēlē ai e hom bayen bēmbañēla, bingabē ete. Hom te ngò baloe na: Mfufub Homo. ³ A mvus e tende bēè, ebēm engabē hala, bēloege na Mfufubu Mimfufubu, ⁴ abēlē alatar otu mvòt mvòt, atoa ñwòban ñwòban mvòt; man nlonga mvòt angabē etere, abēlē manna ai ntum Aaron ya kye efaègi ete, ai mēbam mē amvoe; ⁵ A yob hala, bēkerubim bē duma ya bēngabē bēluu a etoa-ngòl a yob. Biasēki dzam mana tag mam mete etoa dzi. ⁶ Eyòn hm bēmana ya komēzan e mam ma, bēfada bēngakē hm mban a ebēm ya nsēñ, bēbòò esye dzaban; ⁷ A ebēm bēè, hē fada-nen etam ñnyè anyian ete eyòn dzia a nguma mbu; anyian ki we sē na anòn mèki ya atuni asu die nyè emen ai asu minsēm mi nnam. ⁸ Nala ngò Mfufub Nsisim alēdē na zen ya nda olugu yabē ki kui a ngēēñ, ntye ya ebēm osu engēnē etēlē, ⁹ (endzò enē mvulna abog bitoa di); Amu batuni bifaè ai mētunēña ya masēki dzam toan kom nnēm e mod alugu a saañ, ¹⁰ babò hē mam bidi ai mēnyu, ai mēwòbò kan kan, mbol bayean bēlan ai nyòl, mam mēte mēsē mēngabē na matòbò nala hē azaag kui a abog ya batsende mò. ¹¹ Eyòn hm Kristus angasò a etye fada-nen ya abēñ mam mēngasò ya, alodo hm ebēm yadañ anen etoa fē a saañ, a yasēki nkoman ai mò mē bod, (nala onē na yasēki dzom ya e si-ndon nyi), ¹² ndò hm anganyian hē eyòn dzidzia a Mfufub Homo, abēlē hm e mèki moe emen, sē ki e ma mē kabad ngē bòn bē nyag, nala ngò angatele akode kole etētele. ¹³ Amu, ngē mèki mē kabad ai nyag ai asub ngal nyag a bamiam bod bē eboe a nyòl mafubu bò asu yē na nyòl ebò bò mfuban, ¹⁴ ngamēna hm ai mèki mē Kristus; ñnyè angatuni Zamba emen tēgè ai atòn abē nsisim kole; mèki mēte mmò mayi bia mana fubu minnēm a mimboan minē ñwuan asu yē na bisye e Zamba avēè. ¹⁵ Asu te anē ntēbē-zaña mkpamañ amvoe, asu yē na mbol awu angasò ya na lakode bò a minsēm ya bēngabò a amvoe osu, e bod ya bēnē nloan bēbi ngaga ngab-elig kole. ¹⁶ Amu e hom ñyian mvua onē, bayean toan yēm na e mod anē ai wa awu ya. ¹⁷ Amu ñyian mvua onē mfañ hē eyòn bod bēwu ya, amu ntye ya e mod akad ñyian mvua angēnē atala, ñyian te wasēki dzam bòban. ¹⁸ Nala onē na, tò amvoe osu andzēki bòban tēgè ai mèki. ¹⁹ Amu eyòn Moses

angamana kad nnam tēbēga osē ya mvende, ndò anganòn mèki mē nyag ai e ma mē kabad, ai mēndim, ai e sud yavie, ai abui ele isop, angamiam mò bod a nyòl ai a kalara, ²⁰ nyè na: Mēki mē amvoe ma, amvoe ya Zamba abende mina. ²¹ Ndò angamiam mèki a ebēm ai a bisoa ai a byem bi olugu bisē dzam dēda. ²² Amu a etye mvende, dzam bò na dzom esē yavēhan mfuban hē ai mèki, ndò fē ngē tēgè ai na bēsoe mèki, tēgè ai bidzuga. ²³ Angabē hm fò ayeañ bò nala na bēfubu bivēgēlē bi byem ya yob ai mētum mala, dzam da e byem ya yob biafuban ai mētunēña mēnyēbē alodo e mala. ²⁴ Amu Kristus andzēki nyian a mfufub etòbògò ya onē nkoman ai mò mē bod, a wafulan ai e hi onē mfañ; anganyian a yob ben, asu yē na akui Zamba a mis etoa dzi asu daan. ²⁵ Lēngabē ki asu yē na atuni emen abui biyòn, akyaè ya fada-nen anyian a mfufub hom mbu osē ai mèki mē mod mfē. ²⁶ Ngē nala, ngē angabē ayeañ dzugi mintye abui biyòn, atarigi a mētari mē yob ai si. Ndò hm etoa dzi, akui a ngēēñ eyòn dzidzia a zuli metin na avaè minsēm ai mētunēña moe. ²⁷ Ndò fē akyaè ya anē na bod bayean wu eyòn dzia, a mvus hala nkat obòban, ²⁸ nala ngò fē Kristus ya bēngatuni eyòn dzidzia ayi sò eyòn bēè, asu yē na avaè minsēm mi abui bod, sē ki asu adzo minsēm; azu asu yē na akode e ba ya bayanga nyè mfañ.

10 Mbol hm mvende ebēlē hē evēgēlē mimbēmbē mi mam ya miazu, ebēlē ki byem bite mfañ, yasēki dzam bò na e bod basubu babi bēbò mintud, a saañ, tò e mētunēña ya batuni kòm esē anē mbu. ² Ngē tēgè ai nala, nga ngē bētele ya mò, ngē e bod batuni bayēm ki fē adzo nsēm, mbol bēfuban ya eyòn dzia? ³ Dzam da, a mētunēña mēte, batsog minsēm mbu osē. ⁴ Mēki mē nyag ai kabad masēki dzam vaè minsēm. ⁵ Asu te, eyòn anyian a si-ndon, nyè na: Wandzēki diñ mētunēña ai bifaè, dzam da, okomēzan ma nguma nyòl. ⁶ E mētunēña ya badigi ai e ma ya asu minsēm mandzēki wa nyēb a nnēm; ⁷ Ndò hm mēngadzo na: Yēnē, mēsò ya, bēngatil adzo dama a kalara ekob, mazu bò ñyian woe, a Zamba. ⁸ Eyòn adzo a yob hali na: Mētunēña ai bifaè, ai na e mētunēña badigi ai e ma ya asu minsēm, waandzēki mò diñ, ndò fē mandzēki wa nyēb a nnēm, (batuni mò anē mvende yadzo), ⁹ ndò angadzo na: Yēnē, mēsò ya na mazu bò ñyian woe. Angavaè ñyian osu asu yē na e hi bēè otòbò. ¹⁰ Biamana fuban a ñyian te asu mētunēña mē nyòl Yesu Kristus hē eyòn dzidzia. ¹¹ Fada osē atēlē, abò esye dzie amos osē, atuniñi fē mētunēña ma abui biyòn, dzam da masēki dzam vaè minsēm; ¹² nyè angatuni efaè dzidzia, atòbò a mbo-nnomo Zamba a kòm ya kòm, ¹³ a hala ngò ayanga na minziziñ mie mitēbē nyè anē etelēga mēkol a mēkol a si. ¹⁴ Amu angabò na e bod bēnē mfuban bēbò a saañ a kòm ya kòm ai efaè dzidzia. ¹⁵ Tò Mfufub Nsisim emen abòlòlò bia dò. Amu a mvus yē na akad ya na: ¹⁶ Amvoe ya

mayi lad ai bò di, a mvus mèlu mète, Nti ñnyè akòbò nala. Mèfudigi bò mèmvende mama a minnèm, mèmmana mò til a nnèm waban ¹⁷ ndò abag na: Mayi ki dugan tsog minsèm miaban ngè bivus biaban. ¹⁸ E hom evaè minsèm enè, batuni ki fè bifaè asu minsèm. ¹⁹ A babèdzañ, mbol hm bibèlè azombo ya anyian a nda olugu a mèki mè Yesus ²⁰ akyàè ya angakom bia zen ya enè mkpamañ, evèè fè, a zañ tende, nala watyan na a nyòl dzie, ²¹ ai ngul fada ya asye a nda-Zamba, ²² nkañan hm osu ai mfañ nnèm, ai mfañ ñyèbè, bimana vaè mbè sosoo a minnèm, bimana fè sob nyòl a mimfuban mëndim. ²³ Ñyèman a kpiim ai mfañ emèm-afidi, amu e mod angavè ngaga anè mod afidi, ²⁴ ñyègan ngul ya ediñ a i mimbèmbè mi mam, anè mod asu e nyò mbòg, ²⁵ tègè dzoge fulu ya atoban fufulu, akyàè antoa ya fulu, dzam da, bivòligan, adañ adañ a eyòñ miayen dzi na Amos ongasubu ya babi. ²⁶ Amu yè na, ngè biavañ sèm a mvus yè na biyèm ya bèbèla, mètunèña asu minsèm masèki fè, ²⁷ hè na bi-ayanga nkat ai mèsis, ndò fè ngul ndoan yayi digi e bod ya ngam ya ayat. ²⁸ Ngè bèwusnèt bèbè ngè ki na bèlè bènè, e mod osè adañ mvende Moses awu tègè ai ngòl ziñ. ²⁹ Za akyàè abe endègèlè miatsog na e mod nyò ayea ai dò, a abisi ki mòn Zamba, akubu fè eboe a mèki mè amvoe ya bèngafubu nyè ete, abèan fè Nsisim maa? ³⁰ Amu biayèm e mod angadzo na: Ma mènè ai bivudèga, mayi yaan ai mod osè. Ndò fè adzo na: Nti ayi bò ayòñ die nkat. ³¹ Anè hm mèsis na mod aku a mò mè e Zamba ya avèè. ³² Tsogan hm mèlu ya okoba; a mvus yè na mibi ya mfyè, ndò mingazombo abui mintye, ³³ biyòñ biziñ bili bètelege mina a bod ete ai mètè ai mintye, biyòñ bivòg, binòñ ngab ai e bod bèwaa etibili te. ³⁴ Amu minganòn ngab a mintye mi ban mimbog, ndò minganòn tè fè ñsèan akuma daan ai mintag, mbol miyèmè na mibèlè akuma ladañ mbèñ, lèkanga fè. ³⁵ Tè miadzèè hm azombo daan, amu anè mimfañ mi maan. ³⁶ Miayañan ai fin asu yè na eyòñ miabò ñyian Zamba, mibi hm ngaga. ³⁷ Amu yè na abog aligi ya man etun, abog te, e mod ayi sò, ayi ki tigibi. ³⁸ Sosoo mod wama ayi nyiñ ai ñyèbè, ndò fè ngè ahè dugan ai mvus, nnèm wama wayi ki nyè wog mbèñ. ³⁹ Bia biasèki hm e bod badugan ai mvus asu amala, binè hè bod bè ñyèbè asu yè na bibèlè enyiñ.

11 Ñyèbè onè eban e mam biafidi, ndèm e byem ya biayen ki. ² Amu etere ngò bod ya okoba bèngayen maa. ³ A ñyèbè ngò biayèm na si-ndon engakomban ai ebug Zamba, ai na e byem biayen ai e byem biayen ki bingakomban. ⁴ A ñyèbè ngò Abel angatuni Zamba mètunèña ya malod e ma mè Kain, etere ngò bèngayen na anè sosoo; Zamba angabòlòlò nyè ai ñnònan anganòn mètunèña moe; angawu, dzam da angènè akobògò hè asu ñyèbè woe. ⁵ A ñyèbè ngò Enok anganònèban a yob asu yè na tè ayen

awu, ndò bandzèki nyè yen, amu Zamba anganòn nyè. Ndò hm, osusua yè na Zamba anòn nyè, bèngayen na anyèb Zamba a nnèm. ⁶ Ngè tègè ai ñyèbè, abèlè ki ngul ya anyèb mod a nnèm; Amu e mod osè ayi na asubu Zamba babi ayea ñyèbè na Zamba anè, ndò fè ayaan ai e bod badzèñ nyè. ⁷ A ñyèbè, mbol bèngabeme Noe asu e mam ya mēngabè na babè ki mò yen, ndò angawog, aloño arka asu akode nda dzie, etere ngò abò si-ndon nkat, ndò fè angabi ngab-elig a mèkyèbè ya ñyèbè. ⁸ A ñyèbè, ndò Abraham angatye, na bèloe ya nyè, akèlè e hom angabè na anòn ngab-elig, ndò angatye tègè yèm mfañ akè. ⁹ A ñyèbè ngò angazu tòbò a nnam ngaga anè eza nnam, atoa a bibèm ai Isaak ai Yakob, bò fè bòn bè elig ya e ngaga nyi. ¹⁰ Amu angabè ayanga e tison ebèlè tin mimfim; Zamba ñnyè angabè ayea bò nloño ai nkomo tison te. ¹¹ A ñyèbè fè ngò e Sara angabè nkokom angabi ngul ya anòn abum, tò anè hala alod ya okala, hè mbol angayèbè na e mod angakag nyè dò anè mod afidi. ¹² Nala ngò hm ongabò na, abè mod mbòg, antoa ya ben fè eyè, ndo bòn bèngabyali, tañ hè anè atitie ya yob, tègè bò dzam lañ, hè anè nsèlèg onè a ntsag mañ. ¹³ A ñyèbè ngò hm fè bò bèsè bèngawu, tègè bi e dzom bèngakag bò, dzam da bèyènè te dzò bètèlè oyab nali, bèsugu dzò, bèmèmè fè na bènè bèyèn ai bèdzin a si-ndon. ¹⁴ Amu e bod bakòbò nala batoan lèdè na badzèñ dzal daban. ¹⁵ Ndò hm ngè bètsog e dzal bèngatye ete, ngè bèngabi abog ya adugan ete. ¹⁶ Ndò hm tè badzèñ dzal afè a lènè mbèñ alodo nala, dzal te anè dzal ya yob. Asu te Zamba awog ki osòn na bèloe nyè na Zamba, amu angakomèzan bò tison. ¹⁷ A ñyèbè, ndò Abraham angayi tuni Isaak eyòñ bèngabobolo nyè, ndò angatuni mbañ mòn, nyè ya angabè ngaga, ¹⁸ ñnyè bèngadzo ai nyè na: Abè Isaak ngò wayi bi bòn; ¹⁹ Angayen na Zamba anè dzam hèlè bod tò a bèkon, nala ngò angadugan bèlè mòn woe, nala obòò ndèm. ²⁰ A ñyèbè ngò fè Isaak angafubu Yakob ban Esau asu e mam mazu. ²¹ Hala antèlè ya na awu, a ñyèbè ngò Yakob angafubu bòn bè Yosef mbombòg mbombòg, ndò angalumbu a ntum woe a yob. ²² A ñyèbè, hala angayi ya wu, ngò Yosef angakòbò adzo mbole bòn bè Israel, ndò fè angamana bende mam ya edzèb-mbim dzie. ²³ A ñyèbè, eyòñ angabyali, ngò bèbonde bè Moses bèngasòli nyè ngòn elè, amu bèngayen na mòn te angabè anyèbe, bò tègè mbara abende nkukuma. ²⁴ A ñyèbè ngò Moses angaben na bèloe nyè na mòn ngòn Farao eyòñ angaku mod, ²⁵ ndò ben angatòb na abi mintye fufulu ai ayòñ Zamba alodo na abi mbèmbè enyiñ ndon minsèm; ²⁶ Angayen na osòn Messias onè mod akuma alo- do akuma ya Egipten, amu angabè ayènè maan ya ete. ²⁷ A ñyèbè ngò angakodo a Egipten, tègè mbara ayòg nkukuma. Amu angabò fin hè anè ayen e nyò asèki ai ayene. ²⁸ A ñyèbè ndò angadzèmè Paska ai mmiaman

mèki, asu yè na të mod-endaman anamba mintol mi bòn ya zañ dzaban. ²⁹ A ñyèbè ngò bēngadañ e mañ mavie hē anē nkot si; eyòñ hm bòn bē Egipten bō bēngayi dō bō, ndò bamana yimbi. ³⁰ A ñyèbè ngò mimfim ya Yeriko mingaku a si, a mvus yè na bēloñ ya miē edinga a nyòl mèlu zamgbal. ³¹ A ñyèbè ngò Rahab, mininga ebamba, andzēki wu ai bod mēlò, amu angasoan ai mvoè ai e bod bēzaag fēb si. ³² Mēbad hm fē dzo ya? Abog layi ma dzēman ngē malèè minlañ mi Gideon ai Barak ai Samson ai Yefte ai David ai Samuel ai e mi bēprofet; ³³ mbò bēngahaman bidzoe ai ñyèbè, bēlèdè mèkyèbè, bēbii ngaga, bēfèdè mēnyu bimgbēm, ³⁴ bēdimi minsum mi ndoan, bētubu minkòñ mi fa, bēnòñò ngul a atēg daban, bēbòò ngul a bita, bētuli minkan bita a fyè. ³⁵ Bininga bēngabi bēwu baban a bēkui a sòn. Bēngatibili bēvòg, bētēbè na bēsoe bō hē asu yè na bēbi akui-lè sòn ya ladañ nyèb. ³⁶ Bēfè bēngadzugi ai ekspèlè, ai ebom, tò ben mēsuñ ai mimbog. ³⁷ Bēngalum bō ngòg, bēsigi bō ai zig, bēwoe bō ai nyamēla okēñ ya bēwoe bē bod bēbèlè, bakè bawulu nala bēbègè bikob bi kabad ai bikob bikèla; bēnè bod bē osòn, ai mindzug a nyòl atuud, bētibili bō, ³⁸ -e si-ndon engabè ki ekyèbègè ai bō, - bakè bandèna nkod-nnam, ai a minkol, a mimbog ai a fēan mēkòg a si. ³⁹ Ndò hm, e bod bēsè ba, tò anè ñyèbè wabòlò bō mbēñ, bandzēki bi e dzom bēngakag bō, ⁴⁰ amu Zamba angatele dzom ziñ ya yadañ mbēñ asu daan, na ngē tègè ai bia, bō tègè kui a ntud, a saañ.

12 Nala ontoa hm na, bia fē bibèlè mod nkunda bēwusnèt a bēnè bia a nyòl edinga; ntaman hm dzoge mbègè osè, ai nsēm walad a nyòl ai fin, bikè mbil e ndum enè bia osu nyi, ² bibèbè abè Yesu, ñnyè angatyè ñyèbè hi, abò fē wa a saañ, ñnyè angadzibi mintye ya klos asu e mintag mingabè nyè osu, abyandi osòn, ndò angatòbò a mbo-nnomo etoa-ati Zamba. ³ Yēnan e mod angadzibi akyàè ziñ bēsēm nyi a nyòl dzie, asu yè na të miaku sòm ngē ki na nnēm otēg mina. ⁴ E ndum mialuman ai nsēm, miabè ki kanga akui e hom miasoe mèki. ⁵ Ndò mivoan ya e mēlèbèga maloe mina na bòn: A mòn wama, të wabyandi ayègèlè Nti; të waku sòm eyòñ akòñan ai wa. ⁶ Amu Nti andègèlè e mod adiñ, ayid e mòn osè ayèbè na anè engoe. ⁷ Tòbògan a ayègèlè die, amu Zamba abèlan ai mina anè abèlan ai bòn. Mòn mbe esya anè të yègèlè? ⁸ Ngē mibèlè hm ki ayègèlè ya mina bēsè minganòñ ngab ete, minè hm bòn bē ngòbinda, miaséki bòn. ⁹ Ndò fē bingabi ya besya osusua, bēyègèlè bia, ndò fē bikama bō. Nga biayean hm bulu dzòdiban abè esya minsisim mian asu yè na binyiñ? ¹⁰ Amu bō bēngayen na asu man etun abog, anè mbēñ na bēyègèlè bia; mfag woe, nyè angayen na nala ongabè ai mfi asu daan asu yè na binòñ ngab a enyiñ mfuban dzie. ¹¹ Ayègèlè asè layene ki na anè adzo mintag etye etye, hē adzo olun; a mvus hala, angavè bibuma bi mvoè ya mèkyèbè asu e bod

bēngabi ayègèlè te. ¹² Asu te hm, bedègan e mò maan mēmana ya mina tēg mala ai e mēbòn madzēm mina mala a yob, ¹³ milimi fē mindzòñ asu mèkol maan, asu yè na të edzo enè eyēm yakòli, dzam da esyeban.

¹⁴ Dzēnan na mitòbò mvoè ai bod bēsè, midzēñ fē enyiñ mimfufub; ngē tègè ai dzò, mod ziñ ayi ki yen Nti.

¹⁵ Boan okala na të mod ziñ asub maa Zamba, na të nkañ onè ayol waanañ, ongazu ai bitòm; abui bod bēngabi ya eboe abè nyè. ¹⁶ Tè mod ziñ abò bisog, ngē abò të mbara Zamba anè Esau ya angakuan ai ntol woe hē asu esoa bidi. ¹⁷ Miayēm na a mvus hala, angayi na abi ngab-elig a nsalan, ndò bēngaben nyè dzò vè, amu andzēki yen mbol atsende enyiñ, afyañan bō na, angadzēñ dzò ai bibèga a mis. ¹⁸ Amu miandzēki sòn a bē e dzom bēnè dzam namba anè nkabag ndoan ngē bidi, ngē ki na man dibi, ngē mod evundu, ¹⁹ hē anè kiñ tòn ngē ki nkòbò, a e bod bēngawog bēngadzaè na të badugan bag ebug ziñ ete, ²⁰ amu bēngabè ki dzam zombo abende di na: Tò tsit afan endzò enamba nkol, bēlumu dzò ngòg. ²¹ Amu dzam te angabè Moses abim mēsīs te, ndò angadzo na: Makòn wòn sug, ndò fē manyaman. ²² Mingasò a nkol Sion, a tisòn Zamba evèè, Yerusalem ya yob, ai a minkunda benglès bēnè a ekoan, ²³ a ekoan mintol mi bòn a bēnè ntilan a kalara a yob, abè Zamba ya atsig bēsè ntol, ai a minsisim bēsosoo bē bod bēnè a saañ, ²⁴ ai abè Yesu ntèbè-zañ mkpamañ amvoe, ai a mèki bamiam; mèki mēte makòbò mbēñ alodo e ma mè Abel. ²⁵ Boan okala na të miatèb e mod akòbò nyò. Amu ngē bēngabè ki dzam tub eyòñ bēngatèb e mod akuligi bō ngam a si, ngamēna ai bia ya bialum e nyò akuli bia ngam a yob mvus! ²⁶ Kiñ dzie endzò ebòò okoba na si etigèdan, ndò hm akag bia na: Mayi dugan bō na si etigèdan eyòñ efè, sè hm ki hē si etam, tò fē yob wayi tigèdan. ²⁷ Ebug dzi yalèdè eyòñ efè na e dzom engatigèdan ekodo ya, enè anè e dzom engakomban, asu yè na e dzi yatigèdan ki eligi. ²⁸ Asu te mvaan ngañ mbol bingabi edzoe yatigèdan ki, endzò biasye Zamba ete mbēñ, ai olugu, ai wòn. ²⁹ Amu Zamba waan anè ayoñ ndoan.

13 Ediñ anyañ ekanga abè mina. ² Tè miavoan abèlan ai bēyèñ ai afañ, amu bod bēziñ bēngabèlan ya ai benglès nala tègè yēm. ³ Tsogan mimbog hē anè minè ai bō a mimbog; mitsogo e ba ya bod batibili, mbol mina bēben minè a nyòl. ⁴ Alug abòò adzo olugu a bod bēsè, enòñ alug etòbò tègè ai atòn, amu Zamba abò bod bē ebamba ai e bod bandaman mèlug nkat. ⁵ Tè enyiñ dzaan yabò e dzi ndiñan mòni, tòbògan mintag ai abim mibèlè. Amu emen angadzo na: Mayi ki wa dzēman a enyiñ, tò ki na mèvoan wa, ⁶ asu te binè hm fò dzam dzo na: Nti anè mvòli wama, mangàmbara ki tò eyòñ. Dze ben mod anè ma dzam bō? ⁷ Tsogan bētèbè bē osu baan; mbò bēngakad mina ebug Zamba. Yēnan anè enyiñ dzaban en-

gakë mana, minòh mvulna a ñyëbë waban. ⁸ Yesus Kristus anë hë dzam dëda tò ongoqe, tò a na, tò a kòm ya kòm. ⁹ Të miakë a ndimi ai byem bi dòkten ya biasò mfang mfë; anë mbëh na nnëm obi ngul ai maa, së ki ai bidi. Bidi bite biandzëki bò ai e bod bëbiege bië ai mfi. ¹⁰ Bibëlë alatar ya e bod basye a ebëm babëlë ki ngul ya adi ete. ¹¹ Amu e tsit ya fada-nen azu ai mëki maban asu minsëm a mfufub etòbògò, badigi tsit te a elunga a nsën. ¹² Asu te hm ndò Yesus angadzugi mintye mie a mbè a nsën asu yë na afubu ayòn ai mëki moe. ¹³ Nkañan hm abë nyè a elunga a nsën, bibëgë osòn a nlo asu die. ¹⁴ Amu biabëlë ki e tisòn yalañan ha, biadzëh dzëh a e nyi yazu. ¹⁵ Ntunëñan Zamba më-tunëña më olugu kòm esë asu die, më-tunëña mëte mënë bibuma ya biyaè bi anyu ya biamëm dzoe die. ¹⁶ Të miavoan na mibò mbëh, mikab fë e byem mibëlë, amu kan më-tunëña te endzò yanyëb Zamba a nnëm. ¹⁷ Boan bëtëbë bë osu baan mëwog, midzòdiban fë

abe bò; amu bakala minnëm mian anë e bod bayi tëbë ai dò a nkat, asu yë na bëbò dò ai mintag, tègè wog abe. Amu nala wasëki ai mina mfi ziñ. ¹⁸ Kogëlan asu daan, amu biayëm na sosoo waan anë a saañ, mbol bi-ayi na bianyiñ mbëh a mam mësë. ¹⁹ Madañ kogëlan na mibò dò asu yë na mëvol mina dugan sòn kòb. ²⁰ Zamba mvoè ya azu ai Nti waan Yesus Kristus, mod nnòni mintomba, a bëkon a mëki më amvoe kole, ²¹ avaag mina e dzom esë enë mbëh asu yë na mibò ñyian woe, asye abë bia e dzi yanyëb a mis moe abë Yesus Kristus; ñnyè duma abòò ai nyè a bisëb bisëb. Amen. ²² A babëdzañ, makogëlan ai mina, dzibigan ebug mëlëbëga dzi, amu mëtil mina hë etun. ²³ Yëman na bësoe ya manyañ waan Timoteus a mbog. Ngë avol sò, mayi sò ai nyè we, mëzu mina yen. ²⁴ Sugan bëtëbë bë osu baan bësë ai mimfufub misë. Bod ya Italien basug mina. ²⁵ Maa abòò ai mina bësë.

YAKOBUS

1 Ma Yakobus, mbò-esye Zamba ai Nti waan Yesus Kristus, matil mēnda mē bod awom ai mebè ya mēngamana tsaman. Miavuma a ! ² A babēdzañ, yē-nan dò anē dzam mintag, eyòñ miatoban ai mēbobēla kan kan, ³ miyēmē na ndēm ñyēbē waan yazu ai fin. ⁴ Fin dzò esye hm fò ntud, asu yē na mibò ntud, a saañ, tēgè yañan ai dzom ziñ. ⁵ Ngē mod ziñ ya abē mina adzēman ai fēg, adzaaga e Zamba avē bod bēsē tēgè fyal, tēgè kòñan ai mod; bayi nyè dzò vè. ⁶ Asiligi ai ñyēbē, tēgè bò bisoo; amu e mod abò bisoo anē anē nsum mēndim ya mañ; asē diban ali, anē kē ali. ⁷ Amu mod te ayeañ ki kē ai ntsogan osu na ayi bi dzom ziñ abē Zamba; ⁸ anē e mod anē minnēm mibè, tēgè ai oyili ziñ a mēzen moe mēsē. ⁹ E madzañ anē edzòdi-nyòl, abòò enguñ mbol atèlè etye ya yob; ¹⁰ Mod akuma abòò enguñ a edzòdi-nyòl dzie, amu ayi dzòlan anē elòg ya afan. ¹¹ Amu nlo-dzobo atye ai mod ayoñ woe, amana bò na elòg ekod, sama dzie edzòlan, abēñ die andaman. Nala ngò fē mod akuma ayi mana a zen enyiñ dzie. ¹² Mvòm ai e mod ya anē nkanga a mēbobēla, amu e mod akui zingi ayi bi ekada-olugu enyiñ ya angakag e bod badiñ nyè. ¹³ Tē mod ziñ ya abèlè mēbobēla adzo na: Zamba abobolo ma. Amu mbè dzam asēki dzam bò na Zamba abi mēbobēla, ndò fē emen abobolo ki mod ziñ. ¹⁴ Mod osē abèlè mēbobēla ya masò eyòñ miñyan mie miasòn nyè, mitindigi nyè. ¹⁵ Nala ngò ñyan waanòn abum, obye nsēm, nsēm omana won, obye awu. ¹⁶ Tē miakē a ndimi, a mindindiñ mi babēdzañ. ¹⁷ Efaè esē enē mbēñ, ekaè esē enē ntud, yasò a yob abē esya mfyè ya atsende ki, ndò fē dzom ziñ yafòlan ki nyè a nyòl. ¹⁸ A ñyan woe, ndò angabye bia ai ebug bēbēla asu yē na bibò mintol mi kye ya bikokoma bie. ¹⁹ Yēman nala, a mindindiñ mi babēdzañ. Mod osē abòò avol awog, atòn a kòbò, atòn a wog olun. ²⁰ Olun mod wazu ki ai mēkyēbē mē Zamba. ²¹ Asu te, dzogan fulu akoe esē ai abui mbē nnēm a evovoe ete, minòn hm ebug yalad minkaña bē mina, a ebèlè ngul ya akode minsisim mi-an. ²² Boan e bod babò e dzam ebug yadzo, sē ki hē e ba bawog, mingadug mina bēben. ²³ Amu ngē mod ziñ awog ebug, tēgè dzò bò, e nyòlò te afulan ai e mod afòmbò asu die a eyèt. ²⁴ Amu afòmbò emen, akodo hala, etye etye, avoan e kan ahē bē. ²⁵ Dzam da, e mod atoan bēbē a ntud mvende, mvende fili, alaňan hala, tēgè bò na awogo, avoan fē, dzam da abò dzò mfañ, e

nyòlò te ayi bi mvòm a mboan woe. ²⁶ Ngē mod ziñ at-sog na alugu Zamba mfañ, tēgè ban oyēm woe, hē adugu nnēm woe, olugu Zamba woe anē evoe.

²⁷ Olugu Zamba ya anē mfuban, tēgè ai atòn a mis mē Zamba anē na: akē bēbē ban bē nyui ai minkus a mindzug miaban, atòbò tēgè ai akalēga a mam mē si-ndon.

2 A babēdzañ, tē miabò ebom-kama ziñ, mina ya mibèlè ñyēbē Yesus Kristus, Nti duma waan.

² Amu ngē mod ziñan yian a nda-bikoan dzaan abēgē okene mvòt, ai biyie bi mòni, mbubua ziñ onyian obēgē mvit biyie, ³ abog te miabēbē e mod abēgē biyie bi mòni nyò, mina ai nyè na: 'Wa, zaag tòbò a mbēmbē etoa ha', mina ai mbubua na: 'Wa, tēbēgē we', ngē ki na 'Tòbògò ma a mēkol ha', ⁴ nga nala onē na mihē fyal bod a mēsu abē mina ndò fē mitsig ntol ai bēbe mintsogan? ⁵ Vogolan, a mindindiñ mi babēdzañ. Sē Zamba ñnyè angatòb mimbubua ya si na mibò minkukuma a ñyēbē a, ai na bēbi elig a edzoe angakag eba badiñ nyè a? ⁶ Mina miabyandi mbubua. Sē bod bē akuma mbò batibili mina a, bēkèlè ai mina a mēnda mēdzo a? ⁷ Sē mbò bamgbali abēñ dzoe ya bēngavē mina a? ⁸ Ngē miabaala hm nkukuma mvende, anē ntilan wadzo na: Odiñi manyòn anē wadiñ wamen, miabò mbēñ. ⁹ Ngē miabò ebom-kama, miabò nsēm, mvende etsigi mina ntol na miadañ mvende. ¹⁰ Amu e mod osē abaala mvende esē, adaña hē dzam dēda ya ete, asēm ya ete, asēm ya a mvende esē. ¹¹ E mod angadzo na: Tē waandaman alug, angadzo fē na: tē wawoe. Ngē waandaman ki alug, hē da owoe, odañ ya mvende. ¹² Kòbògan hm, mibòò fē anē e bod bayi tēbē a nkat mvende fili. ¹³ Amu mvende es-ēki ngòl asu e mod asēki nnēm ngol. Ngòl yabad nkat. ¹⁴ A babēdzañ, mfi dze onē ete, ngē mod ziñ adzo na abèlè ñyēbē, hē da tēgè bēlè mimboan? Yē ñyēbē onē nyè dzam kode? ¹⁵ Ngē manyañ ngē kal bēnē minsò, tēgè ai e dzom badi amos te, ¹⁶ abog te mod mbòg ya abē mina adzo ai bò na: Kaňan mvoè, wòbògan ndoan, dzieañ bidi; hē da mina tēgè bò vè e dzom nyòl yayaňan ai dzò, mfi dze onē ete? ¹⁷ Nala ngò fē ñyēbē onē; ngē obèlè ki mimboan, onē fò ñwuan a nnēm ete. ¹⁸ Mod ziñ ayi kē dzo na: Wa, obèlè ñyēbē, ma, mēbèlè mimboan; Lēdēgē ma ñyēbē woe tēgè ai mimboan, ma, mayi wa lēdē ñyēbē wama ya wasò a mimboan. ¹⁹ Wayēbē na Zamba anē mbòg, wabò fò mbēñ. Nga

bësatan bayëbë, bënyaman fë! ²⁰ A akud mod, wayi na wayëm na ñyëbë onë tégè ai mimboan osëki ai mfi nga? ²¹ Nga tara waan Abraham angabi mëkyëbë a mimboan, eyòn angatuni mòn woe Isaak a alatar? ²² Wayen na ñyëbë ñyëbë ongabë osye ai mimboan mie, ndò ñyëbë woe ongabò a tuud etòm mimboan, ²³ ndò ntilan ongatoban mbol ongadzo na: Abraham angayëbë Zamba, ndò bëngalañ nyè dò na akyëbë, ndò angaloeban na: Mvoe Zamba. ²⁴ Kë miayen hm na mod abi mëkyëbë a mimboan, sè ki hë a ñyëbë etam. ²⁵ Dzam dëda fë, nga Rahab, mininga ebamba, angabi mëkyëbë a mimboan, eyòn angabëlan ai bëbëgë bë foe, alëdë bò zen fë? ²⁶ Akyäe ya nyòl enë mbim ngë tégè ai nsisim, nala ngò fë ñyëbë onë mbim ngë tégè ai mimboan.

3 A babëdzañ, tē abui ya abë mina babò esye bëyëgëlë, amu miayëm na e bia ya biabò esye te biayi bi nkat onë alëd abui. ² Amu biaku abui biyòn. Ngë mod ziñ aku ki mbëg a nkòbò, e nyòlò te anë ntud mod a saañ, anë fë dzam ban nguma nyòl osë. ³ Nga biakad fudi bikabëli mësuñ a anyu, asu yë na bibò bia mëwog, bingawulu hm ai nyòl dzaban mbol biayi! ⁴ Bëbëgë bëtitima, abim anen bënë, ngul evundu endzò yatindi bò, hë man ekye ñnyè awulu ai bò e hom ñyian ndudu titima wayi; ⁵ Ndò hm oyëm onë man edzo tsëtsat, dzam da wabò enguñ ai mimfañ mi mam. Bëbëgan akyäe man ndoan ladigi abim mod afan! ⁶ Oyëm onë hm ndoan. Oyëm onë enyiñ nkòt ya enë bia a bidzo, wamana ndaman nyòl esë, ofudi ndoan a enyiñ bikokoma, gehena amana wò fudi ndoan a nyòl. ⁷ Mod binama anë dzam komodo kan tsit afan esë, ai kan anòn esë, ai e kan tsit esë yawòn a bum a si, ai e tsit esë ya mañ, ndò fë kan tsit te esë emana ya komëdan a mò më mod binam. ⁸ Ndò tò mod mbòg asëki dzam komodo oyëm; oyëm onë dzom abe ya enë tē ku sòm, ndzalan ai nsul awu. ⁹ Eyë bialugu Nti ai tara waan ete, ete ngò fë biakag bod a bëngakomban a evëgëlë Zamba; ¹⁰ A anyu dëda ngò bikag ai nsalan biakui. A babëdzañ, e mam ma mayean ki bòban. ¹¹ Yë etam dzidzia yavë e mëndim banyu, evaa fë biyëyëg? ¹² A babëdzañ, yë ele faige enë dzam wum ebuma mbòn, ngë ki na ele wayn engawum faige? Mëndim më nku masëki wa dzam vë e mëndim ya anyu. ¹³ Za anë mfëfëg, za abëlë fëg enyiñ abë mina? Alëdëgë hm mimboan mie ai evovoe fëg a mbëmbë enyiñ woe. ¹⁴ Dzam da, ngë anë na, a minnëm mian, mibëlë mbë aban, midzënë fë hë mfi waan, tē miabò enguñ ngë mëdugan ai bëbëla. ¹⁵ Fëg te yasò ki a job, enë fëg ya si, e nyi ya nyòl, fëg Satan. ¹⁶ Amu e hom anë, ai ndzënan mfi, ete ngò ezezam ai bëbe bë mam binë. ¹⁷ Fëg yasò a job; e di osu, enë mfuban mfuban; a mvus hala, enë mvoè, evovoe, enë mëwog, enë ndzalan ai nnëm ngòl, ai mimbëmbë bibuma, tégè

ai dzò ebom-kama, tégè ai dzò mëdugan. ¹⁸ E bod banyiñ a mvoè babè bibuma ya mëkyebe a mvoè ete.

4 Mëndum ai bitòm biakuli ve a zañ dzaan? Së mam më ngoñ maan mmò maluman a bidzo bian a? ² Ngë miandzëki bi e dzom miayi, mingawoe bod. Mibëlë ngoñ asu dzom ziñ, mbol miasëki dzò dzam bi, mingayidan, milumënan. Miabi hm ki mbol miadzaè ki. ³ Miadzaè hë da miabi ki, mbol miadzaè abe, asu yë na mimana ndaman e dzom miadzaè a mam më ngoñ maan. ⁴ A e bod miasëki bod bë afidi ba, nga miayëm na amvoe ai si-ndon latyan na wasiñ Zamba? ⁵ Yë miat-sog hm ki na ntilan wakòbò a zézë na: Abò aban ai nsisim angatoe bia a nyòl, ⁶ hë da avë bia maa alodo nala? Asu te adzo na: Zamba alumana ai e bod bënë mëbun, avaag e bod bënë edzòdi-nyòl maa. ⁷ Boan hm Zamba mëwog, boan Satan nkanga, abog te ayi mina tub; ⁸ Suban Zamba babi, abog te ayi mina subu babi. A bod minsëm, soban mò, mimana fubu minnëm mian, a e bod minë minnëm mibë. ⁹ Boan engongòl, mitòbò a mëyëb, miyon. Loe daan avënan mëyëb, mintag mian mivënan mëlunga. ¹⁰ Dzòdan mina bëben a mis më Nti, abog te ayi mina bede. ¹¹ A babëdzañ, tē mialañan bibug. E mod alañ manyañ ebug ngë ki na atsig ntol manyañ, alañ mvende ebug ndò fë atsig mvende ntol. Ngë watsig hm mvende ntol, wasëki mbaala mvende, ontoa ya ntsigi-ntol. ¹² Mod mbòg mbòg ñnyè avë mvende, ñnyè fë abëlë ngul ya akode, ngë adzèè bod. Mfag woe, wa onë za na watsig manyòn ntol? ¹³ E mina hm miadzo na: Ana, ngë okidi, biayi kē e tisòn nyili, biayi bombo we nguma mbu, bibòò makit, bidi mòni. ¹⁴ E mina ya minë akyäe te, miayëm ki e dzam lëmbòban okidi, akyäe enyiñ dzaan yayi bò! Amu minë hë e fëb yakui man etun abog, a mvus hala emana dzañ. ¹⁵ Mëyian yë na miadzo na: Ngë Nti adiñ, biayi nyiñ, bibòò anë osi, anë oka. ¹⁶ Ndò hm tē miabò enguñ ai miñyene mian. Kan enguñ te esë enë abe. ¹⁷ Asu e mod ayëm e dzi enë mbëñ ai e dzi enë abe, nala onë nsëm asu die.

5 Mina bod bë akuma, mingaboe ya sëmë asu e bëbe bë mam bayenan ai mina. ² Akuma daan amana ya bubu; biyie bian bimana di bibibian, ³ mvòt dzaan ai silba waan bimana ya bò miëngele, ndò nsul waban wayi mina bòòlò, omana fë mina di a nyòl anë ndoan. Mimana ya koan akuma a mèlu ya mvus ma. ⁴ Yënë sik, maan ya miandzëki yaan ai bod bisye bëngasye mina mëfub mabam a job ete, ndò fë bikiga bi e bod bëngafumi bidi bikui ya a mèlò më Nti Sabaot. ⁵ Minganyiñ a akuma ete a si, midiñi bivoe bi si, mingatòn minnëm mian asu amos bayi mina woe, ⁶ mingakpè sosoo mod a adzo, miwoe nyè, andzëki mina yëm mëkol a si. ⁷ Tòbògan hm fin akëlë kui a asò-lë Nti. Tama yen anë mbë mëfub ayanga bibuma ya si, a biabi nyè a nnëm, ai fin esë, akëlë kui anë abi biè abog oyon ngë ki na a mëtye më mbu. ⁸ Mina fë boan hm

fin, mibò nkanga a minnëm, amu asò-lë Nti antoa ya babi. ⁹ A babëdzañ, të miakònan mina mina, asu yë na mizaa bi nkat. Ntsigi-ntol antëlë ya a mbè a si. ¹⁰ A babëdzañ, nònan mvulna a nyòl bëprofèt ya békòbògò a dzoe Nti ai azombo, ai fin. ¹¹ Owe, biataman e bod bënë azombo na bënë mvòm. Mingawog azombo Yobo, ndò fë mingayen mbol Nti angabëlan ai nyè a mëmana, na Nti anë ndam-nnëm atoa fë nnëm-ngòl. ¹² A babëdzañ, madañ yag na të miakani sòn, tò ai yob, tò ai si, tò ki zëzë nkanan sòn. Owe waan abò hë owe, kokoa waan abò hë kokoa, mizaa ku a nkat. ¹³ Ngë mod ziñ ya abë mina abëlë mindzug, akogëlan. Ngë mod ziñ anë mintag abui, ayiègè bia bi olugu. ¹⁴ Ngë mod ziñ akòn abë mina, alomo loe bënyia-bodo-mvia

ya nda-Zamba, bò békogëlan asu die, bëwòbò nyè mbòn a dzoe Nti. ¹⁵ Ngogëlan nyëbë yayi kode nkokòn, Zamba atele nyè tètëlë. Ngë angabò minsëm miziñ, mivaaban nyè. ¹⁶ Mëman minsëm mina mina, mikogëlan anë mod asu e nyò mbòg, asu yë na mibò mvoè. Ngogëlan sosoo mod enë ngul abui. ¹⁷ Elias angabë mod anë bia, ndò angakogëlan ai ngul na të mvën yanòn, ndò mvën engakanga tégè nòn mimbu milè ai ngòn esaman. ¹⁸ Ndò fë angadugan kogëlan, yob onganòn mvën, ndò si engafaè bibuma. ¹⁹ A babëdzañ, ngë mod ya abë mina ahë dzèè zen bëbëla, mod mfë adugan sòn ai nyè a zen, ²⁰ e mod ahë kè sòn ai nsëme minsëm a mbë zen woe, ayëmë na akode nyè nnëm a awu, ai na abudi abui minsëm.

PETRUS OSU

1 Petrus, man apostel Yesus Kristus, matil bëlodo bē zen ya bēnē ntòban, a bēnē a Efulu Mēyòn a Pontus a Kapadosia, a Azia ai a Bitinia; ² Bēnē ntòban a etilga Zamba esya abē Mfufub Nsisim asu mēwog ai asu mmiaman mēki me Yesus Kristus. Maa ai mvoè ebòò abē mina etitib. ³ Ngañ ai Zamba esya Nti waan Yesus Kristus ya angabò na, a ñyian abui ngòl die, midugan byali a vèvèè afidi ai akui-lè sòn Yesus Kristus a bēkon, ⁴ asu ngab-elig yandaman ki, etoa fē tègè ai atòn, tègè bubu, a banyie a yob asu daan, ⁵ mina ya babaala a ngul Zamba ai ñyèbē asu akode ya anē a ngomēzan na lakulēban a abog mvua. ⁶ Ndò hm mi-atag a e dzam di, afyañan bō na miayean bi mēlunga etoa dzi hē man etun abog a mindzug kan kan, ⁷ asu yē na ndēm ñyèbē waan ebò asu mēngēmē ai duma ai olugu eyòn Yesus Kristus ayi kulēban. Ñyèbē waan te onē ai mfi abui alodo e mvòt ya anē dzam ndaman, dzam da bēngakiègè tè wò a ndoan. ⁸ Yesus Kristus te ñnyè miadiñ, tò anē miandzēki nyè yen; tò anē mbol miayen ki etoa dzi, miayèbē, ndò fē miasan ai abui mintag ya mod asēki dzam lèè. ⁹ Ndò hm miabi akode minsisim mian, ndò anē mfi ya ñyèbē waan. ¹⁰ E bēprofèt bēngakòbò adzo maa waan, bēngadzēn, bēbindi fē dzam ya akode te. ¹¹ Bēngabē bēsiligì za modo, za abogo nsisim Kristus ya ongabē abē bō ongatari kad mintye mi Kristus ai e duma ya mvus hala. ¹² Ndò hm bēngakulan bō na bēngabē ki bēsye e mam ma asu bō bēben, asu daan ngò bēngabē bēsye mò, mam mēte mmò e bod bēngakad mina mbēmbē foe bēndēm mina kad abē Mfufub Nsisim ya angalomban a yob, mam mēte mmò benglès bayi na bayen. ¹³ Asu te, tindēgan kanda a angédēg nnēm waan, miban nnēm mbēñ, mifudi afidi daan a maa ya bazu ai mina nyè a asò-lè Yesus Kristus. ¹⁴ Mbol minē bòn mēwog, te mianyiñ anē miñyian mian ya okoba, eyòn mingabē mingēnē tè yēm, ¹⁵ dzam da, akyaè ya e nyò angaloe mina anē mfufub, mina fē boan mimfufub nala a enyiñ dzaan, ¹⁶ asu te anē ntilan na: Miayi bō mimfufub, amu ma fē mēnē mfufub. ¹⁷ Ndò hm ngē mialoe e nyò atsig ntol hē a mboan mod osē, tègè ai ebom-kama, na tara, nyiñan ai wòn ntye ya minē a mēkaban. ¹⁸ Mi-ayēm na miandzēki kodeban a e zēzē enyiñ mingabyali ai dzò, ai e byem biandaman, silba ai mvòt: ¹⁹ mingakodeban ai mifañ mēki me Kristus anē e ma mē ntomba onē tègè ai atòn, tègè ai mvit. ²⁰ Bēngatele

nyè nala osusua akomo-lè yob ai si, dzam da angakulan a abog mvua asu daan. ²¹ Asu die ngò mibēle afidi abē Zamba ya angavèlè nyè a bēkon, avèè nyè duma, antoa hm na ñyèbē waan ai afidi daan binē abē Zamba. ²² Mbol mingamana ya sob minsisim mian mfuban mfuban a mēwog me bēbēla asu ediñ babēdzañ yasēki mēdugan, diñan hm mina mina mfañ ben, asòò mina a abum a si; ²³ Mingadugan byali, sē ki a e fes yandaman, mingadugan byali a e fes yandaman ki, a ebug Zamba ya avèè, elañan fē. ²⁴ Asu te mod ose anē anē elòg, duma die asē anē sama elòg. Elòg emana kot, sama ekuu a si. ²⁵ Ebug Nti dzò yalañan a kòm ya kòm. Ebug bēngayedan mina dzili.

2 Dzogan hm abe asē ai mēdugan mēsē, ai fulu minnal, ai mēkomēna, ai nsògan bod; ² Anē minkēhèlè mi bòn, dzēñan fò mēnyañ mē nsisim ya masēki dzam ndaman, asu yē na minañ ete asu akode. ³ Amu miyēm ya na Nti anē dzam mbēñ. ⁴ Zaan abē nyè, nnom akòg ya bod bēngawoa a fyè, Zamba nyè atòb nyè na anē ai mfi abui, ⁵ mina bēben, mbol minē bēvèvè mēkòg, boan na bēloñ mina anē nda ya nsisim, asu yē na mivēñan mfufub ayòn bēfada, mituni Zamba mētunēna mē nsisim ya ayèbē asu Yesus Kristus. ⁶ Asu te ntilan wadzo na: Yēnē, mafudi akòg a Sion, akòg ya abug nda; Anē ntòban, atoa abui mfi; Ndò e mod ayi dò ñyèbē aangasama ki. ⁷ Asu e mina ya miayèbē, anē duma, dzam da asu eba ya bayèbē ki akòg ya bēloño bē nda bēngawoa a fyè, akòg te avēñan ya nnom akòg. ⁸ Ndò fē anē akòg ya baku mimbèg ete, nkom ya baku a nsēm. E bod baku mimbèg babò ki ebug mēwog, akyaè ya bēngabē etilga. ⁹ Mfag waan, minē ntòban ayòn, ayòn mintomba bēfada, mfufub ayòn, bod ya bawoge ai nyè, asu yē na miyedan biyēñ bi mam bi e mod angaloe mina a dibi, asòò ai mina a eyēñ mfyè woe. ¹⁰ E bod bēngabē ki ayòn okoba, bēntoa ya ayòn Zamba etoa dzi; e bod bēngabē ki bēyēnē ngòl bēbi ya ngòl etoa dzi. ¹¹ A mindindiñ miama, makogēlan ai mina anē bēdzin ai batòbò nnam na, misaala miñyian mi nyòl a mialuman ai nsisim waan. ¹² Nyiñan mbēñ a zañ bēhaiden asu yē na, ngē bakē mina lañ ebug anē bēbò bē abe, bēyen mimbēmbē mimboan mian, bēvè fē Zamba duma amos ayi bia sòn yen. ¹³ Boan edzoe esē ya si mēwog asu Nti: Boan Kaiser emen mēwog amu adzoe bēsē. ¹⁴ Tò bēngòmēna ya alom na bēndégèlè e bod babò abe, bētaman e

ba babò mbèñ. ¹⁵ Amu nala ngò ñyian Zamba onè na, eyòn miabò e dzi enè mbèñ, midib mèkud mè bod mēnyu mbol bayēm ki. ¹⁶ Nyiñan anè e bod bēnē fili, dzam da tē fili avē mina ngul ya abò abe. Nyiñan anè bēsye bē Zamba. ¹⁷ Kaman bod bēsē; diñan anyañ; mbarēgan Zamba; kaman Kaiser. ¹⁸ Bèlò bēbòò bēti baban mēwog ai wòn osē, sē ki hē e ba bēnē dzam mbèñ ai evovoe, tò ben e ba bēnē dzam abe. ¹⁹ Amu nala onè maa, ngē mod atsog Zamba, angazombo olun, adzuugi a nkòt. ²⁰ Amu olugu mbe anè ete ngē miabò abe, mingakē bō azombo eyòn bandēgēlē mina asu te? Dzam da, ngē miabò mbèñ, mitoa azombo eyòn miadzugi hala, nala onè maa ya asò abē Zamba. ²¹ Amu ndò bēngaloe mina ai dò, amu Kristus angadzugugi mintye asu daan, aligi mina mvulna asu yē na mibie nyè e hom atele mèkol, ²² nyè andzēki bō nsēm, ndò fē bandzēki sòm mēdugan a anyu die, ²³ eyòn bētèè nyè, tēgē dugan mētè, adzuugi mintye, nyè tēgē yalan, angabē avaa bisē a mò mē ntsigi ntol ya anè sosoo. ²⁴ Emen ñnyè angabēgē minsēm mian a nyòl dzie a ele, asu yē na biwu a minsēm, binyiñ a mēkyēbē; A mēvèñ moe ngò mingabò mvoè. ²⁵ Amu mingabē anè mintomba ya minē a ndimi, ndò hm etoa dzi, midugan ya sòn a bē nnòni ai nkala minsisim mian.

3 Dzam dēda fē, mina bininga, boan bēyom baan mēwog, asu yē na, tò bēvòg ya ete babò mèlò, bēbò tē kē a ndzañ asu enyiñ bēyal baban, tēgē fala tò ebug, ² eyòn bayen anè enyiñ dzaan enè olugu ai mfuban. ³ Tē enyiñ dzaan yabò hē e nyanga yayene a nsēñ: afen esil, abòd minsanga mi mvòt ai abòd biyie; ⁴ Nyanga dzaan ebòò e dzom esòlò a nnēm, abēñ-nnēm ya landaman ki, evovoe nsisim; e mod anè ai mfi abui a mis mē Zamba. ⁵ Nala ngò mimfufub mi bininga ya mifidigi Zamba mikarēga bō nyanga okoba, bēbòò bēyom mēwog, ⁶ anè Sara angabò Abraham mēwog, aloege nyè na 'Nti'; minē bòn boe ngē miabò mbèñ tēgē mbara na dzom ziñ yasii mina. ⁷ Fam fē dzam dēda; nyiñan a nda alug evovoe, mivaa mininga olugu anè e nyòl enè ntēgan abui, amu mina bēsē mibèlè ngab-elig, na maa enyiñ ngogēlan dzan eza kanga a zen. ⁸ Mēngaluu nkòbò na, boan nnēm mbòg mbòg, miwogan mintye, midiñan anè babēnyañ, mibèlègē nnēm edzòdi-nyòl, ⁹ tēgē dugan mod ziñ abe asu abe angabò mina, tò ki atē asu atē, dzam da mifubugu bō, amu asu te ndò bēngaloe mina asu yē na mibi ngab-elig a maa. ¹⁰ Amu, e mod ayi na adiñ enyiñ, ai na ayen mimbēmbē mēmos, abii oyēm na obē kòbò e dzam anè abe, abii fē biyè bi anyu na bibē kòbò mēdugan, ¹¹ alumu bō mvus, abòò hē mbèñ, adzēñē mvoè, atoño dzò a zut. ¹² Amu mis mē Nti mēbēdē bēsosoo a nyòl, mèlò moe mavogolo ngogēlan dzaban, dzam da mvòm asu Nti yaluman ai e bod babò abe. ¹³ Ndò hm za ayi mina bō abe ngē miamvaman ai mbèñ? ¹⁴ Tò ki

midzugugi mintye asu mēkyēbē, mvòm ai mina. Tē mi-ambara akyāè ya bēnē wòn; tē nnēm wakòn mina a abum; ¹⁵ boan na Kristus Nti abò mfuban a minnēm mian, mitòbò kòm esē a ngomēzan na miatoan timi e mod asili mina nsili asu afidi daan; ¹⁶ mibò dò ai abēñ nnēm, ai wòn, mibèlègē nnēm sosoo asu yē na, eyòn balañ mina bibug, e bod ya balañ mina bibug a mbēm-bē enyiñ waan ya abē Kristus bēsama. ¹⁷ Amu anè mbèñ abui na midzugugi mintye eyòn miabò mbèñ alodo anè eyòn miabò abe, ngē eyē ñyian Zamba onè nala. ¹⁸ Amu Kristus emen angabi mintye asu minsēm hē eyòn dzia, sosoo mod asu bod bē nkòt, asu yē na akē ai bia abē Zamba; bēngawoe nyè a nyòl, adugan bēlè enyiñ a nsisim. ¹⁹ Abē nsisim te ngò angakē yedan e minsisim minē a mimbog mbēm-bē foe. ²⁰ Minsisim mite mingabò mèlò okoba eyòn fin Zamba engayanga a mèlu mē Noe, eyòn bēngakom arka, bod bēnyian etere abòd abòd, bēngabē bod mwom, ndò bēngakodeban ai mēndim. ²¹ Nduan ya onganòñ mvulna ete ngò hm wakode mina etoa dzi, sē ki na wavaè mina mvit a nyòl, dzam da onè ndzaan ya biadzaè Zamba nnēm sosoo onè a saañ, asu akui-lē sòn Yesus Kristus ²² ya angakē a yob, anè a mbo-nnomo Zamba. Benglès ai mintomba babò nyè mēwog.

4 Mbol hm Kristus angabi mintye a nyòl, nòñan hm mintsogan mie na mibò mina bikpèle, amu e mod angadzugugi mintye a nyòl avòd ya adzo nsem ² e kan yē na angakē ai enyiñ osu a nyòl, abim abog aligi ya, sē ki fē ai miñyian mi bod, dzam da a ñyian Zamba. ³ Abog angalod ya layēan asu e mam bēhaiden babò, a enyiñ ebamba, bēmvomēgan, bēsògò mēyòg; enyiñ bidi ai mēnyu, mēyòg ai olugu bēzamba anè eki. ⁴ Bakam dò na miatoñ ki bō a mboan abui ezēzam te, bēngakag mina; ⁵ bayi tēbē a nkat abē e nyò atoan tsig ntol bēnyañ ai bēwu. ⁶ Asu te bēngayedan tò bēwu mbēm-bē foe asu yē na, tò anè bēnē ntsigan ntol a nyòl anè bod, bēnyañ a nsisim anè Zamba. ⁷ Mēmana mē dzom esē mēntoa ya babi. Nnēm waan obòòg a saañ, miyēme fē ban nnēm na mikogēlan; ⁸ A mam mēsē, dañan baala ediñ dzaan a zañ mina mina a kpiim, amu ediñ yabudi abui minsēm. ⁹ Boan afañ mina mina, tēgē ai olun; ¹⁰ akyāè ya mod osē angabi efaè akab dzie, bēlan ai dzò a zañ mina mina anè mimbēmbē bēnòni bē maa Zamba. ¹¹ Ngē mod asye babēnyañ, lēbòò hē anè e ngul ya Zamba avē, asu yē na Zamba abi olugu a mam mēsē asu Yesus Kristus; дума ai ngul bibòò ai nyè a bisēb bisēb. Amen. ¹² A mindindiñ miama, tē mi-akam e ndoan yasò mina a nyòl na yabobolo mina, hē anè eyēñ dzam yayenan ai mina, ¹³ dzam da wogan mintag mbol mianòñ ngab a mintye mi Kristus, asu yē na mitag, mifon fē eyòn дума die layi kulan a ngēñ. ¹⁴ Ngē batè mina etòm dzoe Yesus Kristus, minē mvòm, amu nsisim дума ai nsisim Zamba otoa abē mina. ¹⁵ Tē mod mbòg ya abē mina akē dzugugi mintye

hala etòm yè na anè ñwoe bod, ngè ñwuwub, ngè ezilngan, ngè e mod afadi ezaa. ¹⁶ Ngè abèlè hm mintye mbol anè kristen, tè awog osòn, aluugu Zamba a dzoe te. ¹⁷ Amu abog bakèè nkat ya nda-bod Zamba asò ya. Ngè batari ai bia, e bod babò ki mbèmbè foe Zamba bayi kè mana ya? ¹⁸ Ngè sosoo mod atotoan ben ki bèle akode, eyè mod minsèm ya ayèm ki Zamba ayi tēbē a ngēēn ve? ¹⁹ E bod hm badzugi mintye a nyian Zamba bëvaa hm minnèm miaban ai mboan mbèn abè nkomo ya anè mod-afidi.

5 E ma fè mènè nyia-modo-mvia ai mbòlò mintye mi Kristus, mèbèlè fè ngab a e дума layi kuli a ngēēn, makogēlan ai bënyia-bodo-mvia. ² Kalēgan nkunda Zamba mibèlè, sè ki a obila, boan dò a nyian waan anè Zamba adiñ, tè miabò dò ai ndòg mōni, boan dò ai nnèm evag, ³ tè miabò dò hē anè miadzo e bod bawoge ai mina, boan anè e bod miavè nkunda mvulna. ⁴ Eyòn ñnòni nen ayi sò a ngēēn, miayi bi eka-da e дума lamana ki. ⁵ Dzam dēda, a bēndoman, boan bënyia-bodo mēwog. Mina bēsè, bōdan edzòdi-nyòl a

zañ mina mina, amu Zamba akad e bod bènè mèbun a nnèm, avaa e bod bènè edzòdi-nyòl maa. ⁶ Dzòdigan hm mina bëben a ngul wòn Zamba a si, asu yè na abe-de mina a zuli mētiñ, ⁷ fudēgan miñyan mian misè a mò moe, amu anòn ndzug ai mina. ⁸ Banan nnèm, mitòbò evie. Nziziñ waan, Satan, avuñ hē anè ayòg emgbèm, adzēñè e mod amana nyab. ⁹ Yēman nyè mèkol a si, mibò nkanga a ñyēbè, miyēmè na babēnyañ baan bēbèlè fè kan mintye te a si esè.

¹⁰ Zamba maa asè ya angaloe mina a дума kole die abè Yesus Kristus ayi mina dugan tone eyòn midzugi ya mintye man etun abog, awone mina, avèè mina ngul, atele mina a kpiim. ¹¹ Ngul ebòò ai nyè a bisèb bisèb, amen. ¹² Mētil mina man etun ai Silvanus ya mayen na anè madzañ a fidi, mēlēbe mina, mèbòlò fè na mfañ maa Zamba hi; eyè mitobògò hē ete.

¹³ Ntòban mininga ya Babilonia wasug mina. Tò fè mòn wama Markus asug mina. ¹⁴ Sugan mina mina ai mēwuban mè ediñ. Mvoè ebòòg ai mina bēsè ya minè abè Kristus.

PETRUS BÈÈ

1 Ma Simun Petrus, mbò-esye ai man apostel Yesus Kristus, matil e bod bēngabi ñyēbē ya onē fē anē engoan a mēkyebe mē Zamba waan ai nkode waan Yesus Kristus; ² Mvoè ai maa bibòò abē mina etitib na miyēm Zamba ai Yesus Nti waan. ³ Akyāè ya ngul Zamba dzie engavē bia e mam mēsē ya manèè enyiñ ai olugu Zamba asu ñyēman e nyò angaloe bia ai duma die aben, ai ñlèdan ngul dzie, ⁴ etere ngò mimfan mi ngaga ya minē mfi abui mingavēēban bia, asu yē na, etere, mibi ngab a azamba, mitub eboe enē a si-ndon etòm bēbe miñyan. ⁵ Asu te ben, dzēñan ai ngul esē na mibag mbēmbē fulu a ñyēbē waan a yob, mibag ñyēman a mbēmbē fulu a yob, ⁶ mibag mbanan nnēm a ñyēman, mibag fin a mbanan nnēm, olugu Zamba a fin, ⁷ ediñ babēnyañ a olugu Zamba, ediñ a ediñ babēnyañ. ⁸ Amu ngē mibēlē e mam ma, mētoa fē abui, mabò na tē miabò tēgē ai mfi ngē ki na tēgē ai bibuma asu ñyēman Nti waan Yesus Kristus. ⁹ E mod abēlē ki e byem bili anē ndim ndò fē ayen ki oyab, avoan esob minsēm dzie ya okoba. ¹⁰ Asu te a babēdzañ, dañan mvaman na mibò na nloe waan ai ntòban waan bibò a kpiim. Eyòñ miabò nala, mian-gaku ki mbēg. ¹¹ Amu nala ngò bayi mina toan kom mbol mianyan a edzoe kole Nti waan ai nkode waan Yesus Kristus. ¹² Asu te mayi kòm esē na madugan mina tsog e mam ma, afyañan bò na miayēm mò ai na miyēmē a kpiim a e bēbēla mibēle. ¹³ Mayen na anē sosoo na, ntye ya mēngēnē a e nyòl nyi, mēvèlē mina a oyò ai ntsogan matsog mina mam, ¹⁴ mbol mayēm na mēngayi ya sòdi e nyòl nyi anē Nti waan Yesus Kristus angalēdē ma. ¹⁵ Ndò fē mayi dzēñ ai ngul esē na mikad tsog e mam ma kòm esē hala te mēkē ya. ¹⁶ Amu biandzēki lèè minlañ mi mvèt minē ntaan ntaan mbēñ, eyòñ bibòò na miyēm ngul ai asò-lē Nti waan Yesus Kristus; dzam da, bia bēben bingayen ati-ati die ai mis. ¹⁷ Amu eyòñ angabi olugu ai duma abē Zamba esya, eyòñ ki lēngasò nyē a yob anē ati-ati duma na: Ndindiñ mòn wama hi, ñnyè mēngafuu nnēm, ¹⁸ ndò bia bēben bingawog e kiñ nyili esòò a yob, bitoa ai nyē a mfufub nkol. ¹⁹ Ndò fē bibēlē ebug nkòbò profèt a yadañdañ fò ete. Miayi bò mbēñ ngē mivogolo dzò anē alamba ya lafyè a e hom onē dibi, akèlè kui anē kidi yalende, otitie kidi otye mina a minnēm; ²⁰ E di osu, miyēmē hm na nkòbò profèt osē ya ntilan wasēki adzo yē na mod emen atimi; ²¹ Amu sē ki a ñyan mod

ngò nkòbò profèt ongasò okoba, dzam da, bod bēkòbògò, lēsòò abē Zamba, akyāè Mfufub Nsisim atindigi bò.

2 Bē profèt minnal bēnē a nnam, anē bēyēgēlē minnal bayi fē bò abē mina; mbò bayi sò ai mam mē ngam ngam a mandaman bod, bēngasie Nti ya angakus bò. Bazu ai bò bēben amala lavol bòban. ² Abui bod bayi bò toñ a ebamba, mbò bayi mgbali zen bēbēla, ³ a ndòg a yob, bayi dian ai mina ai e mam batye a nlo. Nkat waban wazuzu ya wabò esye, ndò fē amala daban lakē ki oyò. ⁴ Amu ngē Zamba andzēki kaman ai benglès eyòñ bēngasēm, dzam da ndò angawoa bò a ndoan kòm, avēè bò na bēbi bò a ebe ndoan akèlè kui a nkat, ⁵ tē kaman ai nnomo si-ndon, dzam da ndò angakaman ai Noe ai bod bēfē zamgbal na ayedan mēkyebe, eyòñ angasò ai mvēñ endēgēlē a si-ndon a nyòl e bod balugu ki Zamba, ⁶ abò na bētisòn bē Sodoma ai Gomorra bēvēñan hē asub asub, bēbò hē bilig, abòò na bēbò mvulna e bod bēngabē na bayi ki lugu Zamba. ⁷ Ndò angakode Lodo, sosoo mod ya angabē mēlunga a nnēm etòm mbē enyiñ ebamba waban ya angabē tēgē ai mvende ziñ. ⁸ Amu sosoo mod te ya angabē anyiñi a zañ dzaban, asu e mam ayēnē, awogo fē, amos ya amos osē sosoo nnēm woe angabē abēlē ndzug ai bēbe mimboan. ⁹ Nti ayēm mbol akode e mod alugu nyē a mēbobēla, ndò fē ayēm baala bod bē nkòt a endēgēlē asu amos nkat, ¹⁰ adañ adañ a eba babie nyòl a bēbe miñyan, bēbyandigi ati. E bod mēbun bakam ki dzom, bambara ki mgbali mimbēmbē benglès, ¹¹ tò anē benglès ya bēnē anen abui a ngul ai a fim basòman ki bò mbē sòman abē Nti. ¹² Hē da eba, hē anē e tsit ebēlē ki nlo, bikokoma bi nyòl ya bingabyali hē na babiban, bēwoe bò, bēmgbaligi e mam bayēm ki, bayi mana anē bò fē bamana. ¹³ Bayi bi maan mē nkòt asu nkòt waban. Bayen na anē bivoe na babò ezēzam ai amos; Bēnē adzo mvit osama, eyòñ babò mēbog ai mina, bēbòò ezēzam a basòn mina. ¹⁴ Mis maban mēnē atuud ai ñyan ndaman mēlug, tēgē vòd nsēm. Basòn minnēm miyēmē ki a kpiim; Bēbēlē minnēm ya mimana ya yēmèlē ai ndòg. Bòn bē eyòg! ¹⁵ Bēdzoge tētèlē zen, ndò bēngadimi; bētoño zen Balaam, mòn Bozor, nyē adini maan asu abe abòòg, ¹⁶ ndò hm bēngakònan ai nyē asu mboan abe woe. Mvuvug ozele ongakòbò ai kiñ mod, ndò ongatsig akud mboan profèt te zen.

¹⁷ Eba bënë bitam binè tège ai mëndim, mboan ya wasò ai evundu; Nkut ndoan ya dibi wayanga bò.

¹⁸ Amu, eyòn bakòbò bivoe bi mam bi akud, ai miñyan mi ebamba miaban ya nyòl fè, basòn bod ya bëndëm fò tub eba banyiñ a ndimi. ¹⁹ Bakag bò fili, bò bëben bëtoa bèlò bë eboe. E dzom esè yabad mod, mod avënan olò dzom te. ²⁰ Amu ngè batub mvit ya si-ndon mbol bayëm Nti waan ai nkode, Yesus Kristus, bëngënë bëyëmë ete, biabad bò; e mvit mvua elod ya e nyi osu a abe asu daban. ²¹ Angabë mbëñ abui asu daban na të bayëm zen mëkyëbë alodo anè bëyëmë dzò, abog te bëdzoge mfufub abende bavë bò a si. ²² E dzam badzo a nkana latoban fò ai bò na: Mvu yadugan a bëndolo boe, ai na bawòbò ngoe hë asu yë na ekë duman a mbòdòg.

3 A mindindiñ miama, e kalara bèè matil mina nyò. A bëkalara bëte bësë bëbè, mavëlè nnëm sosoo waan, mëtsogo mina mam, ² asu yë na mitsog e mam mimfufub bëprofèt bëngatari kad ai mvende Nti, ai nkode waan a anyu apostel ban. ³ E di osu, yëman na a mëmos më mvua, bod bë fyanga bayi sò ai fyanga, bënyiñi të hë ai miñyan miaban, ⁴ bò na: Eyë e ngaga asò-lè die enè ve? Amu anè bëtara bëngawu, mam mësë mënë fò hë anè akègègè a mëtari më akomo-lè yob ai si. ⁵ Amu bavañ fò yëgan e di na, okoba, yob ai si bingabë; a ebug Zamba a yob, ndò bingatye a mëndim ndò fè bingabë hë asu mëndim; ⁶ mbiè bingabò na si-ndon ya okoba edzaña mendim më mvëñ endëgëlè. ⁷ E yob ai si ya etoa dzi, a ebug te a yob, binè nkomëzan asu ndoan, banyie biè akëlè kui a

amos nkat ai ndzañ e bod balugu ki Zamba. ⁸ A mindindiñ miama, të hm miayëgan e dzam di na, amos mbòg a mis më Nti onè anè akuda mimbu, akuda mimbu anè amos mbòg. ⁹ Zamba asèki atòn a vè ngaga, anè bod bëziñ badzo na nala onè atòn; anè hë fin ai mina, ayi ki na bëvòg békè a ndzañ, ayi na bësë békè kui a ntsendan enyiñ. ¹⁰ Amos Nti wayi sò anè ñwuub, abog te yob wayi dzañ ai mod eduñ, byem biayi nyami a ndoan, abog te si ai mimboan ya ete biayi mana dig. ¹¹ Mbol hm e byem bisë bi biayi mana ti-iban, za akyaè bod miayean bò a mfufub enyiñ ai olugu Zamba; ¹² miyanga, mifëbë mëlu më asò-lè amos Zamba; asu amos te ngò yob wayi kab ndoan, omana nyami, byem binganyami ai ndoan. ¹³ Dzam da, biayanga mkpamañ yob ai mkpamañ si a mëkyëbë mëtoa ete, anè angakag. ¹⁴ Asu te, a mindindiñ miama, mbol miayanga e mam ma, dzënan ai ngul esè na akòb mina ai mvoè, tège ai atòn, tège ai mvit; ¹⁵ Yënan fè na fin Nti waan enè akode, akyaè ndindiñ madzañ Paulus angatil mina ai e fëg bëngavë nyè, ¹⁶ akyaè akòbò e mam ma a bëkalara boe. Ete, mam mëziñ mënë aye awog, ndò e bod bayëm ki ai e ba bëyëmë ki a kpiim batsende anè batsende mintilan mivòg, hë asu amala daban. ¹⁷ Mfag waan, a mindindiñ miama, mbol mitari ya yëm e dzam di osusua, boan okala, ndim e bod bënë tège ai mvende ezaa kë ai mina, mingadzèè ndi dzaan. ¹⁸ Nañan a maa ai a ñyëman Nti waan ai nkode waan Yesus Kristus. Duma abòò ai nyè ana ai a amos kole. Amen.

YOHANNES OSU

1 E dzi ya engabë atarigi a mètari, e dzi bingawog, e dzi bingayen ai mis maan, e dzi bingafòmbò, e dzi mò maan mēnganamba a ebug enyiñ ²-ndò enyiñ engakulēban, ndò bingayen dzò; ndò hm biabòlò bibendēge fē mina enyiñ kòm ya engabë abë esya ndò engakulēban bia- ³ e dzi bingayen, biwogo fē, mina bi-ayedān dzò asu yē na mina fē mibi ngab ai bia. Ngab dzaan enē hm ai esya ban mōn woe Yesus Kristus. ⁴ Ndò biatil mina e mam ma, asu yē na mintag mian mibui. ⁵ E ndò bingawog abë nyè, ndzò biabende mina nyi: Zamba anē mfyè, ndò dibi ziñ lasēki abë nyè. ⁶ Ngē biadzo na bibēlè ngab ai nyè hē da biwulugu a dibi, biakad minnal, biakad ki bēbēla. ⁷ Ngē biawulu a mfyè akyaè ya anē a mfyè, bibēlè ngab bia bia, ndò fē mēki mē mōn woe Yesus mavaè bia mvit ya nsēm osē a nyòl. ⁸ Ngē biadzo na bibēlè ki nsēm, biadug bia bēben, ndò fē bēbēla asēki abë bia. ⁹ Ngē biamēm minsēm mian, nyè anē sosoo, atoa fē ayēman, ayi bia vaè minsēm, afubu fē bia a nkòt osē. ¹⁰ Ngē biadzo na biandzēki sēm, biabò na abò mod-minnal, ndò fē ebug dzie yasēki abë bia.

2 A ban bòn bama, matil mina e mam ma asu yē na tē miabad sēm. Ndò ki ngē mod ziñ asēm, abēlè nkè abë esya; nkè te anē e Yesus Kristus ya anē sosoo. ² Anē mētunēha asu minsēm mian, sē hm ki hē asu emian etam, anē fē mētunēha asu minsēm mi si-ndon esē. ³ Na hm ngò biayēm na bingayēm nyè: ngē bi-abaala mēmvende moe. ⁴ E nyò adzo na: 'mēngayēm nyè', dzam da tē baala mēmvende moe, anē mod-minnal, ndò fē bēbēla asēki abë e nyòlò te. ⁵ E nyò abaala ebug dzie, ediñ Zamba yadzie abë nyè mfañ; nala ngò biayēm na binē abë nyè. ⁶ E nyò adzo na atòbò abë nyè, ayeān wulu anē nyè fē angawulu. ⁷ A mindindiñ miama, matil ki mina mkpamañ mvende, matil mina nnomo mvende ya miakad ya sòn miabi atarigi a mētari. Nnomo mvende onē ebug ya mingawog. ⁸ Ndò fē matil mina mkpamañ mvende, e dzi enē bēbēla abë nyè ai abë mina, mbol dibi lalod, bēbēla mfyè angafyè ya. ⁹ E nyò adzo na anē a mfyè, dzam da asiñi manyañ, e nyòlò te angēnē a dibi. ¹⁰ E nyò adiñ manyañ anē a mfyè, ndò fē asēki dzam bò na mod mfē asēm. ¹¹ E nyò asiñ manyañ anē a dibi, ndò awulu a dibi, ndò fē ayēm ki mfag ake amu dibi lakub ya nyè ndim a mis. ¹² A ban bòngò, matil mina asu yē na minsēm mihaban mina asu dzoe die. ¹³ A bētara, matil mina mbol mingayēm e

nyò anē atarigi a mètari. A binanga, matil mina mbol mingatègè Mbe. ¹⁴ Maatil mina, a bòngò, mbol mingayēm esya. Maatil mina a bētara, mbol mingayēm e nyò anē atarigi a mètari. Maatil mina, a binanga, mbol minē ngul, ndò ebug Zamba enē abë mina, ndò mingatègè Mbe. ¹⁵ Te miadiñ si-ndon tò e byem binē a si-ndon. Ngē mod adiñ si-ndon, ediñ tara yasēki abë nyè. ¹⁶ Amu e mam mēsē ya si-ndon, ndòg nyòl, byem bi mò, biasò ki abë tara, biasò a si-ndon. ¹⁷ Ndò hm si-ndon yalod ai ndòg dzie, e nyò ki abò nyian Zamba alañan kole. ¹⁸ A bòngò, awola mvua di. Akyaè mingawog na Anti-Kristus azu, minziziñ-mi-Kristus misò ya hm, asu te biayēm na awola mvua di. ¹⁹ Bēngatyē abë bia, dzam da bēngabë ki bēwoge ai bia. Amu ngē bēwoge ai bia, ngē bēngatòbò ai bia fufulu. Ndò hm bēngakodo abë bia asu yē na akulan na tò mbòg awoge ki ai bia. ²⁰ Mfag waan, mine ñwòban mbòn abë Mfufubu, ndò miayēm nala mina bēsē. ²¹ Mandzēki mina til etòm yē na miayēm ki bēbēla, dzam da mbol miayēm nyè ai mbol yē na minnal miziñ miatyē ki a bēbēla. ²² Za anē mod-minnal, se e nyò asie na Yesus asēki Kristus a? E nyòlò te anē Anti-Kristus, e nyò asie esya ai mōn. ²³ E nyò asie mōn abēlè ki tò esya. E nyò amēm mōn abēlè fē esya. ²⁴ Mfa wan, e dzi mingawog atarigi a mètari etòbògò abë mina. Ngē e dzi mingawog atarigi a mètari etòbò abë mina, mina fē miayi tòbò abë mōn ai abë esya. ²⁵ Ekaa angakag bia dzi: Enyiñ kòm. ²⁶ Maatil mina e mam ma mētyan ai e bod bayi na badzèè mina, Bon bē Zamba. ²⁷ Ndò mfuban mbòn mingabi abë nyè watòbò abë mina, ndò miayañan ki ai na mod ziñ ayēgēle mina. E kan mfuban mbòn woe wayēgēlè mina mēsē, wa onē hm bēbēla, wasēki mfugu, ndò e kan ongayēgēlè mina, tōbēgan ete. ²⁸ Etoa dzi hm a bòngò, lañan abë nyè asu yē na, eyòn ayi kulēban, bibēlè azombo, bibò te bi osama a asò-lè die. ²⁹ Ngē miayēm na anē sosoo, miayēm fē na e nyò osē abò sosoo anē mbyalan abë nyè.

3 Yēnan e kan ediñ tara angavē bia, na bēloe bia na bòn bē Zamba, ndò fē binē bòn bē Zamba nala bēbēla. Asu te si-ndon yayēm ki bia, amu yandzēki nyè yēm. ² A mindindiñ miama, etoa dzi, binē bòn bē Zamba, hē da e dzom biayi bò yabē ki kulan. Biayēm na eyòn yayi kulēban, biayi bò anē nyè, amu biayi nyè yen akyaè anē. ³ Ndò e mod ose abēlè afidi abë nyè afubu emen, akyaè emen anē mfuban. ⁴ E mod ose abò

nsëm abò fë evus, amu nsëm onë evus. ⁵ Ndò miayëm na e nyòlò te angakulëban asu yë na avaè minsëm, ndò nsëm osëki abë nyè. ⁶ E nyò osë atoa abë nyè asëm ki. E mod osë asëm andzëki nyè yen, ndò fë andzëki nyè yëm. ⁷ A bòngò, mod ziñ abë mina dug. E nyò abò sosoo anë sosoo amu e nyòli anë sosoo. ⁸ E nyò abò nsëm asò abë Satan, amu Satan azuzu ya asëm atarigi a mëtari. Asu te mòn Zamba angakulëban, na asole mimboan mi Satan. ⁹ E nyò osë angabyali abë Zamba abò ki nsëm, amu mvòn dzie etoa abë nyè, ndò asëki dzam sëm, amu angabyali abë Zamba. ¹⁰ Bòn bè Zamba ai bòn bè Satan basélan e dzam di na: E mod osë abò ki sosoo asò ki abë Zamba, tò fë e nyò adiñ ki manyañ. ¹¹ Abende ya mingawog atarigi a mëtari di, na bidiñan bia bia, ¹² sè ki anë Kain angabë asò abë Mbe, ndò angawoe manyañ. Ndò hm ki, asu dze angawoe nyè? Mbol mimboan mie mingabë abe, e mi mi manyañ mitoa sosoo. ¹³ Te miakam, a babëdzañ, ngë si-ndon yasiñ mina. ¹⁴ Biayëm na bingasò a awu, ndò bialod a enyiñ, amu biadiñ babëdzañ. E nyò adiñ ki alañan a awu. ¹⁵ E mod osë adiñ ki manyañ anë ñwoe bod, ndò fë miayëm na ñwoe bod ziñ abëlë ki enyiñ kòm abë nyè. ¹⁶ Eyë hm bingayëm ediñ na: Angavë enyiñ dzie asu daan. Ndò bia biayean vë enyiñ dzaan asu babëdzañ. ¹⁷ E nyò abëlë byem bi mò abëbëgë e manyañ anë a mëyañan, afëdë nyè nnëm woe, eyë ediñ Zamba enë dzam lañan abë nyè ya? ¹⁸ A bòngò, te biadiñ hë ai anyu, tò ki ai oyëm, ndiñan ai mimboan, ai bëbëla. ¹⁹ Nala ngò biayi yëm na biasò a bëbëla, abog te biayi bò na minnëm mian miyëm, e hom anë na, ²⁰ tò minnëm mian miyëñan bia kpèè a nkat, Zamba alod minnëm mian ndò fë ayëm mësë. ²¹ A mindindiñ miama, ngë minnëm miandzëki bia kpèè a nkat, bibëlë afidi abë Zamba, ²² ndò e dzi biayi dzaè, biayi dzò hëlë abë nyè, amu babaala mëmvende moe, ndò biabò e mam manyëb nyè a nnëm. ²³ Mvende dzie hm nyi: na biyëbë dzoe mòn woe Yesus Kristus, bidiñan fë bia bia anë angavë bia mvende. ²⁴ E nyò anyie mëmvende moe alañan abë nyè, nyè fë abë mod te. Nala ngò biayëm na alañan abë bia, atye abë nsisim angavë bia.

4 A mindidiñ miama, te miayëbë nsisim osë, dzam da tsasan minsisim, miyëm ngë miasò abë Zamba; abui bëprofèt mëdugan bëngasò ya a si-ndon; ² Na ngò miayëm Nsisim Zamba: Nsisim osë wamëm na Yesus Kristus angasò a minson wasò abë Zamba, ³ ndò fë nsisim wamëm ki Yesus wasò ki abë Zamba. E hili te onë Anti-Kristus a mingawog na azu, ndò antoa ya a si-ndon ⁴ Mina miasò abë Zamba, a bòngò, ndò mingatëgë bò amu e nyò anë abë mina alod e nyò anë a si-ndon. ⁵ E bala basò a si-ndon, asu te bakòbò mam më si, ndò fë si-ndon yawog bò. ⁶ Bia biawoge ai Zamba; e nyò ayëm Zamba awog bia. E nyò awoge ki ai Zamba awog ki bia. Nala ngò biayëm Nsisim bëbëla ai

nsisim mëdugan. ⁷ A mindindiñ miama, ñdiñan bia bia, amu ediñ yasò abë Zamba, ndò e mod osë adiñ anë mbyalan abë Zamba ndò fë adiñ Zamba. ⁸ E nyò adiñ ki andzëki yëm Zamba, amu Zamba anë ediñ. ⁹ Ediñ Zamba engakulan abë bia na Zamba angalom mbañ mòn woe a si-ndon na bibi enyiñ abë nyè. ¹⁰ Ediñ yasëki na bingadiñ Zamba. Dzam da na ñnyè angadiñ bia, ndò angalom mòn woe na abò metunëña asu minsëm mi-an. ¹¹ A mindindiñ miama, ngë Zamba angadiñ bia e kan nyi, bia fë biayean diñan bia bia. ¹² Mod ziñ abë ya ki yen Zamba. Ngë biadiñan bia bia, Zamba alañan abë bia, ndò fë ediñ dzie enë fò abë bia mfañ. ¹³ Nala ngò biayëm na bialañan abë nyè, nyè fë abë bia, amu angavë bia Nsisim woe. ¹⁴ Bingayen, ndò biabòlò na esya angalom mòn na akode si-ndon. ¹⁵ E nyò amëm na Yesus anë mon Zamba, Zamba atoa abë mod te, nyè fë abë Zamba. ¹⁶ Bia bingayëm dò, ndò fë bingayebe ediñ ya Zamba abëlë asu daan. Zamba anë ediñ, ndò e nyò atoa a ediñ, atoa abë Zamba ndò fë Zamba atoa abë nyè. ¹⁷ Na ngò ediñ engabò mfañ mfañ a bè bia, asu yë na bibi afidi a amos nkat, amu e kan anë, nala ngò fë bia binë e si-ndon nyi. Wòn osëki a ediñ, ¹⁸ amu mfañ ediñ wawoa wòn a nsën ; wòn obëlë endegëlë, hë da e mod ambara asëki a ediñ mfañ. ¹⁹ Bia biadiñ a mu angatari bia diñ. ²⁰ Ngë mod ziñ adzo na «Madiñ Zamba», dzam da asiñi manyañ, mod te anë mod-minnal. Amu e nyòb adiñ ki e manyañ woe ya ayen asëki dzam diñ e Zamba ya andzëki yen. ²¹ Bibëlë e mvende nyi abë nyè na e nyò adiñ Zamba, adiñi fë manyañ.

5 E mod ose ayëbë na Yesus anë Kristus anë mbyalan abë Zamba, ndò fë e mod osë adiñ mbonde adiñ fë e nyò angabyali abë nyè. ² Na ngò biayëm na biadiñ bòn bè Zamba, bibòò fë mëmvende moe: ³ Ediñ Zamba dzi, na babaala mëmvende moe, ndò hm mëmvende moe mësëki adid. ⁴ E dzi esë enë mbyalan abë Zamba yatëgë si-ndon. Ntegan watëgë si-ndon onë nyëbë waan. ⁵ Za hm atëgë si-ndon ngë se ki e nyò ayëbë na Yesus anë mòn Zamba? ⁶ Anë e nyò azu a mëndim ai mëki, Yesus Kristus; azu hm ki hë a mëndim etam, azu a mëndim ai a mëki. Ndò Nsisim wabòlò, amu Nsisim onë bëbëla. ⁷ Bëbòlò bënë bëlë: ⁸ Nsisim, ai mëndim, ai mëki, ndò bò bëlë bëte babò dzom dzia. ⁹ Ngë bianòn mbòòlan bod, mbòòlan Zamba walod nala. Amu mbòòlan Zamba onë na angabòlò mòn woe. ¹⁰ E mod ayëbë mòn Zamba abëlë mbòòlan abë nyè ; e mod ayëbë ki Zamba abò na Zamba abò mod minnal, amu andzëki nyëbë mbòòlan ya Zamba angabòlò mon woe. ¹¹ Ndò mbòòlan onë na Zamba angavë bia enyiñ kòm, ndò enyiñ te enë abë mòn woe. ¹² E nyò abëlë mòn, abëlë fë enyiñ. E nyò abëlë ki mòn Zamba, abëlë ki enyiñ. ¹³ Matil mina e mam ma asu yë na miyëm na mibëlë enyiñ kòm, mina ya miayëbë dzoe mòn Zamba. ¹⁴ Afidi

bibëlë abë nyè anë na, ngë bidzaè dzom ziñ a ñyian woe, awog bia. ¹⁵ Ndò ngë biayëm na awog bia, tò biadzaè dze, biayëm na bibëlë mëyañan a biadzaè nyè. ¹⁶ Ngë mod ziñ ayen manyañ asëmë nsëm tòg, ayi dzaè Zamba, avëë nyè enyiñ, asu e ba basëm minsëm mintòg. Nsëm ewoagan onë. Ndò madzo ki na békogëlan asu e hili te. ¹⁷ Abë asë anë nsëm, ndò fë nsëm tòg onë. ¹⁸ Biayëm na e mod osë angabyali abë

Zamba asëm ki; e nyò angabyali bë Zamba nala, abaala nyè, ndò fë Mbe anamba ki nyè. ¹⁹ Biayëm na biasò abë Zamba, ndò si-ndon esë enara a nsëm. ²⁰ Ndò fë biayëm na mòn Zamba angasò, avëë bia fëg yè na biyëm bëbëla, ndò binë a bëbëla, abë mòn woe Yesus Kristus. Nnyè anë bëbëla Zamba ai enyiñ kòm. ²¹ A bòngò, kaman ai mina bëben a bëzëzë bëzamba.

YOHANNES BÈÈ

1 Ma nyia-modo-mvia, matil Mkpègè Elòmò ai bòn boe ya madiñ a bēbēla, sē ki ma etam, dzam da e ba bēsē bēngayēm bēbēla, ² asu e bēbēla atoa abē bia, ndò fē ayi tōbò ai bia a kòm ya kòm. ³ Ntotomamaa ai ngòl, ai mvoè ya biasò abē Zamba esya ai abē Yesus Kristus mòn esya a bēbēla ai a ediñ biayi tōbò ai bia. ⁴ Mēngatag abui mbol mēngayen na bòn boe bēziñ bawulu a bēbēla, e kan bingabi mvende esòò abē tara. ⁵ Ndò hm etoa dzi, masili wa, a mininga, matil ki wa mkpamañ mvende, matil wa e mvende bingabi atarigi a mētari na bidiñan bia bia. ⁶ Ediñ enē na biwulu a mēmvende moe. Mvende te enē na miwulu ete anē mingawog a mētari. ⁷ Amu abui bod mēdugan bēn-

gasò a si-ndon, e ba bamēm ki na Yesus Kristus an-gasò a minson. E nyòlò te anē mod-minnal, atoa fē nz-iziñ-Kristus. ⁸ Boan okala na tē miadzèè e dzi mingasye, dzam da na mibēlè maan ntud. ⁹ E mod osē ya akē osu, tē tōbò a ayègèlè Kristus, abèlè ki Zamba. E nyò atòbò abē Zamba, abèlè esya ai mòn. ¹⁰ Ngè mod ziñ asò abē mina tē yègèlè ayegèlè di, tē miabēlan ai nyè a mēnda maan, tē miasug nyè. ¹¹ Amu e nyò asug nyè abèlè ngab ai bēbe mimboan mie. ¹² Mbol mēbèlè abui mam ya atil mina, mandzèki yi na matil mò a afèb ai nkos, dzam da mafidi na mayi sò abē mina, abog te bikòbò a anyu, mitoa, ma mētoa, asu yè na mintag mi-an midzie. ¹³ Bòn bē manyòñ, mkpègè, basug wa.

YOANNES LALA

1 Ma nyia-modo-mvia, matil ndindiñ wama Gaius ya madiñ a bēbēla. ² A ndidiñ wama, mafidi na onē mvoè ai na wabugēban kan esē, e kan nsisim woe onē mvoè. ³ Amu mēngafon eyēgan eyòñ babēdzañ bēngasò ndò bēngalèè ma minlañ mie a bēbēla, e kan wawulu a bēbēla. ⁴ Dzom efē yavē ki ma mintag alodo anē mawog na bòngò bama bawulu a bēbēla. ⁵ A ndindiñ wama, wabò esye nyēbē, e dzi esē wabò babēdzañ, tò fē e dzi wabò bēdzin. ⁶ Bēngalèè ediñ dzoe a mis bikoan bēyēbē. Bòò tē na bēkē ai enyiñ dzaban osu ai dzin a mis mē Zamba. ⁷ Asu doe ndò bēngakèè ai dulu, tē nyēbē e dzom bēhaiden bavē bò. ⁸ Mfag waan, biayean kè kan bod te, asu yē na bibò esye dzia ai bēbēla. ⁹ Mēngatil ekoan bēyēbē dzom ziñ. Dzam da, Diotrefas ya asuñ hē etoa osu, alañ ki bia a

tañ. ¹⁰ Asu te, ngē mayi sò, mayi lañ e mam abò ai mg-balan amgbali bia. Ndò hm nala wayean ki ai nyè! Ayi ki na asoan ai babēdzañ, ndò fē akaman ai e ba bayi na basoan ai bò, akuligi bò a nda-bikoan a nsēñ. ¹¹ A ndindiñ wama, obē yègè e dzi enē abe. Yègè e dzi enē mbēñ. E nyò abò mbēñ a sò abē Zamba; e nyò abò abe andzēki yen Zamba. ¹² Bod bēsē babòòlò Demetrius na abò mbēñ, ndò fē bēbēla emen abòòlò nyè. Ndò fē bia bēben biabòòlò, ndò wayēm na mbòòlan waan onē bēbēla. ¹³ Mēhē bēlè abui mam ya atil wa, dzam da mayi ki na matil ai akòñ ai tinte. ¹⁴ Mafidi na mayi wa vol dugan yen, bingalèè hm bia bēbē. ¹⁵ Mvoè ebòò ai wa. Bēmoe basug wa. Sugu bēmoe, anē mod a dzoe die.

YUDAS

1 Ma Yudas, mbò-esye Yesus Kristus, manyan Yakobus, matil e ba bəngaloeban, mindindiñ abə Zamba esya; a bənə na bəngaloe bə asu Yesus Kristus. ² Ngòl, mvoè ai ediñ bibòò ai mina etitib. ³ A mindindiñ miama, mbol fò mayag na matil mina adzo akode anə bia fufulu, ndò mēyen na mayean mina til, məkad mina na midzən nyēbē bəngavē mimfufub evēvē. ⁴ Amu bod bēziñ bənganyian omomoa; bəngabē nkomēzan asu nkat te okoba; balugu ki Zamba; batsende maa Zamba waan entoa ebamba, bəsiege nyēgələ waan etam ai Nti waan Yesus Kristus. ⁵ Mayi na madugan mina tsog, tò anə mbol miayēm mēsē na, Nti angakode nnam eyòñ dzidzia a si Egipten, eyòñ bēè ndò angadzèè e ba bandzēki yēbē; ⁶ E benglès ya bandzēki baala e hom edzoe waban, bəkodo a etòbògò dzaban, anganyie bə a ebe ndoan a si, asu nkat ya amos nen, bētii a mēsuh mē kole. ⁷ Hē anə Sodoma ai Gomorra ai e bētisòn bē ngòdò hala a bəngabē fē hē ebamba dzam dēda, bəvomdan mbol wayean ki, balēdē mvulna endēgələ ndoan kòm. ⁸ Dzam dēda fē e bod ba a biyēyēm biaban, bazu ai nyòl mvit, bēbyandigi ati, bəmgbaligi mimbēmbē benglès. ⁹ Eyòñ ertsenglès Mikael angabē alañēdan ai Satan etòm mbim Moses, andzēki zombo nyè tsig ntol ai atè, dzam da angadzo na: Zamba akòñan ai wa! ¹⁰ Dzam da e ba bamgbali e dzi esē bayēm ki, e byem ya bayēm nala tēgè ai fēg anə tsit yabələ ki nlo yayēm, etere ngò badzañ. ¹¹ Amala ai bə, amu bəngawulu a zen Kain, asu ndòg akuma ndò batoñ evus Balaam, bəngawu a mēlò mē Korah. ¹² E bala bənə mēlam a mēbog mē ezēzam maan, bavoe ai enyiñ tēgè sigan, babisi hē bēben,

bənə e minkut minə tēgè ai mēndim, a evundu yatindi. Bənə bile binə tēgè ai bibuma abog məkoe, n̄wuan biyòñ bibè, mfuman a si. ¹³ Bod minsum mēndim ya mañ, bəkuligi avul ya osòn waban, atitie ya lawulu, a bəngakomēzan ebe ndoan ya dibi a kòm ya kòm. ¹⁴ Enok angakòbò adzo daban anə profèt, ngongo ebulu atarigi abə Adam, nyè na: Yēnə, Nti angasò ai mimfufub minkunda mie, ¹⁵ na abò bēsē nkat, akpèè e bod bēsē babələ ki Zamba a nkat asu bēbe mimboan baban bəngabò tēgè bisi Zamba, ai asu bēbe bē mam bēsē bēsēm bayēbē ki Zamba bəngalañ nyè. ¹⁶ Bod bēte mbò balòdan, bəsañan; batoñ hē miñyan miaban, ndò fē anyu daban lakòbò minkòbò mi enguñ, babòlan bod ai ezēzək nkòbò. ¹⁷ Mfag waan, a mindindiñ miama, miayean tsog e mam apostel bē Nti waan Yesus Kristus bəngatari kad. ¹⁸ Bəngakad mina na: A mēlu mē mvua, bod bē fyanga bayi bə hala, bētoño hē miñyan miaban a miabisi ki Zamba. ¹⁹ Bod bēte mbò batsam bod, bod bē si-ndon, tēgè ai Nsisim a nyòl dzaban. ²⁰ A mindindiñ miama, mfag waan, loñan enyiñ dzaan mina bēben a mod mfufub nyēbē waan, mikogəlan abə Mfufub Nsisim. ²¹ Baalan mina bēben a ediñ Zamba ete. Yangan ngòl Nti waan Yesus Kristus asu enyiñ kòm. ²² Yēnan e ba babod ngòl, ²³ mikode e ba bēvòg, mivaaga bə mfag bənə a ndoan; Yēnan e ba bēvòg ngòl ai wòn osē, mifēmē tò eyie ya nyòl enə mvit. ²⁴ E nyò anə ngul ya akala mina na tē miaku, ai alēdē mina a mis mē duma die tēgè ai atòn, ai mintag, ²⁵ abə Zamba ya anə etam, nkode waan, abə Yesus Kristus Nti waan, duma, ati, ngul, edzoe, osusua bisēb ai etoa dzi ai a bisēb bisē. Amen.

EKULI-MAM

1 Ekuli-mam Yesus Kristus ya Zamba angavè nyè na alèdè bèsye boe: e mam mēngayi ya bōban, abò na mēyēmban ai nlo-man angalom englès woe abè etuga dzie Yesus. ² Nnyè abòlò e mam mēsè angayen na mēnè ebug Zamba ai mbòòlan Yesus Kristus. ³ Mvòm ai e mod alań, ai e bod fè bawog bibug bi nkòbò-profèt, bēnyiege fè e mam mēnè ntilan ete. Amu abog antoa ya babi. ⁴ Ma Yohannes, matil mēnda mē Zamba zamgbal ya mēnè a Azia. Maa ai mvoè bibòò ai mina, a biatye abè e nyò anè, a angabè, ndò fè ayi sò, bityege fè a minsisim zamgbal ya mitèlè a etoa-ati dzie osu, ⁵ ai abè Yesus Kristus, wusnèt, mod-afidi, ntol bēwu ai ndzoe minkukuma ya si. E mod angadiń mina, atii mina a minsēm mian ai mēki moe, ⁶ abòò na mibò nguma edzoe, bēfada asu Zamba ai esya woe, duma ai ngul bibòò ai nyè a bisèb bisèb. Amen. ⁷ Yēnè sik, azu ai minkut, ndò dis asè layi nyè yen, tò ben e ba bēngatubulu nyè; abog te mēyòń mēsè ya si mayi nyè yēb. Owe, amen. ⁸ Ma mēnè Alfa ai Omega, Nti Zamba nnyè adzo nala, e nyò anè, e nyò angabè, e nyò azu, Ngul-mēsè. ⁹ Mamen Yohannes, manyań waan, a mēngabi ngab fufulu ai mina a mindzug ai a edzoe, ai a azombo abè Yesus, mēngabè a elon baloe na Patmos, etòm ebug Zamba ai mbòòlan ya mabòòlò Yesus. ¹⁰ Mēngabè anè a biyēyēm, Nsisim obèlè ma, a amos Nti, ndò mēngawog mod kińa mvus dzama anè kiń tòn, ¹¹ na: Tili e dzam wayen a kalara, olom mēnda mē Zamba zamgbal a Efesi, a Smirna, a Pergamom, a Tiatira, a Sarda, a Filadelfia ai a Laodisea. ¹² Ndò mēngakilan na mayen e kiń engabè ekòbògò ai ma; a makilan na, mēntala bitelēge mēlamba bi mvòt zamgbal, ¹³ a zań bitelēge mēlamba, hē anè mòn mod abègè edud, abègè kanda mvòt a angèdèg. ¹⁴ Nlo woe ai mfum esil bingabè anè ten, mis moe mēngabè anè nkabag ndoan, ¹⁵ mēkol moe mēngabè anè ekye yasò a mbuń ndoan, kiń dzie hē anè kiń minsum mēndim, ¹⁶ angabè abèlè atitie zamgbal a wò mbo-nnomo, mod nyamèla okēń avolo, atoa minkòń mibè akui nyè a anyu, asu die atoa anè eyòń nlo-dzobo afyè a ngumaa. ¹⁷ Ayen mēngayen nyè, ndò mēngaku nyè a mēkol anè mbim, ndò abede ma wò mbo-nnomo a nyòl, nyè na: Tè wambara. Ma mēnè e mod osu ai e mod mvua, ¹⁸ e mod avèè, mēngabè nwan, dzam da yēnè, mēvèè a bisèb bisèb, ndò fè mēbèlè bidibiga ya awu ai e bi ya Hades. ¹⁹ Tili hm e mam ohè yen, e mam mēnè ai e ma

mayi bòòban a mvus e ma. ²⁰ Ndimba atitie zamgbal ya ohè yen a wò mbo-nnomo wama ai bitelēge mēlamba bi mvòt zamgbal. Atitie zamgbal anè benglès mēnda mē Zamba zamgbal, ndò bitelēge mēlamba binè mēnda mē Zamba zamgbal.

2 Tili englès ya nda-Zamba ya Efesi na: E mod abèlè atitie zamgbal a mbo-nnomo woe akòbò e mam ma, nnyè awulu a zań bitelēge mēlamba bi mvòt zamgbal. ² Mayēm mimboan mie, ai tuń dzoe ai azombo doe, ai na wadzibi ki e bod bēnè abe, ndò fè on-gakyègè e bod badzo na bēnè apostel, ndè bò basèki apostel, ndò ongayen na bēnè bod minnal. ³ Onè fin, ongazombo mindzug asu dama, ndò waandzèki ku sòm. ⁴ Dzam da, mawog ai wa olun na ongadzoge ediń ongabè obèlè osusua a si. ⁵ Tsogo hm e hom ongaku mbèg, ovēńan, obò e mimboan mi osu. Ngè tegè ai nala, mayi sò abè wa, mēvaè etèlège alamba dzoe e hom yakad tēbè, ngè waandzèki tsende enyiń. ⁶ Dzam da, wabò mbēń na, wafēm mimboan mi bod bē Nikolas ya mamen mafēm. ⁷ E mod abèlè mēlò, awogo e dzam Nsisim wadzo ai mēnda mē Zamba. E mod ayi kui zingi, mayi nyè vè ngul ya adi ebuma ya ele enyiń, a etèlè a Paradis Zamba. ⁸ Otili hm englès ya nda-Zamba ya Smirna na: E mam ma mmò e mod osu ai mod mvua akòbò. Nnyè angabè nwan, ndò fè angabi enyiń. ⁹ Mayēm ndzug woe ai mēbua moe, dzam da onè nkukuma, mayēm mgbalan e bod badzo na bēnè Yuden bamgbali wa, ndè basèki Yuden. Bēnè ekoan Satan. ¹⁰ Tè hm wambara e mam wayi dzugi. Satan ayi woa bod bēvòg ya abè mina a mbog, asu yè na mibi mēbobèla, ndò miayi bi ndzug mēlu awom. Bòò mod-afidi, akèlè kui a awu, mēvè wa ekadi-duma enyiń. ¹¹ E mod abèlè mēlò awogo e dzam nsisim wadzo ai mēnda mē Zamba. E mod anè zingi aangabi ki nkat ya awu bèè. ¹² Tili englès ya nda-Zamba ya Pergama na: e mod abèlè nyamèla okēń yavol, a enè minkòń mibè, adzo e mam ma na: ¹³ Mayēm e hom otoa, awe ngò etoa-ati Satan enè, dzam da ndò walad ai dzoe dama, ndò fè waandzèki sie na wayèbè ma, tò ben a mēlu mē Antipas, mbòòlò wama, mod-afidi wama, a bēngawoe a tisòn dzaan, e hom Satan anyiń. ¹⁴ Hè da, mawog olun ai wa ai ban mam, amu onè ai e bod bayèbè ayègèlè Balaam, nyè angayègèlè Balak na asogolo bòn bē Israel na bēdi tsit ya bēngatuni bēzèzè bēzamba, ai na bēbò bisog. ¹⁵ Nala ngò fè waanyiń fufulu ai e bod

bayèbe ayègèlè bod bë Nikolas. ¹⁶ Tsendège hm enyiñ. Ngè tègè ai nala, mayi sò abè wa avol, mèzu luman ai bò ai nyamèla okèn ya anyu dama. ¹⁷ E nyò abèlè mèlò, awogo e dzam Nsisim wakad mēnda më Zamba. Mayi vè zingì e manna asòlò, mayi fè nyè vè man ngòg afumu, mkpamañ dzoe ya mod ziñ mfè ayèm ki, sēsala hē e nyò anòn dzò, atoa ntilan a man ngòg te. ¹⁸ Tili englès ya nda-Zamba ya Tiatira na: E mam ma mmò mòn Zamba akòbò; ñnyè abèlè mis anè nkabag ndoan, ndò fè mèkol moe mēnè anè ekye yasò a mbuñ ndoan. ¹⁹ Mayèm mimboan mie ai ediñ, ai ñyèbe, ai esye, ai fin dzoe, ndò fè mimboan mi mvua mie mialod e mi mi osu. ²⁰ Dzam da, mawog olun ai wa na wadzoge e mininga anè dzoe na Yezabel, a adzo na anè profèt, ayègèlè, akèlè fè ai bēsye bama a ndimi, bēngabò bisog, bēdzaa e tsit bēngatuni bēzamba. ²¹ Ndò mavè ya nyè abog na atsende enyiñ, ndò ayi ki na avēñan a bisog bie. ²² Mazu hm nyè lum okòn a enòn, mèbò fè na e bod bandaman alug ai nyè bëbi abui mindzug, ngè bandzèki tsende a mimboan mi mininga te, ²³ mayi fè woe bòn boe mfañ a wu. Abog te mēnda më Zamba mēsè mayi yèm na mamen matsas miñyan ai minnēm, ndò fè mayi vè mina bēsè, anè mod akyaè mimboan mie. ²⁴ E mina bevòg ya Tiatira, a mibèlè ki ayègèlè di, a miayèm ki ndimba mam më Satan anè badzo, mina makòbò ai bò: Mabag ki mina mbègè mfè, ²⁵ hē na e dzi ya mimbèlè ya, baalan dzò akèlè kui anè mayi sò. ²⁶ E mod anè zingì, e nyò abaala mimboan miama akui a mēmana, mayi nyè vè edzoe a mèyòn, ²⁷ ayi bò dzoe ai ntum ekye, anè eyòn bisoa bi ekòn biabole, ²⁸ akyaè ya mamen mēnganòn abè tara, ndò mayi nyè vè otitie kidi. ²⁹ E nyò abèlè mèlò, awogo e dzam Nsisim wakad mēnda më Zamba.

3 Tili englès ya nda-Zamba ya Sardis na: E mam ma mmò e nyò abèlè minsisim mi Zamba zamgbal ai atitie zamgbal adzo: Mayèm mimboan mie, badzo na ovèè, ndè onè mbim. ² Otòbògò evie, owonène e man abim aligi ya, a atèlè a etye awu, amu mayen ki na mimboan mie minè ntud a mis më Zamba wama. ³ Tsogo hm akyaè bēngavè wa ai akyaè ongawog; nyiege dò, otsende fè enyiñ. Ngè obò tègè bò evie, mayi sò anè ñwuub, ndò fè wayi ki yèm awola mayi wa ku a nyòl. ⁴ Dzam da, obèlè te ban bod a Sardis a bavè ki biyie biaban mvit; bayi wulu ai ma bēbègè mimfum biwòman, amu bakyèbè ai nala. ⁵ Zingì yayi bòd mimfum biwòman nala, ndò fè mayi ki dim dzoe die a kalara enyiñ; mayi mēm dzoe die a mis më Tara ai a mis benglès boe. ⁶ E mod abèlè mèlò, awogo e dzam Nsisim wadzo ai mēnda më Zamba. ⁷ Tili englès ya e nda-Zamba ya Filadelfia na: Mfufubu, bēbèla mod, e nyò abèlè edibiga David, ngè ayaè tègè ai e mod afèd, afèdè tègè ai e mod ayaè, akòbò e mam ma na: ⁸ Mayèm mimboan mie, yènè, mēngavè wa mbè ya oyoo, a mod asèki dzam fèd, amu onè ngul abòd ndò

ongabaala ebug dzama, waandzèki sie dzoe dama. ⁹ Yènè sik, bod bëziñ ya ekoan Satan a badzo na bènè Yuden, ndè basèki, bènè hē bod minnal, mayi bò na bëzu wa laban a mèkol a si, bëyèm na mēngadiñ ya wa. ¹⁰ Amu ongabaala ebug fin dzama ndò fè ma mayi wa kala a awola mèbobèla layi sò a si esè, na babobolo e bod bëtoa a si. ¹¹ Mazu avol. Baala e dzi obèlè, asu yè na tè mod ziñan òn ekadi-olugu dzoe. ¹² Mayi bò na zingì ebò andie a nda Zamba wama, aangakui ki a nsèn ete; Mayi nyè til dzoe Zamba wama a nyòl, dzoe tisòn Zamba wama, mkpamañ Yerusalem ya wasus a yob abè Zamba wama, ai mkpamañ dzoe wama. ¹³ E mod abèlè mèlò awogo e dzam Nsisim wadzo ai mēnda më Zamba. ¹⁴ Tili englès ya e nda-Zamba enè a Laodisea na: Bibug bi Amen, mbòlò ya anè mod-afidi ai mod-bèbèla, mētari më bikokoma bi Zamba. ¹⁵ Mayèm mimboan mie, na wasèki tò avèb, tò ayoñ. Ngè otoa dzam bò avèb ngè ayoñ! ¹⁶ Mbol hm onè ntòtòm, tègè ai nyè ayoñ ngè avèb, mazu wa yo a anyu dama. ¹⁷ Mbol wadzo na: Mèbèlè akuma, ndò fè mazuzu ya mabò nkukuma, mayañan ki ai dzom ziñ, dzam da wayèm ki na wa onè dzèdzaa, mbubua, ndindim ai nsò. ¹⁸ Malèb wa na okus mvòt ya bēmana ya bum a ndoan abè ma, asu yè na obi akuma, okus mimfum biwòman, obòd, osòn ya nsò woe tègè fè kui a ngèèn; okus mbòn basii a mis, osii asu yè na otoan yen. ¹⁹ Makòñan ai e ba madiñ, mēndègèlè fè bò. Bò hm mvam, otsende hm fè enyiñ. ²⁰ Yènè, mètèlè a mbè, mèkudu; ngè mod ziñ awog kiñ dzama, ayaè ma mbè, mayi nyian abè nyè, mēngadi ai nyè, nyè fè ai ma. ²¹ Mayi bò na zingì etòbò ai ma a etoa-ati dzama, akyaè ya mamen mēngakui zingì, mètòbò fè ai Tara a etoa-ati dzie. ²² E mod abèlè mèlò awogo e dzam Nsisim wakad mēnda më Zamba.

4 A mvus e mam ma, mēngayen mam a nlo: mbè oyoo a yob, e kiñ osu mēngawog ekòbògò anè tòn engadzo ai ma na: Zaag abè ma a yob mu, mayi wa lèdè e mam mayean yenan a mvus e ma. ² Etye etye te, mēntoa anè a biyèyèm, ndò bēngatele etoa-ati a yob, mod antoa etoa-ati dzi a yob, ³ e mod angabè atoa nyò angafulan ai ngòg yasper ai sarda, ndutum ongabè etoa-ati ndiñan a nyòl, ofulan ai ngòg smaragda. ⁴ Bitoa mintèd minyii bingabè etoa-ati edinga a nyòl; a bitoa mintèd minyii bi, minnom mi bod mitoa, mibègè mimfum biwòman, bikada bi olugu bi mvòt a minlo a yob. ⁵ Felfes ai zeyañ ai kiñ bingasò a etoa-ati dzi, mèlamba më ndoan zamgbal mèyoño a etoa-ati osu, mmò mēnè minsisim mi Zamba zamgbal, ⁶ a etoa-ati osu, hē anè mañ më eyèt, mèfyè abui. A zañ etoa-ati ai edinga a nyòl, tsit enyii, mis ai nyòl esè, tò osu, tò a mvus. ⁷ E tsit osu efulan ai emgbèm, e tsit bèè efulan ai nnom-nyag, e tsit lala ebèlè asu anè edi mod, e tsit nyiina efulan ai e ndoe yayèlè. ⁸ E tsit enyii nyi, anè e nyili ebèlè mèfab mēsaman, mis mēnè bò

hom osè edinga a nyòl ai a nnèm ete ha, ndò bakòbò tègè waè, ai alu, ai amos na: Mfufub, mfufub, mfufub, Nti Zamba ngul mèsè, ñnyè angabè, ñnyè anè, ñnyè azu. ⁹ Ndò hm eyòn esè ya tsit yavè e mod atoa a etoa-ati, a avèè a bisèb bisèb, eyòn bavè nyè duma ai olugu ai ngañ, ¹⁰ e minnom mi bod mintèd minyii mi, mingaku e mod atoa a etoa-ati a si osu, bēngalugu e nyò avèè a bisèb bisèb, bēwoaga bikada bi duma biaban a etoa-ati osu, bò na: ¹¹ A Nti ai Zamba waan, wakyèbè ai duma, ai olugu, ai ngul, amu wa ongakom bisè, ndò fè bingabòban, bikomban a ñyian woe.

5 Ndò hm mēngayen kalara atoa ntilan a nnèm ete ai a nsèñ, a mbo-ngala e mod angabè atoa a etoa-ati, kalara te atoa mfèdan ai zitam zamgbal. ² Ndò mēngayen ngungul englès, oyedēgan a yob ete na: Za akyèbè na ayaè kalara, atii zitam dzie? ³ Mod ziñ tègè ai ngul te tò a yob, tò a si, tò a bēkon, na ayaè kalara ngè abèbè nyè. ⁴ Ndò mēngayon abui, amu bandzēki yen mod ziñ ya akyèbè na ayaè kalara ngè ki abèbè nyè. ⁵ Ndò mbòg ya minnom mi bod adzo ai ma na: Tè wayon; yènè! Emgbēm ya ayòn Yuda, efan David, ekui zingi na ayaè kalara ai zitam dzie zamgbal. ⁶ Ndò mayen, a zañ etoa-ati ai e tsit enyii nyi, ai a zañ minnom mi bod, ntomba otèlè, hē anè bētsig ya wò, obèlè tòn zamgbal ai mis zamgbal, mbiè binè minsisim mi Zamba zamgbal ya balom a si esè. ⁷ Ndò angasò, anòndò kalara a wò mbo-ngala e mod angabè atoa a etoa-ati. ⁸ Eyòn anganòn kalara, e tsit enyii nyi ai minnom mi bod mintèd minyii mi, bēkuu ntomba osu, bēbèlè anè mod mvèt ai kòb mvèt etoa ndzalan ai otu, mbiè binè ngogèlan mimfufub, ⁹ bēngayia mkpamañ dzia, bò na: Wakyèbè na onòn kalara, oyaè fè zitam dzie, amu bēngatsig wa kiñ, ndò ongakus bod asu Zamba a mèki moe, bod ya nda-bod esè, ai minkòbò misè, ai ayom asè, ai mēyòn mèsè, ¹⁰ ndò ongabò na bēbò bod bē edzoe ai bēfada asu Zamba, ndò bayi dzoe a si. ¹¹ Ndò mēngayen, mēwogo kiña bui benglès a nkòran etoa-ati, kiñ tsit ai minnom mi bod, tañ dzaban etoa bakuda bakuda, ezòb ezòb, ¹² bēkòbògò a yob ete na: Ntomba ya bētsig wakyèbè na onòn ngul ai akuma, ai fèg, ai fim, ai olugu, ai duma ai mētaman. ¹³ Ndò fè ekokoma esè enè a yob ai a si, a bēkon ai a mañ, ai e byem bisè binè ete, mēngawog bidzoo na: Ongēmè, olugu, duma, ai fim bibò ai e mod atoa a etoa-ati fufulu ai ntomba fè a bisèb bisèb. ¹⁴ Ndò tsit enyii engadzo na: Amen. Minnom mi bod milaban a si, mingakogèlan.

6 Ndò mēngayen anè ntomba wayaè zitam dzia ya zitam zamgbal, mēwogo anè tsit dzia ya tsit enyii yakòbò hē anè kiñ nkulu na: Zaag. ² Ndò mayen mfum ekabèli, e mod angabè atoa dzò a yob abèlè mfan, ndò bēngavè nyè ekadi-olugu, ndò angakui a nsèñ, zingi, asu yè na akè dò. ³ Eyòn angayaè e zitam bèè, ndò mawog e tsit bèè edzoo na: Zaag! ⁴ Ndò ekabèli efè yakui,

eviege, ndò bēngavè e mod angabè abèdè ete ngul na amana mvoè a si, asu yè na bētsigan kiñ bò a bò, bēvèè nyè mod nyamèla okèn. ⁵ Eyòn angayaè e zitam lala, ndò mawog e tsit lala edzoo na: Zaag! Ndò mayen ekabèli evini, e mod angabè atoa dzò a yob abèlè nlot a wò woe. ⁶ Ndò mēngawog hē anè kiña zañ e tsit enyii nyi edzoo na: Man angamba oles asu nsañ mòni, mēngamba mè oles mèlè a tañ nsañ mòni, hē da, tè waandaman mbòn ai wayn. ⁷ Eyòn angayaè e zitam nyiina, ndò mawog kiñ e tsit nyiina edzoo na: Zaag! ⁸ Ndò mayen ekabèli etoa nyòl zoñ, dzoe e mod angabè atoa dzò a yob atoa na: Awu; Nnam bēkon ozaa watoñ nyè, ndò bēngavè nyè ngul a efas nyiina ya si na awoe ai nyamèla, ai zie, ai awu, ai tsit mēfan ya si. ⁹ Eyòn angayaè e zitam tana, ndò mayen minsisim mi e bod bēngawoe etòm ebug Zamba ai asu mbòdolan bēngabè bēbèlè, mitoa a alatar a si. ¹⁰ Ndò bēngabam a yob ete, bò na: A mfufub ñyègèlè, a onè mod-afidi, wayi bò tègè tzig nkat, ovudan mèki maan abè e bod bētoa a si akui oden? ¹¹ Ndò bēngavè anè mod ya ete mfum ndzòmbò eyie, ndò bakad bò na bētam waè tsètsat, akui anè tañ e bod basye ai bò fufulu ai tañ babēnyañ yatoban, tò e ba bēngayi ya wu, tò bò bēben. ¹² Ndò angayaè e zitam samèna, mēyènè anè si yatigèdan eyègan, nlo-dzobo angavin anè efus eyie ya bētiñ ai esil, ngòn esè entoa hē anè mèki. ¹³ Ndò atitie ya yob angaku a si, hē anè ele bibuma yasulan bikenges bibuma bie ai nkulu, ¹⁴ ndò yob ongasalban a zañ, hē anè wayèm a wavul afèb kalara, nkol osè ai elon esè bingafami a biteye biaban. ¹⁵ Minkukuma ya si, ai mimfañ mi bod ai bēdzoe bakuda bēzimbi, ai bod bē akuma, ai mingungul, man olò osè ai fili mod esè, bēngasòbò a mimbog mēkòg ai a minkom a minkol, ¹⁶ bēngadzo ai minkom ai minkol na: Kuan bia a yob, mimana bia sòli a mis mè e mod atoa a etoa-ati ai a olun man ntomba, ¹⁷ amu mod amos olun waban asò ya, ndò za anè dzam bò nkanga a mis mè amos te?

7 A mvus hala, ndò mayen benglès bēnyii bētèlè a mèbug mè si mēnyii, bēyèmè ai bivundu binyii ya si na tè evundu yadzimbi tò si, tò mañ, tò ele ziñ ki. ² Ndò mēngayen englès mfè abèdè a mèkui mè dzobo, abèlè zitam vèvèè Zamba, ndò angakòbò a yob ete ai e benglès bēnyii bēngavè ngul na bēbò ai si ai mañ a be, ³ nyè na: Tè miabò tò si, tò mañ tò ele abe, akèlè kui anè biayi fudi bēsyè bē Zamba waan ndèm a mvòm asu. ⁴ Ndò mēngawog tañ e bod bēngabi ndèm, ntèd tòzin ai tòzin mēwom mēnyi ai enyii, a nda-bod esè ya bòn bē Israel. ⁵ A nda Yuda, tòzin awom ai bēbè bēbii ndèm, a nda Ruben tòzin awom ai bēbè, a nda Gad tòzin awom ai bēbè, ⁶ a nda Asèr tòzin awom ai bēbè, a nda Neftalim tòzin awom ai bēbè, a nda Manase tòzin awom ai bēbè, ⁷ a nda Simeon tòzin awom ai bēbè, a nda Levi tòzin awom ai bēbè, a nda Isakar tòzin awom ai bēbè, ⁸ a nda Zabulon tòzin awom ai

bèbè, a nda Yosef tòzin awom ai bèbè, a nda Benyamin tòzin awom ai bèbè bèbii e ndëm nyi. ⁹ A mvus hala, mëyënë mod nkunda, a mod ziñan gabè ki dzam lañ, a ayòn asè, ai mända më bod, ai mëyom, ai minkòbò, bëtèlè a etoa-ati osu, bëtèlè fè man ntomba osu, bèbègè mimfum biyie, bèbèlè mēlen a mò, ¹⁰ bēngakòbò a yob ete bò na: Akode abòò ai Zamba waan ya atoa a etoa-ati, fufulu ai man ntomba. ¹¹ E benglès bèsè bēngabè bëtèlè etoa-ati ai minnom mi bod ai tsit enyii edinga a nyòl bēngalaban ai mēsu a si a etoa-ati osu, bēngakogēlan ai Zamba, ¹² bò na: Amen, maa, ai duma ai fēg, ngañ ai olugu ai ngul ai fim bibòò ai Zamba waan a kòm ya kòm esè, Amen. ¹³ Ndò mbòg ya minnom mi mod adzo ai ma na: E bod bèbègè mimfum mindzòmbò biyie ba mbò bènè bēza, ndò ki basò ve? ¹⁴ Ma ai nyè na: A Nti wama, wa wayēm dò. Nyè ai ma na: Mbò basò a mod ndzug eyēgan, ndò bēngamana sob biwòman biaban, bēmana bò na bifum a mèki më ntomba. ¹⁵ Asu te ndò bëtèlè a etoa-ati Zamba osu, bēluugu nyè ai alu, ai amos a tempel woe, e mod atoa a etoa-ati ayi tòbò ai bò. ¹⁶ Bayi ki dungan wog zie ngè ekode, tò ki na nlo-dzobo adzimbi bò, ngè ayon ziñ ki, ¹⁷ amu ntomba wakala bò a zañ etoa-ati, ndò fè ayi bò lèdè zen a etam mēndim më enyiñ; Ndò fè Zamba ayi bò fimi bibèga bisè a mis.

8 Eyòn angayaè e zitam zamgbala, ndò yob ongaku evol a ndiim, dzam bò etun awola. ² Ndò mēngayen e benglès zamgbal ya bēkèlè Zamba osu, ndò bēngavè bò tòn zamgbal. ³ Ndò englès mfè angasò, atèbè a alatar abèlè ewuma mvòt, ndò bēngavè nyè abui otu asu yè na abaman wò ai ngogēlan mimfufub misè a alatar mvòt ya anè etoa-ati osu. ⁴ Ndò otsida otu ongabed a yob ai ngogēlan mimfufub a mò më englès a mis më Zamba. ⁵ Ndò englès anganòn ewuma, adzala dzò ai maag më ndoan ya alatar, ndò awoa a si, antēm na hē eduñ nkulu, ai bidim, zeyañ, si engatigēdan. ⁶ E benglès zamgbal bēbèlè tòn zamgbal bēngakomēzan na balòn dzò. ⁷ Ndò e nyò osu alòn. Mētaag ai maag më ndoan, bitoa mbaman ai mèki bingadabèda a si. Efas si lala emana dig, efas bile lala emana dig, kye bilòg esè emana dig. ⁸ Ndò englès bèè angalòn tòn. Ndò labò hē anè mod nkol adigi a ndoan, ndò angaku a mañ, efas lala ya mañ entoa mèki, ⁹ efas lala ya bikokoma bianyiñ a mañ, a bibèlè enyiñ, biwuu; Efas lala ya mal ya mañ bimana ndaman. ¹⁰ Ndò englès lala angalòn tòn: ndò mod otitie angasòdan a yob, ay-oño anè ngoe, ndò angaku efas asoe lala a yob, akuu fè a bitam mēndim, ¹¹ dzoe otitie te anè na absinta; efas lala ya mēndim entoa hē ngom, ndò abui bod bēngawu mēndim mēte amu mēngamana vènan ayol ayol. ¹² Ndò englès nyiina alòn tòn. Ndò angadzimbi efas lala ya nlo-dzobo, ai efas lala ya ngòn, ai efas lala ya atitie, asu yè na efas lala ya ete eku a dibi, efas lala ya amos tēgè fè ai mfyè, alu fè hē dibi dzam dēda.

¹³ Ndò hm mazu yen, mēwogo fè anè ndoe dzia yayèlè a yob ete, edzoo a yob ete na: Amala, amala, amala ai e bod bētoa a si. Benglès bēfè bēlè bò bēngazu ya lòn tòn.

9 Ndò englès tana angalòn tòn. Ndò mayen otitie otyege a yob, okpaa a si, ndò bēngavè wò ediiga ya ebe tolendoñ, ² ndò angayaè ebe tolendoñ, otsida ongakui a ebe ha anè otsida mod ndoan, ndò nlo-dzobo ai evundu bingaku dibi etòm otsida ya ebe. ³ Bitandak bikui hm fò a otsida, bintoa a si, ndò bavè bò ngul anè bēkara-olèrè ya si. ⁴ Ndò bēngakad bò na tē babò kye ngè elòg ngè ele ziñ abe, bēbò hē e bod babèlè ki ndëm Zamba a mvòm asu abe. ⁵ Ndò bēngavè bò ngul na tē bawoe bò, dzam da na bētibili bò ngòn etan, etibili te ebò anè etibili kara-olèrè eyòn alob mod. ⁶ Mēlu mēte, bod bayi dzēñ awu, tēgè dò yen, bayi yi du na bawu, awu angatub bò. ⁷ Bitandak bingabè bifulan ai bikabèli ya binè nkomēzan asu bita, bēbèlè a minlo hē anè bikadi bi olugu bifulan ai mvòt, mēsu maban hē anè mēsu më bod, ⁸ bēbèlè esil hē anè esil bininga, mēsoñ maban mētoa hē anè e ma më emgbēm, ⁹ ongon hē anè eben ekye, eduñ mēfab maban etoa anè eduñ bikalik bikye eyòn abui bikabèli biakè a bita. ¹⁰ Bēbèlè ngēm anè kara, ai mēbonga. A ngēm dzaban ngò bēngabè bēbèlè ngul ya abò bod abe a tañ ngòn etan, ¹¹ bēbèlè ndzoe waban, englès ya tolendoñ, dzoe die anè a nkòbò ebrea na Abaddon, abèlè dzoe a nkòbò grek na Apolluon. ¹² Bidim bi osu bilodo. Bidim bifè bibè biazu a mvus hala. ¹³ Ndò englès samèna angalòn tòn. Ndò mēngawog kiñ dzia es-òò a mēbug më alatar mvòt ya anè Zamba osu, ¹⁴ edzoo ai englès nyiina ya angabè abèlè tòn na: Tiigi e benglès ya bēngabè a ngomēzan asu awola, ai amos, ai ngòn, ai mbu, asu yè na bēwoe efas lala ya bod. ¹⁵ Ndò e benglès bēnyii ya bènè nkomēzan asu awola, ai amos ai ngòn ai mbu bēngatiiban, asu yè na bawoe efas lala ya bod. ¹⁶ Ndò tañ nkunda bita ya bikabèli a yob engabè bakuda bakuda. Mamen mēngawog tañ dzaban. ¹⁷ Na ngò mēngayen bikabèli a nlo, ai e bod bēngabè bētoa ete, bēbèlè biben biviege, ai nyòl ten, ai nyòl zoñ, minlo bikabèli mitoa anè minlo bimgbēm, ndoan ai otsida ai sulfur bikui bò a anyu. ¹⁸ A mvus e bindègèlè bi, ndò efas lala ya bod engamana wu hē a ndoan ai otsida ai sulfur ya bikui bò a anyu. ¹⁹ Amu ngul bikabèli enè bò a anyu ai a ngēm dzaban. Amu ngēm dzaban enè anè nyò, bēbèlè minlo, ete ngò babò abe. ²⁰ E bod bēvòg, a bandzèki wu a bindègèlè bi, tēgè vènan a bēbe mimboan baban, asu yè na tē badugan lugu bēsatan, ngè bēzamba bē mvòt, ngè e ba bē silba, ngè e ba bikye, ngè e ba mēkòg ngè ele, a babèlè ki ngul ya ayen, ngè awog, ngè awulu, ²¹ ndò fè bandzèki lum mvus a nwoan bod waban ai mēbiañ, tò a bisog, tò a wub waban.

10 Ndò mēngayen englès mfē atoa ngul abui ak-paa a yob, abēgē nkut a nyòl, ndutum otoa nyè a nlo, asu die atoa anè nlo-dzobo, mèkol moe anè mēndie mē ndoan, ² abèlè man kalara ayoo a wò woe; ndò angatele akol mbo-nnomo die a mañ, e di mbo-ngala a nkot si, ³ ndò angabam a yob ete anè eyòn emgbēm yabon. Eyòn angabam nala, bēnkulu zamgbal bēvē hm kiñ dzaban. ⁴ Eyòn bēngavē kiñ dzaban, mēngayi hm til, ndò mawog kiñ esòò a yob, ndò yadzo na: Fēdē e mam bēnkulu bēhē dzo ai zitam, tē watil mò. ⁵ Ndò hm englès mēngayen atèlè a mañ ai a si, angabede wò mbo-nnomo woe a yob, ⁶ akani sòn a bē e nyò avēē a bisēb bisēb, e nyò angakom yob ai e byem binē ete, akomo si ai e byem binē ete, mañ ai e byem binē ete, na tē abog labad tēgēlan, ⁷ dzam da, e mèlu ya englès zamgbala ayi lòn, eyòn ayi sò na azu lòn tòn dzie, abog te ndimba Zamba yayi dzalēban, akyaè angayedan bēsye boe, bēprofèt. ⁸ Ndò e kiñ mēngawog esòò a yob yadugan dzo ai ma na: Kèlè nòn e kalara ayoo a mò mē englès atèlè a mañ ai a si. ⁹ Ndò mēngakē abē englès, ma ai nyè na avē ma man kalara. Nyè ai ma na: Nònò, omana nyè di, ayi bò na abum amana wa yol, dzam da ayi wa bò ezēzēk a anyu anè woe. ¹⁰ Ndò mēnganòn man kalara a wò englès, mēmana nyè di, atoa ma a anyu anè ezēzēk woe, dzam da amana mēngamana nyè di, abum antoa ma ayol ayol. ¹¹ Bò ai ma na: Ongēnē oyea bò esye profèt asu abui mēyom ai mēyòn, asu minkòbò ai bidzoe.

11 Ndò bēngavē ma engēn etoa hē anè ntum, bò na: Tēbēge, ovēg tempel Zamba ai alatar ai e bod bakogēlan ete. ² Dzoge mfa abaa ya nsēn tempel, tē wavēg wò, amu anè asu bēhaiden, ndò fē bayi wulu a mfufub tisòn a yob ngòn mēwom mēnyii ai ebè. ³ Mayi tele bēbòlò bama bēbè, bayi bò esye bēprofèt a tañ mèlu tòzin ai mintèd mibè ai mēwom mēsaman, bēbēgē minkut a nyòl. ⁴ Mbò bēnē bile bi mbòn bibè ai bitelēge mēlamba bibè ya bitèlè Nti si-ndon osu. ⁵ Ndò ngē mod ziñ ayi na abò bò abe, ndoan yayi bò kui a anyu, emana digi minziziñ miaban. Ndò ngē mod ziñ ayi na abò bò abe, nala ngò ayea wu. ⁶ Bò bēbèlè ngul ya afèd yob, na tē mvēn yanòn a mēmos babò esye profèt dzaban, bēbèlè fē ngul ya abò na mēndim mēvēnan mēki, ai abò na si eyen bidim e tañ esē bayi. ⁷ Eyòn hm bayi mana mbòlan waban, e tsit afan yasò a tolendon yayi bò ndum ai bò, ewoe bò. ⁸ Bayi dzoge mimbim miaban a mbam nsēn mod tisòn; tisòn te ndzò baloe a mvulna na Sodoma ai Egipten, e hom Nti waban angabomban a klos. ⁹ Mēlu mèlu mèlè ai etun, bod ya mēyom ai mēnda mē bod, ai minkòbò ai mēyòn, bayen mimbim miaban, tēgè nyēbè na bēboe mimbim miaban a sòn. ¹⁰ E bod bētoa a si bayi tag a nyòl dzaban, bēngafon, bēvaan bò a bò bifaè, amu bēprofet bēbè bēte bēngatibili bod ya bētoa a si. ¹¹ Abog te, a mvus mèlu mèlè ai etun, nsisim

enyiñ ya abē Zamba onganyian abē bò, bēngatēbē bētētèlè, abog te e bod bēngayen bēngakòn wòn eyēgan. ¹² Eyòn te bēngawog mod kiña sòò a yob adzoo ai bò na: Bedan mu. Ndò bēngabed a yob a nkut, minziziñ miaban mibēbēgè bò. ¹³ Awola te ben, ndò si engatigēdan eyēgan, efas lala ya tisòn ekuu a si, ndò bod tòzin zamgbal bēngawu a si etigēdan ha, e bod bēvòg bēntoa a mēsis ete, bēngavē Zamba ya yob duma. ¹⁴ Bidim bi bēè bilod ya. Yēnē sik, bidim bi lala bili bi-azu avol. ¹⁵ Ndò englès zamgbala angalòn tòn. Ndò kiñ engasò abui a yob na: Edzoe si-ndon ebò ya edzoe Nti waan ai Kristus woe, ayi dzoe a bisēb bisēb. ¹⁶ Ndò e minnom mi bod mintèd minyii mitoa Zamba osu a bitoa bi ati biaban bēngalaban ai mēsu maban a si, bēngakogēlan ai Zamba, ¹⁷ bò na: Biavē wa ngañ, a Nti Zamba ngul mēsè, wa ya onē, wa ya ongabē, amu onganòn mod ngul woe, ndò fē ongadzoe. ¹⁸ Ndò mēyòn mēngafam, olun woe osòòg, ai abog ya bēwu babèlè nkat, ai na wavē bēbò bisye boe bēprofèt maan, ovaa fē mimfufub ai e bod bambara dzoe doe maan, tò bòngò tò bēnyia-bodo, ai na waandaman e bod bandaman si. ¹⁹ Ndò e tempel Zamba anè a yob angayaa-ban, arka elad-amvoe woe angayene a tempel woe, antoa ha ai zeyañ ai biduñ, ai nkulu, si etigēdan, ai abui mētaag.

12 Ndò mod ndēm angayene a yob: mininga abēgē nlo-dzobo a nyòl, ngòn etoa nyè a mèkol a si, a nlo woe, abēgē ekadi atitie awom ai abè, ² atoa abum, angatad ai mintye mi nkogolo, asañan na ayi bye. ³ Ndò ndēm fē engayene a yob: mod ngañ-mēdzaa aviege, abèlè minlo zamgbal ai tòn awom, abèlè fē mintom mi nkukuma a minlo zamgbal mi, ⁴ ngēm dzie engavoe efas lala ya atitie ya yob, awoa dò a si. Ndò e ngañ-mēdzaa nyò angatēbē e mininga ayigi bye nyò osu, asu yē na, ñnyie anè abye, amana nyè di mòn. ⁵ Ndò angabye mòn fam; ñnyè ayi dzoe mēyòn mēsè ai ntum ekye; Ndò bēnganòn e mòn nyò, bēkèlè ai nyè abē Zamba ai a etoa-ati dzie. ⁶ Ndò mininga angatub a nkod-nnam, awe ngò abèlè afola ya Zamba angakomēzan nyè, asu yē na bētòn nyè we mèlu tòzin ai mintèd mibè ai mēwom mēsaman. ⁷ Ndò bita bingabò a yob; Mikael ai benglès boe bēngayidan ai e mod ngañ-mēdzaa nyò. E ngañ-mēdzaa nyò ai benglès boe bēngayidan, ⁸ ndò bēngatègè bò, tēgè fē ai afola asu daban a yob. ⁹ Ndò bēngawoe e ngañ-mēdzaa nyò, mod nnomo nyò, ñnyè baloe na Satan, ñnyè adug si-ndon esè, ndò bēngawoa nyè a si, ndò fē bēngawoa benglès boe fufulu ai nyè a si. ¹⁰ Ndò mēngawog mod kiña yob adzoo na: Etoa dzi, akode ai ngul ai edzoe Zamba waan ai fim Kristus woe bisò ya, amu e mod angabē asòman babēdzaña woaban ya a si, e nyò angabē asòman bò a mis mē Zamba waan ai alu ai amos. ¹¹ Ndò bēngatègè nyè asu mēki mē ntomba ai asu ebug mbòlan dzaban, ndò bandzēki diñ enyiñ dz-

aban akui a awu. ¹² Asu te fonan, mina yob ai e bod mitoa ete; Amala ai si, ai mañ, amu e Satan asus abè mina anè mfaman abui, mbol ayèm na abog anè nyè etun. ¹³ Eyòn ngañ-médzaa angayen na bëwoa ya nyè a si, angatoñ e mininga angabye mòn fam nyò. ¹⁴ Ndò bəngavè mininga mēfab mēbè mē e ndoe yanen abui, asu yè na ayèle, atub e nyò nyi a nkod-nnam, a etòbògò dzie, awe ngò batòñ nyè nguma abog, ai mēbog ai etun abog. ¹⁵ Ndò nyò engayo mēndim hē anè osoe a anyu die na yatoñ mininga, asu yè na osoe okè ai nyè. ¹⁶ Ndò si engavòli mininga, si eyaa anyu die, ndò yamana min osoe ya ngañ-médzaa angayo a anyu die. ¹⁷ Ndò ngañ-médzaa angafam ai mininga, angakè na akè luman ai e bòn boe bēvòg ya babaala mēbende mē Zamba, bēbèlè fē mbòòlan Yesus. ¹⁸ Ndò angatēbè a nsèlèg ya mañ.

13 Ndò mēngayen tsit afan esòò a mañ ete, ebèlè tòn awom ai minlo zamgbal, mintom mi nkukuma awom mibèdè nyè a minlo: mēnè moe mē ekpèlè. ² Ndò e tsit mēngayen engabè anè zè, mēkol moe anè tsit fè, anyu die anè anyu emgbēm. Ndò ngañ-médzaa angavè nyè ngul dzie ai etoa-ati dzie, ai mod fim. ³ Nlo woe mbòg ongabè anè bēngabaè wò avèn na awu, ndò avèn awu di angalèd. Si esè engatoñ e tsit afan nyi a minkamañ ete. ⁴ Bēngalugu ngañ-médzaa, amu angavè tsit afan ngul, bēngalugu tsit afan bò na: Za afulan ai tsit afan, za ki anè dzam luman ai dzò? ⁵ Ndò bēngavè nyè anyu labò enguñ, akpègèlè fē, bēvè nyè ngul ya abò dò ngòn mēwom mēnyii ai ebè. ⁶ Ndò angayaè anyu die na amgbali Zamba, na amgbali dzoe die ai nda dzie, e bod bëtoa a yob. ⁷ Ndò bēngavè nyè ngul ya alumana ai mimfufub, ai atègè bò, ndò fē bēngavè nyè ngul ya adzoe nda-bod esè, ai ayom, ai nkòbò ai ayòn asè. ⁸ Ndò e bod bēsè bëtoa a si bayi nyè lugu, e ba ya dzoe daban asèki ntilan osusua akomolè yob ai si a kalara enyiñ man ntomba ya angat sigēban. ⁹ Ngè mod ziñ abèlè mēlò, awogo! ¹⁰ Ngè mod ziñ anè asu mēkaban, akèlè a mēkaban. Ngè mod ziñ ayeana wu nyamèla okèñ, bayi nyè woe ai nyamèla okèñ. Aha ngò hm bayen azombo ai nyèbè mimfufub. ¹¹ Ndò mēngayen tsit afan fē ehama a si, ebèlè tòn ebè anè ntomba, dzam da ekòbògò anè ngañ-médzaa. ¹² Tsit te yabò mam mē ngul mē tsit afan osu a mis moe, engabò na tsit ai e bod bëtoa ete bēlugu e tsit afan osu ya avèn awu die angamana lèd. ¹³ Yabò mēndēm mēnen, yabò na ndoan ezu a yob, esus a si a mis mē bod, ¹⁴ ndò adug e bod bëtoa a si ai mēndēm ya bēngavè nyè ngul na abò a mis mē tsit afan, akada e bod bëtoa a si na bēkom bivègèlè asu e tsit afan bēngabali ai nyamèla okèñ, enyiñ ifè. ¹⁵ Ndò bēngavè nyè ngul na avè evègèlè tsit afan nhèbè, evègèlè tsit afan entoa dzam kòbò, abò fē na e bod bēsè balugu ki evègèlè tsit afan bēwu. ¹⁶ Ndò fē abò na bēsè, tò bòngò tò bēnyia-bodo, tò minkukuma tò

mimbubua, tò bod bē fili, tò bēlò, na bēfudi bò ndēm a wò mbo-nnomo ngè ki na a mvòm asu. ¹⁷ Mod angabè dzam kuan ngè ki na akus hē abèlè ndēm; ndēm te enè dzoe tsit afan ngè ki na e nòmbò ya dzoe die.

¹⁸ Fèg enè hm ha. E mod abèlè fèg, alaña nòmbò tsit afan, amu enè nòmbò mod, nòmbò woe anè mintèd misaman ai mēwom mēsaman ai misaman.

14 Ndò mēngayen ntomba otèlè a nkol Sion, bod bēnè ai nyè ha ntèd tòzin ai tòzin mēwom mēnyii ai enyii, bēbèlè dzoe die ai dzoe esya atoa bò ntilan a mvòm asu. ² Ndò mēngawog kiñ esòò a yob anè kiña bui mēndim ai anè kiñ mod nkulu; e kiñ mēngawog etoa anè kiñ bēbomo bē mvèt babom mvèt dzaban. ³ Bēngayia hē anè mkpamañ dzia a etoa-ati osu, ai a mis mē tsit enyii ai a mis minnom mi bod, ndò mod ziñan gabè ki dzam yègè dzia, sēsala hē ntèd tòzin ai tòzin mēwom mēnyii ai enyii a bēngakus a si. ⁴ Mbò bandzèki kalan mvit ai mininga, amu bēnè mintud, mbò batoñ ntomba e hom osè wakè. Mbò bēngakus a bod na bēbò mintol asu Zamba ai asu tsit afan, ⁵ ndò bandzèki yen mēdugan a anyu daban, bēnè tègè ai atòn. ⁶ Ndò mēngayen englès mfè ayèlègè a yob, abèlè mbēmbè foe kole na akad e bod bëtoa a si-ndon, ai ayòn asè, ai nda-bod esè ai nkòbò, ai ayòn, ⁷ akòbògò a yob ete na: Mbarègan Zamba, mivè nyè duma, amu awola nkat die asò ya, luugan e nyò angakom yob ai si, ai mañ, ai bitam mēndim. ⁸ Englès mfè, e nyò bèè, azaa a mvus hala, nyè na: Aku ya, Babilon nen aku ya a si, ñnyè anganyuu mēyòn mēsè wayn miñyan bisog mie. ⁹ Englès mfè, enyò lala, atoño bò, akòbògò a yob ete na: Ngè mod ziñ a lugu tsit afan ai evègèlè dzie, anònd fē ndēm dzie a mvòm-asu ngè ki na a wò woe, ¹⁰ e nyòlò te ayi nyu wayn olun Zamba a bayi bag eligidi eligidi a kòb olun dzie, ayi bi etibili a ndoan ai sulfur a mis mimfufub benglès, ai a mis mē ntomba. ¹¹ Otsida etibili dzaban wabed a bisèb bisèb; e bod balugu e tsit afan nyi ai evègèlè dzie, ai e mod abèlè ndēm dzoe die, babèlè ki awaè ziñ, tò ai alu tò ai amos. ¹² Fin mimfufub hm nyi yaloe ha, e ba babaala mēbende mē Zamba ai nyèbè Yesus. ¹³ Ndò mēngawog kiñ esòò a yob na: Tilig. Atarigi etoa dzi, mvòm ai bēwu bēngawu abè Nti. ¹⁴ Ndò mēngayen nkut ofumu, mod atoa a nkut a yob afulan ai mòn mod, abègè eka-di mvòt a nlo, abèlè ebag bafumi bidi ete, evolò. ¹⁵ Ndò englès mfè angakui a tempel, angadzo a yob ete ai e mod angabè atoa a nkut na: Bēmè ebag dzoe, ofumi, amu awola bafumi bidi asò ya, amu mēkoe bidi ya si mēmana ya wum. ¹⁶ Ndò e mod angabè atoa a nkut a yob nyò angabēm ebag dzie a si, angafumi si. ¹⁷ Ndò englès mfè angakui a tempel ya anè a yob, nyè fē abèlè ebag ofumi evolò. ¹⁸ Ndò englès mfè angakui a alatar, abèlè ngul ya adzoe ndoan, ndò angaloe e nyò abèlè ebag ofumi evolò a yob ete na: Bēmè ebag dzoe yavol, okoe mēsañ bibuma bi wayn ya si, amu mēsañ

bibuma moe mëngavie ya. ¹⁹ Ndò englès angabèm ebag dzie a si, angakoe wayn ya si, angafudi a mod kumba Zamba batòs nyè ete. ²⁰ Ndò bēngatòs wayn a tison a nsēñ, mëki mëngakui a ntòsan hi, dzam bò akui a ntye mēsuñ më ekabēli, dzam bò kilomera mintèd milè.

15 Ndò mëngayen mod eyēgan ndēm fē a yob: benglès zamgbal bēbēlè e bindēgēlè bi mvua zamgbal, amu olun Zamba ongadzie abē bò. ² Ndò mayen hē anē mañ më eyèt, mbaman ai ndoan. E bod bēngatēgè tsit afan ai evēgēlè dzie, ai nòmbò woe, ai dzoe die, bētēlè a mañ më eyèt, bēbēlè mëmvèt më Zamba. ³ Bēyìègè dzia Moses, mbò-esye Zamba, ai dzia ntomba, bò na: Mimboan mie minè anen, minè adzo minkamañ, a Nti Zamba ngul mēse. Mēzen moe mēnē sosoo ai bēbēla, a nkukuma mëyòn. ⁴ Za ayi wa bò tè mbara, alugu fē dzoe doe? Amu wa etam onē mfufub, amu mëyòn mēse mayi sò, mëngalugu a mis moe, amu mimboan mi sosoo mie miayi kui a ngēēñ. ⁵ A mvus hala, ndò mëngayen anē tempel Emēm-nyēbē ayaaban a yob, ⁶ ndò benglès zamgbal ya bēbēlè bindēgēlè bēngakui a tempel a nsēñ, bēbēgē efus eyie etoa mfuban, efumu anē ten, bēbēgē bēkanda bē mvòt a nkug. ⁷ Ndò tsit dzia ya tsit enyii yavē benglès zamgbal kòb mvòt zamgbal, etoa ndzalan ai olun Zamba ya avēè a bisēb bisēb. ⁸ Ndò tempel angadzie ai ot-sida wasò a duma Zamba ai a ngul dzie, ndò mod ziñan dzēki bi ngul ya anyian a tempel akēlè kui anē bindēgēlè zamgbal ya benglès zamgbal bēbēlè, biamana toban.

16 Ndò mëngawog mod kiña sòò a tempel, adzoo ai benglès zamgbal na: Kañan soe kòb olun Zamba zamgbal a si. ² Ndò e nyò osu angakē, asoe kòb dzie a si, ndò mbē fol angabò abē e bod bēngabē bēbēlè ndēm tsit afan, bēluugu fē evēgēlè dzie. ³ Ndò e nyò bèè angasoe kòb dzie a mañ, antoa anē mëki më mbim, ndò ekokoma esē yanyiñ a mañ engawu. ⁴ Ndò e nyò lala angasoe kòb dzie a asoe ai bitam mëndim, bivēñan mëki. ⁵ Ndò mëngawog englès mëndim adzo na: Onē sosoo, wa ya onē, ndò fē ongabē, mfufubu, amu ongatsig e mintol mi, ⁶ amu bēngasoe mëki mimfufub ai bēprofet a si, ndò ongavē bò mëki na bēnyu. Bakyēbē ai nala. ⁷ Ndò mëngawog alatar adzo na: Owe, a Nti Zamba ngul mēse, mintol mie minè bēbēla ai sosoo. ⁸ Ndò e nyò nyiina angasoe kòb dzie a nlo-dzobo a yob, ndò bēngavē nyè ngul ya adigi bod ai ndoan. ⁹ Ndò bod bēngadig a mod ndoan, bēngamgbali dzoe Zamba ya abēlè ngul ya adzoe e bindēgēlè bi, bò tēgè vēñan na bavē nyè duma. ¹⁰ Ndò e nyò tana angasoe kòb dzie a etoa-ati tsit afan, edzoe dzie ekuu a dibi; bod bēngalob mēsoñ a oyēm ai abui mintye, ¹¹ bēngamgbali Zamba yob asu mintye miaban ai fol dzaban, bò tēgè lum mimboan miaban mvus. ¹² Ndò e nyò samēna angasoe kòb dzie a osoe nen, a

Efratis, ndò mëndim ya ete mëngamana hele, asu yē na zen minkukuma ya mëkui më dzobo ekomban.

¹³ Mëngayen minsisim mi mvit milè mikui a anyu ngañ-médzaa ai anyu tsit afan ai anyu profèt mëdugan hē anē bēbēba. ¹⁴ Amu bēngabē minsisim bēsatan bēbòò mēsimba, a bakē a minkukuma ya si esē na bakoan bò asu bita ya amos nen Zamba ngul mēse. ¹⁵ Ma nyòlò mazu anē ñwuub. Mvòm ai e nyò anē evie, abaala fē biyie bie, asu yē na azaa wulu nsò, bēyēnē fē osòn woe. ¹⁶ Ndò angakoan bò e hom baloe a nkòbò ebreana Harmagedon. ¹⁷ Ndò e nyò zamgbala angasoe kòb dzie a evundu, ndò mod kiñ angasò a tempel a etoa-ati na: Lēbòban ya. ¹⁸ Antoa ha ai zeyañ, ai kiñ, ai nkulu, ndò fē si engatigēdan abui, akyae eyēgan ntigēdan abē ya ki bò anē mod angatòbò a si-ndon. ¹⁹ Ndò mod tison angakaban ngab elè, bētison bēhaiden bēkuu a si. Ndò Zamba angatsog Babilon nen na anyuu nyè kòb wayn olun woe. ²⁰ Ndò elon esē engatub, tēgè dugan yen minkol. ²¹ Ndò abui mëtaag adid abui mëngasò a yob, mëngaku bod a nyòl, bod bēngamgbali Zamba etòm endēgēlè mëtaag, amu endēgēlè te enē fò eyēgan adid.

17 Ndò mbòg ya e benglès bēngabē bēbēlè kòb zamgbal angasò, ndò adzo ai ma na: Zaag, mayi wa lēdē nkat mininga ebamba nen ya atoa a abui mëndim a yob, ² ñnyè minkukuma ya si mingabò bisog ai nyè, e bod bētoa a si bēngasòg ai nyè mëyòg më ebamba dzie, ³ ndò angakē ai ma a nkod-nnam a nsisim. Ndò mëngayen mininga atoa a evēlè tsit a yob, atoa ndzalan ai moe më ebyandi, abēlè minlo zamgbal ai tòn awom. ⁴ Mininga angabē abēgē eyie eviege, etoa evēlè, atoa ndzaman ai mvòt, ai minsanga mi mōni, ai minsanga, abēlè kòb mvòt a wò woe, kòb etoa ndzalan ai mam më osòn, ai mam më mvit më enyiñ ebamba dzie. ⁵ Ndò dzoe angabē nyè ntilan a mvòm-asu, ndimba, Babilon nen, nyia bininga bē ebamba ai mam më mvit ya si-ndon. ⁶ Ndò mëngayen mininga asògò mëki mimfufub ai mëki bēbòlò bē Yesu. Ayen mëngayen nyè, ndò mëngakam eyēgan. ⁷ Ndò englès adzo ai ma na: Asu dze ohē kam? Ma, mayi wa kad ndimba mininga ai e tsit afan ebēgē nyè, a ebēlè minlo zamgbal ai tòn awom. ⁸ E tsit afan ohē yen, a ehē bē, yasēki fē, yayi sò a tolendoñ, ekēlè a ndzañ. E bod bētoa a si bayi kam, mbò dzoe daban andzēki tilban a kalara, atarigi a akomo-lè yob ai si, bēyēnē tsit afan, amu engabē, ndò yasēki fē, ndò fē enē; ⁹ E di anē asu nlo obēlè fēg. Minlo zamgbal minē minkol zamgbal a mininga atoa etere. Minē fē minkukuma zamgbal. ¹⁰ Mitan miku ya. Mbòg anē, e nyò mbòg abē ki sò, ndò fē eyòn ayi sò, ayeañ tòbò hē man etun. ¹¹ E tsit engabē, a yasēki fē, endzò enē e nyi mwomo, etoa fē a tañ e nyi zamgbal nyi, ndò yakē a ndzañ. ¹² Ndò e tòn awom ohē yen enē minkukuma awom, mbò babē ki nòn edzoe, dzam da bayi bi edzoe

nkukuma a tañ nguma awola fufulu ai tsit afan.

¹³ Bënë nnëm mbòg mbòg, ndò bavè tsit afan ngul ai edzoe dzaban. ¹⁴ Mbò bayi luman ai ntomba, ndò ntomba wayi bò tègè, amu anè Nti bëti ai nkukuma minkukuma, e bod bënë ai nyè fufulu bëtoa nloan, ntòban, bëtoa bod bë afidi. ¹⁵ Ndò adzo ai ma na: E mëndim ohè yen, e hom mininga ebamba atoa, mënë mvog ai minkunda ai mëyòn, ai minkòbò. ¹⁶ E tòn awom ya ohè yen ai tsit afan mbò bayi siñ mininga ebamba, bayi nyè lig ekudi, ai nsò, bēngadi minson mie, bayi nyè digi a ndoan. ¹⁷ Amu Zamba angafudi bò a minnëm na bēdzala nyian woe, bëtoa nnëm mbòg mbòg ai na bēvē tsit afan edzoe dzaban, akëlè kui anè bibug bi Zamba biatoban. ¹⁸ E mininga ki ohè yen, anè tisòn nen ya ebèlè edzoe bidzoe ya si-ndon.

18 A mvus te, ndò mēngayen englès mfè asòò a yob, atoa ngul abui, si engafyè ai duma die.

² Ndò angabam ai ngul esè na: Aku ya, Babilon nen aku ya, ndò fè avēñan ya mvog bēsatan, mbog nsisim mvit osè, ai mbog onòn mvit osè, ai mbog mvit tsit esè a bavini nnëm, ³ amu mëyòn mēsè mēnganyu wayn ngoñ bisog dzie, minkukuma ya si mibò bisog ai nyè, bod bë makit ya si bëmana big a ngul ya enyiñ akuma dzie. ⁴ Ndò mēngawog kiñ fè esòò a yob na: A ayòn dama, kui a nsēñ abè nyè, asu yè na ozaa bi ngab a minsēm mie, ai na ozaa bi ngab a bindégèlè bie. ⁵ Amu minsēm mie mimana ya koan akëlè kui a yob, ndò fè Zamba adugan ya tsog nkòt woe. ⁶ Dugan nyè anè angabò mina, miyaan ai nyè biyòn bibè asu mimboan mie, e kòb ya angabaman mēnyu, baman dzò asu die biyòn bibè; ⁷ Akyàè angalugu emen, anyiñi fè enyiñ endaman, vaan nyè endégèlè ai mēlunga. Amu adzo a nnëm woe na: Mētoa ha, mēnè nkukuma, masèki nkus, maangayen ki mēlunga. ⁸ Asu te bindégèlè bie biayi sò hē amos mbòg, awu ai mēlunga ai zie; ayi dig a ndoan, amu e nyò atsig nyè ntol anè ngungul Nti Zamba. ⁹ E minkukuma mibòò bisog ai nyè, minyiñi fè enyiñ endaman ai nyè miayi nyè yon, mintoa fè a mēlunga, eyòn bayi yen otsida ya mbol adig, ¹⁰ bētèlè oyab nali ai e wòn bambara endégèlè dzie bò na: Amala, amala, a mod tisòn, a Babilon, ngungul tisòn, amu nkat woe osò hē a nguma awola. ¹¹ Bod bë makit ya si bayon, bēbēgè mëyèb asu die, amu tò mod ziñ akus ki fè byem biaban, ¹² makit më mvòt ai silba ai ngòg mòni, ai minsanga, ai bifus biyie, ai biyie biavie, ai silik, ai biyie bivèlè, ai bile bisè banyum mbēñ, ai byem bisè binè nkoman ai mimbañ mi zòg, byem bakom ai bile bi mòni, byem bikye, byem bi ngòg mòni, ¹³ bikidèga kan kan, otu, mbòn alobinda, mbòn waanyum mbēñ, wayn, mbòn badi, ovug, oles, ozele, mintomba, bikabèli, tò bikalig, tò bèlò, bod bisye. ¹⁴ Ebuma ya nnëm woe ongabè oyii du ekè ya wa, enyiñ endaman ai miñyene bidzañ ya wa, biayi ki dugan yene. ¹⁵ Bod bë makit ya bēkuan ai e byem bi, a bēnga-

mana big ete, bayi tēbè oyab ai e wòn bambara endégèlè dzie, bëyono, bēbēgè mëyèb, ¹⁶ bò na: Amala, amala, tisòn nen ya engabè mbòdan efus eyie ai eyie yavie, ai evèlè eyie, etoa ndzaman ai mvòt, ai ngòg mòni, ai minsanga, ¹⁷ amu akuma asè di amana dzañ hē a awola dēda. Abog te bēkomo bētitima, e bod bawulu a mañ mañ, e bod basye a titima ai e ba bēsè basye a mañ, bēngatēbè oyab, ¹⁸ bēngabam eyòn bayen otsida ya mbol adig, bò na: Tisòn fe engabè evēgan ai tisòn nen? ¹⁹ Bēngakub mbulug a minlo mia-ban, bēbama, bëyono, bëtoa a mëyèb, bò na: Amala, amala, tisòn nen, ya e bod bēsè bēbèlè bētitima bēngamana big a akuma die, amana dzañ hē a awola dēda! ²⁰ Taan a nyòl dzie, a yob, mina mimfufub ai apostel ai bēprofèt, amu Zamba akun mina ai nkat abò nyè. ²¹ Ndò ngungul englès mbòg ongabede ngòg hē anè e nyi batsag bidi ete, awoa a mañ, nyè na: Na ngò Babilon, tisòn nen, ayi woaban ai fim, baangayen ki fè nyè. ²² Baangabad ki fè wog kiñ bēbomo bë mvèt ai bēbomo mēzik, ai bēbomo mindi, ai bèlònò bë tòn abè wa, bēngabad ki fè bò esye akēñ ziñ abè wa, tègè fè wog eduñ nsina ekòg-ovug, ²³ mfyè alamba tè fè bad fyè abè wa, tè fè wog kiñ bèlug abè wa, amu bod bë makit boe bēngabè mimfañ mi bod ya si, amu mëyòn mēsè mēngakè a ndimi ai mēbiañ moe, ²⁴ ndò fè bēngakòb mèki bēprofèt ai mimfufub abè wa, ai mèki më e bod bēsè bēngawoe a si.

19 A mvus te, ndò mēngawog dzom hē anè mod kiña bui bod a yob, bēdzoo na: Alleluia, akode ai duma ai ngul binè abè Zamba waan, ² amu mintol mie minè bēbèla ai sosoo. Amu angatsig ntol mininga ebamba nen, ñnyè angabè andamēñan si ai ebamba dzie, ndò akun mèki bēsye boe ya mēhè lad mininga te a mò. ³ Ndò badzo eyòn bèè na: Alleluia; Otsida woe wabed a yob a bisèb bisèb. ⁴ Ndò minnom mi bod mintèd minyii ai tsit enyii bēngalaban a si, bēngalugu Zamba ya atoa a etoa-ati, bò na: Amen, Alleluia! ⁵ Ndò kiñ engasò a etoa-ati na: Lugan Zamba waan, mina bēsye boe bēsè, ai e mina miambara nyè, tò bòngò tò bēnyia-bodo. ⁶ Ndò mēngawog hē anè kiñ mod nkunda, ndò fè hē anè eduñ abui mēndim ai anè eduñ mod nkulu na: Alleluia, amu Nti Zamba waan ngul mēsè adzoe, anè nkukuma. ⁷ Ntaan, bifono, bivè nyè duma, amu alug ntomba asò, ndò ngal woe amana ya komēzan, ⁸ ndò bēvē nyè ngul na abòd abēñ efus eyie efyèè, tègè ai atòn. Amu abēñ efus eyie enè mimboan mi sosoo mimfufub. ⁹ Nyè ai ma na: Tilig! Mvòm ai e ba ya bēnè mbandan a ndam bidi bi alug bi man ntomba. Nyè ai ma na: Mimfañ bibug bi Zamba mili. ¹⁰ Ndò mēngalaban a mèkol moe a si, na malugu nyè. Nyè ai ma na: Obè dò bò! Mabò esye fufulu ai wa, ai e babēnyòn bēbèlè mbòòlan Yesus. Zamba ñnyè olugu. Amu mbòòlan Yesus onè nsisim esye profèt. ¹¹ Ndò mēngayen yob oyoo, atēm na mfum ekabèli, mod atoa

dzò a yob, bëloege nyè na: mod-afidi, mod-bëbëla. At-sig ntol, aluman fë a sosoo. ¹² Mis moe mënë anë nk-abag ndoan, abui mintom mi edzoe minë nyè a nlo, abëlë dzoe ya anë ntilan, a mod mfë ayëyëm, hë emen: ¹³ abëgë ewòman ya bëngadu a mëki, e dzoe baloe nyè latyan na: Ebug Zamba. ¹⁴ Minkan bëzimbi ya yob miatoñ nyè, bëbëdë a mimfum bikabëli, bëbëgë abëñ efus eyie, efumu, tège ai atòn. ¹⁵ Nyamëla okëñ avolo, akui nyè a anyu, asu yë na abaè mëyòn ete, ndò nyè ayi bò dzoe ai ntum ekye, ndò fë ayi tòs bibuma bi wayn olun Zamba ngul mësë; ¹⁶ Dzoe anë nyè ntilan a abë ai a eyie na: Nkukuma minkukuma ai Nti bëti. ¹⁷ Ndò mëngayen englès mbòg atëlë a nlo-dzobo, ndò angabam a yob ete, akòbògò ai anòn asë layëlë a yob na: Zaan koan a mod dina Zamba, ¹⁸ asu yë na midi tsit minkukuma ai tsit bëdzoe bëzimbi ai tsit mingungul ai tsit bikabëli ai e bod bëtoa biè a yob, ai tsit fili bod bësë ai bëlò ai bòngò, ai bënyia-bodo. ¹⁹ Ndò mëngayen tsit afan ai minkukuma ya si ai minkunda bëzimbi miaban nkoan nkoan na babò bita ai e mod atoa a ekabëli ai nkunda bëzimbi boe. ²⁰ Ndò bëngabi tsit afan, fufulu ai nyè ha, bëbii fë profèt minnal ya abò mësimba a mis moe, ete ngò békëlë a ndimi ai e bod bënganòn ndëm tsit afan ai e ba bëngabë bëluugu evëgëlë dzie. Ndò bëngawoa bò bësë bëbë bëtala a etëtag ndoan yadig ai sulfur. ²¹ E ba bëvòg bëngawoeban a nyamëla yakui e mod atoa a ekabëli a anyu, ndò anòn asë angadzie ai ndian minson miaban.

20 Ndò mëngayen englès asò a yob abële edibiga tolendoñ ai byem mësua a wò woe. ² Ndò angavë ngañ-mëdzaa mò, nnomo nyò, ñnyè anë Satan, ndò angafañ nyè ngadag a tañ tòzin bisëb, ³ awoa nyè a tolendoñ, abudi ai zitam asu yë na tē abada kē ai mëyòn a ndimi akëlë kui anë tòzin mimbu yatoban. A mvus hala, bayean nyè tii man etun abog. ⁴ Ndò mëngayen bitoa bi ati, bod bëtoa ete, a bëngavë bò nkat, ai minsisim mi e bod bëngatsig minlo asu mbòdolan ya babòlò Yesu ai asu ebug Zamba; Bò bandzëki lugu tsit afan ngë evëgëlë dzie, ndò fë bandzëki nòn ndëm a mvòm-asu dzaban ngë a wò waban. Ndò bënganyiñ, bëdzoe ai Kristus anë minkukuma a tañ tòzin bisëb. ⁵ E bëwu bëvòg bandzëki nyiñ a këlë kui anë tòzin bisëb yatoban. Akui-lë sòn osu dili; ⁶ e mod abëlë ngab a akui-lë sòn osu anë mvòm, atoa fë mfufub. Awu bèè abëlë ngul a nyòl dzaban, dzam da bayi bò bëfada bë Zamba ai Kristus, ndò fë bayi dzoe anë minkukuma ai nyè tòzin bisëb. ⁷ Eyòn tòzin bisëb bimana ya, bayi tii Satan a mbog woe, ⁸ abog te ayi kui, akë adug mëyòn a mëbug më si mënyii, Gog ai Magog, angakoan bò asu bita. Tañ dzaban enë anë nsëlëg ya mañ. ⁹ Ndò bëngabed a mbama dzal, bëloño nkunda bëzimbi mimfufub ai ndindiñ tison edinga a nyòl, ndò ndoan engasò a yob, emana bò digi. ¹⁰ Ndò e Satan angadug

bò angawoaban a etëtag ndoan ai sulfur e hom tsit afan ai profèt minnal bënë, bëngatibili bò tò ai alu, tò ai amos a bisëb bisëb. ¹¹ Ndò mëngayen mod etoa-ati afumu, ai e mod angabë atoa ete, si ai yob bingatub nyè, tège yen hom mfë asu daban. ¹² Ndò mëngayen mimbim, tò bòngò tò bënyia-bodo, bëtëlë etoa-ati osu. Ndò bëkalara bëngayaaban, ndò fë kalara mfë an-gayaaban, ñnyè anë kalara enyiñ, ndò bëngatsig bëwu ntol ai e mam mëngabë ntilan a bëkalara, akyaè ya mimboan miaban mingabë. ¹³ Ndò ma mëngavë e mimbim mingabë ete, ndò awu ai tolendoñ bingavë e mimbim mingabë abë bò, ndò mod osë angatsigban ntol akyaè ya mimboan mie. ¹⁴ Ndò awu ai tolendoñ bingawoaban a etëtag ndoan. Awu bèè dili: etëtag ndoan. ¹⁵ Ngë bandzëki kòb mod atoa ntilan a kalara enyiñ, bawoa nyè a etëtag ndoan.

21 Ndò mëngayen mkpamañ yob ai mkpamañ si. ¹ Amu e yob osu ai e si osu bingamana lod, ndò fë mañ masëki fë. ² Ndò mëngayen mfufub tison, mkpamañ Yerusalem, osò a yob; Zamba angamana wò komëzan anë nlugan mininga onë ndzaman asu nnom woe. ³ Ndò mawog kiñ esò a etoa-ati na: Ebëm Zamba ai bod dzi, ayi tòbò ai bò, bayi bò bod boe, ndò fë Zamba emen ayi bò ai bò. ⁴ Ayi fimi bibëga bisë a mis maban, awu layi ki fë bò, tò mëyëb, tò nyon, tò tuñ ziñ, amu ebi bi osu bilod ya. ⁵ Ndò e mod angabë atoa a etoa-ati adzo na: Yënë, mabò byem bisë mimkpamañ, nyè na: Tilig, amu e bibug bi binë bëbëla, bitoa fë bibug bi afidi. ⁶ Nyè ai ma na: Abòban ya. Ma mënë Alfa ai Omega, mëtari ai mëmana. Ma mayi vë e mod awog ekode mëndim më etam, mëndim më enyiñ a zëzë. ⁷ Zingi yayi nòn mam mëte anë ngab-elig; mayi bò Zamba woe, nyè fë abò ma mòn. ⁸ Mfag miñwowòn a i e ba bayëbë ki, e ba babò bëbe bë mam, bëwoe bë bod, bod bë ebamba, bod mëbian ai e ba balugu bëzamba ai e ba bësë babò minnal, ngab dzaban enë etëtag yadig ndoan ai sulfur; awu bèè dili. ⁹ Ndò mbòg ya benglès zamgbal ya bëbëlë kòb enë ndzalan ai bindëgëlë bi mvua zamgbal angasò, nyè ai ma na: Za-ag, mayi wa lëdë mininga alug man ntomba. ¹⁰ Ndò angabëgë ma a nsisim, a mod nkol atoa a yob, ndò angalëdë ma mfufub tison Yerusalem osò a yob abë Zamba, ¹¹ obëlë duma Zamba, ofyè hë anë ngòg mòni, hë anë ngòg mëtabi, a ngen ngen ngen. ¹² Angabë abëlë mod mfim atoa a yob, abëlë mimbè awom ai mibè, benglès awom ai bëbë bëtoa a mimbè, moe mëtoa ntilan a mimbè, mënë moe mënda më bod awom ai mëbè më bòn bë Israel. ¹³ Mfag nlo-dzobo atye, mimbè milè, a akoe mimbè milè, a nkyè mimbè milè, mfa nlo-dzobo ayimbi mimbè milè. ¹⁴ Mfim obëlë tin mimfim awom ai ebè, moe awom ai mëbè më apostel awom ai bëbë; Moe mëte mëtoa ntilan ete. ¹⁵ E nyò angabë akòbògò ai ma angabë abëlë engëñ mvòt, avëgë byem ete, asu yë na avëg tison ai mimbè mie, ai

mfim woe. ¹⁶ Tisòn engabè nloñan, abim ntye ndò ndam. Ndò angavèg tisòn ai engèn, mintye tòzin ai awom ai mibè, ntye, ndam ai ntye ya a job binè ddam dèda. ¹⁷ Ndò angavèg mfim woe, bitun bi ntye ntèd ai mèwom mënyii ai mënyii, akyaè ya mod avèg, nala onè na englès ñnyè avèg. ¹⁸ Mfim ongabè nkoman ai akòg yaspa, tisòn eben etoa mfañ mvòt, hë anè mfuban eyèt. ¹⁹ Tin mimfim mi tisòn nloñan ai kan abèn mèkòg esè. E tin osu: yaspa; e nyi bèè: safir; e nyi lala: kalsedon; e nyi nyiina: maragda; ²⁰ e nyi tana: sardonik; e nyi samèna: sardion; e nyi zamgbala: akòg silba; e nyi mwomo: beril; e nyi ebulu: topaz; e nyi awomo: krizopas; e nyi awom ai dzia: yasint; e nyi awom ai bèè: ametis; ²¹ Mimbè awom ai mibè mingabè minsanga awom ai mibè, anè mbè otoa nkoman ai dis nsanga da; Nnom ndzòn tisòn angabè mfañ mvòt hë anè eyèt ya yayene. ²² Mandzèki yen tempel etere, amu Nti Zamba ngul mèsè anè tempel woe ai mfañ ntomba fè. ²³ Ndò fè tisòn yayañan ki ai nlo-dzobo ngè ki na ngòn asu yè na bifyè nyè, amu duma Zamba lavè nyè mfyè, ndò fè man ntomba anè alamba die. ²⁴ Mèyòn mayi wulu a mfyè woe, minkukuma ya si mi-ayi sò ai duma die abè nyè; ²⁵ bayi ki fèd mimbè mie ai amos, amu alu layi ki bò we; ²⁶ bayi sò ai duma, ai olugu mèyòn abè nyè. ²⁷ Dzom mvit ziñ, ngè e mod osè abò mam mè mvit, ngè mod minnal aanganyian ki ete, hë e ba bènè ntilan a kalara enyiñ man ntomba mbò banyian we.

22 Ndò angalèdè ma osoe mëndim më enyiñ, ofyè a ngen ngen ngen, okui a etoa-ati Zamba ai man ntomba. ² A zañ nnom ndzòn woe ai osoe, mfag hi ai mfag mbòg, ele enyiñ ebye bibuma awom ai bibè, ewumu ebuma ngòn esè, kye bile etoa mèbala asu mèyòn. ³ Ekag yayi ki fè bò. Etoa-ati ai man ntomba yayi tòbò abè nyè, bèsye boe bèngalugu nyè, ⁴ abog te bayi yen asu die, dzoe die atoa bò a mvòm-asu. ⁵ Alu layi ki fè bò, bayi ki fè yañan ai mfyè alamba ngè mfyè nlo-dzobo, amu Nti Zamba avè bò mfyè, ndò fè bayi

dzoe anè minkukuma a bisèb bisèb. ⁶ Nyè ai ma na: E bibug bi binè bibug bi afidi ai bibug bi bèbèla, ndò Nti Zamba minsisim bëprofèt alom englès woe na alèdè bèsye boe e mam mayean vol bòban. ⁷ Yènè, mèn-gavol ya zu. Mvòm ai e nyò abaala bibug bi esye profèt ya e kalara nyò. ⁸ Mfag wama, ma Yohannes, mëngawog, mëyènè fè e mam ma. Ndò eyòn mëngawog, mëyènè fè, ndò mëngalaban a si na makogèlan a mèkol më englès ya angabè alèdègè ma mam mète. ⁹ Nyè ai ma na: Tè wabò dò! Mabò esye te fufulu ai wa, ai babènyòn bëprofèt ai e ba babaala bibug ya e kalara nyò. Zamba ñnyè olugu. ¹⁰ Nyè ai ma na: Tè wafèd bibug ya e kalara nyò ai zitam, amu abog antoa ya babi. ¹¹ Mod nkòt akèlè ai nkòt osu, mod mvit akèlè ai mvit osu, mod sosoo abò sosoo hë mboan, mfufub odugan fububan. ¹² Yènè, mëngavol ya zu; mèbèlè maan mama a mavè mod osè anè mimboan mie minè. ¹³ Mènè Alfa ai Omega, e mod osu ai e mod mvua, më-tari ai mëmana. ¹⁴ Mvòm ai e ba basob biwòmman biaban, asu yè na bëkyèbè ai ele enyiñ, bényian fè a mimbè a tisòn. ¹⁵ Bayi ligi a nsèn na: mvu, bod mèbian, bod bè ebamba, bëwoe bè bod, e ba balugu bèzamba, e nyò osè adiñ minnal, abò fè minnal. ¹⁶ Ma, Yesus, mëngalom mina englès wama ai mbòòlan hi asu mèn-da mè Zamba. Ma mènè nkañ ai nda-bod David; mènè otitie kidi ya wafyè. ¹⁷ Nsisim ai nlugan mininga badzo na: Zaag. E mod awog adzo na: Zaag. E mod awog ekode azaag, e nyò adiñ, anòndò mëndim më enyiñ a zèzè. ¹⁸ Mabeme e mod osè awog e bibug bi nkòbò profèt ya e kalara nyò. Ngè mod ziñ ahè bag dzom ziñ ete, Zamba nyè fè ayi bag e bindègèlè ya binè ntilan e kalara nyò; ¹⁹ Ngè mod ziñ ahè vaè ebug ziñ ya e kalara nkòbò profèt nyò, Zamba ayi nyè vaè ngab a ele enyiñ ai a mfufub tisòn a binè ntilan e kalara nyò. ²⁰ E nyò abòòlò e mam ma adzo na: Owe, vologo zu. Amen. Zaag, a Nti Yesus. ²¹ Maa Nti Yesus abòò ai mina bèsè.